

III.

PAMĚTNÍ KNIHA OBCE ŽDÍRECKÉ

Pamětní kniha obce ždírecké

(1968 — 1990)

704 stran očísloval a napočítal Bílek

PŘEDMLUVA

Vážení čtenáři,
právě držíte v rukou publikaci *Pamětní kniha obce ždírecké III*. Jak už název naznačuje, jedná se o třetí svazek řady, jejímž cílem je postupně vydat knižně všechny kroniky naší obce. V první svazku jste měli možnost se seznámit s událostmi, které se odehrály v letech 1932–1946. Následující svazek se věnoval poválečným událostem zachycující snahu našich předků o obnovu obce a její další rozvoj v letech 1946–1967.

Nyní je před Vámi kniha zachycující období 1968–1990, tedy období, které začíná zápisy z doby plné naděje, následuje ohromné zklamání, pocit zrady, ztráta víry v budoucnost. Tato rezignace je cítit i ze záznamů kronikáře. Když si porovnáme zápisy z předchozích období, tak obraz života velmi upadl. Rapidně se snížily záznamy společenských aktivit, de facto se omezily pouze o konstatování, že zdárně proběhly oslavy Vítězného února, Svátku práce a výročí VŘSR. Vyjma těchto slavností se zápisy omezují pouze na výčet akcí realizovaných v rámci Akcí Z, plnění plánů a závazků, záznamy o rozmarech počasí. Postupem let se zápisy dříve tak pestré mění v až technokratické statistické záznamy, jako by kronikář pouze vyplňoval předepsanou osnovu. Zápisy ztrácí svou osobitost, pestrost, nadšení kronikáře pro zachycení života obce ve vší své rozmanitosti. Ale i to patří k té době a historii naší obce a já jsem rád, že Vám ji můžeme přiblížit.

I pro mne to bylo oživení vzpomínek na pracovní soboty, školní brigády sběru brambor, alegorické vozy v rámci průvodů při oslavách Svátku práce, lampiónové průvody na připomenutí říjnové revoluce, tajné poslouchání západních stanic, shánění podpultového zboží, shánění bonů

pro možnost nákupu v Tuzexu, kopírování kazet s nahrávkami kapel jako byli Beatles nebo Rolling Stones, o shánění videokazet s filmy se simultánním monotónním hlasem překlad nemluvě. Byla to doba nesvobody ale plná kreativity, jak systém obejít, plná skrytých významů ve vtipech, příbězích apod.

Doufám, že Vám publikace udělá radost, připomene popisovanou dobu, tehdejší atmosféru, zážitky, oživí vzpomínky.

Nebylo vše špatné, ale čteme-li záznamy v kronikách a porovnáme-li je v časovém sledu se záznamy staršími nebo novějšími, neubráníme se pocitu, že zrovna toto období nebylo moc veselé, minimálně pohledem kronikáře. Doufejme, že současné záznamy, a i ty budoucí, budou mnohem veselejší a pestřejší.

*Bohumír Nikl
starosta města*

SLOVO REDAKCE

Při edici kronikářského záznamu zachycujícím období 1968–1990 jsme se snažili co nejméně zasahovat do textu kroniky. Text jsme pouze přiblížili dnešnímu jazykovému standardu. Dále jsme sjednotili úrovně nadpisů, aby bylo možné se v publikaci snáze orientovat. V neposlední řadě jsme záznamy doplnili o vysvětlující poznámky, které jednak přibližují dnešnímu čtenáři některé v té době zaběhnuté zkratky (např. JZD, LM, NF, STS), terminologie (např. co znamenal IV. typ JZD nebo směna národní fronty), ale i vysvětlení některých zkratkovitých hodnocení ve své době zcela srozumitelných nebo uvedení hodnocení historických událostí na pravou míru (velmi častá chybná datace událostí, hodnocení dobových osobností).

Mimo výše uvedeného doplnění záznamů kroniky naleznete v publikaci i celou řadu obrazového materiálu dokumentující zaznamenanou dobu.

Doufáme, že Vás publikace potěší a důstojně naváže na předchozí dvě knihy.

*Petr Adam, Josef Němec a Lukáš Vomela
editoři publikace*

Stará pamětní kniha.

Stránky prvního svazku ždíreckých pamětí se naplnily. Na 450 stranách zachycen jest v hrubých a kusých rysech život obce a jejích občanů od založení pamětní knihy v roce 1932 až do konce roku 1967. Rušná to byla léta, plná událostí často velmi tragických. Ani dnes ještě nemůžeme mluvit o klidu a míru. Žijeme ve století prudkého rozvoje vědy a techniky, v době populačního výbuchu lidstva. To samo přináší s sebou řadu problémů, k jejichž vyřešení nebývá dosti času ani prostředků. Dvě velké války zaplnily svými událostmi mnoho stran popsaného svazku. Kolik tragiky je zde zaznamenáno, a kolik jí ještě zaznamenáno není! Přál bych si, i svým spoluobčanům a následovníkům ve psaní těchto řádků, aby již nikdy nemuseli podobná dění zaznamenávat, aby mohli sledovat a zapisovat jen události pokojného vývoje. Tolik bychom to všichni potřebovali.

Kronikáři.

Polovinu prvního svazku, stránky 1–152, psal ředitel škol Antonín Kolář, zemřelý v roce 1966, další část, stránky 153–404 za léta 1945–1967 psal Josef Bílek. Byla období, kdy se příliš nedbalo na vedení pamětní knihy, kdy i sám kulturní život v obci klesl na nebývale nízkou úroveň. Rozdrobila se jaksi celá soudržnost obce na její prvotní články, obětavost jednotlivců pro zájem celku poklesla.

Všeobecná situace.

Život nám jaksi uniká pod rukama, nestačíme vychutnat jeho klady, ubíjíme se v materiálním prospěchu, který má často jen přechodnou a pomíjivou hodnotu. Nemáme takřka na nic čas. Za blázna prohlásíme člověka, který nejedná sobecky a nešetří jen svých vlastních zájmů. A rozplynul by se v nic jednotlivec, který by se proti násilí doby dostatečně neobrněl a nehájil své já, svoji existenci. Pokrok techniky odčerpává z našeho života příliš mnoho našich sil, příliš mnoho času a příliš málo ponechává nám na pokrok v kultuře, ve věcech humanitních. Pracovní doba byla zkrácena na 40 hodin týdně¹; místní kino bylo nuceno ustati v promítání pro nedostatek návštěvníků, divadelní spolek nejeví již několik roků známky života, počet přečtených knih z místní knihovny nestoupá a na uspořádanou kvalitní přednášku přijde sotva deset lidí. Chlubíme se vysokou životní

úrovni, sháníme násilně kdejaká data pro toto tvrzení. Hodnoty vytvářené staletími jsme lehkovážně opustili, stali jsme se součástíkou obrovské jakési mašinérie, vymkli jsme se z rámce přírody a jejích zákonů. Vzniklý nesoulad v životě člověka způsobuje poruchy i v lidské společnosti, což je jistě pochopitelné a zákonité. Naši předkové kroutili by jistě hlavami nad mnoha z našich počínání, měřítko svých soudů mohli by sotva v řadách našich činů uplatnit. Můžeme si jen představit, jak asi budou nás a naše činy posuzovati generace budoucí. Nechtěl bych býti při tomto soudu! Příliš často si namlouváme, že pracujeme pro naše děti, pro děti našich dětí. Jak chatrné jsou však střechy nad našimi hlavami a nejisté základy našich staveb, o kterých pějeme, že jsou pro generace příští! Mám obavy, že dědictví budoucím námi zanechané příliš vděku nenajde. Těžké však je vzpírat se vlnám na moři a dechem svým zmáhati příboje vichru. Rád bych jen, aby generace příští i z řádků této pamětní knihy pochopily, že naše cesta nebyla jednoduchá a snadná, že nežili jsme s rukama v kapsách a blahobytně. Chtěl bych se pokusit, aby můj příspěvek k pochopení našich současných činů generacím budoucím byl co největší.

Dějiny obce.

V prvním svazku ždírecké kroniky je jen málo a úryvkovitě zaznamenáno něco z dějin obce. Byť jsem měl k dispozici jen sporé a nevydatné prameny, otiskl jsem v ročníku 1957 „Ždíreckého zpravodaje“ jen povrchní a krátký pohled do dějin Ždírci a jeho blízkého okolí. Opisuji tyto řádky co úvod druhého dílu kroniky a prosím čtenáře, aby omluvili případné nedostatky a nepřesnosti. Ždírec sám nabyl na významu teprve postavením říšských silnic na začátku 19. století. V dějinách starších nevynikal nijakým zařízením, na tehdejší dobu významným: nebyl zde hrad, kostel ani dvorec zemanský. Nepatrná vesnička uprostřed lesů na dně kotliny mladičké Doubravky postrádala na významu a tehdejší kronikáři mnoho o ní nezaznamenali. V následujících řádcích bude proto více slov o okolí než o samotné obci, než ani to nemůže věci na škodu býti. Snad jistá škoda vznikla tím, že při zakládání kroniky před téměř 40 léty nebyly zaznamenány paměti starých písmáků, rodáků ždíreckých. Dnes není ve Ždírci občan, který by z vlastních pamětí mohl k osvětlení dějů minulého století něco přispěti. Je nyní již nemnoho rodáků z minulého století a od-

cházejí z našich řad poslední účastníci první světové války. Než dejme sluchu větám z dějin dávnějších: Nejdříve ocitoval bych začátek úvodu „Starých letopisů českých“:

Přepis dějin krajiny ze Ždíreckého zpravodaje.

Mnozí lidé rozumní, světší i duchovní, rádi čtou kroniky a příhody lidí těch, kteří před nimi byli, a kterak se za jejich časů dalo; a to pro dvojí věc. Jedno proto, naleznou-li v těch knihách co dobrého, řádného a poctivého na kterém předku, aby se téhož chopili, příklad sobě z toho dobrý vezmou, a jiným, aby k témuž uměli raditi. Druhé proto, naleznou-li co zlého, neřádného, nepřikladného, jež to by kdo proti Bohu a cti učinil, aby se toho napřed uměli varovati a vystříhati a jiným uměli raditi, aby se toho vystříhali; nebo šťastný jest ten, kohož cizí škody a příhody opatrným činí.

Jisté je, že generace dob nedávno minulých měly všeobecně k dějinám lepší vztah a poměr. Neměli tolik možností rozptylovat se a získávat znalosti ze všech oborů jako máme dnes my, a proto jejich zájem obracel se více k dějinám, z nichž dalo se mnohé užitečné čerpati, jak se ostatně v otištěném úvodu tak hezky praví. Je to však i naší povinností, a naše kulturní úroveň to vyžaduje, seznámit se s dějinami svého národa, svého kraje, svého bydliště, svého rodu. Mnohé se nám pak snadněji a lépe vysvětlí, přístup a pohled náš k různým záležitostem dnešních dnů bude správnější a vyrovnanější. Není vždy dobré přetrhati všechny svazky s minulostí a opustiti cesty za staletí vyšlapané, vyzkoušené a osvědčené. Mnoho sil a hodnot nás to již stálo a mnoho pěkného z našeho života opuštěním starých cest vymizelo. Podíváme-li se jen padesát let nazpět, zjistíme, kolik dobrých věcí, zvyků a zásad jsme často lehkomyšlně opustili, zavrhlí. Náš národní charakter tím nepochybně značně utrpěl. Máme dost co napravovati a často nezbyvá, nebo je rozhodně prospěšné, ohlédnout se zpět, jak to naši předkové dělali. Tradice je věc nesporně dobrá a každý jí máme ve svých žilách po předcích dost.

Mějme úctu k dílům minulosti a chraňme památky na naše předky, na staletí minulé a uchovejme jich pro příští generace co nejvíce. Budou nám za to jistě vděční. Památkový úřad a další naše ochranné instituce nezmohou nic, budeme-li barbary bez úcty k dílům minulosti, třeba jsme je překonali a dali se cestami jinými. V každém kraji jsou a musí být

památky na doby minulé, byť jsou to jen tradované zkazky, zvyky, pořekadla, udržované v paměti z generace na generaci. Mnohé již ve spěchu našeho století upadlo v zapomenutí, mnohé jsme již pochovali s našimi předky. Kolik známe pohádek a pověstí my a kolik jich znali ještě naši dědové a báby! Kolik známe našich národních písní, jak známe své okolí co do památek, dějin, krás a přírodních jevů a zajímavostí! V tomto směru jsme nesporně sobci vůči příštím generacím, zpohodlněli jsme a nechce se nám ven ze svých teplých pelíšků a nechce se nám ani číst o svých předcích a učit se dějinám. Mám obavy, že v příštích generacích budeme za to zle kritizováni.

Tisíc let dějin zdejšího kraje je nerozlučně spjato s dějinami Liběcké stezky. Jistě jste o ní hodně slyšeli a budeme nuceni stále se k ní vracet. Byla to tepna zdejšího kraje a po ní přicházel i odcházel život. Dříve se však vrátíme do období začátku našeho letopočtu.

Situace okolo roku 1 byla ve zdejší krajině a vůbec v českých zemích asi takováto: I když v této době bylo v prostoru Čech a Moravy již několik větších měst (oppid) osídlených keltským obyvatelstvem, zůstaly krajiny Vysočiny zatím pusté, bez trvalého osídlení. Na jihu Evropy zapadalo slunce kultury helénské a zářily hvězdy mocné říše římské. Vysoká kultura zmíněných dvou národů pronikala i do našich krajin, avšak jen v produktech svěřených obchodu a ve vojenských výpravách. Nevžila se a nezapustila tu trvalé kořeny. Vliv těchto kultur není dobře patrný ani ve stávajících větších sídlištích, které jsme nazvali městy a z nichž největší zatím známé jsou Stradonice na Berounce a Staré Hradisko na Drahanské vysočině. Nedávno byla objevena další města v údolí Vltavy nedaleko Zlaté koruny a Hrazany u Slapské přehrady. V této době stálo jistě již Keltské sídliště u Lhotic nedaleko Nasavrku, které bylo však jen menšího rozsahu. Tato poměrně velká sídliště, – Stradonice například měly v této době rozlohu téměř 100 hektarů a snad 10.000 obyvatel – která byla strategicky velmi výhodně položena a vždy poblíž ještě starších obchodních cest, udržovala se sousedními národy či kmeny čilé obchodní styky. Předmětem obchodu byly v první řadě výrobky řemeslné, nutné k udržení života tehdejšího člověka, a to nástroje z kovů, oděvní součásti a zbraně, dále pak sůl a později i výrobky okrašlovací, umělecké.

Krajiny okolo těchto větších sídlišť, samy o sobě úrodné a příznivé, byly již dosti hustě osídleny a kultivovány. Hlavní obživou byla stále ještě

stáda dobytka, v krajinách vhodných pro pěstování bylo osíváno obilí. V této době byla již značně na vzestupu výroba železa, zatímco bronzové výrobky pro vyčerpání nalezišť cínu a mědi silně ustupovaly. Znám bylo již zlato a stříbro – zlato se v této době již čile rýžovalo na Otavě a v jiných řekách – byly v této době známy již i peníze. Znám bylo též i sklo.

České země a Slovensko poskytovaly hojnost povrchových ložisek železné rudy, jež byla tavena v primitivních nízkých pecích dřevěným uhlím. Železa se užívalo ke kování dokonalejších zbraní, k výrobě zemědělského nářadí jako rýčů, motyk, seker a nožů. Období asi sedmi století před naším letopočtem jmenujeme proto dobou železnou.

V době okolo roku 1 ocitli se Keltové ve dvojím tlaku: ze severu byli napadeni bojovými kmeny germánských Markomanů a Kvádů a přes Dunaj a tlačily se od jihu jednotky římského impéria. Původní keltské obyvatelstvo před nimi neustoupilo, promísilo se s pronikajícími kmeny. Kmenovému náčelníku Markomanů Marobudovi podařilo se sjednotit germánské kmeny, vytvořit značnou vojenskou moc a zastavit římský postup na sever. Římané zastavili se na Dunaji, kde se opevnili a čas od času podnikali výbojné výpady do končin na sever od Dunaje.

Střetaly se tedy na našem území tři kultury: původní zdejší kultura keltská zvaná též laténská, kultura římská a nakonec i kultura řecká – helénská. Keltská sídliště, a zejména větší opevněná oppida, byla v těchto neklidných dobách rozvrácena a téměř všechna zanikla. Tak v 1. století zanikly Stradonice a opuštěno bylo i Staré Hradisko na Hané.

Během tří až čtyř století se obyvatelstvo našich zemí více méně konsolidovalo. Byla tu období míru a období prudkých výpadů ze sousedních mocenských oblastí. Tak roku 168, když mor v Panonské oblasti vypudil římská vojska do Itálie, pronikl markomanský král Ballomar se svými vojsky přes dnešní Maďarsko, až do Itálie, o několik let později tábořila římská vojska již zase až pod trenčínským hradem.

O naší krajině není v dějinách tohoto období ještě řeči. Byla pravděpodobně pustá, bez trvalého osídlení. Kraj byl zarostlý původním hustým lesem, sem tam prosvětleným močály a bažinami. Tehdejší les vypadal složením stromů trochu jinak než dnešní lesy a pralesy. V lesích převažovala jedle, hojný byl dub a buk, rostla tu i bříza, habr, javor, v teplejších polohách planá hrušeň i jablonoň, vyskytoval se i tis, jalovec a líska.

Hlavní proudy obchodníků a vojenské výpravy se nehostinně Vysočině vyhýbaly. Tehdejší cesty vedly povodím řek – údolím Vltavy, Moravy, Váhu. Člověk objevil se v naší krajině jen jako náhodný pasant, lovec, uprchlík, hledač zlata či rud a nezanechal po sobě stop.

Kolem roku 400 zasadily germánským kmenům na našem území rozhodné úderu pustošivé nájezdy kočovných Hunů, kteří pod vedením vojévůdce Attily pronikli ze střední Asie až do Karpatské kotliny a na čas ovládli značnou část jihovýchodní a střední Evropy. Hunske nájezdy uvedly do pohybu i jiné kmeny a spadají časově do velkých sídelních přesunů, jež doprovázely rozklad římského impéria a bývají ne zcela přesně označovány jako doba „stěhování národů“ (4. – 6. století). Tehdy ustoupily z našich území starší germánské skupiny; v první polovině 6. století se tu dočasně zastavil germánský kmen Langobardů, postupující ze severního Německa přes naše země a Rakousy do severní Itálie. V té době však již zcela určitě ovládaly naše země kmeny slovanské.

Slované patřili k nejstarším obyvatelům Evropy a jejich kolébkou byly rozsáhlé prostory severně od Karpat, mezi řekami Odrou a Dněprem. Pohyb Slovanů směrem na jih začal pravděpodobně již na sklonku 2. století a vyvrcholil v 5. a 6. století. V této době pronikli daleko na západ až k dolnímu povodí Labe, i na jih, až do zemí alpských a do Podunají.

Základním zdrojem obživy starých Slovanů bylo poměrně vyspělé zemědělství a chov dobytka. Znali však i řemesla a byli dobrými bojovníky. Řemeslná výroba nebyla však u nich na takové vysoké úrovni jako u kmenů keltských. Hospodařili dlouho pospolitě, půda byla společným vlastnictvím. Teprve značně později dostávala se půda do soukromého vlastnictví.

Původní Slované pochovávali své mrtvé žehem. Po příchodu do naší krajiny asimilací s původními zdejšími kmeny začali pochovávat celá těla. Zde působil nejen vliv germánských kmenů, ale i částečně již vliv prolínajícího sem křesťanství. Od 7. do 9. století vyskytující se vedle sebe souběžně oba druhy pohřbívání. Slované přinesli s sebou zvyk vkládati mrtvé do mohyl nasypaných buď jen z prosté země nebo sroubených z dřevěné nebo i kamenné konstrukce. Hrobů bývalo již více pohromadě. Pochovávalo se hlavou na západ, nohy na východ. Mrtvým byly do hrobu přidávány různé jejich věci, často velmi cenné, které, pokud se uchovaly, mnoho nám dnes na tehdejší dobu prozrazují.

První osídlení kraje.

První osídlení naší krajiny lze snad položit do 8. a 9. století. Roku 845 přijímá 14 knížat v Řezně nové křesťanské náboženství a v tomto období nastal čilejší styk s Itálií právě vlivem pronikajícího křesťanství. Nájezdy Avarů donutily slovanské kmeny, aby se sjednotili ke společné obraně. Franský kupec Samo dostal se v čelo spojených slovanských kmenů a pomáhal jim Avary porazit.

Křesťanští misionáři rozšiřovali spolu s náboženstvím i znalost dokonalejšího způsobu zemědělské a řemeslné výroby, někteří z nich ovládali čtení a psaní, byli dovednými staviteli, sochaři, malíři, organizátory a diplomaty a měli tím vším velký vliv na prostý lid. Proti stávajícímu systému náboženství a morálky bylo křesťanství nesporně velkým pokrokem.

Sjednocením moravských kmenů vznikl první stát na našem území – říše Velkomoravská. Kníže Mojmír ovládal začátkem 9. století území dnešní Moravy, Slovenska, až k Dunaji a na východ až k řece Tise. Jeho nástupce Rostislav měl dosti práce s potíráním nájezdů východofranských panovníků, kterým k pronikání do našich zemí upravovali cestu misionáři zavádějící bohoslužby v latinském jazyce. Rostislav obrátil se na byzantského císaře se žádostí, aby byli na Moravu vysláni křesťanští misionáři znalí slovanského jazyka. Ten poslal roku 863 na Moravu dva vzdělané Řeky Cyrila a Metoděje, kteří znali starobulharský jazyk, u nás tehdy srozumitelný. Cyril sestavil zvláštní písmo přizpůsobené slovanským jazykům a přeložil některé bohoslužebné texty do staroslovenštiny. Tím se stali Cyril a Metoděj zakladateli slovanského písemnictví. Římský papež později jejich působení schválil a jmenoval Metoděje arcibiskupem. Rostislavův nástupce Svatopluk dostal se pak s Metodějem a jeho nástupci do těžkého sporu, který vyvrcholil tím, že byli pronásledováni, a nakonec pak vyhnáni z Moravy. Odešli na východ, do Bulharska a na Rus. V Čechách se udržela slovanská liturgie ojedinele ještě dosti dlouho vedle liturgie latinské, jež časem nabyla převahy.

Po smrti Svatoplukově rozpadla se říše Velkomoravská, Slované byli rozděleni a zmařeno bylo národnostní sjednocení na našem území. Vpád Maďarů rozdělil pak slovanské obyvatelstvo ve dvě skupiny, z nichž každá šla pak po staletí jinými vývojovými cestami. Slovákům nepodařilo se pak již žít ve vlastním státě jako Čechům. Byli podrobena státem uherským, jejich kulturní život trpěl staletým útlakem až do osvobození po první světové válce.

Liběcká stezka.

V českých zemích pak nabyl ke konci 9. století mocenskou převahu kmen Čechů, jemuž vládl knížecí rod Přemyslovců. V těchto dobách vedla již našim krajem stezka údolím Doubravky přes Žďár do údolí Oslavy a dále k jihovýchodu. Nálezy starých římských mincí svědčí o tom, že stezkou touto procházeli obchodníci již několik století předtím, avšak kraj byl pustý, kromě snad několika strážních stanic, k ochraně stezky postavených.

Hlavní historická zmínka o cestě Liběcké jest v darovací listině knížete Vladislava II., kterou potvrzuje darování „újezdu Liběckého s lesem ležícím mezi župou Čáslavskou a Brněnskou kostelu Olomouckému“, jemuž újezd byl ten knížetem Soběslavem I. roku 1125 původně darován. V této listině se praví, že „v částce téhož újezdu přebývají lidé, kteří se vůbec jmenují stráž, jejichž povinností bylo hlídati jistou cestu, by nikdo bez zvláštního nařízení knížete po ní nechodil, vcházeje do země České, ani z ní vycházeje; tak aby, oddáni jsouce té službě, od žádného knížete nebyli potahováni k stavění hradů nebo k hotovosti zemské“.

V listině této se pak uvádějí hranice újezdu, z nichž jest na jedné straně hranicí voda Kamenice (Chrudimka v horním toku), z druhé strany cesta Ljubětina, naproti Moravě voda Oslava, v Čechách Pálavaⁱⁱ. Z této listiny se dále dovídáme, že cestu Libětinu hlídali strážníci, však že bydleli pouze v části Libického újezdu. Nebyl újezd tenkrát uvnitř obydlen, byl to prales, jenž se od Žďáru až po Libici rozkládal a byl asi jen na okraji obydlen. Tu asi bylo také původní stálé obydlí strážníků. Na české straně bydleli asi právě v Libici a osadách okolních. Na „Hradišti“ u Libice bylo hlavní stanoviště – shromaždiště stráže pomezí a hradiště toto bylo strážnicí pomezí.

Později byla pomezí stráž s ubýváním pomezního hvozdu posunována dovnitř újezdu. Tak byla pomezí strážnice na hradě Sokolově, a ještě později na „Střížanově“ (Stržanov) u Žďáru. Řada ostatních strážnic vznikla pak až v době kolonizace pomezního hvozdu, ve 13. století.

Hlídaní cest mělo dvojí účel: vojenský a finanční. Vojenský účel pozůstal v hlídání pomezí, bran zemských a pomezních hvozdu, zvláště v dobách nepokojných, kterých bylo v těchto dobách hojně. Strážníci měli návštěvní dáti čili signalizovati vpád nepřitele ostatním stanicím, měli učiniti poplach čili alarmovati nejbližší stráž, zdržovati nepřitele na pochodu,

dokud větší moc branná se nedostaví, zaroubením a zásekami, popřípadě jej zpět zahnati. Též měli ustavičně pozor dávat, co se za pomezím děje, zdali se vpád nepřátelský nebo nájezdy loupežné nechystají. Strážě toho druhu byly při pomezí zemském, jmenovaly se proto strážemi pomezními. Stanovištěm jich býval pomezí hrad nebo tvrz, hradiště nebo aspoň místo vůbec dobře na ten čas opevněné. Místa tato byla vyvýšena nad okolní krajinu a se všestranným výhledem. Pro větší bezpečí zřízeny zákopy a valy, někdy též terasy. Dalším úkolem stráže bylo opatrování stezky vůbec, to je udržování její schůdnosti. Měli též zneškodňovati zákeřníky, povalovače, zloděje a loupežníky a snad i vlky měli pronásledovati. Na požádání a snad za odměnu měli karavanám a průchodním trhovcům čili kupcům pěším, povozům a soumarům poskytovatí ozbrojený průvod až ke stanici následující. Též hlídali, aby nikdo v pomezním hvozdu stromy nekácel. Strážníci tito svůj úsek neustále procházeli. Finanční účel stráže byl ve vybírání cla a mýta. Tyto poplatky vybíraly se na jistých zvláště k tomu ustanovených celnicích. Taková celnice pro Liběckou stezku byla zcela určitě v Libici.

Strážě na cestách měly strážnice nepříliš od sebe vzdálené a tak zřízené, aby bylo od jedné ke druhé viděti. Umístěny byly proto na výšinách, odkud se mohla část cesty dobře přehlédnouti.

Jako typickou strážnici můžeme uvést nám známou Lichnici, která sloužila hned dvěma stezkám Liběcké a Haberské. Kunětická hora sloužila též cestě Polabské a Trstenické. O nebezpečí či o blížícím se nepříteli dávali strážníci znamení či návštěví za dne kouřem, za noci ohněm na strážní výšině vznícením. K tomu museli tito strážníci míti stálou zásobu otepí a smolnic před deštěm chráněnou a v málo minutách věděli pak o nebezpečí i na vzdálených stanicích, případně až v Praze. Později naučili se strážníci od Římanů zvláštními clonami oheň zakrývat i a opět odkrývat, čímž mohli ještě přesnější zprávy podávat. Byly to vlastně počátky optického telegrafu.

Nejstarší trasa Liběcké stezky vedla ze Žďárské kotliny po staré cestě k osadě Hynkovec a odtud po vozové cestě k Polničce. Cesta tato je asi 5 km dlouhá a je kratší než nynější cesta ke klášteru (Zámek Žďár), kudy se dosud chodí. Stará tato cesta měla tu výhodu, že se vyhnula dvěma vodnatým potokům a mimo to vedla po vyvýšeném suchém břehu, kdežto protější levý břeh, kudy vede dnešní silnice, je nižší. Tehdy ještě

nynější Žďár ani Zámek Žďár nestály. Byl tu jen bažinatý, neschůdný les. Sázava překračovala se asi v místech nynějšího města. Z Polničky chodilo se dále po cestě k Velkému Dárku vedle nynějších menších rybníků, které tehdy rovněž ještě nebyly. Cesta vedla bažinatým lesem přes nynější Radostín na Hlubokou, kde sestoupila do povodí Doubravky. Podle ní postupovala pak dále až k Labi. Od Hluboké vedla původní stezka po vyvýšenině vpravo od vesnice ke mlýnu, kde na okraji Štířího dolu překročila potok a uhnula se na okraji svahu směrem ke Starému Ransku, vpravo od nynější Řeky a dalších rybníků, které rovněž tehdy ještě nebyly. Původní soumarská stezka vedla pak dále od Ranska dnešními lukami vedle Doubravky směrem ke Ždírci. Vedla po pravém břehu Doubravky v místech dnešního lesa „Kopaniny“ směrem k Sopotům. Pod Sobiňovem vpravo od cesty vedle tratě jsou dobře patrné zbytky po bývalé strážní věži. Stezka pokračovala pak po okraji svahu, asi v místech dnešní cesty směrem k Bílku, kde přibližně v místech nynějšího železničního přejezdu uhýbala se napravo do lesa. V trase ještě nyní používané lesní cesty vedla pak ke hradu Sokolovu, kde se uhýbala k severu a sestoupila přes Dolní Sokolovec do Libické kotliny.

Před osadou Bílek, vpravo od stezky nedaleko osady Malochyně, je vršek Homole, který vypadá, jako by byl uměle nasypán. Ať tomu již tak bylo či nikoli, jest z této vyvýšeniny jedinečný rozhled na značnou část Liběcké stezky od Radostína až k Čáslavi. Bývalo tu asi prvořadé strážní stanoviště, i když jeho zbytky nejsou dnes již patrné a byly staletými téměř beze zbytků sneseny.

Ve 12. a na začátku 13. století byla krajina mezi Žďárem a Libicí stále ještě neosídlena, zarostlá nepropustným lesem. Bývalá soumarská stezka byla však rozšířena a upravena tak, že se po ní dalo i vozy jezdit. Různé části cesty byly zpevněny nebo přeloženy tak, aby se vyhnuly močálům, přes něž pěší pocestní mohli přecházeti a ještě dále přecházeli, ne však povozy. V podstatě však trasa cesty zůstala táž.

V této době byla objevena nebo znovuobjevena ložiska železné rudy v prostoru mezi Ranskem a Žďárem a první primitivní pece na výrobu železa vznikly snad v prostoru nynějšího Žďáru. Zde byl asi vypálen kus pralesa (vyžďáren) a založena tu osada kovkopů a uhlířů. Bylo tu několik dřevěných chatrčí, později postavena tvrz a pak i dřevěný kostelík. Podle některých pramenů stál tu kostelík a osada strážníků již v 10. či

11. století. Vlivem pozdější výroby železa osadníci zbohatli, přidružila se řemeslná výroba. Čilý provoz po cestě oběma směry vynutil si její rozšíření a úpravu. Tak z návrší nad Hlubokou začalo se jezdit vlevo od strží, mladičká Doubravkaⁱⁱⁱ byla brodem překračována nedaleko nynějšího vtoku do rybníka Řeky. Tu se i nyní přes Doubravku ještě přechází. Cesta pokračovala pak v místech dnešní cesty směrem ke Starému Ransku již po levém břehu Doubravky.

Na okraji dnešní vesnice Staré Ransko uhýbala se cesta doleva nahoru až téměř nad osadu a sestoupila proti nynějšímu raneckému dvoru zase k Doubravce. Dnešní budovy dvora, i když byly stavěny mnohem později, jsou stále ještě čelem k bývalé cestě, nikoli k cestě pozdější, nynější. Úsek cesty od Hluboké k raneckému dvoru je nejzachovalejší částí Liběcké stezky. Je stále ještě patrný a používán, mnohde i s původní výdlažbou a šíří. Stáří nejméně 700 let.

Do této doby rozkvětu železných hutí a největší slávy Liběcké stezky je nutno položit i počátek naší obce. Osada vznikla vypálením části pralesa, jak udává i samotný název obce. První dřevěné chatrče byly asi postaveny osadníky, kteří prováděli úpravy cesty nařízené tehdejšími panovníky – vládou, nebo zakládali početné rybníky a přitom vypalovali – žďářili – tehdy nenáviděné a všude překážející pralesy. Možná i, že osada byla založena až při nebo po přeložení části cesty na trasu asi nynější silnice mezi Zámkem Žďár a Sobiňovem, což bylo ještě o několik desítek let později. Velké části tehdejší Liběcké stezky musely být vyloženy břevny, lávkami, někdy jen hatěmi. K tomu a k provozu v železných hutích padlo hodně dřeva. Na vzniklých světlinách zakládány byly pak osady lidí, kteří zde nacházeli obživu. Vznikaly různé spojky mezi jednotlivými stezkami, stavěly se kostely, kaple, kláštery. Ve vhodných místech byly zakládány rybníky, pěstovány ryby, jichž maso tvořilo značnou část tehdejší výživy.

Od raneckého dvora jezdilo se dále po levém břehu Doubravky až k osadě Nová Ves, kde byl brod přes Doubravku a začalo se jezdit vzhůru na Sobiňovskou výšinu. Stará stezka vedoucí pod nynější tratí k Bílku byla močálovitá a stále méně povozy používána. Sobiňovská tvrz vznikla asi v této době a střežila právě tento přechod přes Doubravku a rozcestí staré stezky a cesty nové. Prvním známým držitelem tvrze byl Ješek Kokot ze Sobiňova^{iv}, jenž byl v létech 1358–1367 též patronem kostela sobiňovského.

Ondřej ze Sobíňova podával kněze ke kostelu běstvinskému roku 1373, kterýžto statek byl i jeho majetkem. Jako poslední pán ze Sobíňova je uváděn Stošek z Dolan roku 1405. Tvrz sobíňovská vznikla tedy v době rozkvětu zemí českých za vlády Karla IV. V této době vznikla největší část zdejších rybníků a mnoha dalších osad. Přičítá se mu, že právě on dal ke zvýšení bezpečnosti v zemi podél cest tvrze a strážní věže postavit.

O rytíři Ješkovi ze Sobíňova je zaznamenána tato pověst: Vedle Liběcké stezky mezi nynější zastávkou Bílek a vstupem cesty do lesa stával ve 13. století dvorec Přečhod či Příchod. Na něm žili v této době sirotci Údolen a Jitka. Rytíř Ješek Kokot byl jim otcovským rádcem a ochráncem. Byl v té době velitelem pohraniční stráže a celé okolí ho muselo poslouchati. Bydlel v tvrzi sobíňovské. Loupeživý rytíř Mikuláš, zkráceně Mikeš, bydlící níže na hradě Sokolově, umínil si sirotky přepadnouti a ze dvorce vyhnati. Kokot je však se svými strážníky a lidem ozbrojeným ochránil a na rozkaz krále hrad Sokolov vzal útokem a vyvrátil. Těžce raněný Mikeš doznal, že má uloupené poklady schované v jeskyni pod řečištěm Doubravky; tyto byly pak vybrány. Mikeš zemřel na rány v boji utržené, byl pochován v jeskyni, načež se její klenba sesula.

Zásluhou krále Karla IV. jistě je i nákladná úprava stávajících obchodních cest. Vždyť i naše nepříliš významná cesta Liběcká doznala v této době značných změn. Byla vyhledána nová trasa, přímější a výhodnější tím, že se vyhýbala močálům a brodům. Vedla ze Žďáru zhruba v trase dnešní státní silnice přes Ždírec na Chotěboř a Čáslav. Nestálo-li v této době již několik chatrčí v místě nynějšího Ždírcu, vznikla zde nepatrná osada jistě v době výstavby nové cesty. I když nová cesta byla přímější než stará stezka, nebyla ještě zdaleka tak rovná jako je dnešní státní – dříve císařská – silnice. Cesta na sobíňovskou výšinu je dobře patrná hlubokými úvozy. Pokračovala pak dále před Sobíňovem vlevo od silnice, za Sobíňovem vpravo. Vedla pak dále vlevo od Zvolanova a Markvartic až téměř k Malochyni, kde se opět přibližuje státní silnici. Před zastávkou Bílek přechází nynější silnici na levou stranu a v místech zastávky uhybá se vpravo k lesu. Někde v místech bývalé hájovny býval ve 13. století vpravo od stezky zmíněný již dvorec Přečhod či Příchod. Roku 1389 byl Přečhod již pustý. Místo něho vznikl snad dvůr Křivý, jak podání v Bílku udává.

Hrad Sokolov, asi čtvrt hodiny od okraje lesa, jsou dnes již sporé, sotva znatelné zříceniny zarostlé lesem. Jsou jen několik kroků od cesty vlevo.

Znatelné jsou ještě dva nízké valy a okrouhlá vyvýšenina, asi spodek bývalé věže. Ze skalního ostrohu dále vlevo od cesty je hezký pohled do údolí Doubravky.

O dějinách hradu Sokolova toho mnoho nevíme, jen to, že tu většinou přebývali rytíři loupežící po okolí a na obchodnících po cestě Liběcké zboží převážejících. Po roce 1450 uvádí se již jako zřícenina patřící k Malči. Dle pověsti byly tu hradby tři, proto používá se od nepaměti čísla množného „Sokolohrady“. Pravděpodobně byly tu však jen tři věže či bašty trochu od sebe vzdálené.

Osídlování zdejší krajiny za vlády Jana Lucemburského dělo se převážně německým obyvatelstvem. V té době bylo osídleno okolí Havlíčkova Brodu, Příbyslavě a jiných krajů. Později, za vlády Karla IV. osídlování německým obyvatelstvem poněkud polevilo. Kolonizační činnost přenesena byla na kláštery, jejichž všestranný vliv nabýval nebývalé síly. Tak osídlování zdejší krajiny prováděly hlavně kláštery žďárský a vilémovský, pak páni z Lichtenburka a Ronova a mimo to ještě menší zemané.

Zakládací listina kláštera žďárského je datována v Brně roku 1252 a nový tento klášter označen jménem „klášter u studně Panny Marie ve Žďáře“^v. Potvrzovací listinu založení a nadání vydal markrabě moravský a pozdější král Otakar II.

V Čechách obsahovalo prvopočáteční nadání klášterní všechnu půdu, kterou tvořil tehdejší statek Městecký; byl to les darovaný panem Janem z Polné co jižní část bývalého újezdu libického. Prostíral se od hranic zemských u Žďáru k vrchovišti řek Doubravky a Chrudimky, tedy až za Radostín a Vojnův Městec, dále přes hory k pramenům řeky Chrudimky. V potvrzovací listině není o osadách na české straně řeči, toho času byl zde ještě prales. Klášter dal se ihned do kolonizování tohoto pralesa, a to tak horlivě, že za 40 let krajina tato byla obsazena poddanými tohoto kláštera. Král Václav II. 14. června 1293 vyňal z pravomoci úředníků hradních poddané kláštera – pokud nebydlí příliš daleko od kláštera – aby z vesnic a městeček moravských nebyli souzeni v Brně, nýbrž v městečku (oppidum) Žďáře, poddaní pak v Čechách blíže kláštera bydlící v Mynychperce^{vi}, tj. ve Vojnově Městci.

Městec byl tedy klášterní osadou nejdále na sever od kláštera a mezi ní a klášterem byly tehdy již, nebo právě vznikaly některé osady, nejspíše všechny až na Karlov, který byl založen značně později. Městec, co nej-

vzdálenější, při samých hranicích darovaného lesa, byl asi nejdříve založen, neboť v roce 1293 byla tu již vrchnostenská správa statku a soud klášterní. Založení jeho nebylo asi daleko od roku 1260. Ostatní osady: Škrdlovice, Radostín, Polnička, Světnov a Stržanov byly založeny o něco později, rovněž tak osady později zaniklé jako Lhota, která stála mezi Radostínem a Vojnovým Městcem v místech dnešního Malého Dářka a Radvanec mezi Radostínem a Polničkou někde v místech Velkého Dářka.

Kolonizace další části naší krajiny byla prováděna řádem Německých rytířů. Jan z Polné obdaroval kolem roku 1250 tento řád mezi jiným též lesem „Slubickým“, jehož hranice byly mezi Vojnovým Městcem a dvorem Přechodem, mezi řekami Kamenicí a Doubravkou.

Řád Německých rytířů založil v darovaném lese městečko Krucemburk. Dříve tu nemohl býti, ježto v darovací listině není o něm zmínky a mimo to leží téměř uprostřed darovaného hvozdu. Nebyl tedy založen před rokem 1250. Německé jméno dostalo městečko od svých zakladatelů po německém mincmistru z Kreuzberka u Eisenachu^{vii} v Sasku, který zde měl raziti mince ze stříbrných bání u Přibyslavě, Havlíčkova Brodu a Chotěboře. Ražení mincí v Krucemburku není však dosud historicky ověřeno. České stříbrné mince – pražské groše – byly totiž tehdy hledaným platidlem daleko v Evropě. V Kreuzberku – Krucemburku – mohla tehdy býti i tvrz při cestě chrudimské, vedoucí tudy na severovýchod. Jiných osad tu Němečtí rytíři nezaložili. Rozprodali totiž darovaný les po částech brzo po obdržení. Než Krucemburský kostel povstal, bylo městečko již asi v rukou jiných.

Kolonizace pánů z Lichtenburka probíhala též okolo roku 1250 na jih od řeky Doubravky. Jest to především Chotěboř, jejíž založení připisuje se Chotěborovi ze Vchynic a Tetova^{viii}. Stará tato ves a později městečko pánů z Lichtenburka bylo na hranici pomezního hvozdu. Prvá zmínka o Chotěboři je rovněž asi ze 13. století, kdy roku 1265 náležela bohatému pánu Smilovi z Lichtenburka. Tohoto roku připsal totiž Smil klášteru žďárskému kostel či kapli v Chotěboři i s obročím a desátý díl ze cla tu vybíraného. Smil zemřel roku 1281 a zanechal synům svým Jindřichu a Smilovi mezi jinými statky i Chotěboř.

Listem krále Jana Lucemburského ze dne 2. srpna 1331 byly Chotěboři uděleny výsady, jichž tehdy užívalo město Jihlava. Král Karel IV. listem ze dne 28. srpna 1361 potvrdil Chotěbořským všechny svobody, práva

a milosti. Po jeho smrti obdržela statek i městečko vdova Eliška co věnný statek.

Husitské války zasáhly i Chotěboř. Když Hromádko z Jistebnice, hejtmán tábořský, zmocnil se hrazeného městečka Chotěboře, kutnohorští s mincmistrem svým Mikšem Divůčkem, pak Jan z Opočna, Čeněk z Přibyslavě, Arnošt Flaška a Půta z Častolovic s hojným lidem rozložili se kolem Chotěboře a dobývali ji. Hromádko vida, že i sami Chotěbořští proti němu nepřátelsky se chovají, dal se do vyjednávání a maje od pánů slib, že posádce na životě ublíženo nebude, vzdal se konečně bez boje se vším lidem svým dne 3. února 1421. Na nátlak Němců kutnohorských bylo vehnáno asi 300 zajatců do stodol a spáleno. Hromádko pak se dvěma kněžími tábořskými upálen byl veřejně na náměstí v Chrudimi.

Listem ze dne 10. listopadu 1454 nařizuje král Ladislav, aby městečko Chotěboř nadále ne městečko nýbrž město se psalo s právy a obyčeji města Jihlavy. Pro bezpečnost v Chotěboři bydlících měšťanů, aby město dostatečně širokou a vysokou zdí ohrazeno bylo.

Dačický z Hesova ve své kronice píše: „Roku 1485 v úterý po svatě Žofii Chotěboř celá vyhořela.“

Chotěboř zůstala majetkem královské komory až do roku 1499, kdy ji král Vladislav II. Mikuláš Trčkovi mladšímu z Lípy a na Lichnici s pustým hradem Vildštejnem, městečkem Sečí a vesnicemi k nim patřícími dědičně pustil. Páni Trčkové drželi pak Chotěboř až do roku 1634, kdy majitel Chotěboře Adam Trčka zavražděn byl s Valdštejnem v Chebu dne 15. února 1634 pro domnělou velezradu. Chotěboř připadla pak císařské koruně. Vyměnila řadu majitelů, až roku 1836 vyženil ji svobodný pán Jan Dobrzenský.

Bratru Smila z Lichtenburka Častolovi^{ix}, praotci pánů z Ronova patřila celá krajina od Doubravky přes Borovou, Bělou, Přibyslav, Ronov až na Moravu včetně Bohdalova. Oba bratři rozdělili se o zboží otcovské roku 1250. Náležely jim rozsáhlé krajiny Čáslavska, Havlíčkova Brodu, Lipnice, okolí hradu Lichtenburka s velikými lesy, které teprve kolonizací nabývaly na ceně. Patřily jim také všechny doly na stříbro. V této době vzniklo asi též Ransko jako osada v bývalém pohraničním hvozďě, jistě v souvislosti s výskytem a těžbou železné rudy.

Založení kláštera Žďárského proběhlo asi takto: Bohatý pán, Jan z Polné, vlastnil rozsáhlé lesy a po vzoru tehdejší doby prováděl též jejich

kolonizaci, ježto mu po osídlení více vynášely. Před svou smrtí odkázal les v okolí Žďáru svému bratru Přibyslavovi s podmínkou, aby zde klášter ke cti Matky Boží a svatého Mikuláše založil. Tento bratr však těžce onemocněl a přenesl úkol ten na svého zetě Bočka z Obřan, kterému ještě na smrtelné posteli mnoho zlata a stříbra k tomu účelu odevzdal. Sám pan Boček pak s mnichy vyhledal pro klášter výhodné místo na samém pomezí českomoravském poblíže cesty Libětiny, poručil les vypáliti, dal místo posvětit a zatímni dřevěný klášter a opodál dřevěnou kapli, „aby v ní mnichové žalmy zpívati mohli“, postaviti kázal. Tento původní klášter nacházel se v místech nynějšího rybníka Branského. Rok nato, 3. května 1253 slavnostním způsobem posvěceny základy nového prostranného chrámu a definitivního „kamenného“ kláštera za přítomnosti olomouckého biskupa Brunona, který byl důvěrným přítelem Otakara II. K této slavnosti sešlo se veliké množství lidí, „přišli Němci, Moravané, mnoho horníků, starci, muži, mládenci a panny a potom zporážena jest příčiněním jich převeliká část lesa do kořene“. Boček sám nedočkav se dokončení stavby, zemřel ve třetím roce po založení kláštera, 20. prosince 1255 a pochován byl v nedostavěném chrámě. Ještě před svou smrtí poručil klášteru celé své značné dědictví na Moravě i jmění movité, což potvrdil biskup Bruno 27. ledna 1261 a papež dne 30. ledna 1277. Dalším nadáním nabylo klášterní panství velkého jmění později převážně od pánů z Lichtenburka.

První opat Fridrich z Pomuku dal dle letopisce žďárského vystavěti poblíž dřevěného kláštera na pravém břehu Sázavy městys (fora), při cestě Libětině mezi nynějším Zámkem Žďárem a městem, kde se dnes říká „na starém městě“. Bydleli tu četní řemeslníci a dělníci pracující na stavbách klášterních.

Stavba kláštera byla dokončena roku 1262, načež byl prozatímní dřevěný klášter zbořen. Později byl zbořen i městys a proměněn v pole. Obyvatelé přesídlili většinou do vsi Žďáru, který byl pak povýšen na městečko. Ke konci 13. století trpěl klášter velice nájezdy loupeživých rytířů, zvláště za krále Jindřicha z Korutan, takže klášter nebyl daleko od zániku. Za krále Jana Lucemburského, který potřeboval hodně peněz ke svým pobytům v cizině, došlo i na zlaté a stříbrné klenoty klášterní, ba i roucha a nádoby kostelní musel klášter k ražení mincí pro krále vydati. Klášter zchudl a zpustl. Ujali se ho však bohatí páni z Pernštejna a z Lichtenburka. Přispívali též příjmy z kostelů z Chotěboře a z Bělé, desátek z bohatých dolů

kutnohorských. Klášter měl též své vlastní doly na Žákově hoře, na vrchu Pepereku u Velké Losenice a vlastnil i několik hamrů. Kolem roku 1350 byl klášter opět v plném rozkvětu. Později však, po smrti krále Václava IV., upadl klášter opět do dluhů a musel i některé vesnice odprodati. Bývalý příznivec kláštera Čeněk z Lipé, pán na Letovicích a Ronově, přivlastnil si roku 1410 násilně lesy mezi Radostínem a Sázavou, 5 klášterních hamrů i hutě v Polničce.

Za válek husitských roku 1422 byl klášter Viktorinem z Poděbrad vydrancován, vypálen a úplně rozbořen, jen konventní kostel zkůzu přečkal. Mniši byli až na jednoho usmrceni. Mnoho okolních vesnic bylo rovněž zničeno, z nichž některé více obnoveny nebyly, jako Radvanec a Lhota u Radostína a další na moravské straně.

Nová a radostnější doba pro klášter nastala teprve rokem 1437, kdy král Jiří z Poděbrad si umínil, že předky jeho založený a vlastním otcem zničený klášter k bývalé slávě a blahobytu opět přivede. Jeho zásluhou byl zbořený klášter opět postaven pokryt a zařízen. Též některé z bývalých klášterních statků byly zpět vykoupeny. Klášter vzkvétal a roku 1466 vlastnil již 45 osad, mezi nimi i městečko Žďár.

Za druhého vpádu maďarského krále Matyáše Uherského, který se dal v Olomouci korunovati za krále českého a markraběte moravského, byla šlechta i kláštery vyzváni, aby novému králi holdovali. Opat Jan IX. žádal, aby byl s ohledem na přísahu a závazky k ochránci a dobrodinci králi Jiřímu od holdu zproštěn, byl však obžalován, statky klášterní konfiskovány a mniši vypuzeni. Později byli však mniši zpět uvedeni, opat Jan však zemřel.

Jeho nástupce špatně hospodařil, a když po smrti krále Jiřího odpadla i jeho pomoc, ocitl se klášter opět téměř na mizině. Za velmi nepříznivých podmínek byl nucen odprodati klášterní majetek. V té době, roku 1480, prodal též velký les Dářko Viktorinovi z Kunštátu. Za jeho nástupce zlepšilo se opět hospodářství kláštera, takže roku 1493 koupil kromě jiného opět zboží Vojnoměstecské od Bočka z Kunštátu, pána na Polné, za 500 uherských dukátů.

Roku 1588 bylo ochranné právo kláštera odstoupeno na věčné časy biskupu olomouckému a tím nastaly pro klášter těžké doby. Biskup žádal soupis klášterních důchodů a usedlých poddaných. Opat odporoval, byl sesazen a donucen k útěku.

Nástupce olomouckého biskupa kardinál František kníže z Ditrichštejna přivtělil kolem roku 1600 panství žďárského kláštera a veškeré klášterní důchody k biskupství olomouckému. Povolil klášteru jen 12 mnichů a zrušil výsadní práva městečka Žďáru. Povýšil za to Žďár na město povolil mu obchod solní ve velkém i malém.

Cisterciáctví mnichové byli z kláštera roku 1614 vypovězeni a na jejich místo uvedeni Františkáni z Kroměříže hlavně proto, že klášterní mnichové i s opatem byli biskupem u krále i papeže obviněni, že vedou chaotickou řádovou kázeň, neplní řádně povinnosti řeholní, dovolují poddaným bludařství, trpí na panství četné kacíře, kteří svrchovanost biskupskou neuznávají. Bylo na tom i něco pravdy. Řeholníci trpěli totiž na svém panství i ve svých řadách šíření hnutí reformačního. Později nařídil kardinál, aby všichni poddaní stali se katolíky nebo do 6 týdnů území žďárské opustili. Rozkaz jeho nebyl však proveden.

Dědic kardinálův kníže Maxmilián z Ditrichštejna, hejtman moravský, prodal roku 1638 se svolením krále panství žďárské opatu Janu Greifenfelsovi z Pilsenburka za 146.000 zlatých rýnských se všemi osadami, kostely, farami, dvory, hamry, robotami, dávkami, jakož i se všemi poddanými lidmi. Nový majitel ujal se panství roku 1639 a obsadil klášter opět cisterciáky sebranými z různých klášterů. Opat Greifenfels zůstal dlužen 50.000 zlatých. Za vpádu Švédů pod Tortensonem do Žďáru byl klášter roku 1642 vypleněn a zpusťován, mniši uprchli. Žďárský lid bránil se statečně až do 16. července 1647, kdy Švédové vnikli do města a úplně ho vydrancovali. Vydrancovali i většinu okolních vesnic, jejichž obyvatelstvo uteklo do lesů. Vestfálský mír roku 1648 zachránil pak kraj před úplnou zkázou.

Staré dřevěné domky s maličkými okénky, které ještě sem tam na našich starších vesnicích vidáme, jsou právě z let po třicetileté válce, kdy obyvatelé museli své domovy vesměs znovu stavěti.

Od roku 1705 byl po 33 roků opatem Václav Vejmluva. Byl velmi vzdělaný, dobrý hospodář, který klášter opět k rozkvětu přivedl a mnoho ztraceného majetku zpět vykoupil. Byl milovníkem umění stavitelského, sochařského i malířského. Za jeho vedení byl založen nový hřbitov proti klášteru, získal i známého stavitele Jana Blažeje Santiniho-Aichela, za jehož vedení byl na protějším vrchu postaven kostel svatého Jana Nepomuckého, který byl za velkých slavností vysvěcen 27. září 1723^x.

Postavil ještě další tři kostely na moravské straně, opravil a vkusně vyzdobil konventní kostel Nanebevzetí Panny Marie. 9. března 1737 byl založen oheň a klášterní i konventní kostel vyhořely. Opat Vejmluva brzy nato zemřel a jeho nástupce opat Bernard Hennem byl též dobrým hospodářem. Požárem vzniklé škody záhy napravil. Za války o dědictví rakouské navštívila v létech 1741–1742 nepřátelská vojska opět klášter a způsobila opatství, městu i jeho okolí hrozné útrapy a škody. Sasové, Francouzi a Prusové kladli nespílitelné požadavky a požadovali vysoké výpalné. Za opata Henneta byl postaven přes potok stržanovský nynější kamenný most ozdobený osmi sochami svatých, přes nějž vede i dnešní státní silnice. 16. července 1784 vyhořel opět klášter, oba jeho kostely i kostel zelenohorský.

Císařským dekretem Josefa II. ze dne 7. října 1784 bylo opatství žďárské zrušeno. 50 řeholníků bylo propuštěno, jmění i statky připadly moravskému náboženskému fondu. Shořelý konventní kostel byl roku 1786 obnoven a prohlášen za farní a dosavadní farní chrám svaté Markéty byl zrušen. Prelatura upravena na zámek a část konventu na školu a faru.

Při zrušení mělo panství klášterní více než 60 osad, které byly později rozprodány. Klášterní knihovna měla 7.600 knih, jichž větší část byla pak prodána ve veřejné dražbě v Jihlavě a menší část připadla universitní knihovně olomoucké. Tím zanikl žďárský klášter, který trval 532 let a ve značné míře působil a určoval osudy našeho kraje. Proto jsme mu též značnější pozornost věnovali.

Též cesta Liběcká doznala s nástupem kolonizace značné proměny. Různé vlivy tu působily: nově vzniklé osady či městečka, vyhledávání výhodnější trasy a v neposlední řadě i vliv nových pánů, do jejichž majetku území s Liběckou stezkou přecházelo. Tak po zbudování kláštera žďárského – po roce 1260 – zřízena cesta již po levém břehu Sázavy, v místech kudy se dnes chodí ze Žďáru ke klášteru, zhruba v trase dnešní státní silnice. Pokračovala dále vedle Pílského rybníka k Polničce. Zanedlouho uhýbala se vpravo na návrší Markova kopce, kde stávala pomezí strážnice a kde je patrné ještě několik zapadlých úvozů. Teprve značně později byla zřízena cesta ještě více vpravo, kudy vede dnešní státní silnice. Cesta přes osadu Hynkovec byla postupně opuštěna, z osady zůstal jen poplužní dvůr. Dnes je okolí osady zatopeno novou nádrží pro Žďárské strojírny a osada bude zrušena, ježto přístup k ní je možný snad jen po vodě.

Povede-li vás cesta někdy Stržanovem, doporučuji Vám zdržet se půl hodiny návštěvou Markova kopce. Je jen několik desítek kroků od státní silnice. Otevře se vám odtud krásný pohled na žďárskou kotlinu. Vlevo původní městečko Žďár s klášterem a Zelenou horou, trochu vpravo za zarostlým hřbetem nová část Žďáru se strojírny, před ním vpředu dole několik chalup Hynkovce, jimž voda sahá téměř až ke prahům, dále vpravo rozlehlá ves Polnička, trochu výše několik rybníků. Přehlédnete téměř 10 km, starodávné stezky Libětiny, od nejstarší varianty až po dnešní státní silnici na Škrdlovice.

Stejně hezký pohled na ždíreckou kotlinu je z návrší mezi Radostínem a Hlubokou a pak s vršíčku Homole u Malochyně. Z těchto tří bodů lze přehlédnouti téměř celý úsek stezky Libětiny od Žďáru až po Sokolohrad. Neopomeňte kterýkoli z nich navštívit, povede-li vás cesta okolo. Jsou to skutečně jedinečné vyhlídkové body na tisíc let naší historie!

Původní cesta na Polničku – Polnička bývala před 30 léty největší vesnicí chotěbořského okresu – vedla pak dále vedle rybníků, které tu byly ve 14. století, hlavně za vlády Karla IV., zde za knížete Viktorina z Kunštátu zakládány. V Polničce stával na potoce hamr a nedaleko od něj pec na tavení železné rudy těžené snad u Ranska či na Pepereku. Jsou to rybníky: Hamerský, Stříbrný a Železný, u nichž u všech byly stavěny hamry a využívána vodní síla. Rybník Velké Dářko (od Žďársko) bylo založeno též Viktorinem z Kunštátu někdy kolem roku 1480, zatopena jím pustá a opuštěná vesnice Radvanec. Klášter v Zámku Žďáře měl obdržeti z každého výlovu 20 kop kaprů nebo ročně 5 kop kaprů a 15 štik.

Cesta v blízkosti Dářka byla močálovitá a musela býti vyložena dlouhými břevny. Dodnes se tu říká „Na lávkách“. Cesta tato byla však po zřízení rybníků postupně opuštěna a provoz převeden na novou trasu výše položenou přes Škrdlovice a na Vojnův Městec. Původní cesta vedla v místech nynější vesnice Karlov (ten tehdy ještě nestál) a sestupovala na naši státní silnici až před osadou Borky.

Z Vojnova Městce pokračovala pak nová cesta po pravém břehu potoka, nikoli po levém jako nynější státní silnice, dále ke Krucemburku, kde odbočovala důležitá spojka na Chrudim, patrná ještě nyní několika hlubokými opuštěnými úvozy. Na Ždírec pokračovala cesta asi v trase dnešní státní silnice.

Začátky Ždírece.

V začátcích nové přeložky Liběcké stezky, a ještě dosti dlouho potom, byl Ždírec jen nevýznamnou osadou. Nebyl zde kostel, nebyla zde tvrz ani sídlo panské. Roku 1787 je zde uváděno 38 popisných čísel, roku 1848 54 čísel a 405 obyvatel, roku 1890 již 80 čísel a 643 obyvatel.

Vlastní rozkvět Ždírece začal asi před 100 lety zpevněním a později výstavbou císařských silnic a postavením železnice. Nová erární císařská silnice z Jeníkova, kde odbočuje z vídeňské silnice na Brno, byla stavěna po roce 1810. Za její stavby byl provoz veden po staré Liběcké stezce přes Ransko a Hlubokou na Žďár. Tehdy ožila řadu století stará stezka na krátko a naposledy.

První vlak projel po zdejší trati 1. července 1871^{xi}. Roku 1872 postavena byla parní pila majiteli panství žďárského. Ježto se však provoz nevyplácel, bylo řezání v roce 1904 zastaveno. V roce 1917 byla pila pronajata firmě Löwy a Winterberg z Prahy, od nichž přešla pak záborovým zákonem o pozemkové reformě roku 1930 na Lesní družstvo v Přibyslavi. To ji pak roku 1931 pronajalo akciové společnosti „Lesna“ z Prahy.

Roku 1896 byla u nádraží postavena malá tkalcovna Samuela Scheina. Jeho syn Oskar Schein špatně hospodařil, a tak byla tkalcovnička prodána v dražbě roku 1925. Koupil ji Karel Jeníček ze Sobiňova.

Číslo popisné 1 ve Ždírci měl mlýn u hráze Ostradovského (Ostrolovského) rybníka. Mlýn však roku 1876 vyhořel a nebyl více obnoven. Číslo popisné 1 obdržel pak náhradou obecní dům postavený roku 1930.

Číslo popisné 2 má bývalý hostinec Josefa Kárníka, zvaný „Peklo“, v jehož stítě je památkovým úřadem chráněný dietrichštejnský znak. Za formanských časů bývala zde panská zájezdní hospoda.

V první polovině minulého století jezdila pošta s jedním koněm do Chotěboře a do Hlinska. Dopisy odevzdávali občané postilionovi na křižovatce „u mýta“ a tu od něho také dopisy přebírali. Řádná státní pošta byla zavedena roku 1872. Před postavením dráhy jezdily poštovní dostavníky od Pardubic přes Přibyslav do Jihlavy a Vídně. Ve Ždírci se přepřahalo, cestující v panském zájezdním hostinci poobědvali, nakrmili nebo vyměnili koně a pokračovali dále. Podobná poštovní linka vedla z Prahy do Brna přes Ždírec a Žďár.

Autobus do Borové a Žďáru začal jezdit v roce 1920. Leopold Bořil z Borové převzal v roce 1925 i dopravu poštovní.

Telegraf zaveden byl při zdejší poštovní úřadě roku 1890. Telefonní spojení zařízení bylo ve Ždírci 1. února 1925, telefonní čísla z tehdejší doby platí namnoze ještě dodnes: číslo 1 – Jan Pujman, Nové Ransko – nyní Kovodělné závody, číslo 2 – hostinec „u Fettrů“, číslo 3 – staniční úřad ČSD, atd.

Škola byla postavena roku 1890 jako dvoutřídku a přiškolením Nového Ranska roku 1900 rozšířena na trojtřídku. Předtím byl Ždírec přiškolen ke Krucemburku.

Sčítání roku 1911.

Při sčítání roku 1911 bylo ve Ždírci 93 domků, z toho 92 obydlených, 157 rodin, 730 obyvatelů. Tehdy bylo ve Ždírci 18 koní, 93 krav, 57 koz, 50 vepřů. Roku 1921 bylo napočteno 97 domků a 707 obyvatelů. Dne 2. prosince 1930 bylo napočteno 681 obyvatelů.

V místech „Bělouškovy sádky“ stávala ještě před 100 léty cihelna. Naposledy pálily se v ní cihly roku 1873.

Silnice.

Před postavením nynější „císařské“ silnice vedla cesta na Hlinsko od krucemburského okraje obce úvozem ke Kohoutovu, kde prošla obcí na levou stranu nynější silnice a pokračovala souběžně s ní, asi 400 metrů vlevo v polích, stranou obce Benátek směrem ke Hlinsku. Kousek za Ždírcem odbočovala z ní cesta na Studenec a dále k Libici. Tato cesta vznikla v době, kdy stará cesta byla již opuštěna a nová vedla na Chotěboř a Novou Ves. Další cesta od Borové na Studenec vedla po hrázi Ostrolovského rybníka a odtud přímo do studeneckého úvalu.

Ještě něco o zdejších rybnících, raneckých hutích a o obci Pravnově:

K zakládání rybníků ve 14.–16. století vedly dva hlavní důvody: výroba levného masa v podobě ryb a získání pohonné síly pro zřizované hamry a buchary. Zemědělství v tehdejších dobách nebylo ještě vyspělé tak, aby mohlo lehce a uspokojivě uživit veškeré obyvatelstvo. Nebylo železného nářadí k obdělávání políček, výnosy vlivem nevyšlechtěného osiva byly velmi nízké a brambory nebyly ještě známy. Kraj byl téměř úplně zarostlý lesem a získávání nových polí bylo v tehdejší době velmi pracné. Ve vhodných úžlabinách byly prostě zřízeny přehradní hráze, zadržena voda a zdroj dobré potravy byl tu. Mnohé z těchto rybníků byly pak později

opět zrušeny a vypuštěny, přeměněny opět v pole a luka. Řada hrází nebo jejich pozůstatky jsou jen svědky našeho dávného a proslulého rybníkářství. Tak v kotlině od Vojnova Městce až k Bílku je řada hrází a jeden rybník přecházel téměř hned ve druhý. Okolo Ranska, Polničky, Žďáru, Losenice a jinde byly pod hrázemi rybníků hamry, hlučné buchary a stoupy na tlučení železné rudy. Mnohé vedlejší cesty vedly k těmto hamrům, kde lidé nacházeli obživu a kam směřovaly četné povozy přivážející dřevěné uhlí, rudu a dřevo a odvázející železo a výrobky železné.

Začátek železných hutí ve zdejší krajině není zaznamenán, a jak jsem již uvedl, tavilo se zde železo již před mnoha staletími. Pověst vypráví, že na Ransku byly kovány koně i králi Karlu IV. Primitivní hutě byly zde jistě již dávno předtím. Za husitských válek, a hlavně pak za třicetileté války, hutě tyto téměř zanikly. Okolo roku 1700 však již buchary opět pracovaly a kníže Friedrich z Ditrichštejna^{xiii} roku 1811 dal zde postavit dvě nové vysoké pece, osm bucharů, vrtačky a velké zámečnictví. Doly nedaleko odtud byly opět oživeny, deset rybníků poskytovalo potřebnou sílu k pohonu měchů a strojů. Byly to rybníky: Velký a Malý Doubravník, Řeka, Ranecký, Pobočenský, dva u Nového Ranska, Sobiňovský a Bílecký. Byl zřízen i parní stroj o 14 koňských silách a později zkoušelo se i topení rašelinou z blízkých zdrojů. Závod zaměstnával tehdy na 700 lidí a náležel k největším a nejlépe zařízeným v celých Čechách.

V závodě vyráběly se všechny druhy železa, ročně přes 30.000 centů^{xiii} a k tomu 6.000 centů kovářského a zámečnického železa. Odlévaly se zde velké železné roury, kamna, kříže a jiné věci a rozvážely se do dalekých krajů.

V prostoru Nového Ranska, vlevo od nejstarší trasy Liběcké stezky připomíná se roku 1360 obec Pravnov. Jsou záznamy, že roku 1362 plebán z Borové uváděl zde do nového kostela svatého Vavřince faráře Jana. Dalšího uváděl pak roku 1366 farář z Krucemburku a plebán pravnovský uváděl roku 1367 plebána v Sopotech. Kostel stál ještě na konci 18. století nedaleko hráze rybníka. Sama obec Pravnov byla zatopena rybníkem Ostrolovským, podobně jako obec Radvanec a Lhota u Radostína. Kostel však zůstal na vyvýšenině stranou hráze rybníka. Roku 1769 kostel vyhořel, obce byly přifařeny ke Krucemburku a výrokem císaře Josefa II. byl 1786 zrušen. Oltářní obraz svatého Vavřince z tohoto kostela umístěn je v zámecké kapli v Horním Studenci.

Dvůr, o němž pan Zdeněk z Ronova mluví a který nechal v roce 1386 vyklučiti; je nám známý „ranecký dvůr“, nyní majetek lesní správy. Dvůr jest dlouhým průčelím obrácen ke staré stezce, která stoupala výše k lesu, kdežto k nynější či pozdější cestě stojí rohem. Dvůr do nynější podoby přestavěn byl za Ditrichštejnů, kterýžto rod držel panství Polensko-Přibyslavské od roku 1623. Původní stavba byla jistě dřevěná.

Při rozkvětu a rozšiřování ranecké hutě bylo třeba nových pracovníků. Roku 1835 bylo na panské půdě v místech bývalého Pravnova postaveno 5 chalup a roku 1836 další čtyři. Roku 1874 měla již obec 320 obyvatelů a nazvána Novým Ranskem. Obyvatelé byli sebráni z různých krajů a národností. Svými loupeživými výpady do okolí byli dlouho postrachem zdejších usedlíků a přízvisko „Sebranka“ pramení asi z těchto dob a důvodů.

Když za vlády mocných a podnikavých Lichtenburků byla upravena cesta na Chotěboř, byl na místě brodu přes Doubravku ve vesnici Bílek ke konci 14. století postaven dobrý kamenný most, který vytrval až dodnes. Vjezd na něj je však opuštěný, ježto nová císařská silnice vedena více vlevo. Most má dva oblouky, je důkladně stavěn a velice podobný mostům z doby Karlovy. Přestál již mnoho živelních pohrom, poslední 20. června 1883 nový most na erární silnici nevydržel, kdežto tento půltisíciletý starý most náporu vod odolal. V ten den totiž protrhla se při velké průtrži mračen hráz prý největšího rybníka ve zdejším kraji, rybníka Bíleckého. Rybník ten nebyl pak již více obnoven.

Clo vybírané v určitých stanicích na bývalých stezkách a později cestách zajišťovalo pěkný příjem ať již pánům, kterým krajiny patřily nebo klášterům či kostelům, kterým bylo právo vybírání cla postupováno. Postavením státních – císařských či erárních silnic a nových cest, kdy převzal funkci dozoru na cestách stát, padlo i vybírání cla na bývalých celnicích. K odlišení od bývalého cla zavedeno bylo na nových cestách či silnicích „mýto“. To vybíralo se až do roku 1890 i na křižovatce silnic ve Ždírci, kde stával též domek mýtného. Z výtěžku hradila se pak údržba silnic a cest. Poplatky nebyly sice vysoké, avšak pro státní pokladnu byly vydatným přínosem.

Nový rok.

Rok, v němž naše svobodná republika dosáhla stáří 50 let. Významné výročí. Události, kterým nebudeme předbíhati, však způsobily, že výročí bylo oslaveno jen skromně, tiše. Rovněž 20. výročí „února“ bylo slaveno mnohem skromněji než v uplynulých létech. Situace ve státě nabrala přechodně jiný kurs. Kurs odchýlný od směru dosavadního, kurs, který většina národa vzala sice za svůj, který však byl téměř v zárodku vývojem věcí politických vrácen a usměrněn do kolejí uplynulých let. Nastalá z toho vnitropolitická situace ve státě způsobila, že zmíněná výročí ztratila mnoho na své váze a jejich oslavy staly se jen historicky nepominutelnými formalitami.

Plesy.

V plesové sezoně konaly se u Lázníčků dva plesy: 20. ledna ples sportovní a 3. února pak obligátní hasičský, v novém vyjadřování – požárnícký. O nedělních odpoledních pořádány pak obvyklé „čaje“.

Zima.

Zima byla tohoto roku celkově mírná s těžištěm v lednu a v únoru. V polovině března napadlo sice asi 40 cm sněhu, udržel se však jen zcela krátce.

Krádeže prádla.

Značný rozruch a zájem způsobilo několik záhadných krádeží dámského prádla, zejména kalhot, jichž pachatele se přes všeobecné úsilí občanů a orgánů veřejné bezpečnosti nepodařilo zjistiti.

Olympijský vítěz.

Ve francouzském městě Grenoblu odbývaly se v únoru zimní olympijské hry. Naši závodníci drželi se statečně: dovezli celkem 4 medaile, z nichž Jiří Raška zlatou za skok na lyžích.

Pravoslav Carda, který byl krátkou dobu v zaslouženém důchodě, vrátil se po řadě let na národní výbor na výpomoc zatím polodenní.

V rámci příprav k nadcházejícím volbám měla řada spolků a institucí v obci jmenovati své zástupce co kandidáty nového národního výboru.

Výroční schůze JZD.

Dne 16. února konala se výroční schůze JZD^{xiv}. Dobírka činila 10 %, změn ve vedení družstva nebylo, všemi hlasy byl předsedou družstva potvrzen opět Jaroslav Benc.

Úmrtí: Stanislav Milfait.

Dne 20. února zemřel zdejší občan Stanislav Milfait, bývalý řezník, v posledních letech zaměstnanec Plyšanu, kterému chybělo do důchodu již jen několik týdnů.

Týž den zemřela i Otilie Málková ve stáří 92 roků.

Výměna prezidenta republiky.

Oddělením funkce prvního tajemníka KSČ od funkce prezidenta začala se koncem února a začátkem března projevovat proměna v politice. V tisku začaly se stále důrazněji ozývat hlasy proti politice uplynulých let, proti různým jejím představitelům, proti prezidentovi Antonínu Novotnému. Když pak začátkem března^{xv} utekl za hranice generál Jan Šejna, rozjela se kampaň odkrývání páchaných nesprávností a nezákonností v politice, soudnictví a ve veřejném životě takovou měrou, že se situace stala téměř nepřehlednou a neudržitelnou. Prezident Novotný dne 23. března^{xvi} odstoupil a s ním řada dalších politiků. Další politikové, kteří byli v dřívější době z politického života vytlačeni, vrátili se nebo byli povoláni znovu do funkcí. Dne 30. března byl v tajném hlasování zvolen novým prezidentem republiky generál Ludvík Svoboda. Byla zahájena řada rehabilitačních procesů, tisíce osob neprávem postižených žádalo rehabilitace soudní, společenské, politické. Mnoho dříve vedených procesů bylo prohlášeno za bezpodstatné, inscenované, desítky osob popravených a velká řada po léta žalářovaných prohlášena za nevinné.

Úmrtí: Josef Stehno.

Dne 18. března zemřel občan Josef Stehno, mnoholetý člen obecního zastupitelstva, po válce národního výboru. Zastával řadu funkcí v obci od velitele hasičů až po soudce z lidu. Zemřel ve vlaku při návratu z návštěvy své dcery.

Zemřel první kosmonaut.

Dne 27. března zahynul Jurij Gagarin, první kosmonaut světa, při dalším letu do vesmíru^{xvii}.

Noví ministři.

Nový prezident republiky jmenoval 8. dubna snad všechny nové ministry namísto odstoupivších či z funkcí odvolaných. Politické vření zhůry pronikalo dolů i do naší obce: konalo se mnoho různých schůzí, jednání, často velmi bouřlivých, v nichž oživovaly se často věci a problémy dávno překonané, promlčené, vyřízené.

Zemřela Olga Scheinpflugová.

Dne 13. dubna zemřela v Praze na infarkt manželka spisovatele Karla Čapka, rovněž známá a oblíbená spisovatelka a herečka Olga Scheinpflugová.

Primář Josef Šedivý osobním lékařem prezidenta.

Prezident republiky generál Ludvík Svoboda zvolil si za osobního lékaře primáře vojenské nemocnice ve Střešovicích, zdejšího rodáka Josefa Šedivého.

1. máj.

Prvomájový průvod konal se dle dohody letos ve Ždírci. Počasí přálo, vyhrávaly dvě kapely k průvodu na hřiště, kde byl přednesen projev, a konaly se sportovní hry. Pražských oslav zúčastnila se snad celá vláda a byl prý to zatím nejhezčí májový průvod, protože nebyl vynucen.

Nový předseda vlády Ing. Oldřich Černík, předseda sněmovny Josef Smrkovský a první tajemník ústředního výboru KSČ Alexandr Dubček představili se 4. května v Moskvě.

Dne 7. května konala se v zasedací síni národního výboru předběžná schůze národní fronty^{xviii}.

Dne 8. května konal se obvyklý večerní průvod k pomníku padlých.

Odběr krve.

Dne 15. května konal se v místnostech zdravotního střediska hromadný odběr krve. 35 dárců darovalo svoji krev.

Zmrzlí.

Každoroční obvyklí zmrzlí páchali letos své dílo téměř celý týden za teplotou okolo 0 °C.

Přednáška.

Dne 30. května uspořádala místní skupina čl. červeného kříže přednášku MUDr. Josefa Dubna z Havlíčkova Brodu o Kubě. Žel, že byla tak hodnotná přednáška jen velmi slabě navštívena.

Robert Kennedy zabit.

Dne 6. června^{xix} spáchán byl v USA atentát na Roberta Kennedyho, bratra bývalého prezidenta. Zemřel druhý den po atentátu po těžké operaci.

Politická jednání.

Dne 15. července konalo se ve Varšavě důležité jednání pěti členů^{xx} socialistického společenství bez účasti našich zástupců.

Dne 29. července začalo pak další přímé jednání našich politických a vládních představitelů se zástupci Sovětského svazu v pohraniční stanici Čierná nad Tisou. Jednání mělo dramatický průběh nezvyklý v uplynulých letech.

Další jednání šesti stran konalo se pak v Bratislavě dne 3. srpna.

Nový předseda NF ve Žďirci.

Dne 9. srpna konala se ve zdejší škole schůze národní fronty, jejímž předsedou zvolen tu Václav Sklenář.

Ve dnech 8.–11. srpna navštívil naši zemi náš dávný přítel a příznivec jugoslávský prezident Josip Broz Tito.

Úmrtí: František Fidler.

Dne 11. srpna zemřel po dlouholetém churavění zdejší občan František Fidler, bývalý obchodník a zemědělec.

Akce vojsk varšavské smlouvy.

Dne 20. srpna v nočních hodinách podnikla vojska pěti států Varšavské smlouvy ozbrojenou intervenci v naší republice. Pronikání vojsk pokračovalo pak v dalších dnech na celé území naší republiky.

Naše armáda nekladla odpor. Žďircem projížděla vojska polská směrem na západ.

Byly to dramatické chvíle placené mnohde i krví za nedorozumění či ukvapenosti. Prahu obklíčily tankové armády, sta tanků a obrněných vozů. Členové vlády byli internováni neznámo kde, vrátili se však po několika dnech na svá místa. Zúčastnili se dne 23. srpna spolu s prezidentem Svobodou jednání v Moskvě. Byly to těžké hodiny a dny pro náš stát i pro náš lid. Politické omyly platí se mnohdy velmi draze a trvalými hodnotami. Osobní prožitky v těchto dnech byly jistě u každého z nás různé. Nebudu proto podrobnosti vypisovati. To ponechám dnům přístím.

Zapisoval jsem před léty průběh procesu s Rudolfem Slánským; byl jsem nucen věřit výrokům našich soudů a vyšetřujících orgánů. Nyní se však ukázalo, že věci byly poněkud jinak, než nás informovaly všechny sdělovací prostředky a soudní rozhodnutí. Obdobně bylo tomu i v dalších událostech našeho státního i veřejného života. Je mi dnes velmi trapně při čtení řádků napsaných před 20 léty! Tehdy na příklad celý národ věřil, že Slánský a s ním celá velká společnost byli zločinci usilující o rozbití našeho státu, byl jsem tomu nucen věřit i já, neboť tato fakta byla nám předkládána všemi dostupnými sdělovacími prostředky. Museli jsme věřit i zprávám o „čihošťském zázraku“, o různých spiknutích, celé řadě velezrádných akcí. Omlouvám se, že jsem je tehdy vůbec zaznamenal, kdo by však z nás, prostých občanů, odkázaných na zprávy z tisku a rozhlasu tehdy byl jen tušil, že zprávy ty nezakládají se na pravdě a nejsou vůbec hodny zaznamenávání!

Mnoho zklamání postihlo již naši generaci: první republika ostouzená v době okupace, léta okupace odsouzená po skončení války, léta poválečná odsouzená po únoru 1948 a dvacet dalších let kritizovaných nyní. Ztrácím proto důvěru ve vše, co je nám sdělovacími prostředky k věření předkládáno. V každém z těchto údobí bylo nám totiž tvrzeno, že věci období minulého byly nesprávné, špatné, nepravdivé, jedině doba přítomná je důvěryhodná, správná a jsme povinni předkládaným tezím věřit.

Bylo by výhodné vyčkat se záznamy několik let nebo raději desetiletí, až jak se věci ukáží po náležitém vykryštalizování a prověření odstupem let. To však dovoleno není, události je nutno zaznamenávat běžně, bez časového odstupe, a tak pak nutně musí dojít ke korekcím, na čemž však kronikář vinu nenese.

Reakce lidu.

Rád bych zaznamenal celou řadu faktů, projevů ilustrujících náladu občanů v těchto rušných dnech. Bylo to úžasné vzepětí drtivé většiny národa proti porušení našich práv a naší svobody! Všechny sdělovací prostředky ve státě, občané všech kategorií a věkových stupňů vykřikli zoufale jako z děsivého snu. Hlas zoufalství odrazil se však od hučících tanků, umlkl záhy v naprosté beznaději a bezmoci. Resoluce odporu podepisované téměř na každém nároží zapadly neznámo kam, rozhlasové a televizní stanice umlkly a měnily tón, noviny jedny po druhých mírnily se ve svých projevech. Jen nápisy na plotech, kolnách a asfaltu silnic psané povětšinou azbukou, které sotva kdo z projíždějících armád mohl a byl ochoten číst, a které byly rovněž jen součástí výbuchu zoufalství a bezmoci, přežívaly. Kde je pravda těchto dnů? Tu musíme nutně ponechat dějinám. Báł bych se jí vysloviti, abych ji zanedlouho nemusil odvolávat či korigovati.

Ve dnech vojenské intervence bylo mnoho našich občanů na dovolené v zahraničí. Hranice republiky byly po několik dní po 21. srpnu uzavřeny a naši občané musili vyčkati vyjasnění situace v sousedních státech. Tvrdí se, že asi 50.000 našich občanů zůstalo v těchto a dalších dnech v zahraničí a nevrátili se do svých domovů. Nešťastný národ a stát, kterému tolik drahocenné krve neustále z těla uniká! Nejsme tak bohatí a není nás tolik, abychom mohli bez následků takto svými silami mrhati!

Automatický telefon.

Dnem 1. srpna uveden byl v provoz ve zdejší obvodě automatický telefon. Je nyní možno volati účastníka přímo nejen ve zdejší obvodě, ale i v Chotěboři a v Havlíčkově Brodě.

Žně.

Žně probíhaly letos normálně s těžišťem začátkem září a končily kolem 15. září. Záhy nato začala sklizeň brambor, kterých se letos urodilo dost.

Úmrtí: Josef Stýblo.

Dne 25. září zemřel v Praze podplukovník v.v. Josef Stýblo na rakovinu plic. Žil zde řadu let, přes válku, i po ní.

Zavedení pětidenního pracovního týdne.

Politická jednání vedena byla v následujících týdnech v Moskvě, kam naši političtí a vládní činitelé dojížděli.

Dnem 1. října 1968 zaveden byl na celém území republiky pětidenní pracovní týden. Nepracovním dnem stala se sobota. Pracovní doba byla všeobecně zkrácena na 40 hodin týdně. V nepřetržitých provozech a za práci v sobotu vůbec zaveden a vyplácen příplatek až do 50 % mzdy všedního dne. Bylo s tím dosti potíží, než se vše zaběhlo. Zavedeny též dva volné dny v hostincích, obchodech a volné soboty i na všech školách.

Druhý družstevní dům, který dostal popisné číslo 346 a 347 dostal ve dnech 29. září a 6. října venkovní omítku.

Věra Čáslavská.

Naše reprezentantka na olympijských hrách v Mexiku Věra Čáslavská přinesla 4 zlaté medaile, slavila opět triumf na bradle. A nejen na bradle: provdala se tam za našeho reprezentanta Josefa Odložila. Doma ji pak prezident republiky za nepřekonané výkony a jedinečnou propagaci našeho sportu a vůbec Československa udělil řád republiky. Jistě opravdu zaslouženě.

50 let republiky – oslavy.

Oslavy 50 let trvání republiky konaly se v celém státě, a i ve Žďírce. Mnohde však jen dosti skromné. V předvečer svátku konal se průvod k pomníku. Příští den byla otevřena nová školní budova pro veřejnost. Odbojáři všech typů: legionáři první světové války, účastníci odboje ve druhé světové válce, političtí vězni dostali pamětní medaile. Ve Žďírce dostalo je asi 10 občanů.

V nové školní budově začalo se pak učit od 1. listopadu trvale.

Stavba nové pily.

Začátkem listopadu započato s pracemi na výstavbě nové pily. Zatím bagrování a odvoz zeminy.

Družstevní výstavba.

Dne 13. listopadu 1968 započato též s výkopovými pracemi pro stavbu třetího družstevního domu. Bude to další „panelák“, jak se téměř vžilo jim

ve Ždírci říkat, pro 16 mladých rodin. Výstavba bude provedena svépomocí jako u předchozího družstevního domu.

První sníh spadl letos 14. listopadu, udržel se však sotva dva dni a zmizel.

Pohyb cen.

V podzimních a zimních měsících nastalo značné zvyšování cen průmyslových i zemědělských produktů. Státní dotace k udržení cen různého zboží byly odbourány a nastupovaly ceny výrobní, kalkulační, přičemž však zvyšování nebylo mnohdy plně opodstatněné a sloužilo k vytváření vyšších zisků a tím ke mzdovému zvýhodňování zaměstnanců určitých podniků či odvětví na úkor ostatních občanů. Dostavily se i značné potíže v zásobování uhlím: vydávalo se jen 10 q uhlí na rodinu.

Družstevní dům 346-7 – zabydlení.

Dokončovací práce na druhém družstevním domě byly v listopadu uzavřeny a 1. prosince 16 rodin překročilo práh svých nových domovů. Dům dostal popisné číslo 346 a 347. Vytápěn je ze společné kotelny v domě Rudných dolů. Měsíční poplatky za topení (teplá a studená voda), úroky a anuity, fond na financování oprav, pojištění a různá jiná vydání činí Kčs^{xxi}260.

Družice.

„USA vypustily v sobotu ráno (7. prosince 1968) na oběžnou dráhu kolem země umělou družici o váze 2.000 kg vybavenou 11 teleskopy, která je největší létající observatoří světa. Tato družice, která se jmenuje OAO-2^{xxii} obléhá zemi ve vzdálenosti asi 800 km. Jejím úkolem je především zmapovati hvězdy, které lze těžko pozorovati ze země vzhledem k atmosféře.“ (Citováno z časopisu „Práce“ ze dne 9. prosince 1968)

Let lidí kolem měsíce.

Dne 21. prosince 1968 byla vyslána k měsíci raketa Apollo 8. Na palubě vezla tři kosmonauty. 24. prosince obletěla 10× měsíc a vrátila se zpět k zemi. Přistála 27. prosince v 16 hodin. Bylo mnoho slávy kolem této události, snad všechny televizní stanice světa přenášely pro své diváky její přistání ve vodách Tichého oceánu.

Přednáška.

V neděli 15. prosince uspořádal zdejší spolek zahrádkářů přednášku ovocnáře Jana Čermáka z Prahy. Byla to nejpočetněji navštívená přednáška roku.

Zlá uhelná situace ve státě a tísnivá přepravní situace na dráze způsobily, že bylo nutno opět dovážeti spotřebitelům uhlí z dolů auty.

Dne 26. prosince 1968 zemřel na rakovinu zdejší občan Matějčíček.

Zvýšení důchodů.

Ve vládě bylo odhlasováno zvýšení důchodů vzhledem ke stoupajícím cenám. Zvýšení činilo u nízkých důchodů Kčs 45 a stoupalo k vyšším důchodům až na Kčs 100.

Dne 28. prosince napadlo asi 30 cm sněhu, a tak naši mladí lyžaři mohli aspoň poslední dny vánočních prázdnin trochu ven.

Federalizace.

V průběhu první poloviny roku 1968 dostala se na pořad i otázka federalizace našeho státu. Slovinci, snad po konfliktu s prezidentem Novotným trvali tvrdě na svých požadavcích po vlastní správě svých věcí. Byly diskutovány všechny možné otázky od nového státního znaku a nové hymny až po separaci hospodářskou a školskou. Byly utvořeny 2 národní vlády – česká a slovenská – spolu se zastupitelskými sbory a jedna vláda společná – federální – spolu se zákonodárným federálním shromážděním. Platnost federalizace byla slavnostně vyhlášena, podepsána a uvedena v život dne 28. října 1968. Slovinci se konečně dočkali svobody aspoň v této formě a byli jsme nakonec všichni rádi, že se věci urovnaly a nedošlo k horšímu – k rozpadu Československa.

Nový rok.

Rok 1969 byl započat projevem prezidenta republiky Ludvíka Svobody. Nabádal národ k jednotě a poctivé práci na všech úsecích naší činnosti.

5. ledna měl projev předseda národního shromáždění Josef Smrkovský s podobným obsahem a zaměřením.

Noví ministři.

Dne 8. ledna jmenoval prezident ministry české vlády, ministerským předsedou Ing. Stanislava Rázla. Máme tedy od tohoto data ve státě 3 vlády: vládu českou, slovenskou a vládu společnou – federální. Předsedou federální vlády zůstal Ing. Oldřich Černík – dosavadní ministerský předseda. 15. ledna letěla se nově ustavená vláda představit do Moskvy.

Sebevražda Jana Palacha.

Dne 16. ledna navečer spáchal u pomníku Sv. Václava v Praze sebevraždu dosud u nás nezvyklým způsobem student filosofie Karlovy university Jan Palach: polil se hořlavinou a zapálil. Těžkým popáleninám podlehl pak 19. ledna. Jeho smrt měla obrovský ohlas v celé republice i za hranicemi. Krátce nato následovalo několik dalších podobných pokusů obětovati svůj život u nás i v dalších zemích. Tyto však zanikly již bez zvláštního ohlasu. V této souvislosti promluvil znovu prezident republiky Ludvík Svoboda 20. ledna k národu a nabádal naléhavě ke klidu a rozvaze. Podobné projevy ať protestu či manifestace nebyly u nás dosud zaznamenány. Jisté hrdinství činu nebylo možné popřít, škoda však mladých životů. Jméno Jana Palacha prošlo prý tiskem celého světa, nejenom u nás. Jeho pohřeb 25. ledna byl prý největším pohřbem od smrti prezidenta T. G. Masaryka: zúčastnilo se ho pražské studentstvo s profesorskými sbory, představitelé společenských organizací, vlády a snad půl Prahy. Podrobnosti vedoucí k tak hrůznému činu nebyly však veřejnosti oznámeny.

Nová družstevní stavba.

Dne 20. ledna zvedl opět své mohutné rameno jeřáb, aby pomáhal při stavbě dalšího družstevního domu o 16 bytových jednotkách. Všechny 16

družstevníků jsou mladí lidé ve věku 23–30 let, z velké části pracovníci slévárny na Novém Ransku. Stavbu provedou svépomocí, za podpory závodu a státu. Stavbu po stránce organizační a administrativní vede Jaroslav Klepetko.

Úmrtí.

Začátkem února zemřel zdejší občan a legionář první světové války, bývalý pilníkář Josef Socha.

Na Novém Ransku zemřel v celém okolí známý občan Josef Bříza.

V Králíkách zemřel ve věku 61 let zdejší rodák Vladimír Krupař, který zde vedl ve válečných letech tkalcovnu Antonína Laciny.

Počasí.

Zima na pokraji roku byla mírná, sněhu málo, mrazy rovněž mírné, jen asi kolem –10 °C. Teprve v polovině února napadlo hodně sněhu, který však hned zvlhl a téměř roztál.

Na staveništi nové pily bagrovaly se rýhy pro kanalizační a odpadní potrubí.

JZD – výroční schůze.

13. února byla výroční schůze – dobírka – ždíreckých zemědělských družstevníků. Obsazení funkcí v družstvu nebylo měněno.

20. února byla u Lázníček přednáška Dr. Hlaváčka z Havlíčkova Brodu o federalizaci. Přednáška byla jako obvykle jen slabě zastoupena: přišlo ji vyslechnout 12 občanů.

Dne 22. února zemřel v Praze zdejší občan František Culek, bývalý kovář a legionář. Byl již několik let vdovcem, kovárnu však neopustil až ho zhoubná rakovina donutila. Kovárna přece jen osiřela.

Kosmonauti na měsíci.

Dne 3. března vysílala naše televize start rakety Gemini 9^{xxiii}. Kosmonauti letěli k měsíci; vrátili se 13. března a přistáli nedaleko Bermudských ostrovů. Také Japonsko vypustilo na pokraji roku 1969 svoji první družici.

Dne 28. března zemřel bývalý americký prezident generál 2. světové války Dwight David Eisenhower.

Změny na MNV.

Dne 25. března odešel z MNV tajemník Jan Poříz. Téměř 20 let vedl hospodářství a administrativu místního národního výboru. V posledních letech pomáhala mu paní Kaštánková. Nastoupil v kovodělných závodech na Novém Ransku jako vedoucí dopravy.

Ke konci měsíce března proběhly v několika našich městech a zejména v Praze demonstrace proti stávajícím poměrům a proti přítomnosti cizích vojsk na našem území. Mnohde byly způsobeny i značné škody majetkové. Následovalo pak zastavení vydávání několika časopisů jako Politika, Literární Listy, Reportér, byl rozpuštěn svaz spisovatelů a novinářů, byla znovu zavedena censura tisku.

Dne 2. dubna vydala vláda prohlášení k národu, aby se nedal vyvésti z přípustných a rozumných mezí. Prezident republiky navštívil čtená naše města a závody a uklidňoval lid.

Zdražování.

Pozvolné zdražování různých průmyslových a zemědělských produktů začalo již před řadou měsíců. V poslední době však zdražování nastoupilo cestu nezakrytou, všeobecnou a vymklo se jakékoliv vládní kontrole.

Přestavba křižovatky „Pikulka“.

V rámci zlepšení našich silničních komunikací provádí se letos rozšíření a úprava státní silnice havlíčkobrodské, zatím v úseku až k Novému Ransku. Aspoň částečně jsou vyrovnávány zatačky, vozovka rozšiřována zpevňováním krajnice a pořizována nová pevnější asfaltová pokrývka. Na Novém Ransku je budován nový most přes Doubravku, silnice napřímena ke křižovatce se silnicí chotěbořskou. Stará křižovatka „Mýto“ nebo „Pikulka“ z dob císařských (1810) a ještě dále z dob pozdnější cesty Liběcké dočká se úpravy snad příštího roku.

Při jednání na ÚV KSČ dne 18. dubna^{xxiv} odstoupil z místa prvního tajemníka Alexandr Dubček. Na jeho místo zvolen pak Dr. Gustáv Husák.

Počasí bylo zatím aprílové a zemědělské práce a setí jařin započaly teprve 4 dny před koncem měsíce dubna.

První máj.

Na 1. května pochodovalo se letos do Křížové. Účast byla velmi slabá, určitá bezradnost projevila se i tu. Projev měl na křížovském náměstí tamější lékař Dr. Volák. Byly tři dny volna a počasí bylo velmi pěkné. Obvyklé průvody nebyl letos ani v Praze a v jiných městech, aby jich nebylo zneužito k nežádoucím demonstracím.

K 15. květnu bylo provedeno zdražení různých produktů jako bot, pracovních oděvů, látek, malých motocyklů, zlevněny byly velké motocykly a některé výrobky z umělých hmot.

Dne 17. května zemřel v Římě kardinál Josef Beran, bývalý pražský arcibiskup a Hitlerův vězeň z Mauthausenu.

Dne 18. května odletěla další raketa Apollo 10 k měsíci. Na palubě vezla 3 kosmonauty. Start vysílaly snad všechny televizní stanice světa. Raketa stála 350 milionů \$. (Kurz \$= 7,50 Kčs devisových, či 35–40 Kčs vnitrozemských.) Kosmonauti obletěli 32x měsíc ve vzdálenosti 17 km a vrátili se 26. května na zemi. Přistávání vysílala opět televise. Přistáli rychlostí 10 m za vteřinu za pomoci 3 padáků o průměru 25 m.

Odběr krve.

Dne 4. června proveden byl hromadný odběr krve ve zdejší zdravotním středisku. Krev poskytlo 25 dárců, z toho 5 zdarma.

Úmrtí.

V červnu byly ve Ždírci dva pohřby: zemřela paní Horníčková a paní Adámková.

V neděli 15. června přišla velká bouře, padaly kroupy. Místy a ve Ždírci vznikly jisté škody na plodinách a ovoci.

Od 1. července byly zvýšeny některé poplatky, mezi nimi za televizi na Kčs 25 měsíčně, za rozhlasový přístroj na 10 Kčs, některé poplatky poštovní a kolkovné.

Zemřel revident^{xxv} Dvořák.

Dne 3. července zemřel na rakovinu bývalý zdejší poštovník, revident Čeněk Dvořák, krátce před svojí pětasedmdesátkou. Byl ruským legionářem, předsedou zdejší organizace strany socialistické a zastával po řadu let různé veřejné funkce. Pohřeb měl 5. července na hřbitov v Křížové za velké účasti.

Stavba pily.

Na zdejší novostavbě nové pily (dřevokombinátu) stavěli montéři železné sloupky budoucí haly, která bude 180 m dlouhá.

Opět kosmonauti.

Dne 16. července^{xxvi} odletěli další američtí kosmonauti směrem k měsíci. 20. července v 21 hodin přistáli 2 kosmonauti na měsíčním povrchu jako první lidé, první návštěvníci ze země. Byli to Neil Armstrong a Buzz Aldrin. Celé 2 hodiny chodili po měsíci, odebrali vzorky měsíční půdy a zanechali kromě jiného první stopy člověka v měsíční půdě. Přistáli pak 24. července v 17 hodin v moři. Přistání byl přítomen i americký prezident Richard Nixon a přistání vysílaly opět snad všechny televizní stanice světa.

Počasí.

Počasí nebylo letos zvlášť příznivé. V červnu bylo deštivo a studené noci, sena se špatně sklízela. Začátkem července bylo opět veliké sucho.

Mladí družstevníci se činí: ze sklepů dostali se v červenci do 2. patra, a to úplně vlastními silami, bez najatých zedníků.

Dovolená.

Na letošní dovolenou jezdilo se hodně do ciziny. Suverénně vedla Jugoslávie, pak Rumunsko a Bulharsko. Od 10. října byly pak cesty do ciziny, zvláště do států kapitalistických značně omezeny.

Úmrtí.

Dne 9. srpna zemřel na infarkt na Kohoutově Ing. Ladislav Hloušek, pracovník ministerstva železnic ve věku 48 roků.

Dne 10. srpna zemřel bývalý rolník, starousedlík „pantáta Danielů“ ve věku 84 let.

Žně začaly ve zdejší krajině v druhé polovině srpna za velkého sucha.

K výročímu dni 21. srpna byly učiněny velké přípravy k zabránění výtržnostem. Pohotovost měla VB^{xxvii}, závodní milice^{xxviii}, závodní stráž^{xxix}, bylo zakázáno prodávati alkoholické nápoje a vydán zákaz shromažďování. Menší demonstrace byly snad jen v Praze.

Změny ve vládě.

Dne 26. září podala vláda demisi. 29. září jmenoval prezident vládu novou, ve které byla vystřídána řada ministrů. Do ústraní odešel Alexander Dubček, Josef Smrkovský a více dalších politických pracovníků.

Úroda brambor a ovoce byla letos dobrá. Jablka prodávala se za 2–4 Kčs za 1 kg, brambory 2. třída za 70 Kčs jako loni.

6. října odstěhovala se do Ostravy paní Zdenka Krajínová-Jeníčková se svým manželem Karlem Jeníčkem, bývalým spolumajitelem zdejší tkalcovny. Žila zde 30 let, řadu let jako ředitelka zdejší školy, nyní již delší dobu v důchodě. Karel Jeníček již delší dobu churavěl a zemřel v Ostravě nedlouho po přesídlení.

Úmrtí.

10. října zemřel Antonín Včelanský ve věku 60 let. Byl lakýrníkem a dlouholetým rozhodčím v ledním hokeji a kopané.

17. října zemřel Karel Bílek dlouholetý pracovník ve zdejším Plyšanu ve věku 63 let.

Podzim byl letos velmi suchý, ozimy špatně klíčily a v některých oblastech byl citelný nedostatek vody.

Dne 10. listopadu zemřel v Křížové ve věku 55 let František Šešulka. Jeho rodiče přišli o život ve válce při přepadení Krucemburku gestapem. On sám skrýval se po řadu dní v kanále pod náměstím. Byl členem odbojové brigády M. J. Husi co partyzán. Poničené zdraví pak již úplně nikdy nenabyl.

První sníh.

Sníh napadl letos ke konci listopadu a udržel se přes celou zimu. Vánoce byly pěkně bílé; největší mráz byl –20 °C před Vánoci.

V předvánoční době projevoval se citelný nedostatek různého zboží, zimního prádla, bot, masa, uhlí i vánočních stromků. Dětské plíny přidělovaly se dokonce na lékařský předpis.

Alexandr Dubček byl ustanoven vyslancem v Turecku.

Na funkci předsedy české národní rady resignoval Dr. Čestmír Císař.

Stavební práce na výstavbě nové pily pokračovaly až do posledních dní roku. Prováděny byly práce uvnitř haly, která byla již zastřešena a částečně obezděna.

Nový rok.

Novoroční poklid trval letos 3 dny. Volno bylo o Silvestru, 1. a 2. ledna. Vláda republiky vydala zákaz zvyšování cen, které nabíralo mnohdy míru ne zdravou a kontrolovatelnou. Současně bylo také vydáno nařízení o zmrazení platů, které se leckde také nekontrolovatelně hnaly nahoru.

Chřipka.

Začátkem ledna rozšířila se snad po celé Evropě vlna chřipky a řádila celý leden a únor. Jen málo bylo těch, kteří se jí vyhnuli. I pololetní prázdniny na školách byly pro chřipku o dva týdny prodlouženy.

Ve dnech 9. a 10. ledna vál silný východní vítr, který způsobil dočasnou nesjízdnost mnoha našich silnic a železničních tratí.

Změny ve vládě.

28. ledna odstoupil ministerský předseda Ing. Oldřich Černík a předseda Ústřední rady odborů Karel Poláček. Novým předsedou federální vlády stal se pak Dr. Lubomír Štrougal a novým předsedou ÚRO Evžen Erban. Z politických důvodů bylo vyměněno mnoho dalších vysokých úředníků a téměř všichni rektori vysokých škol.

Nedostatek vody.

Citelný nedostatek vody projevil se tentokrát i ve Ždírci. Občas netekla z kohoutků voda, zvláště ve vyšších poschodích družstevních domů. Ani nedostatek uhlí nechtěl polevit. Bytové družstvo bylo nuceno omezit dodávku teplé vody na dva dny v týdnu.

V neděli 1. února konala se u Lázníků výroční schůze spolku zahrádkářů, nejpočetnější ždírecké organizace. Byli zvoleni někteří noví funkcionáři, předsedou František Píkl.

Olympiáda v Tatrách^{xxx}.

Světová zimní olympiáda konala se letos poprvé v ČSSR ve Vysokých Tatrách ve dnech 13.–22. února. Na zahájení byl přítomen i prezident

republiky Ludvík Svoboda. Naši sportovci získali v těžké konkurenci jednu zlatou^{xxxi} a jednu stříbrnou medaili^{xxxii}. Sovětští závodníci odvezli odtud nejvíce zlatých. Průběh závodů byl vysílán i barevnou televizí, která však dosud u nás v provozu není.

Dne 18. února zemřel náhle Josef Smíšek ve věku 60 let. Měl tu před léty výrobu žinylkových ručníků. Pohřben byl na studenecký hřbitov.

O tři dny později zemřela Madla Podroužková.

Počasí – polomy.

Dne 23. února byla velká sněhová vánice, která polámala a zvyvracela mnoho stromů ve zdejších lesích. Sníh padal a padal... V prvních březnových dnech napadlo ho snad celý metr. Nejkritičtější situace byla kolem 5.–6. března, kdy doprava uvázla ve sněhových spoustách téměř nadobro. Nejely vlaky ani autobusy. K odstraňování sněhu ze silnic a železničních tratí byly nasazeny všechny dostupné mechanizační prostředky. Sněhu bylo 120–150 cm. Mnoho let již tolik sněhu nebylo. Mnoho kolen a seníků tíhu sněhu nevydrželo. Sníh spadlý koncem listopadu dožil se této zimy dní dubnových a někde i květnových.

Dne 10. března zemřela Julie Danielová. Pohřeb měla do Křížové.

Dne 13. března ve večerních hodinách houkal po velmi dlouhé době neúnavně burčující signál požárníků: „hoří“. Ve Fidlerově stodole neopatrností začaly hořet uskladněné piliny. Požár byl brzo uhašen a způsobil jen menší škodu.

Na mistrovství světa v ledním hokeji, které se konalo v březnu na Švédsku, umístili se naši reprezentanti v těžké konkurenci na 3. místě.

Velikonoce v posledních dnech března byly v bílém, sníh ležel od listopadu a stále ještě padal.

Prezident Svoboda v Japonsku.

Dne 14. března^{xxxiii} otevřena světová výstava „Expo Ósaka“. Prezident Svoboda odletěl 23. března k návštěvě výstavy. Na zpáteční cestě navštívil Mongolsko a přes Sibiř vrátil se pak domů.

Dne 13. dubna odstartovala raketa Apollo 13 k měsíci. Porucha ve funkci přístrojů projevila se až po odletu a vynutila si návrat k zemi. Byly to dramatické chvíle, které sledoval s napětím a účastí celý svět. Dne 17. dubna přistáli kosmonauti v Tichém oceáně živi a zdraví.

Také Čína ohlásila vyslání své první družice na oběžnou dráhu kolem měsíce. Dne 12. dubna zemřel po dlouhodobém churavění Jan Dymáček. Jarní polní práce byly započaty po 20. dubnu, a to ještě jen na sušších polích. V lesích a roklinách stále ještě ležely zbytky sněhu.

První máj.

Na prvního máje konal se letos průvod na ždírecké hřiště. Ráno bylo bílo, napadl sníh. Průvod byl jen málo navštívený. Projev měl ředitel Plasti-matu z Havlíčkova Brodu.

5. května přijela do Prahy početná delegace ze Sovětského Svazu. Vedl ji Leonid Brežněv a Alexej Kosygin. Zúčastnili se oslav 25. výročí osvobození a politického jednání. 8. května byla podepsána nová československo-sovětská smlouva.

V polovině května způsobily obrovské záplavy v Rumunsku veliké škody a ztráty na životech.

Počasí.

U nás sice povodně nebyly, avšak počasí bylo též katastrofální. Celý měsíc květen byl nepříznivý. Ovocné stromy kvetly špatně a o 3 týdny později odkvétaly. 21. května spálil mráz na zahrádkách vyrašené brambory a způsobil i škody na květech ovocných stromů.

Zemětřesení – Huascarán – oběti.

Dne 1. června^{xxxiv} přišlo náhle v jihoamerickém Peru prudké zemětřesení. Oběti a škody byly obrovské. Zemětřesení bylo zařazeno jako největší světová katastrofa roku. Pod horou Huascarán, jejíž část se při zemětřesení utrhla a zasypala celý kus území s vesnicemi a městečky, tábořila patnáctičlenná výprava československých horolezců. Obrovská kamenná lavina smetla rázem celý tábor a zasypala ho desítky metrů vysokou skalní sutí. Výpravu vedl přední náš sportovec, horolezec, spisovatel a novinář Dr. Arnošt Černík a jako fotograf byl s výpravou náš nejznámější umělec tohoto oboru – Vilém Heckel. Škoda tolika vesměs mladých a nadějných životů!

Zemědělství.

Zpoždění v růstu a zrání rostlin a zemědělských plodin se během měsíce června jen nepodstatně zmenšilo. Ke konci měsíce června, který nebyl

také zvláště příznivý, činilo zpoždění ještě celé dva týdny. Senoseč začala letos teprve v posledních dnech červnových. Dosti přšelo, bylo však i teplo a pařlivo. V srpnu začaly trochu růst houby. Na bramborové nati se však současně s tím objevila plíseň a jen díky včasné signalizaci a postřikům nebyl její účinek katastrofální.

Silnice – nový most N. Ransko.

Úprava a rozšiřování státní silnice havlíčkobrodské dostaly se letošního roku na ždírecký katastr. Pracovalo se na Novém Ransku, odkud se měla silnice napřímit rovně do křižovatky „Na Pikulce“. Povede přesně přes místo, kde stával kdysi „ostrolovský“ mlýn. Přes mladičku Doubravku bude vybudován nový most a jistě pak odpadne zadržování vody v jarních měsících a po větších deštích a tím zaplavování a znehodnocování okolních luk. Žel, že vzala přitom za své pěkná alej starých stromů na bývalé hrázi, po které vedla dosavadní silnice.

Počasí a žně.

Žně začaly letos kolem prvního září. Obilí zrало všechno najednou, a tak měly kombajny co dělat. Přijely na pomoc z krajů teplejších, kde žně již skončily. Obilí bylo dosti polehlé, avšak sekáče s kosami oproti předchozím létům na polehlém obilí již vidět nebylo. Nová mechanizace zdolala i tuto překážku. Vzápětí po posekání obilí začal Plynostav s rytím rýhy pro plynovod od Havlíčkova Brodu do Pardubic. Vede od Nového Ranska východně od Ždírcce, pomimo „Hatě“ ke Kohoutovu, Benátkům a dále ke Hlinsku a Pardubicím. Roury ocelové o průměru 60 cm svařovány na místě a položeny do výkopů ještě před příchodem zimy. Pracovníků zde mnoho vidět nebylo, veškeré práce konány mechanizací.

Státní silnice na Hlinsko byla uzavřena, zpevňovány okraje, rozšiřována a vyrovnávána vozovka. Prostranství před hotelem u Lázníčků bylo přitom vybagrováno, odvodněno a položena tu kanalizace.

Výnosy obilí.

11. září vyhrával již místní rozhlas ke skončení žní. Trvalo tedy pokosení obilí deset dní. Zemědělci si stěžovali, že obilí letos málo sype. Průměrné výnosy byly: pšenice zimní 26 q na ha, pšenice jarní 21,8 q na ha,

žito 17,6 q na ha, ječmen 24,9 q na ha, oves 21 q na ha. Brambory kopaly se letos již v září, od 20. do 30. Úroda byla dobrá, výnosy kolem 200 q na ha.

21. září zemřel František Fousek z Kohoutova ve věku 50 let. Konal různé příležitostné práce jako hrobníka, kopáče vodovodu a studní.

Voda z Hamerské přehrady.

Od Hamerské nádrže započato v letních měsících s pokládáním vodovodního potrubí do Havlíčkova Brodu. Před několika léty bylo odtud položeno potrubí pro Pardubice. Potrubí povede směrem ke Ždírci a při velkém nedostatku vody pomůže prý se vodou i z tohoto zdroje.

Dne 12. září startovala automatická stanice Luna 16 k měsíci. Vrátila se 24. září a dovezla měsíční horninu.

Dne 3. října zemřel na Novém Ransku bývalý lesní hajný Antonín Hořínek, všem v okolí dobře známý.

Počasí.

První polovina října byla pěkná. Bylo slunečno a celkem teplo; ke konci října a celý listopad pak již hezky nebylo. Kde si nepospíšili se sklízni brambor, těžko je pak sklízeli. Úroda ovoce, zvláště jablek byla dobrá. Ve Ždírci bylo tolik jablek, že je někteří zahrádkáři vůbec neprodali. V Křížové si zahrádkáři pořídili lis na drcení jablek na mošt, a tak se přebytky jablek daly kromě zkrmování králíky i takto zužitkovati.

Stavební ruch.

Ve Ždírci se i letos hodně stavělo. Vlevo od silnice ke Žďáru směrem ke Kopaninám rostla již třetí řada rodinných domků. Potíže stavebníků rostly však také: nebyl dostatek materiálu a jeho ceny dosti rychle stoupaly. Byl omezován i výdej povolení k stavbám vzhledem k nedostatku stavebního materiálu a k velké rozestavěnosti. Družstevní domy 16 a 6 bytových jednotek dostaly v podzimních měsících venkovní omítky a byly rychle dokončovány.

Cholera.

Z východu tlačily se směrem na západ případy onemocnění cholerou. V nepříznivých listopadových dnech objevily se první případy cholery na východním Slovensku. Karanténní oblasti v okolí výskytu cholery byly

pro určitou dobu přísně střeženy, takže zůstalo jen při několika případech onemocnění a cesta nemoci na západ se zastavila.

Dne 9. listopadu zemřel bývalý francouzský prezident Charles De Gaulle, generál a hrdina poslední války a světová politická veličina.

Sčítání obyvatel.

Ve dnech 30. listopadu a 1. prosince bylo provedeno sčítání obyvatelstva v celé oblasti republiky. Nešlo snad o sčítání lidí, spíše o zjištění různých dat o našich lidech: o jejich bydlení, zařízení domácností, o vzdělání a zaměstnání. Sčítacími komisaři byli převážně důchodci. Ve Ždírci jich bylo pět: Richard Starý, Ladislav Klepetko, Josef Ondráček, Bedřich Daniel a Bedřich Kovář.

Dne 13. listopadu došlo k největší katastrofě století: obrovská vlna příboje smetla ve Východním Pákistánu několik set tisíc lidí do moře, zničila mnoho měst na pobřeží a způsobila obrovské škody.

Dne 18. listopadu uzavřelo Polsko se západním Německem hospodářskou smlouvu.

V druhé polovině listopadu vydal se i papež Pavel VI. na cesty: navštívil řadu míst a států v různých oblastech východní Asie.

Začátkem prosince bylo započato s asfaltováním jedné strany trianglu: části od Pikulky k Lázníckovým. Silnice byla zpevněna, rozšířena a zvýšena asi o 20 cm. Asfaltový povlak byl nalit na stávající kostkovou dlažbu.

Polsko.

V polovině prosince bylo v sousedním Polsku vyhlášeno zvýšení cen potravin a některých produktů. V přístavech Gdaňsk a Gdyně a v některých dalších městech vypukly vážné protestní nepokoje. Bylo použito zbraní, byly i oběti na životech. Nepokoje byly utišeny, řada ministrů a politických hodnostářů byla vyměněna. Padl i předseda ústředního výboru polské komunistické strany Władysław Gomułka a nahradil ho nový tajemník Edward Gierek.

Zrušení lesního závodu.

Kolem 15. prosince rozvířila nespokojenost mnoha ždíreckých rodin nová nečekaná událost: byl zrušen zdejší Lesní závod. Prý v rámci šetření a zjednodušení administrativy má být zrušen v českých zemích

6 lesních závodů, mezi nimi i Ždírec. Dosavadním lesním závodem spravovaná lesní oblast byla rozdělena mezi závody v Nasavrkách, Přibyslavi a Poličce. Zaměstnanci měli možnost přejít do těchto okolních závodů. Byla řada protestů a intervencí, avšak bez pozitivních výsledků.

Jeřáb družstevní šestnáctky složil na několik dní své rameno na trávník triangu. Avšak jen na několik dní. Pak znovu zvedl své rameno, aby pomohl na stavbě další šestnáctky, která má začít růst v příštím roce.

První sníh.

Sníh napadl letos až těsně před vánočními svátky. Bylo ho jen málo, sotva na lyžování dětí. Vánoce byly tedy bílé a pěkné. Byly celkem 3 dny pracovního volna.

Železniční neštěstí u Brna zkazilo radost Vánoc v mnoha rodinách: při srážce vlaků bylo 32 mrtvých a řada raněných.

Silvestr byl letos ve Ždírci velmi tichý a ani v okolních obcích nebyl slaven jako obvykle. Sedělo se u televizorů a nebylo po ulicích slyšet žádné půlnoční pěvce jako v létech minulých.

Sčítání lidu k 1. prosinci 1970 přineslo tyto místní výsledky: Ždírec 1.198 obyvatel, Nové Ransko 184, Kohoutov 175, Benátky 262, Křížová 1.266 lidí.

Zmíněná katastrofa v Pákistánu v listopadu stála život více jak půl milionu lidí, rozbořeno bylo 2,352.000 obydlí, zničeno území asi 7.000 km². Naléhavou pomoc potřebovalo asi 15 milionů lidí.

Živnosti ve Ždírci.

Stav obchodů a živností v obci koncem roku 1970: jediným samostatným živnostníkem ve Ždírci byl Bedřich Škarýd, holič. Živnost provozoval ve svém domku se svou manželkou. Jindřich Jirásek, který ještě loňského roku měl zde holičství před komunálem Chotěboř, přestal řemeslo provozovat a šel dělat hlídače do Plyšanu. Není tu krejčí, dříve bývali 3, není švec, není truhlář, kovář, pekař. Nedostatek některých řemeslníků se projevuje dosti nepříznivě a citelně. S rozbitým oknem se musí jeti do komunální dílny v Chotěboři. S dalšími správky musí si poradit každý sám, jak nejlépe dovede. Prodejna masa je tu jedna u Milfajtů, prodává řezník Loubek původem z Radostína. Maso a uzenářské výrobky jsou mu dováženy, obstarává jen prodej. Dříve tu bývali tři řezníci.

Hostince a obchody.

Hostince – s honosným označením „hotely“ – jsou tu dva: U nádraží – dříve „U Fettrů“ a U Lázníčků. Ve vlastním Ždírci není žádné takové zařízení. Nedostatek společenských místností je často velmi tísnivý: každý hostinec má dva dny v týdnu zavřeno a schůze, zábavy a podobné podniky není kde uspořádati. Obchod potřebami pro domácnost je v bývalém obchodě Sotonově, vedoucím je Josef Glanc. Výběr zboží má velmi bohatý, avšak provozní místnosti jsou naprosto nedostačující. Prodej zeleniny umístěn je v bývalém řeznickém krámkě Jana Kárníka. Mléko a chléb prodává se v bývalém pekařském krámkě Jana Jakeše. Samoobsluha potravin s prodejem odvažovaného zboží je v místnostech bývalého obchodu Pokrok, vedoucím je paní Jeřábková. Prodej látek, obleků a textilních produktů je v prodejních místnostech Zdražilova domu.

Trafika ve Ždírci již delší dobu není: prodej kuřiva obstarávají některé obchody a všechny hostince. Prodej obuvi umístěn je v domě paní Valíkové. Prodej stavebnin našel umístění v části bývalé provozovny Homolkovy tkalcovny naproti bývalé autosprávkárně Mísařově. Autosprávkárna skončila svoji činnost odchodem Antonína Mísaře do důchodu před několika léty. Benzinová pumpa na křižovatce u Mísařů taktéž dožívá, má se stavěti pumpa nová, není však zatím definitivně rozhodnuto o jejím umístění.

Kanceláře Uhelných skladů našly přístřeší v adaptované místnosti bývalého Lidového družstva při odbočce k nádraží. Vlastní sklad uhlí je na nádraží. V roce 1970 činil příděl uhlí na jednu domácnost 1.500 kg.

Pošta a MNV.

Pošta je již více jak čtvrt století v týchž místnostech obecního domu. Veškeré poštovní zásilky jsou jim dováženy poštovními auty, vlakové pošty až na dálkové spoje byly již před řadou let zrušeny. Úřadovny místního národního výboru jsou umístěny v prvním poschodí obecního domu, kde byla zřízena i pěkná zasedací síň.

Ordinace lékaře MUDr. Vladimíra Jeřábka je od svého zavedení umístěna v domě paní Němcové, kde má svoji ordinaci i zubní technik.

Veřejná bezpečnost.

Místní stanice Veřejné bezpečnosti (VB, dříve SNB) je umístěna v adaptovaných místnostech bývalé provozovny Františka Procházky.

Stanice má nyní asi 8 členů posádky a jejím velitelem je s. Oulický^{xxxv} ze Sobíňova.

Ve Ždírci není toho času osobní a nákladní autodoprava, není zde kapela.

Ze spolků fungují tu: sportovní klub Tatran, který mimo činnost sportovní je též každoročním pořadatelem nedělních odpoledních čajů u Lázníků a obvykle jednoho sportovního plesu v zimě a karnevalu či kácení máje v době letní.

Spolky.

Znatelnou činnost vyvíjí rovněž početný spolek zahrádkářů, jehož zásluhou stal se Ždírec v posledních létech v ovoci téměř soběstačným a ždírečtí zahrádkáři obstáli i v konkurenci se zahrádkáři sídliště daleko větších a rovněž tak i jejich zahrádky.

Spolek chovatelů drobného hospodářského zvířectva, vulgo „zajíčkáři“, nemá ještě tradici a četnost zahrádkářů, je však ve slibném vývoji.

Místní skupina Československého červeného kříže s počtem členů okolo 100 je tichou a neproduktivní organizací. Její hlavní činností je každoroční organizování odběru krve.

Ždírecké mládežnické organizace byly až do nedávna v jakémsi rozkladu. Na jejich troskách byl koncem roku 1970 ustaven Svaz socialistické mládeže (SSM). Mládež mezi 15.–25. rokem našla útočiště v adaptovaných místnostech bývalé Vachkovy cementárny.

Požárníci.

Spolek požárníků projevil svůj život na veřejnost jednou za rok svým tradičním „hasičským plesem“, neboť v posledních létech požáry téměř nejsou.

Z politických stran funguje tu účinně jen komunistická strana. Strana socialistická je značně méně početná, stále méně se projevuje a strana lidová nejeví vůbec žádné známky života.

Rada čsl. žen má svoji skupinu i ve Ždírci. Má své zastoupení i v radě národního výboru.

Rodičovské sdružení – spolek rodičů a přátel školy (SRPŠ) funguje dosti tiše a skrovně, zvláště v posledních létech.

Pohřby odbyvají se asi z poloviny kremací v Pardubicích a z poloviny na místní hřbitovy, které se staly hřbitovy obecními. Část pohřbů koná se v posledních létech i na hřbitov studenecký.

Nový rok – projev prezidenta.

Nový rok byl, jako obvykle, zahájen projevem prezidenta republiky arm. generála Ludvíka Svobody, ve kterém zhodnotil výsledky uplynulého roku, zvážil politickou situaci a nastínil cestu pro rok nastávající. Hned po Novém roce byly vyhlášeny důležité změny ve vládě a různé úpravy ústředních úřadů.

Počasí.

V prvních dnech roku ukázala zima svoji tvář: ve dnech 2. a 3. ledna bylo zde naměřeno –20 °C a trochu při tom i sněžilo. Největší mráz byl 10. ledna –23 °C. Jinak se zde vlivem suchého vzduchu mrazy zmírnily na –5 až –10 °C, zatím co kraje níže položené jako Pardubice a Hradec Králové hlásily teploty mnohem nižší, až –20 °C.

Dne 16. ledna konal se u Lázníků obvyklý hasičský ples, dnes „ples požárníků“.

Pro měsíci prochází se v tuto dobu sovětský „lunochod“, bez lidské posádky, ušel už 3 km.

Požár chaty.

Dne 20. ledna ve večerních hodinách vyrušila nás z klidu hasičská siréna. Do základů shořela ždírecká chata v lese u rybníčka „Kabátova“. Jejím posledním majitelem byl lékař z Pardubic. Mluvílo se o založení požáru, byly různé dohady a domněnky. Důsledným šetřením se později věc úplně vysvětlila: při návštěvě chaty odhodil řidič auta nedopalek cigarety a od něj nastala pak likvidace chaty. Mnoho hodin poctivé práce ždírecké mládeže z prvních poválečných let vyprchalo do ovzduší a pro mnohé z nás zůstane chata již jen vzpomínkou.

Dne 23. ledna bylo započato s osídlováním třetího družstevního domu „lesáckého“, který dostal popisné číslo 348.

Předjarní počasí.

Ke konci měsíce ledna, a ještě v polovici února bylo počasí skoro jarní a teprve v posledních dnech měsíce února napadlo asi 30 cm sněhu

a zafoukal východní vítr „moravák“ a předvedl nám opravdovou zimní vánici. V březnu pak přišly k tomu ještě silné mrazy, které způsobily citelné škody na ovocných stromech. Mezi 17. únorem a 10. březnem nestoupala rtuť teploměru nad -10°C , největší mráz této zimy -29°C byl 5. března. Pak se pozvolna oteplovalo a na první jarní den bylo již pěkné jarní počasí s polední teplotou $+12^{\circ}\text{C}$.

Opět družice na měsíc.

Z americké základny byla vypravena na měsíc další družice^{xxxvi} s lidskou posádkou, tentokrát s kosmonauty staršími (37–48 let). Sama družice vážila 135 t a byla odpálena 13 let po startu první družice – Exploreru –, která vážila 14 kg. Start byl v neděli 31. ledna ve 21 h 23 min., návrat 9. února ve 22 h 03 min v Tichém oceáně. Televizní stanice vysílaly záběry ze startu, z měsíce, z procházky kosmonautů po měsíčním povrchu. Vykonalí totiž po měsíčním povrchu procházku delší než 2 km.

V únoru konaly se přípravy k zahájení stavby další družstevní šestnáctky, v pořadí pátého družstevního domu.

Svátek Mezinárodního dne žen slavil se letos 7. března u Lázníčků. Bylo uspořádáno též shromáždění a pohoštění babiček, žen straších 70 let.

Dosavadní předseda JZD Jaroslav Benc složil funkci. Na jeho místo zvolen byl Jiří Fidler.

V Moskvě odbýval se XXIV. sjezd Komunistické strany sovětského svazu, jehož se mezi jinými zúčastnil prezident republiky a první tajemník KSČ s. Gustáv Husák.

3. dubna provedli naši svazáci sběr starého železa. Sebraly a naložily se ho celé tři železniční vagony.

V Kohoutově zemřela 31. března Františka Kopecká, ve věku 85 let. Byla již praprababičkou a zůstal po ní prázdný, ještě z části dřevěný domek, snad nyní nejstarší v obci.

Velikonoční svátky, letos ve dnech 10.–12. dubna měly pěkné počasí a byly tři nepracovní dny.

Rozšiřování sinice.

V polovině dubna byl uzavřen úsek silnice od křižovatky u Lázníčků až za železniční přejezd. Objížďka zřízena po upravené cestě přes závory u pily a přes manipulační sklad Státních lesů a za železničním přejezdem na-

pojovala se na původní chrudimskou silnici. Uzavřený úsek silnice – asi 300 m – bude napřímen, rozšířen a dosavadní ruční závory na přejezdu budou nahrazeny závorami automatickými.

Stavba benzinového čerpadla.

Benzinová pumpa u Mísařů, na křižovatce „u mýta“, či „na Pikulce“ byla v dubnu uzavřena pro nadcházející přestavbu celé křižovatky. Nové benzinové čerpadlo bude postaveno poblíž této křižovatky.

Ve zdejší Benzině došlo ke změně vedoucího: dosavadní vedoucí Rudolf Lánský odešel dnem 15. dubna do důchodu a na jeho místo nastoupil František Kasal.

Vodovodní potrubí z hamerské nádrže pro Havlíčkův Brod blíží se ke Ždírci. Vede severně Chlumu, Benátek, Kohoutova, nedaleko ždíreckého vodojemu, nad pilou vedle lesa a dále k Sobíňovu.

Soutěž obcí.

V pátek 23. dubna konala se u Lázníčků slavnostní plenární schůze u příležitosti vyhodnocení soutěže střediskových obcí okresu – středně velkých obcí. Žďelec umístil se v této ostré soutěži na 1. místě. Obec dostala za umístění odměnu Kčs 25.000, z nichž Kčs 20.000 rozhodnuto věnovati na pořízení chodníku od Lázníčků k nádraží a Kčs 5.000 na zakoupení klavíru pro hudební kroužek „Plyšanku“.

Kulturní dům – Benátky.

V osadě Benátky rozhodli se občané postavit si hospodu. Oficiálně to má být kulturní dům. Stará „Prchalova hospoda“ hrozila sesutím, nedala se už opravit. A tak se dali do práce: postavili zatím část v hodnotě Kčs 65.000. V polovině dubna byly jařiny již téměř zasety a po 20. dubnu sázely se již brambory.

Májové oslavy.

Oslavy 1. máje konaly se letos v Křížové. Bylo zima, padal déšť se sněhem. Projev přednesl s. Josef Med v sále sokolovny. V předvečer 8. května bylo již tepleji a pěkné počasí, a tak se obvyklý průvod k pomníku vydařil.

Začalo se pracovat na novém družstevním domě – šestnáctce-, kterou vede mladý Stanislav Sotona.

Dne 14. května zemřel bývalý stavitel, mistr zednický a tesařský Václav Vachek ve věku 91 let.

Ve dnech 26.–30. května konal se v Praze XIV. sjezd KSČ, jehož se zúčastnil i představitel Sovětského svazu Leonid Brežněv. Důležitá rozhodnutí byla zde odhlasována a vytýčena další cesta politiky a hospodářské činnosti státu.

Hudební a pěvecký kroužek Plyšanu za vedení Františka Pikla začal s pořádáním „sobotníčků“, zatím jedenkrát měsíčně, zábavných večírků určených původně pro starší generaci.

V neděli 6. června konal se ve Ždírci dětský den. V poledních hodinách přišla bouře s hrozným lijákem, takže slavnost musela být odvolána.

Počasí – povodeň.

Počasí bylo vůbec velmi nestálé a rozmarné. Velmi časté byly prudké bouře s lijáky. Tak 15. června odpoledne přišla silná bouře s vydatným lijákem – došlo k zatopení mnoha ždíreckých sklepů – věc u nás téměř neznámá. Kanalizace příval vod nepojmula, a tak vznikly značné škody na věcech ve sklepech umístěných. Naši požárníci měli to odpoledne dosti práce a česká pojišťovna později s odhadováním škod. Značné škody utrpěla zejména Havlíčkova Borová, kde spadlo velké množství krup.

Zřízení chráněné oblasti „Žďárské vrchy“.

Dne 27. června 1970 byla na nedaleké Žákově hoře slavnostně vyhlášena chráněná krajinná oblast „Žďárské vrchy“ za osobní účasti prezidenta republiky Ludvíka Svobody. Jádrem této oblasti tvoří Žákova hora, Devět skal, Velké Dářko a Ranská rašeliniště. Do chráněné oblasti spadá tedy i obec Ždírec. Hranici chráněné oblasti tvoří silnice mezi Žďárem nad Sázavou a Novým Městem na Moravě. Z Nového Města pokračuje po silnici směrem jižním přes Novou Ves na Křídla, odkud směřuje na sever kolem kóty 666 m (Olešná) až na křižovatku z Nového Města do Olešné, odkud probíhá přes obce Divišov, Rovné až ke křižovatce se silnicí z Bystřice nad Pernštejnem do Jimramova. Odtud hranice sleduje silnici severním, přes Lhotu, Michov, Jimramovské Pavlovice, Jimramov, Borovnici, Sádek, Oldřích na Cerkytli, odkud hranice vede západním směrem po státní silnici Hlinsko a Rváčov až do Trhové Kamenice. V Trhové Kamenici se hranice prudce stáčí směrem jižním po silnici přes Údavy až do Ždírc

na Doubravou, kde se stáčí k jihozápadu po silnici přes osadu Nové Ransko až k odbočce na Slavětín, odtud směrem jižním opět po silnici přes obec Slavětín do Havlíčkovy Borové. Z Havlíčkovy Borové sleduje silnici směrem jihovýchodním až na křižovatku se silnicí do Malé Losenice. Odtud postupuje po silnici přes Malou a Velkou Losenici, Sázavu, Matějov do Nového Veselí, kde se hranice napojuje na Veselský potok. Hranici tvoří pravý břeh potoka až k silničnímu „můstku“ na silnici Sazomín–Vatín severně od Sazomína. Od tohoto můstku pokračuje hranice na sever přes obec Vatín až do města Žďár nad Sázavou, kde se hranice chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy uzavírá.

Rozloha území chráněné krajinné oblasti činí asi 715 km² (465 km² Jihomoravský kraj, 250 km² Východočeský kraj).

Posláním oblasti je ochrana krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků, aby tyto hodnoty vytvářely vyvážené životní prostředí; k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření včetně vodních toků a ploch, rozvržení a využití lesního a zemědělského půdního fondu, její vegetační kryt a volně žijící živočišstvo, sídlištní struktura oblasti, urbanistická skladba sídlišť, místní zástavba lidového rázu i monumentální nebo dominantní díla.

Odbojáři – sjezd.

Dne 12. června konal se v Křížové sjezd Svazu protifašistických bojovníků, partyzánské brigády M. J. Husi a dalších brigád působících v letech války v oblasti Českomoravské Vysociny. Zúčastnil se plukovník Melník, který zde dlel na návštěvě, a řada dalších funkcionářů a odbojářů.

Územní plán obce.

Dne 2. června konala se u Lázníků porada o přípravě územního plánu Ždírc nad Doubravou. Vytýčen a schválen zastavovací plán obce na další léta.

Ve zdejší samoobsluze vyměnila jednota vedoucí pracovníky. Manželé Jeřábekovi odešli do Hlinska v Čechách a vedení samoobsluhy převzala Ludmila Sotonová.

Těž vedení zdejší obecní knihovny doznalo změny: dosavadní knihovník Oto Ešner z Lesního závodu odstěhoval se do Týniště nad Orlicí a vedení knihovny převzala paní Laiblová.

Úmrtí.

Dne 31. července zemřel po dlouhém churavění listonoš Josef Švanda.

V červenci a srpnu téměř nezapršelo. Od poloviny srpna bylo již sucho kritické: usychaly otavy, brambory, byl citelný nedostatek vody. Od jisker lokomotiv hořelo často v přilehlých lesích. 21. srpna sjelo se k hašení hořícího lesa sedm hasičských sborů.

Dne 4. srpna zemřel po těžké chorobě zdejší občan Josef Misař ve věku 61 let.

Žně proběhly letos za pěkného počasí v druhé polovině srpna. Obilí bylo pěkné, nepolehlé a dosti sypalo a tak 3. září hrál místní rozhlas zemědělcům na ukončení žní.

Silnice.

Státní silnice dokončovaly práce na křižovatce „Na Pikulce“. Nová vozovka byla postavena v délce asi 500 metrů, přes Doubravku zřízen nový vzdušný most, takže se zde při jarním tání již nebude voda zadržovati. Stará vozovka byla zčásti přeměněna v pole, zčásti ještě ponechána pro skládku materiálu. Sama křižovatka byla značně rozšířena a zvýšena, získala úpravou velmi na bezpečnosti.

Železniční přejezd.

Úsek chrudimské silnice od Lázníčků až za železniční přejezd napřímen a rozšířen, zmizelo ošklivé „S“ přes trať. Silnice byla otevřena 13. října 1971. Úprava tohoto úseku stála železniční správu více než 1,500.000 Kčs. Současně byly dány do provozu automatické závory na přejezdu, takže strážní domek téměř přesně po sto letech osiřel. Posledním obyvatel domku a závorářem byl tu Bedřich Janda, který odešel do důchodu a odstěhoval se do vlastního domku, který si spolu se synem postavil „na Kopaninách“. Taktéž závory „u Kabátova“, na cestě od Studence ke Kohoutovu byly odstraněny a nahrazeny výstražným zařízením uváděným do činnosti vlakem.

Prostranství před hotelem „u Lázníčků“ bylo vyrovnáno s úrovní nové silnice, upraveno a opatřeno zábradlím. Kaštany a topoly před hostincem musely být při této úpravě odstraněny.

Výstavba pily.

Výstavba nové pily blížila se svému zakončení. Začátkem 4. čtvrtletí mělo se začít řezat v nové pile. Zařízení nového závodu došlo ze SSSR, transportér kulatiny montovali zde technici z NSR. V září byla dovážena kulatina částečně již k nové pile, skládána prozatím na pole směrem k „Hornímu“ lesu. Nový jeřáb na skládání kulatiny a manipulaci s ní napřáhl své mocné rameno již o několik týdnů dříve.

Sto let pily.

Uvedení závodu do provozu se pro řadu potíží opozdilo. Dne 11. listopadu slavila pila 100 let svého trvání a při této příležitosti dán nový závod aspoň na chvíli do provozu. Slavnostní schůze konala se u Lázníčků. Dlouholetým pracovníkům byly darovány hodinky a další odměny. Výstavba nového závodu rozdělena byla ve tři etapy a má stát celkem asi 45 mil. Kčs, z čehož výstavba pily (1. etapa) stojí prý 18 mil. Kčs. Stará pila však ještě řadu měsíců pomáhala plnit stanovený plán.

Stavby.

Výstavba nové družstevní šestnáctky, „Sotonovy“, dostala se v září již do posledního poschodí. Taktéž starší šestnáctka „Klepetkova“ blížila se již svému dokončení. Dostala popisné číslo 349 a 350. Má vlastní vytápění zařízené na topnou naftu. V listopadu a v prosinci byla již celá osídlena.

Oslavy Havlíčka.

Dne 4. září 1971 konaly se v Havlíčkově Borové oslavy 150 let od narození Karla Havlíčka. 5. září bylo v Havlíčkově Borové odhalení pamětní desky novináři Dobrovolnému.

Dne 15. září zemřela paní Marie Mühlfaitová, bývalá učitelka ve zdejší škole.

Sklizeň brambor.

Sklizeň brambor byla letos velmi slabá: ždírecké JZD nesklidilo ani dost brambor pro svoji spotřebu. Vyzásobení obyvatel provedlo JZD Křížová.

První sníh překvapil nás letos hodně brzo – 15. října padal první a bylo chvíli bílo.

23. října začala hořet kolna Horáckých tkalcoven, nyní Vzor, požár však byl v zárodku zdolán. Vznikl asi od jiskry lokomotivy.

Předvolební schůze.

Dne 1. listopadu konala se u Lázníků velká předvolební agitační schůze. Sešel se plný velký sál občanů, aby vyslechli volební plán národní fronty. Hrál i hudba a diskuze byla často velmi rušná.

Příští den, 2. listopadu započato s výkopem pro nový obchodní dům na severní straně budoucího náměstí.

Po sejítí prvního sněhu bylo pak ještě celý měsíc pěkné podzimní počasí. Další sníh spadl až 19. listopadu a zůstal pak již ležet až do jara.

Volby 26. listopadu 1971.

Volby do všech zastupitelských úřadů konaly se v pátek 26. listopadu ve staré škole obvyklým způsobem. U stolu ve vstupní místnosti obdržel každý volič 5 kandidátních listin: do obce, okresu, kraje, sněmovny lidu a národů po jedné. Volilo se téměř naprosto bez škrtání, manifestačně. Ve čtyřstránkové „Bleskovce k volbám“ doručené občanům několik dní před volbami byli všichni seznámeni s volebním programem pro příští volební, lépe funkční období. Dost bylo učiněných závazků a nastíněných úkolů pro příští měsíce a léta.

Volební program Žďírce.

Uvádím jen stručně větší a důležitější z nich:

- Bude obnoveno vydávání „Žďíreckého zpravodaje“, který se od roku 1968 odmlčel.
- Plenární zasedání MNV budou veřejná, aby usnesení MNV byla pod kontrolou veřejnosti.
- V zásobování pitnou vodou bude zajištěno posílení zdroje ve Žďírce a v letech 1973–1975 bude vybudován vodovod ve všech třech osadách obce. Započne se na Novém Ransku, kde částečně voda zavedena již je.
- Vyroubit tok žďíreckého potoka v délce 600 m kamenem a tím zlepšit odtokové poměry v obci.
- Provést zaklenutí potoka mezi silnicemi II/345 a I/37.
- Provést generální opravu silnice k nádraží. Smluvně zajištěno u státních silnic pro rok 1972 a finančně též.
- Vybudovat 2 autobusové čekárny po dokončení výstavby silnic.
- Provést úpravu náměstí a všech veřejných prostranství a jejich osazení a ozelenění.

- Vybudovat obchodní středisko v akci „Z“^{xxxvii} nákladem 1,200.000 Kčs.
- Projednat a prosadit přemístění skládky uhlí z prostoru nádraží.
- Zřídit sklenářskou provozovnu, též truhlářskou a klempířskou pod MNV a uvést do provozu holičsko-kadeřnickou provozovnu.
- Zajistit budování a opravu pohostinství v Benátkách v akci Z.
- V budově čp 120 (u Lacinů) vybudovat nákladem 700.000 Kčs širokoúhlé kino.
- Připravit a rozjednat výstavbu kulturního domu.

Volební program byl projednán a schválen na schůzi MVNF dne 27. září 1971 a je závazný pro poslance NV po volbách. Je platný pro pětileté období.

Současně s absolutoriem pro uplynulé volební období je nutno zvážit a zrekapitulovat, co se za toto sedmileté volební období vykonalo:

- Podél státní silnice bylo dokončeno veřejné osvětlení v počtu 60 železných stožárů v hodnotě 120.000 Kčs. Loni byla instalována výbojková svítidla.
- Bělouškova sádka byla vyčištěna a vybudována z ní požární nádrž. Prostranství okolo nádrže upraveno, co parčík. Hodnota díla 50.000 Kčs.
- Na několika místech v obci rozšířena kanalizační síť.
- Vodovodní síť byla prodloužena o dalších 700 m.
- Místní komunikace vylepšeny, prodloužení asi o 1200 metrů, z toho 900 m včetně asfaltování.
- Největší akcí byla výstavba nového školního pavilonu v hodnotě 1,200.000 Kčs převážně svépomocí. Pro zahájení bylo použito částky Kčs 100.000, kterou obec obdržela co odměnu za 1. místo v soutěži k dvacetiletému budování naší vlasti. Po 100.000 Kčs přispěly Východočeské dřevařské závody a Plyšan. Zbytek nákladů dofinancoval ONV^{xxxviii}.
- Mateřská škola rozšířila se do celé Homolkovy vily. Za finanční podpory závodu Plyšan zavedeno tu ústřední topení a provedena generální oprava celé střechy.
- Provedena regulace žďíreckého potoka v délce asi 500 m.
- Pro MNV upraveno celé 1. poschodí obecního domu včetně zasedací síně. Přízemí obsadila pošta s telefonní ústřednou.
- Byl vypracován a zadán projekt úpravy silnice k nádraží.
- Výstavba požární zbrojnice v hodnotě 450.000 se dokončuje.

- Vylepšen a zrekonstruován místní rozhlas v nákladu 100.000 Kčs.
- Úpravě hřiště TJ Tatran věnováno též práce a nákladu 100.000 Kčs.

V osadě Kohoutov:

- Vybudována požární nádrž se zábradlím, přívodem a odtokem vody. Byla opravena požární zbrojnice a opraveny místní cesty.

V osadě Benátky:

- Vybudována autobusová čekárna, dvě požární nádrže, opravena cesta v dolní části obce a zahájena výstavba kulturního domu náročnou adaptací bývalého Prchalova hostince.

V osadě Nové Ransko:

- Dokončeno vybudování požární zbrojnice, započato budování kanalizační sítě a provedena rekonstrukce veřejného osvětlení.

Obec Ždírec je jednou ze 6 obcí okresu Havlíčkův Brod, v kterých se v uplynulém desetiletí zvýšil počet obyvatel. Ve Ždírci přibýlo od r. 1960 do r. 1970 310 obyvatel.

Měsíc prosinec byl téměř celý bez sněhu, teprve těsně před vánočními svátky spadlo trochu sněhu, takže Vánoce byly přece v bílém.

Dne 9. prosince zemřela Ludmila Matějková ve věku 42 let.

Rok 1972

Nový rok.

Nový rok započali jsme v sobotu za mírného, ani ne zimního počasí. V noci bylo $-3\text{ }^{\circ}\text{C}$, sníh žádný. Trochu sněhu napadlo pak až 5. ledna. Pak sníh opět zmizel a teprve ke konci měsíce přikrylo naše pole a luka asi 10 cm sněhu. Teploměr poklesl v lednu na $-14\text{ }^{\circ}\text{C}$, občas foukal silný východní vítr.

Prezident republiky Svoboda měl obvyklý novoroční projev, tlumočený pak všemi sdělovacími prostředky.

Tragické úmrtí.

Dne 13. ledna zemřel tragickou smrtí zdejší občan a rodák Vilém Podroužek. Bydlel sám ve svém rodném domku „na Balkáně“, zaměstnán byl v Chotěboři. Večer ulehl a nechal zapnutý vaříč položený na židli. Pálením dřeva vzniklý kyslíčnick uhelnatý ho snad otrávil. Byl nalezen již mrtvý teprve druhý den.

Dne 16. ledna konala se u Lázníčků přednáška Dr. Růžka z Prahy o pěstování květin a jahod. Byla početně navštívena.

Nové orgány MNV.

Po listopadových volbách byly z nově zvolených poslanců utvořeny orgány místního národního výboru v tomto složení:

Rada MNV:

- Sklenář Václav – předseda MNV
- Čepl Bohuslav – tajemník
- Benc Jaroslav
- Carda Jaroslav
- Janáček Miloslav
- Mísař Josef
- Ondráčková Vlasta
- Pátek Antonín
- Peřina František
- Stýblo Antonín
- Špinar Jan

Komise plánovací a sociální:

- Janáček Miloslav
- Kaštánková Jarmila
- Lédl František
- Losenický Miroslav
- Mísařová Marie
- Pátek Antonín
- Špinar Jan
- Zich Miloslav

Komise stavební:

- Benc Jaroslav
- Carda Jaroslav
- Čepl Bohuslav
- Fiala Antonín
- Mühlfait Zdeněk
- Ondráček Miloslav
- Sklenář Václav
- Stehno Josef
- Tondl Stanislav
- Vašek František
- Zdražil Jan

Komise školská a kulturní:

- Carda Vladimír
- Česalová Zdeňka
- Ing. Klepetko Ladislav
- Lajblová Jana
- Mísař Jiří
- Mísař Josef
- Mísařová Marie
- Nosilová Ludmila
- Ondráčková Vlasta
- Pospíšil Ladislav
- Stýblo Antonín

Komise veřejného pořádku:

- Daniel Bedřich

- Chmelík Jan
- Jílek Antonín
- Marek Bedřich
- Peřina František
- Samec František
- Slanař František
- Vališová Olga

Odběr krve.

Dne 2. února konal se ve zdravotním středisku odběr krve od dobrovolných dárců, jak čestných, tak i za odměnu. Dostavilo se 45 dárců.

Zimní olympijské hry odbývaly se letos v japonském městě Sapporo. Náš krasobruslař Ondrej Nepela přivezl si odtud zlatou medaili.

Úmrtí.

Dne 12. února zabil se nešťastnou náhodou Jaroslav Trnka z Kohoutova ve vypůjčeném nákladním automobilu.

Týž den zemřel v osadě Kohoutov Silvestr Pechr, kterému byly před 20 léty odňaty dolní končetiny pro Bürgerovu chorobu.

Počasí v únoru se doopravdy vztekalo. Asi 3× řádila vánice, takže i sněhové frézy musely zasáhnouti. Největší mráz v únoru byl zde -6 °C.

Počasí.

Jarní počasí zavítalo letos do našeho kraje až příliš záhy. Začátkem března byly v naší rezervaci miliony bledulí již v plném květu. Jarní polní práce odbyly se v první polovině března, takže k prvnímu jarnímu dni byly již jařiny zasety. Březen byl mimořádně suchý, velmi často vznikaly požáry v okolí tratě od jisker lokomotiv. Několikrát bylo voláno o pomoc do lesa u Stružince. Požárníci z okolí tu příliš nezmohli, nedostatek vody byl tu opravdu kritický, a tak tu shořelo asi 15 ha lesa.

V zimních měsících pracovali zaměstnanci Pozemních staveb z Chrudimě na zdejším kinu. Bylo tu prostavěno v zimních měsících Kčs 127.000.

Meliorace luk.

Na lukách mezi Ždírcem a Křížovou, na dně bývalých rybníků bylo zkraje roku živo: započato tu s melioracemi. Těž louky na kohoutovské straně

a luka Lázníčkova dočkaly se žádoucího odvodnění. Přitom byl též napřímen, vyrovnán přítok do Bělouškovy sádky, která byla upravena, zpevněny břehy a přilehlé okolí upraveno v miniaturní parčík s trávníkem a několika lavičkami.

Dne 2. dubna zemřel nejstarší občan Ždírci Josef Oubrecht. Bylo mu 96 let.

Benzinové čerpadlo.

Dne 4. dubna bylo započato se zemními pracemi na stavbě nového benzinového čerpadla. Před rokem byla „Mísařova pumpa“ u křižovatky „na Pikulce“ při přestavbě silnice zrušena a motoristé museli svou potřebu krýti u sousedních čerpadel v Křížové, Chotěboři či v Hlinsku. Po dlouhých jednáních byla umístěna za křižovatkou vedle chotěbořské silnice pod Matouškovou parcelou.

Pro rok 1972 bylo vydáno povolení ke stavbě 6 rodinných domků.

Dne 3. dubna^{xxxix} přišla o život při automobilové nehodě ve Francii naše reprezentantka krasobruslařka Hana Mašková.

Dne 12. dubna převrátil se na vlečce Státních lesů jeřáb Wolf. Naštěstí nedošlo přitom k úrazu pracovníků.

Obchodní dům – brigáda.

Na sobotu 15. dubna byla svolána a organizována první velká brigáda na stavbu obchodního domu. Přišlo asi 40 mužů na výkopové práce.

Dne 18. dubna zemřel při výstavbě rodinného domku ve věku 29 roků občan Josef Daniel na mozkovou mrtvici.

Jarní úklid.

Na sobotu 22. dubna byl vyhlášen generální jarní úklid obce. Brigády zúčastnily se děti vyšších ročníků zdejší školy sběrem železa a jiných zbytečných věcí.

Úmrtí – Kohoutov.

Dne 22. dubna zemřela v osadě Kohoutov majitelka tamního hostince Marie Pátková. Hostinec „Na Dupandě“ osiřel, byl uzavřen a tím asi zaniká. Dům je zatím prázdný a má tu býti po provedení nutných adaptací zřízena prodejna Jednoty.

Jarní mrazy – škody.

Ke konci dubna přišlo silné ochlazení a 25. dubna bylo zde naměřeno -6°C . Ježto ovocné stromy byly vlivem teplého března již značně narašeny, měl tento mrazík katastrofální následky. Téměř všechny odrůdy ovocného stromoví namrzly v květu tak, že úroda ovoce byla silně podprůměrná, namnoze žádná. Trochu ovoce přinesly jen druhy opravdu otužilé a později kvetoucí. Hrušky, třešně a višně tu nebyly vůbec a jablek sotva třetina co jiná léta. Mrazem utrpěly i rané brambory, pokud byly časně nasázeny, jakož i vysázená zelenina. Zmrzlí v polovině května byli však velmi slušní, teplota poklesla jen na $+4^{\circ}\text{C}$, takže již další škoda nevznikla.

Úprava místních dávek.

Plenární zasedání pléna MNV dne 25. února schválilo na základě doporučení finanční komise směrnice pro vybírání některých místních dávek a poplatků. Dávka ze psů byla zde stanovena na Kčs 40 ročně a při jeho chování v činžovním domě na Kčs 80. V zájmu udržování pořádku a čistoty veřejných komunikací, chodníků a prostranství bylo stanoveno, že při použití veřejného místa pro skládku různých materiálů bude vybírán poplatek Kčs 1 za 1 m^2 za dobu jednoho měsíce.

Poplatek za garážování aut na veřejných komunikacích byl stanoven na Kčs 10 za noc pro auto nákladní a Kčs 5 za auto osobní.

Zároveň byly stanoveny a vyhlášeny úřední dny na MNV pro styk s občany, a to na úterý a pátek.

K mezinárodnímu dni žen byla otevřena holičsko-kadeřnická provozovna a sběrna prádla, jak bylo stanoveno v jednom bodě volebního programu. Místnosti hasičské zbrojnice byly odevzdány svému účelu již dříve.

Májové oslavy.

Májový průvod odbýval se letošního roku ve Ždírci, slavnostní projev měla poslankyně Drahomíra Löfflerová, průvodu se tu účastnil i poslanec české národní rady Jaroslav Brabec. Účast byla rekordní, v průvodu pochodovalo 1.500 lidí.

Jako každoročně, konal se i letos v předvečer 8. května lampionový průvod k pomníku obětí války.

Silnice k nádraží – úprava.

Dne 12. května bylo započato asfaltování příjezdní silnice k nádraží. Vozovka byla vyrovnána výškově a napřímena, rozšířena. Bylo vyasfaltováno a vyvýšeno též prostranství před nádražní budovou. Náklad této úpravy byl vypočten na Kčs 626.000. Kčs 100.000 přispěl n.p.^{xl} Plyšan, Kčs 100.000 Chotěbořské kovodělné závody Nové Ransko, Kčs 50.000 Benzina, Kčs 50.000 Svit v Křížové, Kčs 40.000 Uhelne sklady a zbytek Kčs 286.000 ONV.

Chodník pro pěší vedle vozovky bude pořízen v příštím roce.

Dne 23.–25. května dlel na oficiální návštěvě v Moskvě americký prezident Richard Nixon.

Známý ostrov Cejlon vyhlásil v květnových dnech svoji nezávislost.

V květnových dnech ochutnali „pražáci“ též vodu z nové přehrady na Želivce.

Počasí v květnu bylo celkem nepříznivé, chladna trvala větší část měsíce.

Úspěšné splnění uložených úkolů ohlásila většina podniků zdejšího obvodu. Tak závod Plyšan vyrobil nad plán 22.000 kg přízí a 2.000 m nábytkových látek. Chotěbořské strojírně ohlásily přeplnění plánu o téměř Kčs 900.000, při současném zlepšení kvality výrobků. Društvo VZOR překročilo plán výroby o 2,4 %, tj. asi o Kčs 2,200.000.

Obchodní středisko.

Výstavba obchodního střediska je největší akcí letošního roku. Hrubá stavba má být dokončena před příchodem zimy, aby v zimním období mohly být konány vnitřní odborné práce.

JZD – osevní plány.

Zdejší JZD hospodaří nyní na 748 ha zemědělské půdy, z čehož je 386 ha orné půdy a 362 ha luk a pastvin. Stav hospodářského zvířectva k 31. květnu vykazoval 170 krav, 66 chovných prasnic a 487 kusů mladého dobytka. Obiloviny jsou zasety na ploše 193 ha a to 79 ha ozimé pšenice, 33 ha žita, 43 ha ječmene, 20 ha jarní pšenice a 18 ha ovsu. Brambory jsou vysázeny na ploše 59 ha, nasázeny byly v období od 2. do 9. května. Zjara bylo zmeliorováno 36 ha pozemků a oseto směskami. Dojivost krav činila 8,20 litru mléka.

Kooperační sdružení JZD.

Za účelem zvýšení zemědělské produkce, lepšího využití mechanizačních prostředků a zvýšení produktivity práce budou tvořena kooperační sdružení dosavadních JZD. Jednotlivá družstva zůstanou i nadále samostatnými podniky. Kooperace přinese větší spolupráci mezi sdruženými JZD, vzájemnou pomoc na základě smluv a rozdělení plánovaných úkolů v rámci obvodu. Ve zdejší obvodu počítá se s kooperačním sdružením mezi JZD Ždírec, Křížová, Oudoleň, Havlíčkova Borová, Česká Bělá, Modlíkov a Žižkovo Pole. Předsedou přípravného výboru kooperace byl zvolen předseda JZD Křížová, zdejší občan Karel Starý. Plánovaná výstavba velkokapacitního teletniku ve Ždírci, s kterou se má začít v roce 1973 bude již v rámci budoucí kooperace.

V neděli 4. června uspořádala jednota Tatran za spoluúčasti ZDŠ^{xli} ve Ždírci v rámci Mezinárodního dne dětí sportovní den. Již od rána bylo hřiště plné dětí, které se zaujetím sledovaly disciplíny trojboje. Byl to hezký den naší mládeže, neboť i krásné počasí přálo zdaru slavnosti.

Senoseč započala letos mimořádně časně, trávy narostlo hodně, a i počasí sklizni sena přálo.

Dne 15. června měl u Lázníčků zdravotnickou přednášku primář Oščádal na téma „bolení hlavy“.

Automatické závory.

Dne 26. června byly odstraněny závory na přejezdu k pile a nahrazeny automatickým světelným výstražným zařízením. Sto let plnily tu svoji funkci a musely ustoupit zařízení modernějšímu.

Dne 7. července konalo se předběžné připomínkové jednání o další výstavbě zdejšího dřevařského závodu.

V červnu a červenci málo pršelo a projevilo se to již i ve Ždírci nedostatkem vody. Voda často nechtěla z kohoutků téci, i když Plyšan pomohl svým přebytkem zmírnit nepříjemnou nouzi o pitnou vodu.

V noci na 20. července nevídaný host navštívil pomocí krumpáče zdejší samoobsluhu. Velký poberta nebyl, vypátrati se ho však nepodařilo.

Dne 2. srpna zemřela ve věku téměř 80 let Marie Čaloudová.

Práce na obchodním domě pokročily v srpnu tak, že ke konci měsíce rostlo již nadzemní zdivo.

Žně.

Obilní žně započaly zde 12. srpna, když přijely kombajny z jižní Moravy. Počasí celkem přálo, a tak se sekalo ve dvou směnách. Obilí dobře sypalo. 26. srpna bylo posekáno a kombajny nastoupily zpáteční cestu.

Dne 17. srpna zemřel náhle zdejší občan Emanuel Starý ve věku 61 let. Řadu let byl vedoucím prodejny Jednoty, nyní pracoval ve výrobě nábytku v Křížové.

Hasičský sbor (nyní požárníci) na Novém Ransku oslavil v srpnu 40 let svého trvání.

Kontrola plnění závazků.

Na plenární schůzi národního výboru dne 25. srpna u Lázníků bylo hodnoceno plnění závazků vyhlášených před volbami na podzim roku 1971. Bylo konstatováno, že závazky byly dobře plněny, namnoze i překračovány, byly-li pro to podmínky.

1. Požární zbrojnice byla dokončena, holičství a sběrna prádla uvedeny do provozu k MDŽ. Hodnota díla je Kčs 455.000, konečný náklad Kčs 350.600.
2. Generální oprava silnice k nádraží – provedeno; chodník bude zřízen příští rok.
3. Zaklenutí ždíreckého potoka před prodejnou Tep – náklad Kčs 30.000. Dokončuje se.
4. Rekonstrukce veřejného osvětlení v osadě Nové Ransko v hodnotě Kčs 10.000, provedeno.
5. Oprava cesty v osadě Kohoutov – náklad Kčs 15.000, je právě prováděna.
6. Kulturní dům na Benátkách – náklad Kčs 172.000, ONV letos přispěl Kčs 70.000, bude překročeno.
7. Chodník vedle silnice od Lázníků k odbočce k nádraží – náklady budou hrazeny z výsledků soutěže obcí v roce 1970, bude provedeno na jaře 1973.
8. Zřízení kina – náklad Kčs 900.000. Objem prací v roce 1972 měl činit Kčs 100.000, překročeno o Kčs 50.000. Příští rok se má vykonati prací za Kčs 520.000.
9. Na výstavbě obchodního střediska k dnešnímu dni prostavěno Kčs 420.000, odpracováno 2.000 brigádnických hodin.

V osadě Kohoutov bylo započato s kanalizačními pracemi. Hodnota vykonaných prací Kčs 36.000.

Neštěstí na přejezdu u pily.

Dne 5. září byl na železničním přejezdu ke zdejší pile ráno v 7 hodin zabit vedoucí zdejšího manipulačního skladu Státních lesů Ing. Václav Dvořák. Patrně v zamyšlení vjel na motorovém kole přímo pod vlak. Bylo mu 35 let. Škoda mladého života!

Dne 5. září^{xlii} na letních olympijských hrách v Mnichově způsobili výtržnosti příslušníci palestínští a izraelští. Padlo svévolně 11 lidských životů a průběh her byl tím značně narušen.

Primář Josef Šedivý zemřel.

Dne 7. září zemřel náhle primář MUDr. Josef Šedivý. Mnoha lidem z Vysočiny zachvěla se při této zprávě srdce a zvlhly oči. Odešel vzácný člověk ryzího charakteru, pravý syn naší Vysočiny. Miloval ji tak, že i po smrti chtěl dlíti zde a přál si býti pochován na hřbitově v Křížové. Prostý pohřeb konal se dne 12. září za veliké účasti lidí a „rodáků“, jak rád říkával svým známým, z širokého okolí. Prezident republiky Ludvík Svoboda poslal mu veliký věnec rudých růží a ztratil v něm svého přítele a osobního lékaře.

Dožínky.

Dne 10. září konaly se v našem krajském městě Hradci Králové celostátní dožínkové slavnosti za rekordní účasti obyvatelstva. Zaparkováno bylo „jen“ na 1.000 autobusů!

Dnem 15. září započalo se sklizní brambor. Urodilo se jich letos až 350 q na ha. Přebytky brambor odkoupil od nás Sovětský svaz. Při sklizni pomáhali vydatně žáci našich škol a brigádníci z mnoha závodů.

Úmrtí – Fetr a Novák.

Dne 18. září zemřel náhle mozkovou mrtvicí zdejší občan Karel Fetr. Býval majitelem a pak vedoucím restaurace u nádraží. Bylo mu 72 let. Kremaci měl 21. září.

Krátce nato, dne 23. září zemřel další ždírecký občan Josef Novák. V období mezi válkami, za druhé světové války, a ještě několik roků po ní sedával ve své dřevěné budce, v trafice „na kanále“ a prodával kuřákům tabák a cigarety. Poslední léta života trávil již v ústraní. Jeho trafika po padesátých letech zmizela a nyní odešel i trafikant. Prostor „kanálu“

za bývalou trafikou se zamostuje a vznikne tu kousek prostoru pro růže a lepší výhled na odbočku silnice.

Dne 24. září konala se ustavující schůze družstevníků – účastníků výstavby dalšího družstevního domu, tentokrát dvanáctky. Byly rozděleny i funkce pro tuto stavbu.

Dorost zdejší kopané vedl si letos tak zdatně, že se probojoval v těžké konkurenci až do 1. třídy.

Zdejší základní škola sílí na žactvu tak, že v 6. třídě museli být žáci rozděleni do dvou běhů. Školní místnosti nedostačují a bude asi nutno vyučovat ve směnách.

Dne 12. října měl u Lázníků zdravotnickou přednášku Dr. Pavelka z Chotěboře. Téma: nemoci horních cest dýchacích.

V sobotu 14. října byla vyhlášena všeobecná pracovní povinnost a na příští sobotu opět. Pracovalo se na několika místech, hlavně však na obchodním domě.

První sníh.

Dne 21. října padal první sníh. Napadlo asi 5 cm a záhy zase roztál. Bylo ještě dost brambor v zemi, a tak se tempo dokončovacích prací na našich polích znatelně zrychlilo. Sníh padal ještě několik dní poté, slezl však vždy v krátké době.

Ovoce urodilo se letos dost málo, dubnový mráz projevil dosti citelně. Zvláště jablek bylo ve Ždírci málo.

Neštěstí na stavbě.

Dne 31. října spadl na zdejší novostavbu z lešení zdejší občan, starousedlík a bývalý živnostník Valentin Mikulecký. Bylo mu již 66 roků a nikdo nebyl svědkem jeho neštěstí. Nalezen byl mrtev a bylo mnoho dohadů o příčinách a okolnostech jeho nešťastného pádu. Pohřeb měl 3. listopadu na studenecký hřbitov.

Na veřejné plenární schůzi dne 17. října u Lázníků byly hodnoceny úkoly volebního programu a jich plnění. Bylo konstatováno, že plnění úkolů probíhá dobře, namnoze i s předstihem. Schůzi byl přítomen i poslanec Jaroslav Brabec.

V neděli 5. listopadu pálily se „ohně přátelství“ na obvyklém místě pod borovičkami směrem ke Kohoutovu.

Dne 9. listopadu konalo se u Lázníků veřejné školení civilní obrany. Promítány byly filmy s toutéž tematikou.

V polovině listopadu padal opět sníh a ležel asi týden. Slezl pak přece zůstalo již bez sněhu až do Vánoc.

Dne 30. listopadu konala se u Lázníků přednáška MUDr. Francové z Chotěboře o žlučnických chorobách. Účast byla slabá: přišlo sotva 30 lidí.

Kosmonauti na měsíc.

Dne 7. prosince^{xliiii} vydalo se na cestu na měsíc 5 amerických kosmonautů. Pobyli tam celkem tři dni, nasbírali trochu měsíčního prachu a kamení, zanechali tam různé měřicí přístroje, trochu lidských šlápot a vrátili se na matičku zemi. Přistáli v Tichém oceánu.

Počasí a stav vody.

Počasí v prosinci bylo již beze srážek, mrazy jen do -10 °C. Bylo veliké sucho a nedostatek vody vytvářel v mnoha našich docích situaci značně obtížnou. I ve Ždírci pocítili jsme, že to s vodou je velmi těsné, občas, a zvláště ve vyšších poschodích našich družstevních domů, syčel z vodovodních kohoutků jen vzduch. Denní spotřeba vody ve Ždírci je nyní asi 200 m³. Zachycené prameny tuto spotřebu v období sucha nekryjí. Byla proto zapojena i stará Lázníčkova studna, která přidala asi 35 m³ denně. Nestačilo ani to, a tak později pomohla svým přebytkem i studna Plyšanu pod nádražím.

V období Vánoc, a zvláště pak na závěr roku, zapalovaly vlaky neustále přeschlou a přemrzlou travu v lesích okolo tratě. Požární siréna volala o pomoc i několikrát denně. Vyhořelo a ohořelo několik hektarů kohoutovského lesa; požárníci až z Chotěboře a Hlinska byli za větrného a suchého počasí takřka bezmocní.

Dne 22. prosince byla vpravo vedle chotěbořské silnice za křižovatkou „na Pikulce“ otevřena nová benzinová pumpa.

Zdejší devítiletou školu navštěvuje v tomto školním roce 280 dětí včetně studeneckých. Počet školních místností již nepostačuje.

Výsledky hospodaření JZD.

Již několik roků nezaznamenali jsme výsledky hospodaření ždíreckého JZD. Zaznamenáme tedy výsledky za rok 1972 podrobněji s přihlédnutím k létům minulým.

Soubor ukazatelů

1. Půda: v roce 1972 hospodařilo družstvo na 694 ha zemědělské půdy.
Z toho 354 ha půdy orné.

2. Rostlinná výroba: výnosy plodin v q na ha:

	1969	1970	1971	1972
pšenice	30,1	27,2	28,2	32,8
žito	31,5	17,7	21,1	27,2
ječmen	37,5	24,7	32,7	26,1
oves	26,6	21,7	21,6	20,1
brambory	260	229	110	232,6
len stonek rosený	40,3	38	36,8	38,9
seno z luk	34,8	36,6	33,3	34,9
sklizeň zrnin celkem	6.279	4.445	4.658	5.370
sklizeň brambor	9.878	10.272	4.770	12.328
sklizeň lnu ston.	1.236	513	438	428
seno v suchém stavu	8.335	9.101	8.109	7.573
hrubá produkce rostlinné výroby v 1.000 Kč	2.538	2.140	1.945	2.465
hrubá produkce rostlinné výroby z 1 ha zemědělské půdy v Kčs	3.625	3.070	2.790	3.552

3. Živočišná výroba:

	1969	1970	1971	1972
Stavy zvířat k 31. prosinci:				
Skot celkem kusů	614	600	598	632
z toho krav	167	149	173	178
z toho prasnice	53	65	66	60

Užitkovost zvířat:				
denní průměrná dojivost v l	7,21	6,86	6,64	6,93
roční dojivost na krávu v l	2.632	2.504	2.424	2.537
odchov selat na 1 prasnici v ks	17,3	14,9	18,3	16,6
odchov telat na 100 krav v ks	88	93	95	91

Celková živočišná výroba:				
mléko – celková výroba v 1.000 l	451	404	396	439
mléko – výroba na 1 ha zemědělské půdy v l	648	580	568	633
výroba hovězího masa celkem v q	798	805	777	813
odchov selat celkem v ks	926	903	1138	1060
odchov telat celkem v ks	152	149	155	158
Hrubá produkce živočišné výroby v 1.000 Kč	1.420	1.164	1.162	1.235
Hrubá produkce živočišné výroby z 1 ha zemědělské půdy Kčs	3.874	3.605	3.661	3.797

4. Ostatní výroba

	1969	1970	1971	1972
služby a práce v 1.000 Kčs	391	442	507	824

Propočet celkové produkce:				
hrubá zemědělská produkce v 1.000 Kčs	5.250	4.867	4.497	5.100
hrubá zemědělská produkce na 1 ha zemědělské půdy v Kč	6.500	6.982	6.452	7.351
celková produkce v 1.000 Kčs	6.566	5.977	5.212	5.956
celková produkce na 1 ha zemědělské půdy v Kč	9.378	8.575	7.477	8.582

5. Plnění dodávkových úkolů:

	1969	1970	1971	1972
zrniny celkem v q	2.280	1.190	1.419	1.246
brambory v q	6.074	5.955	2.944	7.323
hovězí maso jatečné v q	184	226	175	144
vepřové maso jatečné v q	31	17	51	37
užitkový skot v q	632	1093	912	923

Tvorba a rozdělení příjmů a nákladů, zisk (vše v 1.000 Kč):

	1969	1970	1971	1972
příjmy z rostlinné výroby	1.539	1.312	1.148	1.697
příjmy z živočišné výroby	3.235	3.631	3.286	3.472
příjmy z přidruž. výroby	712	149	292	415
příjmy za práce a služby	391	293	215	231
tržby a výnosy celkem	6.560	6.226	5.126	6.273

Náklady:				
osivo a sadba	203	231	239	370
nákup hnojiv	239	184	267	398
pohonné látky	141	146	168	180
nakoupená krmiva	359	331	350	562
nakoupená zvířata	508	680	436	609
Stavební materiál, ostatní materiál, náhradní díly	341	783	295	332
Odpisy základních prostředků	365	386	408	402
Náklady celkem	2.882	3.279	2.546	3.240
Hrubý důchod	3.823	2.913	3.096	3.212
Vyplacené mzdy během roku	1.771	1.795	2.004	2.080
Čistý zisk k rozdělení	1.790	911	806	880

Stav majetku k 31. prosinci 1972 v 1000 Kčs:

zákl. prostředky po odpisech	6.474
zásoby zvířat	2.638
ostatní majetek	4.831

JZD uspořádalo během roku 7 zájezdů pro své členy, jichž se zúčastnilo celkem 254 účastníků. Výběrové rekreace účastnilo se 47 pracovníků.

Nový rok.

Nový rok započal zimním počasím, sice úplně bez sněhu, avšak v noci bylo -8 °C. Vál silný východní vítr. Vlaky zase zapalovaly přemrzlou suchou travu a siréna opět houkala. Požárníci opětovně nastupovali, aby ničivému živlu vnutili aspoň nějaké meze: po lukách od kohoutovského lesa dostal se oheň až ke plotům údavských domků. Voda nebyla, a tak se hasilo všelijak.

Nedostatek vody byl již velmi citelný a kladl značná omezení. Pro nízký stav vody byla i lodní doprava na Labi zastavena.

Nešťastná náhoda při nakládání kulatiny v raneckých lesích stála 4. ledna život pracovníka Státních lesů Emila Málka ze Studence.

20. ledna zemřela paní Růžena Ondráčková z čp. 106, ždírecká rodačka, ve věku 70 let.

Počasí.

Sníh této zimy začal padatí teprve 27. ledna, spadlo ho jen několik centimetrů a po několika dnech při oteplení zase roztál. Největší mráz ledna dosáhl jen -12°C.

Chřipky.

V druhé půlce měsíce ledna a během února rozšířila se u nás vzdor všem opatřením slintavka působící i na člověka. Když se začátkem února rozšířila i chřipka, byla plesová sezona pro tento rok zastavena.

Dnem 28. ledna byla oficiálně po několika letech ukončena nesmyslná válka ve Vietnamu. Stálo to mnoho obtížných jednání, než zmlkly smrtící zbraně. Mír však nezavládl na celém světě – okolo Izraele trvala neustále napjatá situace.

Začátkem února (7. února) zemřel Antonín Krajina z Chotěboře (72 let); od zřízení zubního ambulatoria ve Ždírci staral se o naše zuby a byl jako pečlivý odborník velmi oblíben.

Volební program – plnění.

Plenární zasedání MNV hodnotilo plnění volebního programu za rok 1972 a bylo konstatováno, že volební program byl v převážné většině závazků splněn, u několika dalších překročen. Plnění jednotlivých závazků:

- holičsko-kadeřnická provozovna a sběrna prádla byla dokončena a provoz v ní zahájen k MDŽ,
- na výstavbě obchodního střediska bylo pokračováno a docílena hodnota díla 600.000 Kčs, přičemž finanční čerpání na tuto akci činilo 450.000 Kčs,
- zahájena adaptace širokoúhlého kina; akce byla započata a plánovaný náklad 150.000 Kčs byl prostavěn,
- generální úprava komunikace k nádraží byla provedena nákladem 630.000 Kčs, zřízení chodníku bude provedeno v roce 1973,
- zaklenutí části ždíreckého potoka mezi mosty (na kanále) bylo provedeno nákladem 10.000 Kčs, k parkové úpravě vzniklého prostranství dojde v roce 1973,
- rekonstrukce veřejného osvětlení v osadě Nové Ransko byla provedena nákladem 10.000 Kčs,
- prodloužení kanalizace v osadě Nové Ransko provedeno v délce 70 m,
- v osadě Kohoutov provedena oprava veřejné cesty nákladem 10.000 Kčs,
- v této osadě provedena též kanalizace v délce 120 m v hodnotě 10.000 Kčs,
- na kulturním domě v osadě Benátky se dále pracovalo: plánovaný náklad pro rok 1972 73.000 Kčs překročen na Kčs 108.000,
- byla rozstavěna komunikace na Hamersku – v prostoru zástavby rodinných domků v délce 220 m s hodnotou díla 50.000 Kčs.

Kromě těchto akcí stanovených volebním programem byly provedeny ještě tyto další akce:

- vyasfaltování místní komunikace za samoobsluhou směrem k ulici ke hřišti a návaznost na tuto ulici směrem k domku K. Novotného (čp 112) s nákladem 40.000 Kčs,
- kanalizace od samoobsluhy směrem k Chotěboři podél silnice v délce 120 m – hodnota díla 12.000 Kčs,
- kanalizace u hřiště do potoka, v délce 100 m, hodnota 6.000 Kčs,
- parková úprava u ZDŠ včetně osázení – Kčs 3.000,
- rozšíření vodovodní sítě na Hamersku – v prostoru zástavby rodinných domků – v délce 250 m, náklad 45.000 Kčs.

Domovní daň za rok 1973 byla ve Ždírci předepisovaná ze zastavěné plochy a to Kčs 1,20 za 1 m², v osadách Kčs 0,80 za 1 m². Za podkrovní místnosti ještě Kčs 0,60 za 1 m² obytné plochy podkroví.

Odběr krve ve zdejší obci konal se letos již 14. února. 36 dárců darovalo bezplatně svoji krev.

Dne 16. února zemřela v osadě Kohoutov Marie Špinarová, vdova po hajném z čp. 1, snad posledním v této osadě. Lesní správa prodala bývalou hájovnu (čp. 1) z volné ruky Janu Špinarovi, synu bývalého hajného.

První jarní den nebyl letos zrovna jarní, padal sníh, sice mokrý, avšak bylo bílo.

Dne 21. března zemřel ždírecký občan Vlastimil Pokorný.

22. března byl znovu zvolen všemi hlasy prezidentem republiky na další období dosavadní prezident Ludvík Svoboda.

28. března zemřel Vojtěch Bláha, dlouholetý výpravčí ČSD na rakovinu.

Jarní polní práce započaly letos 27. března za celkem nepříznivého počasí.

Dne 2. dubna byla u Lázníčků zdravotnická přednáška MUDr. Kysilky o nervových chorobách.

Sběr šrotu.

V sobotu 7. dubna konal se sběr železného šrotu. Členové SSM^{xliv} sebrali 215 q starého železa a poslali ho našim hutím.

Dne 18. dubna zemřela náhle Marie Maňasová.

Počasí.

Počasí v dubnu bylo opravdu aprílové: často sněžilo, několikrát bylo bílo a na Bílou sobotu velikonoční – 21. dubna – napadlo asi 15 cm sněhu a vyjely pluhu k uvolňování vozovek.

V osadě Benátky zemřel 26. dubna Josef Krejza, bývalý autodopravce, známý ve velkém okolí.

Úmrtí Bedřich Kovář.

Dne 28. dubna byl při výkonu povolání nešťastnou náhodou těžce zraněn v Náchodě 22letý Bedřich Kovář. Zranění podlehl. Měl 3. května velký pohřeb na studenecký hřbitov. Byl kapitánem náchodského fotbalového klubu a na pohřeb přijelo celé mužstvo klubu a mnoho dalších sportovců.

Úmrtí Richard Starý.

V neděli 29. dubna odešel dobrovolně ze života Richard Starý ve věku 64 let. V poválečných letech vedl výstavbu ždíreckého vodovodu, byl dlouholetým členem MNV.

Májové průvody.

Průvod na 1. máje byl letos do Křížové, kde na náměstí promluvil ke shromážděným účastníkům náměstek předsedy ONV z Havlíčkova Brodu s. Beránek. Počasí letos přálo – bylo velmi hezky.

Jarní seťové práce byly k tomuto dni již skončeny, sázely se brambory. Počasí bylo celkem pěkné až na „zmrzlé“. Přinesli takové ochlazení, že 17. května bylo zde naměřeno $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$! Vzniklo trochu škod na vysázené zelenině a raných bramborách.

Závod míru.

Letošní závod míru projížděl opět Ždírcem. V etapě Pardubice – Brno jelo 98 závodníků.

Manifestační brigáda.

Na manifestační brigádě v sobotu 12. května zúčastnilo se 102 ždírecských občanů. Pracovalo se na několika úkolech Volebního programu – obchodní dům, chodník od Lázníčků k nádraží, úprava prostoru budoucího náměstí atd.

V červnu bylo již dosti sucho a bouřkový liják 27. června nadělal dosti škod v sousedním Studenci.

17. června klesl teploměr až na $0\text{ }^{\circ}\text{C}$ a v zahrádkách blíže vody namrzly brambory a okurky.

Miloslav Lázníčka zemřel.

Dne 2. července zemřel Miloslav Lázníčka bývalý hoteliér na křižovatce a zemědělec. Pohřeb měl 4. července do Křížové.

Letošní dovolená zdejších podniků byla od 15. července. Mnoho výprav i jednotlivců jelo k moři a do ciziny. Počasí však dovolencům příliš neprálo.

Opět povodeň.

Dne 6. července za bouře přišel další liják, zde silnější než 27. června. 4. srpna další a v úterý 7. srpna opět za bouře liják největší. Spadlo tu během 30 minut 200 mm vody. Mnoho sklepů i bytů zaplnilo se vodou. Požárníci pomáhali, kde mohli, vzniklo dosti škod. Vlivem těchto silných vodních přívalů objevila se již koncem června na pšenici mšice černá a na

bramborové nati plíseň. Letadla prováděly postřiky na větších kulturách, aby se škody aspoň trochu omezily.

Žně a brambory.

Žně začaly letos 17. srpna a za velmi pěkného počasí skončily 4. září. Úroda obilnin byla dobrá, trochu nad průměrem. Hned po ukončení žni bylo započato se sklizní brambor. Těch se urodilo méně a byly drobné, nať byla předčasně zachvácena plísní. Pro zimní zásobení dodávalo ždírecké JZD přes Jednotu brambory odrůdy „Radka“. Platily se 80 Kčs za 100 kg a každý jich dostal tolik, kolik si jich u Jednoty přihlásil.

Veřejná schůze MNV.

V polovině měsíce srpna konalo se veřejné plenární zasedání MNV. Kromě jiných záležitostí projednávalo se hodnocení finančního hospodaření obce za I. pololetí 1973 a hodnocení plnění volebního programu rovněž za I. pololetí 1973 včetně hodnocení celooobecního socialistického závazku^{xlv} na rok 1973. Přítomným byla vysvětlena a zdůvodněna nutnost dokončení nejvýznamnější investiční akce letošního roku – výstavby obchodního střediska. Na výstavbě obchodního střediska se již vystříдалo, a ještě vystřídá hodně řemesel. Koordinace těchto odborných prací je značně náročná a obtížná. Značný díl prací bude nutno provést jen a jen dobrovolnou brigádnickou prací. Zbývají ještě venkovní omítky, betonáž venkovních schodů a terénní úprava příjezdnic komunikací před i za střediskem.

Silniční nehody.

Letošní rok byl mimořádně bohatý na nehody na zdejších křižovatkách. Převážnou část jich zavinili cizinci nerespektováním dopravních značek. Uzavřením hlavní spojky Praha – Brno přes Havlíčkův Brod a Jihlavu, zvýšila se značně frekvence na zdejších křižovatkách. 23. dubna byla nehoda na křižovatce u Lázníčků, 19. května opět (pražský automobilista zemřel), 31. května znovu a v červenci opět. Dne 24. září byla velká havárie na Pikulce, při níž zahynuly dvě ženy z NDR^{xlvi}.

V září vypukla v Itálii epidemie cholery a mnoho evropských zdravotníků mělo značné starosti s tím, aby epidemie nenabyla katastrofálních rozměrů.

Chodník.

V měsíci září byla brigádnicky provedena výdlažba chodníku od Lázníčků až k odbočce k nádraží.

Dům služeb.

Výrobní družstvo VZOR započalo s výstavbou „domu služeb“ v prostoru mezi bývalou tkalcovnou Václava Korejtky a domem Kadlecových, který družstvo VZOR zakoupilo.

Obchodní dům.

V září byly udělány omítky na obchodním domě. Pracovalo se mimo to též na regulaci ždíreckého potoka. Velká brigáda na úklid kolem obchodního domu a dokončovacích prací byla v sobotu 27. října.

V měsíci říjnu vyvstal nebezpečný válečný konflikt na Středním východě mezi Izraelem a Egyptem^{xlvii}. Harašení zbraněmi není stále ještě konec.

Počasí.

Počasí v říjnu bylo velmi pěkné, ke konci měsíce dostavily se již citelné noční mrazy – 24. října bylo zde naměřeno –9 °C – a ke konci října objevil se i první sníh. V listopadu padal již sníh vícekrát a ke konci měsíce zůstal již ležet.

Nové lokomotivy.

Koncem října byly na zdejší trať nasazeny dieselmotorové lokomotivy a parní, které tu jezdily více jak sto let dány do výslužby.

Dne 26. listopadu konala se u Lázníčků veřejná schůze. Rozbor politické situace provedl zástupce OV KSČ^{xliii}, dále zhodnocení činnosti a plnění volebních úkolů provedl předseda MNV s. Sklenář. Schůze byla početně velmi dobře navštívena, byl plný velký sál.

JZD – výsledky.

JZD Ždírec oznámilo výsledky sklizně: sklizeň obilí byla provedena jedním obilním kombajnem E 512 z STS^{xlix} Hustopeče. Výnosy jednotlivých obilnin byly: pšenice ozimá, osetá plocha 95 ha, výnos 33,4 q na ha, pšenice jarní – osetá plocha 19 ha, výnos 32,6 q na ha. Žito ozimé, 32 ha,

výnos 30,7 q na ha, ječmen jarní, 55 ha, výnos 26 q na ha, oves, 16 ha, výnos 30,1 q na ha. Celková sklizeň obilí – plán 5.714 q, sklizeno 6.694 q. Brambory na ploše 40 ha, byly sklizeny převážně brigádami, sklizeň ukončena 8. října, výnos 208 q na ha.

Teletník.

Dodávkový úkol 490.000 litrů bude splněn do konce listopadu a nad plán bude podle výhledu dodáno asi 30.000 l mléka. V příštím roce bude započato se stavbou velkokapacitního teletníku v prostoru „u Hati“ nákladem asi 14 mil. Kčs. Stavba je plánovaná na tři roky.

Výstavba.

V roce 1973 bylo dostavěno a kolaudováno 12 rodinných domků a družstevní dům se 16 bytovými jednotkami.

Vodovod – připojení na hamerský vodovod.

V měsíci listopadu byla též provedena přípojka ždíreckého vodovodu na dálkový vodovod z hamerské přehrady, takže občasný nedostatek vody nebude se již objevovat. Přípojka provedena v prostoru u vodojemu za Sýkorovou borovinkou. Projednáno bylo i zřízení vodovodu a napojení osad, a to Kohoutova v roce 1974 a Benátek v roce 1975. Regulace Doubravky bude provedena v roce 1976 nákladem 35 mil. Kčs.

Dne 9. prosince uspořádali u Lázníčků žáci zdejší devítiletky obvyklou besídku.

Sníh do poloviny prosince přibýval, začátkem prosince začalo pěkně mrznout. Před Vánocemi však obleva všechno pokazila, takže vánoční svátky odbývali jsme opět na blátě za mlhavého nevánočního počasí. Po dlouhém a obtížném jednání byla dne 11. prosince^l podepsána dohoda o navázání diplomatických styků s naším západním sousedem – Německou spolkovou republikou (NSR).

Výstava na Novém Ransku.

Požárníci na Novém Ransku uspořádali o vánočních svátcích výstavu prací místních kutilů a sběratelů. Výstavu nazvali „Naše hobby“, snesli sem asi 300 exponátů všeho druhu, převládaly samorosty a obrazy. Výstava se velmi líbila.

Zemřel Karel Pujman.

Dne 28. prosince zemřel ve věku 90 let bývalý majitel slévárny a strojírny na Novém Ransku Karel Pujman v Ústí nad Orlicí.

V Praze zemřela Bohumila Losenická, zdejší rodačka, ve věku 75 let.

Závěr roku 1973 – Silvestr – oslaven byl obvyklou zábavou u Lázníčků a v novém sále na Benátkách, kde byla účast zajištěna předprodejem místenek.

Nový rok byl jako obvykle zahájen projevem prezidenta republiky, který tentokrát pro jeho indispozici přečetl rozhlasový hlasatel.

Počasí.

Bylo bez sněhu, teplota kolem 0 °C, větrno. Později vítr zesílil a nadělal v lesích dosti škod na polomech a vývratech. Na Slovensku a vůbec v horách sjížděly laviny a dělaly další škody.

Plesy.

V sobotu 26. ledna byl u Lázníčků jako každý rok hasičský ples.

Obecní knihovna byla přemístěna do adaptovaných místností v Lacinově tkalcovně.

2. února konal se u Lázníčků ples Plyšanu a 9. února ples sportovní.

V neděli 3. února měl u Lázníčků přednášku Ing. Jiří Mareček, ředitel průhonických zámeckých zahrad a školek o okrasném stromoví a květinách. Přednáška se velmi líbila a byla početně navštívena.

Celý měsíc únor bylo bez sněhu. Teplota neklesla v lednu ani v únoru pod -5 °C.

V neděli 3. března zorganizovali zahrádkáři další přednášku Dr. Rejzka o květinách našich zahrádek.

Za vichřice 1. března volala opět požárnícká siréna o pomoc k záchraně hořícího lesa zapáleného jiskrou lokomotivy.

Sloučení JZD.

Dnem 1. března 1974 došlo ke sloučení JZD Ždírec nad Doubravou a JZD Křížová pod společný název „JZD Ždírec – Křížová“. Sloučené JZD bude mít sídlo v Křížové a povede je dále dosavadní předseda JZD Křížová – Karel Starý. Toto sloučené zemědělské hospodářství zahrnuje nyní katastry obcí Hluboká, Křížová, Staré Ransko, Ždírec, Nové Ransko, Kohoutov a Benátky.

S jarními seťovými pracemi začalo se v druhé polovině března a ke konci měsíce bylo již téměř všechno zaseto.

Teletník.

V březnu bylo započato s přípravnými pracemi k výstavbě velkokapacitního teletníku u lesíku „Hať“. Byla upravena a zpevněna příjezdní cesta, upraven tok potůčku od Kohoutova a postavena první dřevěná kolna. Teletník bude mít kapacitu přes 1.000 telat.

Dne 30. března byla upravena cena benzínu opět tak, jak byla před několika léty: silniční daň bude až nadále započtena do ceny benzínu a majitelé motorových vozidel budou platit jen příslušné pojištění. Cena 1 litru normálního benzínu po úpravě je Kčs 4, speciálu^I Kčs 4, „super speciálu“ Kčs 5.

Výsadba brambor odbyla se letos poměrně časně, počasí tomu přálo, v polovině dubna byly brambory většinou již v zemi.

Dne 5. dubna konala se u Lázníčků slučovací schůze členů JZD Ždírec a Křížová.

Celoobecní schůze.

Celoobecní schůze občanů konala se ve velkém sále u Lázníčků dne 19. dubna. Přítomen byl i předseda ONV Havlíčkův Brod Ing. Švec a náměstek předsedy sloučeného JZD Ing. Kadlec. Schůze byla velmi početně zastoupena a diskuze byla velmi živá. V soutěži budování obcí umístil se Ždírec na 3. místě, předseda MNV s. Sklenář převzal dekret z rukou předsedy ONV.

V dubnu zemřela Jiřina Dočekalová, manželka bývalého předsedy JZD a Marie Stará, manželka elektrikáře.

V sobotu 20. a 27. dubna konala se velká jarní brigáda úklidu a budování obce. Členové SSM provedli v týž den celooobecní sběr starého železa.

Ke konci měsíce dubna vážně onemocněl prezident Ludvík Svoboda.

Májové oslavy.

Prvomájový průvod konal se letos ve Ždírci. Projev měl náměstek předsedy ONV Dvořák. Bylo slušné počasí a účast početná, zúčastnili se tu i vojnomoštětí.

Dnem 1. května otevřela též nově vybudovaná samoobslužná prodejna potravin na novém náměstí.

Počasí – jarní mrazy.

Květnoví zmrzlí páchali letos opět své dílo: dole u vody bylo naměřeno 9. května -4 °C a ježto vegetace vlivem teplejších měsíců byla značně pokročilá, pomrzlo a namrzlo kde co.

Z mnohé zahrady ve Ždírci nebylo pak sklizeno žádné ovoce.

Výstavba.

V prostoru trianglu byla v květnu zahájena stavba dalších 16 bytových jednotek mladých družstevníků. Stavbu vede František Kasal, vedoucí zdejšího skladu Benziny. Je to již v pořadí 5. družstevní dům ve Ždírci. Již delší dobu diskutovala se mezi družstevníky akce sloučení jednotlivých bytových družstev v jedno bytové družstvo celookresní. Schůze výborové i členská hlasovaly proti sloučení. Na členské schůzi 28. dubna u Lázníčků za účasti dvou zástupců z krajského vedení bytových družstev po těžké diskuzi bylo přistoupeno ke sloučení. Dle vyjádření krajských zástupců bylo by ke sloučení došlo i přes odpor členů.

Večer dne 24. května byla ve velkém sále u Lázníčků uspořádána přednáška RNDr. Rychnovské z Brna a MUDr. Miloše Seiferta z Chotěboře o životním prostředí člověka a o ochraně krajiny. Přednáška byla čteně navštívena.

Metro jezdí.

V květnových dnech^{lii} byl v Praze zahájen provoz na jedné větvi budovaného Metra.

V neděli 2. června konal se ve Ždírci dětský den. Počasí však nepřálo, dopolední program na hřišti se nekonal, část programu provedena odpoledne u Lázníčků.

Počasí celého měsíce června nutno označiti za nepříznivé, bylo často deštivo a noční teploty klesaly až téměř k 0 °C. Teprve ke konci měsíce nastalo zlepšení a oteplilo se.

Na stavbě teletníku začalo se již vážně pracovati: bagr upravoval terén, shrnoval ornici, které nakupil vysoké haldy.

Senoseč probíhala letos v počasí velmi nepříznivém, sena nebylo možno vůbec usušit a mnoho jich na lukách shnilo.

Na stavbě družstevníků bylo též rušno – ke konci měsíce byla již hotova první etáž stavby.

Na Kypru vypukla 17. července^{liii} revoluce. Řekové a Turci prolévali tu svoji krev a prezident Makarios^{liv} byl nucen ostrov opustit.

Žně.

Žně ve Ždírci začaly 20. srpna. Kombajny z jižní Moravy zajely do našich polí a 13. září hrál již místní rozhlas družstevníkům k ukončení žní. Úroda obilovin byla zde celkem dobrá, i když kroupy a záplavy za srpnových bouří způsobily v mnohých krajích značné škody. Právě když hrál rozhlas na ukončení žní, vzplál v Křížové stoh slámy vznícením při mlácení.

Dožínky v Praze.

Celostátní dožínky konaly se letos v Praze. Byly slavné a více než 1.000 autobusů přivezlo sem účastníky z venkova.

Ke konci září dostavěli Kasalovi družstevníci 4. patro svých domovů a „glajchu“ oslavovali v chatě u rybníka Kabátova.

Brambory – sklizeň.

V druhé polovině září a začátkem října bylo již značné sucho. Pěkně se sklízely brambory. Úroda byla rovněž dobrá, sklízelo se okolo 200 q na ha. 16. října začal však padati první sníh. Noční teplota pak až do konce měsíce takřka nepřestoupila nad 0 °C, pršelo se sněhem a konec bramborové sklizně spojen byl s velkými potížemi.

Osázení náměstí.

V sobotu 12. a 19. října konala se ve Ždírci velká celoobecní brigáda. Dolní část náměstí byla upravena a osázena okrasnými stromy a keři.

Stavba domu služeb VZOR na nároží odbočky k nádraží byla dokončena a v listopadu zahájen provoz – zatím krejčovská dílna a pletárna.

2. listopadu zemřel Vladimír Korejtko ve věku 35 let, dlouho nemocný cukrovkou a slabostí srdce.

6. listopadu zemřela paní Marie Málková a 19. listopadu Stanislav Sotona, bývalý obchodník, ve věku 75 let.

Počasí v listopadu bylo opravdu listopadové, jen s potížemi byly dokončeny zemědělské práce. Obtížně se sklízeli jen rozložený k rosení.

Veřejná schůze – plnění programu.

Dne 21. listopadu konala se u Lázníčků veřejná schůze za přítomnosti poslankyně s. Leflerové. Bylo hodnoceno plnění volebního programu. Politický projev měla přítomná poslankyně. Předseda MNV s. Sklenář rozebral podrobně plnění závazků volebního programu. Konstatoval, že

1. obchodní středisko bylo dokončeno a předáno do užívání,
2. výstavba kina pokračovala, proinvestováno 200.000 Kčs,
3. chodník od Lázníčkových ke Vzoru byl dokončen, části u kina a Vzoru budou dodělány po dostavbě,
4. chodník k nádraží nevyasfaltován dodavatelem,
5. vodovod v Kohoutově, z nákladu 300.000 Kčs vyčerpáno 270.000 Kčs, do konce roku bude provedeno,
6. připravit projektovou dokumentaci pro vodovod Benátky, je provedeno, hodnota díla bude 550.000 Kčs.
7. tělocvična – dokončit projekty a zahájit. Projekt za 140.000 Kčs je hotov. Výstavba bude stát 4 mil. Kčs.
8. postavení 3 autobusových čekáren – zčásti hotovo, pro nedostatek materiálu nedokončeno.

Mimo akce volebního programu bylo nutno řešit:

- přístavbu mateřské školy, je rozpracováno,
- úprava dolní poloviny náměstí, je provedeno,
- úprava ulic ve staré části obce,
- zbudování dvou trafostanic

- dokončit pionýrskou klubovnu,
- v Benátkách vybudovat přístavbu sálu,
- v Novém Ransku vybudovat 150 bm kanalizace, rozšíření vodovodu a kanalizace pro další řadovou výstavbu v délce 150 bm.

Hodnota akcí v běžném roce značně přesahuje plánovanou hodnotu, i když některé akce z objektivních a závažných důvodů nemohly být dokončeny.

V druhé polovině roku 1974 projevil se celosvětově nedostatek nafty, což vedlo k jejímu zdražení. Světová konference producentů ropy zasedala ve Vídni. I u nás projevil se částečně nedostatek nafty, a tak v některých provozech omezen rozsah jízd, na zdejší železniční trati objevily se opět občas parní lokomotivy.

Začátkem prosince zemřela Julie Stehnová ze Ždírci a Václav Korejtko z Podmoklan dříve pracoval co tkadlec ve Ždírci a pak vykonával funkci zemědělského referenta na ONV.

Tetanus – očkování.

V celostátní akci očkování proti tetanu musí se každý občan podrobiti očkování. V Křížové konalo se v prosinci, ve Ždírci později.

Na vlečce státních lesů uvedena do provozu druhá automatická linka na zpracování kulatiny. Zařízení stálo 1 mil. Kčs.

Druhá výstava Ransko.

Mladí výtvarníci Nového Ranska vystavovali o vánočních svátcích opět své práce v hasičské zbrojnici. Výstava byla opět dobře navštívena a měla pro požárníky i dobrý finanční přínos.

23. prosince zemřel na infarkt Hubert Šedivý z Nového Ranska.

Počasí ke konci roku bylo deštivé, Vánoce byly na blátě, a tak si naši kluci ve volných dnech ani nezalyžovali.

27. prosince zemřela paní Matějíčková, matka ředitele školy.

Na stavbě teletníku bylo v posledních dvou měsících roku dosti rušno. Vysoký jeřáb zvedal své rameno nad vrcholky „Hatě“ a různé části stavby svědčily o konkrétní výstavbě.

Ježto vedení JZD přešlo po sjednocení do Křížové, je výsledek hospodaření zpracován společně se Ždírcem v Křížové a bude zaznamenáván jen v kronice křížovské.

Nový rok.

Poslední rok páté pětiletky. Prezident Ludvík Svoboda stále ještě upoután na lůžko v nemocnici, obvyklý novoroční projev přednesl první tajemník KSČ Dr. Gustáv Husák. Rozebral situaci politickou, hospodářskou a nastínil další vývoj všeho dění v našem státě.

Nový rok nastupoval za počasí vůbec ne zimního – bylo bez sněhu, deštivo, právě chřipkové počasí.

Úmrtí.

Dne 10. ledna zastřelil se nedávno instalovaný vedoucí zdejšího manipulačního skladu dřeva Lesního závodu v Nasavrkách, Ing. Fejfar, mladý člověk, 27 roků. Motiv prý nešťastná láska, i když byl ženat a otcem malého děcka.

Týden nato, 17. ledna zemřel František Dočekal, rodák ždírecký, dřívější předseda zdejšího JZD, ve věku 64 let.

Výroční schůze zahrádkářů konala se v neděli 19. ledna odpoledne u Lázníků. Hezkou přednášku o pěstování jahod měl přitom s. Ulč z Chotěboře.

Plesy.

V sousední Křížové bylo dne 23. ledna vzpomenu 30. výročí hromadného zatýkání a persekuce občanstva. Přišla vzpomenu řada odbojářů tehdy zde působících – Tůma, Šafář.

Plesová sezona probíhala normálně – 21. ledna byl u Lázníků jako každoročně hasičský ples, nyní ples požárníků, později ještě ples sportovní.

28. ledna zemřel v Praze bývalý prezident republiky Antonín Novotný. Pohřben byl bez velkých obvyklých okázalostí.

Ke konci měsíce spadlo přece trochu sněhu, 29. ledna byla ho vrstva asi 10 cm.

Dne 31. ledna zemřel Antonín Mísař z křížovatky, bývalý majitel autosprávkárny. Kremaci měl 5. února.

30. ledna zemřela v osadě Benátky Františka Ondráčková ve věku 94 let, nejstarší občanka Ždírcu.

Tajemník Bohuslav Čepl.

Kloubové onemocnění tajemníka Bohuslava Čepla zhoršilo se v lednu natolik, že uleh, musel do nemocnice a jeho stav nedával naději, že by v dohledné době mohl svou funkci vykonávat. Pobyl několik týdnů v nemocnici v Havlíčkově Brodě a řadu dalších měsíců v odborné léčebně v Jevíčku. Funkci tajemníka převzal po něm Bohuslav Málek, dosud pracovník Chotěbořských kovodělných závodů.

V únoru bylo trochu chladněji, největší mráz –14 °C, spadlo asi 10 cm sněhu, který však vydržel jen asi 10 dní.

Celostátně probíhala akce očkování občanů proti tetanu. Na větších závodech očkovali závodní lékaři, jinak lékaři obvodní. Každý občan, kromě přestárých, musel se 3× dostavit k očkování. Provedení očkování bylo zaznamenáno v občanských průkazech.

Série krádeží.

Již po řadu měsíců byly ve zdejším okolí páhány krádeže ponejvíce hotových peněz a ponejvíce v okrajových domech obcí nebo samot. Neznámý pachatel stále unikl spravedlnosti. Postižení hlásili se z chrudimského okresu, havlíčkobrodského a žďárského. Vystihl obvykle okamžik, kdy se všichni obyvatelé vzdálili, našel jejich klíč od domu či bytu, který prohledal a objevené hotovosti odnášel. Dne 12. února navštívil osadu Kohoutov, vybral zde u Otakara Fouska 600 Kčs v hotovosti, a zatímco on v klidu odpočíval ve vedlejší místnosti, tiše odešel. Pátrací orgány SNB byly již zoufalé. Pachatel procházel obcemi klidně, obvykle jen za dne, využíval neopatrnosti a důvěřivosti občanů a s rafinovanou drzostí nenásilně vybíral svou daň a unikl beze stop.

Zajištění pachatelů.

Leč nic věčně netrvá a v létě přece jen uvázl v síti. Pachatelé byli dva mladí lidé pracující v Křížánkách, co lesní dělníci, a jako vedlejší zaměstnání provozovali tuto činnost, při níž se střídali a doplňovali. Spáchali tak snad 60 krádeží, než jim byla tato činnost zastavena. Nebyli to rodáci zdejšího kraje.

Zvyšování cen.

V kapitalistické části světa začala se již během minulého roku projevovat nezaměstnanost a zvyšování cen. Nezaměstnanost do socialistických

zemí sice nepronikla, avšak zvyšování cen proniklo částečně i k nám zvýšením cen dovážených surovin, strojů a potravin. Vlna zdražování postihla snad nejdříve ropu a výrobky z ní – naftu a benzin. Producenti ropy se dohodli na zvýšení této životně důležité a nezbytné suroviny, a to se pak promítlo téměř do všech odvětví činnosti člověka a do celého světa. U nás sice ceny pohonných hmot zvýšeny nebyly, avšak zvýšení cen v jiných odvětvích bylo citelné.

Dne 6. března zemřel náhle na srdeční infarkt Josef Krupička z Kohoutova ve věku 32 let.

Obecní knihovna u Lacinů.

Dnem 15. ledna 1975 byla otevřena v adaptovaných místnostech bývalé Lacinovy tkalcovny obecní knihovna organizovaná již jako knihovna středisková. Půjčovní doba určena do odpoledních a podvečerních hodin. Vedením knihovny byla pověřena Marta Vosecká.

Výstava „30 let života a růstu obce“.

Na velikonoční svátky byla připravena výstava s motivací „Třicet let života a růstu Ždírcé“. Výstava byla po řadu týdnů pečlivě připravována, zúčastnily se jí všechny složky národní fronty, podniky a organizace. Více než 600 neklamných dokladů – převážně fotografií – snesli dobrovolní pracovníci do velkého sálu u Lázníčků. Výstava byla ve dnech 29.–31. března otevřena vždy od 9 do 18 hodin a dne 1. dubna ještě pro školní děti. Bylo dost s čím se pochlubit: v roce 1945 rozbitá a z 1/3 vyliďněná obec, nyní středisková obec téměř celá nově postavená s dvojnásobným počtem obyvatel. V celé obci zaveden vodovod, kanalizace, vybudovány nové bezprašné ulice, postaven školní pavilon, prodejna potravin, mateřská škola, dvě trafostanice, provedena regulace potoka, vybudováno náměstí, osvětlení celé obce. Výstavu navštívilo více než 90 % místních občanů. Škoda, že nedostatek vhodných výstavních prostorů nedovolil provést výstavu v širším měřítku, jak by byla zasluhovala.

Měsíc březen byl téměř bez sněhu, jen Velikonoce byly bílé. Zemědělci mohli letos většinu agrotechnických lhůt dodržeti.

Dne 15. března byla vykácena řada asi 20 topolů u Plyšanu (dříve Jeníček). Byly téměř všechny duté, vyhnílé a hrozily padnouti na nové tovární objekty.

Velkou brigádou dne 12. dubna byla osázena dolní část nového náměstí okrasnými stromy a keři.

MDŽ.

Letošní oslavy Mezinárodního dne žen proběhly ve Ždírci velmi živě: slavnostní shromáždění proběhlo na všech závodech, pro ostatní pak u Lázníčků.

Dne 19. dubna byly vysázeny na záhonek vedle chodníku od Lázníčků k odbočce k nádraží růže. Je to první pokusná akce ve Ždírci v okolí.

Dne 26. dubna spadlo, snad již na závěr zimy, ještě trochu sněhu, který ovšem velmi brzy roztál. Bylo to v sobotu a jen to pokazilo práci brigády v obci.

Štafeta.

V pondělí 28. dubna proběhla Ždírcem štafeta poselství míru k 30. výročí osvobození.

Letošní první máj konal se v Křížové. Počasí příliš nepřálo, bylo chladno, v noci trochu pršelo. Po seřazení na odbočce k nádraží pochodovalo se s hudbou na hřiště k sokolovně, kde byl obvyklý projev.

Sjezd rodáků Ždírcé.

Na dny 9., 10. a 11. května (pátek, sobota a neděle) byl svolán do Ždírcé sjezd rodáků. Akce byla předem dobře připravena, promyšlena a měla veliký úspěch. Přijelo více jak 200 hostů, hromadný oběd podáván byl u Lázníčků, konaly se prohlídky nových závodů (Plyšan, pila), byly proslovy hostů i ždíreckých funkcionářů, procházely se nové části Ždírcé, hrála hudba, tančilo se, seznamovali se starí rodáci s mladými, bylo mnoho radosti, mnoho vzpomínání na zašlá léta, na ty, kteří již nemohli přijet. Jedním slovem: jedinečný úspěch; vždyť mnozí z návštěvníků nebyli ve Ždírci celá desetiletí, od roku 1945, kdy odešli z rozbitých domovů do uvolněného pohraničí.

Dne 13. května zemřela Emilie Korejtková po vleklé dlouhé chorobě ve věku 64 let.

Okrsková spartakiáda ve Ždírci.

V neděli 18. května konala se na ždíreckém hřišti okrsková spartakiáda^{lv}. Ráno dojelo vlakem 1300 cvičenců z okolí Havlíčkova Brodu, z bližšího

okolí došlo nebo dojelo autobusy dalších asi 500 cvičenců. Slavnostní pochod Ždírcem na hřiště konal se za velmi pěkného počasí odpoledne. Celkem hostil Ždírec na 4.000 lidí. Cvičení od nejmenších dětí až po dospělé mužstvo a ženy byla velmi pěkná a všem se líbila. Umístění okrskové spartakiády ve Ždírci bylo součástí uznání ždírecké tělovýchovy a bylo jakousi generálkou pro okresní spartakiádu v Havlíčkově Brodě.

Úmrtí.

Dne 19. května zemřela nejstarší občanka ždírecká Marie Fialová ve věku 93 let.

Dne 22. května přišel o život záhadným způsobem Jan Kolář, duchodce z Benátek. Jel vlakem a před Chotěboří otevřel dveře vagonu, jako by chtěl vystoupit, vypadl z vlaku a byl zabit.

Dne 25. května zemřel po dlouholetém marodění Richard Březina z Kohoutova. Dokud byl schopen, vykupoval kočky pro Sběrné suroviny, prováděl sběr železa.

Prezident Ludvík Svoboda uvolněn, zvolen Dr. Gustáv Husák.

Prezident republiky generál Ludvík Svoboda vzhledem k nelepšícímu se zdravotnímu stavu požádal o uvolnění z funkce. Bylo mu vyhověno a do této funkce dne 29. května jednohlasně zvolen dosavadní první tajemník KSČ Dr. Gustáv Husák. Je to první prezident republiky slovenské národnosti.

V neděli dne 31. května konala se v Havlíčkově Brodě okresní spartakiáda. Celý den téměř bez přestání vydatně pršelo. Cvičení se konala, stále se čekalo, že se počasí zlepší. Téměř všichni cvičenci při svých vystoupeních promokli.

Mrazík v červnu.

Začátkem června, dne 6. června přišlo silné ochlazení – druzí zmrzli –, rtuť teploměru klesla až na -1 °C. Přimrzly rané brambory, kukuřice, okurky, a i listy jasanu na dolních větvích zhnědly. Ani v senoseči nebylo počasí pěkné, těžko se sena sklízela a značná část jich na lukách shnila.

Spartakiáda.

Hlavní spartakiáda v Praze konala se ve dnech 28. a 29. června^{lvi}. Ze Ždírcem došlo 50 cvičenců. Počasí tentokrát přálo, a tak Praha zase jednou zajásala

mláďm a zpěvem. Veškerá vystoupení byla přenášena televizi i barevnou. Všechna vystoupení byla velmi zdařilá, velice se líbila, zvláště velký úspěch měli naši vojáci.

Družstevní stavba šestnáctky „Kasal“ se dokončuje. Mladí družstevníci věnovali stavbě každou hodinu volného času.

František Píkl zemřel.

Po delším churavění zemřel na zákeřnou nemoc zdejší občan a rodák František Píkl právě po překročení své padesátky. Byl všestranně činný již od svého mládí – hráč kopané ždíreckého klubu, hokejista, lyžař, vedl pěvecký kroužek ve zdejších Plyšanu, kde byl po léta zaměstnán, byl zakládajícím členem zdejšího spolku zahrádkářů, členem místního národního výboru, prostě byl všude, kde bylo zapotřebí organizačního talentu a nutnosti přiložit ruku k dílu. Zemřel 20. července, kremaci měl 25. července v Pardubicích, kde prostorná pohřební síň nestačila pojmout všechny ty, kdož ho chtěli na poslední cestě doprovodit. V řadě institucí ve zdejší obci bude chybět a zůstane po něm mezera dlouho nevyplněná.

Dobrá byla letos úroda rybízu; Jednota ho vykupovala za 8 Kčs za červený a Kčs 9 za 1 kg černého.

Ve dnech 1.–4. srpna^{lvii} konala se v Helsinkách světová konference o uvolnění napětí ve světové politice, o omezení zbrojení, uvolnění styků mezi národy, zkrátka o normalizaci poměrů na zeměkouli. Za naši republiku zúčastnil se konference prezident Gustáv Husák s doprovodem.

21. srpna havarovalo^{lviii} naše dopravní letadlo poblíž Damašku. O život přišlo přitom 117 cestujících.

Dne 22. srpna vypukla na Šumavě aféra, když německá helikoptéra převážela ilegálně občany přes státní hranici. Byla z toho přestřelka a náš protest u vlády NSR.

Zahájení prací na tělocvičně.

V sobotu 23. srpna konala se první brigáda na stavbě tělocvičny. Zahájen výkop základů a příprava staveniště.

V letošní době dovolených konalo se opět mnoho zájezdů do ciziny převážně k moři. Převládaly cesty do Rumunska, Bulharska, Jugoslávie, Polska a do východního Německa.

Dne 12. srpna zahučely na zdejších polích první kombajny. Úroda byla povšechně dobrá a žně probíhaly převážně za pěkného počasí. Žně skončily 28. srpna a hukot kombajnů utichl.

Letošního roku vykupovaly se i jeřabiny, platilo se 2 Kčs za 1 kg. Kvíčaly a ostatní ptactvo přišly tím o kus živobytí.

V letních měsících, hlavně o prázdninách provedena byla přístavba mateřské školy v hodnotě 500.000 Kčs.

Myxomatóza.

V podzimních měsících, snad vlivem pěkného počasí, roznegli komáři po kraji nákazu myxomatózy. Vyhnula značná část zajíců v přírodě a místy většina domácích králíků.

Dne 9. září zemřela náhle Zdenka Černá, manželka bývalého poštovního úředníka, ve věku 57 roků.

Brambory.

Brambory vybíraly se letos za velmi pěkného suchého počasí, byly sice drobnější, výnosy celkem dobré – kolem 160 q z 1 ha. Dne 26. září se již po Ždírci rozvážely. Pro spotřebitele pěstují se nyní již druhy chutné, možno říci prvotřídní. Letos byl dodáván na zimu druh Radka a Eba za 80 Kčs za 100 kg.

Na staveništi tělocvičny bylo po několik sobot velmi živo – byly odstraněny vzrostlé břízy z prostoru staveniště, provedeny výkopy základů a později betonáže základových patek.

Výstavba.

Stavba šestnáctky „Kasal“ byla dokončena a v druhé polovině září dostal dům i břízolitovou omítku. V těsném sousedství započato v září dodavatelsky se stavbou dalšího obytného domu „pila“, určeného pro zaměstnance zdejších dřevařských závodů.

Teplé měsíce leden a únor prý způsobily, že zárodky mšic zašly plísni. Během poměrně suchého a celkem příznivého léta bylo skutečně mšice jakéhokoliv druhu sotva spatřiti. Včely ve zdejším kraji, a i v celé republice živořily, na státní nákup se med vůbec téměř nedostal a v obchodech med ke koupi nebyl.

Úroda ovoce byla dobrá, avšak vichřice ve dnech 30. září, 13. a 16. října značnou část ovoce, hlavně jablek předčasně shodila.

Úmrtí.

Dne 24. září zemřel na Kohoutově Rudolf Křestán, známá osoba v kraji, bývalý řezník, nyní již v důchodě.

Dne 27. září zemřel v Novém Ransku důchodce Leopold Janáček, bývalý pracovník tamní slévárny.

30. října^{lix} při přistávání na ruzyňském letišti havarovalo naše dopravní letadlo, což si vyžádalo 70 lidských životů.

Dne 31. října zemřela za léčení v lázních Teplice nad Bečvou ve svých 60. letech Bohumila Janovská, v poslední době pracovala v místní školce.

Dne 6. listopadu zemřel Ladislav Starý, bývalý pracovník energetických závodů ve věku 64 let.

Na hlavní vedení vodovodu z hamerské přehrady na Chotěboř byla v podzimních měsících napojena též osada Benátky. V suchých letech byl tu často kritický nedostatek vody, osada je vysoko položená (kolem 600 m. n. m.), a leží právě na předělu mezi Chrudimkou (potok Slubice) a Doubravkou (potok tekoucí k Hati a Ždírcem do Doubravky). K připojení jednotlivých domků došlo pak až v roce 1976.

První sníh tohoto roku spadl zde 11. listopadu, záhy opět zmizel, avšak nový sníh z 22. listopadu již pak zůstal. Dne 25. listopadu byl též největší mraz této zimy, bylo zde naměřeno -18 °C.

Zdejší hasičský sbor, nyní požárníci, oslavil v listopadu 1975 70 let svého trvání. Starostou požárníků je nyní Jaroslav Novák.

Dne 13. listopadu zemřel Václav Korejtko, bývalý výrobce textilního zboží a Josef Kotouč, bývalý obuvník.

Začátkem prosince ohlásili pracovníci na stavbě obytného domu dřevařských závodů obvyklou kyticí, že dosáhli „glajchy“.

Na Novém Ransku dokončena stavba místní prodejny spotřebního zboží stavěná svépomocí občanů této osady.

Intenzivně pracovalo se celý rok na výstavbě teletníku v prostoru u „Hati“, započato s výstavbou nové trafostanice u Bělouškovy sádky.

Místní pánská holírna obsazená po 2 dny v týdnu opět osiřela – mladý holičský pracovník chotěbořského komunálu zemřel a nový nebyl sem přidělen. Zatím stříhá vlasy ještě Bedřich Škarýd a po práci, brigádně, Jindřich Jirásek.

Nové směrnice.

Dle schválených směrnic pro vedení obecních kronik z roku 1975 a dle instrukcí okresního muzea v Havlíčkově Brodě budou nadále konány zápisy do kroniky dle vedených hesel vždy za uplynulý rok, nikoli jako doposud jen chronologicky. Má se dodržeti rozložení zápisů do devíti kapitol (římsky I.–IX.) a pak dle bodů 1–100.

Pro snadnější přehled a orientaci v zápisech v dalších zápisech uvedu nejprve kapitoly s případajícím počtem bodů:

Kapitola I	Národní výbory	hesla 1–11
Kapitola II	Průběh roku, počasí, úroda	hesla 12–19
Kapitola III	Výstavba socialismu na vesnici	hesla 20–40
Kapitola IV	Průmysl, státní a družstevní obchod	hesla 41–50
Kapitola V	Úpravy obce, doprava, spoje	hesla 51–60
Kapitola VI	Veřejný život	hesla 61–70
Kapitola VII	Politický, kulturní vývoj, rozvoj školství	hesla 71–80
Kapitola VIII	Zábavy, sport, zdravotnictví	hesla 81–90
Kapitola IX	Pohyb obyvatelstva, život lidí	hesla 91–100

V jednotlivých bodech či heslech budou dle možnosti činěny zápisy chronologicky, v časovém pořadí.

V prvním roce zápisu dle nových směrnic uvedu všechna hesla, i když jich nebude třeba a zápisy pod nimi nebudou tohoto roku činěny.

I. Národní výbor**1. Místní národní výbor, jeho složení, změny. Volby a doplňovací volby.**

Volby do všech stupňů zastupitelských orgánů konaly se ve dnech 22. a 23. října 1976. Byla to nejvýznamnější vnitropolitická událost v roce 1976 po XV. sjezdu KSČ. Místní výbor Národní fronty předstoupil s volebním programem naší obce před veřejnost dne 8. října 1976. Z účasti a odezvy občanů bylo zřejmo, že volební program dostane svoji podporu nejen při samotném aktu voleb, ale i v průběhu jeho plnění po dobu volebního období. Předvolební schůze konala se již v sále nového kina právě

dokončeného. Veřejnosti byli tu představeni kandidáti na poslance místního národního výboru. Za poslance byli navrženi tito kandidáti:

Jaroslav Benc, člen JZD	Josef Mísař, vrchní mistr
Miloslav Blažek, technik	Marie Mísařová, kuchařka
Jaroslav Blažíček, řidič	Zdeněk Mühlfait, dělník
Jaroslav Carda, mechanik	Ludmila Nosilová, dělnice
Bohuslav Čepl, důchodce	Antonín Pátek, dělník – Benátky
Dobromila Franclová, zdravotní sestra	Antonín Pátek, dělník – Kohoutov
Jan Chmelík, dělník	Miloslav Pátek, předseda družstva VZOR
Miloslav Janáček, vedoucí provozu	Marie Pokorná, učitelka
Jaroslava Jirásková, dělnice	František Peřina, důchodce
Zdenka Josková, krmička	Ladislav Pospíšil, řidič
Jarmila Kaštánková, úřednice	František Samec, důchodce
František Lédl, dělník	Václav Sklenář, zástupce vedoucího VČDZ
Jarmila Lédlová, odbytářka	Miloslav Sláma, traktorista
Miroslav Losenický, revírník R.D.	Olga Vališová, dělnice
Bohuslav Málek, traktorista	František Vašek, řidič
Bohuslav Málek, úředník	Jan Zdražil, učitel
Bedřich Marek, dělník	

Mimo poslanců do MNV byli voleni i poslanci do ONV (s. Vlasta Ondráčková a s. Marie Mísařová), do KNV (s. Dana Matějčíková), do Sněmovny lidu (s. Leflerová), do Sněmovny národů (s. Jaroslav Brabec) a do České národní rady (s. Svobodová).

Volební akt uskutečnil se ve čtyřech volebních místnostech. Občané Nového Ranska volili ve své osadě, občané Ždírci, jejichž bydliště je na jih od státní silnice Chotěboř – Žďár (směr ke Kopaninám) ve staré budově školy, občané Ždírci na sever od státní silnice Chotěboř – Žďár a občané osady Kohoutov v budově nového školního pavilonu a občané Benátek ve své osadě.

Ustavující zasedání MNV konalo se pak dne 16. listopadu, na kterém byli zvoleni noví funkcionáři rady a ostatních orgánů MNV.

Rada MNV je jedenáctičlenná v tomto obsazení funkcí:

- Lédl František, předseda MNV
- Pospíšil Ladislav, tajemník MNV
- Málek Bohuslav, předseda školské a kulturní komise
- Losenický Miroslav, předseda finanční komise
- Marek Bedřich, předseda komise pro veřejný pořádek
- Benc Jaroslav, předseda zemědělské komise
- Kaštánková Jarmila, předsedkyně sboru pro občanské záležitosti
- Blažek Miloslav, předseda komise pro výstavbu
- Blažíček Jaroslav, předseda občanského výboru N. Ransko
- Chmelík Jan, předseda občanského výboru Kohoutov
- Pátek Antonín, předseda občanského výboru Benátky

2. Slučování obcí, územní změny.

Z návrhu ONV vzešlo jednání o připojení obce Údavy. Ke sloučení obcí však nedošlo pro nesouhlas občanů údavských. MNV Ždírec nad Doubravou spravuje mimo vlastní obec ještě osady Benátky, Kohoutov a Nové Ransko.

3. Zaměstnanci MNV. Umístění MNV. Úřední hodiny.

Dosavadní tajemník MNV Bohuslav Málek skončil svoji činnost s volebním obdobím a odešel dnem 1. prosince 1976 na své původní pracoviště. Na jeho místo nastoupil Ladislav Pospíšil. Výpověď ze služeb MNV dala též Jarmila Kaštánková a odešla pak dnem 1. února 1977 k Rudným do lům Staré Ransko. Na její místo nastoupila dnem 20. prosince 1976 Miluše Mühlfaitová. Co pomocná úřednice nastoupila dnem 15. listopadu 1976 na MNV Marie Mísařová. Úřední místnosti MNV jsou nyní v obecním domě v prvním poschodí, kde byla též zřízena a vkusně zařízena i zasedací síň MNV. Úřední dny pro občanstvo jsou úterý a čtvrtek.

4. Činnost MNV a jeho obvody.

Činnost MNV jako celku probíhala zdárně k prospěchu všech občanů.

5. Usnesení MNV, jejich plnění.

Během roku konalo se 6 plenárních zasedání MNV. Provedena veřejná kontrola plnění úkolů volebního programu.

6. Činnost komisí MNV.

Komise stavební:

Bohatá činnost, stavby obce do objemu Kčs 50.000 spadají do pravomoci MNV. Hlavní činnost brigád letošního roku soustřeďovala se na výstavbu tělocvičny, dokončení výstavby kina, úprava chodníků, volných prostranství, osázení jich okrasnými keři a stromovím.

Komise finanční a sociální:

V obci žije celkem 403 důchodců s důchodem Kčs 372.991 měsíčně, tj. průměrně Kčs 922. Úprava důchodů byla provedena ke dni 1. ledna 1976 a vyžádala si nákladu více jak Kčs 3,000,000.000 ročně ze státního rozpočtu. Byla zrušena daň z důchodů a zvýšení činí více jak Kčs 120 měsíčně průměrně u každého důchodce.

MNV má povoleno vyčerpati Kčs 5.000 ročně na doplňkovou péči.

Komise školská a kulturní:

Jednotný kulturní plán byl sestaven, osvětová beseda řídí zájmovou a uměleckou činnost v obci.

Komise veřejného pořádku:

Řešení stížností občanů, problematiky obce, požární prevence a řadu dalších otázek.

7. Veřejné schůze a besedy s občany. Práce poslanců ve volebních obvodech, slavnostní schůze MNV. Lidoví soudci.

Během roku bylo 6 veřejných schůzí u Lázníčků, v dubnu konala se beseda s mládeží, slavnostní předvolební schůze konala se v místnosti kina 8. října 1976.

8. Plán hospodářského a kulturně-politického rozvoje obce v příslušném roce, jeho plnění. Závazky k předčasnému splnění dlouhodobých plánů.

Do volebního období 1971–1976 zařazen plán výstavby obecního kina. Požadováno zařazení výstavby tělocvičny, zařazení provedeno však do 6. pětiletky s předstihem roku 1975.

9. Rozpočet obce.

Plánované příjmy a vydání obce v roce 1976 činily Kčs 732.000 mimo výstavby kina a tělocvičny. Rozdíl Kčs 262.000 dorovnal dotací ONV. Skutečný obrat hospodaření MNV činil Kčs 3,172.612 včetně investic. Místní podniky pomáhaly sdruženými prostředky.

10. Zásobování obce potravinami, uhlím, dřívím, elektřinou, plynem. Sběr surovin a odpad. hmot.

Celkový maloobchodní obrat prodejen Jednoty v obci kromě osady Benátky činil v roce 1976 Kčs 19,302.000 (v roce 1975 Kčs 18,238.000), z toho osada Kohoutov (smíšené zboží) Kčs 432.000 (1975: Kčs 573.000), osada N. Ransko (smíšené zboží) Kčs 774.000 (1975: Kčs 559.000), Ždírec – potraviny – Kčs 5,808.000 (1975: Kčs 5,385.000), Ždírec – maso a uzeniny a Kčs 2,571.000 (1975: Kčs 2,616.000), Ždírec – obuv a oděvy – Kčs 1,431.000 (1975: Kčs 1,391.000), Ždírec – průmyslové zboží Kčs 2,501.000 (1975: Kčs 2,293.000), Ždírec – stavebniny Kčs 4,062.000 (1975: Kčs 3,624.000), restaurace u Lázníčků Kčs 1,161.000 (1975: Kčs 1,180.000), restaurace u nádraží Kčs 562.000 (1975: Kčs 617.000).

Potraviny prodávají se v osadě Benátky, v bývalém hostinci u Machů, na Kohoutově též v místnostech bývalého hostince „Na Dupandě“, ve Ždírci spolu s masnými výrobky v samoobsluze v nové prodejně na náměstí. V Novém Ransku též v nově vybudované prodejně. Obuv a textilie prodávají se v bývalé prodejně konsumu Pokrok. Průmyslové zboží – domácí potřeby jsou stále ještě v provizorní budově po Františku Sotonovi. Stavebniny jsou u křižovatky Pikulka při domě Homolkovy tkalcovny, nyní mateřské školky. Prodejnu masa vede řezník Loubek, prodejnu průmyslového zboží Josef Glanc, prodej stavebnin Jiří Jakeš, ostatní prodej obstarávají výhradně ženy. Pohostinství „na Křižovatce“ vede Miloslav Lázníčka s rodinou, restauraci u nádraží vede s. Jelínek.

Uhelné sklady – kancelář – jsou umístěny v adaptovaných místnostech bývalého lidového družstva na rohu odbočky k nádraží. Tam byla také pořízena silniční váha. Agendu uhelných skladů vede toho času Marie Procházková s úřednicí s. Pospíšilovou. Rozvoz uhlí je obstaráván dvěma auty za paušální dovozní Kčs 1,60 za 100 kg. Uhlí sokolovské stálo letos Kčs 12, mostecké Kčs 18 za 100 kg. Uhlí bylo dost, odběr nebyl omezen.

Dříví k otopu získává se nyní v převážné míře přímo u Lesního závodu, odřezky za Kčs 50 za 1 m³ nebo na zdejší pile odřezky při kapování prken. Valník za 100–200 Kčs. Uhelné sklady prodávaly palivové dříví jen v malé míře. Ve zdejších lesích leží mnoho dřeva – vrchy stromů po těžbě, výřezy při prosvětlování lesa, suché padlé stromy, nahnilé, polámané, na jehož těžbu nemá Lesní závod zájem. Vyčištění lesa od tohoto dřeva provádí však jen zdatnější důchodci na svých vozičkách. Zvýšením sazeb za od-

voz traktorem JZD je získávání tohoto dřeva k otopu nerentabilní, a tak mnoho dřeva hnije v lese, které by jinak mohlo vydatně pomoci při otopu našich domácností.

Zásobování elektřinou pro malospotřebitele bylo plynulé, nebylo omezo-
váno. 1 kWh pro domácnost stojí Kčs 0,70, 0,30, noční proud Kčs 0,14 dle toho jaké a kolik kdo má různých spotřebičů. Ve větších podnicích byl odběr el. proudu regulován dle okamžité situace v síti a častěji ve špičkách i vypínán.

Sběr starého papíru, hadrů, železa a barevných kovů je v obci běžně prováděn. Sběrnu umístěnou v bývalé Vachkově cementárně a výkup starého papíru vede Bedřich Kovář. Papír vykupuje každou středu. Sběr šrotu koná se celooobecní akcí vždy na jaře, při úklidu obce. Vozí se přímo do železničních vagonů.

11. Soutěžení MNV, se kterou obcí, průběh...

Meziobecní soutěžení není zavedeno. Soutěžení provádí se celookresně, obce jsou zařazeny do tří kategorií podle počtu obyvatel. Tři nejlepší obce se vždy vyhodnocují včetně finanční odměny. Letošního roku se Ždírec mezi tři nejlepší neumístil.

II. Průběh roku, počasí, úroda

12. Počasí, celkový ráz zimy, jara, výkyvy počasí, živelné pohromy, rok suchý, mokrý.

Hned 2. ledna rozpoutala se nad západní Evropou silná vichřice, způsobila mnoho škod v celé oblasti. Polomy v našich lesích zničily nejméně jedno-
roční těžbu, zlé byly zvláště v Krkonoších. 3. ledna naměřena rychlost větru 220 km/hod. Po uklidnění padal mokrý sníh a zase páchaly škody vzniklé povodně. Největší mráz zimy byl –15 °C v lednu. Sněhu bylo celkem málo, napadlo-li ho trochu, brzy zase slezl. Padal ještě v březnu i v dubnu, zpozdil začátek jarních polních prací. Ještě 30. dubna bylo v noci –6 °C, na 1. máje v noci –3 °C, v době průvodu bylo sotva +10 °C. Červen a červenec byly velká sucha, sprchlo jen trochu koncem července a v srpnu, 23. srpna připálil noční mrazík okurky a místy i bramborovou nať. Dobře se sklízela sena, pro sucha bylo málo trávy. Žně byly letos taky trochu opožděné, protáhly se až do začátku září. Hrozila neúroda brambor, vyhlášeno jich pronikavé zdražení z 80 Kčs na 160 Kčs za 100 kg. Příroda si však zahrála – brambor bylo na Vysočině dost a velikých, hektarové výnosy nadprůměrné (Ždírec 293 q na 1 ha).

První sníh napadl 20. listopadu, za několik dní bylo ho již asi 30 cm. Po týdnu však slezl. V polovině prosince napadl sníh nový, avšak vydržel jen několik dní a opět slezl. O vánočních svátcích sněžilo, byly bílé a trochu sněhu leželo i přes Nový rok.

Po zemědělské stránce byl rok bez velkých výkyvů, spíše suchý, dle hektarových výnosů možno říci, že úrodný.

13. Osevní plán, rozpis výroby a dodávkové.

Zemědělské družstvo Ždírec – Křížová (po sloučení) má vedení v Křížové, hospodaří na výměře 1.542 ha, z toho 939 ha orné půdy. V družstvu pracovalo 196 stálých pracovníků a přepočítaných pomáhajících a brigádníků činil celkem 42 pracovníků, celkem tedy stav 238 pracovníků. Sloučené JZD zahrnuje bývalé JZD Hluboká, Křížová, Benátky, Kohoutov, Staré Ransko a Ždírec. K 31. prosinci 1976 mělo 364 členů, z toho 194 důchodců.

14. Postup růstu a úrody. Květ stromů. Škůdci: chrousti, myši, dřepčík, mšice maková, mandelinka bramborová. Opatření proti nim. Plevelé.

Značné sucho od druhé poloviny května až do poloviny července způsobilo výpadek v produkci rostlinné výroby Kčs 500 na 1 ha, a to hlavně na lnu a krmných plodinách.

Ovocné stromy a rybíz odkvetly celkově dobře, i když poslední zmrzlý měl v noci -1 °C.

Škůdci nevyskytli se v nadměrném množství, ani mandelinka bramborová se příliš nerozšířila. Rovněž bramborová nať vlivem sucha vzdorovala dobře plísni.

15. Postup polních prací, příčiny urychlení nebo zdržení. Senoseč, žně, podzimní práce.

Kombajny dojely sice včas, avšak deštivé počasí od 22. července znemožňovalo jim práci v poli. Ukončení žni bylo až v prvních dnech měsíce září.

Senoseč probíhala téměř ideálně, v té době vůbec nezapršelo, avšak sena bylo poměrně méně.

16. Nové způsoby zemědělských prací. Nová krmiva, šlechtění osiva.

Pracováno bylo stejným způsobem jako v letech předchozích: k osevu používáno šlechtěných osiv a sadby ve stejném rozsahu jako v minulých letech.

17. Úroda zemědělských plodin, výnosy na hektar, úroda ovoce, sena, medu, lesních plodin.

Výnosy obilovin po hektaru: žito 39,5 q (oseto 85 ha), pšenice ozimá 35,0 q (129 ha), pšenice jarní 43,5 q (71 ha), ječmen 38,5 q (126 ha), oves 35,9 q (89 ha), hrách 18,2 q (10 ha), obiloviny celkem: 38,0 q (oseto 510 ha). Brambory celkem výnos 293 q (osázeno celkem 75 ha).

Úroda ovoce v zahradách zdejšího obvodu byla lepší než průměrná. Jablek se letos dosti moštovovalo.

Sena byla vlivem sucha trochu slabší ve sklizni než v minulých průměrných letech.

Úroda medu byla silně nadprůměrná, v suchém létě bylo v lesích dosti mšic.

Sběr lesních plodin kromě hub nepřichází téměř v úvahu. Borůvky a maliny vlivem racionálního pěstování smrkových monokultur z lesa téměř vymizely a houby pro sucho rostly též jen sporadicky. Ke konci léta rostly na polích hnojených ve větších dávkách dusíkatými hnojivy polní žampiony místy v nevídaném množství. Byly pečlivě a beze zbytku vybírány. Úroda šlechtěných i planých jeřabin okolo silnic byla dobrá, nebyly však vykupovány a dosti jich zůstalo pro zimující ptactvo.

18. Plnění dodávek sena, obilí, slámy, brambor, řepy, ovoce.

Seno, sláma a ovoce nejsou zde na státní nákup dodávány, řepa (cukrovka) se zde nepěstuje. Dodávky obilí byly splněny, rovněž tak brambor (asi na 200 %). Úroda lnu byla slabší, dodávka splněna asi na 55 %.

19. Umístění obce při plnění zemědělských prací a dodávek.

Předdodávkou brambor byl schodek v rostlinné výrobě vyrovnán.

Výnosem 293 q brambor po ha umístila se obec na 1. místě v okrese.

III. Výstavba socialismu na vesnici

20. JZD v obci. Rozšíření členské základny. Slučování JZD. Vedení družstva – pomoc vyšších orgánů, zemědělských správ.

V obci není ani jeden soukromě hospodařící zemědělec, ani v přičleněných osadách. Členská základna je úplná, 100 % zemědělců je v JZD. Sloučením JZD Ždírec a JZD Křížová dnem 1. března 1974 má dnešní JZD Ždírec – Křížová 1542 ha půdy. Vedení družstva je v Křížové, předsedou je Ing. Kadlec.

21. Upevnění členské a hospodářské základny JZD. Specializace výroby. Poměr družstevního a soukromého sektoru.

Členská základna je úplná a pevná. Hospodářská pozice JZD je velmi dobrá a rok od roku se zlepšuje pozitivními výsledky hospodaření. Zemědělská výroba není vyhraněně specializovaná, avšak preferováno je pěstování lnu a brambor. Letos bylo oseto 80 ha lnem, 530 ha obilovinami, 55 ha bramborami a 274 ha pícninami pro dobytek.

22. Hospodářsko-technická úprava půdy. Rozdělení v hony, záhumenky. Jak se osvědčuje.

Meliorace, zúrodnování půdy.

Členitost krajiny nedovolila rozdělení půdy v pravidelné hony. Záhumenky nejsou. Zemědělci – členové družstva mají možnost odebrat určité množství zemědělských plodin za sníženou cenu od JZD místo hospodaření na záhumenkách. Na tom se dohodli všichni členové družstva. Meliorace půdy byla prováděna v menším měřítku na katastru osady Benátek. Okolo Ždírcce bude meliorace provedena při regulaci potoka Doubravky.

23. Pomoc ženám. Zřízení žňové jídelny, žňových útulků pro děti, jesle, mateřské školy, školní jídelny. Prádelny. Společné stravování.

Pomoc ženám pracujícím v zemědělství se rozvíjí. Obědy a občerstvení dováží se pracovníkům na pole, jsou odebírány ze závodní jídelny tkalcovny Plyšan. Jesle zatím ve Ždírci zřízeny nejsou, rovněž tak žňové útulky. Mateřská škola pro děti všech zaměstnaných žen dobře funguje, umístěna je v adaptovaném domě Alexandra Homolky. Ředitelkou mateřské školy je od začátku jejího zřízení manželka ředitele zdejší devítiletky Dana Matějčíková. Žákovská jídelna pro děti mateřské školy i devítiletky je zřízena a osvědčuje se. Obecní prádelna zřízena není, je zde však sběrna prádla čistírny v Polné a je dosti využívána. Závodní jídelny pro společné stravování jsou v provozu při slévárně Chotěbořských kovárenských závodů v osadě Nové Ransko, dále při tkalcovně Plyšan a při pile Východočeských dřevařských závodů. Ze závodní kuchyně Plyšanu s velkou kapacitou rozváží se strava – převážně obědy – do menších podniků zdejšího okolí a dochází tam k obědu i pracovníci z bližších pracovišť.

24. Organizátorská a politická činnost v KSČ v oboru zemědělství. Pomoc města venkovu. Patronáty závodů, brigády úřadů, závodů, škol při žních, sklizni sena a okopanin. Jejich hodnocení.

Spolupráce je dobře rozvinuta. Vzhledem k vysoké mechanizaci je činnost brigád minimální. Při žních a sklizni sena postačí pracovníci JZD, resp. brigáda místních důchodců. Při sklizni brambor pomáhají děti zdejší devítiletky, občas i škol jiných nebo i brigády zdejších podniků. Jejich pomoc je vždy vedením družstva hodnocena a odměňována.

25. Postup mechanizace zemědělských prací. Nové stroje a jejich využití. Noční orby, noční výmlaty.

Sklizeň obilí provádí se téměř výhradně kombajny. Odpadá tedy výmlat obilí. Suška obilí je též plně automatizována, jeden pracovník sušku obsluhuje. V době žni suší se obilí nepřetržitě ve dne i v noci. Orba provádí se od časných ranních hodin do pozdních odpoledních; v noci se orba neprovádí.

26. Komplexní organizace sklizňových prací.

Družba sjednává s JZD Hustopeče – určití pracovníci naši jezdí na výpomoc tam a od nich zase na oplátku sem.

27. Stav a činnost příslušné strojní traktor. stanice.

Traktorová stanice není. Všechny práce obstarává JZD vlastními silami.

28. Výroční rozvaha. JZD. Význam nových nákupních cen, výše pracovní jednotky v penězích, v naturáliích.

Vedení družstva Ždírec – Křížová je v Křížové. Tam byl také vypracován „Rozbor hospodaření za rok 1976“. Neobsahuje údaje o výši pracovní jednotky. Velmi důkladně jsou tu rozpracovány výsledky hospodaření, náklady a výnosy jak ve výrobě rostlinné, tak i živočišné.

29. Činnost státního statku. Jeho pracovní metody, vliv v obci.

Státní statek v obci není.

30. Stav dobytka, skotu, koní, prasat, drůbeže v JZD a v soukromém sektoru.

Soukromý sektor zemědělství v obci ani v osadách není. Stav zvířectva ve ždírecké části JZD pokusíme se přinést příští rok.

31. Chov ovcí, farmy drůbežnické, kozešinových zvířat. Lesní a polní zvěř, chytání živé zvěře a škodná.

Ovce zde chovány nejsou. Farmy drůbežnické byly slučovány a na jednot-

livých JZD likvidovány. Ve Ždírci se nyní drůbež nepěstuje, kožešinová zvířata rovněž ne. Jak hospodaří myslivci, vyšetříme a popíšeme příští rok.

32. Plnění plánovaných dodávek masa, mléka, vajec.

Produkce živočišné výroby v plánu na rok 1976 měla být 3,384.000 Kčs, byla 3,411.000 Kčs = 100,6 %. Dodávková povinnost masa byla splněna na 100,44 %, mléka na 100,4 %.

33. Ceny dosažené za chovatelský dobytek, tržní ceny.

Dobytke chovatelský není tu pěstován.

34. Nové chovatelské metody. Nová technologie živočišné výroby, automatická krmítka, volné ustájení skotu, prasat, automatické dojení atd.

Zde bych chtěl uvést něco o VKT (Velkokapacitním teletníku). Dokončen byl dva měsíce před termínem. Plánovaná hodnota stavby je Kčs 13,808.000. Čerpání prostředků na výstavbu bylo Kčs 13,522.000, zbytek Kčs 256.000 je úspora nákladů. Zástav telat mohl být proveden též před termínem a k 31. prosinci 1976 bylo tu již ustájeno 693 telat.

35. Choroby dobytka, uhynutí, příčiny. Veterinářská služba.

Kalamitní choroby dobytka se nevyskytly. Ojediné úhyny v mezích norem.

36. Pastvinářství.

Vypásání dobytka provádí se na lukách okolo Doubravky, kde by sena i otavy těžko sklízely. Vypásají se krávy a mladý dobytek v okolí Nového Ranska.

37. Stavby: kravín, vepřín, teletník, drůbežárny a jiné zemědělské objekty.

Údaje o teletníku v bodě 34. Jinak se ve Ždírci v JZD nestavělo a nerozšiřovalo.

38. Úspěchy v soutěžích, výstavách. Brigády socialistické práce, zasloužilí pracovníci v zemědělské výrobě, jejich vyznamenání.

V JZD Ždírec – Křížová pracují tři brigády socialistické práce.

39. Uplatnění mládeže v zemědělství.

Zájemci o zaměstnání v zemědělství z řad dětí opouštějících školu jsou vysíláni do specializovaných učňovských středisek.

40. Péče o soustavné zvyšování kvalifikace.

[v kronice není k tomuto bodu zápis]

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod

41. Nové nebo zrušené závody v místě. Změněná výroba dřívějšího podniku.

Výroba co do druhu nebyla v žádném ze zdejších podniků měněna. Tkalcovské družstvo VZOR přistavělo u Jandovy tkalcovny na zahradě novou dílu (Benátky).

42. Průmyslový dorost, zařazování mládeže do výrobních povolání, odborné školení. Ženy ve výrobě. Účast škol na výrobě.

Jednotlivé závody vysílají si do odborných škol děti podle své vlastní potřeby.

43. Socialistické formy práce, zlepšovací návrhy, šetření materiálem. Brigády socialistické práce.

[v kronice není k tomuto bodu zápis]

44. Závazky pracujících k významným výročím, k usnesením ústředního výboru KSC, k významným politickým událostem.

Jsou činěny a sledovány po linii podniků.

45. Péče o pracující: učňovské domovy a internáty. Závodní jídelny, zdravotní péče na závodech, závodní kluby. Dělnické rekreace. Dělníci ve vedení závodu.

Učňovské domovy a internáty v obvodě nejsou zřízeny. Závodní jídelny jsou v provozu v tkalcovně Bytex (dříve Plyšan), kde se podávají jídla pro směnu ranní i odpolední, dále na pile a v Chotěbořských kovodělných závodech v Novém Ransku (viz bod 23).

46. Vyznamenání pracovníci (životopisy).

[v kronice není k tomuto bodu zápis]

47. Rozšiřování a zlepšování služeb obyvatelstvu. Podniky místního hospodářství.

Do provozu byla dána prodejna spotřebního zboží a potravin na Novém Ransku postavená brigádnicky, která má hodnotu Kčs 350.000. V holičství komunálních služeb města Chotěboře v poschodí nové hasičárny není obsazeno místo pánského holiče. Pokud muži mají zájem o zkrácení svých vlasů (chodí v poslední době s vlasy stále delšími, zvláště muži mladí), ostříhá je ještě doživající holič Bedřich Škarýd nebo dojíždějí za holičem do Chlumu. Dámské krejčovství provozuje v osadě Kohoutov s. Křivská.

48. Zřizování prodejen státního a družstevního obchodu, samoobsluhy, nové druhy zboží, žádané zboží.

Nové prodejny ve zdejším obvodě nevznikly. V provozu jsou samoobsluhy ve Ždírci, v osadě Benátky, Nové Ransko, prodejna potravin v osadě Kohoutov.

Prodej masa a masných výrobků je pouze ve Ždírci při samoobsluze. Prodejna bot a textilu je v místnostech bývalé prodejny Pokrok. Družstevní podnik VZOR v bývalé tkalcovně Korejtkově má prodejnu pleteného zboží a potahových látek. Obchod potřebami pro domácnost je v nedostačujících prostorách bývalého obchodu Františka Sotony. Pohostinství je v provozu ve Ždírci na křižovatce silnic (dříve „u Lázníků“) a u nádraží (dříve Karel Fetr). V osadě Benátky je pohostinství v místnostech nově postaveného kulturního domu. V osadě Kohoutov a Nové Ransko hospoda zatím není. Taneční zábavy všeho druhu, schůze a přednášky o větším počtu účastníků lze pořádají jedině „u Lázníků“ nebo na Benátkách.

Maloobchodní obrat prodejen Jednoty za poslední tři léta:

Prodejny (v tis. Kčs)	1974	1975	1976
Kohoutov – smíšené zboží	459	573	432
Nové Ransko – smíšené zboží	549	559	774
Ždírec – samoobsluha	4915	5385	5808
Ždírec – maso – uzeniny	2424	2616	2571
Ždírec – obuv – textilie	1233	1391	1431
Ždírec – průmyslové zboží	2435	2293	2501
Ždírec – stavebniny	4036	3624	4062
Ždírec – hostinec u Lázníků	1165	1180	1161
Ždírec – hostinec u nádraží	642	617	562

49. Maloobchodní ceny zboží.

Uvedu jen několik nejběžnějších a mně známých druhů: 1 kg chleba bílého Kčs 4, černého Kčs 2,80, ¼ kg másla Kčs 10, 1 kg cukru kostka Kčs 8, cukr krystal Kčs 7,30, mouka Kčs 4,20, 1 litr mléka tučnost 2 – Kčs 2,10 (v sáčku), tučnost 3,5 Kčs 3,10, ½ litr piva 10° světlé, hlinecké Kčs 1,70, rohlík Kčs 0,35, káva (běžný druh) 10 dkg Kčs 8, 1 láhev rostlinného tuku Kčs 16,80, 1 vejce v létě Kčs 1, v zimě Kčs 1,40, 1 kg citronů Kčs 10, pomerančů Kčs 14, 1 oběd v pohostinství (polévka + masitý pokrm se 4 knedlíky) Kčs 11 až Kčs 15, 100 kg brambor na zimu Kčs 160, 100 kg uhlí mostecké – bez dovozného – Kčs 17, sokolovské Kčs 12, známka na dopis vnitrozemí – 20 g – Kčs 0,60, na lístek Kčs 0,30, 1 KW/h Kčs 0,70,

při více spotřebičích Kčs 0,30, v noci pro otop Kčs 0,14, 1 m³ vody Kčs 0,60, ½ litru rumu 40% Kčs 33.

50. Státní spořitelna, ukládání, vybírání peněz, školní, podnikové a družstevní spoření, doplňkové, novomanželské a jiné půjčky.

Státní spořitelna zde není, pošta však vede agendu poštovní spořitelny s úročením 2 % či 4 %. Spoření podnikové se velmi propaguje a snad každý člověk vlastní alespoň jednu vkladní knížku. Půjček naproti tomu je celá řada druhů. Nejběžnější a všeobecně využívané jsou půjčky novomanželům na pořízení nábytku a ostatního bytového zařízení. Z těchto půjček odepisuje se Kčs 2.000 po zrození prvního dítěte.

V. Úpravy obce, doprava, spoje

51. Státní, družstevní a soukromá výstavba. Zastavování proluk. Stavba provozoven, hotelů, rekreačních chat. Péče o udržování nemovitostí. Požáry.

Státní výstavba ve Ždírci není. Z družstevní výstavby byla letos dostavěna „šestnáctka“ Kasalova a k podzimu obsazena. Má ústřední vytápění na naftu. Tím je ve Ždírci zabydleno již 94 družstevních bytů. Dle slov tajemníka MNV jmenují tyto domy ne dle popisných čísel jim přidělených, ale dle toho, kdo z družstevníků výstavbu domu vedl. Je zde tedy jako nejstarší, jako první postavená „čtyřřadvacítka“ Lánského, „šestnáctka“ Piklova, Klepetkova a Sotonova, „šestka“ lesácká a jako poslední „šestnáctka“ Kasalova. Družstevní dům Lánského a lesácký byly stavěny stavebním podnikem dodavatelsky, ostatní svépomocí.

Výstavba soukromých domků dělá se v převážné míře „na Hamersku“, to je v zádi Ždírci, západně od hřiště. Proluky v obci téměř již nejsou, byly již zastavěny. Staré domy ve Ždírci při změně majitele vykupuje přednostním právem národní výbor, čímž dochází k naplňování zastavovacího plánu obce a k lepšímu využívání a šetření půdy a nevznikají tím nežádoucí proluky.

Družstevní podnik VZOR, dříve Drutex a předtím „Horácké tkalcovny“ adaptoval a přistavěl Korejtkovu tkalcovnu. Otevřel tu „dům služeb“. Je tu pletárna vlněných svetrů, zhotovují se tu potahy na sedadla osobních aut a budou se tu zhotovovat i zakázkové práce, oděvy a jiné zboží. Družstvo velmi dobře prosperuje a nestáčí zakázky krýt.

Výstavba rekreačních chat trochu ustrnula, prostor mezi Plyšanem, benzinovou pumpou a skladem stavebnin je již obsazen, zastavěn. Chalupářství

ve Ždírci nenalezlo živnou půdu, staré chalupy vykupuje národní výbor, a přitom zde téměř již nejsou. Bývalé zemědělské usedlosti jsou nyní majiteli představovány, z chlévů se pořizují koupelny a spíže, mizí zvolna i nevyužívané stodoly.

Také rok 1976 obešel se bez nevídaného požáru.

52. Úprava a stavba cest, silnic, mostů.

Vyasfaltován byl státními silnicemi chodník při příjezdni cestě k nádraží.

53. Vodovod, kanalizace, regulace řek a potoků, zřizování vodních nádrží, rybníků.

S růstem Ždírci rozšiřuje se automaticky i síť vodovodní a kanalizační. Potíže byly se zajišťováním podniků a mechanizačních prostředků, kterými by se tyto práce vykonaly.

K regulaci Doubravky tohoto roku nedošlo. Projekt je již několik roků vypracován. Realizace odložena na rok 1978.

54. Stav elektrizace obce, veřejná telefonní hovorna, počet telefonních účastníků, místní rozhlas, jeho zařízení, jak je organizován, jak poslouchán.

Elektrizace Ždírci i osad je úplná. Vzdušné vedení v obci nahrazuje se zvolna vedením zemí spolu s výstavbou a rozšiřováním trafostanic. K vypínání proudu o špičkách v letošním roce nedocházelo ani k omezování spotřeby proudu u malo-spotřebitelů.

Telefonizace obce se každým rokem rozšiřuje. Zavedená automatizace v telefonním volání se velmi osvědčuje. Přímou, bez zprostředkování poštovní ústředny lze volat telefonní účastníky v Chotěboři, Havlíčkově Brodě, Havlíčkově Borově a letos i v Hlinsku v Čechách a v Pardubicích. Telefonní ústředna pro meziměstské hovory v Chotěboři byla zrušena a Ždírec zapojen na ústřednu v Pardubicích. Nyní je ve Ždírci již přes 200 telefonních účastníků a jejich počet i počet žádostí o nová zapojení stále roste.

Místní rozhlas funguje, ústředna je v místnosti národního výboru. Srostl již s životem v obci a jen velmi těžko by byl postrádán. Všechna důležitá sdělení a upozornění občanům ohlašuje tajemník MNV či jiný pracovník rozhlasem.

55. Úprava prostranství a sadů. Účast občanstva na akci „Z“. Vysazování stromů, sadů, lesů. Zakládání hřišť, koupališť, lázní. Nová pojmenování prostranství, ulic, podniků, škol.

První brigáda letošního roku konala se v sobotu 3. dubna a byla věnována

převážně jarnímu úklidu obce. Pracovalo se i na sportovní hale jako pak téměř každou sobotu i po odpoledních v pracovních dnech, bylo-li toho nutně zapotřebí. V sobotu za týden nato (10. dubna) provedla mládež sběr a svoz starého železa. Byly sebrány a naloženy 4 vagony. O dalších sobotách až do podzimu pracovalo se na řadě drobnějších akcí, hlavně však na tělocvičně, kině, úpravě chodníků, náměstí, prostranství u školy, sádky, proti nové hasičské zbrojnici a jinde.

56. Devastace půdy, znečišťování vod. Rekultivace půdy na pískovištích, cihelnách, stržních výmolech, lomech.

Vybudovaná čistící stanice odpadní vody z koželužny Svit v Křížové projevila se i ve Ždírci. Voda v Doubravce je nyní podstatně čistější, než byla dosud, i když stále ještě není čistá, jak by měla být, aby se do ní vrátil normální život. Vážně se jedná o vyčištění raneckého rybníka, který je téměř úplně bahnem zanesen.

57. Změny v místní dopravě, vlaky, autobusy. Doprava zboží.

Ve vlakové dopravě změny téměř nenastaly. Polohy osobních vlaků jsou již po řadu let ustálené. Jezdí tu dvacet osobních vlaků, které tu zastavují a dva páry motorových rychlíků projíždějících. Přívoz a odvoz vozových zásilek zboží do zdejší železniční stanice provádí tři páry nákladních vlaků. Kusové zásilky zdejších podniků přepravuje radiální přeprava z Hlinska v Čechách. Osobní frekvenci převzaly z velké části autobusy ČSAD. Jezdí tu 11 místních linek a 8 dálkových. Všechny dálkové ve Ždírci zastavují, takže spojení odtud na všechny směry je velmi výhodné.

58. Vzrůst počtu majitelů aut, motocyklů, mopedů. Nové typy.

Počet majitelů aut nadále vzrostl snad na úkor počtu motocyklů či mopedů. Ceny aut se letos nezměnily.

59. Pošta. Doručování. Poštovní novinová služba, odběr novin, časopisů.

Pošta je již desetiletí umístěna v přízemí obecního domu. Po řadu let rozváží listovní poštu a balíky auty, nikoli vlaky. Po odchodu revidenta Čenka Dvořáka do výslužby vede poštu s. Eva Bukovská spolu se s. Semerádovou. Roznášku listovní pošty a novin obstarávají nyní dvě ženy. Roznáší poštu ve Ždírci, Kohoutově a na Novém Ransku. Doručují též peněžní zásilky, důchody, vybírají různé poplatky, předplatné za noviny a časopisy.

60. Stav památkových budov, přírodních výtvarů, lesů, parků, jejich využití, návštěva, údržba. Pomníky, pamětní desky, nové, přemístěné, odstraněné. Péče o kulturní památky, péče o památky dělnického hnutí.

Ve Ždírci ani v osadách není ani jedna památková či chráněná budova. Pouze ve štítě bývalé Pochopovy usedlosti je chráněný obraz, není však nikterak udržován. Pomník obětem válek je nový, postavený ve vkusném a udržovaném parčíku při žďárské silnici proti jižní straně náměstí. Každým rokem koná se v předvečer dne ukončení poslední války, tj. 8. května, k tomuto pomníku slavnostní průvod dětí i dospělých. Hraje hudba, nejmenší děti v řadě s osvětlenými lampiony, u pomníku recitují či zpívají žáci zdejší devítiletky, politický a vzpomínkový projev má vyslaný delegát okresu.

Ždírec nemá park. Jeho dynamický růst všemi směry v nezalesněné lučinaté kotlině neskytá příznivé podmínky pro zřízení parku. Snad blízkost lesů způsobila, že volání po zřízení parku bylo sotva slyšitelné.

VI. Veřejný život

61. Ohlas mezinárodních událostí. Boj o mír. Oslavy 1. máje. Den žen, dětí, armády, horníků, železničářů, učitelů. Znárodnění. Průběh významných výročí.

Na propagační tabuli u obecního domu jsou umístovány fotografie, výstřižky z časopisů a propagační letáky k různým záležitostem časovým.

Oslavy 1. máje konají se v sudých letech ve Ždírci a v letech lichých v Křížové. Letos byl 1. máj tedy ve Ždírci. Počasí nebylo zrovna příznivé – v noci byl mrazík -3°C a v době průvodu bylo jen několik stupňů nad nulou. Průvod seřadil se u školy a s hudbou pochodovalo se na hřiště, kde se konala vlastní slavnost, politický projev delegáta ONV či OV KSČ, vystoupení mládeže. Průvod z Křížové došel s hudbou, přišli s nimi i účastníci z Hluboké a Starého Ranska.

Oslavy mezinárodního dne žen (MDŽ) konají se na jednotlivých závodech, příp. u Lázníků.

62. Jubileum významných osobností a jejich oslavy v místě.

Takové oslavy konají se tu jen zřídka, a to slavnostní schůzí u Lázníků spojenou buď s projevem či přednáškou.

63. Ohlas na usnesení strany, vlády. Jejich plnění v místě.

Jde-li opravdu o věci závažné, týkající se i většiny zdejších občanů, koná se veřejná schůze pod patronací buď MNV nebo NF, na které je usne-

sení předneseno, osvětleno buď funkcionářem strany nebo delegovaným řečníkem lidosprávy či politikem nebo poslancem. Svolání a publikování takovéto schůze či přednášky provádí se vždy místním rozhlasem.

64. Sledování mírového úsilí Sovětského svazu a růst mírového hnutí ve světě. Ohlas na politické události.

Sleduje se v denním tisku, rozhlase a televizních novinách. Též při oslavách významných výročí je toto součástí přednášek a politických projevů.

65. Vědecké a technické vynálezy. Dobývání kosmického prostoru.

Rovněž sledují občané v denním tisku a v odborných časopisech.

66. Zahraniční návštěvy v ČSSR, konference, sjezdy apod., jejich ohlas v obci.

Jsou sledovány ve všech sdělovacích prostředcích.

67. Významné návštěvy v obci.

Letošní rok proběhl bez význačné události v tomto směru.

68. Bezpečnostní služba.

V aparátu zdejšího velitelství Veřejné bezpečnosti nastala dnem 1. ledna 1976 výměna náčelníka. Do důchodu odešel dosavadní náčelník Oulický a na jeho místo ustanoven člen sboru VB Karel Štukhejl. Během roku odešel do důchodu další člen VB Antonín Jílek. Zdejší stanice VB má nyní obvod: Křížová, Ždírec, Horní Studenec, Údavy, Sobíňov, Havlíčkova Borová i s osadami. Ku pomoci mají početný sbor pomocné stráže. Různé menší delikty proti veřejnému pořádku projednává komise veřejného pořádku při MNV.

69. Lidová milice. Svazarm.

Lidová milice je ustavena a funguje ve zdejším Plyšanu a v Chotěbořských kovodělných závodech na Novém Ransku. Výcvik svých členů provádí dle určených směrnic.

Svazarm^{lx} ve Ždírci zatím založen není.

70. Uplatňování žen a mládeže ve veřejném životě.

Svaz žen ve Ždírci funguje. Jeho členky zastoupeny jsou ve všech složkách veřejného života.

Rovněž tak mládež organizovaná ve Svazu socialistické mládeže je zastoupena v MNV.

VII. Politický, kulturní vývoj, rozvoj školství

71. Vliv KSČ na veřejný a hospodářský život v obci. Národní fronta.

Vliv KSČ v obci je rozhodující. Rozhodující je nejen ve vedení obce a v politickém životě, ale ve všech jeho složkách a součástech.

Výroční schůze VO KSČ konala se dne 29. ledna 1976 pod egidou: „V pevné jednotě KSČ a lidu za další úspěchy při budování vyspělé socialistické společnosti.“ Zprávu přednesl předseda stranické organizace s. František Samec. V ní zhodnotil dosažené výsledky vlastní stranické práce i práce všech společenských organizací sdružených v Národní frontě a společně se podílejících na rozkvětu obce. Na závěr výroční schůze byl zvolen nový výbor vesnické organizace, který pro další období si zvolil do svého čela za předsedu s. Václava Křivského z Nového Ranska.

72. Činnost společenských organizací: SČSP, SSM, SPB, Sokola a dalších.

Svaz Československo-sovětského přátelství (SČSP) ve Ždírci funguje již po čtvrt století.

Svaz socialistické mládeže (SSM) je založen a sdružuje naše mladé občany.

Svaz protifašistických bojovníků – nyní Svaz bojovníků za svobodu – je v Křížové a je v něm 5 ždíreckých členů.

Tělocvičná jednota Tatran sdružuje ve Ždírci sportovce všeho druhu. Je to vedle KSČ nejvýznamnější místní organizace. Členy Tatranu jsou sportovci aktivní i příznivci sportu a tělovýchovné činnosti starších ročníků. Hlavní složkou Tatranu je oddíl kopané. Jeho činnost doznala pěkných úspěchů: umístěním v I. B třídě hrají na zdejším hřišti kluby zvůčnějších jmen z okolních okresů.

Spolek zahrádkářů má asi 90 členů. Jeho činnost je pro obec velmi prospěšná. To jest již zřejmé z upravených zahrádek a veřejných prostranství, hlavně však z ovocného stromoví na těchto zahrádkách. Tu se pěstují vybrané druhy ovoce a rybízů a jahod, na zdejší nepříznivé klimatické podmínky, nadmořskou výšku a těžkou jílovitou půdu opravdu úspěch.

Spolek chovatelů drobného hospodářského zvířectva vyvíjí též úspěšnou činnost. Sdružuje hlavně chovatele králíků, stará se o chov čistokrevných kvalitních druhů, o očkování, obesílání výstav.

Sdružení místních myslivců spojuje řadu dalších přátel či milovníků přírody. Jejich činnost uniká naší pozornosti; ztrácí se nehlučně v lese

či v polích skoro jako samotáři, aby pomohli sporadicky žijícím zbytkům naší zvířeny udržet se a obohatit naše životní prostředí.

Rybářský spolek a spolek filatelistů je v Křížové. Naši členové zúčastňují se spolkového života tam.

73. Plnění místních volebních programů.

Volební program rozpracovaný na celé volební období byl nejen splněn, ale v řadě bodů značně překročen, ježto se v cestu postavily úkoly, které musely býti splněny. Práce dokončené:

- holičská provozovna dokončena a uvedena do provozu,
 - obchodní středisko postaveno, samoobsluha uvedena v činnost,
 - tři autobusové čekárny v obci vybudovány a jsou již cestující veřejností používány,
 - místnosti pro obecní kino adaptovány, kolaudovány a kino uvedeno do provozu,
 - silnice k nádraží přebudována, vyasfaltována, chodník rozšířen a vyasfaltován,
 - potok před chrudimskou odbočkou silnice zaklenut,
 - v osadách Benátky, Kohoutov i Nové Ransko zaveden vodovod.
- Navíc byly provedeny tyto akce:
- na Novém Ransku vybudována prodejna potravin v hodnotě Kčs 350.000,
 - v Benátkách postaven a otevřen kulturní dům,
 - ve Ždírci:
 - spodní polovina náměstí osázena zelení, upraveny chodníky a zaseta travina,
 - rozšířena mateřská škola přístavbou,
 - provedena regulace ždíreckého potoka včetně mostu k JZD,
 - postaveny zděné trafostanice a provedena kabelizace trianglu,
 - adaptovány místnosti pro knihovnu,
 - dokončena projekční dokumentace na výstavbu tělocvičny a zahájení její výstavby,
 - provedena vybavenost k rodinným domkům na „hamersku“,
 - adaptována klubovna pionýrů ze zrušené drůbežárny,
 - napojení ždíreckého vodovodu na Hamerskou přehradu,
 - upraven a vydlážděn chodník od Lázníček ke Vzoru,
 - vyasfaltovány chodníky ve starém Ždírci.

Plánovaná hodnota těchto akcí byla Kčs 6,500.000, splněno na Kčs 12,000.000 hodnoty díla.

74. Osvětová beseda, závodní kluby, Osvětové domy. Kulturní domy. Kluby JZD. Kulturně politická činnost patronátních závodů v obci.

Osvětová beseda při MNV funguje. Byl též uveden v život Sbor pro občanské záležitosti s širokou náplní péče o občany staré, nově narozené a zemřelé.

Zpravidelně bylo vydávání ždíreckého zpravodaje. Bude vydáván nadále vždy každý druhý měsíc, tj. 6x do roka. Obsahuje důležité pokyny MNV občanům, zprávy spolkové, kulturní, sportovní a jiné zajímavosti.

75. Kulturní podniky: divadla, koncerty, přednášky, výstavy, kurzy, exkurze, letní slavnosti. Jednotlivé formy lidové umělecké tvořivosti, účast na soutěžích, filmový festival.

Ochotnické divadlo se i letošního roku odmlčelo. Zdá se, že bude velmi těžké probudit ho opět k životu v dnešním shonu a stálém nedostatku času. Rovněž koncert nebyl tohoto roku uspořádán.

MO červeného kříže uspořádala dvě zdravotnické přednášky, zahrádkaři též jednu.

76. Místní lidová knihovna, čítárna. Knihovny závodní, jiné. Jejich činnost. Besedy o knihách se spisovateli.

Obecní okrsková knihovna má 4.000 knih a je umístěna v místnostech bývalé Lacinovy tkalcovny vedle kina. Půjčuje se 4x týdně v různých denních dobách. V roce 1976 bylo 9.334 výpůjček. Půjčují se i časopisy, které knihovna dostává. Obhospodařuje mimo to 9 knihoven okolních vesnic. Každým rokem v prosinci byla ve škole či v malém sále u Lázníčků uspořádána výstava knih a reprodukcí obrazů spojená s prodejem. Prodá se tu vždy dosti knih i obrazů.

77. Museum, archiv, památníky, vlastivědné kroužky.

Museum zde není. Místní archiv bude však nutno zřídit, mají-li se důležité písemnosti, fotografie a jiné památnosti uchovati příštím pokolením.

Pořízený pomník obětem války umístěný je v malém parčíku proti dolní straně náměstí. Patronát nad jeho udržováním převzala zdejší devítiletka.

78. Škola, učitelé. Změny typu, v počtu tříd, v učitelích. Výběr žactva na vyšší stupeň škol a do povolání. Mimoškolní činnost učitelstva. Doplňování vzdělání pracujících, družstevní a závodní školy.

Ve Ždírci je devítiletka. Učebny umístěny jsou ve staré škole, v novém pavilonu a jedna třída ještě v bývalém obecním domku. Školu navštěvují zde děti ze Ždírci, Kohoutova, Nového Ranska, Studence, Rovného a Slavíkova. Ředitelem školy je již po řadu let Richard Matějček. Učitelský sbor skládá se převážně z žen.

Výběr žactva na vyšší stupeň škol provádí komise, jejíž předsedou je ředitel školy, zastoupen je i národní výbor. Vybírání se asi 30 % dětí. Vybraní žáci se poměrně dobře umisťují. Nejzávažnějším kritériem při výběru je prospěch žáka a volná místa na školách. Pro nedostatek míst na školách se vybraní žáci jen velmi těžko umisťují.

79. Práce aktivu pro občanské záležitosti. Dosavadní vliv náboženství na myšlení lidí.

Činnost sboru pro občanské záležitosti nabývá každým rokem šíře a hloubky. Každoročně provádí se vítání nových občánků do života spojené s jejich fotografováním a pohoštěním matek. Při životních jubileích 75, 80 a dalších navštíví vždy dva členové sboru jubilanta, předají mu peněžní dar, pohovoří s ním, popřejí zdraví do dalších let. Při úmrtí navštíví pozůstalé, vypracují vhodný nekrolog, přednesou ho v místním rozhlase, při pohřbu či kremaci má pak jeden člen sboru projev na rozloučenou.

Provádí se též beseda s důchodci – letos byla 28. února u Lázníčků a dostavilo se na ni 320 důchodců. Byli pohoštěni, hrála hudba k poslechu i k tanci.

80. Národnostní poměry v obci. Popis zvyků a obyčejů, které se doposud udržují. Zaznamenávat typické pohádky a pověsti, lidové písně, častušky apod. Národnostní poměry v obci jsou úplně konsolidovány – trvalí osídlenci jsou jen Češi.

Z bývalých zvyků a obyčejů mnohé již nenávratně zapadlo a nedá se již oživit, nejsou pro to již potřebné podmínky. Příkladně kdysi bohaté a slavné posvícení ztratilo nejméně ¾ na své slávě a intenzitě. Rovněž tak „ostatky“ téměř se zde již ničím nepřipomínají. Kácení máje v dřívější formě též zvolna zaniká. Zato vžívá se každoroční průvod občanů a dětí večer 8. května k pomníku obětem války a dne 31. dubna pálení čarodějnic u boroviček, dnes zvané „ohně přátelství“.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví

81. Taneční zábavy, plesy, taneční hodiny, jejich ráz, návštěvnost, úbory, tance, které jsou v oblíbené.

Počet tanečních zábav pořádaných v obci je rovněž daleko menší, než býval před válkou. Zvýšila se reжіe, finanční výsledek končil mnohdy prodělkem. Zůstaly jen plesy s podporou občanstva – hasičský, nyní ples požárníků, a sportovní ples. Již po řadu let nekonal se silvestrovský večer, nenašel v dnešní uspěchané době pořadatele.

Sportovní klub Tatra pořádá každoročně u Lázníčků na podzim a v předjaří nedělní odpolední taneční zábavy – čaje. Jsou to zábavy pro mladé a jsou vydatnou finanční podporou sportovního klubu.

82. Pouti a posvícení – jejich nové pojetí a náplň, dožínkové a jiné slavnosti.

Pouť slaví se zde spolu s Křížovou a stala se hlavně záležitostí dětí. Několik stánků s cukrovím, bonbony a tureckým medem na náměstí je od rána obleženo dětmi. Několik různých houpaček, kolotoč a střelnice starají se o hlučnost nedělního dne.

Posvícení nedrží se tu spolu s Křížovou. Udrželo si jen zlomek bývalé slávy. Posvícenské husy vykrmované několik týdnů hospodyněmi jsou již jen vzpomínkou. Dnes kupuje se husa zalepená ve foliovém sáčku v prodejné masu, je méně tučná, snadněji se peče a snadněji se též sní.

Dožínky slavily se ve zdejší kraji též průvodem a taneční zábavou začínající již o nedělním odpoledni. V posledních letech slavení dožíněk ustalo. V JZD oslavují se dožínky menší slavností, na veřejnost z toho pronikne několik písniček a relace v místním rozhlase.

83. Kino v obci, jeho návštěvnost, programy, oblíbená.

Adaptace místností určených pro obecní kino byla dokončena koncem měsíce srpna a dne 2. září 1976 provedena jejich kolaudace. Za měsíc, 2. října, bylo pak kino slavnostně otevřeno. Návštěvníci prvního představení byli pozváni a slavnostní projev přednesl za MNV jeho člen Josef Mísař a z pozvaných hostů Ing. Švec, předseda ONV v Havlíčkově Brodě. Ve zbývajících částech roku byla pak návštěvnost kina velmi dobrá. Promítalo se 20× měsíčně a finanční plán se dobře plnil. Rekordní návštěvnost vykazovaly zejména veselohry a dobrodružné filmy. Vedení kina převzal Bohuslav Čepel.

84. Rozhlasové přijímače, rozhlas po drátě. Růst počtu televizorů a vliv televize na rozvoj kultury i znalostí.

Rozhlasový přijímač vlastní dnes již každá rodina i jedinci. Rozhlas po drátě ve Ždírci zaveden není.

Rovněž tak televizor je dnes již téměř v každé rodině. Přijímače jsou též již ve všech místnostech společenských, klubovnách ROH, ve škole. Vysílání programů televizních je všeobecně pilně sledováno. Tomu nutno i přičísti upadající zájem o klasické kulturní podniky jako je divadlo, kino, přednášky, koncerty a další podniky sportovní i zábavní.

85. Sport v obci, lehká atletika, kopaná, hokej, házená, košíková, stolní tenis, tenis. Myslivecké společnosti, rybářství, plachtění, lyžaření, aktivní a pasivní účast ve sportu.

Veškerá sportovní činnost v obci je soustředěna v tělovýchovné jednotě Tatrán a smetly se v ní všechny dřívější tělovýchovné a sportovní kluby a jednoty. Hlavním reprezentantem Tatránu je oddíl kopané. Velmi nepříznivě se po léta projevoval nedostatek odpovídající tělocvičny. Její umístění v bývalém sále u Pochopů bylo jen provizoriem a zdaleka nevyhovovalo dnešním požadavkům. Výstavbou nové tělocvičny bude tento nedostatek odstraněn, bude pořízen domov všem sportovcům mladým i starším. V brigádách na výstavbě tohoto stánku sportu se i letos intenzivně pokračovalo. Začátkem května bylo započato s montáží haly zaměstnanci Rudných dolů Jeseník. V létě pak již byla hrubá konstrukce hotova.

Lední hokej, velmi závislý na počasí, v mírných zimách s častými oblevy sotva se dostal ke slovu i když má mezi mladými sportovci mnoho příznivců. Školní děti prodělávaly své začátky na bruslích na upravené bývalé „Bělouškově sádce“ a na kdejakém kousíčku ledu.

Lyžování trpělo též velmi nestálým počasím v zimě a častým nedostatkem sněhu. Lyžují převážně jen školní děti a část mladých asi do třiceti let. Starší generace zanechala tohoto sportu téměř úplně.

Myslivecká společnost ve Ždírci je velmi čilá a má ve svých řadách dosti nadšených aktivních příznivců. Po lesích jsou udržované a dobře zásobované krmelce pro zajíce a srnčí zvěř, nezapomínají ani na těch několik hejnech koroptví.

Rybářský spolek je v Křížové. Rybáři mají to ještě trochu horší než myslivci. Doubravka je po rybářské stránce mrtvá, i když zřízením čistící stanice koželužny Svit v Křížové se čistota vody značně zlepšila. Rybařiti se dá jen na sportovních rybnících a těch je zase tak málo.

86. Dobrovolné tělovýchovné organizace. Sokol, účast v tělocvičných jednotkách závodů. Požárníci, Svazarm. Závodů motocyklů, aut, modelářství, střelba. Sbor požárníků zdanlivě neprojevuje činnost, neboť neměl příležitost činně zasahovat. V obci ani v blízkém okolí letos nehořelo. Vyřazením parních lokomotiv na zdejší trati ustalo i dříve tak časté zapalování lesních podrostů v době sucha.

Žádné závody se letos ve Ždírci nekonaly.

87. Plovárny, kluziště. Lázně.

Jako kluziště pro děti slouží bývalá Bělouškova sádka. Je to jistě příliš málo pro tolik ždíreckých dětí. Využívá se proto každý malý kousek ledu k tomuto zdravému, a tak potřebnému sportu.

88. Péče o zdraví lidu, poradny, zubní ambulatoria, ústavy národního zdraví. Zdravotnická osvěta. Čs. Červený kříž, dárce krve, očkování. Epidemie chřipky, žloutenky.

Boj proti přílišnému kouření a pití alkoholických nápojů.

Poradny pro děti jsou zde jednou týdně, dětská lékařka dojíždí sem z Chotěboře.

Zubní ambulatorium zde funguje, umístěno je v prvním poschodí zdravotního střediska. Zuboléčbu provádí Čestmír Krajina z Chotěboře.

Praktickým lékařem zdejšího zdravotního střediska je MUDr. Vladimír Jeřábek. Za odbornými lékaři jezdí se do Chotěboře nebo do Havlíčkova Brodu.

Skupina českého Červeného kříže je činnou složkou zdejší zdravotnické osvěty. Během roku uspořádá vždy i několik přednášek se zdravotnickou tematikou, organizuje a pomáhá při hromadném odběru krve, vysílá zdravotnické hlídky k větším akcím a slavnostem.

Odběr krve dobrovolných dárců provádí se každým rokem zjara ve zdravotním středisku. Bývá vždy kolem 40 dárců, všichni darují krev zdarma. Chřipková epidemie neřádila letos ani zjara ani na podzim.

89. Zdravotní středisko, poradna, nemocnice, sanitní doprava, pojízdné zdravotnické zařízení.

Sanitní auto zdejší zdravotnické středisko nemá. Musí se vyžadovati z Chotěboře či Havlíčkova Brodu.

90. Pohřby, pohřby žehem, hřbitovy.

Pohřby místních občanů provádí se nyní asi z poloviny žehem, kremací v Pardubicích a z polovice starým způsobem na hřbitov. Pohřeb zemřelého koná se bez dříve obvyklého průvodu z domu smutku. Zesnulý je v den pohřbu, chvíli před ohlášeným pohřbem přivezen z márnice, rakev po rozloučení převezena na hřbitov či do kostela a účastníci pohřbu jsou současně převezeni k pohřebnímu obřadu autobusem a auty. Pohřbívá se buď do Křížové, kde řada rodin má z dřívějších dob hrobky, nebo na hřbitov studenecký, kde je dosti místa pro nové hroby a který je příznivěji položený.

IX. Pohyb obyvatelstva. Život lidí.

91. Pokles neb vzrůst počtu obyvatel. Příčiny. Sčítání osob, bytů i domů.

Samotný Ždírec vykazuje prudký růst počtu obyvatel, zatím co na osadách projevuje se úbytek. Celkově však počet obyvatel obce stále stoupá. Příčinu toho lze lehce a nepochybně zjistiti v pracovních příležitostech ve zdejší obci, ve stavebním ruchu – v bytové výstavbě všeho druhu a ve výhodné dopravní poloze Ždírci. Celostátní sčítání osob, bytů i domů bylo naposledy v roce 1971.

92. Změny v zaměstnání obyvatelstva. Nové pracovní možnosti. Mládež a vesnice.

Prudké změny v zaměstnání obyvatelstva nenastávají. Zvyšováním kapacity snad u všech podniků zvyšuje se úměrně i počet pracujících. Mírný nedostatek pracovníků trvá stále u všech podniků a je vyrovnáván práce schopnými důchodci či brigádníky z řad zemědělců v době zimní.

93. Bytová situace, zlepšování bytového zařízení, stravování lidí, rozvoj společného stravování.

Každým rokem vyroste v trianglu jeden nový čtyřpodlažní dům, dosud to byly domy družstevní stavěné až na první vždy svépomocí. V poslední době začaly s výstavbou i místní podniky pro své pracovníky. Letošního roku dokončil stavební podnik Chotěboř čtyřpodlažní „dvanáctku“ pro zdejší pilu. Ke konci roku byla již zabydlena.

Závodní kuchyně pro společné stravování je v činnosti ve zdejším Plyšanu, ve Východočeských dřevařských závodech a v Chotěbořských kovo-
dělňách závodech na Novém Ransku. Některé menší podniky odebírají jídlo pro své zaměstnance hromadně z těchto závodních kuchyní. Hlavní

jídlo – oběd – stojí pracovníka v závodní kuchyni kolem Kčs 4, přičemž Kčs 3,50 za každé jídlo doplácí zaměstnavatel. Kromě toho vaří se obědy v restauraci u nádraží a u Lázníčků, kde však oběd stojí Kčs 11–12.

94. Sňatky, narození, rozvody.

Oddávací síň pro zdejší obec je v Křížové, ježto pro nedostatek vhodné místnosti nemohla být v obci zřízena. Stále více svatebních hostin se odbývá ve vybraných pohostinstvích a upouští se od dřívější praxe odbývatí svatbu v bytě rodiny nevěstiny.

Ježto se všechny porody odbývají v porodnici, provádí se imatrikulace narozených občánků v těchto zařízeních. Zde se pak jednou ročně provede „vítání občánků“ péčí MNV a Sboru pro občanské záležitosti.

95. Úmrtí významných občanů, krátký životopis. Neštěstí a úrazy. Dopravní nehody, sebevraždy, zločiny.

Zemřeli:

8. února – Jan Kadlec, 68 roků, bývalý zaměstnanec ČSD

24. února – Marie Pavlíčková, 68 roků, vdova po staviteli

3. května – Františka Mísařová

17. srpna – Antonín Paulus z Kohoutova dobrovolnou smrtí

1. listopadu – Emanuel Dymáček, 80 roků

2. listopadu – Antonie Malinová z Benátek, 80 roků

3. prosince – Dobroslava Koppová, 70 roků

Z mimožďíreckých občanů zemřel:

2. června – František Crha z Křížové, který po desetiletí spravoval zuby i žďíreckým

7. července – při výkonu zaměstnání zabit elektrickým proudem elektrikář Adolf Miller z Křížové, do jehož obvodu patřil i Ždírec.

Letos bylo též méně dopravních nehod na zdejších křižovatkách. Asi tři havárie na křižovatce u Lázníčků skončily poškozením vozidel.

Posledního srpna při prudké bouři uhodilo do těsné blízkosti pasaček krav žďíreckého JZD na lukách „na Bahně“. Pasačky s. Culková a Pátková z Kohoutova byly omráčeny a jen pohotovým zásahem Jaroslava Bence zachovány byly při životě. Léčení v nemocnici trvalo pak delší dobu.

Dne 28. července¹²¹ havarovalo letadlo Iljušin na dopravní lince u Bratislavy. Mělo to za následek ztrátu 70 životů.

96. Péče o staré občany. Důchodci v obci, péče o ně, jejich další uplatňování.

S platností od 1. ledna 1976 byla celostátně provedena úprava důchodů. U stávajících důchodů byla zrušena daň z důchodů a novým důchodcům zlepšeny důchody v průměru nejméně o 10–15 %. Zvýšeny byly též minimální důchody jedinců i rodin. Tato úprava požitků starých občanů odčerpala více jak tři miliardy Kčs ze státního rozpočtu.

Bylo též dále zvýhodněno další zaměstnání důchodců tím, že jim při dalším celoročním zaměstnání nebude krácen vyměřený důchod.

Dne 28. února byla péčí Sboru pro občanské záležitosti a Českého červeného kříže uspořádaná u Lázníčků beseda s místními důchodci. Byla hudba i pohoštění, zpívalo se i tančilo. Přišlo 320 důchodců.

Převážná část práce schopných důchodců pracuje dále, i když na změněném pracovišti a často na snadnější práci. Téměř všichni hlídači a vrátní ve zdejších podnicích jsou důchodci, je jich jistě více než 20, další pracují na pile, střídají dovolené a nahrazují nemocné, pracují co brigádníci ve zdejším JZD trvale nebo v sezonních pracích.

Přestárlí občané, kteří potřebují individuální péči a jsou osamoceni nebo jim příbuzní nemohou potřebnou péči poskytnouti, jsou umístováni v domovech důchodců. Řada občanů využívá této péče a tráví poslední týdny života v těchto zařízeních.

97. Cestovní ruch, turistika, organizování zájezdů a výletů, rekreace pracujících. Návštěvy státních hradů a zámků. Hotely, restaurace, ubytovny v místě. Místní rekreační oblasti. Zahrádkové kolonie.

Jednotlivé podniky nebo jejich závodní organizace organizují každoročně řadu autobusových zájezdů pro své zaměstnance. V letním období jsou to zájezdy do hor, na státní hrady a zámky, na různé výstavy a státní akce, na sportovní utkání, v zimní době pak na divadelní představení, lední hokej či krasobruslařská představení. Značná část občanů používá svých vozidel a navštěvuje tyto podniky se svými rodinnými příslušníky.

V provozu jsou tu dvě pohostinství: restaurace u nádraží, dříve „u Fettrů“, a hotel na křižovatce, dříve „u Lázníčků“. V obou restauracích možno se stravovati a občerstviti. V nádražní restauraci jest i několik pokojů k ubytování. Taneční sál je pouze u Lázníčků. Nové Ransko a Kohoutov hostince nemají, Benátky konkurují svými místnostmi ve vybudovaném kulturním domě vydatně Ždírci.

K rekreaci místních občanů toho zde mnoho není. Za koupáním dochází či dojíždí občané převážně k rybníku „Řeka“ či k „Dářku“. Procházky zaměřují lidé po silnicích do okolních lesů, spojují je v letní době se sběrem hub a lesních plodin, jsou-li, část jich posedí chvíli v restauračních zařízeních či navštíví sportovní utkání zdejšího Tatranu nebo představení nově zřízeného kina. Karty se hrají jen málo, pro ukrácení chvíle. Neužalo se hraní kuželek, pracně pořízený kuželník v parčíku nádražní restaurace zahálí.

Po osídlení prvních družstevních domů oživila i otázka zahrádkářské kolonie. Byl vyčleněn kus louky mezi Plyšanem a skladem stavebnin, rozdělen na parcely po 400 m² a brzo nato začalo zúrodnění, osazování a stavění plotů. Chaty různých velikostí a typů, vesměs dřevěné, vyrůstaly tu později.

98. Rodinný život.

Bez přehánění možno zaznamenati, že rodinný život občanů ve Ždírci je spořádaný a klidný. Snad to pramení z původního zemědělského charakteru obce či z poměrně těžkého života a z malého pohybu obyvatelstva. Do nedávna znali se všichni obyvatelé vesnice, nebylo výstředností a nezodpovědných činů. V posledních letech, po zdvojnásobení počtu obyvatel i bytů nastalo jisté ochlazení občanských vzájemných styků, ustalo besedování na lavičkách před domky a vzájemné navštěvování. Vstupem žen do zaměstnání změnila se i pracovní náplň mužů, utrpěla tím i navštěvnost hostinců zvláště ve všední dny.

99. Morálka, kladné a záporné jevy.

Každá válka přinesla s sebou jisté narušení stávající morálky. Je to snad jev celosvětový a nelze hledati v něm jen prvky negativní. Prudký rozmach techniky všeho druhu, neporovnatelně lepší výdělkové možnosti mladých i starých přináší nutně sebou i změněný přístup k dosavadním hodnotám a zásadám. Socialistické vztahy občanů mezi sebou, každého jednotlivce k lidské společnosti musí být jiné, než byly za kapitalistické éry. Myšlení člověka nelze tak pronikavě změnit ze dne na den, zvláště nemá-li se přeměna dít násilím. Mnohotvárnost našich povah a životního zaměření nese s sebou různost postoje a přístupu k otázkám nové, socialistické lidské společnosti. Využívání zákonem daných práv pracujícího člověka měřeno starými pravidly jeví se mnohdy jako zneužívání výhod a vymožeností moderní lidské společnosti.

100. Celková charakteristika roku.

Několika slovy lze rok 1976 označiti jako rok celkem úspěšný. Nebylo přírodních pohrom, nebylo neštěstí mezi zdejšími lidmi. Plány růstu životní úrovně dle vydaných statistik byly též splněny a překročeny. První rok 6. pětiletky byl tedy i v naší obci úspěšný.

I. Národní výbor:

Činnost

Ve složení národního výboru ani v jeho komisích v tomto roce změny nenastaly. Rovněž tak k územním změnám nedošlo a nebylo ani změn mezi zaměstnanci MNV. Všechny komise fungovaly i občanské výbory osad Nové Ransko, Kohoutov a Benátky. Velmi úspěšně rozvíjela se činnost Sboru pro občanské záležitosti v obci. Plenární zasedání MNV konalo se celkem šestkrát, jednotlivé komise zasedaly a jednaly každý měsíc, dle potřeby i častěji.

Komise pro veřejný pořádek řešila případy porušování socialistického soužití, zabývá se prevencí požární ochrany, navrhuje radě MNV opatření na úseku dopravy v obci. Z řady projednávaných případů bylo dosti případů způsobených naší mládeží.

Výstavba bytů.

Komise pro výstavbu řešila problémy výstavby obce, drobných staveb, garáží, kolaudací staveb v roce 1977 bylo postaveno 18 bytů, z toho 16 v novostavbách a 2 adaptací – rozšířením; 12 bytových jednotek v obytném domě pro zaměstnance závodu Plyšan a 6 rodinných domků. Ke dni 31. prosince 1977 bylo ve Ždírci evidováno 672 bytů. Všechny nově stavěné byty mají vodovod, splachovací klozety, jsou zapojeny na kanalizaci a z převážné většiny mají i ústřední vytápění.

Komise a jejich činnost.

Komise školská a kulturní stará se o záležitosti zdejší školy, spravuje osvětovou besedu, vydává povolení na taneční zábavy, spravuje vývěsní skříňky v obci. Předseda této komise je členem komise pro umístování žáků končících školní povinnou docházku.

Komise finanční a sociální zabývá se oceňováním nemovitostí při převodech, prodeji, pozůstalostech, provádí kontrolu rozpočtů a vlastní vypracování rozpočtů, rozděluje jednorázové podpory důchodcům a osamělým občanům dle závažnosti.

Komise zemědělská řídí styk MNV s JZD a zabývá se aktuálními otázkami našeho zemědělství.

Kromě komisí MNV je v činnosti ještě aktiv péče o rodinu a dítě, který se stará o otázky a problémy rodin, o výchovu dětí v rodině a o sociální případy nezletilých dětí.

Osvětová beseda pak koordinuje veškerou kulturní činnost v obci, pořádá kulturní akce a řídí veškerou osvětovou práci.

Plenární zasedání. Poplatky.

Plenární zasedání MNV na své schůzi dne 21. ledna 1977 usneslo se na vybírání těchto místních poplatků:

1. poplatek ze psů: poplatek stanoven na Kčs 60 za psa za rok při jeho chování v soukromém domě a Kčs 120 při chování v domě činžovním. V osadách Benátky, Kohoutov a Nové Ransko stanoven poplatek na Kčs 50 a Kčs 100. Za každého dalšího chovaného psa platí se poplatek dvojnásobný.
2. Poplatek z místa: stanoveno vybírat Kčs 1 z 1 m² za měsíc z používaného veřejného prostranství co skládky.
3. Poplatek ze vstupného: sazba poplatku činí 5 % z úhrnné částky vstupného.

Plenární zasedání MNV dne 18. března provedlo zhodnocení budovatelského úsilí složek NF za uplynulý rok 1976. Zhodnocení provedl předseda MV NF s. Knap. Čestná uznání byla předána VO KSČ, ČČK, ČSŽ, SPO a TJ Tatran^{lxii}. Jako nejaktivnější jednotlivce obdržel čestné uznání s. P. Carda. Bylo schváleno finanční vypořádání rozpočtu za rok 1976 a rozpočet MNV na rok 1977.

Bylo projednáno směřování brigádnické aktivity v běžném roce na tyto akce:

- ve Ždírci: lesopark u nádraží (úprava lesa, vybudování pískoviště a chodníků, výsazení okrasných stromů a keřů), pokračování na výstavbě tělocvičny, budování chodníku od Pochopových až na „Pikulku“
- v Novém Ransku: pokračování na kanalizační síti v osadě

- na Kohoutově: dokončení rozestavěné kanalizace
- na Benátkách: dokončení adaptace požární zbrojnice.

Na květnovém plénu MNV dne 13. května byly probírány běžné záležitosti a hodnoceno provádění jednotlivých plánovaných akcí ke zvelebení obce.

Veřejné zasedání MNV konané 8. července projednalo a hodnotilo současný stav na úseku služeb, obchodu a pohostinství v naší obci i v osadách a provedlo rozbor hospodaření MNV za I. pololetí 1977. Na zasedání byli, co hosté, přítomni s. Košmíderová, náměstkyně předsedy ONV, s. Šimánek, pracovník plánovací komise ONV, s. Petrлік a s. Marek z vedení Jednoty a s. Němec, ředitel závodu n. p. Zelenina, Havlíčkův Brod.

Rozpočet obce.

Finanční rozpočet obce na rok 1977 činil Kčs 855.000 kromě Kčs 950.000 povolených na výstavbu tělocvičny.

Zásobování obce potravinami bylo plynulé. Místní prodejna stačila k pokrytí potřeb obyvatelstva, ve špičkách byla prodejní hala koupěchtivými již dosti zaplněna a prodavačky měly se co činit, aby nápor zvládly a fronty u pokladen zdolaly.

V předvánoční době bylo zdraženo kakao a čokoládové výrobky a upraveny ceny některého dalšího zboží.

V zásobování palivem nenastaly změny.

V zásobování elektrinou obyvatelstvo žádné omezení nepostihlo. Větší průmyslové podniky byly nuceny v určené době odběr proudu omezit a provoz na jednu hodinu ve směně zastavit.

Sběr surovin.

Sběr odpadových surovin byl běžně prováděn v bývalé Vachkově cemenárně vždy ve středu odpoledne. Železný šrot sbírán byl v obci dvakrát ročně, vždy na jaře a na podzim a nakládán přímo do železničních vagonů. V roce 1977 bylo vykoupeno 60.230 kg železného šrotu, 3.079 kg barevných kovů, 60.550 kg starého papíru, 4.650 kg textilu. Hodnota vykoupených odpadových surovin činila Kčs 60.637.

Obec byla v roce 1977 zapojena v soutěži měst a obcí při plnění programu národní fronty. Obec byla vyhodnocena a obsadila 2. místo v této kategorii s finanční odměnou Kčs 10.000.

Socialistická soutěž.

V soutěži měst a obcí pro cestovní ruch ve východočeském kraji v zaměření zejména na jich zvelebení a ozelenění byl projednán a schválen socialistický závazek tohoto znění: Na počest 60. výročí VŘSR^{lxiii} uzavíráme socialistický závazek zaměřený na zvelebení životního prostředí v naší obci.

Závazek MNV.

Prostřednictvím poslanců MNV uzavřelo 495 občanů socialistické závazky na odpracování 7.273 brigádnických hodin. Brigádnické hodiny jsou zaměřeny na dobudování nové tělocvičny v akci „Z“, jejíž hodnota po dokončení představuje 4 mil. Kčs. Dál pak v letošním roce vybudujeme lesopark v celkové výměře 1,1 ha s hodnotou díla 50.000 Kčs. Za pomoci základní organizace SPO bude upraveno a osázeno okrasnými keři prostranství před bývalou a novou požární zbrojnicí. Za pomoci základní organizace Svazu zahrádkářů, ČČK, ČSŽ a OV bude během roku pravidelně udržována a obnovována květinová a ozelenění na prostranstvích k tomu účelu určených jak v obci, tak i na osadách.

Dále pak povedeme naše občany k tomu, aby provedli výsadbu květin před svými domky nejen při hlavní silnici, ale i uvnitř obce.

Zavazujeme se dále, že za spolupráce složek NF, SSM, OB a OV budeme pravidelně obnovovat v rámci významných výročí 11 agitačních a propagačních skříněk v obci a v osadách.

Budeme nejméně 1× za dva měsíce vydávat „Ždírecký zpravodaj“ za účelem stále větší informovanosti a možnosti většího zapojení se občanů na budování naší střediskové obce.

Lze-li splnit všechny tyto naplánované úkoly, je v rukou všech občanů obce.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Počasí.

Počasí tohoto roku bylo zhruba téměř normální. V lednu a únoru bylo bílo, dalo se i po řadu dní dobře lyžovati. Kopec ke Kohoutovu vedle vodojemu byl často plný dětí. Užily si lyžování a sáňkování dosyta, zvláště o pololetních prázdninách. Vánice tuto zimu nebyly ani velké mrazy. Největší mráz -20 °C byl v únoru. Březen byl již poměrně teplý, i když

posledního dne v březnu byl mráz -6 °C a 1. dubna dokonce -9 °C. Polní práce začaly 10. března, v polovině dubna se jařiny již zelenaly.

Květnoví zmrzlí byli sice mírní avšak 27. května a 2. června klesl teploměr až na -2 °C, dole u vody ještě více a vyřídil zahrádky v celém okolí téměř nadobro. Ovočné stromy právě dokvětaly a zárodky ovoce spadly pak téměř beze zbytku na zem. Ovoce nebylo, rybízů jen malá část. Červenec byl proti průměru citelně chladnější. Úroda na našich polích byla však lepší než průměrná. Žně začaly trochu později, až 18. srpna rozjely se kombajny po polích a 8. září bylo po žních. Počasí o žních přálo, i brambory se pak dobře sklízely. Září bylo již chladnější, první podzimní mráz přišel až 25. září -3 °C, v říjnu bylo nočních mrazíků již několik. Podzimní polní práce odbývaly se včas a bez velkých potíží. První sníh spadl pak až v listopadu, a to ještě jen na ukázkou a zase záhy zmizel. Taktéž prosinec byl skoro celý bez sněhu, i Vánoce, teprve v posledních hodinách roku začal padat doopravdy.

Polní práce.

V osevním plánu zdejšího JZD nenastaly podstatné změny. Byla jen ve značnější míře omezena plocha osázená bramborami a rozšířena naproti tomu plocha osetá lnem.

Po zemědělské stránce byl rok 1977 celkově více než průměrně příznivý. Pozdější jarní mrazy však způsobily katastrofální neúrodu ovoce zvláště ve zdejší obci, ježto zde na dně kotliny jsou jarní a přízemní mrazíky obzvláště citlivé. Snad ani mrazíky ve dnech zmrzlých nenadělají tolik škody jako mrazíky pozdější, kdy květ stromů již téměř skončil. Opadaly z poloviny i nasazené bobule červeného i černého rybízu, zmrzly i listy jasanů a vyrašené výhonky smrků. Na své zahrádce přístupné severnímu větru měl jsem na 33 mladých již plodících jabloních pouhých 4 jablka.

Jarní polní práce započaly dosti časně, již ke konci první dekády březnové, jařiny sely se již několik dní poté. Obilí odkvétalo za příznivého počasí, nebyly v době vegetace dlouhé či prudké deště. Žně začaly začátkem druhé poloviny měsíce srpna, probíhaly za pěkného počasí, takže v první dekádě zářiové opouštěly kombajny již naše pole. Senoseč byla též průměrná, začala po 10. červnu, otavoseč končila v prvních dnech měsíce září. Vydařila se i úroda brambor, průměrný výnos byl 240 q na ha, kopaly se za pěkného počasí hned po skončení žni.

Výnosy obilovin.

Průměrné výnosy obilovin z hektaru byly: žito (odrůda Kustrow) 34 q, ječmen jarní (Ametyst) 35 q, pšenice ozimá (Mironovská) 37,3 q, naseta byla na 97 ha, pšenice jarní (Jara) 27 q, oves (Tigr) 45 q, celkový průměr 37,6 q.

Předepsané dodávky obilí i brambor byly splněny. Ve vedení družstva a v obsazení funkcí nenastaly v tomto roce žádné změny.

III. Výstavba socialismu na vesnici.

V zemědělské výrobě JZD nenastaly podstatnější změny. Plocha osetá lnem byla rozšířena na 110 ha na úkor plochy osázené bramborami.

Meliorace zemědělské půdy nebyla v tomto roce prováděna.

Sklizeň obilí provedly kombajny došlé sem po ukončení žňových prací na jižní Moravě. Při sklizni brambor vypomohli opět žáci vyšších ročníků zdejší devítiletky.

Teletník.

Velkokapacitní teletník dokončený minulého roku asi 300 m od křížovského konce obce v těsné blízkosti lesa „Hať“ byl v tomto roce již v plném provozu. Bylo v něm umístěno a vykrmováno 1.000 telat vždy půl roku do váhy 160 kg a pak byla rozdělována k chovu na JZD. Jatečná telata tu chována nejsou. Výkrm a obsluhu provádí celkem 10 pracovníků a to 6 žen, 2 muži a 2 technici. Denní přírůstek činí 58–60 dkg. Jsou sem dodávána telata stará 14–20 dnů, vykrmována mléčnou směsí, později senem a senáží. Zdravotní stav vykrmovaných telat je dobrý, úhyn činí asi 1 %. Dosavadní kapacita teletníku však nepostačuje. Je třeba vychovat asi o 500 telat ročně více. Bude se přistavovati další hala (nyní jsou 3). Teletník má vlastní provoz, je však součástí JZD. Vedoucím provozu je Jiří Fidler.

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod.

Výstavba vlečky VČDZ u nádraží.

Místní průmyslové podniky pracovaly jako minulý rok, druh výroby se neměnil. Ke konci léta bylo započato s výstavbou železniční vlečky Východočeských dřevařských závodů (VČDZ). Za obět stavbě padl parčík proti staniční budově. Byla pokácena i řada stoletých jasanů a kaštanů chránící stanicí před severními a západními větry. Byly tu zastoupeny snad všechny druhy stromů: břízy (těch bylo nejvíce), smrky, borovice, mod-

řiny, lípy, akáty, javory, olše, kaštiny, též později vysázené stromy ovocné; byly tu křoviny v okolí se vůbec nevyskytující: brslen, zlatý děšť, babyka atd. Hnízdilo tu tolik ptactva i vzácných druhů: brhlík, sedmihlasek, slavík, sova, od lesa zabíhala sem další zvěř, hledající v zimě potravu: srnčí, zajíci, ježek, veverky, objevila se tu i zmije a žabka – rosnička. Dost se toho obětovalo a muselo ustoupit výstavbě vlečky. Kos vydržel jako poslední – poletoval ještě v listopadu mezi hlučícími bagry a buldozery, trhajícími zbylé pařezy a vyhrnujícími zeminu. Nechtěl se vzdát svého bydliště a nevěřil. Ke konci roku nebylo tu z tak bohatého koutku přírody již nic než obnažená, šedá země. Známý celému okolí primář pardubické nemocnice MUDr. Krčmář seděl tu před několika málo roky na lavičce na peroně a čekal na vlak do Pardubic. Od Horního lesa přišla srna a dívala se za plotem do tichého nádraží a na podřimujícího primáře, takto držitele honitby v Hluboké. A ten si svým bodrým mysliveckým způsobem hlasitě postěžoval: „Sakramentský život, celou neděli běhám po lese a srnčí nepotkám a sem přijde až k vlaku do nádraží.“ To se však již opakovati nebude, pan primář již také není.

Stavbu vlečky provádí železniční stavitelství Brno s termínem dokončení 31. prosince 1979. Tisíce kubíků odkopané zeminy byly odvezeny na skládku „na Barchanec“. Později po projednání se silniční správou navrženo též několik tisíc m³ zeminy na kužel budoucí silniční spojky od nádraží na chotěbořskou silnici.

Obrat prodejen a hostinců.

Tržby místních obchodů a pohostinství v roce 1977 ve srovnání s rokem 1974 a rokem předchozím:

Prodejna (tržba v tis. Kčs)	1974	1976	1977
Kohoutov – smíšené zboží	459	432	567
Nové Ransko – smíšené zboží	549	774	834
Ždírec – samoobsluha	4.915	5.808	6.159
Ždírec – maso – uzeniny	2.424	2.571	2.689
Ždírec – obuv a textilie	1.233	1.431	1.304
Ždírec – průmyslové zboží	2.435	2.501	3.119
Ždírec – stavebniny	4.036	4.062	4.462
Ždírec – hostinec u Lázníčků	1.165	1.161	1.205
Ždírec – hostinec u nádraží	642	562	492

Úprava cen.

Dnem 22. července byla provedena úprava cen některých druhů potravin dovážených z kapitalistických států. Zrnková káva byla zdražena z Kčs 8 za 50g balíček na Kčs 12. Kakao a čokoládové výrobky byly též citelně zdraženy, kakao však z trhu vymizelo. Jiné cenové změny u běžného zboží nebyly.

Velké potíže nastaly v dopravě. Průmyslové podniky dostaly zákaz prováděti dopravu auty pro soukromníky a JZD zvýšily sazby za 1 hodinu traktoru z Kčs 22 na Kčs 70. Stavebníkům nastaly touto úpravou značné potíže a téměř ustal sběr a výřez dřeva ve zdejších lesích. Nevypláci se již těžít dřevo v lese, byť bylo zdarma a platit tak vysoké dovozné.

V červnu byla provedena též úprava cen jízdenek u ČSD. Jízdné bylo zakrouheno na celé Kčs, jinak nezvyšováno. Jízdenka do Chotěboře stála dosud Kčs 1,40, nyní stojí Kčs 1, do Hlinska v Čechách stála Kčs 1,60 a stojí nyní Kčs 2. Ceny jízdenek dělnických zůstaly nezměněny.

V. Úpravy obce, doprava, spoje

Růst obce a osad.

V trianglu dostavěna byla družstevní dvanáctka, čtyřpodlažní dům s ústředním topením a komfortním vybavením. Rovněž výstavba dvanáctky Východočeských dřevařských závodů byla ke konci roku téměř ukončena. Tím se počet družstevních bytů dostal přes první stovku na číslo 118.

Na západní straně ždíreckého hřiště vyrostla fronta osmi řadových domků, které budou tvořit jednu stranu malého náměstí. Několik z nich bylo ke konci roku již obydleno. Tím se Ždírec dostal do těsné blízkosti lesíka „Kopanina“. Další řada domků na východní straně, těsně u hřiště, byla v hrubé stavbě hotova a zastřešena.

Ve výstavbě rodinných domků nastala stagnace, snad v důsledku zvýšení stavebních nákladů a potíží dopravních. Výhody výstavby družstevní a řadové se již projevují.

Ke konci roku byla vybagrována trasa chodníku před řadovými domky a navezen šterk. Rozestavěna i třetí, poslední strana řadových domků.

Volání po úpravě silnice od „kanálu“ k Láznickovým nebylo vyslyšeno, dle slov předsedy ONV pro nedostatek finančních prostředků. Tento úsek silnice je již ve velmi špatném stavu.

V osadě Benátky a Kohoutov bylo provedeno zapojení na vodovod od hamerské nádrže. Většina rodinných domků byla přípojkami na vodo-

vod zapojena. V osadě Kohoutov a Nové Ransko započato i s kanalizací a položeno v každé z nich po 240 m kanalizačního potrubí. V Benátkách dokončili výstavbu nové požární zbrojnice namísto staré hroutící se „zvoničky“. Všechny tyto akce prováděné v akci „Z“ byly náročné na aktivní brigádnickou pomoc občanů.

Lesopark, jeho vznik.

Mezi silnicí havlíčkobrodskou (silnice I. třídy) a odbočkou k nádraží stával smrkový les až před okna domu Korejtkových. Několik roků před druhou světovou válkou zakoupilo Lidové družstvo v Chotěboři pozemek k postavení filiálky k výkupu zemědělských produktů a k prodeji hnojiv a jiných zemědělských potřeb. Vykácením jen několika stromů na hrotu odbočky začal východní vítr – moravák – vybírat svou daň, vyvracel a lámal každý rok několik smrků. Vzniklá plocha zarůstala postupně divočinou, převážně listnatou. V roce 1947 byla zde povolena stavba skladiště Jednoty a bramborárny Osiva Havlíčkův Brod. Současně byla sem vyměřena železniční vlečka z nádraží. Rokem 1948 se však poměry změnily, k výstavbě nedošlo. Navezený žulový kámen zarostl křovinami a výhybka složená na rampě rezivěla a pak odtud zmizela. Ždírec rostl a ozvaly se hlasy po parku, který by měla obec mít. Příroda sama zde „park“ vytvořila. Vyrostla zde pestrá směs stromů, a tak brigádníci vyzbrojení motorovou pilou, sekerami a krumpáči probrali houští a křoviny za dozoru zkušených lesáků. Proraženy chodníky, dovezeny obrubníky a divočina ve výměře něco před hektar byla zcivilizována v „lesopark“. Řadu sobotních dopolední zde početní brigádníci plnili své závazky. Obec Ždírec se v soutěži na ozelenění obcí a zlepšování životního prostředí umístila tím na druhém místě v kraji a získala Kčs 30.000 co prémie k výstavbě lesoparku.

Intenzivně se pokračovalo v pracích na tělocvičně jak brigádami, tak i odborníky. Celkem se tohoto roku prostavělo Kčs 1,000.000.

Pracovalo se dále na budování chodníku při žďárské silnici od Pochopových až k Pikulce. Bylo pokračováno v osazování vhodných prostranství okrasnými keři a stromky. Závazek občanů evidovaný poslanci MNV ve svých obvodech zněl na odpracování 7.340 hodin, byl překročen o 4.195 hodin. Bylo odpracováno celkem 11.535 hodin.

Dálkové autobusy.

Ve vlakové dopravě na zdejší trati změny nenastaly. Taktéž autobusy rozjíždějí se všemi směry od vlaků a po ukončení směny v Plyšanu, aby rozvezly pracující k jejich domovům. I dálkové linky se neměnily, jezdí jich tu osm, zastavují u čekáren při odbočce k nádraží. Jsou to linky: Praha–Polička, České Budějovice–Chrudim, Znojmo–Hradec Králové, Havlíčkův Brod–Náchod, Ledec nad Sázavou–Hradec Králové, Jeseník–Písek, Jihlava–Hradec Králové, Tábor–Olomouc. Mají tedy občané Ždírci ideální možnosti dostat se pohodlně a rychle do širokého okolí, kam vlakové spojení není dobré a cesta železnicí trvá podstatně déle. Frekvence autobusů zájezdových značně zesílila. V některých dnech, zvláště víkendových, a v určitých denních dobách projedou tu desítky autobusů za hodinu.

Pošta.

Na zdejší poště nebylo personálních změn, zaznamenali jsme však zvyšující se provoz snad ve všech pracovních odvětvích. Finanční obrát u přepážky pohybuje se kolem Kčs 10,000.000 měsíčně, rozšířila se silně i služba spořitelní. Počet telefonních účastníků dosáhl čísla 162 a celá řada žadatelů o nové telefonní přípojky čeká měsíce i roky a nemůže být pro nedostatek pracovníků uspokojena. Je přihlášeno 595 účastníků rozhlasu a 564 majitelů televizorů, z toho asi 4 s barevnou obrazovkou. Listovní pošta a balíky jsou dováženy a odváženy auty dvakrát denně, v 7.00 a v 16.00 hod. Měsíčně je doručováno asi 16.000 kusů novin a časopisů.

VI. Veřejný život.

1. máj.

Oslavy 1. máje konaly se letos v Křížové. Po seřazení u školy pochodovalo se s hudbou za silného východního větru. Byla neděle a bylo již dosti teplo. Sraz účastníků byl jako obvykle na hřišti u sokolovny. Politický projev přednesl zástupce okresu z Havlíčkova Brodu.

Letošní oslavy MDŽ konaly se opět na závodech, tíhu oslav jako obvykle nesli zase muži a ženy odnášely si buď květiny nebo bonboniéru nebo i obojí. Obecní oslavy byly spojeny s besedou s důchodci v neděli 6. března. Ve velkém sále u Lázníčků připraveno pohoštění a hudba. Sešlo se tu 108 důchodců, většinou žen a hudba hrála k poslechu i k tanci do pozdních večerních hodin.

Pálení čarodějnic v předvečer 1. máje, ohně míru, je záležitostí dětí, zejména kluků, i když dospělí musí pomoci a mít dozor. Pálí se v každé obci a osadě na obvyklém vyhrazeném místě po západu slunce. Polovina obyvatel shromáždí se tu u divokého reje hořících pochodní a všelijakých světýlek a plápolajícího ohně. Je-li trochu příhodné počasí, starší účastníci vydrží na slavnosti i do pozdních nočních hodin.

Jaroslav Pátek z Kohoutova ministrem.

Dne 1. prosince 1977 proběhla denním tiskem krátká noticka tohoto znění: „Prezident ČSSR G. Husák jmenoval mimořádného vyslance a zplnomocněného ministra Jaroslava Pátka do funkce vedoucího stálé mise ČSSR při UNESCO v Paříži. Současně odvolal Michala Greguše v souvislosti s jeho pověřením jinými úkoly.“ Jaroslav Pátek je rodákem z osady Kohoutov z chudé tkalcovské rodiny. Byl vyučen pekařem, pracoval až do ukončení války v Praze. Výjimečně nadaný a snaživý, vystudoval dálkově střední školu a pak vysokou školu politickou. Vstoupil do diplomatických služeb socialistické republiky, působil nějaký čas jako vyslanec v Jihoafrické republice. Dnes mu nechybí již mnoho do šedesátky a je již RSDr. DrSc. Rodiče již nežijí a v osadě Kohoutov je řada rodin s příjmením Pátek, již jen vzdálenější příbuzní. Ještě několik jeho sourozenců svou pílí a bystrostí vypracovalo se do význačných postavení, ač z chudého domova nemohli dostat téměř žádnou finanční podporu. Otec zemřel krátce po osvobození republiky a churavějící matka o několik roků později. Krásný příklad, že i dnes platí v prvé řadě bystrost a nadání člověka, nikoliv poměry majetkové či společenské postavení rodičů.

VII. Politický, kulturní vývoj, rozvoj školství.

Myslivci.

Myslivecké sdružení ve Ždírci založilo ve spolupráci s pionýrskou skupinou při místní devítiletce kroužek „Mladých myslivců a ochránců přírody“. Kroužek koná pravidelné schůzky, na kterých jsou členové seznamováni s děním v přírodě, se způsobem života volně žijící zvěře a jak se mají chovat v přírodě. Pomáhají při udržování loveckých zařízení, pomáhají zajišťovat krmivo pro zvěř, sbírají kaštany, jeřabiny, samostatně pozorují zvěř v honitbě a v zimním období se podílejí na příkrmování zvěře. Za přítomnosti zástupce ředitele školy byla provedena prověrka znalostí

členů kroužku. Těm, kteří prokázali dostatečné znalosti v oboru myslivosti, poznávání zvěře a ptactva a měli dobrou účast na schůzkách, byly předány odznaky a průkazky „Mladý myslivec a ochránce přírody“ a knihy věnované mysliveckým sdružením.

Spolek zahrádkářů konal 13. ledna výroční členskou schůzi spojenou s přednáškou. Pro členy byla obstarána minerální hnojiva, sazenice jahod a malin a sadba raných brambor z Keřkova.

Chovatelé drobného hospodářského zvířectva uspořádali 4. června v parčíku restaurace u nádraží výstavu čistokrevných králíků.

Péči osvětové besedy bylo zpravidelně vydávání „Ždíreckého zpravodaje“. Vychází každý druhý měsíc a je doručován občanům zdarma. Redakci zpravodaje byl pověřen Ing. Ladislav Klepetko.

Knihovna.

Těž místní lidová knihovna, kterou vede s. Marta Vosecká, může se pochlubit několika úspěšnými akcemi. V březnu byla jako každoročně v rámci měsíce knihy uspořádána výstava knih a obrazů spojená s prodejem.

Velmi úspěšná byla i beseda se s. Brokešem, pracovníkem ZOO ve Dvoře Králové o odchytu zvěře v Africe. Barevné diapozitivy a poutavé vyprávění přímého účastníka odchytů zaujaly všech 200 účastníků besedy, zvláště dětí.

Místní lidová knihovna byla vyhodnocena v krajském kole soutěže „Budujeme vzornou lidovou knihovnu“ a dostala čestné uznání Rady KNV v Hradci Králové.

Pro mladé čtenáře a pionýry bylo v knihovně uspořádáno devět besed s různými náměty. Počet stálých čtenářů vzrostl v roce 1977 na 230, bylo během roku půjčeno 8.618 knih a 1.876 časopisů. Zakoupeno bylo za Kčs 10.500 nových knih. Těž v předvánoční době byla uspořádána obvyklá výstava knih spojená s prodejem.

Tíseň ve škole.

Každým rokem vzrůstá počet obyvatel obce o řadu desítek a tím i počet dětí. Vznikají z toho problémy v mateřské školce, a i ve škole devítileté. Nárůst počtu žáků vynutil si rozšíření počtu učeben a učitelů. Nedostatek učeben projevil se začátkem školního roku 1977/78 již velmi kriticky.

Muselo být přikročeno k vysunutí dvou tříd do prázdné školní budovy na Slavíkově. ONV v Havlíčkově Brodě hradí dopravu žáků na Slavíkov a zpět. Jiné řešení se zatím nenašlo. Výstavba nového školního pavilonu nebyla do 6. pětiletky zahrnuta ani stavební kapacitou ani finančně. Nezbyvá než ujmout se výstavby v akci „Z“ a urychleně zajistit projekční přípravu, nemá-li být začátek výstavby odsunut až do další pětiletky, tj. na léta 1981 a další. Celkem má zdejší devítiletka 12 tříd a 318 žáků, první tři jsou zdvojené. Na Slavíkov jsou vyvázeni žáci 2. třídy. Školní kuchyně podává žákům 240 obědů za Kčs 3 a 3,20, též 140–150 svačin. Školní kuchyně zaměstnává 3,5 pracovních sil. Uvedenou částku za obědy hradí rodiče, další finanční náklad hradí stát. Bývalá školní budova, letos již devadesátiletá, naprosto nevyhovuje.

Školní brigády.

Žáci vyšších ročníků zúčastňují se též brigád pro JZD a Státní statek v Horním Studenci zvláště při sběru brambor, letos k tomu přibyl i lesopark. V zemědělství bylo žáky odpracováno celkem 4.092 hodin, bylo sebráno 380 vagonů brambor z plochy 16 hektarů. Brambory se vybíraly i v sobotu a výjimečně i v neděli a tato vydatná pomoc zemědělství byla vysoce hodnocena jak zemědělci, tak i zemědělskou správou ONV Havlíčkův Brod.

Mateřská škola.

Nesmíme zapomenout zmínit se také o ždírecké škole pro naše nejmenší – o mateřské škole. Otevřena byla 1. září 1955 o jedné třídě, ředitelkou stanovena Dana Matějčíková. Zapsáno bylo tehdy 22 dětí. Ke dni 1. září 1977 má školka 3 třídy s celkem 90 dětmi, tj. o 19 více než dovoluje kapacita školy. Přitom zůstalo ještě 10 dětí neumístěných. Obsazení učitelek jest: 1. třída s. Mühlfaitová – s. Bencová, 2. třída s. Vápeníková – s. Šťastná, 3. třída s. Matějčíková – s. Pátková. Školní jídelnu vede kuchařka B. Němcová a pomocná kuchařka H. Sýkorová, školnice Z. Ondráčková a uklízečka V. Hájková.

Tito malí školáčci zúčastňují se se svými učitelkami všech veřejných oslav a slavností. V roce 1977 bylo to vystoupení na MDŽ, průvod na 1. máje, 12. června MDD cvičení na hřišti, 5. března vystoupení na besedě s důchodci. Vystoupení byla vždy milá, odměňovaná spontánním potleskem.

Činnost SPOZ.

Velmi aktivní byla též činnost Sboru pro občanské záležitosti (SPOZ). Má 11 členů a zabezpečuje řadu významných akcí. Jako první akce letošního roku byla spolu s ČČK uspořádána 27. února beseda s důchodci, které se zúčastnilo 90 našich občanů. Během roku 1977 provedeno 4x vítání občánků, na které byli pozváni rodiče se svými dětmi. Spolu se ZDŠ proveden slavnostní zápis dětí do 1. třídy. Byla uspořádána psychologická přednáška pro žáky 8. a 9. třídy ZDŠ na téma „Problematika dospívající mládeže“. V listopadu byla pak uspořádána beseda na téma „Předmanželská a manželská poradna“, na které byly prodiskutovány problémy z oboru právního, psychologického, gynekologického a pedagogického. SPOZ dále zabezpečuje a zúčastňuje se předávání občanských průkazů patnáctiletým mladým lidem na MNV společně s příslušníky veřejné bezpečnosti, provádí blahopřání oslavencům při životních výročích 75, 80, 85 a 90 a při 50 letech společného života manželů (zlatých svatbách) osobní návštěvou alespoň dvou členů v rodině jubilantů, provádí vysílání pietní vzpomínky při úmrtí občana v předvečer pohřbu místním rozhlasem a osobní kondolencí v rodině zesnulého. Další akce SPOZ jsou občanům oznamovány v propagační vývěsné skříňce před prodejnou potravin.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

Plesy.

Plesová sezona byla asi stejného rozsahu jako v letech předchozích: 8. ledna myslivecký ples ždíreckých nimrodů na Benátkách, 22. ledna ples sportovců u Lázníčků, 19. února ples požárníků u Lázníčků, 12. března ples železničářů na Benátkách.

Kino.

Místní kino sehrálo ve druhém roce své činnosti celkem 233 představení, z toho bylo 70 filmů dětských. Kino navštívilo 19.260 diváků, to je průměr 82 diváků na jedno představení. Tržba za celý rok činila Kčs 96.675.

Sport v obci.

Hráči Tatranu vedli si letos úspěšně. V jarním kole kopané získali 15 bodů a celkové umístění v I.B třídě na 5. místě s celkem 30 body a aktivním skóre 50:42. V sezoně střídali se hráči: Čepl, Česal, Chmelík, Hille, Štětina, Vesel-

ský, Novotný, Nejedlý, Ledvinka, Křestán, Lacina, Jeřábek, Legát, Beránek, Poříz. Nejlepším střelcem branek byl Legát, nastřílel 23 branek. V hodnocení slušnosti ve hře umístili se hráči na 6. místě.

Mládežnický oddíl dorostu vedl v krajské soutěži I. A třídy po ukončení sezony umístil se na čestném 2. místě za Teslou Pardubice. Získal 38 bodů, aktivní skóre 51:23.

Nejlépe si vedli hráči nejmenší. Vyhráli suverénně okresní přebor se 36 body a aktivním skóre 113:6 a postoupili do krajské soutěže žactva.

V ledním hokeji nebyly opět vhodné přírodní podmínky. Jako jediný oddíl dokázali upravit led na vlastním hřišti a sehrál i několik dobrých zápasů.

Výroční členská schůze schválila závazek odpracovat 850 brigádnických hodin na výstavbě tělocvičny a 350 hodin na údržbě sportovního střediska.

IX. Pohyb obyvatelstva. Život lidí.

Růst obyvatelstva.

Počet obyvatel obce Ždírec včetně 3 osad dosáhl k 31. prosinci 1977 čísla 2.193. Celkem přibýlo za rok 140 obyvatel. Značný tento vzrůst počtu obyvatel nutno přičísti výhodným pracovním příležitostem ve zdejších podnicích a závodní a družstevní bytové výstavbě a vůbec v dobré bytové situaci v obci. Dostavěna a zabydlena byla další čtyřpodlažní dvanáctka družstevní, u hřiště 8 řadových domků a několik domků rodinných soukromé výstavby.

Narození.

Počet dětí narozených v roce 1977 ve Ždírci a v osadách byl 17 chlapců a 18 děvčat, celkem 35 občánků. Od roku 1970 byl počet narozených: 1970 = 40, 1971 = 31, 1972 = 39, 1973 = 44, 1974 = 33, 1975 = 39, 1976 = 32.

Zemřelí.

Během roku 1977 zemřelo zde celkem 18 občanů.

Byli to:

20. ledna – Jelínková Marie, ve věku 91 let,

28. ledna – Vomela František, ve věku 65 let, byl pokrývačem, pocházel z Hluboké a trpěl léta silnou záduchou,

16. února – Šorf Jaroslav, rodák z Havlíčkově Borové, ve věku 72 let,
 16. března – Kytka Václav, ve věku 68 roků,
 21. března – Lédl Jan, občan křížovský, zemřel zde u syna,
 2. dubna – Wasserbauer František, ve věku 72 let,
 3. května – Waaserbauerová Božena, ve věku 47 let,
 31. května – Dvořáková Anna, ve věku 87 let,
 10. června – Šedivý Otomar, stáří 75 let,
 21. července – Novák Jaroslav, stáří 53 roků, v domově důchodců,
 28. července – Culek Bohumil z Kohoutova, stáří 30 let (dobrovolně),
 15. srpna – Himering Petr, 22 roků (dobrovolně),
 16. srpna – Doležalová Marie, stáří 44 roků,
 1. září – Vašková Antonie, ve věku 79 roků (Benátky),
 14. září – Misař Bohuslav, věk 75 let, starousedlík, zemědělec,
 24. září – Kubát František z Kohoutova, ve věku 74 let,
 29. září – Kovalov Denis, stáří 80 roků,
 21. října – Nepovím František, ve věku 78 let (dobrovolně),
 30. října – Fialová Josefa, ve věku 94 let,
 25. listopadu – Břízová Jarmila, ve věku 66 let,
 30. listopadu – Kapitolová Ludmila, stáří 68 roků,
 12. prosince – Dymáčková Aloisie, ve věku 80 let.

Dne 20. října zemřela při havárii letadla manželka prezidenta republiky Věra Husáková. Pohřeb měla v Bratislavě.

Dne 22. října měl pohřeb na hřbitov v Křížové akademický malíř a národní umělec Jan Zrzavý. Obrovské množství lidí přišlo se s ním rozloučit, mezi nimi i kardinál Tomášek. Byl 87 roků star.

Dne 25. prosince zemřel ve Švýcarech světoznámý filmový herec Charles Chaplin ve věku 88 roků.

Charakteristika roku.

Rok 1977 lze charakterizovat jako rok úspěšný. Státní plán výroby a růstu životní úrovně byl splněn a překročen. Ovoce se sice neurodilo, v zemědělství však byly výnosy více než průměrné. Dařila se i plánovaná práce v obci, nebylo velkých neštěstí ani havárií na zdejších křížovatkách. Druhý rok šesté pětiletky byl tedy celkem úspěšný.

I. Národní výbor.

Změny na MNV.

Změny ve složení národního výboru v tomto roce nenastaly, až na uvolněné jedno místo poslance národního výboru úmrtím Václava Sklenáře. Toto místo nebylo však zatím obsazeno. Ze služeb národního výboru odešla dnem 1. prosince 1977 Marie Misařová. Na její místo nastoupila od 1. ledna 1978 Miroslava Chybová. K územním změnám též nedošlo. Všechny komise fungovaly a plnily své povinnosti, rovněž tak občanské výbory osad. Plenární zasedání národního výboru za účasti občanstva konalo se tohoto roku osmkrát, účast občanů byla letos trochu slabší. Jednotlivé komise zasedaly každý měsíc, některé i častěji.

Plenární zasedání. Brigády a brigádníci.

První veřejné plenární zasedání konalo se dne 20. ledna a projednalo mimo jiné zprávu tajemníka MNV o činnosti rady MNV od minulého plenárního zasedání a odsouhlaseno finanční vypořádání MNV za rok 1977. Přednesený návrh finančního rozpočtu na rok 1978 byl po podrobném výkladu předsedy finanční komise schválen všemi hlasy. V souhlase s usnesením rady MNV byli občané, kteří v uplynulém roce odpracovali více jak 50 brigádnických hodin zdarma na určených akcích, odměněni knihami, které jim předal předseda MNV s. František Lédl a tajemník Ladislav Pospíšil. Těchto občanů bylo 42 a byli mezi i někteří, již odpracovali 150 a více hodin. Dále byla projednána zpráva o splnění jednotlivých ukazatelů plánu JZD Ždírec – Křížová, kterou přednesl náměstek předsedy JZD s. Havel. JZD splnilo všechny ukazatele plánu a zařadilo se tak mezi nejlepší JZD okresu Havlíčkův Brod. Kvitována též vydatná pomoc zdejší ZDŠ našemu zemědělství, při níž se škola umístila v rámci okresu na prvním místě. Na jednoho žáka ZDŠ připadá v průměru 31 brigádnických hodin odpracovaných při sběru brambor.

Výstavba v obci.

Byla projednána zpráva předsedy komise pro výstavbu o jednotlivých akcích plánovaných na letošní rok. Informoval plenární zasedání o zahájení

výstavby prodejny průmyslového zboží a rekonstrukci bývalé prodejny textilu na obřadní místnost pro potřeby SPOZ ve Ždírci, o výstavbě vodní nádrže a autobusové čekárny v Novém Ransku a o generální opravě požární zbrojnice v osadě Kohoutov. Aby bylo možno vyhovět dalším žádostem o povolení ke stavbě řadových a rodinných domků, bude nutné dokončit výstavbu technické vybavenosti na sídlišti „U hřiště“ a zahájit výstavbu inženýrských sítí na budoucím sídlišti „Hamerská II“. V neinvestiční části akce „Z“ bude nutno dokončit chodník podél žďárské silnice, pokračovat v budování lesoparku a na úpravě veřejných prostranství.

Březnové plénium.

Březnové plénium zabývalo se opět přípravou povolených zvelebovacích akcí. Předně to bude dokončení výstavby tělocvičny, aby mohla být začátkem školního roku předána do užívání. Výstavba prodejny průmyslového zboží v hodnotě díla 2 mil. Kčs bude započata v měsíci srpnu. Rada MNV rozhodla, aby na akcích „Z“ po odpracování 20 hodin zdarma, byly další odpracované hodiny občanům propláceny.

Dubnové plénium.

Veřejné plenární zasedání 14. dubna 1978 hodnotilo politicko-organizačtorskou a ideově výchovnou práci MNV za rok 1977. Jednání pléna byl přítomen předseda ONV Havlíčkův Brod s. Hájek. Hodnotící zprávu přednesl tajemník MNV s. Pospíšil, v níž kriticky posoudil práci jednotlivých komisí. Přijato usnesení k dalšímu zlepšení práce komisí a MNV. Ve svém vystoupení předseda ONV vysoce hodnotil práci MNV a většiny občanů při plnění volebního programu NF v roce 1977. Vyslovil poděkování rady ONV všem orgánům MNV, VO KSČ, MV NF a všem občanům obce za dosažené výsledky v soutěži měst a obcí. Pak převzal předseda a tajemník MNV z rukou předsedy ONV „Čestné uznání rady ONV za II. místo v kategorii střediskových obcí“ spojené s finanční odměnou Kčs 10.000.

Soutěž MNV.

Pak vystoupila z pověření rady VČKNV^{lxiv} poslankyně VČKNV s. Matějčková s vyhodnocením soutěže měst a obcí významných pro cestovní ruch, zaměřené na zlepšení životního prostředí, služeb a celkového vzhledu měst a obcí, kterou vypsál Vládní výbor pro cestovní ruch ČSR^{lxv}.

Naše obec ve své kategorii postoupila z okresního kola do krajského, kde obsadila druhé místo v rámci stejně velkých obcí Východočeského kraje. Významnou úlohu v tomto umístění sehrálo i budování lesoparku, jediné akci tohoto druhu v okrese Havlíčkův Brod. Předala též do rukou předsedy a tajemníka MNV „Čestné uznání rady VČKNV za II. místo“ spolu s finanční odměnou Kčs 30.000. Rada MNV rozhodla použití získané finanční prostředky výhradně pro účely dalšího zvelebení prostředí obce.

Rozvoj kulturně sociální politiky.

Na základě usnesení 8. plenárního zasedání ONV Havlíčkův Brod ze dne 30. dubna 1978, na kterém byl schválen celookresní dokument rozvoje kulturně sociální politiky do roku 1985 rada MNV přikročila ke zpracování vlastního návrhu. Ten byl pak projednán a schválen v radě MNV dne 20. června a plenárním zasedáním MNV dne 4. srpna 1978. Dokument, který vyplývá z potřeb naší střediskové obce a osad je vodítkem pro postupné řešení problémů kulturně sociální politiky vlastními silami a prostředky ve spolupráci s ONV, místními závody a JZD. Předpokladem je i spolupráce s podniky zajišťujícími služby pro obyvatelstvo – KS Chotěboř, OP Sázava, družstvo VKUS a LSD Jednota Havlíčkův Brod. Jsou to úkoly velice náročné a bez pomoci, aktivity a obětavosti všech funkcionářů a občanů obce a osad nebylo by možno je splnit.

Úsek školství.

Škola.

V naší ZDŠ je pro nedostatek učeben stav velmi neuspokojivý. Letošního roku je nutno vyvážet dvě třídy školních dětí do školy ve Slavíkově. Ve školním roce 1979/1980 bude nutno vyvážet další jednu třídu. Podle vypracované a plenárním zasedáním schválené studie jde o výstavbu tří školních pavilonů s 18 učebnami a patřičným školním zařízením. Výstavba se bude provádět etapově se započítím v letech 1979–1980. V první etapě se počítá s výstavbou kotelny a jednoho školního pavilonu. Již touto první etapou nastane v prostorových podmínkách zdejší školy podstatné zlepšení.

Mateřská škola.

V mateřské škole není situace o mnoho lepší. Její kapacita je 80 míst, je překročena, a přesto zůstává značná část dětí neumístěna. Dle růstu

obce situace se bude nadále zhoršovat. V obci nejsou jesle, adaptací či přístavbou nelze situaci řešit. Nutno uvažovat o výstavbě nové mateřské školy spolu s jeslemi. V nově vybudovaném obecním kinu je třeba za účelem využití i pro divadlo a estrádu přístavbou rozšířit jeviště a vybudovat šatny.

Pro zlepšení a rozšíření činnosti SPOZ je třeba přikročit k výstavbě nové střediskové obřadní síně. Situaci lze vyřešit adaptací prostoru v domě čp. 48 (bývalý Zdražilův dům), který je majetkem MNV.

Nutno též uvažovat o ustavení jednotného klubu pracujících a vytvářet předpoklady pro postavení kulturního domu.

Prodejna – výstavba.

Letos započneme výstavbu průmyslové prodejny s dokončením v roce 1979, čímž se zlepší kulturnost prodeje průmyslového zboží. V obvodu sídliště Hamerská nutno počítat s výstavbou potravinářské samoobsluhy, ulehčit tím stávající samoobsluze, ve které je třeba zřídit bufet.

Ke zlepšení pohostinství a ubytování musíme počítat s výstavbou nového pohostinského zařízení, což možno řešit spolu s výstavbou kulturního domu. V osadě Benátky je dle plánu třeba v roce 1980 započít s výstavbou potravinářské samoobsluhy.

Spolu s JZD nutno uvažovat o zřízení závodní jídelny v režii JZD, kde by se mohli stravovat i naši důchodci.

Úsek služeb.

Služby občanstvu.

V nejkratší době nutno ve spolupráci s Komunálními službami Chotěboř obnovit provoz pánské holičsko-kadeřnické provozovny. Ve spolupráci s Okresním podnikem Sázava a KS Chotěboř zřídit v naší obci sběrnou na opravy elektrospotřebičů, zasklívání oken atd. a dle docílených výsledků zajišťovat opravy v místě.

Dámské krejčovství funguje a je zajišťováno výrobním družstvem VZOR, je však třeba toto rozšířit ještě o pánské krejčovství. Za nevhodně umístěnou skládku odpadu u Nového Ranska nutno vyhledat nový prostor a vyřešit právní a organizační uspořádání skládky.

Bytová výstavba.

Výstavba.

V předstihu zajišťovat vybudování technické vybavenosti pro výstavbu obytných budov a rodinných domků tak, aby stavební parcely byly zpřístupněny, zejména v prostoru Hamerské. Využít místních enkláv a prostoru zchátralých zemědělských usedlostí pro výstavbu a tím omezit zábor zemědělské půdy. Ke zlepšení veřejného osvětlení provést rekonstrukci osvětlení zdejší obce i osad.

Do roku 1983 započít se stavbou čistírny odpadních vod. Prozkoumat ve spolupráci s ONV zapojení obce na plynofikaci. Provést vybetonování dna požární nádrže jakožto jediného zdroje vody k protipožárním účelům. Na osadách pokračovat na budování kanalizace a regulace potoků.

Úsek dopravy.

V osadě Kohoutov zajistit vybudování autobusové čekárny. Zajistit výstavbu autobusového nádraží na nové komunikaci od nádraží ČSD na státní silnici čís. 345.

Zajistit rekonstrukci místní komunikace Nové Ransko – Staré Ransko spolu s JZD a podniky.

Zdravotnictví.

Spolu s OÚNZ^{lxvi} a ONV zajistit zřízení odborných vyšetření lékařů v našem zdravotním středisku. Usilovat o zřízení lékárny. Vyvolat jednání o přidělení osady Benátky do zdejšího zdravotního střediska.

Sociální zabezpečení.

Vytvořit podmínky pro zřízení klubu důchodců a rozšíření pečovatelské služby.

Uvedený program sociálního rozvoje je možno pod vedením VO KSČ uskutečnit jen při společném úsilí a postupu všech složek NF, JZD, průmyslových závodů a při získání co nejširšího okruhu občanů k aktivní společné práci ve prospěch všestranného rozvoje svépomocné výstavby a zvelebování naší střediskové obce a osad.

Plénium v září. Situace palivo-energetická.

Plenární zasedání MNV dne 29. září 1978 projednávalo kromě pravidelných bodů jednání otázky zásobování uhlím, zásobování brambory

na zimní uskladnění a plán investičních akcí „Z“ na rok 1979. Jednání pléna MNV zúčastnili se ředitel Uhelných skladů v Havlíčkově Brodě s. Jůzl a vedoucí střediska ve Ždírci s. Procházková. S. Jůzl zodpověděl četné dotazy poslanců a občanů o zásobování uhlím, s tím, že stanovené dávky pro domácnosti budou do konce tohoto roku vykryty.

Pro stávající topný rok jsou stanoveny tyto dávky: Pro domácnost bez ústředního či etážového topení 25 q, na etážové topení 38 q a na ústřední topení 55 q hnědého uhlí. Nepostačí-li stanovená dávka, lze si opatřit méněhodnotné doplňkové palivo (uhelné kaly, prachové uhlí, dřevo).

V zásobování brambor na zimní uskladnění neměly by být vážnější potíže. Nedostatky co do kvality brambor nutno ohlásit hned při dodávce brambor, nejpozději do jednoho měsíce.

Investiční akce.

Plán investičních akcí „Z“ na rok 1979 byl schválen. Mimo rozestavěné průmyslové prodejny ve Ždírci a požární zbrojnice na Kohoutově bude zařazena do akce „Z“ adaptace prozatímní obřadní místnosti ve Ždírci, přestavba sociálního zařízení v kulturním středisku na Benátkách a podle průběhu dalšího jednání i zahájení výstavby pavilonu ZDŠ. Rozpočet obce na rok 1978 činil Kčs 677.000. Na akce „Z“ povoleno Kčs 1,337.000 včetně akcí osad.

Na brigádách bylo odpracováno 14.405 hodin včetně osad. Obec je zapojena do soutěže zvelebování měst a obcí v rámci okresu.

Sběrna.

Místní sběrnou odpadových surovin vede nadále Bedřich Kovář. V roce 1978 bylo sebráno 59.988 kg starého papíru, 3.892 kg textilu, 5.743 kg barevných kovů a 58.390 kg železného šrotu, vše v hodnotě 66.069 Kčs.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Počasí roku.

Počasí roku 1978 možno označit jako zcela abnormální, nepříznivé. Mnozí i starší občané tvrdili, že takový výjimečný rok nepamatují. Zemědělci, členové JZD měli s počasím značné starosti a trápení, úroda, výnosy obilovin i brambor byly však nadprůměrné. Měsíc leden byl celkem normální, noční teploty kolem -5°C , denní okolo 0°C . Sněhu bylo

málo, sotva tak dětem na trochu toho lyžování a sáňkování. Únor byl trochu chladnější, byl téměř celý pod sněhem, kolem 20. února klesla teplota až na -17°C . Ke konci měsíce sníh slezl. 3. března vystoupil teploměr až na $+10^{\circ}\text{C}$, první jarní den byl však opět pod sněhem. Posledního března bylo v poledne $+14^{\circ}\text{C}$, pole osychala a 3. dubna začalo se již s jarními polními pracemi. 7. dubna bylo však v noci opět -8°C , avšak do konce měsíce bylo už počasí celkem příznivé. V květnu klesla teplota, 11. května v noci na -3°C , ráno byl bílo, pak již bylo poměrně teplo, i když ještě 18. května bylo v noci sotva $+3^{\circ}\text{C}$. Ovocné stromy a rybíz kvetly mezi 10.–20. květnem za celkem chladného počasí a byly včelami jen velmi slabě navštěvovány. Měli jsme vážné obavy o jejich opylení: v pravé poledne za pěkného počasí bylo na plně rozkvetlé jabloni jen několik včel. Měsíc červen byl ještě celkem příznivý, i když v polovině měsíce klesla teplota v noci až na $+3^{\circ}\text{C}$. Červenec byl však již mimořádně deštivý a chladný, polovina celozávodní dovolené doslova vypršela. Srpen byl pak ještě nepříznivější, řada nocí měla teplotu pod $+10^{\circ}\text{C}$. Obilí dozrávalo až koncem měsíce, první kombajn přijel 27. srpna a sklizení obilí bylo pak několikrát deštivým počasím přerušováno, konec žní byl až 28. září. Sláma zůstávala na polích; mnohde ji nebylo vůbec možno sklídit a musela být zaorána.

Počasí podzimu.

V září bylo počasí převážně deštivé a mimořádně chladné. Otavy nebylo vůbec možno sušit, sklízely se a zkrmovaly nazeleno. Sklizeň brambor odbývala se jen s největšími obtížemi. Ozimy se zasívaly v důsledku opožděné sklizně poměrně pozdě a zelené obilí bylo i v listopadu vzácností. První sníh napadl posledního listopadu, neudržel se však ani 14 dní a zase zmizel. 5. prosince klesl teploměr v noci na -18°C . Vánoční svátky neměly zimní ráz, přišlo a bylo mlhavo.

Trápení a potíže zemědělců začaly již se sklizní sena, nebylo snad tři dny hezky v červnu ani v červenci. Červenec byl mimořádně chladný, obilí nedozrávalo. Srpen byl rovněž nepříznivý, i v jiných krajích republiky byla sklizeň opožděna, kombajny dojely později, první ječmen sklízel se v posledních srpnových dnech, žito pak ještě později. Obilí bylo místy značně polehlé od častých dešťů, špatně se sekalo. Těžké stroje zapadaly v rozbahněných polích, práce vázla. Ovsy dozrávaly koncem září, ve vyšších polohách ještě později. Vázla tím podzimní orba, vázlo setí ozimů. Vrchol

potíží byl pak se sklizní brambor. Tu musel pomoci, kdo mohl: žáci ze škol, dělníci z továren, vojáci. Těžké stroje zapadaly, deště a chladna snižovaly výkon pracovníků, značné procento brambor zůstávalo na poli. Ždírec měl letos málo brambor sázených, Křížová měla více. Vzhledem k osazování teletníku vyseto tu více směsek na krmení a více lnu. I se lnem byly však starosti. Nestejně dozrával, deště přerušovaly neustále sklizeň, stroje opět zapadaly.

Nadúroda jablek. Výkup ovoce.

Výjimečná situace nastala též s ovocem. Mimo očekávání dostavila se rekordní úroda jablek a švestek, hrušky nebyly. Nedožrál však snad ani jeden druh, jablka nebyla valné chuti, nebyla však vůbec červivá. V říjnu, jako obvykle, část úrody jablek spadla. Co s tím? Impuls přišel od zahrádkářů. Před Jednotu a za pomoci MNV uvolila se Fruta v Chrasti u Chrudimě převzít určité množství ovoce pro moštárnu. Třikrát se na rampě Jednoty vážily pytle a koše jablek napřed padaných, pak trhaných a posledně i pěkných, s kterými si lidé nevěděli rady. 268 q se jich vykoupilo po 1 Kčs za kg, jablka se musela dovézt do Chrasti. Byly i mrzutosti, že ne všichni mohli svoji úrodu aspoň takto zpeněžit. Někteří museli svoje „padanky“ vyvézt na skládku odpadů, jiní krmili vyšlechtěnými druhy králíky. Spolková moštárna zahrádkářů v Křížové pracovala celé soboty. Fronta vozíků a aut čekala řadu hodin, aby aspoň těch několik pytlů nadúrody rozumně zužitkovala. Dalších 250 q jablek prošlo tu lisem a odvezlo se v demižonech. Sem tam zůstala jablka i na stromech, nedozrálá zmrzla, nespádla. Veverky, kavky, kvíčaly našly v nich živobytí a zbytky ze sněhu vyhrabávali v noci zajíci a králíci. Švestky většinou nedozrály a nedaly se nijak zužít. Přitom některé i úrodnější kraje jablka neměly, již Pardubice měly slabou úrodu.

Houby rostly letos jen málo, pro samé deště a chladna podhoubí nevyzrálo.

Také včelaři letos pohořeli. Na jaře, bez zjevných známek nemoci, pohynula v krajině 1/3 až 1/2 včelstev. Mnozí včelaři přišli i o všechna včelstva. Les letos vůbec nezamedoval a tak výnos byl velmi malý, jen asi 2–3 kg ze včelstva.

III. Výstavba socialismu na vesnici.

Situace v JZD.

Na úseku zemědělské výroby nenastaly zásadní změny v dosavadní práci. V prohlubování zemědělské specializace diktované přírodními podmínkami, vývojem a požadavky socialistické společnosti a pokrokem vědy a výzkumu bylo ovšem pokračováno. Zaměření JZD na živočišnou výrobu vyvolalo samo o sobě značné změny v dosavadní práci družstva. Seje se více směsek na zelené krmení a na siláž pro zastavený dobytek, naproti tomu se omezuje plocha osázená bramborami a osetá obilninami. V důsledku vynikajících výsledků v pěstování lnu věnuje se této plodině větší pozornost a osevní plocha pro len se rozšiřuje. V celostátní soutěži a hodnocení jakosti lnu umístilo se JZD na druhém místě, letos vlivem nepříznivých přírodních podmínek nedošlo k tak vynikajícímu umístění. Vždyť i výnos krmiv, směsek, kukuřice a řepy byl vlivem počasí o 20 % pod průměrem.

Výnosy obilovin.

Špičkové výnosy naproti tomu byly u obilovin, brambor i lnu. Výnosy z 1 ha byly u žita odrůdy Kustrov 42 q, u ječmene Rapid 41 q, u pšenice ozimé Mironovská 40 q, u pšenice jarní odrůda Jara 40,5 q, oves Diadém 30 q. Jen úroda Belan 38 q, u brambor odrůda Radka 307 q (dokopány 6. listopadu).

V pěstování hospodářského zvířectva činilo zatížení 0,92 velké dobytčí jednotky na 1 ha zemědělské půdy. Podestýlá se pilinami získanými zdarma na zdejší pile. Sláma se šrotuje v Křížové a zkrmuje se. Dobytek se vypásá celé letní období na lukách Starého Ranska, Křížové, Hluboké a Ždírci. Zdravotní stav dobytka byl dobrý, dodávkové předpisy mléka jsou dobře plněny. Kravín v Kohoutově bude v nejbližší době zrušen jako nevyhovující. K regulaci toku Doubravky a k melioraci přilehlých pozemků letos nedošlo, má se začít v roce 1979.

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod.

Všechny podniky zdejšího obvodu pracovaly celý rok naplno, bez větších poruch. Na zdejší pile započato na podzim s výstavbou další haly, kde se bude řezati slabá kulatina na hranolky. Ke konci roku byla již hotova a pracovalo se na vnitřním zařízení. Pokračovala i výstavba vlečky, na pláni

objevily se již smontované výhybky a pásy kolejnic. Dřevařské závody jako největší exportující podnik okresu obdržel za svoji úspěšnou práci Čestné uznání ministerstva průmyslu a českého výboru odborového svazu.

Výrobní družstvo VZOR stavělo ve dvoře bývalé Korejtkovy tkalcovny umývárny a šatny pro zaměstnance.

Obraty obchodů.

Finanční obrat místních prodejen a pohostinství v roce 1978 s porovnáním s rokem 1974 a rokem předchozím:

Prodejna (tržba v 1.000 Kčs za rok)	1974	1977	1978
Kohoutov – smíšené zboží	459	567	542
Nové Ransko – smíšené zboží	549	834	803
Ždírec – samoobsluha	4.915	6.159	6.439
Ždírec – maso-uzeniny	2.424	2.689	2.966
Ždírec – obuv a textilie	1.233	1.304	1.372
Ždírec – průmyslové zboží	2.435	3.119	3.419
Ždírec – stavebniny	4.036	4.462	4.548
Ždírec – hostinec „u Lázníčku“	1.165	1.205	1.238
Ždírec – hostinec u nádraží	642	492	592

Dnem 12. listopadu 1978 provedena úprava cen vína a lihovin. Zvýšení cen činilo až 20 %. K témuž datu provedena též úprava cen osobních automobilů. Některé typy aut zlevněny, jiné, zejména dovážené, zdraženy. V měsíci srpnu bylo započato s výstavbou prodejny průmyslového zboží pro Jednotu. Výstavba se zajišťuje v akci Z v rozsahu 2 mil. Kčs. Prodejna bude mít plochu 540 m² a má být dokončena v příštím roce. Tím se soustředí veškerý nákup do prostoru náměstí.

V. Úpravy obce, doprava, spoje.

Bytová výstavba.

Bytová výstavba v obci pokračovala i v tomto roce. Ustala výstavba v osadách, soustřeďuje se v posledních létech téměř výhradně jen do Ždírcu. V tomto roce postaveno celkem 25 bytů, z toho 12 družstevních, 8 řadová výstavba a 5 rodinných domků. Na jižní straně u Kopaniny dokončena hrubá stavba dalších 6 řadových domků, čímž uzavřeno nové trojúhelníkové náměstí západně od hřiště. V osadě Benátky dokončena stavba

požární zbrojnice. V Kohoutově stará zbrojnice zbourána a na témž místě započato s výstavbou nové, v níž bude i společenská místnost, která v osadě vůbec není. Hlavní potrubí kanalizace dokončeno a zapojeno. V Novém Ransku postavena péčí občanů vedle havlíčkobrodské silnice v těsné blízkosti kovodělných závodů pěkná autobusová čekárna.

Lesopark a chodníky.

Ve Ždírci pracovali brigádníci po řadu sobot v lesoparku. Byly tu upraveny chodníky, položeny obrubníky, vysázeny další okrasné či ušlechtilé dřeviny. Vedle žďárské silnice vyasfaltován chodník a po jeho okraji vysázeny okrasné keřky po celé délce. V rohu náměstí osazen mohutný samorost s mapou Žďárských vrchů a znakem chráněné oblasti. Toto uvítají jistě mnozí procházející turisté na cestě od nádraží směrem k rybníkům Řece a Dářku, kteří těžce sháněli informace.

Nová zahrádkářská kolonie.

V prostoru bývalé drůbežárny a družstevního včelína vyměřeno místo pro dalších asi 15 zahrádek. Prostor je zarostlý stromy a křovinami, leží ladem. Záležitost spadla do klína zahrádkářskému spolku a bylo s tím hned zpočátku dosti starostí.

Na podzim po skončení polních prací objevil se mezi Kohoutovem a Benátkami dlouhý had výkopu od „panského lesa“ přes pole až k lesu „farskému“. Později položeno potrubí pro vodovod pro Křížovou od dálkového potrubí z hamerské přehrady. Naši sousedi zbaví se tím velké starosti o vodu. Po dlouhá léta hledali prameny a sbírali pramínky, nedostatek vody nepodařilo se jim odstranit.

Ve vlakové dopravě a v autobusových spojkách nenastalo toho roku změn.

Na poště nenastalo též podstatných změn. Počet telefonních účastníků byl rozšířen o 28, řada žadatelů o telefon byla tedy uspokojena.

VI. Veřejný život.

1. máj.

Svátek práce připadl letos na pondělí. Průvod na hřiště konal se ze seřadiště u lesoparku, na křižovatce připojili se účastníci z Křížové, Hluboké a Starého Ranska. Projev na hřišti přednesla poslankyně Löfflerová. U Lázníčku postaraly se pak o zábavu občanů „Slávinky“ z Prahy.

Třicáté výročí únorových událostí bylo tématem slavnostní schůze konané 23. února u Lázníčků.

MDŽ.

Oslavy MDŽ pořádal Plyšan 4. března u Lázníčků, v neděli 5. března konala se tam jako minulá léta beseda s důchodci spojená s MDŽ obce. Bylo pohoštění, hrála i hudba k tanci. Projev měl předseda MNV s. Lédl. Přišlo 92 důchodců. Letošní čarodějnice připadly na neděli. Nebylo hezky, dost předtím přšelo, avšak pálit se muselo, a nejen u boroviček, nýbrž všude.

Dnem 1. července převzal funkci předsedy KSČ po Václavu Křivském náčelník ČSD s. Jiří Procházka. Dne 7. srpna zemřel v Římě papež Pavel V.^{lxvii} Byl zvolen jeho nástupce, ten však po 33 dnech též zemřel. 10. října zvolen papežem Jan Pavel II., rodem Polák.

Naše první družice.

Dne 16. listopadu^{lxviii} vypuštěna do vesmíru naše první družice typu Magion. Váží 15 kg a její oběžná dráha je 772 km.

Zdeněk Mísař.

Prezident republiky jmenoval letošního roku vysokoškolským profesorem zdejšího rodáka Zdeňka Mísaře. Narodil se zde roku 1926 co syn majitele autodílny Antonína Mísaře. Po maturitě vystudoval na vysoké škole zeměpis, nějaký čas ho vyučoval na škole, za prezenční vojenské služby přihlásil se na výzvu za asistenta geologie, studoval dále, složil doktorát přírodních věd, pak byl kandidátem věd, docentem, doktorem věd a nyní řádným profesorem geologie na vysoké škole v Praze. Působil po několik let studijně v cizině, zpracoval podrobně geologii zdejšího kraje, zvláště raneckého masivu, napsal řadu odborných studií. Často a rád se vrací do rodné obce a krajiny a do jejích hlubokých lesů.

VII. Politický, kulturní vývoj, rozvoj školství.

Škola – situace.

Situace ve zdejší škole se v tomto roce nikterak nezlepšila. Roztříštěnost školních učeben trvala nadále. Dvě třídy byly i v tomto roce nadále vyváženy denně na Slavíkov. Národní výbor nepouštěl tuto obtížnou situaci

naší školy ze zřetele. Hledána možnost, jak urychlit stavbu aspoň jednoho pavilonu se šesti třídami. Stavbu bude nutno provést opět v akci „Z“.

Sporožiro ve školce.

Začátkem tohoto roku bylo zavedeno v mateřské škole placení stravného dětí ze sporožirového účtu. Toto bezhotovostní placení bylo již zavedeno ve více okresech a plně se osvědčilo. Proto i v okrese Havlíčkův Brod zavádí se tento systém placení stravného v mateřských školách a má být postupně rozšiřován i na ZDŠ. Mateřská škola po provedeném rozšíření má maximální kapacitu 90 dětí. Provedený zápis převýšil tuto kapacitu pro rok 1978–1979 o 10 dětí. Založen byl pořadník, podle kterého budou umisťovány zbývající děti v průběhu roku. Chybí tu jesle; nelze je však při stávající mateřské škole zřídit. Zbývá jediné řešení: postavit novou mateřskou školu s oddělením jeslí hned po vybudování prvního školního pavilonu.

Místní knihovna.

Místní lidová knihovna má knižní fond 5.204 svazků, z toho 1.403 svazků pro mládež. Půjčovní doba je 16 hodin týdně. Knihovnu navštívilo v roce 1978 2.360 čtenářů. Stálých čtenářů bylo 226, z toho 112 dětí. Výpůjček v tomto roce bylo celkem 11.216, z toho 9.381 knih a 1.835 časopisů.

SPOZ – činnost.

Činnost Sboru pro občanské záležitosti (SPOZ) se v tomto roce nadále prohlubovala a rozšiřovala. První akcí roku byla spolu s ČČK uspořádána 5. března beseda s důchodci spojená s oslavou MDŽ. Besedy se zúčastnily 74 důchodci. Důchodce pozdravily svoji kulturní vložkou děti mateřské školky a ZDŠ, hrála dechová hudba k poslechu i k tanci. Ženám starším 70 let byly rozdány květiny.

Vítání občánků.

Celkem 4× bylo provedeno vítání občánků do života a to 19. března 9 dětí, 25. června 10 dětí, 17. září 7 dětí a 3. prosince 6 dětí. Pozváni vždy rodiče dětí, zúčastnili se i zástupci závodů se svými příspěvky dětem.

Uskutečnilo se též slavnostní předání občanských průkazů patnáctiletým mladým lidem. Za účasti zástupců VB a SPOZU převzalo 22 mladých občanů průkazy spolu s blahopřáním.

Životní jubilea.

Při životních jubileích starých občanů provedli u nich členové SPOZ návštěvu s přáním zdraví a životní pohody do dalších let. Věnována jim i malá pozornost v podobě květin, dárkových balíčků či košů. Osmdesáti let dožili se letos M. Kovalovová, Marta Fialová, Ludmila Mísařová z Nového Ranska, Otakar Lacina z Kohoutova, 85 let Antonín Lacina, Josef Baloun z Benátek, Marie Pátková z Kohoutova, Antonín Pátek z Benátek, Františka Tlapáková z Benátek. Slavily se též dvě zlaté svatby, a to manželů Gígalových z Nového Ranska a manželů Cardových ze Ždírcce. V říjnu provedena beseda s branci.

Další akce SPOZ.

Při úmrtí občanů v předvečer pohřbu vysílána místním rozhlasem pietní vzpomínka a provedena osobní kondolence členů SPOZ v rodině zesnulého. U hrobu či při kremaci provedeno rozloučení se zesnulým občanem. Ve spolupráci se ZDŠ uskutečněny dvě přednášky na téma „Problematika dospívající mládeže“ a „Trestní činnost mládeže“, jichž se zúčastnilo 62 žáků.

Na činnost SPOZ pamatoval MNV částkou Kčs 5.000 v rozpočtu a další příspěvky věnovaly zdejší závody. Začátkem roku složilo pionýrský slib 22 nových pionýrů a pionýrek. Zúčastnili se i rodiče pionýrů a zástupci SPOZ. Závazek odpracovat 3000 brigádnických hodin při sběru brambor na počest 60. výročí VŘSR byl překročen na 4.092 hodin. Umístění: 1. místo a odměna 900 Kčs v rámci VČ kraje.

Za pěkného počasí uspořádány 7. února lyžařské závody za účasti 70. pionýrů. Start i cíl byl u pionýrské klubovny. Trať vedla přes „Borovičky“, les „Hať“ a kolem teletníku. Po skončení závodu bylo slavnostní vyhlášení vítězů, předání diplomů a drobných cen všem účastníkům. Závody se všem pionýrům velmi líbily.

Zahrádkáři.

Pro zahrádkáře byl letošní rok velmi rušný. Nadměrná úroda jablek přinesla s sebou starosti s výkupem ovoce. Spolek je téměř nemajetný, má k dispozici jen nepatrné prostředky z podílu členských příspěvků. Vystaly též těžko řešitelné záležitosti se založením nové zahrádkářské kolonie za usedlostí Bencových. Určený pozemek byl geodezií vyměřen, pro nedostatek přihlášek nedošlo k rozdělení a přidělení zájemcům. Každý

zájemce může dostat 400 m² do nájmu na 15 roků. Spolek má letos necelých 90 členů ze Ždírcce a osad, ze Starého Ranska a Horního Studence. Členové spolku starají se o osázení volných ploch uvnitř obce okrasnými stromy, keři a květinami, udržují parčík u pomníku obětem válek, dolní polovinu náměstí, prostor u požární nádrže a jiné drobnější plochy. Letos provedli též brigádně osázení okraje chodníku od Pochopových k Pikulce okrasnými keříky. Výroční schůzi spojenou s tematickou přednáškou měli 12. března u Lázníčků.

Myslivci.

Místní sdružení myslivců postihla letos úmrtím předsedy Václava Sklenáře citelná ztráta. Funkci předsedy převzal Jiří Fidler. Sdružení má 17 členů, rozsah honitby je 1.550 ha. Jsou to pozemky JZD a lesy Státních lesů. Odstřel činil letos 8 srnců a 75 zajíců. Bažanti pozvolna z honitby mizejí, rovněž tak koroptve jsou na ústupu. Jinak zvěř nehynula nemocemi či epidemiemi, avšak přírodní podmínky k jejich životu se rok od roku zhoršují. Mízi remízky, meze, úvozy, křoviny, zamokřené a neobdělávané plochy. V lese se sotva najde starý dutý strom pro vyhnízdění ptactva. Rovněž po prachy a postříky zemědělských kultur škodí zvěři a ubírají jim potravu.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

50 let kopané ve Ždírci.

V letošním roce oslavil místní fotbalový oddíl padesátileté trvání. Oslavy byly časově určeny na neděli 9. července. K účasti na oslavách byli pozváni všichni žijící hráči za uplynulých 50 let, kteří oblékali ždírecký dres. Sešlo se jich hodně a nechyběli mezi nimi ani ti, kteří začínali před půl stoletím ždíreckou kopanou, i když jim je nyní již 70 let. Byli to bratři Růžičkové, žijící nyní v Ústí nad Labem, bratři Dvořákové a Haramul, žijící v Praze a řada dalších.

Tehdy, v roce 1928, členové prvního hráčského celku Břetislav Švanda, Oldřich Růžička a několik dalších oznámili tehdejšímu starostovi obce Kadlecovi založení klubu a požádali o vydělení louky u Kopaniny z dosavadního užívání a povolení k užívání co sportovního hřiště. Vydělený kus louky měl rozlohu 85 × 45 m. Než se záležitosti s vyčleněním a s úpravou louky uspořádaly, hrálo se zatím na školním hřišti u tehdejší obecné školy, hrálo se na studeneckém hřišti v lese u hřbitova, a i na malém hřišti

v parku v Krucemburku. Byly to skromné začátky a hezky se čtou ve vzpomínkách tehdejších účastníků otištěných ve vkusné brožurce, kterou nyníější Tatroan k tomuto výročí vydal.

Oslavy. Sraz bývalých hráčů.

Kus dějin a kus života našich lidí je v těchto vzpomínkách, kolik lásky a zápalu pro sport a pro rozkvět založeného klubu. Mnoho bylo vzpomínání v neděli 9. července, hrálo se několik fotbalových utkání na hřišti Tatroanu, hrála hudba u Lázníčků a prostory hostince sotva stačily pro všechny, kdož přišli a zdaleka přijeli, aby se tu shledali s druhy svého mládí. Dosti bylo i těch, kdož svoji životní pouť již ukončili nebo jimž zdraví nedovolilo přijít a stisknout pravici svým někdejšími druhům a spolubojovníkům.

Současný stav Tatroanu.

Tělocvičná jednota Tatroan je největším spolkem ve Ždírci. Má k 31. prosinci 1978 celkem 393 členů včetně mládeže. Předsedou Tatroanu je Bohuslav Čepl, místopředsedou Václav Hameder, tajemníkem Miroslav Havlík, vedoucím politicko-výchovné práce Ladislav Pospíšil, hospodářem Josef Glanc, náčelníkem ZRTV Zdeněk Marek, náčelníci ZRTV Marie Pokorná, zdravotníkem Jiří Bláha, vedoucím sportů Miloslav Ondráček, vedoucím I. mužstva Miroslav Švanda, vedoucím dorostu Josef Šafránek, vedoucím žáků Zdeněk Mísař, vedoucím oddílu hokeje Karel Starý, členové výboru František Vápeník a Bohuslav Kasal, revizní komise Miloslav Blažek (předseda), Pravoslav Carda a Bedřich Kovář (členové).

Všechny oddíly Tatroanu hrají v krajské soutěži. Starší žáci se umístili na 4. místě, mladší žáci na 8. místě, dorostenci na 5. místě a první mužstvo na 7. místě. V průměru si naše oddíly vedly dobře dle našich možností. Pro snížení finančních nákladů vynakládaných na přepravu hráčů byl zakoupen autobus za Kčs 53.000. Lednímu hokeji po většinu zim nepřeje počasí. V okresním přeboru umístil se hokejový oddíl na 3. místě.

Otevření tělocvičny.

Dne 30. září 1978 na slavnostním shromáždění občanů, složek NF a zástupců okresních orgánů spojeném s tělovýchovnou akademií byla zdejší ZDŠ a veřejnosti předána oficiálně do užívání nová moderní tělocvična.

Stavěla se v akci Z a na její výstavbě odpracovali občané celkem 14.461 brigádnických hodin, z toho 6.309 hodin zdarma. Celá stavba byla postavena za 3 roky a byla provedena ve vzorné kvalitě. Hodnota díla je necelé 4 mil. Kčs. Na slavnosti bylo provedeno též vyhodnocení občanů, kteří se nejvíce podíleli na úspěšném průběhu výstavby. Ti občané, kteří na této akci odpracovali více jak 150 brigádnických hodin, obdrželi čestné uznání rady MNV s věcnou odměnou. Ti kdož odpracovali více jak 100 hodin, obdrželi čestné uznání rady MNV. Dík vysloven všem občanům – brigádníkům a funkcionářům, kteří se na výstavbě tělocvičny jakkoli podíleli i ženám, které v posledních dnech před slavnostním otevřením provedly úklidové práce.

Obecní kino.

V letošním roce bylo kino druhým rokem v provozu a jak to již u podobných kulturních zařízení bývá, návštěvnost poklesla a tím i tržby. Kino navštívilo za rok 15.616 lidí, tj. o 3.644 méně než minulý rok. Za rok bylo 228 představení a průměrná návštěvnost byla 68 návštěvníků. Tržba činila 73.187 Kčs, tj. o 23.000 Kčs méně než loni. Podle návštěvnosti řádíme se stále ještě mezi malá města. Mezi návštěvníky ubývají místní, zato však přibývají návštěvníci z osad okolních, kde tuto kulturu, a tak hezký stánek doma nemají.

Rybáři.

Rybářský spolek v Křížové, k němuž patří i ždírečtí rybáři a katastr obce, začal budovat rybník při lese „Hať“ zvýšením hráze po středověkém rybníčku. Bylo využito příležitosti a navozena tam hlína získaná z výkopu při stavbě vlečky Dřevařských závodů. Kromě toho započato též s hloubením další nádrže – rybníčka vzadu za Bělouškovou sádkou.

Požárníci.

Letošní rok proběhl bez požáru v obci i na osadách. Požárníci mohli proto svoji energii věnovat přestavbě dávno již nevyhovujících a zchátralých „hasičských zbrojnic“. Stalo se tak ve všech třech osadách: Benátky a Nové Ransko mají požární zbrojnici již hotovy, kohoutovští letos zbořili starou a v hrubém zdivu postavili novou, spojenou se společenskou místností, která v osadě chybí. Požárnická cvičení konala se ve všech osadách.

Obvyklý „hasičský ples“ konal se 28. ledna u Lázníčků a předtím i na Benátkách.

Červený kříž.

Členové Čs. Červeného kříže rovněž ve své práci neustrnuli. Každoroční odběr krve dobrovolných dárců konal se na jaře ve zdravotním středisku. Konala se i obvyklá zdravotnická cvičení a soutěže vyšší ročníků zdejší ZDŠ.

Plesy.

Plesová sezona nepřesáhla obvyklé meze: u Lázníčků byl 28. ledna ples požárníků, 18. února sportovní ples; železničářský a myslivecký ples byl na Benátkách. Obvyklé odpolední čaje odbývaly se u Lázníčků. O Vánocích konali požárníci v Novém Ransku po 3 létech opět výstavu prací domácích kutilů „Naše Hobby“.

IX. Pohyb obyvatelstva, život lidí.

Narození.

V roce 1978 narodilo se rodičům bydlícím ve Ždírci a osadách celkem 32 občánků. Zemřelých bylo v tomto roce 29, takže počet obyvatel se proti roku loňskému nevýrazně zvýšil. Byla postavena další družstevní dvanáctka převážně zaměstnanců kovodělných závodů v Novém Ransku. Kolaudováno bylo celkem 24 bytů, z toho 12 družstevních, 8 řadových u hřiště a 4 soukromé.

Zemřelí.

Zemřelí občané ze Ždírcce:

Cardová Alžběta, zemřela 7. ledna ve věku 87 let,

Vomelová Aloisie, zemřela 13. února, věk 77 let,

Pospíšil Ladislav, zemřel 3. března, raněn mrtvicí na silnici při služební cestě z Kohoutova, věk 71 let. Byl od roku 1945 často členem Národního výboru.

Sklenář Václav, zemřel náhle 28. března ve věku 56 let. Byl mnohostranně činný, vedoucí provozu Východočeských dřevařských závodů, v minulém období až do úrazu v r. 1976 předsedou Národního výboru, předsedou jednoty myslivců, zastával různé funkce v Tatranu, v KSČ.

Novotný František, zemřel 8. května ve věku 69 let. Byl ke konci války starostou obce, po osvobození členem ústavodárného národního shromáždění, předsedou Místního národního výboru.

Zdražilová Marie, zemřela 9. července ve věku 77 let. Před důchodem byla vedoucí Uhelných skladů ve Ždírci.

Vápeník František, zemřel 22. srpna na rakovinu ve věku 63 let. Byl celý život účetním na pile, zastával různé funkce ve spolcích.

Henzlová Hedvika, zemřela 19. září ve věku 71 let,

Vavroušková Aloisie, zemřela 20. září ve věku 79 let,

Ressel Jaroslav, zemřel 15. října ve věku 30 let při vykládce kulatiny, když se zlomilo rameno vykladače a kláda ho smrtelně zranila.

Stehno Josef, zemřel 15. října ve věku 68 r.,

Wasserbauer Jan, rolník z usedlosti čp. 31, zemřel 6. prosince ve věku 78 roků,

Pecka Jan, cestář v. v., zemřel 11. prosince stár 69 roků,

Coufalová Růžena, zemřela 24. prosince, věk 83 roků,

Zemřelí občané z Nového Ranska:

Stehnová Marie, zemřela 22. června, stáří 78 let,

Pešek Jan, zemřel 12. července ve věku 63 roků,

Gigal Jan, zemřel 30. září stár 77 roků,

Zemřelí z osady Kohoutov:

Pátek Jiří, zemřel 15. ledna ve věku 35 roků (v Hlinsku),

Culek Miroslav, 20. června stár 24 roků (dobrovolnou smrtí),

Sedláková Marie, zemřela 8. října ve věku 86 let,

Pátek Václav, zemřel 4. března stár 80 roků,

Zemřelí z osady Benátky:

Vepřovský František, zemřel 7. ledna, stáří 73 let,

Fiala František, zemřel 27. února ve věku 68 let,

Bačkovská Anastazie, zemřela 25. května ve věku 84 let,

Pátek Antonín, zemřel 1. července, stáří 79 let,

Šustrová Marie, roz. Dočekalová, zemřela 5. července, věk 57,

Mottlová Vlasta, zemřela 8. září ve věku 56 let,

Vavroušek Viktor, zemřel 27. září, stáří 68 roků,

Doležal Antonín, zemřel 14. října ve věku 79 let.

Zemřelo tedy 29 občanů v průměrném věku 68,6 let. 13. září zemřel náhle na Starém Ransku v důchodě žijící MUDr. Václav Drbálek, praktický

lékař z Křížové, nositel Řádu práce, který nás léčil od roku 1927 a jehož původní obvod sahal od Škrdlovic a Radostína až po Horní Vestec. Zamíloval si zdejší kraj a lid a zůstal s námi celý dlouhý život (zemřel 79 roků star). Obětavý a poctivý lékař, milovník sportu a všeho pěkného byl ve vážnosti všech lidí.

Charakteristika roku.

Rok 1978 lze označit co do počasí jako velmi nepříznivý, deštivý a studený. Úroda zemědělských plodin byla však vzdor tomu velmi dobrá, JZD vykázalo výnosy značně nadprůměrné. Státní plán výroby a růst životní úrovně byly rovněž splněny. Práce v obci se rovněž dařila, plánované akce byly dobře plněny. Třetí rok šesté pětiletky možno charakterizovati jako úspěšný.

I. Národní výbor.

Nový předseda MNV. Další změny.

Národní výbor fungoval ve složení z roku předchozího. Předseda národního výboru František Lédl byl v létě po řadu týdnů nemocen srdeční chorobou. Na radu lékařů požádal o uvolnění z funkce předsedy. Po radě členů národního výboru bylo mu vyhověno a na jeho místo zvolen Miroslav Blažek, dosavadní předseda stavební komise, zaměstnáním vedoucí hospodářského odboru na zdejší pile. Funkci předsedy národního výboru přejímal ve 4. čtvrtletí a od 1. ledna 1980 byl uvolněn ze zaměstnání a nastoupil s plným pracovním úvazkem na MNV. Na jeho místo, předsedou komise pro výstavbu zvolen s. Jaroslav Carda. Členka rady MNV a předsedkyně Sboru pro občanské záležitosti (SPOZ) s. Jarmila Kaštánková požádala, též ze zdravotních důvodů, o uvolnění z obou funkcí. Bylo jí rovněž vyhověno. Předsedou aktivu SPOZ zvolen s. Josef Míšař. V řadách zaměstnanců MNV změny nenastaly. Tajemník Ladislav Pospíšil byl v jarních měsících na dlouhodobém školení v Hradci Králové.

Přesídlení MNV.

V polovině roku bylo započato s adaptací převzatého domu Zdražilových (čp. 48) pro účely MNV. V přízemí bude zřízena obřadní síň pro účely

SPOZU – vítání občánků a jiné besedy a slavnosti. V prvním poschodí upraveny místnosti na úřadovny MNV. Zřízena tu též malá zasedací síň pro 30 osob. Dům tento byl postaven v roce 1948, obýván byl vlastníky domu a místním lékařem Dr. Vladimírem Jeřábkem. Když majitelka předala dům národnímu výboru a posléze zemřela, bylo rozhodnuto přemístiti úřadovny MNV sem. Lékaři Dr. Jeřábkovi nabídnut uvolněný družstevní byt v domě čp. 303.

Zdejší škola potřebovala totiž od nového školního roku další učebnu, a aby nemuselo býti další žactvo převáženo autobusem do Slavíkova, bylo dohodnuto umístiti jednu třídu v prvním poschodí obecního domu nad poštou a úřadovny národního výboru přemístiti.

Plenární zasedání.

Plenární zasedání národního výboru za účasti občanů konalo se tohoto roku sedmkrát, vždy v malém sále u Lázníčků; rada národního výboru byla svolána celkem 23×. Všechny komise národního výboru fungovaly ve složení z let předešlých a plnily svoje úkoly. Rovněž tak občanské výbory v osadách pokračovaly ve své činnosti. V osadě Kohoutov, kde nebyla dosud žádná společenská místnost, byla v akci Z při nové požární zbrojnici vybudována též společenská místnost pro 20–30 lidí, takže ke konci tohoto roku mohli se i občané této osady ve své nové zasedací místnosti scházeti.

Bytová výstavba.

Další bytová zástavba byla dislokována na „Hamersko“, kde byly k tomu účelu vybudovány inženýrské sítě – zavedena voda, elektřina, zpevněna vozovka. Byla sem umístěna i další řadová výstavba 4, 6 a 10 řadových domků, z toho 6 vybuduje JZD pro své zaměstnance. Bude zde postaveno dalších asi 6 rodinných domků. Uvnitř trianglu byla tohoto roku dostavěna šestnáctka Chotěbořských strojíren, nebyla však do konce roku osazena pro řadu kolaudačních závad zatím neodstraněných.

Průmyslová prodejna.

V akci Z prováděná výstavba prodejny průmyslového zboží, byla hlavním bodem stavební činnosti MNV, bodem volebního programu. Výstavba prodejny trvala 15 měsíců a byla postavena za 70 % z hodnoty díla, postaveno bylo 1 milion Kčs.

Výstavba dalšího školního pavilonu nebyla započata, ježto nebyla dodána potřebná dokumentace. Stavba nebyla sice v plánu, bylo by se však v předstihu se zemními pracemi započalo.

Horní polovina náměstí, dosud využívána pro skládku materiálu pro výstavbu či úpravu vozovek, byla urovnána a upravena co parkovací plocha pro motorová vozidla.

Rekonstrukce rozhlasu.

V celé obci byla provedena rekonstrukce místního rozhlasu včetně potřebného rozšíření v částech obce, kde rozhlas dosud nebyl. Byla zlepšena jeho slyšitelnost. Rozhlas byl též zařízen v osadě Nové Ransko, kde dosud nebyl.

Rozpočet obce na rok 1979 činil Kčs 2,031.800 včetně akcí „Z“, z toho výstavba průmyslové prodejny Kčs 922.000 a Kčs 506.000 vybavenost Hamerské a u hřiště.

V osadě Benátky bylo přestavěno nevyhovující sociální zařízení u kulturního domu. Dokončeno bude v příštím roce.

Požární zbrojnice v Kohoutově.

V Kohoutově byla dokončena výstavba požární zbrojnice spolu se společenskou místností. Kolaudace provedena 3. listopadu 1979. Hodnota díla činí Kčs 92.000, prostavěno bylo Kčs 46.000, na této akci odpracováno 2.638 brigádnických hodin.

Regulace Doubravky.

Ze státních akcí v obvodu obce bylo započato s regulací toku Doubravky v úseku od mostu v Novém Ransku směrem ke Starému Ransku. Bylo započato též s meliorací zemědělské půdy v přilehlých úsecích.

Demolice domů.

Z fondu okresu byly vykoupeny a k demolici určeny tyto usedlosti:

čp. 29 – starý dům po Antonínu Uchytilovi, značně poškozený při bombardování, v těsném sousedství nového Národního výboru a státní silnice žďárské. Po zbourání převezme prostor MNV pro rozšíření adaptovaného domu čp. 48,

čp. 31 – zemědělská usedlost po zemřelém Janu Wasserbauerovi. Zbourání bude provedeno v roce 1980 a vzniklý prostor bude využit pro další výstavbu,

čp. 99 – domek Sedlákových. Po zbourání vzniklý prostor bude využit pro rozšíření ulice a přilehlých zahrádek,

čp. 152 – domek po Marii Němcové – po likvidaci dostane prostor tělocvičná jednota Tatran k rozšíření stávajícího hřiště.

Zásobování obce.

Zásobování obce uhlím, dřívím, elektřinou a vodou bylo tohoto roku plynulé. Ke konci roku bylo konstatováno, že všichni odběratelé paliva byli na běžný rok plně vyzásobeni.

Sběr surovin.

Místní sběr odpadových surovin byl letošního roku značně překročen. Železo a barevné kovy sbírali jako v předchozích letech hoši z SSM dvakrát ročně, papír a textilie vykupoval vždy ve středu odpoledne Bedřich Kovář v kolně bývalé Vachkovy cementárny.

Zavedení stočného.

Vyhláškou č. 144/1978 Sbírky zákonů ČSR ze 12. prosince 1978 bylo uloženo všem národním výborům vybíratí stočné. Je to paušalizovaný poplatek za připojení jednotlivých domů či bytů na veřejnou kanalizaci či do regulovaných stok a potoků. Odvolání národního výboru, že stávající kanalizace byla vybudována svépomocí občanů v akci Z, nebylo uznáno jako důvod k osvobození obce od této dávky. Poplatek byl vyměřen na osobu s platností od 1. ledna 1976, a to za rok

v domech pouze s výtoky	Kčs 3,20
v domech pouze s výtoky a splachovacím WC	Kčs 5,00
v bytě výtok a WC (bez koupelny, sprchového nebo vanového koutu)	Kčs 6,20
v bytě výtok, WC a koupelna (sprchový nebo vanový kout) s kamny na tuhá paliva	Kčs 8,20
v bytě výtok, WC a koupelna s průtokovým ohřívačem nebo elektrickým bojlerem	Kčs 9,20
v bytě výtok, WC, koupelna s centrálním ohříváním vody	Kčs 11,20

V jednání rady MNV a v dohodě se SPOZ bylo dohodnuto prováděti nadále vítání občánků individuálně, nikoli kolektivně jako dosud.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Lednová kalamita. Úprava pracovní doby. Závodní dovolená.

Hned první den v roce přivodil kalamitu, s které jsme se pak dostávali s velkými potížemi někde i déle než půl roku. Poslední den minulého roku bylo ve Ždírci v poledne na teploměru +8 °C a 1. ledna -19 °C a začalo sněžit, tlak vzduchu poklesl nebývale nízko na 722 hPa. Zamrzlo Labe, uvázla dodávka uhlí po vodě pro elektrárnu ve Chvaleticích i v Opatovicích, povrchové doly pracovaly jen omezeně a s velkými potížemi. 2. ledna byla pětikrát přerušena dodávka elektrického proudu; v poledne bylo ještě -10 °C a sněžilo. Dodávka proudu pro podniky byla pronikavě omezena, zamrzl Plyšan. Elektrárna ve Chvaleticích zastavila, Opatovice značně omezují dodávku elektrického proudu do sítě, dodávka uhlí téměř ustala. Další týden 5.–12. ledna nepracuje se na pile, v Plyšanu a v kovo-
dělných závodech v Ransku, nehraje kino, neučí se ve školách, nesvítí veřejné osvětlení, omezeno i vysílání televize. Dnem 29. ledna vstoupila v platnost nová úprava pracovní doby v úřadech, v administrativě a ve školách. V polovině ledna leželo již 35–40 cm sněhu. Obleva dostavila se až koncem měsíce ledna, sníh však vydržel až do druhé půlky února. Březen byl nestálý, proměnlivý, v posledních dnech měsíce ještě dost sněžilo, s polními pracemi mohlo se započít až začátkem dubna. Zmrzlí se letos chovali slušně, 7. května bylo v noci -2 °C a pak již teplota pod 0 °C neklesla. Květen byl celkově pěkný, červen též. V červenci bylo však citelně chladněji, uprostřed měsíce byly teploty v poledne kolem 15 °C, takže vyrostly václavky, zrání obilí, ovoce i ostatních plodin se tím značně opozdilo. V době závodních dovolených nebylo hezky, mnozí se předčasně vraceli domů, ve stanech za noční teploty +10 °C a deštivého počasí nebylo útulno. Žně začaly až 25. srpna, kdy dojely kombajny z krajů níže položených. V plném proudu byly žně až v prvních dnech měsíce září, obilí dozrávalo všechno najednou, sklízel se i len, který byl letos ve stonku kratší. 3. září odpoledne za bouřky spadly tu kroupy, bylo jich téměř bílo. Nejvíce byla poškozena jablka, zvláště měkké odrůdy, též okurky a okopaniny. Obilí neutrpělo, až na to, že kombajny nemohly několik dní do rozmoklých polí. Naříkali i včelaři, místo vytáčení medu musely včely přikrmovat, aby uprostřed léta nehynuly hladem. Padesát let prý nebyl tak špatný rok pro včelaře. Žně končily až v druhé polovině září a hned nastala sklizeň brambor, kterých se letos urodilo dost. Říjen byl již chladný, prorokovaná zima však nepřišla, i když ke konci měsíce

poklesla rtuť teploměru v noci na -4 °C a 11. října silný východní vítr otloukl značnou část ovoce. Bez sněhu vydržel i celý listopad, byl však proti minulým rokům citelně chladnější. Prosinec a Vánoce byly také bez sněhu, sněžit začalo zase až poslední den v roce, a to ještě jen nepříliš vydatně.

Úroda ovoce.

Úroda ovoce na zdejších zahrádkách byla letos slabá. Vlivem loňského roku – nadúrody ovoce a nevyzráním květních pupenů a letorostů – vynechaly některé druhy jabloní úplně (Ontario, Wealthy, Breuhahn), jiné zaplodily jen sporadicky a jen málo jich bylo s úrodou průměrnou (Princ Albrecht, Hájkova muškátová, Lord Lambourne). Hrušky, višně a třešně nebyly tu žádné, pro moštárnu se vůbec nevykupovalo, na odpadkových skládkách letos jablka nebyla a v Křížové moštovali zahrádkáři jen o třech sobotách a ne mnoho. Ovoce poškozené krupobitím se později kazilo. Průměrná byla úroda bobulovin, málo bylo malin a borůvek. Houby rostly též jen málo v teplejších dnech, vysbírávaly se hlavně podhříbky (hřib hnědý) a václavky, jichž uprostřed července vyrostlo nevysbíratelné množství.

III. Výstavba socialismu na vesnici.

Letní čas – zavedení.

Dnem 1. dubna zaveden byl v celé republice tak zvaný letní čas. Hodiny se posunuly o jednu hodinu kupředu. Vstávalo se tedy dle slunce o jednu hodinu dříve a odpoledne bylo zase o jednu hodinu delší. Zprvu se proti tomuto opatření dost reptalo, později se to však pěkně vžilo, a když dnem 30. září letní čas končil, reptalo se zase už proti jeho zrušení. Zavedením trpěly trochu malé děti, které rodiče dodávají do školek a pak jdou do práce. Jinak v době nejdelších dnů bylo odpoledne po skončení práce a zejména při dvousměnném provozu ještě řada hodin pro další domácí práci, pro sport a různé zábavy. Letní čas byl zaveden prvně od skončení války, a nejen u nás, ale i v několika sousedních státech.

Jako každoročně konal se i letos v Praze sjezd zástupců JZD a to 9. dubna. Byla projednána a odhlasována různá opatření pro naše zemědělství.

Wasserbauerova usedlost.

Úmrtím bývalého zemědělce Jana Wasserbauera z čp. 31 osiřela jedna ze starých usedlostí rolnických ve Ždírci. Poslední majitel bydlel tu, co vdovec,

po řadu let sám jako člen JZD a z malého důchodu nezbývalo mu na opravy a udržování všech hospodářských budov po zřízení JZD neužívaných. Usedlost je stavěna ze studenecké opuky, pochází ze začátku minulého století. Stáje jsou klenuté, rovněž tak sklepy, komory, nadpraží oken a dveří. Demoliční výměr byl vydán na rok 1980. Uvolněný prostor bude použit pro další výstavbu obce.

Pečovatelská služba – zavedení.

Dnem 15. května 1979 byla v naší obci zavedena pečovatelská služba. Pozůstává především v zajištění donášek jídla ze závodní jídelny našim přestárlým nebo nemocným občanům. Plné rozvinutí této služby vyžádá si ještě určitého času, první krok k tomu byl však tímto již učiněn.

Místní prodejna textilu byla pověřena sběrem porouchaných elektrických spotřebičů včetně malých elektrických motorů do opravy, kterou provede okresní opravárenský podnik Sázava v Havlíčkově Brodě.

Vliv počasí na úrodu. Výnosy obilovin.

Zemědělská výroba v našem sloučeném JZD byla v letošním roce silně ovlivněna nepřízní počasí, která se projevila přímo v rostlinné výrobě a nepřímo i ve výrobě živočišné. Nedostatek dešťových srážek a téměř tropická vedra v druhé polovině května a v červnu – v počátku vzrůstové činnosti – a naopak přebytek srážek a chladno v červenci měly přímý vliv na výnosy jednotlivých plodin. Z obilovin selhaly v letošním roce pšenice, které byly po zimě prořídle a ani v jarním období vlivem sucha neodnožily a zapříčinily tím nesplnění plánované výroby obilí. Plán výroby obilí byl splněn jen na 94,1 %, což představuje nesplnění výroby o 98 tun. Přesto však s průměrným výnosem 3,67 tuny na 1 ha se výnosy pohybují nad průměrem okresu Havlíčkův Brod, který činí 3,6 t. U jednotlivých plodin byly tyto výnosy: pšenice 3,13 t, žito 3,73 t, ječmen 4,08 t, oves 4,98 t.

Pěstování lnu.

Jednou z hlavních tržních plodin družstva je len, který splnil předpoklady a celková jeho sklizeň činila 526 tun, tj. 116 %. Kvalita lněného stonku byla letos povšechně nižší asi o jednu třídu. Pro sklizeň byl prvně použit z Francie dovezený výkonný svinovač obřích balíků značky HESTON, který svým výkonem podstatně snížil potřebu brigádnické práce. Tímto

strojem bylo sklizeno 40 ha lnu, u něhož sbalení, naložení nakladačem a odvoz do tírny zajišťovali pouze tři pracovníci. Len z ostatní plochy byl sklizen ještě obvyklým ručním způsobem.

Brambory poklesly v družstvu již jen na okrajovou, podružnou plodinu a jsou pěstovány jen na výměře 20 ha. Docílený výnos 28,3 tuny z 1 ha je dobrý a přesahuje okresní průměr.

Výroba zelené píce byla sice splněna, avšak její větší závislost na počasí způsobila, že nebyla plněna rovnoměrně, což mělo za následek nesplnění výroby mléka i masa hlavně v prvním pololetí.

Družstvo hospodáří nyní na výměře 1.531 hektarů zemědělské půdy. Je specializováno v rostlinné výrobě na pěstování lnu (nyní 120 ha), obilovin a píce.

Stav zvířectva.

V živočišné výrobě je zaměřeno na odchov telat ve velkokapacitním teletníku, na odchov jalovic i na výrobu mléka. Ročně se kromě toho vychová ještě 3.000 selat. Stav skotu v roce 1979 byl 2.300 kusů, z toho 400 krav, 900 chovných jalovic a 1.000 telat.

Členové JZD.

Počet členů družstva k 31. prosinci 1979 byl 363, z toho bylo 216 členů trvale pracujících. Z počtu členů družstva bylo 186 členů důchodců, tj. více jak 50 %. Průměrný věk pracovníků je 48 let. Během roku 1979 zúčastnilo se 37 družstevníků domácí i zahraniční rekreace, z toho 6 družstevníků navštívilo 14denní tematický zájezd do SSSR. Pro družstevníky dováží se ze závodní kuchyně národního podniku Bytex obědy; cena obědu pro pracovníky i důchodce byla stanovena na Kčs 2. Průměrně dováží se 147 obědů denně.

Průměrná měsíční odměna na 1 přepočteného pracovníka činila v roce 1979 Kčs 2.132 a byla o Kčs 51 vyšší než v roce 1978.

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod.

Úprava cen od 21. července 1979. Pohonné látky. Poštovní poplatky.

Ke dni 21. července 1979 provedena úprava cen pohonných látek, elektrického proudu, paliva kromě dřeva, a to zvýšení o 50 %. Zvýšeny byly

těž poplatky poštovní a to telefonní, výplatné za poukazované peníze, a jiné poplatky. Všechny druhy benzínu byly zdraženy. Obyčejný benzin stojí nyní po úpravě cen Kčs 6, speciál Kčs 6,50, nafta topná i pohonná jednotně Kčs 2 za litr. Je to citelný zásah do jízd osobními auty za rekreací či do chalup a chat zvláště do těch dost vzdálených. Elektrický proud zdražen byl lineárně o 50 %, takže kdo měl v domácnosti proud za Kčs 0,70 za 1 kWh, platí nyní Kčs 1,05, sazba 30 hal. se zvýšila na 45 hal., též noční sazby zvýšily se o 50 %. Zvýšení prodejní ceny uhlí a koksu o 50 %, též plynu, postihlo tentokrát každou rodinu. Pošta zvýšila některé sazby i několikanásobně, výplatné ze složenek dosud jednotné Kčs 0,20 za složenku bylo zvýšeno na Kčs 2 při poukazování částky do Kčs 1.000 a Kčs 3 za částky přes Kčs 1.000. Porto za korespondenční lístek neb pohlednici zvýšeno z dosavadních 30 hal. na 50 hal., u dopisů ve vnitrostátní přepravě z Kčs 0,60 na Kčs 1.

Úprava důchodců.

Podstatně zvýšeny byly sazby telefonní, místní hovor na Kčs 1, meziměstské dle pásma. Poplatek za zavedení telefonu zvýšen na Kčs 2.000. Zvýšeny též ceny dětského prádla, oblečení a obuvi, rovněž o 50 % až 100 %. Naproti tomu zvýšeny rodinné přídavky na děti o Kčs 50 měsíčně (na každé dítě), starobní důchody zvýšeny od Kčs 30 měsíčně; spodní hranice důchodu zvýšena na Kčs 780 u jednotlivce a na Kčs 1.330 u manželských dvojic. Bylo hodně rušných debat okolo této úpravy, na silnicích bylo v prvních týdnech po zvýšení ceny benzínu trochu volněji, omezil prý se podstatně telefonní styk meziměstský, jinak však po několika málo týdnech nebylo již o tomto opatření řeči a život běžel klidně dál.

Situace v podnicích.

Situace v našich průmyslových podnicích se v podstatě v tomto roce nezměnila. Nedostatek pracovníků trval sice dál, nebyl však snad již tak kritický jako v některých letech minulých. Upravovaly se podmínky pro zaměstnávání důchodců tím, že jim při další práci ve většině odvětví důchod nebyl krácen, a tak většina důchodců – mužů po dosažené šedesátce, pokud jim to zdravotní stav dovozoval, pracovala dále, třeba v jiném odvětví či lehčí práci. Služba vrátných a hlídačů – ve Ždírci včetně JZD bylo to přes 20 lidí – obsazovala se téměř výlučně z řad důchodců. Mnoho důchodců pracovalo na pile a v JZD.

Tkalcovství.

Před 50 léty až do konce let válečných vyrábělo se ve tkalcovnách, ve Ždírci u Jeníčků, žinylkové zboží, ponejvíce dámské žinylkové šály různých barev a vzorů. Snad po tři desetiletí výroba žinylkového zboží ustala. Letos však byly znovu v závodě Bytex zakoupeny a instalovány tři moderní stavy italské výroby právě na tkaní tohoto zboží, které požadují zahraniční zákazníci. Kromě těchto italských pracujících tu ještě moderní stroje švýcarské a samozřejmě i stroje naše.

Bytex – produkce. Tkalci mezi válkami. Tkalci před 50 léty.

V tkalcovně pracuje dnes celkem 440 pracovníků, převážně žen, dojíždějících denně autobusy téměř z 50 osad bližšího i vzdálenějšího okolí. Pracuje se na dvě směny. V tomto roce vyrobilo se tu 1.800.000 metrů nábytkových látek, na mzdách vyplatilo se za rok 10.500.000 Kčs. Zpracovává se z 90 % umělé vlákno, bavlna vůbec ne, zbytek je vlna, převážně odpadová, na výrobu jemnějších tkanin nevhodná. Tak vyrostla za několik desetiletí nepatrná tkalcovna Oskara Scheina, později Karla Jeníčka. Těžko porovnávat a vzpomínat, pamětníků ubývá, kdy se tu pracovalo na ručních stavech, kdy se tkalo na stavech doma a výrobky se odváděly obyčejně v sobotu, dovážely na trakařích či donášely v rancích na zádech. Tkaly se tak postelové pokrývky, šátky, žinylkové šály, koberce jutové na podlahu, různé nástěnky a závěsy. Ženy tkalců pomáhaly přitom, natáčely bavlnu a jutu z přáden na cívky (soukaly), obrubovaly hotové výrobky, odváděly utkané zboží továrníkovi či faktorovi. Samozřejmě, že musely pomáhat i děti, zvláště tam, kde bylo v rodině stavů více. Mzdy byly hubené, postačily sotva na jednoduchou skromnou stravu. Platilo se od vyrobeného kusu, sazby stanovil suverénně továrník, ovšem, byla tu konkurence. Šlo-li zboží trochu na odbyt, nemohl továrník bezdůvodně „utrhnout“ na mzdě, to by mu tkalci utekli k jinému výrobcí, běda však, začal-li odbyt váznout. Pak se tkadlec nedovolal, vydělal rázem méně, nebo umlkl jeho stav nadobro, a to bylo to nejhorší. Po první světové válce jelo Hlinsko naplno ve výrobě jutových koberců. Ve vesnicích v okruhu patnácti kilometrů zpívaly stavy svoji monotónní píseň nejen ve dne ale velmi často i dlouho do noci při klinkající petrolejce. V každém domku byl stav, v některém i dva. V Benátkách bylo v tuto dobu přes šedesát stavů v 55 domcích. V Radostíně sjednávali si tkalci na odvoz utkaných

koberců vždy v sobotu povoz s koněm a za vozem šla řada tkalců svoji práci odevzdat. To byly první roky po válce. Hlinečtí továrníci bohatli, ale také krachovali a mizeli. Později začínali se objevovat výrobci – faktoři – i na vesnicích a pokoušeli se o výrobu zboží, které mělo odbyt a které tkalci znali tkáti. Byly to zase postelové pokrývky různých druhů a kvalit, ručníky, šátky, šály, záclonoviny. Zvolna, s vývojem techniky začaly sem vnikat stavy mechanické, ty však již nemohly do chalup na vesnici. Vyrůstaly tkalcovny a tkalci docházeli a dojížděli za nimi. Chaloupky tichly, petrolejky pohasly, místo nich objevily se nepáchnoucí žárovky. Tátové však nenosili víc peněz než dříve, sotva bylo na chleba a žitnou kávu. Skromnost a střídmost byla i nadále vynucenou vlastností tkalců, souchotiny probíraly dále jejich řady. Zavádělo se nemocenské pojištění, polovinu pojistného hradil zaměstnavatel a polovinu dělník. Důchod či pense se tu ještě nenarodily. Byl jen výměnek, ale ne v čistě tkalcovských rodinách či domcích. Tam museli staří rodiče nějak pomáhat, pokud jim síly stačily. Hubená mzda, několik dětí, staří rodiče k tomu a pak nebylo divu, že tkadlec pracoval třeba i 16 hodin denně, jeho stav umlkal jen na chvíli nejnútnějšího odpočinku. V letech 1933–1934, kdy krize zachvátila celý svět, bylo snad nejhůře. Odbyt tkalcovských výrobků klesal a vázl, nikdo je nekupoval ani za výrobní cenu. Sklady se zaplnily, továrníci omezovali a zastavovali výrobu a tkalci byli nuceni pracovat za jakoukoli ubohou odměnu, která byla přece jen trochu lepší než poskytované žebračky. O náhradní práci pro dělníka se tehdy nikdo nestaral, všude se šetřilo. Tkalci utíkali od ztichlých stavů, hledali a pozvolna nacházeli jinou práci. Pracovali v lese, na pile, ve slévárně v Ransku, na dráze, na silnicích. Mladí svobodní lidé odcházeli za prací do světa, kde se přece nějaká práce našla, zvláště byli-li vyučeni řemeslu. Snad z každé rodiny odešel někdo za prací do Prahy, do Ostravy, do dolů, lomů, na státní akce. Předválečná konjunktura zlepšila trochu: situaci tkalců, avšak ruční stavy se již do vesnických domků nevrátily. Za války pracovalo se zvýšenou měrou v raneckých továrnách na výrobě granátů, mnoho pracovníků muselo odejít na práci do Německa. Po válce pak a po znárodnění podniků až do dnešních dnů hledá práce dělníky, staví se nové podniky tam, kde jsou volné pracovní síly. A tak z nepatrné tkalcovničky Oskara Scheina a Karla Jeníčka vyrostl závod, který počtem pracovníků a množstvím vyrobeného zboží přerostl rámec Ždírcem a skýtá možnost výdělků stovkám žen širokého okolí.

Situace tkalců nyní.

Jídelna, postavená na nádvoří závodu, přerůstá kvalitou a kapacitou rovněž rámec závodu. Vařilo se tu v tomto roce 93.000 obědů, z toho 33.000 pro vlastní pracovníky, 31.000 pro JZD a zbytek pro odběratele z ostatních menších podniků. Kvalitní oběd stojí u přepážky Kčs 7,50, z čehož Kčs 4,40 je vlastní hodnota jídla a Kčs 3,10 je režie spojená s vyvážením – mzdy kuchařek a ostatní náklady s tvorbou jídel spojené. Příkladná je i péče vedení závodu a odborových složek o rekreaci zaměstnanců. Pracovníci mají možnost trávit část své dovolené ve vlastním stanovém táboře v Bulharsku nebo u Severního moře poblíž Rujany družbou a výměnou pracovníků z NDR. V nedalekém Svratouchu je podnikové rekreační zařízení, které mohou zdejší pracovníci též bohatě využívat. Aby bývalí pracovníci neztráceli kontakt se závodem, pořádá se každoročně vždy aspoň jeden společný zájezd pro důchodce buď do památných míst naší vlasti nebo na vhodné představení některého z našich divadel či nějaké jiné akce.

Pila dříve a nyní.

Druhým, asi stejně starým závodem zdejší obce je pila. Byla postavena po vybudování železniční tratě z Havlíčkova Brodu do Liberce, která se stavěla v letech 1866–1871. Trať žďárská stavěla se asi o 35–40 let později. Panství žďárské, jehož majitelkou byla hraběnka Klotilda Kheven-Müllerová^{lxix}, dcera Clam-Gallasová, měla zájem na zpeněžení dřeva z rozsáhlých lesů, zvláště když hutě a hamry jeden po druhém uhasínaly své pece a stěhovaly se buď za uhlím (Ostrava, Kladno) nebo za kvalitnější železnou rudou. Pila byla uvedena do provozu roku 1872, avšak již r. 1904 bylo řezání dřeva zastaveno, ježto podnik po několik roků nevykázal žádný zisk. V letech první světové války pronajala si pilu firma Löwy a Winterberg z Prahy, po válce pak pozemkovou reformou a záborovým zákonem přešla do majetku Lesního družstva v Přibyslavi. Toto ji pak v roce 1931 pronajalo akciové společnosti Lesna. Po druhé světové válce znárodněním přešla do Východočeských dřevařských závodů nyní se sídlem v Trutnově. Provoz byl zprvu parní zařízení na spalování pilin pod kotlem a po výstavbě nového závodu v roce 1971 zaveden provoz elektrický. Počet pracovníků pohyboval se dle intenzity provozu až do 150. První ženy, co pracovníce v provozu, byly tu zařazeny až po roce 1971 na nové pile,

kdy zavedená mechanizace nejtěžších prací umožnila je i tu zaměstnávat. Katrové zařízení v pilnici mělo být po osmi letech vyměněno. Avšak pár týdnů před tím náhoda rozhodla jinak.

Požár na pile.

V sobotu 19. května 1979 ve večerních hodinách zpozoroval výpravčí Janda od budovy nádraží v hale pily podezřelé světlo, jako by tam cosi hořelo. Ohnisko požáru se zvětšovalo. Poplašná siréna rozrušila poklid sobotního večera a volala požárníky o pomoc. Všichni zdraví muži, a zvláště pracovníci závodu, z obce přispěchali, záhy přijeli požárníci z okolních obcí, Chotěboře, Hlinska a Havlíčkova Brodu. Nebylo však jednoduché požár uhasit. Suché a olejem nasáklé dřevěné části pilnice hořely, nedaly se vodou hasit a sám přívod vody byl problémem. Žár uvnitř pilnice byl obrovský; silné ocelové nosníky byly jím do červena rozžhaveny a zkrouceny. Podařilo se požár lokalizovati aspoň na prostor pilnice, kde požár asi vznikl, a zachránit před zkázou části haly, které se uchránit daly. Dlouho do noci, vlastně až do ranních hodin pracovali požárníci 20 sborů na lokalizaci požáru. Střešní izolace – hliník a asfalt – žářem se roztavily a ohrožovaly každého, kdo by se odvážil do vrat pilnice, zvenčí však hašení vodou nebylo možné, stěny nepovolily. Ředitele závodu odvezli s popáleninami do nemocnice. Nebyl pěkný pohled druhý den na to, co z moderní pilnice zůstalo. Strop nad pilnicí prohořel a propadl se, mamutí nosníky žářem pokroucené čněly jako vztyčené prsty, žalující na zlý osud. Katry se propadly do přízemí a všude jen spleť černých ohořelých drátů. Zděná část s brusírnou a kantýnou nahoře a umývárny v přízemí požáru odolala, zachráněna byla asi polovina haly s třídičkou řeziva. Katrové zařízení mělo být v době závodní dovolené asi v druhé polovině července demontováno a nahrazeno zařízením novým. Hodnota starého zařízení byla již odepsána. Proto věcná škoda požárem vzniklá nečinila ani 3 mil. Kčs, následná škoda vzniklá nesplněním plánu a exportních závazků byla však neporovnatelně vyšší.

Stav po požáru.

Hned v prvních dnech po požáru hlásila se řada otázek naléhavě k řešení. V prvé řadě, co s pracovníky? Téměř 120 lidí zůstalo najednou bez práce. Byli operativně rozděleni dle schopností do čtyř stavební a obnovovací;

v hranolkárně zaveden hned třísměnný provoz, několik žen zhotovovalo v neshořelé části haly dřevěné palety a část zaměstnanců odešla na pilu v České Skalici, kde byla zavedena druhá směna. Termín obnovy provozu stanoven byl na 15. října 1979. Nikomu se nechtělo věřit, že to bude možné, že se to dokáže. A přece! Demoliční četa z Litvínova rozebrala trosky pilnice, našel se i podnik, který poskytl novou ocelovou konstrukci, a řada dalších podniků poskytla pomoc. Velké štěstí bylo, že nové zařízení pilnice bylo na místě, připravené k zamontování a že požárem neutrpělo. Bez úhony zůstala hala, v níž se slabá kulatina zpracovává novou technikou – spirálovou sekačkou – na hranolky.

Výkony nových strojů.

Státní orgány hledaly všemi způsoby a silami příčinu požáru. V den požáru – v sobotu – pracovala dopolední směna do 13 hodin. V odpoledních hodinách byla tu bouře a řada svědků vypovídala, že viděli, jak blesk sjel do vedení za pilou. Odborníci však vyloučili, že požár povstal od blesku. Mnoho dohadů, konkrétně však nebylo zjištěno nic, co by mohlo být označeno jako průkazná příčina požáru. Nebyl zjištěn nikdo, kdo by mohl být obžalován i jako částečný viník. A tak 15. října spuštěna znovu jedna rámová linka; druhá bude agregátová z dovozu ze Západního Německa^{lxx} a bude řezati kulatinu 17 až 28 cm silnou, rámová bude pak řezati kulatinu 28 cm v průměru a silnější. V hranolkárně agregátová linka bude řezati kulatinu 8 až 17 cm silnou. Při provozu všech tří linek bude pořež činiti 200.000 m³ kulatiny ročně.

Obraty obchodů.

Tržby našich obchodů v roce 1979 neměly proti minulým rokům velkých odchylek:

	Prodejna (tržba v Kčs 1.000 za rok)			Plán
	1974	1978	1979	1979
Benátky – smíšené zboží	–	–	1.066	1.106
Kohoutov – smíšené zboží	459	542	531	564
Nové Ransko – smíšené zboží	549	803	834	831
Ždírec – samoobsluha	4.915	6.439	6.647	6.697
Ždírec – maso-uzeniny	2.424	2.966	2.992	3.054

pokračování tabulky z předchozí strany

	Prodejna (tržba v Kčs 1.000 za rok)			Plán
	1974	1978	1979	1979
Ždírec – oděvy-boty	1.233	1.372	1.397	1.436
Ždírec – průmyslové zboží	2.435	3.419	3.829	3.290
Ždírec – stavebniny	4.036	4.548	4.370	4.120
Ždírec – u Lázníčků	1.165	1.238	1.216	1.245
Ždírec – u nádraží	642	592	647	595
Benátky – pohostinství	–	–	234	278

Výstavba průmyslové prodejny byla sice ukončena a předána Jednotě, vybavení novým nábytkem a vnitřním zařízením nebylo do konce prosince ukončeno, takže k otevření prodejny došlo až v roce 1980.

V. Úpravy obce, doprava, spoje.

Bytová výstavba.

I když nastala jistá stagnace ve výstavbě bytů, snad vlivem nadměrné rozestavěnosti a nedostatku stavebních hmot a pracovních sil, ve Ždírci se postavilo 34 bytových jednotek, z toho 12 družstevních Chotěbořských kovodělných závodů v Novém Ransku, 12 řadových u hřiště a 10 rodinných domků. Naproti tomu ubylo 7 bytů a to 4 domy vykoupené k demolici a 3 byty v domě čp. 48 (Zdražilových) adaptovaných pro MNV a obřadní síň SPOZ. V osadě Nové Ransko postaven 1 rodinný domek. Řada dalších domků jak ve Ždírci, tak v osadách byla opravena či zvýšena o další podlaží. V mnoha rodinných domcích zavedli si majitelé ústřední vytápění, které je ke konci roku 1979 zavedeno snad ve více než polovině bytů. V nově stavěných bytech zařizuje se tento druh vytápění všeobecně, převážně na vytápění uhlím. Ve Ždírci včetně osad je ke konci roku 1979 evidováno 723 bytů.

Další akce v obci.

V budování Ždírcem v akci „Z“ bylo i v tomto roce pokračováno. Hlavním těžištěm akcí byla výstavba průmyslové prodejny, dále budování inženýrské sítě „na Hamerské II“ pro další bytovou výstavbu, úprava horní poloviny náměstí na parkoviště, vybudování a vyasfaltování chodníků v ulici

z náměstí k lesoparku. V lesoparku samém konány další úpravy, vyrovnávání terénu, úklid různých zbytků a další doplňující výsadba. V létě bylo započato s regulací Doubravky v úseku od mostu v Novém Ransku vpravo od Kopaniny až k „mostu družby“ mezi Ždírcem a Starým Ranskem. Tok mladé říčky byl vyrovnán, stromy a keře okolo potoka byly vytrhány. Současně s tím byla v přílehlých úsecích prováděna i meliorace zemědělské půdy.

Zahrádkářská kolonie.

Zahrádkářská kolonie za Bencovy byla během roku vyměřena, úseky po 400 m² přiděleny zájemcům. Ke konci roku vykáceli noví zahrádkáři překážející stromy a křoviny a započali s úpravou půdy. Každý zájemce dostal 4 ary do pronájmu, byl seznámen s podmínkami. Nájemné jim dosud stanoveno nebylo.

V dopravě vlakové i autobusové žádné změny nenastaly. Po kolejích zdejší dráhy neprojela letos již ani jedna parní lokomotiva. Provoz byl již úplně převeden na trakci motorovou, a to nejen na kolejích, ale i v JZD – někdy před Vánoci uhynul poslední kůň a celé hospodářství převedeno též na traktory a motory.

Během roku bylo rekonstruováno a zesíleno rozhlasové zařízení v obci, takže poslech je nyní kvalitnější a není tolik přehlušován automobilovým provozem. Místní rozhlas byl též zřízen v osadě Nové Ransko.

Veřejné telefonní hovorny.

Veřejné telefonní hovorny jsou nyní ve Ždírci na poště, v Novém Ransku a v Kohoutově, chybí dosud na Benátkách, kde se pro ni zatím nenašlo umístění.

Pošta má evidovaných 590 rozhlasů, 566 televizí a vyplácí důchody 372 důchodcům.

VI. Veřejný život.

Činnost, JKVP.

Kulturně výchovná činnost byla v roce 1979 řízena jednotným plánem kulturně výchovné činnosti, který koordinoval práci společenských a zájmových organizací, školy i závodů v naší obci. Při zajišťování kulturních a výchovných akcí bylo použito spolupráce složek Národní fronty.

Tyto akce byly prováděny v souladu s plánem a předanými závazky. Styk s občany byl zajišťován všemi dostupnými prostředky: místním rozhlasem, Ždíreckým zpravodajem, propagačními skříňkami či agitačními dvojicemi. Nedílnou součástí jednotného kulturně výchovného plánu (JKVP) je i zlepšování životního prostředí. Patří sem udržování zeleně a okrašlování veřejných prostranství, lesoparku, náměstí a okolí památníku obětí válek, zlepšování vzhledu okolí rodinných domků a vícepodlažních bytových domů. Souhrnný plán byl vypracován na základě předložených závazků a plánů jednotlivých zájmových a společenských organizací v obci.

SPOZ.

Činnost SPOZ se v tomto roce nadále rozšiřovala a prohlubovala. Všechny akce byly zajišťovány a rozvíjena spolupráce s místními závody, s vedením školy, s VB a ostatními složkami Národní fronty. Po dokončení obřadní síně při MNV v čp. 48 bylo vítání občánků prováděno jednotlivě. Bylo přivítáno celkem 33 občánků. Bylo provedeno rozloučení malých školáčků s mateřskou školou a vítání žáků do první třídy ZDŠ. Pionýrský slib proveden celkem třikrát, vystupujícím žákům ze ZDŠ předány slavnostně občanské průkazy. Provedena též beseda s branci a beseda s důchodci, které se účastnilo 70 důchodců. Při dosažení životního jubilea 75, 80, 85 a 90 let navštívily jubilanty dvojice SPOZ, rovněž tak při zlaté svatbě. Dvakrát byli navštíveni naši staří občané v domově důchodců. Při každém úmrtí občana obce bylo pozůstalým dvojicí SPOZ kondolováno a v místním rozhlase vysílána pietní vzpomínka a rozloučení se zesnulým.

Novoroční projev měl opět jako obvykle prezident republiky Dr. Gustáv Husák.

Dnem 29. ledna zavedena nová úprava pracovní doby v úřadech, ve školách i v některých podnicích s jednou frekvencí. V úřadech je pracovní doba většinou od 8 do 16 hodin, ve školách se učí rovněž až od 8 hodin.

Májové oslavy.

První máje byl letos v Křížové. Pochodu do Křížové účastnilo se hodně ždíreckých, členové Tatranu pochodovali v útvaru. Slavnostní projev měla s. Kovářová. Nebylo hezky, chvílemi padal sníh.

V měsíci březnu^{lxxi} byl energickým zásahem prezidenta USA sjednán mír mezi Egyptem a Izraelem. Celý svět si oddych nad zažehnaným ne-

bezpečím války. Byl to však mír nadiktovaný velmocí a oběma válčícími stranám nechťelo se vzdáti se svých cílů a kompromisně stáhnouti se ze získaných pozic a podati soupeři ruku ke smíru. Kéž by se naše supervelmoci dohodly na společném postupu ve věcech míru, zanechaly horečného a nesmyslného zbrojení a každého buřiče světového míru rázným zákrokem usměrnily a donutily přestat s řinčením zbraní.

Návštěva rakouského prezidenta.

Ve dnech 13.–15. března navštívil naši republiku rakouský prezident Dr. Rudolf Kirchschläger. Byla to první návštěva hlavy rakouského státu v poválečné době u nás. V Karlových Varech vítal ho předseda západočeského kraje Adolf Starý, zdejší rodák a bratr bývalého předsedy JZD Karla Starého. Snad i tato návštěva přispěje ke zlepšení sousedských vztahů mezi oběma zeměmi.

VII. Politický a kulturní vývoj, rozvoj školství.

Stav ve škole.

Ve školním roce 1979/1980 navštěvuje zdejší devítiletku 333 žákyň a žáků, tj. o 6 více než ve školním roce uplynulém, ve kterém školu opustilo 44 žáků. Počet tříd se opět rozšířil. Potřeba 13 tříd a jedné družiny mládeže vyvolala další provizorní řešení v jejich rozmístění. Na Slavíkov jsou vyváženy děti druhých tříd, jedna třída umístěna po přesídlení MNV do bývalých místností MNV. 3. září 1979 nastoupilo 50 prvňáčků. Zahájení školního roku bylo slavnostní a odbývalo se v sále místního kina za spolu působení SPOZ. Pro starší ročníky bylo zahájení školního roku provedeno ve školní tělocvičně.

Místní knihovna.

Dosavadní vedoucí knihovny Marta Vosecká odešla v polovině října na mateřskou dovolenou a vedení knihovny převzala s. Marie Mísařová. Na zdejší střediskovou knihovnu je napojeno osm místních lidových knihoven z okolí a to: Křížová, Staré Ransko, Nové Ransko, Horní Studenec, Údavy, Sobíňov, Slavětín a Oudoleň. Těmto knihovnám slouží výměnný fond, který obsahuje 1.105 svazků. Organizaci výměny ucelených souborů knih a evidencí výměnného fondu je pověřena naše knihovna.

Výměna souborů knih je prováděna v každé knihovně přibližně dvakrát do roka. Knižní fond zdejší knihovny byl v letošním roce rozšířen o 280 nových knih, které byly pořízeny nákladem 5.700 Kčs, a čítá celkem 5.500 knih. Počet čtenářů byl 236, z toho 117 mládežníků do 14 let; počet výpůjček knih a časopisů 10.278, z toho mládežníci 2.297. Dne 17. listopadu byla v místnostech knihovny uspořádána obvyklá výstava knih a obrazů spojená s prodejem. Knihy se půjčují třikrát v týdnu. Místní knihovna je na dobré úrovni a je dobře zabezpečena jak po stránce materiálové, tak i po stránce kádrové.

Životní jubilea.

Členové Sboru pro občanské záležitosti vyšli letos 15×, aby gratulovali občanům k dosažení životního jubilea, 2× ke zlaté svatbě a 1× k udělení státního vyznamenání. Tři čtvrtiny století překročili v tomto roce: František Béna 19. května, Antonín Trnka z Kohoutova 26. července, Jan Himmering 22. října, Pravoslav Carda 22. listopadu, Bedřich Daniel 29. listopadu, Antonín Uchytíl 4. prosince, osmdesátku překročili: Beřich Škarýd 31. ledna, Antonín Eis 25. března, Julie Piklová 30. dubna, Ludmila Mísařová 7. dubna, Františka Lacinová 3. října, 85 let dosáhli Kristina Břízová 5. července, Marie Jandová z Nového Ranska, 90 let: Antonie Janáčková 23. dubna a Marie Mejstříková 5. prosince. Zlatou svatbu oslavili 19. května manželé Študerovi z Nového Ranska a 3. listopadu manželé Jaroslava a Bohumil Pelikánovi. S. Karel Starý, v posledních letech předseda JZD Ždírec – Křížová dostal za svoji všestrannou činnost na poli politickém i hospodářském státní vyznamenání a medaili „Za obětavou práci pro socialismus“. Zástupci SPOZ gratulovali mu 22. března 1979.

Požárníci.

Požárníci uplatnili letos svoje síly a techniku při požáru pily a 4. června při požáru rodinného domu Emilie Lacinové ve Starém Ransku. Ždírečtí provedli proti požární prohlídky v provozovnách a obytných domech, uspořádali obvyklý ples a hromadný zájezd na zámky jižní Moravy. Požárníci v Novém Ransku vykonali též dva zájezdy pro mladé požárníky, v Benátkách uspořádali několik tanečních zábav a večírků.

Kohoutovští požárníci s podporou MNV a za pomoci občanů osady dokončili výstavbu svojí požární zbrojnice a společenské místnosti.

Zahrádkáři.

Zahrádkáři neměli letos přílišné starosti se sklizní a s odbytem ovoce. Uspořádali přednášku s odbornou tematikou a několik besed. Starali se o výsadbu okrasných keřů a o údržbu zelených ploch v obci.

Myslivci.

Členové mysliveckého sdružení měli letos hodně starostí s katastrofálním úbytkem lovné zvěře ve zdejším revíru. Koroptve a zajíci se letos nestříleli, bylo jich velice málo, bažanti se z honitby vytratili nadobro a bez střílení. Hodně se rozšířili chránění dravci – jestřábi, káně; pro nedostatek potravy venku v přírodě vydávali se často do vesnic na slepice a kachny. Bylo dost stížností na jejich řádění. Bylo též dosti lišek v lesích.

Myxomatóza řádí.

Příznivý rok neměli ani chovatelé králíků, kterým zase myxomatóza působila dosti starostí a mnohým vyhubila celé chovy králíků. Spolek chovatelů drobného zvířectva má ve Ždírci 10 členů. Svaz chovatelů stanovil letos výkupní ceny za 1 kg živé váhy králíků a to Kčs 17 za I. třídu, Kčs 15 za II. třídu a Kčs 12 za 1 kg III. třídy. Králíci vykupují se ve váze od 2,50 kg do 3,60 kg, ve III. třídě i vyšší váhy. Sráží se 15 dkg na kus za nakrměnost. Za 1 kg dodaných králíků dostane se hned při odprodeji 2 kg zrnin za režijní cenu.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

Plesy ve Ždírci.

Letošní plesová sezona byla zase nějak slabší než v uplynulých letech. Požárníci uspořádali jako obvykle svůj ples, železničáři měli svůj III. ples v Benátkách.

Hrálo se o posvícení, na Silvestra u Lázníčků, 20. října byla v sále kina estráda.

Ždírecký zpravodaj.

Ždírecký zpravodaj vyšel letos celkem 6× vždy v rozsahu dvou stran. Dodáván byl do každé rodiny zdarma. Tiskl se v nákladu 650 výtisků.

Červený kříž.

Místní skupina Českého Červeného kříže oslavila 20 let od svého založení v obci a 60 let od svého založení ve státě. Slavnostní shromáždění bylo v neděli 8. dubna v sále kina. Zakládajících členů bylo 14, přestupem členů ze skupiny v Křížové zvýšil se počet členů na 40, nyní má skupina 98 členů. Drobnou výchovnou práci skupiny zvláště mezi žactvem naší devítiletky není možno podceňovati. Každoročně organizuje a zajišťuje odběr krve, zúčastňuje se každé větší akce v obci. Každým rokem uspořádá alespoň dvě odborné zdravotnické přednášky. Letošní odběr krve byl poprvé organizován podle krevních skupin a 16. června přišlo do zdravotního střediska celkem 74 dárců, z nich dva dávali svoji krev již desetkrát.

Obecní kino.

Obecní kino si udrželo letos návštěvnost roku loňského. Bylo promítnuto celkem 217 filmů, z toho 65 dětských a školních. Počet návštěvníků byl 15.201 a tržby činily Kčs 73.208.

Síň tradic v Křížové.

V Křížové byla dne 9. května otevřena „síň tradic“ v budově školy. Jsou zde vhodně a vkusně umístěny upomínky a početný fotografický materiál z odboje v poslední válce ze zdejšího okolí.

Činnost Tatronu.

Tělovýchovná jednota Tatran vyvíjela i letos všestrannou činnost. Uplynul již rok od zahájení provozu v nové školní tělocvičně. V denní době cvičí zde žáci zdejší devítiletky, večer pak nacvičují zde cvičenci svá vystoupení na Čs. spartakiádě 1980. Nácvik byl zahájen v druhé polovině září. Dříve, než ti nejlepší vystoupí na Strahově, představí se veřejnosti na místním vystoupení, které by se mělo konat v rámci oslav 1. máje na okrskové spartakiádě v Chotěboři a na okresní spartakiádě v Havlíčkově Brodě. Náčelnice s. Marie Pokorná a náčelník Zdeněk Marek a jeho manželka Věra Marková zajišťovali nácvik 7 skladeb, z toho 5 jednota Tatran a 2 škola. Nacvičuje mladší žactvo – 20, mladší žáci – 16, starší žáci – 24, mladší žákyně – 36, starší žákyně 32, ženy 35, muži 19. Sportovní fotbalové oddíly si vedly poměrně dobře. Žáci uhájili si na podzim v krajském přeboru 3. místo, dorostenci z krajského přeboru sestoupili a hrají

okresní přebor, kde se umístili na podzim na 3. místě. První mužstvo hraje stále I. B. třídu a umístilo se na 4. místě tabulky. Vedením I. mužstva byl od nové sezony pověřen s. František Vápeník, pomáhá mu v tom s. Karel Starý. Vedoucím mužstva je Miloslav Ondráček. V průběhu podzimního kola tvořili kádr družstva tito hráči: Čepl, Hille, M. Novotný, Veselský, Málek, Nejedlý, M. Málek, Pavel Chalupa, Flusek, Carda, Josef Šlerka, Mikulecký, Švanda, Legát, Křesťan, Štětina, Z. Marek, Ondráček, Ledvinka, Česal a Petr Chalupa. Jednota založila nový oddíl ženské odbíjené. Celá jednota má 416 členů, z toho 228 mládežníků. Kromě sportovní činnosti uspořádali členové Jednoty pro veřejnost sportovní ples a 2 taneční zábavy. Brigádnickou činnost zaměřili členové na úpravu hřiště a na podzim na výstavbu garáže na zakoupený autobus.

IX. Pohyb obyvatelstva, život lidí.

V letošním roce narodilo se ve Ždírci a osadách celkem 25 občánků, z toho 1 dítě záhy zemřelo. Byli přivítáni do života členy Sboru pro občanské záležitosti. Po vybavení obřadní síně budou novorození občánkové vítáni individuálně, jednotlivě.

Za stejné období zemřelo celkem 24 občanů, z toho 13 ždíreckých, 6 z Benátek, 3 z Kohoutova a 2 z Nového Ranska.

Zemřelí občané.

Halamka Bohumil, Benátky, zemřel 6. ledna, stáří 42 let.

Novotná Františka, Ždírec čp. 112, zemřela 23. ledna, stáří 89 let, vdova po železničáři, téměř do posledních dní života obstarávala si vše sama, chodila nakupovat potraviny atd.

Boháč René, Ždírec čp. 404, zemřel 30. ledna krátce po narození.

Samcová Kateřina, Ždírec čp. 22, zemřela 9. března ve věku 63 let.

Pátek Antonín, Benátky čp. 1, zemřel 25. února, stáří 85 let, zemědělec – důchodce.

Pátková Antonie, Benátky čp. 44, zemřela 11. února, stáří 82 let.

Jandová Marie, Benátky čp. 62, zemřela 6. února, stáří 80 let.

Šmelcová Antonie, Nové Ransko čp. 220, zemřela 1. dubna ve věku 77 let.

Dalecká Marie, Benátky čp. 11, zemřela 22. dubna, stáří 88 let.

Starý Karel, Ždírec čp. 35, zemřel 23. června ve věku 67 let, v posledních

létech předseda sloučeného JZD Ždírec – Křížová. Byl velmi agilní, zastával během života řadu funkcí.

Nováková Anežka, Ždírec čp. 179, zemřela 15. srpna ve věku 79 let.

Pátková Anna, Benátky čp. 75, zemřela 18. srpna ve věku 70 let.

Janáčková Antonie ze Ždírci, zemřela 23. srpna v Domově důchodců v Rozsochatci ve věku 90 roků.

Ondráčková Božena, Ždírec čp. 337, zemřela 10. září, věk 77 let.

Růžičková Marie, Ždírec čp. 120, zemřela 8. září ve věku 62 let.

Křesťan Miloslav, Nové Ransko čp. 235, zemřel 30. srpna, stáří 70 let.

Dlouhá léta byl kapelníkem, byl družné, veselé povahy, maloval krajiny naší Vysočiny. Mnoho jeho obrázků zdobí byty občanů širokého okolí.

Byl znám a oblíben ve velké části Vysočiny.

Laštůvková Marie, Ždírec čp. 79, zemřela 4. listopadu ve věku 78 let.

Vojtová Helena, z Kohoutova čp. 11, zemřela 5. listopadu ve věku 67 let.

Culek František, Ždírec čp. 126, zemřel náhle 6. listopadu ve věku 72 let.

Dlouhá léta byl listonošem ve Ždírci.

Březinová Marie, Kohoutov čp. 44, zemřela 18. listopadu ve věku 74 let.

Kovalelová Marie, Ždírec čp. 101, zemřela 5. prosince ve věku 81 let.

Pechrová Barbora, Kohoutov čp. 41, zemřela 12. prosince ve věku 70 let.

Málek Bohumil, Ždírec čp. 368, zemřel 23. prosince ve věku 68 let.

Ressel Alfréd, ze Ždírci, zemřel 18. prosince ve věku nedožitých 90 let v Domově důchodců v Rozsochatci.

Průměrný věk zemřelých činil 71,7 roku.

Dr. Pavelka zemřel.

Dne 23. února zemřel MUDr. Antonín Pavelka z Chotěboře, v širokém okolí známý a oblíbený internista, uznávaný odborník. Před léty v rámci pomoci nevyvinutým zemím působil několik roků v hlavním městě Habeše Addis Abebě. Zemřel náhle na srdeční infarkt ve věku 50 let, želen a vzpomínán též pro svoji družnou slovanskou povahu.

Dne 15. září zemřel náhle na rekreačním zájezdu v Itálii zdejší rodák JUDr. Jan Jakeš, krajský prokurátor v Ostravě ve věku 46 let. Zastával na ostravsku řadu odborných i politických funkcí.

Prezident Ludvík Svoboda zemřel.

Dne 21. září^{lxxii} zemřel v Praze po dlouhé chorobě bývalý prezident re-

publiky, generál Ludvík Svoboda. Byla to největší a nejváženější osoba ve státě, autorita velmi uznávaná a ctěna. Dožil se vysokého věku 85 let po těžkém i strastiplném životě.

Charakteristika roku 1979.

Nepříliš dobrý rok co do počasí a úrody zemědělských plodin, v obci rok intenzivního budování, průměrný a nevýrazný rok v životě hospodářském a vnitropolitickém. V mezinárodní politice rok velmi rušný, plný výbuchů a nebezpečných konfliktů, zvláště v druhé polovině roku a v jeho závěru.

I. Národní výbor.

MNV v domě čp. 48.

Ve složení Národního výboru změny v tomto roce nenastaly. Ze zaměstnání uvolněný předseda Miloslav Blažek zabydlel svoji kancelář na MNV a šel se s problémy obce. Převzatý dům Zdražilových, čp. 48, byl po nutných adaptacích vybaven novým nábytkem a v průběhu roku i ústředním topením na pevné palivo.

Plenární zasedání.

Plenární zasedání MNV konalo se tohoto roku sedmkrát, opět vždy v malém sále u Lázníčků, z toho byly dvě schůze slavnostní, a to únorová k 35. výročí vítězství pracujícího lidu a listopadová na oslavu 63. výročí VŘSR. Rada národního výboru zasedala celkem 26x vždy v zasedací síni MNV.

Komise MNV.

Všechny komise NV podržely i tento rok své složení a plnily své úkoly. Občanské výbory na osadách zasedaly ve svých společenských místnostech a zabývaly se svými problémy.

Rozpočet obce.

Finanční rozpočet obce na rok 1980 činil úhrnem Kčs 589.900. Na daních a dávkách bylo vybráno Kčs 57.600 na dani domovní, Kčs 1.000

daně zemědělské, Kčs 5.000 co poplatků ze psů a Kčs 2.000 na dani z příjmu obyvatelstva.

Vítězem v soutěži.

Na plenární zasedání dne 16. května dostavil se do Ždírcce místopředseda Okresního národního výboru v Havlíčkově Brodě s. Karel Moravec a vedoucí plánovacího odboru ONV s. Šimánek. Bylo provedeno vyhodnocení soutěže měst a obcí při plnění volebních programů Národní fronty za rok 1979, ve kterém se naše obec umístila v kategorii obcí nad 600 obyvatelů na 1. místě. Předseda MNV s. Blažek převzal z rukou místopředsedy ONV s. Moravce „Čestné uznání III. stupně rady Východočeského KNV“. S tím spojená finanční odměna Kčs 25.000 bude použita k dalšímu zlepšení životního prostředí naší obce.

Hodnocení stavu služeb.

V dalším jednání tohoto pléna byla posouzena úroveň a stav obchodu, restaurací a úseku služeb poskytovaných naší veřejnosti. Podkladem hodnocení byla zpráva z provedených prověrek v jednotlivých prodejnách, restauracích a provozovnách služeb, které provedl dílenský výbor Jednoty spolu s členem rady MNV s. Františkem Lédlem. Konstatováno, že úroveň obchodů, jich zásobování sortimentem zboží a kulturnost prodeje jsou na dobré úrovni. Horší je to již s našimi restauracemi a službami obyvatelstvu.

Prodejna průmyslového zboží.

Nově otevřená prodejna průmyslového zboží začala sloužiti našim občanům po přestěhování ze staré prodejny dnem 23. února a velmi zlepšila celkovou situaci v nákupu. Byla pro začátek dobře vybavena zbožím všeho druhu a bylo by dobré tento stav co nejdéle udržeti. Prodejna má k dispozici cca. 500 m² prodejní a skladovací plochy. Vedoucím v nové prodejně zůstal dosavadní vedoucí Josef Glanc. Před otevřením prodejny se rozkřiklo, že k zahájení provozu přijede i čsl. televize, a tak při otevření čekala tu řada občanů a dětí na natáčení. Byli však zklamáni, televize nepřijela.

Prodejna zeleniny.

Velmi se diskutovala potřeba prodejny zeleniny. Dosavadní prodej v samoobsluze potravin nedostačoval, byl nedostatečně zeleninou zásobován.

Bylo dohodnuto zatímtní umístění prodejny v uvolněných prostorách po průmyslovém zboží, i když naše ženy nebyly spokojeny se situováním prodejny asi 200 m od samoobsluhy.

Připojení obce Údavy s osadou Stružinec.

Na tomto plenárním zasedání bylo též projednáno a schváleno připojení obce Údavy s osadou Stružinec ke Ždírci s platností od 1. ledna 1981.

Zahájení brigád.

V sobotu 19. dubna vyhlášena první jarní brigáda v obci a započato i s pracemi na výstavbě školního pavilonu. Tato výstavba bude se provádět v akci „Z“ v rámci volebního programu národní fronty. Je jisté, že takovýto projekt nelze v akci „Z“ uskutečniti najednou. To by bylo nad naše síly. Proto se zahajuje jen výstavba školního pavilonu se šesti učebnami a čtyřmi kabinety a výstavba kotelny započne v návaznosti trochu později. Obě stavby jsou jednou akcí. Kompletní dokončení stavby má být před započatím školního roku 1982/1983. Vlastní školní pavilon bude dvoupodlažní montovaný ocelový skelet, dodavatel Rudné doly Jeseník. Kotelna bude provedena z cihel s vytápěním na tuhá paliva s možností přechodu na automatické vytápění plynem. Ocelový komín kotelny bude 25 m vysoký. Během roku 1980 bude na školním pavilonu prostavěno 320.000 Kčs.

Úprava náměstí.

V letních měsících byla provedena úprava horní poloviny náměstí. Plocha byla urovnána a zpevněna, postaveny dvě okrasné zídky. Okolo celého náměstí byla vytvořena a upravena plocha pro parkování osobních automobilů.

Stávající počet poslanců NV 46 nebyl během roku měněn. Připojením obce Údavy a osady Stružinec zvýší se jich počet o 14, ovšem až od 1. ledna 1981.

Zpravodaj

Ždírecký zpravodaj, orgán MNV, vydávaný školskou a kulturní komisí, vyšel v roce 1981 pětkrát v nákladu 650 výtisků a byl dodáván zdarma do každé rodiny po linii poslanců MNV. V několika výtiscích byly otištěny obrázky ze života obce.

Z iniciativy Čs. svazu žen uskutečnila se na podzim „burza dětského odívání“ – výměna dětských oděvních částí. Akce měla úspěch a bude v ní pokračováno.

Pečovatelská služba se již vžila a vykonává ji v obci Hana Málková.

Demoliční příkaz byl vydán na domek čp. 9 po bývalém obecním strážníku Janu Vomelovi.

Plenární zasedání dne 4. září 1980 projednávalo činnost JKVP (Jednotný klub kulturně – výchovného plánu) za první pololetí 1980, plnění plánovaných akcí, zprávu finanční komise a plnění plánu finančního a zprávu vedoucího komise pro výstavbu. Činnost komisí i občanských výborů na osadách byly hodnoceny kladně. Schváleno, že na 27. září a 4. října budou vyhlášeny národní směny.

Akce budování.

Ze stavebních akcí kromě výstavby školy bylo pracováno na zřízení obřadní místnosti pro SPOZ v budově MNV, provedení a položení nové kanalizace od školy a zpevnění stávající vozovky ke státní silnici. Na Novém Ransku byla provedena generální oprava vozovky uvnitř obce v hodnotě 105 tis Kčs. Na Kohoutově započato s budováním chodníku od hasičské zbrojnice k prodejně potravin. Na Benátkách započato s budováním kanalizace podél státní silnice.

Klub důchodců.

V říjnovém plenárním zasedání MNV byl odsouhlasen návrh na zřízení klubu důchodců ve Ždírci. Bude zřízen v místnostech bývalého národního výboru čp. 1, schválen též návrh odkoupiti rodinný domek čp. 82 po zemřelé paní Kasalové, v němž by po adaptaci byly umístěny jesle.

V září 1980 bylo vzpomenu 25. výročí otevření mateřské školy. Byla slavnostně otevřena 1. září 1955 a zapsáno tehdy 22 dětí. O sedm let později byla otevřena druhá třída a počet dětí zvýšil se na 42. 1. září 1975 byla otevřena třetí třída, počet dětí činil již 80.

Sběr šrotu.

Sběr odpadových surovin v roce 1980 se opět znatelně zvýšil. Bylo sebráno a vykoupeno 61.000 kg starého papíru, 3.600 kg textilií, 97.635 kg železného šrotu a 1.966 kg barevných kovů.

Brigády.

Na brigádách v roce 1980 odpracovali občané MNV Ždírce celkem 15.443 brigádnických hodin, z toho vlastní obec Ždírce 12.456, Benátky 1.250, Kohoutov 152, Nové Ransko 1.585. Ve Ždírci odpracováno na akce „Z“ 9.153 hodin, orgány NF na svých zařízeních 1.573 hodin a žáci zdejší školy 1.730 hodin.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Počasí na jaře.

Měsíc leden roku 1980 byl opravdu zimní. Sněhu bylo sice jen málo, mrazy se pohybovaly okolo -5 až -15 °C. Únor byl bílý jen sotva z poloviny, byl znatelně teplejší. Prý byli viděni již skřiváci. Určitě zpívali již v polovině března, kdy rozkvetly bleďule a podběl. Na první jarní den bylo však opět bílo a v noci -6 °C a o Velikonocích v prvním týdnu dubna bylo znovu bílo, sněhu asi 20 cm. Zaveden byl opět letní čas. Polní práce započaly kolem 14. dubna, kdy sníh již zmizel a pole trochu oschla. Mnoho se toho na polích neudělalo. V třetí dekádě dubna napadl opět sníh, bylo ho 30 cm a ležel skoro celý týden. Polní práce a jarní vývoj to citelně opozdilo, zvláště když ještě v květnu bylo 8 dní s teplotou pod 0 °C. Dubnový sníh namrzl na větvích lesních stromů a vítr způsobil ve dnech 22. až 25. dubna opět místy značné polomy v lesích, zvláště na mladých porostech.

Zlé jaro, léto.

Zmrzlí prošli tohoto roku ve dnech 15. až 17. května s mrazíky -2 °C. Poslední noční mrazík 23. května však nadělal již dosti škod v zahradách, kde kvetly již rybíz, třešně a višně a vylézaly brambory. Květen byl pak celkově již chladnější než jiné roky, květ ovocných stromů a vůbec celkový vývoj a vzrůst se již opožďoval. Červen pak byl též chladný a deštivý a zpoždění růstu se zvětšovalo. Sena nebylo možno usušit a z rozmoklých luk sklízet. Rovněž červenec nebyl pěkný. Ani jediný den v červenci neměl teplotu letní, tj. přes 25 °C v poledne. Dovolená závodů téměř vypršela. Obilí nedozrávalo a silnými lijáky polehlo. Situace stávala se velmi vážnou a nezlepšila se ani v srpnu. V tomto měsíci dosáhla tu polední teplota 25 °C pouze třikrát, zato pětikrát nedosáhla ani

15 °C, tj. teploty jarní. Noční teplota 11× nedosáhla ani 10 °C, 26. srpna byl dokonce v lukách u vody šedivý mrazík. Žně i se svým začátkem přesunuly se do září, částečně i proto, že v nižších polohách končily žně také opožděně a kombajny nemohly proto dříve dojetí. A nejen žně byly tak opožděny. Všechny plodiny, i ovoce dozrávaly asi o 3 týdny později, otavy sekaly se též až v září, rovněž jako sklizeň lnu zasahovala do žní. Pozdní ovsy ve vyšších polohách bylo možno sklízet až začátkem října, a to ještě ne plně vyzrálé. V září již polední teplota nedosáhla letního stupně ani jednou, takže v letošním roce měli jsme tu pouze asi 4 letní dny. Sklizeň brambor dostala se v této situaci do října, s počasím nejen deštivým, ale i značně chladným. Těžko se sklízely, byly značně pohnilé a nedozrálé. Bylo hodně stížností na jejich kvalitu a hodně reklamací. Ozimy sely se pochopitelně též později než jiná léta a jen nemnoho jich ploch bylo do příchodu mrazů a sněhu alespoň průměrně urostlých.

Ovoce – nedozrálé, vichřice.

Ani úroda ovoce nebyla letos vynikající. Jablek několika odrůd se sice urodilo dost, zůstala však vesměs nedozrálá a horší chuti. Kdo si nepospíšil se sklizní, zůstala mu jich aspoň část na stromech a v prvních listopadových dnech zmrzla. V Křížové se po několik sobot moštovalo, rovněž méně než v letech s průměrnou úrodou. V pátek 17. října přišla náhle silná vichřice a shodila ve zdejších zahradách snad plných 50 % jablek. Proto se i moštovalo a výkupu pro moštárny bylo dodáno ve Ždírci 11.570 kg jablek. Hrušky tu nebyly, ty zjara vesměs pomrzly.

Rybíz – výkup.

Z drobného ovoce urodilo se nejvíce červeného rybízu, vykoupilo se ho tu 2.650 kg po Kčs 5,50 za 1 kg. Černého bylo podstatně méně, vykoupilo se ho po Kčs 11 jen 354 kg. Bylo hodně zehráno na nízkou výkupní cenu červeného rybízu, kterého nebylo možno natrhati normálním způsobem za 1 hodinu více než 1,5 kg. Dosti keřů pěstitelé vytrhali, aby získali plochu pro pěstování rentabilnějších brambor.

Domácí švestky tu letos nedozrály a stromy trpěly opět ve zvýšené míře šarkou. Dodávka brambor pro spotřebitele byla rovněž 3 týdny opožděna. Přes malé hektarové výnosy nebyl příděl brambor omezován.

Včelaři letos vyšli opět téměř naprázdno; vlivem chladného léta nemedovaly rostliny ani lesy, takže průměrný výnos sotva kde přesahoval 1 kg medu ze včelstva a bylo nutno uprostřed léta včely krmit, aby nehyhla hladem.

Počasí podzimu.

1. listopadu bylo v noci –5 °C, v poledne –2 °C a v příštích dnech již sněžilo. Teplota byla 14 dní pod 0 °C a sníh ležel až do poloviny listopadu. Pak za oteplení sice zmizel, avšak v posledních dnech listopadu napadl znovu. 2. prosince bylo tu –18 °C, sníh slezl až těsně před Vánocemi a tyto byly pak opět na blátě.

III. Výstavba socialismu na vesnici. JZD.

Stav JZD – výnosy.

Výměra zemědělské půdy se neměnila, rovněž stavy skotu, počet členů družstva ani osevní plány se proti předchozímu roku celkem neměnily. Půzemky jsou zařazeny do přírodních stanovišť V1, V2, V5, V7 a V9. Orné půdy bylo 954 ha, tj. 63,5 % z celkové zemědělské výměry. Výnosy obilovin byly letos 34,0 q po ha, tj. o 2,7 q méně než loni a o 8,5 q méně než předloni, což je vysvětlitelné nepřízní letošního počasí. Loňská zima nepříznivě ovlivnila přezimování ozimých pšenic. Na jaře muselo jich býti 52 ha zaoráno, tj. více než 50 %. Další fáze růstu obilovin byla negativně ovlivněna velkým množstvím dešťových srážek a nízkými teplotami po celý zbytek vegetačního období. Klimatické podmínky byly pak příčinou třítydenního opoždění žňových prací. Průměrný hektarový výnos 3,4 t je nejnižším výnosem v průběhu celé 6. pětiletky. Plán výroby obilovin byl splněn jen na 84 %. Ani zelená píce nepřinesla letos uspokojivé výnosy. Zklamala kukuřice a sena sklízela se vesměs velmi nekvalitní. Plocha osetá lnem byla 120 ha, tj. 12,6 % z celkové orné půdy. Rosený stonek vynesl 112 % plánované výroby, tj. 533 t a byl vykupován za Kčs 3.020 za 1 t. Tím byli naši družstevníci zařazeni mezi nejlepší pěstitele lnu. Lněného semene bylo sklizeno 86 t.

Obiloviny.

Hektarové výnosy jednotlivých obilovin byly letos: pšenice 31,8 q, žito 38,3 q, ječmen 33,1 q a oves 35,0 q.

Brambory daly letos 125 q po ha proti 283 q loňského roku a 307 q předloni. Jediný len poskytl letos 44,5 q stonku po ha, tj. o 0,6 q více než loni.

Průmyslových hnojiv bylo spotřebováno letos 19.499 q, loni 22.676 q.

Sena bylo letos též méně a těžko se sklízelo. Dojivost krav se vzdor tomu zvýšila o 38 litrů za rok na 1 dojnici; dodáno bylo o 19.000 litrů mléka více než loni.

Během roku 1980 byla zlikvidována stáj na odchov jalovic v Kohoutově, která byla jak pracovně, tak i po stránce stavební nevyhovující.

Plnění plánu – dodávky.

Celková výroba masa splněna na 97,2 %, nesplnění činilo 121 q, tj. 2,8 % z celkového plánu. Nesplnění zaviněno u chovných jalovic v důsledku nižších průměrných stavů. V odchovu selat byl plán překročen o 308 kusů; odchováno ve Ždírci 2.449 kusů.

Na jeden litr nadojeného mléka bylo spotřebováno 28 dkg jaderných krmiv, na 1 kg přírůstku skotu 182 dkg.

Teletník.

Velkokapacitní teletník – vedoucí – Jiří Fiedler – měl stav 1.000 telat ve stáří do ½ roku a 320 telat přes ½ roku. Během roku nakoupeno a odchováno 2.177 telat. Úhyn během roku 14 kusů, na jednoho pracovníka připadalo 125 telat.

V družstvu pracuje k 31. prosinci 1980 celkem 218 pracovníků, z toho 110 žen, průměrný věk pracovníka byl 44 roků. Z jídelny Bytexu dováželo družstvo denně 165 obědů pro své členy.

Výsledek celkového hospodaření byl velmi dobrý. Průměrná měsíční mzda pracovníka družstva činila Kčs 2.207 Kčs, tj. o 75 Kčs více než loni.

V roce 1980 započata výstavba sušičky lněných tobolek a šestibytovky pro pracovníky družstva.

Na stavbu sušičky byl plán Kčs 1,147.000, prostavěno bylo Kčs 1,114.000, skluz zaviněn montáží konstrukce. Plán na výstavbu šestibytovky byl Kčs 863.000, prostavěno Kčs 653.000; nesplnění zaviněno ve váznoucích subdodávkách dodavatelů, které zajišťuje OVBD^{lxxiii}.

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod.

Vzestup cen surovin. Stav na trhu.

V tomto roce nebyla vyhlášena žádná úprava cen ať průmyslového zboží či výrobků potravinářských. Ceny průmyslových výrobků, textilií, obuvi však individuálně stoupaly. Způsobeno to bylo zejména celosvětovým vzestupem cen surovin a energie. Proti roku 1972 stoupla cena surovin na kapitalistických trzích průměrně na 350 %, ropa na osmnáctinásobek, olovo na 419 %, hliník na 454 %, cín na 526 %, kaučuk na 460 %, kakao na 530 %, káva na 400 %. Tím je vysvětleno a pochopitelné, že ceny výrobků nelze udržeti a kalkulace provedená při jakékoliv úpravě výrobku vykáže vždy cenový vzestup. Podstatně stoupla též cena surové bavlny, kterou náš textilní průmysl dováží převážně z dolarové oblasti. Bavlněné výrobky jako košile, spodní prádlo a vůbec bavlněné zboží byly těžko ke koupi, též vlněné zboží značně podražilo. Dostatek bylo výrobků z vláken umělých od koberců přes látky až po pytle na obilí. Juta, která před léty dominovala v této krajině, ze které se v letech mezi válkami na tisíci stavech tkaly koberce, stala se již surovinou neznámou. Boj o získání oblastí bohatých ropou, nebo alespoň o vliv v těchto oblastech stával se skrytým i zjevným důvodem mnoha mezinárodních sporů, konfliktů i válek.

Zvýšení telefonních poplatků vedlo k pronikavému omezování telefonních hovorů, takže příjem pošty za tento výkon se téměř nezvýšil. Několik účastníků své telefonní stanice odhlásilo a o zřízení nové telefonní stanice nepožádal v tomto roce nikdo.

V dřevařských závodech pracovali celý rok na dvou linkách, třetí zatím nebyla instalována. Stopy po loňském požáru zmizely. Pracovalo se jako dříve na dvě směny. Piliny odvážely okolní JZD na stelivo nebo závody pro svoji potřebu. Kůru od odkorňovačů odvážela auta dále na skládku na Barchanci, kde státní statky s použitím slepičího trusu z drůbežárny na Křivém zkoušely tvořiti z nich humusové hnojivo na zdejší pole.

Výstavba vlečky pro pilu v tomto roce pokročila tak, že ke konci roku byly koleje a výhybky hotovy a převzaty, pouze některé zemní práce zbývalo ještě dokončiti.

V prostoru skladu Státních lesů vlevo od chrudimské silnice bylo v podzimních měsících započato s montáží kostry dílen a garáží pro jejich vozidla.

Obrat v obchodech.

Obrat místních obchodů a pohostinství byl v roce 1980 v porovnání s léty minulými asi tento (v tisících Kč):

	1974	1979	1980
samoobsluha (potravin)	4.915	6.647	6.633
textil a obuv	1.233	1.397	1.188
maso a uzeniny	2.424	2.992	2.700
stavebniny	4.036	4.370	4.962
průmyslové zboží	2.435	3.829	4.171
zelenina	–	–	201
Jednota – Kohoutov	459	531	511
Jednota – Nové Ransko	549	834	833
hostinec u Lázníčků	1.165	1.216	1.229
hostinec u nádraží	642	647	703

Měly tedy obchody vlastního Ždírcce obrat téměř 22 mil. Kčs.

V. Úpravy obce, doprava, spoje.

Výstavba bytů.

Letošního roku nebylo ve Ždírci započato s výstavbou obytného domu družstevního či podnikového. Dvanáctibytovka Chotěbořských strojíren byla kolaudována a zabydlena. Výstavba rodinných domků orientovala se cele na Hamersko, kde bylo též započato s výstavbou řadové šestibytovky pro pracovníky JZD.

Akce „Z“ plnění.

S brigádnickými pracemi bylo započato 19. dubna. Byla upravena horní polovina náměstí, kde byla plocha urovnána, připraveno parkoviště pro auta a postaveny dvě okrasné zídky se základy pro květinovou výzdobu.

Od stávajícího školního pavilonu položena nová kanalizace a provedeno zpevnění vozovky od školy ke státní silnici.

Bylo započato s výkopy pro výstavbu druhého školního pavilonu a kotelny. Byl proveden výkop pro patky, později pak provedena jich betonáž. Během roku byly na stavbě školy vykonány práce za Kčs 320.000.

V lesoparku bylo pokračováno v pracích na úpravách chodníků a osazeny pevné dřevěné lavičky.

V obecním domě byla upravena a zařízena místnost pro vítání občánků a podobné obřadní úkony SPOZ.

Na Novém Ransku byla provedena úprava – zpevnění a vyasfaltování vozovky uvnitř obce v hodnotě díla Kčs 105.000.

V Kohoutově bylo započato s úpravou chodníkové části podél státní silnice.

V Benátkách dokončeno a kolaudováno sociální zařízení v kulturním domě.

Doubravka.

Na regulaci Doubravky bylo dále pokračováno v poněkud zvolněném tempu. Na přilehlých pozemcích v blízkosti Nového Ranska bylo započato s melioračními pracemi.

Zahrádkářská kolonie.

Zahrádkářská kolonie u Bencových byla oplocena a rozdělena mezi 13 mladých zájemců. Během roku začaly se tam objevovat jako nesmělé malé provizorní chatky a první záhony se zeleninou a brambory. Nájemné bylo dohodnuto na 5 haléřů za 1 m² a rok.

VI. Veřejný život.

Spartakiáda 1980 – účast ždíreckých.

Na letošní Československou spartakiádu připravovalo se v naší obci celkem 182 cvičenců. Dobrovolní cvičitelé Tělovýchovné jednoty Tatran a cvičitelé Základní devítileté školy připravili pro spartakiádní vystoupení 20 cvičenců nejmladšího žactva, 16 cvičenců mladších žáků, 32 mladších žákyň, 24 starších žáků, 38 starších žákyň, 35 žen a 19 mužů.

Všichni tito cvičenci zúčastnili se okrskové spartakiády v Chotěboři a okresní spartakiády v Havlíčkově Brodě, muži navíc ještě okrskové spartakiády v Ledči nad Sázavou a ženy okrskové spartakiády v Rychnově nad Kněžnou a v Moravské Třebové. Na celostátní vyvrcholení spartakiády v Praze odjelo z naší obce 26 žen a 13 mužů, 4 mladší žáci a 18 mladších žákyň. Pěkné zastoupení naší obce a za tuto vzornou reprezentaci patří všem cvičencům a cvičitelům dík celé naší veřejnosti.

JKVP – akce.

Jednotný plán kulturně-výchovné činnosti (JKVP) je nedílnou součástí celooobecního závazku a jeho plnění dotýká se každého občana. Společné úsilí všech složek Národní fronty a Místního národního výboru bylo v roce 1980 zaměřeno na oslavy významných výročí, a to především na 35. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou a 110. výročí narození V. I. Lenina, 36. výročí Slovenského národního povstání a 63. výročí Velké říjnové socialistické revoluce. Nemenší pozornost byla věnována i XXII. olympijským hrám v Moskvě a zajištění dobrého průběhu Československé spartakiády. Dobrá propagace a agitace byla prováděna i u akcí pořádaných v naší obci i na osadách prostřednictvím poslanců Národního výboru a členů agitačních dvojic i byl využíván Ždírecký zpravodaj, místní rozhlas a propagační skřínky.

Při pořádání tanečních zábav, estrádních vystoupení a kulturních pořadů se pořadatelům dařilo zajišťovat jak vhodný výběr hudeb a účinkujících, tak i poměrně dobrou úroveň pořádaných akcí.

Knihovna.

Místní lidová knihovna plnila dobře své poslání a v průběhu roku uspokojovala prakticky všechny věkové kategorie čtenářů. Rovněž se dařilo zajišťovat plánované výstavy knih jak pro veřejnost, tak především pro mladé čtenáře v ZDŠ.

V rámci ochrany přírody a zlepšování životního prostředí byla zajišťována jak údržba stávající zeleně v obci, osadách i v okolí pomníku padlých, ale došlo i k rozšíření okrasných ploch na druhé polovině náměstí.

V průběhu roku bylo využíváno masového vlivu na diváka, byly zajišťovány a promítány filmy k významným výročím roku a nadále byla prohlubována spolupráce kina s ostatními složkami Národní fronty.

Na plnění JKVP se velmi dobře podílela osvětová beseda, která v obci zajišťovala nebo při pořádání většiny kulturních vystoupení spolupracovala.

SPOZ – akce.

Sbor pro občanské záležitosti v činnosti neochaboval. Bylo provedeno během roku sedmkrát vítání občánků, celkem 27 narozených, již v nové obřadní síni. Zemřelo celkem 25 občanů, z toho 14 ždíreckých, se kterými kromě kondolencí bylo provedeno obvyklé rozloučení v relaci místního

rozhlasu. Při 25 zemřelých bylo 15 pohřbeno žehem, tj. 60 %. Průměrný věk zemřelých byl 71 let. Životní jubileum 70 let oslavilo letos 37 občanů obojího pohlaví, 80 a 85 let 9 občanů, zlatou svatbu jeden manželský pár. Do první třídy školy bylo vítáno 40 dětí, občanské průkazy byly slavnostně předány 28 mladým lidem.

Sbor (SPOZ) čítá 15 členů, rozpočet na jejich činnost činil Kčs 8.000, skutečné výdaje činily Kčs 6.540.

1. Máj.

Májové oslavy: na prvního máje bylo letos hezké počasí, za poledne +16 °C, průvod ze seřadiště u družstva VZOR procházel přes křižovatku u Lázníčků, „na kanále“ se pak připojili křížovítí a ranečtí. Na hřišti měl projev Jaroslav Pátek. Průvodu se zúčastnili i dva mladí příslušníci Rudé armády. Po politickém projevu a zahrání hymen předvedli ždírečtí cvičenci místní spartakiádu.

Při slavnostním průvodu 9. května k pomníku obětem válek nebylo již tak hezké počasí. Projev u pomníku měl poslanec národního shromáždění Jaroslav Brabec.

VII. Politický a kulturní vývoj, rozvoj školství.

Stav ve škole, nový ředitel.

Dosavadní ředitel zdejší školy Richard Matějček dokončil ve své funkci školní rok a odešel dnem 1. července 1980 do důchodu. Na jeho místo nastoupil dosavadní jeho zástupce Bohumil Mísař. Jako zástupce nového ředitele byla sem přidělena Jaroslava Jirásková z Chotěboře. Učí zde též bývalý ředitel školy údavské František Jílek, ježto jeho škola byla zrušena. Ždírecká škola má v učebním roku 1980/1981 347 žáků. Žáci ze Studence, Sobiňova a Benátek dojíždí zatím do školy do Křížové. Po výstavbě školy ve Ždírci budou navštěvovat školu tuto. Tříd je tu letos 12, z toho 2 jsou stále ještě dislokovány na Slavíkov a žáci jsou tam dopravováni autobusem. Třída umístěná v bývalé budově MNV, čp. 1 byla po několika týdnech přemístěna, ježto školský odbor ONV nesouhlasil s touto dislokací.

Z počtu odcházejících žáků pokračuje nyní 37–38 % v dalším studiu – gymnázium v Chotěboři nebo průmyslové školy různých oborů a asi 10 %

jich nastupuje do různých učebních oborů končících maturitou. Zbytek, tj. asi polovina žáků odchází do učebních oborů ostatních. Mimo učební obor či studium nezůstává nyní nikdo.

Žáci zdejší školy zúčastňují se mnoha různých soutěží i sportovních a vesměs se v nich vždy čestně umisťují.

Žákovská školní kuchyně podává letos denně 250–260 obědů.

Sportovní hala.

Tělocvična – sportovní hala nezahálí nyní ani jediný půlden v týdnu. Ve dne cvičí školní děti, navečer a večer ostatní příslušníci sportovních oddílů. Domovník a sokol Jaroslav Klepetko je mimo to co topič, údržbář a operatér zdejšího kina dokonale využit.

Činnost v knihovně.

Místní knihovna zaznamenala v roce 1980 opět vzestup počtu čtenářů a výpůjček knih a časopisů. Čtenářů bylo 250, z toho mládež 154, výpůjček 13.972, z toho knih 10.399 a časopisů 3.573. Knihovna dostává mimo knih 32 titulů časopisů. Kromě knih vlastní knihovny obhospodařuje ještě 1.485 knih výměnného fondu pro místní lidové knihovny deseti okolních obcí. K vedení knihovny vrátila se v podzimních měsících opět Marta Vosecká.

Požárníci neměli letos příležitost hasiti požár. Obvyklý ples měli 12. ledna u Lázníčků.

Zahrádkáři.

Spolek zahrádkářů měl letos dosti starostí s obstaráváním stromků a s administrativním uspořádáním záležitostí kolonie u Bencových. Obvyklý zájezd se letos nekonal a tematická přednáška konala se při výroční členské schůzi 17. února. Spolek má nyní 85 členů.

Myslivci – stav zvěře.

Už i povrchním pozorováním byl znatelný úbytek zvěře všeho druhu i ptactva. Loni se zvěř nestřílela. Letos to snad bylo o trochu lepší, i když z myslivců stali se asi opravdoví ochránci zvěře místo lovci. Ždírečná honitba má sice jen 1.549 ha a 17 členů a má do roku 1982 býti sloučena s Křížovou ve větší honební celek. Letošní odstřel byl 32 zajíců, 12 kusů srnčího, 46 kachen a 6 lišek. K udržení stavu zvěře musí se pravidelně

a vydatně krmit. K tomu účelu je rozmístěno v lese 22 krmítek, kde se dvakrát týdně zakládá. Každý člen má přiděleny k obsluze 1–2 krmelce. Mnoho hodin brigád připadne na každého jednotlivce, má-li se v létě nasekat a usušit dostatek sena či jetele a v zimní době dvakrát týdně cestovati s otepí sena na zádech a se zrním za příkázaným krmelcem.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

Plesy.

Plesová sezona byla letos asi na úrovni roku předešlého. Ples měli požárníci a sportovci u Lázníčků, železničáři na Benátkách. Kromě toho byly ještě taneční zábavy o posvícení a veselice po místní spartakiádě. Nekonal se zde kácení máje a ani dříve obvyklé dožínky. Rovněž odpolední čaje o nedělích se nekonaly. 12. října zavítal do naší obce se svým souborem známý a oblíbený pražský televizní zpěvák Josef Zíma. Pro velký zájem veřejnosti opakovalo se jeho vystoupení v místním kině ještě večer.

Beseda s důchodci konala se letos v neděli 13. dubna u Lázníčků. Účastníci z osad byli dovezeni a odvezeni autobusem, a kromě pohoštění a vystoupení dětí všech ročníků hrála jim hudba k poslechu i k tanci.

ČČK.

Český Červený kříž organizoval letos opět odběr krve od dobrovolných dárců. Krev darovalo 28. května 64 dárců, dva z nich obdrželi letos bronzovou Jánského plaketu. Během roku konaly se dvě zdravotnické přednášky.

MUDr. Vladimír Jeřábek odchází.

12. května onemocněl náhle zdejší lékař Dr. Vladimír Jeřábek. Léčil se dlouho v nemocnici v Havlíčkově Brodě, později v rehabilitačním ústavě v Chotěboři. V podzimních měsících byla sem trvale dosazena Dr. Marie Nováková a Dr. Vladimír Jeřábek zůstal již ve starobním důchodě.

Rovněž místo dentisty bylo po odchodu s. Čestmíra Krajiny a po přechodném obsazení s. Brixí z Havlíčkova Brodu trvale obsazeno mladou zubní lékařkou Dr. Černou. Koncem roku se provdala a byl jí přidělen byt v domě Rudných dolů.

Oslava 32. výročí Února konala se 25. února v sále místního kina. Projev přednesl tajemník Ladislav Pospíšil a byl promítnut film „Havlíčkobrodsko“.

Činnost Tatranu.

Sportovní klub Tatraň vyvíjel i v tomto roce mnohostrannou sportovní činnost. Tělocvičná jednota Tatraň má 429 členů, z toho 189 dospělých, 34 dorostu a 206 mládeže. Největším úkolem roku bylo úspěšné nacvičení a provedení spartakiády. Jak jsme již jinde uvedli, bylo opravdu úspěšné. Nacvičujícím členům bylo po zhodnocení uděleno Veřejné uznání, s. Věře Markové Státní vyznamenání.

Největší oddílovou činností Tatranu je fotbal, který má 4 mužstva. První mužstvo umístilo se na 4. místě tabulky IB, což je dobrým umístěním. Dorostenci hráli v okresním přeboru a umístili se na 4. místě. Výborně vedlo si i žactvo; starší žáci obsadili 2. místo a mladší žáci 3. místo. Hokejový oddíl měl trápení s ledem a osvětlením kluziště. Nejmladším oddílem je oddíl volejbalový a to ženy a žákyně.

Garáž pro autobus Tatraň byla zastřešena a upravena tak, že se v ní dalo již garážovat. Zbývá ještě dokončit vnitřní omítky a vrchní beton na podlaze. Na těchto pracích bylo odpracováno 1.340 brigádnických hodin s hodnotou díla 60.000 Kčs.

IX. Pohyb obyvatelstva, život lidí.

Sčítání lidu 1980.

Na celém území republiky bylo vyhlášeno usnesením vlády ČSSR čís. 16 ze dne 26. ledna 1978 celostátní sčítání lidu, domů a bytů k 1. listopadu 1980. Rozhodujícím okamžikem provedení sčítání byla půlnoc z 31. října 1980 na 1. listopadu 1980. Současně se sčítáním byly zjišťovány vybrané údaje k založení centrálního registru občanů. Sčítání umožnilo získat nové informace pro poznání vývoje naší společnosti a vytvořit tak předpoklady pro úspěšné řízení rozvoje národního hospodářství společnosti, zvláště pro zpracování perspektivních plánů pro příští období. Sčítání bylo provedeno určenými komisaři a revizory. Pro Ždírec bylo vybráno 5 komisařů s náhradníky a 2 revizoři, předsedou sčítací komise byl tajemník Ladislav Pospíšil. V každé osadě byl určen jeden komisař. Sčítání bylo provedeno metodou sebesčítání, kdy každý občan měl vyplnit sčítací tiskopisy sám. Komisaři zabezpečovali úplnost sčítání tak, aby při sčítání nebyl vynechán žádný občan, žádný byt a dům podléhající sčítání. Přitom byla provedena kontrola osobních dokladů – občanských průkazů a rodných čísel.

Výsledky ve Ždírci a na osadách.

Bylo sčítáno:

Domů	celkem	z toho trvale obydlených	rekreačních domů	domů neobydlených	domů družstevních
Ždírec	299	285	0	15	13
Benátky	71	62	8	1	–
Kohoutov	46	40	6	–	–
Nové Ransko	52	42	5	2	–
Celkem	468	429	19	18	13

Bytů	celkem	z toho družstevních	s koupelnou	s vodovodem	ústředním či etážovým topením
Ždírec	472	119	440	468	377
Benátky	62	–	46	52	17
Kohoutov	43	–	33	33	12
Nové Ransko	47	–	35	33	12
Celkem	624	119	554	598	426

Při sčítání sledované vybavení bytů:

	Chladnička	pračka automatická / jiná	televizor barevný / černý	chata	motocykl	auto	počet bytů
Ždírec	448	131 / 294	28 / 421	11	59	227	472
Benátky	54	18 / 38	1 / 55	1	15	23	62
Kohoutov	37	14 / 24	2 / 33	2	8	13	43
Nové Ransko	41	11 / 29	– / 39	–	5	12	47
Celkem	580	174 / 385	31 / 548	14	87	275	624

Sledováno národnostní složení obyvatel; pohlaví osob a zaměstnanost:

	Osoby	z toho muži / ženy	ekonomicky činní muži / ženy	Češi	Slováci	Poláci	Maďaři
Ždírec	1.683	822 / 861	479 / 402	1.604	9	6	1
Benátky	203	97 / 106	54 / 55	201	2	–	–
Kohoutov	136	72 / 64	39 / 31	136	–	–	–
Nové Ransko	140	64 / 76	33 / 39	138	–	1	1
celkem	2.162	1.055 / 1.107	605 / 527	2.141	11	7	2

Stav obyvatel – porovnání.

Při sčítání 1. března 1961 bylo ve Ždírci napočteno celkem 829 obyvatel, Kohoutov měl tehdy 175 a Nové Ransko 202 obyvatel.

Roku 1970 měl Ždírec 1.420, Benátky 259, Kohoutov 150 a Nové Ransko 160 obyvatel. Pro porovnání ještě několik údajů ze sčítání dřívějších, tehdy byly nynější osady ještě samostatnými obcemi a jejich počty nejsou nám známy a dostupné. Roku 1911 bylo při sčítání ve Ždírci 730 obyvatel, 157 rodin, 92 obydlených domků. Bylo napočteno 18 koní, 93 krav, 57 koz a 50 vepřů. Roku 1921 bylo 97 domků a 707 obyvatel. Roku 1930 bylo tu sčítáno jen 681 obyvatel.

Zemřelí v roce 1980.

V roce 1980 narodilo se v obvodě MNV Ždírec 27 dětí a zemřelo 25 našich občanů, z toho ve vlastním Ždírci 15, v Benátkách 2, na Kohoutově 5 a v Novém Ransku 3. Průměrný věk zemřelých byl 71 let, pouze 3 byli mladší než 50 let.

Zemřelí občané:

Chybová Bohuslava, 58 let, zemřela 2. ledna, vdova po zubním technickovi.

Mísařová Ludmila, 81 let, zemřela 4. ledna.

Ondráčková Anna, 65 let, manželka bývalého ředitele dřevařských závodů, zemřela 5. listopadu.

Křestánová Marie z Nového Ranska, svobodná, věk 45 let, zemřela 25. ledna.

Jírka František z Nového Ranska, věk 69 roků, zemřel 27. ledna.

Sýkorová Marie z Kohoutova, 46 roků, zemřela 30. ledna, nešťastnou náhodou na cestě od lékaře.

Uchytíl Antonín, 75 roků, ždírecký rodák, starousedlík, krejčí, zemřel 10. února dobrovolnou smrtí v nemocnici v Havlíčkově Brodě, byl těžce a nevyléčitelně nemocen.

Bříza Josef z Nového Ranska, 80 roků, dělník v. v., zemřel 11. února.

Halamková Emilie z Benátek, 71 rok, manželka železničáře, zemřela 23. února.

Himmering Jan, 76 roků, důchodce, zemřel 7. března, byl dlouho nemocen.

Vomelová Marie, 78 roků, zemřela 26. března v Havlíčkově Borově.

Kubátová Hedvika z Kohoutova, 75 roků, zemřela 10. května.

Doležalová Eleonora z Benátek, 78 roků, zemřela 19. května.

Stehnová Ludmila z Kohoutova, 69 roků, zemřela 23. května.

Horáková Blažena z Kohoutova, 68 roků, zemřela 19. června.

Mejstříková Marie, 90 roků, zemřela 20. června.

Pátková Marie, 79 roků, zemřela 8. září.

Culek Bohumil, 84 roků, bývalý železničář, zemřel 13. září.

Kasalová Albína, 71 roků, zemřela 24. září dobrovolnou smrtí pro nemoc.

Stará Jařena, 71 roků, zemřela 24. září.

Škarýdová Marie, 78 roků, zemřela 29. září.

Marek Ladislav, 80 roků, zemřel 7. října.

Janda Václav z Benátek, 64 roků, tkadlec, zemřel 8. října.

Eis Antonín, 81 roků, zemřel 23. října, pohřben do Libice.

Doležal Karel, 48 roků, dělník, zemřel 15. listopadu.

Pohřby žehem.

Z 25 zemřelých mělo 15 pohřeb žehem v pardubickém krematoriu, ostatní pak pohřbeni na hřbitov v Křížové, kde má většina ždíreckých rodáků rodinné hrobky, nebo na hřbitov ve Studenci.

Zemřel prezident Tito.

V lednu onemocněl vážně věrný přítel našeho národa jugoslávský prezident Josip Broz Tito. Byla mu amputována noha a přes usilovnou lékařskou péči zemřel pak v květnu 1980 ve věku 88 roků. Co prezident stál v čele Jugoslávie od roku 1953. Byl účastníkem obou světových válek, maršálem, členem KS Jugoslávie od roku 1920.

Dr. Husák opět prezidentem.

Dne 22. května byl dosavadní prezident republiky Dr. Gustáv Husák jednohlasně zvolen prezidentem na další volební období.

Dne 10. října bylo silné zemětřesení v Alžírsku, při němž zahynulo více než 10.000 lidí.

Jan Werich zemřel.

Dne 31. října zemřel v Praze ve věku 75 let divadelní a filmový herec, spisovatel a dramatik, národní umělec Jan Werich. Ve třicátých letech vytvořil s Voskovcem v Osvobozeném divadle nezapomenutelnou dvojici klaunů.

Válku přežil v Americe a po návratu domů stal se pak jedním z nejznámějších a velmi oblíbených herců.

Politická situace ve světě.

Politická situace tohoto roku byla tak rozbourána jako v žádném roce od ukončení druhé světové války. Neustálý neklid byl na Středním východě v okolí Izraele, vyhrotila se situace v Iránu po odchodu šáha Pahlavího a prohlášení Iránu republikou a zajištění 50 členů diplomatického sboru USA jako rukojmí. Hodně povyku bylo okolo Afganistánu, kde byl za pomoci SSSR nastolen lidovědemokratický režim. V druhé polovině roku poutalo na sebe pozornost Polsko neustálými stávkami a neutěšenou hospodářskou situací v zemi.

I. Národní výbor.

Změny v MNV.

V průběhu roku 1981 došlo ve složení Národního výboru k podstatným změnám vlivem připojení dalších osad Údavy a Stružinec dnem 1. ledna 1981 ke zdejší obci a pak vlivem voleb do zastupitelských orgánů v červnu t. r.

Osady Údavy a Stružinec připojeny.

Na plenárním zasedání dne 29. ledna byla provedena doplňovací volba členů rady MNV, komisí a aktivů MNV v souvislosti se sloučením obcí Ždírec na Doubravou, Údavy a Stružinec s platností od 1. ledna 1981. Plenární zasedání schválilo, aby do konce volebního období měl MNV Ždírec celkem 46 poslanců z původních 32. Za člena rady MNV zvolilo plenární zasedání s. Františka Jílka z Údav, za členy komise ochrany veřejného pořádku s. Karla Culka z Údav a s. Františka Nováka ze Stružince, za členy komise školské a kulturní s. Františka Jílka z Údav a Miloslava Boušku ze Stružince, za členy komise pro výstavbu s. Františka Plíška z Údav a s. Vladimíra Štarhu ze Stružince, za členy finanční a sociální komise s. Miloslava Drápalíka z Údav a s. Stanislava Vyčichla ze Stružince, za členy zemědělské komise s. Stanislava Štěrbu z Údav.

V jednání rady MNV dne 3. února byly pak do aktivu Sboru pro občanské záležitosti zvoleny s. Květa Turnhöferová z Údav a s. Jana Svobodová ze Stružince, za členku aktivu péče o rodinu a děti s. Božena Němcová z Údav. Plenární zasedání zároveň potvrdilo do funkcí předsedu MNV, místopředsedu MNV, tajemníka MNV a předsedy komisí MNV dosavadní poslance, kteří tyto funkce vykonávají dosud.

Plenární zasedání konalo se toho roku šestkrát a jedno zasedání ustavující po provedených volbách. Z toho byly dvě zasedání slavnostní, a to jedno únorové a jedno listopadové.

Zasedání konala se jako dosud v malém sále u Lázníčků za přiměřené účasti veřejnosti. Ustavené komise plnily i v tomto roce svoje úkoly a poslání. Rovněž občanské výbory na osadách odbývaly svá jednání ve svých společenských místnostech a řešily svoje místní úkoly.

Finanční rozpočet obce na rok 1981 činil Kčs 848.500, z toho akce „Z“ Kčs 514.000.

Volby do MNV.

Volby do všech zastupitelských orgánů konaly se ve dnech 4.–6. června. Ždírčtí volili opět ve škole, občané na osadách ve svých společenských místnostech. Volby měly klidný a slavnostní průběh. Pro navržené kandidáty hlasovalo 99,97 % voličů.

Před volbami bylo aktivováno agitační středisko umístěné v prvním poschodí bývalého sídla MNV čp. 1 nad místnostmi pošty.

Složení rady, komisí a aktivů MNV v novém období:

Rada MNV.

předseda: Blažek Miloslav

místopředsedové: Málek Bohuslav a Carda Jaroslav

členové: Marek Bedřich, Nosilová Ludmila a Havlík Miroslav za Ždírec, Chmelík Jan za Kohoutov, Vrána Miloslav za Benátky, Turnhöfer Vladimír za Údavy.

Komise školská a kulturní.

předseda: Málek Bohuslav

tajemník: Hartmanová Jana,

členové: Česalová Zdeňka, Müllerová Zdeňka, Mühlfaitová Květa, Vosecká Marta, Ing. Klepetko Ladislav a Kasalová Jaroslava za Ždírec, Slanařová Alena za Nové Ransko, Pátková Ludmila za Benátky, Pátek Miloslav za Údavy.

Zemědělská komise.

předseda: Benc Jaroslav,

tajemník: Zich Miloslav

členové: Sláma Miloslav a Málek Bohumil za Ždírec, Chvojka Josef za Údavy, Josková Zdeňka za Ždírec.

Komise pro výstavbu.

předseda: Carda Jaroslav,

tajemník: Zdražil Jan,

členové: Blažek Miloslav, Lédl František ml., Němec Jaroslav a Ing. Pavlíček Jiří za Ždírec, Krupička Václav ml. za Kohoutov, Fiala Václav za Benátky, Pejřimovský Jan za Nové Ransko, Plíšek František za Údavy a Štarha Vladimír za Stružinec.

Komise finanční a sociální.

předseda: Havlík Miroslav,

tajemník: Mühlfaitová Miluše,

členové: Losenický Miroslav a Mísař Zdeněk za Ždírec, Šustr Milan za Benátky, Vamberská Marie za Kohoutov, Blažíček Jaroslav za Nové Ransko, Drápalík Miroslav za Údavy a Vyčichl Stanislav za Stružinec.

Komise ochrany veřejného pořádku.

předseda: Marek Bedřich,

tajemník: Vepřovský Jaroslav,

členové: Pátek Antonín, Peřina František, Ing. Vévoda Jaroslav, Martinec Jan za Ždírec, Lédl Jiří za Benátky, Culek Karel za Údavy, Novák František za Stružinec, Štastný Josef za Nové Ransko, Pátek Antonín za Kohoutov.

Komise pro tělovýchovu a mládež.

předseda: Marek Zdeněk st.,

tajemník: Zdražilová Vlasta,

členové: Čepel Jiří, Francová Dáša, Chalupa Petr, Novotný Václav a Pospíšil Ladislav za Ždírec, Rudolfová Hana za Benátky, Černý Josef za Nové Ransko.

Komise obchodu, služeb a cestovního ruchu.

předseda: Resslerá Danuše,

tajemník: Moravcová Alena (Kohoutov),

členové: Lázničková Zdeňka, Tonarová Vlasta, Martinec Jan a Peřinová Ludmila za Ždírec, Stýblo Josef za Nové Ransko, Chmelík Jan za Kohoutov, Vrána Miloslav za Benátky.

Osvětová beseda.

předseda: Česalová Zdeňka

tajemník: Mísař Bohumil,

pokladník: Kutílek Josef,

členové: Kasalová Jaroslava, Kudláček Ladislav, Sotonová Ludmila, Mísař Josef, Vomelová Jana, Vosecká Marta za Ždírec, Dvořáková Marie za Nové Ransko, Dušek Jaroslav za Údavy.

Sbor pro občanské záležitosti.

předseda: Nosilová Ludmila,

tajemník: Chybová Miroslava,

členové: Mísař Josef, Ing. Doucek Miroslav, Kasalová Marie, Ondráčková Vlasta, Marková Zdeňka, Ptáčková Helena, Svitáková Marie, Kudláček Ladislav a Lukášová Ludmila za Ždírec, Jagrová Marie za Benátky, Turnhøferová Květa za Údavy, Bouška Miloslav za Stružinec, Tondlová Zdeňka a Severová Blažena za Nové Ransko, Mísařová Marie za Kohoutov.

Komise pro brannou výchovu.

předseda: Pospíšil Ladislav,

tajemník: Chybová Miroslava,

členové: Kolář Jaroslav, Marek Zdeněk ml., Ing. Hartman Zdeněk a Pavlas Josef za Ždírec.

Aktiv péče o rodinu a děti.

předseda: Lédlová Jarmila,

tajemník: Pospíchalová Marie (Kohoutov),

členové: Mísařová Marie a Sklenářová Ludmila za Ždírec, Štastná Věra za Nové Ransko, Vašková Bohumila za Benátky, Němcová Božena za Údavy.

Občanský výbor Údavy.

předseda: Turnhøfer Vladimír,

tajemník: Culek Karel,

členové: Němcová Božena, Chvojka Josef, Bačkovský Karel, Joska František, Drápalík Miroslav, Kovačka Bedřich, Pátek Miloslav, Štěrba Stanislav, Turhøferová Květa, Plíšek František.

Občanský výbor Stružinec.

předseda: Bříza Miloslav,

tajemník: Bouška Miloslav,

členové: Novák František, Němec František, Štarha Vladimír, Adámek Adolf, Svobodová Jana.

Občanský výbor Nové Ransko.

předseda: Černý Josef,

tajemník: Slanařová Alena,

členové: Blažíček Jaroslav, Pejřimovský Jan, Šťastný Josef, Korejtko Jaromír, Janáček Jiří, Stýblo Josef, Křesťan Jiří, Tondl Stanislav, Slanař František, Tondlová Zdeňka, Stýblo Antonín.

Občanský výbor Kohoutov.

předseda: předseda: Chmelík Jan,

tajemník: Moravcová Alena,

členové: Pátek Antonín, Stehno Josef, Vamberská Marie, Misař Jiří, Sáblik Stanislav, Krupička Václav ml., Pátek Václav, Pospíchalová Marie, Čermák Jiří.

Občanský výbor Benátky.

předseda: Vrána Miloslav,

tajemník: Pátek Miloslav,

členové: Zdražil Josef, Mottl František, Bačkovský Jan, Šustr Milan, Vašková Bohumila, Fiala Václav, Jagr Josef, Jagr František, Teufel Václav, Lédl Jiří, Teufel Jiří, Jagrová Marie.

Průměrný věk poslanců vyšších z těchto voleb byl podstatně nižší než ve volbách minulých. Bylo to jakési střídání stráží, přičemž staří uvolnili místa generaci mladší. Značné procento žen zasedlo na křesla zástupců lidu a jsou to ženy vesměs mladé, sotva která podává ruku padesátce. Ždírec je obec mladá, vyrostlá v posledních desetiletích a právem se vedení ujímají lidé vyrostlí zároveň s ní.

Stav obyvatel obce.

Počet obyvatel vlastního Ždírcu trvale stoupá, kdežto na přičleněných osadách se naopak snižuje. Ukazuje to porovnání výsledku sčítání obyvatel z roku 1970 a 1980:

	1970	1980	rozdl
obec Ždírec	1.420	1.683	+263
osada Nové Ransko	160	140	-20
osada Kohoutov	150	136	-14
osada Benátky	259	203	-56
celkem MNV Ždírec	1.989	2.162	+173

V obci je celkem 468 obytných domů, z toho ve Ždírci 299 a v nich je 669 bytů, z toho ve Ždírci 492. Nejnižší počet obyvatel na jeden byt má osada Nové Ransko – 2,5, nejvíce má Ždírec – 3,4.

Sloučením s MNV Údavy s osadou Stružinec zvýšil se od 1. ledna 1981 počet obyvatel MNV Ždírec o 201 obyvatel, takže nyní má MNV Ždírec 2.363 obyvatel.

Brigády.

Na brigádách bylo v roce 1981 odpracováno celkem 21.800 hodin, z toho 4.982 žáci zdejší ZDŠ. Pracovalo se na akcích:

Ždírec: výstavba kotelny a pavilonu ZDŠ, dokončovací práce na horní polovině náměstí, úpravy v lesoparku, chodník od autobusové zastávky k mateřské škole, parkové úpravy v prostranství na sídlišti Hamerská.

Kohoutov: budování chodníku od požární zbrojnice a úpravy v okolí požární zbrojnice,

Benátky: úprava okolí kulturního domu a pokračování na kanalizaci podél státní silnice,

Nové Ransko: dokončení kanalizace do Doubravky, úklid a úprava veřejného prostranství,

Údavy: vnitřní úpravy budovy bývalé školy, úklid veřejného prostranství,

Stružinec: úpravy budovy občanského výboru a Svazu požární ochrany a úklid veřejného prostranství.

Sběr odpadových surovin.

Sběr odpadových surovin v roce 1981 přinesl tyto výsledky:

	železo	papír	textil	barevné kovy	celkem
plán (v tunách)	53,3	49	5,2	0,9	108,4
skutečnost (v tunách)	87,34	83,3	5,7	3,93	180,34
%	163,8	170,1	109,8	436,6	166,4

Sběr železa prováděli členové SSM a požární ochrany na jaře a na podzim a naváželi šrot přímo do železničních vozů na nádraží. Sběr ostatních surovin prováděl se jako dosud vždy ve středu v bývalé Vachkově cemenárně. Papír, textil a barevné kovy odváděly hlavně školní děti. Sběr prováděl i v tomto roce Bedřich Kovář.

Bytová výstavba.

Bytová výstavba v tomto roce pokračovala jen na Hamerské, kde se stavělo 16 řadových domků – 2× po šesti a 1× po 4 a několik individuálních rodinných domků. V trianglu a v ostatních částech Ždírcu se až na výstavbu kotelny ZDŠ letos nestavělo.

V parkové části náměstí a v lesoparku byly letos rozmístěny lavičky a koše na odpady.

Návštěva.

Z iniciativy MNV Stružinec u Semil uskutečnila se 4. září 1981 návštěva zástupců této obce v naší osadě Stružinec. Prohlédli si prostředí a zařízení MNV Ždírec, přivezli fotografie a obrázky ze své obce. Při prohlídce okolí osady Stružinec se jim velmi líbily zachované kouty Žďárských vrchů. Navštívili též skanzen na Veselém Kopci a byli s návštěvou velmi spokojeni. Druhé setkání má se uskutečnit v jejich podkrkonošské obci.

Skládka odpadů.

Skládka odpadků u Nového Ranska zaplnila již téměř celý vymezený prostor a stala se pramenem stížností zástupců raneckých a těžko řešitelných starostí zástupců MNV. V prostoru obce není totiž vhodné místo, kam by bylo možno stále vzrůstající množství odpadků odvážeti. Bylo rozhodnuto a projednáno vyplnit skládkou i nevelkou roklinu vzniklou mezi starou státní silnicí a novou napřímenou vozovkou zrovna proti skládce dosavadní. Vrchní zemina byla vyhrnuta, na dno položeny roury k odtoku dešťové vody, a ještě před koncem roku začal se prostor zaplňovat. Hlavní součástí odpadků je zemina z vykopávek sklepů a základů staveb, materiál z bouráček a odpady ze sběrných nádob občanů, které zde komunální služby ze sběrných dvorů vyklápí. Připravený prostor vystačí však sotva na dva či tři roky.

Demolice.

V podzimních měsících byla dokončena demolice usedlosti Wasserbaue-rovy, domku Uchytílova a Vomelova a vzniklá plocha byla urovnána.

Na horní polovině náměstí byly umístěny propagační panely MNV, SPOZ, knihovny, školy a zdejších podniků.

V soutěži obcí v rámci okresu obdržel Ždírec čestné uznání spojené s dotací Kčs 50.000 k použití na další zvelebení obce.

Burza na dětské oblečení se zde ujala. Péčí Českého svazu žen konala se letos dvakrát – na jaře a na podzim – prozatím v místnostech MNV.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Průběh počasí. Jarní mrazy.

I když Vánoce byly bez sněhu – 25. prosince 1980 bylo v poledne +6 °C – začalo hned na Nový rok sněžit. Za mírných mrazů a celkem poměrně setrvalé teploty – jen třikrát poklesla teplota v noci pod -15 °C a 3× vystoupila v poledne slabě na 0 °C – bylo kolem 20. ledna více než 60 cm sněhu. Vánice neřádila, a tak sníh vydržel až do začátku února, kdy za oblevy začal mizet. Neroztál však úplně, připadal nový, takže i únor byl celý pod sněhem. Úplně zmizel až k 10. březnu. Březen byl pak celkem teplý, noční mrazíky byly zkraje měsíce a pak až kolem 20. března. S polními pracemi započato až 30. března, pole byla stále mokrá, a i když letní čas s posunem hodin byl už 29. března. Skřivani se tu ukázali hned po sejítí sněhu asi 10. března, bledule v rezervaci rozkvetly až kolem 20. března. Na 1. dubna bylo sice v noci +8 °C a v poledne +16 °C, avšak o Velikonocích 19. a 20. dubna bylo tu v noci až -7 °C a v poledne +3 °C. To způsobilo katastrofu na našich zahrádkách. Ovocné stromy byly jarními teplotami v třetí dekádě března a v první polovině dubna dosti narašeny a asi týden trvající noční mrazíky vykonaly své zhoubné dílo. Květní pupeny jabloní, třešní a švestek a částečně i listové pupeny namrzly tak, že i když místy trochu kvetly, plody pak nenasadily a nebylo z toho nic. Na vysetém obilí a místy již vysázených bramborách škody nevznikly. V závěru dubna pak ještě trochu sněžilo. Květen byl pak již celkem pěkný, „zmrzlí“ se toho roku nedostavili. Měsíc červen byl pak proti květnu hodně deštivý, podobný byl i červenec. Závodní dovolená většinou vypršela, ze 14 dní byly jen dva či tři dny ucházejícího počasí. Srpen byl již trochu příznivější. Za celé tři letní měsíce nebylo ani 20 dní s letním počasím, tj. s denní teplotou přes 25 °C.

Žně a průběh.

První kombajny začaly pracovat na zdejších polích 13. srpna a skončily 31. srpna za celkem příznivého počasí. V září bylo počasí opět velmi střídavé, obvyklý pokles teplot na začátku měsíce se letos také nedostavil.

Brambory sklízely se letos velmi časně, místy hned po ukončení žní. Na zimní uskladnění přidělovala je prodejna již koncem září dle přihlášek. Každý si objednané brambory musel odvézt sám a stály Kčs 160 za 100 kg. Čertovo kopýtko!

Brambory hnijí.

Brambory se při odvozu zdály celkem pěkné, jen málo bylo nahnilých. Avšak již dva týdny po uskladnění začaly ve sklepě hnit a během října a listopadu shnilo jich značné procento, mnohdy až polovina. Byla to stonková hniloba, která se zde téměř v tomto měřítku dostavuje každým třetím až pátým rokem, kdy však napadené hlízy zůstávají hned na poli či při třídění. Vlivem časnější sklizně projevila se hniloba až ve sklepech spotřebitelů. Bylo dosti stesků na vzniklou situaci.

První sních.

Otavý se vlivem střídavého počasí velmi těžko sklízely. I měsíc říjen byl počasím velmi rozmarný, byl však celý bez mrazů, takže ozimy pěkně vzešly a zakořenily. První sníh spadl až 6. listopadu, vydržel asi 10 dní a zase zmizel. Posledního listopadu napadl pak sníh nový, ukončil nám podzim, v prosinci pak padal dále a vydržel přes Vánoce a Nový rok až téměř do jara 1982.

Labutě.

Koncem října a začátkem listopadu hostovalo na Pobočenském rybníku šest labutí. Děti i dospělí chodili je krmit. Když však rybník začal zamrzati, labutě zmizely.

Úroda ovoce.

Úroda ovoce byla letos velmi slabá, někde i žádná. Z jablek sklízelo se něco málo jen od několika odrůd, takže se ani nevykupovalo ani nemoštovalo. Hrušek se kupodivu trochu urodilo, je zde však jen málo hrušní. Rybízů bylo též jen málo, černý téměř žádný. Výkup byl toho roku též velmi slabý.

Bez plodů zůstaly letos i jeřáby okolo silnic, neplodily kaštiny, javory, jasan, takže ptactvo stěhující se ze severu přes naši krajinu na jih zůstalo bez obvyklé potravy.

Varroáza včel.

Katastrofa přišla letos i na včely. Dubnové mrazivé počasí způsobilo, že značné procento včelstev v krajině uhynulo, nemohlo si donést pyl a vodu. Loňské včely odcházely a nové nebyly. Snůška medu byla velmi slabá, místy žádná. Kromě toho tlačila se od východu již do nebezpečné blízkosti zhoubná nemoc včel – varroa – zlý roztočový škůdce, proti kterému není zatím spolehlivého léku než síra.

Těž naše lesy byly k nám letos trochu skoupé. Houby rostly též jen spoře až na václavky, jichž po podzimních deštích narostlo mimořádné množství. Nevysbírává se jich však snad ani 1 % a vůbec se zde nevykupují. Borůvky též nebyly, květy zjara pomrzly a borůvčí i brusniččí mizí nám nenávratně z lesů.

III. Výstavba socialismu na vesnici. JZD.

Stav JZD.

Výměr zemědělské půdy JZD Ždírec – Křížová se ani v tomto roce nezměnil. Úprava hranic pozemků mezi Státním statkem Chotěboř a JZD byla sice projednávána, zůstala však zatím jen v návrhu.

Družstvo je podle dlouhodobého záměru okresní zemědělské správy specializováno

- a) v rostlinné výrobě na pěstování lnu (120 ha), obilí a píce,
- b) v živočišné výrobě na odchov telat ve velkokapacitním teletníku, odchov jalovic, výrobu mléka a v dříve vybudovaných objektech se zabývá pěstováním selat pro společný zemědělský podnik v počtu 3.500 kusů ročně.

Plánovaný stav skotu 2.300 kusů, z toho 400 krav, 900 kusů chovných jalovic a 1.000 kusů telat.

Počet členů družstva k 31. prosinci 1981 byl 357, z toho 218 členů trvale pracujících.

Celková výměra zemědělské půdy byla letos 1.519 ha, z toho orné 945 ha a trvale travních porostů 574 ha.

Průměr výnosů.

Obiloviny daly letos výnos 37,5 q po ha, tj. o 3,5 q více než loni. Výnos brambor byl letos 224 q po ha proti 125 q loni. Len však letos zklamal, dal jen 26,4 q stonku proti loňským 44,5 q po 1 ha. Výnos sena a píce byl letos téměř stejný jako loni.

Stav skotu, z toho krav se proti loňsku poněkud zvýšil, o 15 % byl však snížen stav prasnic vzhledem k očekávanému nedostatku jaderného krmiva. O 10 % se též snížila doživost krav.

Hrubá produkce v rostlinné výrobě činila Kčs 7,845.000, v živočišné výrobě Kčs 15,988.000. Družstvo vykázalo za rok 1981 čistý zisk 4,099.000 Kčs. Hodnota základních prostředků činila 49,048.000 Kčs, na nichž vázlo 6,415.000 Kčs investičních úvěrů.

Z orné půdy bylo věnováno pro obilí 405 ha, pro brambory 20 ha a pro len 120 ha, ostatní pro krmiva.

V rozboru ekonomické části hospodaření za rok 1981 se říká, že hospodaření družstva v roce 1981 nelze hodnotit jako úspěšné, neboť se nepodařilo splnit mnohé plánované úkoly, a to jak v rostlinné výrobě (obilí, len, píce), tak i v živočišné výrobě (mléko, přírůstek skotu). Některá neplnění je možno přičíst na vrub nepříznivých klimatických vlivů. Jedním z rozhodujících úkolů rostlinné výroby pro příští období je výroba dostatečného množství objemných krmiv pro skot v lepší nebo alespoň průměrné jakosti. V živočišné výrobě je nutno přivodit zásadní změnu ve výrobě mléka a ve výši průměrného přírůstku u telat a jalovic.

Rostlinná výroba.

Z jednotlivých ukazatelů rostlinné výroby byla splněna výroba obilí včetně slámy na 96,3 %, zelené píce na 97,5 %, výroba lněného stonku pouze na 62 %. Nad 100 % byla splněna výroba brambor a lněného semene. V živočišné výrobě byla splněna výroba mléka na 92,1 %.

Len zklamal.

Tržba za lněný stonek činila pouze 33,4 % plánované tržby v důsledku nižšího výnosu a hlavně špatné jakosti prodáváného stonku způsobené, jak jsme již uvedli, nepřízní počasí. Nesplnění dodávky mléka znamenalo úbytek tržby celkem o 477.000 Kčs. Pro nedostatek pohonných hmot byly splněny tržby za práce a služby jen na 90,3 %.

Nové pojištění.

V roce 1981 bylo JZD Ždírec – Křížová vybráno ministerstvem zemědělství a výživy jako podnik, kde se bude ověřovati komplexní pojištění rostlinné výroby. Přes počáteční nedůvěru ze strany JZD byla pojistka uza-

vřena a tím se dosavadní pojistné zvýšilo z Kčs 650.000 na Kčs 1,484.000. Následkem nepříznivého počasí došlo v rostlinné výrobě ke značnému výpadku rostlinné výroby a na vzniklou škodu uhradila pojišťovna dle pojistné smlouvy JZD Kčs 1,829.000.

Průměrná měsíční mzda jednoho pracovníka činila Kčs 2.234, to je o 1,2 % více (o Kčs 27) než loni. Produktivita práce stoupla a činí 112.322 Kčs na 1 pracovníka.

Rostlinná výroba: výsledky rostlinné výroby byly v průběhu celé vegetace negativně ovlivněny rozmary počasí. Na jedné straně časný příchod jara kladně ovlivnil průběh, rychlost a kvalitu jarních prací. Oproti minulým létům byla první etapa jarních prací dokončena se čtrnáctidenním předstihem, na druhé straně vlivem nízkých teplot a dlouhotrvajícího sucha zřídly porosty obilovin, lnu, víceletých a jednoletých píce a trvalých travních porostů.

Regulace Doubravky a meliorace.

Největší zúrodnovací akcí v 7. pětiletce, která je zárukou lepšího využití půdního fondu a povede k podstatnému zvýšení zemědělské produkce družstva, zůstává regulace toku Doubravky, odvodnění přilehlých pozemků a následné rekultivace odvodněných ploch. Ukončení celé akce, která se realizuje na pozemcích JZD Ždírec – Křížová a Čs. státních statků Chotěboř je plánováno na rok 1983 s celkovým nákladem 30 milionů Kčs. V rámci této akce bylo dosud meliorováno 164 ha zamokřených pozemků družstva, z toho 103 ha bylo dokončeno v loňském roce.

Obiloviny: klimatické podmínky byly hlavní příčinou zřídnutí a nevyrovnaného vývoje obilovin. Včasnost setí a celkový průběh vegetace urychlily dozrávání nejméně o týden. Žňové práce byly zahájeny 12. srpna sklizní jarního ječmene. V období od 12. do 22. srpna bylo sklizeno 90 % ploch obilovin. Zbývající plocha jarní pšenice a ovesa nebyla zralá. Na sklizeň muselo se čekat až do konce srpna. Dosažené hektarové výnosy byly velmi rozdílné. Ječmen odrůdy korál dal absolutně nejvyšší výnos 47 q po 1 ha, nejnižší výnos dala jarní pšenice odrůdy Rena 28 q po ha. Pod průměrným výnosem 37,5 q bylo ozimé žito a jarní pšenice. Dosaženými výsledky v pěstování obilovin řadí se zdejší JZD mezi nejúspěšnější družstva okresu.

Na většině sklizených ploch byla uplatňována proudová sklizeň slámy. Sláma se sklízela suchá a v dobré kvalitě. Pro částečné vyrovnaní schodku

ve slámě sklízelo JZD více než 120 ha slámy v Příbyslavi, Sobíňově a ve Světnově.

Zelená píce: Vysoká koncentrace živočišné výroby klade náročné úkoly na celkovou výrobu zelené píce. Úkol výroby zelené píce byl splněn na 97 %, nesplnění zavinila nižší produkce trvalých travních porostů. Těž dosažená sklizeň sena 620 t je nejnižší za poslední období a činila jen 78 % plánu.

Len: Největší výpadek byl ve sklizni roseného stonku. Potvrdilo se opět, že len je plodina risiková ovlivňovaná více než jiné plodiny počasím. Plán výroby roseného stonku byl splněn pouze na 62 %, hektarový výnos 26,5 q a dosažená realizační cena za 1 t 1.617 Kčs je vůbec nejnižší za uplynulé šestileté období.

Celkový výpadek v tržbě za rosený stonek je více než 1 mil. Kčs. Z celkového množství 317 tun sklizeného roseného stonku bylo 86 t snopků a 231 t obřích balíků.

Vývoj půdního fondu dle Geodezie k 1. lednu 1981: zemědělská půda 1.519 ha, z toho 944 ha orná, 532 ha louky, 42 ha pastviny. Dočasně vyňato 24 ha luk v povodí Doubravky, až do doby provedení regulace. Osevní plocha 944 ha, z toho obiloviny 405 ha = 42,9 %, brambory 20 ha = 2,1 %, len 120 ha = 12,7 %, pícniny 399 ha = 42,3 %.

Sklizeň obilovin v tunách a z 1 ha v q: pšenice 465 t, 35,8 q, žito 304 t 33,8 q, ječmen 790 t 40,4 q po ha, oves 49 t, 40,8 q. Slámy sklizeno 1044 t. Bramborová sklizeň 448 t 224 q po 1 ha. Len – sklizeno stonku 317 t = 26,4 q po 1 ha, průměrná třída jakosti 5,65 (loni 3,66), tržba z 1 ha 4.278 Kčs (loni 12.775 Kčs).

Živočišná výroba: celkem bez větších rozdílů, jen u dojníc zvýšený stav ke konci roku. Výroba mléka splněna jen na 91,4 %, proti plánu méně o 99.569 litrů. Všechno dodané mléko bylo v I. jakostní třídě. Spotřeba jaderného krmiva na 1 litr mléka byla 0,274 kg a byla nižší proti plánu o 0,006 kg. Dobré výsledky byly v prodeji chovných jalovic, horší již v přírůstcích, kde na plán 0,510 kg bylo dosaženo 0,488 kg.

V provozu velkokapacitního teletníku bylo dosaženo také dobrých výsledků. Během roku uhynulo celkem 17 telat, tj. 0,82 %. Plán přírůstků byl splněn na 99,7 %.

Výroba selat byla letos splněna na 115,7 %. Narodilo se celkem 3.922 selat.

Stav selat a přírůstky.

Stav zvířat k 31. prosinci 1981 byl 418 krav, 20 telat ve stájích, 1.009 telat v teletníku, 968 jalovic, 169 prasnic, 1.020 selat. Vyřazeno bylo 117 dojníc, zařazeno 137 jalovic. Náklad v Kčs na 1 litr mléka byl loni Kčs 3,10, letos 3,52 Kčs. Na 1 kg přírůstku u skotu bylo spotřebováno 1,77 kg jaderného krmiva, loni 1,82 kg. V teletníku byla spotřeba jaderného krmiva na 1 kg přírůstku 1,86 kg proti loňským 1,89 kg a proti plánu 2,08 kg. Finanční náklad na 1 kg přírůstku činil v teletníku 18,95 Kčs proti loňským 20,58 Kčs.

Odchov selat byl letos 3.922 kusů, spotřeba jaderného krmiva na 1 sele byla 109,48 kg, vykalkulovaný náklad na 1 sele by 553 Kčs, na 1 kg činil Kčs 21,95.

Tržby z produkce živočišné výroby činily za mléko 3,457.000 Kčs, za telata z teletníku 5,053.000 Kčs, za jalovice 3,668.000 Kčs, za dojnice 948.000 Kčs, za selata 2,399.000 Kčs, za ostatní prasata Kčs 353.000.

Vlivem velmi špatného počasí v době senoseče byla zvýšena výroba senází na úkor sena. Sklizeň lnu byla provedena ze 70 % nemechanizovaně.

Dosti starostí působí omezení nákladů na spotřebu paliv a elektrickou energii.

V investiční výstavbě byla dokončena výstavba sušičky lněných tobolek, výstavba šestibytovky ve Ždírci a kabelového rozvodu v Křížové.

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod.

Změny cen.

Ke dni 27. listopadu 1981 bylo vyhlášeno zlevnění některých technických výrobků. Bylo zlevněno několik druhů praček, radiových přijímačů, televizorů a vysavačů.

Během roku proběhly několikrát pověsti o tom, že bude provedeno zvýšení cen potravin nebo i jiného spotřebního zboží k určitému datu. Ve zdejších obchodech v krátké době pak vykoupeny třeba všechny zásoby mouky, cukru, soli, rumu, kávy a jiného zboží, k úpravě cen pak nedošlo a poplašné zprávy utichly.

V prodejně textilu byl zaveden sběr ojetých pneumatik k protektorování.

Holič Bedřich Škarýd zavřel k 1. červenci svoji provozovnu a odešel ve svých 82 letech na odpočinek. Holičství zde provozoval přes půl století.

Služby obyvatelstvu.

Dle zásad čís. 20 bylo povoleno provádět práce klempířské Miroslavu

Mikuleckému, práce truhlářské Oldřichu Novákovi a Jaroslavu Novákovi a Vilému Lázničkovi. Dámské krejčovství provozuje na Kohoutově paní Křivská. Pletení svetrů na zakázku a výrobu potahů na sedadla aut provádí maloprodejna Vzoru. Zednická provozovna je ve Ždírci při MNV.

Výstavba na pile.

Výstavba vlečky Východočeských dřevařských závodů byla sice letošního roku zhruba dokončena, avšak pro neodstranění kolaudačních závad nebyla povolena obsluha vlečky vlastním strojem. Generální oprava staré vlečkové koleje byla prováděna v posledních týdnech roku, pro nepříznivé povětrnostní podmínky nebyla však úplně dokončena.

Během roku byla proti pilnici provedena výstavba a montáž automatické třídičky prken, pro technické nedostatky nemohla být uvedena do provozu. Ke konci roku bylo tu započato s betonováním základů pro výstavbu sušárny řeziva a pro kotelnu, kterou mají zjara vybudovat zahraniční firmy.

Kulturní dům Východočeských dřevařských závodů z bývalé Křesťanovy hospody na Novém Ransku byl dán v jarních měsících do provozu. Mladý Mirek Švanda převzal zde funkci správce a domovníka a v druhé polovině roku odbývala se tu již řada schůzí a porad.

Při manipulačním skladu kulatiny Státních lesů vyrostla v tomto roce mohutná stavba dílen a garáží montovaná z hliníku a skla.

Obraty obchodů a pohostinství.

Obrat našich obchodů a pohostinství v roce 1981 (v tisíci Kčs):

Provozovna	rok 1974	1980	plán 1981	skutečnost 1981
samoobsluha	4.915	6.633	6.207	6.363
maso a uzeniny	2.424	2.700	2.703	2.683
ovoce a zelenina	–	201	705	783
textil a obuv	1.233	1.188	1.141	1.174
průmyslové zboží	2.435	4.171	4.309	4.484
stavebniny	4.036	4.962	4.600	5.016
Benátky (potraviny)	–	1.106	1.092	1.089
Kohoutov (potraviny)	469	511	527	603
Nové Ransko (potraviny)	549	833	842	800
Údavy (potraviny)	–	–	890	867
pohostinství u Lázniček	1.165	1.229	1.242	1.164
pohostinství u nádraží	642	703	703	712
pohostinství Benátky	–	–	233	192

Změny v obsazení.

V hostinci u Lázniček skončila paní Lázničková, co vedoucí restaurace a odešla do důchodu. Vedení převzali manželé odkudsi z Jihlavy, vydrželi tu však sotva půl roku a byli vystřídáni novým vedoucím. Návštěvníci hostince tvrdí, že kvalita obsluhy a jídel odchodem zkušených Lázničkových citelně utrpěla.

Z kohoutovského obchodu odešla Kamila Padrtová a zatím tu prodává paní Lázničková.

V. Úpravy obce, doprava, spoje.

Stavební ruch tohoto roku využíval se na Hamersku, kde se stavělo několik rodinných domků a 16 domků řadových – 2× po 6 a 1× à 4. Další obytný družstevní či podnikový dům nebyl započat. Vyprojektována byla generální oprava hostince u Lázniček.

Brigádnické práce.

Brigádnické práce v obci byly započaty v sobotu 11. dubna vyhlášením směny Národní frontou. Pracovalo se na jarním úklidu obce, proveden byl sběr železného šrotu. Během léta pracovalo se ve Ždírci hlavně na výstavbě kotelny školy, dále prováděny běžné udržovací práce v lesoparku a dokončen tu chodník od zastávky autobusů k mateřské škole. Na sídlišti Hamerská provedeny úpravy prostranství – malého náměstí mezi řadovými domky.

Na osadách pracovalo se hlavně na úklidu a úpravě veřejných prostorů.

Regulace Doubravky.

Voda Doubravky odvedená na dobu regulačních prací vedlejším kanálem podemlela při jarním tání základy „mostu družby“ a ten spadl ráno 16. března, takže kdysi vybudované spojení se Starým Ranskem bylo přerušeno. Dalo se sice s rizikem nouzově přejít, přejet nikoliv. K podzimu byl postaven pracovníky regulace most nový, betonový, několik metrů stranou od spadlého. Přitom byly odstraněny dva velké topoly, nejmohutnější stromy ve Ždírci. Při regulačních pracích byly vykáceny a odstraněny stromy i křoviny lemující klikatý břeh Doubravky, čímž velmi pochudla krása údolí, zvláště při pohledu ze silnice u Nového Ranska směrem k Vojnovu Městci.

Hampejz ohrožen.

Ve směru od Nového Ranska k Huti vede stará přímá cesta lemovaná pásem stromů, převážně bříz a smrků a říká se jí Hampejz. Pracovníci regulace pokáceli v jarních měsících za Novým Ranskem asi na polovině vzdálenosti stromy, které jim údajně překážely. Raneční ostře protestovali, zastavili další kácení a po vyhýbavých odkazech a příslibech poslali stížnost na ústřední výbor KSČ do Prahy. Bylo pak svoláno jednání zástupců všech zainteresovaných složek. Další kácení stromů bylo zastaveno a „Hampejz“ byl zachráněn. Působí jako větrolam v širokém údolí mladé Doubravky, chrání starobylou cestu užívanou pracovníky z Huti, Nové Vsi a Sopot. Bylo by ho škoda.

V osadě Benátky byla aktivována veřejná telefonní hovorna, takže nyní mají již všechny osady telefonní hovorny včetně Údav a Stružince.

Autonehody.

Na křižovatce u Lázníčků staly se během roku dvě automobilové nehody – střetnutí, při nichž došlo ke zraněním a škodám na vozidlech. Při nehodě 8. ledna stihl přihlížejícího nehodě krejčího Františka Mašku z Horního Studence infarkt, který nepřežil, takže nehoda měla i oběť na životě.

Omezení spotřeby nafty.

Ke konci roku byla vyhlášena opatření k úspoře nafty. Limity spotřeby nafty byly podnikům i JZD citelně kráceny. Byla provedena též revize autobusových spojů a řada dálkových linek a spojů byla zrušena, zvláště těch, které probíhají souběžně se železnicí. Ve zdejší dopravě mnoho změn nenastalo, jen několik dálkových spojů probíhajících zdejšími obcemi bylo zrušeno. Projednáno bylo zajištění některých autobusových spojů do obce Údavy.

Oprava vozovky.

V sousední Křížové došlo konečně letos k opravě vozovky, která byla již ve velmi špatném stavu. Byla zařízení objížďka na Havlíčkovou Borovou a na Hlinsko, pro nutné jízdy zřízena jednosměrná objížďka v Křížové. Do nástupu zimy upravena část od parku až k náměstí, načež pro zimní dobu zaveden opět normální provoz.

V doručovacím obvodu zdejší pošty zařazen byl třetí listonoš pro osady Kohoutov a Benátky. Osady Údavy a Stružince zůstávají nadále v doručovacím obvodu pošty Horní Studenec.

Během tohoto roku neprojela již po zdejší trati ani jedna parní lokomotiva. Provoz byl již úplně motorizován. Úplně ustaly dříve tak časté požáry v okolí trati, zvláště za suchého období.

VI. Veřejný život.

Májové oslavy.

Letošní První máj slavil se opět ve Ždírci vzhledem k tomu, že v Křížové byla vozovka rozkopána. Slavnost konala se poprvé na dobudovaném náměstí, kde byla také postavena tribuna. Počasí nebylo zrovna pěkné, chvílemi pršelo, do průvodu přišlo asi 2.000 účastníků, mezi nimi i jeden příslušník sovětské armády, který pronesl též svoji zdravici. Politický projev měl Ing. Kučera z Havlíčkova Brodu. V neděli 2. května konalo se v sále kina estrádní vystoupení pod egidou „Plný pohár přání“.

Obvyklý průvod obcí a položení věnců k památníku obětem války konal se letos v předvečer v sobotu 9. května. Projev u pomníku měl poslanec NS Jaroslav Brabec. Po skončení konala se pak veselice v sále u Lázníčků.

XVI. Sjezd KSČ.

Ve dnech 7.–11. dubna^{lxxiv} konal se v Praze v novém paláci kultury XVI. sjezd KSČ, na který byl za zdejší obvod delegován pracovník zdejších Východočeských dřevařských závodů soudruh Josef Bříza. Sjezdu zúčastnil se též předseda nejvyššího sovětu Sovětského svazu Leonid Brežněv.

Oslava únorových událostí konala se 20. února spolu se slavnostní schůzí pléna národního výboru v sále kina.

Rovněž tak 64. výročí Velké říjnové socialistické revoluce bylo oslaveno dne 6. listopadu slavnostní schůzí v sále kina za vystoupení pěveckého souboru VZOR ze Sobíňova a dětí zdejší ZDŠ.

V druhé polovině roku byl učiněn pokus o založení základní organizace Svazarmu ve Ždírci, zatím však k založení nedošlo.

VII. Politický a kulturní vývoj, rozvoj školství.

Škola.

Ve zdejší škole nebylo toho roku mnoho změn. Z učitelského sboru odešel do důchodu František Jílek, bývalý správce školy v Údavech a krátce potom přesídlil do osady Dlouhý, takže odešel i ze všech funkcí v obci. V počtu žáků nebylo také podstatných změn a na Slavíkov byli i nadále vyvázeni žáci dvou tříd.

Výstavba kotelny.

V jarních měsících započalo se s brigádami na výstavbu kotelny a jednoho pavilonu školy. Kotelna bude společná pro všechny i budoucí pavilony školy a pro tělocvičnu.

Dělaly se výkopy, zemní práce, betonovaly se patky pro sloupy. Teprve v podzimních měsících zvedly se na staveništi ocelové konstrukce a části venkovního zdiva.

Stará škola jubluje.

Uniklo nám také zaznamenati, že tomu bylo v listopadu minulého roku 90 let, kdy dána v užívání nová školní budova, které nyní říkáme snad právem „stará“. Ocituji tu článek, který o tom uveřejnil ve Ždíreckém zpravodaji její bývalý žák Ing. Ladislav Klepetko: „O naší staré školní budově neřekneme jinak, než že je skutečně stará, sešlá, vlhká a studená. Jednoduše je nejen dávno účetně odepsána (stála 12.501 zlatých a 66 krejcarů), ale i fyzicky zastaralá. A přesto byla kdysi nová, byla moderní a byla s velkou slávou odevzdávána ždírecké veřejnosti do užívání. Bylo tomu 10. listopadu 1890. Co o této události do školní kroniky naspal tehdejší definitivní řídící učitel Arnošt Chleborád?“

„Ke škole postavena slavobrána. Škola ověncena. Obyvatelstvo očekávalo faráře Františka Kotrbelce z Krucemburku u domu pana starosty. Po příchodu pana faráře bral se celý průvod obcí ku školní budově. V čele průvodu kráčet okresní hejtman, okresní školní inspektor, okresní soudce a mnoho učitelů z okolí. Před školou v promyšlené řeči rozvíjel farář téma „Nechte maličkých přijíti ke mně“. Ukázal na důležitost školy, na těžký úkol učitele a vložil do srdcí občanů, aby dítky své pilně do té školy posílali, kterou s tak velkou obětí si vystavěli. Po řeči páně farářově bral se průvod do tříd, které panem farářem vysvěceny. Po svěcení odebraly

se přední osoby průvodu do hostince u „kříže“, kde na útraty obce pohoštěny byly.“

Tolik výpis z kroniky. I stará škola byla tedy kdysi nová. Tehdejší svěcení je dnes nahrazeno střiháním pásky, snad jen ten závěr ukončení oslav u „kříže“ je stále stejný a přetrvá snad i při otevírání nových školních pavilonů.

A co píše tentýž řídící učitel po šesti létech o umístění školy?

„Jest velice litovati, že byla škola z obce a od silnice tak daleko vystrčena. Rok od roku nalézám nové příčiny a nepříjemnosti, které činí pobyt v tak pěkné budově nepříjemným a nemilým. Samota, vánice, větry a sněhy, odloučenost od veškerého obyvatelstva činí pobyt zde smutným, nejistým, nedovoluje mi, abych měl v evidenci chování žactva ze vsi. Po kolik týdnů v době zimní ani do vsi nepřijdu, nesejdu se s rodiči a sousedy. Připadám si jako na samotě, nejsem sousedem, jsem ze společenství vystrčen. Škola měla býti uprostřed obce, aby řídící učitel věděl vše, co se v obci děje a tak, aby svým vlivem všude dobře působiti mohl.“

Čas mění i umístění. Kdysi byla škola mimo obec, dnes tatáž škola je uvnitř obce. Zůstává však platná jedna zkušenost.

Dnes, tak jako před devadesáti léty, všichni víme, jak se co mělo postavit, až když to je hotové. Tak tomu je, když postavíme vlastní dům, a tak tomu jistě bude, až dokončíme nové školní pavilony.

Ustavení pěveckého souboru.

Z řad dívek zdejší základní devítileté školy byl na podzim r. 1980 ustaven pěvecký soubor. První zkouška pěveckého souboru konala se začátkem října. Od té doby každé úterý scházelo se hned po vyučování kolem klavíru 55 děvčat. Žádné z děvčat se nikdy předtím žádné takovéto činnosti nevěnovalo. Pěvecký soubor vede učitel Josef Krečmer. Prvně vystoupily na slavnostní schůzi ke „Dni učitelů“ a všem se jejich vystoupení líbilo. Již dne 9. dubna zúčastnil se soubor okresní soutěže pěveckých sborů a umístil se na 3. místě. Dne 12. dubna představil se pak na setkání důchodců u Lázníčků a sklízel veliký potlesk. Pěkný začátek a jen vydržet.

SRPŠ.

Na plenárním zasedání Sboru rodičů a přátel školy (SRPŠ) promluvil náčelník obvodního oddělení Veřejné bezpečnosti s. Pavlas k rodičům o trestních činech páchaných mládeží. Uvedl několik případů spáchaných

nezletilými a vysvětlil rodičům jejich odpovědnost mravní a povinnost jejich vychovávat děti k plnění základních občanských povinností.

Všichni učitelé účastnili se toho roku příprav na nové pojetí výuky pro základní školy.

Žáci školy spolu s pionýrskou organizací odpracovali během roku na různých akcích – v zemědělství, v lesoparku atd. celkem 4.982 brigádnických hodin. Sběr léčivých bylin vyjadřovaný letos v korunách činil 4.994 Kčs.

Mimoškolní činnost dětí soustřeďuje se ve 13 různých kroužcích a zájmových skupinách.

Požárníci.

Zdejší svaz požárníků neměl, bohudík, ani letos opět příležitost zasahovati doma ani v okolí. Na podzim měli zde poplachové cvičení, při kterém prokázali úplnou připravenost a pohotovost. Za 5 minut po ohlášení požáru kravína JZD sirénou stříkala již voda na fingovaný požár.

Myslivci.

Myslivci zůstali letošní rok ještě samostatní, ke sloučení s Křížovou ještě nedošlo. Situace v nebyvalém poklesu stavu zvěře se podstatně nezměnila. Stav polních zajíců se snad poněkud zvýšil, koroptví hejtnka však vymizela a rovněž stav srnčí zvěře se dále snížil.

Zahrádkáři.

Spolek zahrádkářů dokončil letos rozdělení a osazení volného pozemku u Bencových. Na přidělených parcelkách vyvíjeli noví, vesměs mladí zahrádkáři horlivě činnost. Během roku vyrostlo tu již několik chatek, byť nehonosných, provizorních. Pro neúrodu veškerého ovoce se letos nemožovalo, ani jablka se nevykupovala, pouze červeného rybízu vykoupilo se asi 900 kg.

Spolek ochrany přírody založen.

V Křížové byl založen spolek ochránců přírody a životního prostředí jako náhrada za zrušený útvar ochrany přírody při ONV v Havlíčkově Brodě. Ke konci roku měl spolek již asi 50 členů převážně z řad myslivců. Předsednictví spolku převzal Dr. Miloš Sajfert nyní bytem v Havlíčkově Borové, jednatelem je Josef Semerád, správce polesí Staré Ransko. Obvod

působnosti spolku je velký: zahrnuje obce Křížová, Ždírec a Havlíčkova Borová s okolními vesnicemi a osadami.

Vzteklina.

Na sklonku léta vyskytla se u Radostína vzteklina, kterou roznášely lišky. Vyhlášená kontumace psů a koček postihla i naši obec s osadami. Ježto se pak nový případ vztekliny již nevyskytl, byla kontumace před závěrem roku odvolána. Bylo rozhodnuto podstatně snížit stavy lišek ve zdejších lesích, aby tuto nebezpečnou nemoc neroznášely.

Činnost Sboru pro občanské záležitosti.

Činnost Sboru pro občanské záležitosti SPOZ se v tomto roce nadále prohlubovala. SPOZ má nyní 17 členů a jsou do něj zapojeni dobrovolní pracovníci obce i osad. Kulturu při všech akcích zajišťuje Zdeňka Marková. Zápisníky a kresby do kroniky Sboru provádí Ing. Miroslav Doucek. Album vede a uspořádává Marie Svitáková. Funkci zapisovatele převzal Josef Mísař. O nástěnku na náměstí se stará Helena Ptáčková. Každá osada má ve SPOZ svého zástupce, který obstarává a zajišťuje všechny přicházející akce ve své osadě. V roce 1981 navštívili členové SPOZ při příležitosti výročí narození 22 našich občanů, z toho bylo 15 pětasedmdesátiletých, 4 osmdesátiletí a 3 pětasedmdesátiletí. Dne 25. ledna, 2. května, 4. července a 10. října uskutečnilo se vítání občánků, při nichž bylo přivítáno do života 16 narozených dětí.

Jako každým rokem, byla i letos 12. dubna provedena beseda s důchodci, které se zúčastnilo 124 občanů z obce i osad.

Dne 22. dubna bylo provedeno slavnostní předání občanských průkazů vycházejícím žákům. Přitom byly jim předány i pamětní listy.

Provedena též návštěva Bohuslava Čepa při příležitosti udělení státního vyznamenání „Za zásluhy o výstavbu“.

Při příležitosti zahájení nového školního roku bylo uskutečněno 1. září slavnostní uvítání dětí do prvních tříd základní devítileté školy v sále kina, kterého se zúčastnili zástupci mateřské školy, základní devítileté školy, Sboru pro občanské záležitosti a delegátka Okresního národního výboru Marie Pokorná.

Při úmrtí člena rodiny byli kondolovat členové SPOZ celkem desetkrát. Zároveň byly při všech úmrtích provedeny relace v místním rozhlase a smutečně vyzdobena vývěsní skříňka na náměstí.

Jednou z posledních akcí sboru bylo slavnostní předávání povolávacích rozkazů brancům, které se uskutečnilo ve spolupráci s komisí pro branovou výchovu.

Celkem provedl SPOZ za tento rok 63 akcí, jichž se zúčastnilo 872 občanů.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

Plesová sezona.

Plesová sezona byla i letos na úrovni let předchozích, ježto se nezměnily podmínky k jejich pořádání. Ve Žďirci je taneční sál jediné u Lázníčků a na osadách jen na Benátkách. Obvyklý a téměř obligátní ples požárníků v lednu, pak za ním ples sportovců – Tatranu. Železničáři pořádali letos svůj ples v Horním Studenci. Návštěvnost plesů sice zvlášť nepoklesla, režie s uspořádáním plesů i ostatních kulturních pořadů podstatně stoupla, takže se pořadatelé obávali prodělků i při dostatečné účasti vzhledem k tomu, že prostory k uspořádání těchto podniků jsou poměrně malé.

Oslavy MDŽ.

Oslavy Mezinárodního dne žen konaly se zvlášť v Bytexu a zvlášť pro ostatní občanky obce pod patronátem Českého svazu žen, Osvětové besedy, Národní fronty a Východočeských dřevařských závodů u Lázníčků a na Benátkách.

Zájezd do Východočeského divadla v Pardubicích konal se péčí Osvětové besedy toho roku třikrát, jednou jelo se do Horáckého divadla v Jihlavě.

Pouť v Křížové.

Pouť v Křížové konala se letos poslední neděli v květnu, 31. května a bude prý tomu tak i v příštích létech, aby se konání poutě nestřetávalo s májovými oslavami na začátku měsíce. Pouť konala se poprvé v prostoru u Sokolovny, nikoli jako dosud na náměstí.

Na hřišti Tatranu byl uspořádán Mezinárodní den dětí a při něm estráda.

Kino, zřízení Okresní správy kin.

V květnu proběhl ve zdejších kině filmový festival – Týden dětských filmů. Místní kino promítlo nám za rok 1981 238 filmů, které zhlédlo 14.818

návštěvníků včetně dětí zdejší školy a mateřské školky. Tržba činila celkem 72.000 Kčs. Na svém plénu 17. prosince 1981 schválila rada ONV zřízení Okresní správy kin, do jejíž správy přechází tedy i kino naše. Nemovitý majetek zůstává však ve správě a vlastnictví Místního národního výboru.

Dárci krve.

V jarních měsících byl péčí místní skupiny Českého červeného kříže proveden jako každým rokem hromadný odběr krve v místnostech zdravotního střediska. Svoji krev darovalo opět 45 dobrovolných dárců.

Stav ve sportu.

Ve sportovním klubu Tatranu došlo během roku k podstatným změnám ve vedení klubu. Dosavadní dlouholetý předseda klubu Bohuslav Čepel opustil své místo donucen svým zdravotním stavem a byl vystřídán Vlastimilem Legátem, pracovníkem Východočeských dřevařských závodů, rodem z Křížové. Klubu se vedlo po stránce sportovní během roku celkem dobře: v kopané hrají čtyři mužstva, z toho tři v krajském přeboru a jedno v okresním. Hokejový oddíl cele závislý na rozmarech zimního počasí měl trápení s ledem a byl nucen některá utkání hrát na zimním stadionu v Havlíčkově Brodě.

Z vlastních brigádnických akcí klubu byla dokončena výstavba garáží na autobus v hodnotě 60.000 Kčs, vybudováno volejbalové hřiště s nákladem 20.000 Kčs a osvětlení hokejového hřiště nákladem 85.000 Kčs. Při těchto akcích bylo odpracováno 1.290 brigádnických hodin.

Zdravotní středisko.

Ve zdejším zdravotním středisku působila po celý rok Dr. Marie Nováková, která bydlí se svojí rodinou ve svém domku v Horním Studenci. Zato na místě zubního technika střídalo se během roku několik pracovníků, kteří sem dojížděli, a místo bylo též po řadu týdnů neobsazeno. Ve vzrůstající obci jeví se stále naléhavěji potřeba obsadit místo dětské lékařky. Nedostačují již také prostory zdravotního střediska, zvláště čekárny.

IX. Pohyb obyvatelstva, život lidí.

Přičleněním osad Údavy a Stružinec ke Ždírci zvýšil se počet obyvatel o 201 osob, takže MNV Ždírec má k 31. prosinci 1981 2.373 obyvatel. V roce 1981 narodilo se 26 dětí, z toho 7 na osadách a 49 osob se během roku přistěhovalo.

Zemřelí občané.

Zemřelo celkem 16 občanů, z toho 4 na osadách. Průměrný věk zemřelých byl 69 roků.

Zemřelí občané ve Ždírci:

Poula František, stáří 45 let, zemřel 14. ledna.

Kirchnerová Anna, vdova po železničáři, stáří 80 roků, zemřela 17. března.

Fiedler Lubomír, pracovník rudných dolů, 44 let, zemřel 19. dubna.

Vomela Jan, stáří 84 let, zemřel 6. června.

Fialová Marta, zemřela 13. srpna ve věku 83 let.

Šramková Marie, 72 let, zemřela 13. srpna.

Smíšek Josef, 59 roků, zemřel 26. srpna.

Plíhal František, 54 roků, zemřel 31. srpna.

Kopecký František, 74 roků, zemřel 1. září.

Pelikánová Růžena, 75 roků, zemřela 20. září.

Neuvirt Václav, 66 roků, zemřel 11. listopadu.

Zemřelí občané na osadách:

Cimplová Anežka v Benátkách, 72 roků, zemřela 12. srpna.

Sýkora Josef, Kohoutov, zemřel 17. srpna na procházce v lese.

Jakešová Blažena v Benátkách, 75 roků, zemřela 23. října.

Trková Jaroslava z Kohoutova, 72 roků, zemřela 8. listopadu.

Další zemřelí:

Ondráček Josef z čp. 106, 82 roků, ždírecký rodák, železničář, spoluzakladatel zahrádkářů, zemřel 23. dubna u dcery v Olomouci. Jeho zahrádka bývala po léta jediným kvetoucím záhonem.

Vomela Jan, 75 let, ždírecký rodák, zemřel 4. prosince u příbuzných v Havlíčkově Borové.

Pátek Miloslav z Kohoutova, 48 roků, hrával kopanou za SK Ždírec, zemřel 13. ledna 1981 v Pardubicích.

Musil Josef, 80 roků, zemřel 4. května v Sobíňově. Byl zde po řadu let vedoucím manipulačního skladu Státních lesů.

MVDr. Josef Košíř v Chotěboři, zemřel 8. listopadu ve věku kol 75 let.

Za své dlouholeté činnosti ve zdejším okolí zvláště v době mezi válkami byl sběratelem historických památek. Zanechal bohatou sbírku kolo-vrátků, hodin, starých obrázků, biblí a jiných věcí. Jeho sbírku převzalo muzeum v Chotěboři.

Situace ve světě.

Politicky byl rok 1981 velmi neklidný, plný konfliktů, třenic a válek. V sousedním Polsku byly od jara neustálé vnitropolitické rozbroje. Skončily pak 14. prosince vyhlášením výjimečného stavu.

V kapitalistickém světě šířila se vlna přeпадů politiků a bohatých osob. Zmizeli a byli často i měsíce únosci internováni na neznámých místech, za jejich propuštění vydírány značné finanční částky, často byli i zabiti.

25. ledna byla změna prezidentů v USA; nastoupil nově zvolený prezident Ronald Wilson Reagan a za necelé dva měsíce byl již vážně postřelen při atentátu na něj spáchaném.

Od loňského roku v Iránu vězněný 50ti členný diplomatický sbor USA by po nástupu nového prezidenta po zaplacení 24 miliard zadržených dolarů propuštěn na svobodu.

Dne 19. prosince oslavil 75 let předseda rady ministrů SSSR Leonid Brežněv. Mezi četnými gratulanty byl i náš prezident Gustáv Husák.

V létě byl při atentátu teroristy v Římě těžce zraněn i papež Jan Pavel II.

Cenová situace.

V celém světě byla tendence zvyšování cen ať potravin, uhlí a rud či průmyslových produktů a pohonných hmot. V řadě států byly provedeny devalvace měn.

Hodně se létalo do vesmíru, ať jen kolem zeměkoule nebo do blízkosti Venuše či vzdáleného Saturnu.

Dne 8. září^{lxxv} byl u nás na dole Pluto výbuch, při němž přišlo o život 65 pracovníků.

Ze ždíreckých občanů je k 31. prosinci 1981 umístěna v domově důchodců jen Marie Němcová, jejíž osiřelý domek za brankou fotbalového hřiště prý převezme a zbourá Tatran a rozšíří tím trochu plochu hřiště. Starší občané zdejší obce mohou býti umístěni v domovech v Úsobí, Věži, Rozsochatci nebo v Havlíčkově Brodě.

I. Národní výbor.

Změny na MNV.

V roce 1982 došlo ve složení Národního výboru k několika významným změnám. V první polovině roku došel z plenu ONV Havlíčkův Brod návrh, aby dosavadní předseda ždíreckého národního výboru Miloslav Blažek byl z tohoto místa uvolněn pro důležitou funkci havlíčkobrodského podniku místního hospodářství Sázava. Tento návrh způsobil jistou nevoli v řadách funkcionářů KSČ i MNV. Byly podány protesty proti navrhovanému opatření. Jednání po stranické linii trvalo řadu týdnů, nevedlo však ke změně či zvratu návrhu. Bylo tedy rozhodnuto uvolnit Miloslava Blažka z funkce předsedy místního národního výboru k 1. červenci 1982, na jeho místo zvoliti dosavadního tajemníka MNV Ladislava Pospíšila a na místo tajemníka dosaditi Josefa Břízu, pracovníka Východočeských dřevařských závodů. K tomu se souhlasem Národní fronty musí předcházeti jeho volba za poslance národního výboru. To bylo provedeno a změna prošla bez jakýchkoliv poruch.

Do řad zaměstnanců MNV byla přijata co administrativní pracovníce Marie Ondráčková.

Středisková obec. Nové komise.

Novelizovaným zákonem o národních výborech byl Ždírec nad Doubravou ke dni 1. července 1982 ustanoven střediskovou obcí. Působnost střediskových obcí byla tímto zákonem rozšířena, zřízeny v těchto obcích matriční úřady, zřízen stavební úřad pro obvod střediskové obce. Tento stavební úřad nebyl však do konce roku aktivován, ježto nebyl vážný zájemce o funkci vedoucího tohoto stavebního úřadu.

Byly uvedeny v život další komise MNV: komise správní pro projednání plnění a dodržování nařízení a předpisů národního výboru, předsedou této komise zvolen poslanec NV Bedřich Marek, komise péče o rodinu a děti s předsedkyní Jarmilou Lédlovou, výbor lidové kontroly MNV s předsedou Zdeňkem Mísařem. Podle vyhlášky byly ustaveny i ve Ždírci nad Doubravou dva občanské výbory s působností od 17. prosince 1982 v mezích dosavadních obvodů poslanců okresního národního výboru Antonína Pátka a Bohumila Marka.

Obecní rozpočet 1982.

Rozpočet obce na rok 1982 byl ve stránce příjmové i výdajové celkem vyrovnaný. Ve stránce příjmové dala daň domovní částku Kčs 66.261, dávka ze psů Kčs 5.875, správní poplatky Kčs 6.920, stravné školy Kčs 241.231, kultura 9.972, stočné Kčs 30.692 a ostatní příjmy Kčs 10.784. Výdaje obsahovaly: doprava Kčs 61.570, místní hospodářství Kčs 99.678, školství Kčs 218.345, dotace ONV a České pojišťovny Kčs 312.105, jídelna mateřské školy a základní devítileté školy Kčs 372.609, Kultura Osvětové besedy Kčs 12.000, SPOZ Kčs 6.767, odměny SPOZ Kčs 3.416, místní lidová knihovna Kčs 52.816, sociální věci a klub důchodců Kčs 20.853, technické vybavení Hamerska Kčs 341.745, výstavba kotelny ZDŠ Kčs 294.576 a na výstavbě školního pavilonu prostavěno Kčs 1,310.957.

Plenární zasedání.

Plenární zasedání konalo se v roce 1982 celkem sedmkrát, z toho dvě zasedání byla veřejná a dvě slavnostní (únorové a říjnové). Rovněž občanské výbory na osadách vykazovaly čilou schůzovou činnost, každý občanský výbor zasedal v průměru desetkrát ročně.

Zásobování obce.

V zásobování obce potravinami, uhlím a dřívím nebylo ani letos problémů až na občasně nakupovací horečky, které se pak projevíly tím, že určitý čas nebylo některé zboží v prodejnách k dispozici. Zásobování elektrickým proudem bylo rovněž plynulé a nebylo během roku poruch či rušivých příhod.

Sběr odpadových surovin.

Sběr odpadových surovin v obci vykázal v roce 1982 tyto výsledky:

	železo	papír	textil	barevné kovy	celkem
plán t	59,3	55,5	5,6	1,7	122,1
plnění t	96,3	74,6	4,1	6	181
%	162,4	134,4	73,2	353	148,2

Vyhodnocení a odměny.

Vyhodnocení za práci v roce 1981: na návrh POV národní fronty a rady Okresního národního výboru bylo Východočeským krajským národním

výborem uděleno Místnímu národnímu výboru ve Ždírci „Čestné uznání rady Východočeského krajského národního výboru“ s finanční odměnou Kčs 30.000 za dosažené výsledky v socialistické soutěži měst a obcí v roce 1981.

Tělocvičná jednota Tatran Ždírec obdržela „Čestné uznání okresního výboru Národní fronty a rady ONV“ s finanční odměnou Kčs 2.200.

„Čestné uznání Místního výboru Národní fronty“ bylo uděleno základní organizaci Svazu požární ochrany Nové Ransko a dohlížecímu výboru Jednota ve Ždírci nad Doubravou. Čestné uznání základní organizace KSČ, MNV s místního výboru Národní fronty za dlouholetou přípravu vysoce angažovaných kulturních programů při významných akcích v obci bylo uděleno při příležitosti životního jubilea učitelce s. Blaženě Severové. Čestné uznání rady MNV s finanční odměnou bylo uděleno za umístění v soutěži občanských výborů za rok 1981 občanskému výboru Nové Ransko za 1. místo, občanskému výboru Stružinec za 2. místo a Údavy za 3. místo.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Vývoj počasí.

Rok 1982 můžeme charakterizovati jako jedno z nejúrodnějších let našeho století. Téměř všechny plodiny, včetně ovoce a zeleniny, daly nadprůměrnou úrodu. V produkčním období, tj. od 1. května do 31. října, bylo celkem 135 dní hezky ze 185 dní možných. Sníh sice zlobil v dubnu a na 1. května bylo bílo; zmrzlí se letos téměř neprojeví a bezmrazé počasí vydrželo až do listopadu. Meteorologové říkají, že je několik hlavních příčin mimořádné úrody a shodou okolností se letošního roku všechny uplatnily. Dubnové mrazíky sice pohrozily jako předloňského roku, byly však mnohem slabší. Nízké jarní teploty oddálily pak dobu kvetení proti předloňsku o 10 až 20 dní, což bylo pro průběh kvetení příznivé. Pozdní mrazíky pak už nepřišly a vyšší teploty umožnily dobré opylení. Všechny druhy a odrůdy rozkvétaly těsně za sebou, doba celkového kvetení byla krátká s optimálními teplotami pro opylení. V naší krajině probíhalo převážně v květnu. Lidová pranostika o velké úrodě, kvetou-li stromy v jednom měsíci, se tu naplnila. Prvotní příčina pro bohatou úrodu ovoce byla již ve vegetativním roce 1981, kdy v červnu a červenci se vytvořily příznivé podmínky pro diferenciaci květních pupenů. Násada květů byla pak jen průměrná, čímž se stromy květem nevyčerpaly a téměř z každého květu

vznikal plod. Nadúrodu umožnily i optimální srážkové poměry. V květnu byly podnormální a tím umožnily využití slunečního svitu pro vyšší teploty a vývoj plodin, v červnu byly srážky kolem normálu, zvláště v poslední dekádě měsíce. Červenec byl teplotně opravdu na výši s průměrem teploty u nás téměř o 3 % vyšším než roku 1981. Dní s polední teplotou přes 25 °C bylo celkem 10, loni jen 3, zatím co pod 15 °C nebyl ani jeden den, loni jich bylo 5. Rovněž srpen a září sice se srážkami pod normálem, avšak teplotně nadprůměrné umožnily sklizeň většiny plodin i ovoce s nejmenšími potížemi.

Nový rok začal nám s počasím dubnovým, tálo a sníh mizel z polí. Později však napadl nový, teploty se ustálily trvale pod nulou, největší mraz měsíce a roku byl zde -21 °C; bílo bylo celý měsíc. Únor byl již trochu teplejší, většina měsíce byla pod sněhem; vánice letos neřádila. V březnu bylo již polojaří počasí, bílo bylo již jen asi 3 dni, s polními pracemi bylo započato začátkem dubna. Uprostřed měsíce byla sice řada nocí s teplotou pod 0 °C, ve dne však byly již teploty vyšší, takže škody nevznikly, naopak oddálily předčasné jaro. První květen byl u nás skoro zimní, v noci mrazík, ve dne sněžilo. Nižší teploty držely se pak až do půlky května. Pak již bylo opravdové jaro, polední teploty kolem 20 °C, převážně hezky. Červen byl celkem pěkný, teplotně normální, červenec výrazně teplejší než jiné roky, závodní dovolená proběhla za pěkného počasí. Bylo sice již trochu sucho, sena pod vlivem sucha trochu méně, sklízelo se však zato bez obvyklých potíží a dobře proschlé.

Doba žní a podzim.

Srpen byl již poměrně suchý, počasí pěkné, žně byly tu mezi 5. a 31. srpnem. Houby pro sucho téměř nerostly, jen po několik dní, kdy trochu zapršelo, vyrostlo několik druhů. Václavky sbírali jsme kolem 10. září a pak už nebyly. Brambory kopaly se letos již od poloviny září, většinou však nevyzrálé, slupka se z nich loupala. Úroda brambor byla nadprůměrná, plísňi netrpěly, mandelinka se téměř neobjevila. Na zimní uskladnění dovezli letos do prodejny brambory z JZD Nová ves u Chotěboře, na pohled velmi pěkné, při bližším ohledání však, a zvláště po několika dnech uskladnění, objevilo se značné procento postižených hnilobou. Reklamovalo se, dovezli pak asi třetinu brambor nových. Předčasná sklizeň se opět nepříznivě projevila.

Hádátka bramborové.

Výskyt škůdce brambor – hádátka bramborového – v řadě obcí na Havlíčkovobrodsku, a nám nejbližší v Havlíčkově Borové, vyžádal si ostrá karanténní opatření, aby se zabránilo jeho dalšímu šíření. Tam, kde se hádátka vyskytlo, bylo zakázáno pěstovati brambory a rajska jablíčka, přemísťovati zeminu, chlévskou mrvu, komposty, vyvážeti zeleninu a jiné zemědělské produkty z postižených oblastí, přemísťovati mechanizační prostředky, nářadí a vůbec dodržovati všechna stanovená opatření vyhláškou ONV. To všechno se týká samozřejmě i pěstování brambor na rodinných zahrádkách. Na stejných plochách smí býti pěstovány brambory nejdříve po 4 letech a smí býti použito jen nezávadné sadby.

Ozimy zasívaly se letos též dosti časně, místy však scházely jen řídko a zvolna pro veliké sucho.

Měsíc říjen byl též pěkný a velké sucho pokračovalo. První mrazík byl až ke konci měsíce a jen slabý, takže již téměř žádnou škodu nemohl způsobiti.

Nadúroda ovoce.

Úroda ovoce byla letos tak nadprůměrná, že takové nebylo pamětníka. Stromy se pod přemírou ovoce ohýbaly a lámaly. Vlivem teplého léta byla jablka i hrušky vyzrálé jako málokterý rok. Vichřice 5. října shodila místy až 50 % jablek. Vykupovala se pak za 50 haléřů za 1 kg. V Křížové začali zahrádkáři moštovat 9. října a moštovali až do konce listopadu. Za 100 litrů vylisovaného moštu platilo se tu 80 Kčs. Vymoštovalo se 22.230 litrů moštu asi z 45.000 kg jablek. Fronty a návaly v moštárnách byly po celé republice. Mnoho jablek vyvezli lidé jako odpad na skládku k Novému Ransku. Vedle silnic bylo v příkopech a na stromech tolik jablek, že si každý mohl dle libosti nasbírat. V ovocných alejích u Litoměřic, Turnova, Jičína sklízela se jen část úrody, ovoce jen nej kvalitnější.

Výkup jeřabin.

Letos se opět vykupovaly jeřabiny. Úroda jich byla též nadprůměrná, dříve zralý. Výkupny zeleniny vykupovaly je již koncem srpna na vývoz, platily Kčs 2,60 za 1 kg. Vykupovaly však jen smluvené množství a na stromech jich zůstalo ještě dost k řádnému dozrání, až do příchodu zimy pro naše domácí spotřebitele i pro kvěčaly.

Rybíz černý vykupoval se letos za Kčs 12 za 1 kg, červený za Kčs 6 za 1 kg. Úroda byla též dobrá a vykoupilo se ho ve zdejší Zelenině 3.800 kg. Jablek se tu vykoupilo 7.100 kg. Jednota, co vykupující, neměla o ně zájem, ježto zpracující podniky byly jimi zavaleny ani zahrádkáři nechtěli svá jablka za 50 a později za 80 haléřů za 1 kg do výkupny dodávati.

Menší byla již úroda švestek, místy nebyly žádné. Šarka, nemoc stromů švestek, slív, mirabelek a vůbec peckovin, rozšířená již po celém území olivnila natrvalo úrodu tohoto ovoce.

Rovněž česnek se neurodil, snad pro přílišné sucho.

Vichřice 7. a 8. listopadu.

Ve dnech 7. a 8. listopadu přišla vichřice. Nárazy větru byly tak silné – 150 až 180 km/hod. – že to místy nevydržely ani stoleté smrky v lesích. Byly zvyvraceny s kořeny, polámaný, ukrouceny a naházeny přes sebe. Celé pruhy vzrostlého lesa vzaly za své. Polesí Vortová, snad nejvíce postižené, hlásilo 50.000 m³ polomu, Východočeský kraj kolem 1 milionu m³. Též v jehličnaté části lesoparku byl značný počet smrků polámán.

Na ždírecké nové školní budově strhl vichr plechovou střechu, smačkal ji jako kus novin a shodil dolů. Rovněž na budově MNV utrhl kus střechy. Poškozená střecha byla i na budově kina, na klubu pionýrů a na mnoha rodinných domcích. Oprava střechy školní budovy a MNV stála 80.000 Kčs. Zbytky dosud neotrhaného ovoce byly pochopitelně na zemi.

Vtírá se nám otázka, jak to bude s úrodou ovoce v příštím roce 1983. Zatím je těžko odpovědně cokoli předpovídat. Mnoho bude záležet na tom, když se stromy letos nadměrně vyčerpaly, zda budou mít dosti sil, aby vzdorovaly nepřízní počasí a zimy, zda bude dostatek vláhy a zda jarní mrazíky nezmaří všechny naděje hned zkraje.

Varroáza včel, postrach včelařů loňského roku, snad poněkud ustoupila, nebo se alespoň dále nerozšířila. Odběr měli na pokraji předjaří, neprokázal nákazu ve zdejších okolí. Rok však nebyl na med zvlášť úrodný. Lesy téměř nezamedovaly a jiné rostliny poskytující včelám pastvu nejsou. V prodeji bylo medu po celý rok stále málo.

Vánoce letošního roku byly právě akorát bílé, sněhu bylo jen několik centimetrů.

Když v lednu 1982 dovezli do zdejší Zeleniny 50 q jablek Jonathan, byly ve dvou dnech rozprodány i když stály 6–7 Kčs za 1 kg. O Vánocích jablka podobné kvality konzumují králíci.

III. Výstavba socialismu na vesnici. JZD.

Výnosy obilovin 1982. Stav v JZD.

Celková výměra zemědělské půdy obhospodařované JZD se neměnila. Rovněž tak specializace družstva a dlouhodobé zaměření produkce se neměnilo. Počet členů družstva k 31. prosinci 1982 byl 351, z toho 209 členů trvale pracujících.

Výnos obilovin byl letos 4,21 t po ha proti 3,75 t loni a 3,40 předloni; výnos brambor byl 24,77 t, loni 22,40 a předloni 12,50 t. Len dal letos výnos stonku 4,16 q po 1 ha, loni 2,64 q, předloni 4,45 q. Výnos píce na orné půdě byl letos 32,16 t, na lukách 19,31 t po ha. Stav skotu i prasnic se letos opět poněkud snížil. Roční doживost krav se zlepšila proti loňsku ze 2.836 litrů na 3.158 litrů. Hrubá produkce v rostlinné výrobě se letos zvýšila na 8,359.000 Kčs, rovněž tak v živočišné výrobě na 16,191.000 Kčs. Též čistý zisk družstva dosáhl letos Kčs 5,475.000. Družstvo zlepšuje neustále pracovní podmínky na pracovištích. Denně dováží na čtyři střediska celkem 170 obědů za Kčs 2,50, zbytek hradí se z prostředků družstva. Na odpočinek odešlo během roku 9 družstevníků a během roku bylo přijato 8 nových členů družstva. Během roku uskutečnila se řada zájezdů pro družstevníky a jejich děti na výstavy, do divadla a do různých atraktivních částí republiky. Po ekonomické stránce lze hodnotit letošní rok jako velmi úspěšný, většina plánovaných úkolů byla splněna a mnohé překročeny. Překročena byla jak výroba obilí, brambor, tak výroba mléka a masa skotu.

Nesplnění výroby stonku lnu bylo vyváženo lepším zpeněžením stonku; výroba objemových krmiv nebyla sice splněna, avšak byla co do jakosti i množství nejlepší za několik posledních let.

Výčíslený zisk Kčs 5,475.000 byl rozdělen podle platných směrnic 19,78 % – Kčs 1,128.000 co daň ze zisku, do fondu výstavby Kčs 2,200.000, do obrátového a rezervního fondu Kčs 684.000, fondy odměn Kčs 953.000, fondu kulturních a sociálních potřeb Kčs 610.000. Evidenční počet pracovníků byl 250 s průměrem roční mzdy Kčs 27.460 = měsíčně Kčs 2.288. Zvýšila se tedy měsíční mzda v průměru o 55 Kčs.

I když byl rok celkově velmi příznivý, ovlivnily rozmary přírody výsledky rostlinné výroby. Na počátku vegetace sucho a jarní mrazíky zabrzdily vývoj a růst obilovin i travních porostů. V jarním období bylo nutno zaorat 28 ha ozimé směsky, 17 ha pšenice a 20 ha jetele. Příznivé počasí v průběhu další vegetace vyrovnalo pak počáteční škody a zapříčinilo dobré konečné výsledky.

Regulace Doubravky.

Největší zúrodnovací akcí v tomto roce zůstala regulace toku Doubravky, odvodnění přilehlých pozemků spolu s následnou rekultivací odvodněných ploch. V letních měsících dokončena stavba mostu u Kopaniny, v podzimních měsících byly zahájeny práce na odvodnění raneckých luk. V roce 1983 má být celá tato akce dokončena. Zbývá dokončit výstavbu toku, vybudovat dva nové mosty a dokončit odvodnění 100 ha zamokřených luk mezi Ždírcem a Starým Ranskem.

Suché a teplé léto urychlilo dozrávání obilí nejméně o 1 týden. 13. srpna byly zahájeny žňové práce a do 26. srpna bylo sklizeno 90 % obilovin. Průměrný výnos obilovin 4,21 t po ha je druhá nejlepší sklizeň za dobu trvání družstva. Na většině sklizených ploch byla zajišťována proudová sklizeň slámy. Sklizená sláma byla suchá a dobré kvality. Pro vyrovnání schodku ve spotřebě slámy byla sklizena i sláma na polích státního statku v Sobiňově a v Příbyslavi.

Hlavní tržní plodinou ve specializované produkci družstva je len a v letošním roce podařilo se většinu prací mechanizovat. Z oseté plochy 120 ha byl rosený stonek sklizen za 12 dní a celá sklizeň ukončena 20. září. Bylo sklizeno 499 t stonku, z toho 170 t první jakosti, 311 t druhé a 18 t třetí.

Proti předchozím létům byla snížena plocha osetá obilovinami o 32 ha ve prospěch píce. Prvním rokem byl zde učiněn pokus s pěstováním krmné mrkve. Bylo jí oseto 5 ha od Nového Ranska vedle cesty ke Starému Ransku. Sklizen bylo 59 t mrkve a při obdělávání i sklizni bylo využito mechanizace.

Živočišná výroba a doживost.

V živočišné výrobě nastalo v roce 1982 též znatelné zlepšení. Průměrná doживost na 1 dojnici byla letos 3.158 litrů proti 2.836 loňského roku. Zlepšil se i přírůstek na kus a den u jalovic i u telat v teletníku. Spotřeba jaderného krmiva činila letos na 1 litr mléka 0,272 kg, z toho 0,251 kg směsi; na 1 kg přírůstku u jalovic 1,71 kg, přírůstek telat v teletníku na 1 kg 1,78 kg, loni 1,86 kg. Náklad na 1 litr vyrobeného mléka činil Kčs 3,29 proti Kčs 3,52 roku 1981. Náklad v Kčs na 1 kg přírůstku v teletníku činil letos Kčs 20,28 proti loňským Kčs 18,95.

Do provozu byla uvedena nová sušárna lnných tobolek, jejíž zkušební provoz byl využit na dosoušení sena. Touto sušárnou prošlo 400 t sena.

Výhoda nové sušárny projevila se při trhání lnu, kdy při nasazení 4 kombajnových sklizečů bylo v prodloužených směnách možno ukončit sklizeň za 7 pracovních dnů. Při sklizni obilovin nebylo letos problémů.

Ve spotřebě paliv a energie bylo docíleno určitých úspor. U motorové nafty činily úspory 10 %, elektrické energie bylo ušetřeno 2,5 % v kWh, v nákladech na spotřebu elektřiny 28 %.

Výstavba seníku.

V roce 1982 byly zahájeny dvě stavby: silážní žlab v Křížové a seník ve Velkokapacitním teletníku ve Ždírci v nákladu Kčs 600.000 na žlab a Kčs 1.700.000 na seník. Do strojů a mechanizačních prostředků bylo investováno Kčs 1.470.000. Celkové investice tohoto roku činily Kčs 4.000.000.

Za rok 1982 bylo spotřebováno 40 t uhlí, 63 t topného oleje, 865.000 kWh elektrického proudu, 12.000 litrů benzínu a 225.000 litrů nafty.

Pokus o výměnu půdy mezi Státním statkem Chotěboř a zdejším JZD nedospěl ani letos k realizaci. Zůstane zřejmě asi jen při pokusu, je mnoho různých rozdílů v pozemcích, které by měly být vyměněny.

Pokusné pojištění proti neúrodě učiněné v loňském roce nebylo již letos prováděno.

Správu družstva provádí volené představenstvo, které má 15 členů. Voleným předsedou družstva je v tomto období Ing. Josef Kadlec, voleným místopředsedou je nyní Eva Vránová z Křížové.

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod.

Cenová úprava k 30. lednu 1982.

K 30. lednu 1982 bylo provedeno zvýšení ceny masa a masných výrobků, některých alkoholických nápojů a některých druhů cigaret.

Vyhláška o tom zní:

Podle přijatého usnesení zvyšují se ceny masa, drůbeže, zvěřiny, ryb a rybích výrobků v maloobchodním prodeji v průměru o 27 %, z toho ceny výsekového masa v průměru o 41 %, uzenin o 17 %, drůbeže o 15 %, mořských ryb o 26 %, sladkovodních ryb a zvěřiny v průměru o 14 % a nemění se maloobchodní cena předního hovězího masa a vepřového bůčku. Z uzenin se zvyšuje podstatně cena dušené šunky a uherského

salámu, u některých druhů uzenin, zvláště u běžných levnějších, se cena nemění. Ve veřejném stravování se projevuje zvýšení ceny o 0,90 Kčs na jednu porci masa.

Zvýšila se též cena rýže na dvojnásobek. Ve zdůvodnění se praví, že v minulých letech zvýšila se cena, za kterou ji dovážíme, o 300 %.

Z hlediska růstu cen tabáku, který z 86 % dovážíme, zvyšují se ceny některých druhů cigaret o 30 % a o 39 % ceny dalších tabákových výrobků. U nejlevnějšího kuřiva, kde převažuje domácí tabák, se cena nemění.

Ceny v restauracích.

Cena vína zvyšuje se v průměru o 18 %, rovněž se zvyšuje cena tuzemských druhů rumu o Kčs 8 na ½ litru, vodky o 11 Kčs na ½ l.

V restauračním stravování zvyšují se ceny v průměru u 4. cenové skupiny o 16 %, u 3. o 20 %, ve 2. skupině o 22 % a u výběrové skupiny o 23 až 25 %. Ceny bezmasých jídel se upravují tak, aby pokryly náklady spojené s jejich vysokou pracností a zvýšil se zájem restaurací o přípravu těchto žádaných jídel.

Tolik vyhláška. Ještě před zvýšením cen proběhla nakupovací horečka. Z maloobchodních prodejen vymizel cukr, káva, sůl, rýže, konzervy a další zboží. Trvalo řadu dní, než se zase vše dostalo do normálu.

Úprava důchodů.

Stejnou vyhláškou bylo schváleno opatření týkající se zvýšení důchodů, mateřského příspěvku a některých změn v sociálním a nemocenském zabezpečení. Zvyšují se nízké důchody, které jsou jediným zdrojem příjmů, ze 780 Kčs na 880 Kčs pro jednotlivce a ze 1.330 Kčs na 1.500 Kčs pro manželskou dvojici. Ostatní vyplácené i nově přiznané důchody do Kčs 1.200 zvyšují se o 40 Kčs, mateřské příspěvky o 100 Kčs. Důchody nad 1.200 Kčs zvyšují se o Kčs 30, dětské přídatky o výchovné o Kčs 40 měsíčně. Zvyšuje se též zaopatřovací příspěvek manželek vojáků základní služby. Současně bylo rozhodnuto zrušit krácení nemocenského zabezpečení při ústavním ošetřování osamělých občanů.

Obraty prodejen 1982.

Obrat místních obchodů v roce 1982 (v tisíci Kčs):

	1974	1980	1981	1982
samoobsluha	4.915	6.633	6.363	6.639
maso a uzeniny	2.424	2.700	2.683	2.827
zelenina	-	201	783	645
textil – obuv	1.233	1.188	1.174	1.317
průmyslové zboží	2.435	4.171	4.484	5.039
stavebniny	4.036	4.962	5.016	4.616
Benátky – obchod	-	1.106	1.089	1.062
Kohoutov – obchod	459	511	603	682
Nové Ransko – obchod	549	833	800	857
Hostinec „u Lázníků“	1.165	1.229	1.164	1.186
Hostinec „u nádraží“	642	703	712	699
Hostinec Benátky	-	-	192	198

Bytex – nové stroje.

V tkalcovně Bytex bylo v roce 1982 instalováno za 80 milionů Kčs nových tkalcovských stavů švýcarské provenience „Rütti“, nejmodernější techniky. Proti 95 obrátkám starých stavů mají tyto 280 obrátek. Výroba se tím zvýšila o 60 %. Produkce závodu byla těmito investicemi zvýšena na 2,224.000 metrů nábytkových látek. V závodě pracuje nyní 443 pracovníků, převážně žen z okolí Ždírcce.

Vedoucí Jiří Rychlíček odchází.

K 1. červenci 1982 odešel do důchodu dosavadní vedoucí provozu Jiří Rychlíček, bytem ve Vojnově Městci. Vedl závod po 30 rušných let, v nichž bylo provedeno rozšíření závodu, jeho modernizace a kapacita výroby vzrostla na několiknásobek. Za svoji úspěšnou činnost byl při odchodu z vedoucí funkce vyznamenán státním vyznamenáním „za zásluhy o socialismus“. Zůstal dále co pracovník provozu na jiné funkci, i když ne při plném zdraví. Novým vedoucím závodu byl ustanoven Ing. Jaroslav Starý, rodem ze Sobíňova.

Závodní výbor ROH Bytexu pořádá každoročně několik zájezdů do různých oblastí republiky, spojených s exkursemi do průmyslových zá-

vodů. Jsou to zájezdy nejen pro pracovníky (převážně pracovnice) závodu, ale i jejich děti a v posledních letech i pro důchodce, dřívější pracovníky závodu. Pro rekreaci a odpočinek slouží pracovníkům závodu rekreační středisko Svratouch. Toto zařízení využívá i brigáda socialistické práce ke společným schůzkám. Zahraniční rekreace v Bulharsku a NDR na Rujáně byla a jistě bude i nadále vyhledávaným místem oddechu desítkám rekreatantů ročně.

Stav na pile.

Ve Východočeských dřevařských závodech byla tohoto roku dostavěna sušárna řeziva a na podzim uvedena do provozu. Rovněž v druhé polovině roku byla uvedena v život obsluha vlečky a spolu též vlečky Státních lesů vlastním strojem – traktorem – který obsluhuje Zdeněk Landsman a Hrazdíra.

Určitá stagnace odbytu řeziva v druhé polovině roku, a to i u vývozu, způsobila, že docházelo ke hromadění řeziva na skládce.

V. Úpravy obce, doprava a spoje.

Stavební bytová výstavba byla v roce 1982 opět poněkud slabší než v letech přechodných. Soustřeďovala se téměř výhradně na Hamerské. Bylo kolaudováno 22 bytů, z toho 6 řadové výstavby. Nedostatek bytů a tím i tlak na výstavbu dalších bytů pozbyl na ostroiti. Způsobeno to bylo v prvé řadě tím, že místní podniky včetně JZD naplnily své stavy pracovníků a příliv nových pracovníků do obce ustal.

Výstavba školy.

Z veřejných staveb pracovalo se převážně jen na výstavbě školního pavilonu a kotelny. V druhé polovině roku upoutala část pracovního elánu výstavba požární nádrže – Bělouškova sádka. Nový most družby byl sice postaven a dán do provozu, avšak úprava okolí zůstala nedokončena.

Regulace Doubravky.

Rovněž regulace Doubravky mnoho nepokročila. Teprve v závěru roku bylo provedeno odvodnění prostoru pod hrází Pobočenského rybníka, provedena meliorace bývalých „poštmistrovských luk“ a připraven odtok z rybníka pod silnicí přímo do Doubravky. Práce na Doubravce mají

býti ukončeny v roce 1983, kdy má býti též provedeno osazení břehu Doubravky stromovím, na což je pamatováno v rozpočtu částkou Kčs 200.000. Tím pak celý úval Doubravky, až je hrází Raneckého rybníka nabude opět svůj původní hezký výraz.

Na výstavbě školní kotelny byla odvedena hodnota díla Kčs 430.000, na výstavbě školního pavilonu prostavělo se v tomto roce Kčs 1,370.000.

Požární nádrž.

Na výstavbu požární nádrže poskytla částku Kčs 150.000 Česká státní pojišťovna, 1.640 brigádnických hodin věnovali občané, převážně příslušníci požární ochrany, čímž vzniklo dílo hodnoty 362.500 Kčs. Vzniklo tak dílo užitečné a potřebné a osazením okrasných stromů a keřů přispělo nemálo ke zkrášlení našeho prostředí. Při žďárské silnici byl vyasfaltován chodník v délce asi 100 m, též úsek chodníku od Uhelných skladů k mateřské škole dostal asfaltové zpevnění. Na Hamerské provedena technická vybavenost, prostavěno 216.000 Kčs a postavena tu a dána do provozu další nová trafostanice.

V osadě Kohoutov upraven chodník podél státní silnice od požární zbrojnice v nákladu Kčs 15.000.

Na Benátkách byla dokončena kanalizace podél státní silnice.

Nové Ransko upravilo si hřiště a cvičiště pro Svaz požární ochrany, Kčs 10.000.

V Údavech započaty práce na úpravě hráze požární nádrže.

Ve Stružinci provedena úprava místní komunikace a upraveno též okolí požární nádrže.

Silnice v Křížové.

Vozovka v sousední Křížové byla upravena do té míry, že v druhé polovině roku bylo již možno Křížovou projížděti. Odpadly zdlouhavé objízdky v městečku nebo na Havlíčkovu Borovou a Hlinsko v Čechách. Práce však ještě dokončeny nebyly, zvláště při výjezdu na Vojnův Městec, kde má býti opuštěna vozovka po hrází bývalého mlynářského rybníka a napřímena přes tento bývalý rybník.

VI. Veřejný život.

První máj 1982.

První máj tohoto roku oslavili jsme opět v zimnicích a rukavicích. Od rána sněžilo, bylo bílo a zima cenila ještě zuby jako o Vánocích. Průvod po seřazení před družstvem VZOR přešel přes Pikulku na náměstí, kde byla tribuna. Projev měl místopředseda ONV Karel Moravec. Účast byla pochopitelně slabší, zvláště z okolních obcí.

Obvyklý průvod v předvečer 8. května konal se již za trochu lepšího jarnějšího počasí. U pomníku promluvil poslanec FS a předseda MěNV Chotěboř Jaroslav Brabec. Obvyklá veselice po skončení slavnosti byla v sále u Lázníčků.

Začátkem března dostala se z prostoru okolí hamerské nádrže do potrubí vodovodu zdravotně závadná voda. Byl vydán zákaz pití této vody a uloženo důkladné převařování při použití k přípravě jídla.

Na podzim, při značném suchu, projevoval se již citelný nedostatek vody. Místní národní výbor byl nucen obrátit se začátkem listopadu s naléhavou výzvou na všechny občany, aby šetřili vodou, aby nemuselo býti uvedeno v život další drastické opatření s uzavíráním vody v částech dne. Naštěstí krátce nato zapršelo a situace se sama upravila, normalizovala.

VII. Politický a kulturní život, škola.

Zdejší školu navštěvovalo letos 325 dětí; rozmístění tříd se neměnilo, dvě třídy se dále denně vyváží na Slavíkov. Je celkem 13 tříd, vyučovalo tu 17 učitelů, 1 skupinová vedoucí a 1 vychovatelka družiny mládeže. Na obědy chodilo 280 dětí, jimž 3 zaměstnankyně připravovaly jídlo ve školní jídelně. Žáci se pilně zúčastňovali různých soutěží, olympiád a poměrně dobře, často nadprůměrně dobře se v nich umisťují.

Kategorický rozkaz Krajského národního výboru předsedovi okresního národního výboru v Havlíčkově Brodě, že ždírecká škola musí být do konce roku 1983 hotova, uložil na jeho bedra dost těžký úkol.

Stav a rekonstrukce knihovny.

Během letošního roku byly v místnostech knihovny prováděny opravy ke zlepšení prostředí. K vytápění byla instalována dvojice akumulární kamna, provedena rekonstrukce elektrické instalace, přemístěn vchod

do východního nároží a ze zrušené chodby vznikla pak další vhodná místnost. Místnosti knihovny jsou světlé, čisté, knihy přehledně a vkusně umístěny; rozděleny jsou na část pro dospělé a pro mládež. V roce 1982 bylo nakoupeno 729 svazků knih a dochází 32 titulů časopisů. Jelikož byla knihovna při rekonstrukci 3 měsíce uzavřena, poklesl počet čtenářů i výpůjček. Pro veřejnost byla během roku uskutečněna řada kulturně-výchovných akcí i obvyklá podzimní výstava knih spojená s prodejem. Zdejší středisková knihovna spravuje 10 přidružených knihoven a má celkem 8.000 svazků.

Místní požárníci neměli sice letos opět příležitost zasahovati při hašení požáru, avšak patronát nad vybudováním požární nádrže vyžádal si mnohem více práce než jakákoliv jiná akce. Byla to však práce budovatelská, nikoli zachraňovací a bude sloužit po dlouhá léta všem občanům naší obce.

Sloučení honitby s Křížovou a změna hranic.

Při výroční členské schůzi Mysliveckého sdružení ve Ždírci i v Křížové došlo k plánovanému sloučení těchto dvou honiteb s domicilem Ždírec – Křížová. Honitba má po sloučení výměru asi 2.500 ha, převážně polí s pozměněnými hranicemi. Došlo totiž též ke spojení honiteb obcí Sobíňov a Horní Studenec, jejichž zástupci si vymohli připojení „Horního lesa“ k jejich honitbě. Ždírečtí se neubránili a jen velmi neradi se s tímto úsekem honitby loučili. Hranice honitby probíhá nyní zhruba podle tratě od strážního domku č. 17 ke Kabátům, pak ke Kohoutovu, podél státního lesa k Benátkům, končinami vzhůru k farskému lesu, ke hranici Vojnoměstecké, k Malému Dárku, Štířím dolem k rybníku Řeka a podle místní komunikace ke Starému a Novému Ransku. Předsedou spojeného sdružení zvolen byl MVDr. Josef Zítka, hospodářem Jan Ondráček z pily. Pokles stavu zvěře v revíru i nadále pokračoval. Zajíců téměř nepřibýlo, koroptve a bažanty nebylo vůbec vidět, a i stav srnčí zvěře se asi snížil. Obvyklý podzimní hon se s ohledem na nízký stav zvěře nekonal.

Vzteklina lišek.

Ke konci srpna napadla vzteklá liška kurník Karla Kudrny při strážním domku u lesa mezi Ždírcem a Stružincem. Jmenovaný lišku sice zabil, avšak vzhledem k možnosti nákazy vztekliny musel likvidovati všechno

živé domácí zvířectvo. Ponechali mu pouze krávu a psa po proočkování proti vzteklině. Případ se pak v zimní době opakoval u bývalého hajného Janáčka v Peršíkově.

Výstavka ovoce.

Zahrádkáři měli letos co dělat s úrodou jablek, s jejich výkupem a moštováním, i s výkupem rybízu. V listopadu uspořádali v malém sále u Lázníček výstavku místních druhů jablek. Zahrádkáři donesli celkem 142 ukázek při 81 druzích ovoce. Pozvaný instruktor Štefáček z Přibyslavi pomohl při určování druhů a hovořil o perspektivách druhů nově zaváděných. Ke konci roku dostala se na pořad otázka zřízení moštárny ve Ždírci. Národní výbor vyšel požadavku o přidělení vhodného prostoru pro moštárnu vstříc a nabídl umístění ve vykoupeném domě Stanislava Sotony.

Ochrana přírody.

Spolek ochrany přírody a životního prostředí se sídlem v Křížové konal svoji výroční členskou schůzi 2. prosince na Novém Ransku v Klubovně VČDZ. Byla početně zastoupena a diskutovaných problémů ochrany přírody bylo také dost. Dne 15. března předvedla též na Novém Ransku na schůzi Dr. Rychnovská z Brna pěkný film provázený jejím odborným výkladem.

Klub důchodců.

Dne 13. června byl v poschodí bývalého obecního domu čp. 1 slavnostně otevřen vybudovaný klub důchodců. Místnost je vkusně zařízena, je k dispozici televizor s barevnou obrazovkou. Správcem klubu byla zvolena paní Lázníčková, dozor na pořádek a provoz převzal Ladislav Pecka. Zařízení klubu stálo Kčs 85.000.

Spolek chovatelů drobného hospodářského zvířectva organizoval a provedl v červenci v celé obci očkování domácích králíků proti myxomatóze.

Odběr krve 1982.

Místní skupina Československého Červeného kříže – během roku provedeny péčí skupiny dvě zdravotnické přednášky místní lékařky Dr. Marie Novákové. Byla provedena řada výcvikových akcí pro naši mládež.

Jako každoročně proveden byl na jaře odběr krve dobrovolných dárců. Odběr krve prováděla si transfúzní stanice podle krevních skupin a podskupin sama. Krev darovalo tentokrát 59 dárců.

Činnost SPOZ.

Činnost sboru se letošního roku ještě dále prohloubila. Vítání občánků bylo provedeno celkem sedmkrát – přivítáno celkem 27 nových občánků. Gratulováno 14 občanům k dosažení věku 75 let, osmkrát k 80 létům a dvakrát k 85 létům života. Zlatou svatbu oslavili 8. května manželé Berta a Jan Pokorných. Kromě toho byla ještě řada akcí jako přidělení občanských průkazů, slavnostní doručení povolávacích rozkazů. Zahájení nového školního roku a další. Nekrolog zemřelých občanů a kondolence provedeny v obci 16x. Též na každé osadě fungují skupiny SPOZ k provádění akcí v těchto osadách.

Beseda s důchodci provedena i letos, a to v neděli 25. dubna ve velkém sále u Lázníčků. Důchodci z osad byli zdarma přivezeni autobusem, pochoštění a po ukončení zábavy opět do svých domovů dovezeni.

Náměstí.

Na náměstí po jeho východní a západní straně umístěno 6 vývěsních propagačních oboustranně osazených tabulí, které jsou přiděleny místním podnikům, knihovně, SPOZ, Tatraanu, kinu. Vývěsky jsou stále běžně vyměňovány a udržovány a jsou zdrojem informací jak místním občanům, tak i projíždějícím.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

Plesy a jiné zábavy.

Plesová sezona letošního roku zůstala na úrovni roku předchozího. U Lázníčků konaly se dva plesy: požárnický 23. ledna a sportovní 20. února. Železničáři měli svůj ples opět v Horním Studenci a JZD měli ples 20. března na Starém Ransku pro své členy ze Ždírcce, Křížové, Benátek a Hluboké.

Každým rokem jsou pořádány dvě estrády – jarní a podzimní, celkem 4 zájezdy do divadla buď v Pardubicích nebo v Jihlavě. Taneční zábavu posvícenskou a na Silvestra pořádalo vždy několik složek společně. Oslava únorových událostí jakož i Velké říjnové socialistické revoluce konaly

se v místním kině. Oslava výročí narození V. I. Lenina konala se u Lázníčků. Oslavy Mezinárodního dne žen konaly se 6. a 7. března u Lázníčků.

V předvečer 1. máje pálily se jako každým rokem u boroviček obvyklé „čarodějnice“. Ještě dlouho po setmění rej dětí, převážně kluků, okolo ohně ne a ne utichnout.

Činnost Tatraanu.

Tělovýchovná jednota Tatraan Ždírec měla k 31. prosinci 1982 408 členů, z toho 212 byli žáci ZDŠ. V soutěži ročníku 1981–1982 se oddíly Tatraanu umístily velmi dobře: I. mužstvo fotbalového oddílu hraje Krajskou soutěž IB třídy a umístilo se na 4. místě, 3 body za prvním. Dorostenci vyhráli okresní přebor a postoupili do IA třídy krajského přeboru. Starší žáci hráli krajský přebor a umístili se na 4. místě a mladší na 2. místě. V podzimním kole ročníku 1982–1983 v téže soutěži skončilo naše I. mužstvo na 8. místě, avšak pouhé 2 body za prvním, z čehož je vidět, jak byla soutěž vyrovnaná. Dorostenci v Krajské soutěži vedli si dobře – skončili na 3. místě 3 body za prvním. Žákům se v podzimním kole nevedlo. Svůj žákovský věk dovršilo 9 žáků a museli být vystřídáni žáky mladšími. Starší žáci umístili se na 8. místě, mladší na 7. místě.

Hokejisté umístili se na 3. místě okresního přeboru. Tato zima byla pro hokej velmi nepříznivá, nebylo možno přírodní led vůbec udělat a všechna utkání musela se hrát na umělém ledu v Havlíčkově Brodě a v Hlinsku, čímž mimo jiné vznikly i mimořádné výlohy za každé utkání.

Ženy ve volejbale okresního přeboru umístily se na 3. místě, starší žákyně na 1. místě. K největší sportovní události patří však vítězství našich fotbalistů v krajském českém poháru kopané, který se hrál v první polovině roku vždy ve středu. V prvním kole porazili naši Spartak Chotěboř, ve druhém Sklo Bohemia Světlá nad Sázavou, ve třetím Teslu Lanškroun, ve čtvrtém Kostelec nad Orlicí a ve finále i Chlumec nad Cidlinou.

Finanční obrat Tatraanu činil za rok 185.650 Kčs. Hlavním příjmem jsou dotace na činnost od závodů Kčs 25.000, od Okresního výboru ČSTV^{lxxvi} Kčs 33.000, na údržbu Kčs 25.000 a Kčs 60.000 na nákup materiálu na nové kabiny, jichž výstavba je již projektově připravena a jichž hodnota díla bude Kčs 750.000. Členové Jednoty odpracovali na údržbě sportovního střediska za tento rok 850 brigádnických hodin.

Situace v OÚNZ.

Během roku 1982 nevyskytlo se v obci žádné hromadné onemocnění, ani chřipka okolo zimního období příliš neřádila.

Velmi tíživá byla zde situace v zubním oddělení, kde jedno křeslo na-prosto nestačí k uspokojení nemocných, kteří musí neúnosně dlouho čekat na ošetření, často až půl roku.

IX. Pohyb obyvatelstva, život lidí.

Horní mlýn vyhořel.

Dne 31. května, v noci ze soboty na neděli, vyhořel v údolí Doubravky Horní mlýn, rodiště spisovatele Ignáta Herrmanna. Mlýn byl dlouhá léta až do nedávna majetkem rodiny Závorkovy a bývalá majitelka, paní Závorková, tu dosud sama bydlela. Mlýn odkoupil pražský podnik jako rekreační objekt. Uprostřed nočního ticha probudil paní Závorkou záhadný praskot. Když neustával, povstala a zjistila celý objekt mlýnice v plamenech. Sama nemohla již nic zachránit. Osmdesátiletá žena utíkala nocí bosa do Horních Sokolovců přivolat pomoc. Ta přišla pochopitelně již pozdě; vlastní dřevěná mlýnice shořela do základů a z obytného domu zůstala jen troska. Požár vznikl asi od elektrické instalace. Škoda tak pěkné historické památky.

Havárie na křižovatce.

Dne 30. prosince v odpoledních hodinách došlo na křižovatce u Lázníčků k tragické havárii, která stála čtyři lidské životy. Řidič osobního automobilu ze Senice na Slovensku nerespektoval stopku při jízdě od Žďáru na Chrudim, střetl se s nákladním autem jedoucím po rovné na Hlinsko v Čechách. Osobní auto bylo demolováno, 2 členové osádky byli mrtvi na místě a jejich rodiče zemřeli brzo na těžká zranění v nemocnici. Je to co do obětí největší nehoda na zdejších křižovatkách.

Zemřelí občané v r. 1982.

V roce 1982 narodilo se ve Žďirci, včetně osad, 27 dětí a zemřelo 30 občanů. Průměrný věk zemřelých byl 70 let, nejmladšímu bylo 47, nejstaršímu 89 let.

Zemřelí občané:

Lacina Otakar, Kohoutov, 83 roků, zemřel 6. ledna. Býval četníkem na Podkarpatské Rusi, v důchodě 48 roků.

Málek Jan, čp. 325, 76 roků, zemřel 14. ledna,

Baloun Josef, Benátky, zemřel v Pardubicích 20. února. Pracoval na dráze, v důchodě byl 38 roků, nyní mu bylo 89.

Tlapáková Františka, Benátky, zemřela 21. února v 89 letech.

Pecka Jaroslav, zemřel 4. března v 68 letech, rodák ždírecký.

Daniel Josef, zemřel 15. března v 68 letech, dosud pracoval, rodák ždírecký, zemřel náhle.

Matějka Rudolf, ždírecký rodák, zemřel 24. března v 72 letech.

Pelikán Pravoslav, 79 roků, ždírecký rodák, zemřel 27. března.

Němcová Antonie, Údavy, zemřela 20. dubna, věk 82 roků.

Břízová Kristina z Benátek, 88 roků, zemřela 2. dubna.

Machovec František z Benátek, 51 roků, zemřel 28. dubna. Pracoval v JZD a žil sám v usedlosti po rodičích, která bývala zájezdním hostincem za dob formanských.

Brožík Antonín, zemřel 22. května ve věku 66 let. Pracoval na dráze. Zemřel náhle ve službě hlídače na pile.

Novotný František, rodák ždírecký, pracoval na dráze, zemřel 31. května ve věku 71 let.

Šedivý Karel, rodák z Nového Ranska, zemřel 6. června ve věku 68 let. Pracoval dlouhá léta v Chotěbořských kovodělných závodech v Novém Ransku.

Ronovský Bohumír, zemřel 19. června ve věku 68 let. Byl cukrářem, pracoval v pekárnách v Chotěboři.

Paulus Ladislav z Údav, zemřel 29. června v 62 letech, pracoval na dráze, poslední léta v invalidním důchodě.

Valíková Alžběta, zemřela 4. srpna ve věku 77 let. Vdova po autodopravci, poslední léta žila sama.

Vápeníková Milada, rodem z Benátek, zemřela 6. srpna ve věku 62 let.

Fiala Jan, rodák ždírecký, zemřel 21. srpna ve věku 70 let. Pracoval dříve na pile.

Čermáková Jana ze Stružince, zemřela 9. září ve věku 25 let.

Daniel Bedřich, rodák ždírecký, zemřel 5. října náhle u své dcery ve Žďáře ve věku 78 let. Vyučen obuvníkem, pracoval na dráze, poslední léta

žil zde sám. Po skončení války řadu let byl členem národního výboru, rady, v různých funkcích, pracoval v JZD.

Hochman Jan, zemřel 9. října ve věku 86 let.

Vepřovská Marie z Benátek, zemřela 7. října ve věku 73 let.

Šulcová Milada, zemřela náhle 14. října ve věku 58 let. Žila zde léta sama.

Dalecký Josef z Benátek, zemřel 4. listopadu ve věku 69 let.

Vašek František z Benátek, zemřel 9. listopadu ve věku 49 let. Pracoval dlouhá léta u Uhelných skladů.

Chvátalová Hedvika, zemřela 10. listopadu ve věku 76 let.

Dalecký Antonín ze Stružince, zemřel 23. listopadu ve věku 84 let.

Šedivá Hilda z Nového Ranska, zemřela 26. listopadu v 71 letech.

Sáblíková Anna z Kohoutova, zemřela 29. listopadu v 61 letech.

Holcman Jaroslav, rodák z Hluboké, zemřel 10. prosince ve věku 47 let.

Pracoval na plynovodu v SSSR, kde údajně náhle zemřel.

Situace ve světě.

Politická situace ve světě nebyla ani v roce 1982 klidnější než v letech předchozích. Na Středním východě okolo Izraele harašily zbraně po celý rok, a i přes snahy Spojených národů a celého světa nedospělo se k urovnání konfliktu a k uklidnění situace.

V sousedním Polsku byl sice již klid, výjimečný stav zůstal tu však v platnosti po celý rok a hospodářská situace zůstala i nadále velmi tíživá.

Dne 9. dubna vypukl ozbrojený konflikt^{lxxvii} mezi Velkou Británií a Argentinou o ostrovy Falklandy – Malviny při jižním cípu Jižní Ameriky. Konflikt byl ukončen 15. června zatímním příměřím. I když nebyl velkého rozsahu, stál několik stovek lidských životů a značné materiální škody na lodích a letadlech.

Dne 11. listopadu^{lxxviii} zemřel Leonid Brežněv, 76letý generální tajemník Ústředního výboru KSSSR, Sovětského Svazu, mnoho hlav států a budoucích představitelů sešlo se na jeho pohřbu, mezi nimi i náš prezident Gustáv Husák. Nástupcem Brežněvovým byl zvolen Jurij Andropov.

I. Národní výbor.

Činnost MNV.

V roce 1983 nedošlo ve složení národního výboru ke změnám. Plenární zasedání, které bylo v tomto roce svoláno poprvé na 4. února 1983, kromě jiného projednalo a schválilo celooobecní socialistický závazek na běžný rok 1983. Je podložen osmi závazky kolektivů a 305 závazky jednotlivců a jeho účelem je podpora a zabezpečení volebního programu národní fronty pro rok 1983. Obsahově je rozdělen do tří částí. Zahrnuje oblast ideově-výchovné činnosti, oblast politicko-organizačnické práce a oblast ekonomické a sociální činnosti.

Plán akcí MNV.

Oblast ekonomické a sociální činnosti je nejobsáhlejší a její plnění bude vyžadovat také největší spolupráce s občany a největší jejich pomoc. Splnění akcí neinvestičních i investičních – akce „Z“ – je podmíněno odpracováním 8.000 brigádnických hodin. Větší část – 5.000 brigádnických hodin – bude nutno odpracovat na neinvestičních akcích, mezi které patří, např. udržování veřejných prostranství, adaptace prostor pro družinu a pionýrský oddíl SSM, instalace galerie nejlepších pracovníků, položení obrubníků v ulici ke hřišti, otočky autobusů v Údavech a ve Stružinci, úprava požární nádrže v Údavech, dokončení kanalizace v Benátkách a v Novém Ransku. V investiční části budou to další práce na kotelně pro ZDŠ.

Zřízení stavebního úřadu.

Dnem 15. dubna 1983 byl ve Ždírci v rámci rozšíření pravomoci MNV střežiskových obcí ustaven stavební úřad. Jeho činnost je zajištěna pracovníkem MNV s. Františkem Kazíkem. Je oprávněn vydávat stavební povolení na výstavbu rodinných domků, garáží a drobných staveb, plnicích doplňkovou funkci ke stavbě hlavní (kolny, oplocení, ústřední topení atd.), dále pak nástavby a přístavby rodinných domků a jejich rekonstrukce. Povoluje též všechny stavby pro socialistické organizace. Rozšířena byla i působnost v oblasti finanční a sociální, v hospodářství bytovém a v dopravě.

S platností od 1. června 1983 byla publikována vyhláška MNV ve Ždírci o čistotě a udržování pořádku v obci a ve všech osadách obce. Jsou v ní

stanoveny zásady o udržování čistoty veřejných prostranství, o vypouštění domácích zvířat, o údržbě čistoty vodních toků a nádrží, o jízdě a udržování čistoty motorových vozidel, o nakládání a skládání materiálu na veřejném prostranství a o udržování a čištění chodníků.

Dům služeb u Valíků.

V domě zakoupeném od dědice po rodině Valíkových byla umístěna sběrna prádla a oděvů pro čistírnu, sběrna obuvi a elektrospotřebičů do opravy a pneumatik k protektorování. V tomto domě služeb je též umístěná sklenářská dílna, kde každé úterý provede sklenář z Chotěboře potřebné sklenářské práce včetně rámování obrazů.

Ve východním rohu náměstí postaven byl na podzim prodejní stánek k prodeji zemědělských a zahrádkářských přebytků. Prodej je řízen vyvěšeným tržním řádem. Použití stánku je bezplatné, použít může ho při dodržení tržního řádu každý občan.

Od 1. července 1983 každé úterý odpoledne úřaduje v budově MNV pro občany ždírecké i z okolí zástupce České státní pojišťovny z Havlíčkova Brodu. Provede zde též likvidaci škod a havárií a ušetří tím našim občanům mnoho cest a zdoluhavé vyřizování pojistných záležitostí.

Akce „Z“.

V investiční části akce „Z“ byla v podzimních měsících dokončena výstavba kotelny současně s prvním pavilonem školy. Byly předány 1. prosince do užívání. V pavilonu zahájeno vyučování v šesti třídách, čímž skončeno i vyvážení žáků dvou tříd do školy ve Slavíkově. V létě a na podzim bylo započato se zemními pracemi na dalším pavilonu školy.

Ke konci roku bylo jednáno o rozšíření služeb a práce brusičské a kovářské, které zatím provádí JZD.

Výrazně byl překročen plán sběru odpadových surovin – papíru, železa a barevných kovů. Nedošlo k zavedení sběru skla a odpadových lahví.

Socialistická soutěž.

V socialistické soutěži měst a obcí okresu umístil se Ždírec na prvním místě s finanční premií 25.000 Kčs a postoupil do Krajského kola soutěže. Ve vykoupěném domě čp. 82 po paní Kasalové sešlo z umístění jeslí. Prostory domu byly adaptovány pro družinu mládeže.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Rok 1983 byl ve zdejší krajině posuzováno podle úrody celkem příznivý. V druhé polovině roku bylo mimořádné sucho, snad větší než v roce 1947. Nový Rok byl sice bílý, sníh však záhy roztál, bílo bylo pak sotva půl měsíce. Nejnížší lednová teplota byla -9°C .

Počasí v roce.

Únor měl pak více sněhu, více i mrzlo, teplota klesla až na -20°C . Březen byl většinou bez sněhu, jarním měsícem však ještě nebyl. Do pole se vyjelo až 18. dubna. Selo se rychle, takže 25. dubna bylo téměř zaseto.

Sucho.

Na 1. máje bylo hezky, průvod končil na náměstí a odbyl se zase jednou bez zimníků a deštníků. Zmrzlí letos nepřišli, většina května měla pěkné počasí. Červen byl již letní, pěkný, teplý, avšak suchý. První seč travin začala kolem 25. května, odbyla se za pěkného počasí. Červenec byl celý pěkný, téměř nezapršelo, teploměr vystupoval po většinu dní přes 25°C . Sucho začalo být již velmi citelné, naléhavá výzva k šetření vodou byla nepopulární, neboť všechno po vodě jen volalo. Déšť nepřicházel a 12. listopadu zasyčel z vodovodních kohoutů jen vzduch a voda tekla pak již jen chvílemi nebo jen v noci. Příděl vody z Hamerské nádrže byl radikálně omezen. Lesy byly úplně vyschlé a vše čekalo jen na spásonosný déšť. Ve zdejší krajině chybělo ke konci listopadu 250 litrů vody na 1 m^2 plochy a v jiných krajích byla situace ještě horší. Kde nebyl vodovod, prameny a studny vysychaly a voda se musela pracně dovážet cisternami. Nepříliš vydatný déšť koncem listopadu situaci mnoho nezlepšil.

Škody v lesích.

První sníh spadl letos 18. listopadu, trochu mrzlo, uzavřelo to podzimní práce a normalizaci situace s vodou to jen oddálilo. Sníh ležel skoro celý měsíc, roztál až krátce před Vánocemi, které byly pak bez sněhu i bez vody, i když několikrát přece trochu zapršelo. Meteorologové nazvali letošní rok po teplotní stránce rokem století. Tak teplý červenec nebyl v naší zemi již 150 let. Loni bylo v červenci 10 dní s polední teplotou 25°C a vyšší, letos bylo takových dní dokonce 17. Vodní srážky dosáhly namnoze jen 20 až 50 % průměru jiných let. Navíc projevil se i nedostatek srážek z loňského roku.

Škody na lesních kulturách i v zemědělství projevily se až později. Úroda na zdejších polích byla vzdor suchu velmi dobrá. Výnosy obilovin byly nadprůměrné, rovněž bramborů bylo dost, zvláště v nižších polohách. Sena byla jen trochu slabší, otavy se však většinou vůbec nesešely, nenarostly. Kukuřice na siláž letos dozrála i v polohách nad 600 m, což tu dosud snad ještě nikdy nebylo. Byla sice slabšího vzrůstu, avšak vyzrálá téměř jako na Žitném ostrově. Ozimy místy trochu pomaleji vzcházely, do příchodu sněhu byly již téměř v normálu.

Úroda ovoce.

Ovoce narostlo letos také dost, zbyly dokonce ještě přebytky na mošty a na prodej Jednotě. Ovoce bylo však méně kvalitní vlivem nedostatku vláhy. Některé druhy neplodily letos vůbec vlivem loňské nadúrody. Dobrá úroda byla i rybízů, sběrný Jednoty měly vážné starosti s obstaráváním kletí a s odvozem vykoupěného ovoce. Málo bylo švestek, v prodejně se objevily jen několikrát. Mladé stromky peckovin se s ohledem na zamoření šarkou ve školkách nesmí pěstovati. Zahrádkáři žádali o přiděl stromků švestek z dovozu údajně vzdorujících šarce. Dostali jich 20 kusů na jaře, poměrně pozdě. Do konce roku nedalo se pak posoudit, zda tato akce bude mít nějaký úspěch.

Houby rostly letos také velmi málo, některé se druhy se vůbec neukázaly, což je i vzhledem k mimořádnému suchu pochopitelné. Lesy byly všude tak vyschlé, že tráva v lese usychala a drobné plodiny jako maliny, borůvky i houby sotva mohly v konkurenci se stromy něco vláhy vybojovat.

Brambory opět hnijí.

Brambory pro zimní zásobení dovezli nám letos již před koncem září. Zprvu se zdálo, že budou letos lepší kvality než loni, byly však opět nevyzrálé, předčasně sklizené, potlučené a ve sklepích opět hnily. Zase byly reklamace a stížnosti.

Zelí se muselo letos na polích vydatně zalévat, a tak jeho cena vyletěla z loňských 100 Kčs za 100 kg na 250 Kčs.

Obvyklé vichřice se letošního roku nedostavily, takže k polomům v lesích nedošlo a ani na zahradách žádné škody nevznikly.

Pro včelaře byl tento rok také asi rokem století. Suché a teplé počasí nahrávalo tvorbě cukrů v květech, medovici v lesích i síle a včasnému roz-

voji včelstev. Kde byly dobré podmínky, sklízeli včelaři 50 kg medu od včelstva, i více. Tato nadúroda vyvolala zase tak velký nedostatek konví na med, že nebyl mnohde do příchodu zimy vykoupen a odebrán. Takovýto medný rok nebyl zde od roku 1935. Zhoubný škůdce, roztoč varroa se ve zdejším okolí neobjevil, nejbližší byl zjištěn v Seči a dole u Chrudimi.

III. Výstavba socialismu na vesnici. JZD.

Situace v JZD. Výnosy zemědělských plodin.

Letošní rok byl co do úrody téměř ve všech ukazatelích rokem nadprůměrným. Počasí bylo sice mimořádně suché, avšak bez jakýchkoliv dalších rušivých vlivů. I když hektarové výnosy obilovin nejsou rozhodujícím ukazatelem, přece lze z nich usuzovati na celkovou úrodnost roku. Hektarový výnos obilovin byl letos 4,42 t, proti loňským 4,21 t a předloňským 3,40 t. Rekord vykazala pšenice ozimá a to 4,80 t a žito 5,16 t proti 3,74 t loni. Výnos brambor byl 23,28 t, ty však se pěstují jen pro vlastní spotřebu a pro družstevníky na 2 % orné půdy. Rozhodující plodina – stonkový len – dal letos výnos 4,86 t stonku po ha proti 4,16 t loňských. Byl výborné jakostní třídy (50 % první jakostní skupiny) a výrazně stabilizoval celý úsek rostlinné výroby. Přitom trhání lnu, manipulace, obracení a dosoušení probíhaly plynule s použitím mechanizace. Sklizeň stonku započala 25. srpna a 7. října byl sklizen poslední rosený stonek. Sklizen byl pomocí dvou svinovacích lisů.

Průběh žní.

Za ideálního žňového počasí dozrávalo obilí téměř současně. Do sklizně bylo postupně nasazeno šest obilních kombajnů. Polehlé byly jen kultury žita, jinak se ostatní obilí sklízelo bez jakýchkoliv potíží. Žňová špička vrcholila mezi 16. a 18. srpnem, kdy se denně sklízelo až 60 ha obilí a odvezlo se z polí více jak 260 t zrní. To bylo dostatečně vyzrálé a suché. Větší část obilí nebylo ani třeba již dosušeti.

Průměrný výnos 4,42 t je zatím nejvyšší a ojedinělý v pěstování obilovin za existence družstva. Příhodné klimatické podmínky spolu s výkonnou sklizňovou technikou umožnily též rychlý a plynulý sběr slámy, která zůstala jen krátce po sklizni na polích. Dobré kvality bylo i sklizené seno. Prvotřídní byla též sklizená krmná kukuřice, která se letos sklízela i z nadmořské výšky 600 m dobře uzrálá a s téměř vyzrálým zrnem.

Lepších výsledků proti roku 1982 bylo dosaženo i ve výrobě mléka. Vypásání dojníc bylo zahájeno již 27. dubna a mělo vliv na zvýšení dojivosti hned zkraje roku. Dosažená dojivost za rok 1983 3.493 litrů na dojnici je o 335 litrů vyšší než loni. Průměr denní dojivosti byl 9,57 litrů na dojnici.

Odchov telat v teletníku vykázal též příznivé výsledky a měl trvale velmi nízké procento ztrát.

Rovněž v odchovu selat bylo dosaženo dobrých výsledků a to 19,77 kusů selat na 1 prasnici, což je nejvíce na okrese.

Agrochemický podnik.

Na výstavbě Agrochemického podniku Chotěboř, která byla roku 1983 zahájena, bylo dle daného úkolu prostavěno 900.000 Kčs. Byla též dokončena regulace Doubravky v obvodu JZD a provedeny též rekultivační práce v okolí Doubravky. Upraven a urovnán byl též prostor mezi novým „mostem družby“ a Starým Ranskem, upraveny též po léta nekultivované „poštmistrovky louky“ pod hrází Pobočenského rybníka. Celá akce odvodnění pozemků a úprava povodí horního toku Doubravky s nákladem 30 mil. Kčs byla po pětileté výstavbě letos dokončena. Pro JZD bylo odvodněno 272 ha zamokřené půdy a bylo vybudováno 7 mostů přes stávající vodoteče. Letos bylo též převedeno 23 ha „oudolenských luk“ v prostředí Nového Ranska do užívání zdejšího JZD.

Růst průměrných odměn 1 pracovníka dosáhl 3 %, což je horní povolená hranice. Průměrná mzda činila 2.351 Kčs.

Finanční výsledky roku.

V investiční činnosti družstva bylo prostavěno 4,807.000 Kčs, které byly hrazeny z vlastních zdrojů. Dokončen byl seník ve velkokapacitním teletníku ve Ždírci, silážní jáma v Křížové a rozpracován pastevní areál v Hluboké. Za běžný rok byl vytvořen zisk 4,728.000 Kčs, který byl rozdělen na daň ze zisku 677.000 Kčs, 100.000 Kčs do státního rozpočtu a 4,176.000 Kčs vnitropodnikovým fondům, z toho 2,800.000 fondu výstavby, 751.000 Kčs fondu odměn a 580.000 Kčs fondu sociálních a kulturních potřeb. Nebylo provedeno osázení břehů nového toku Doubravky stromky, což bylo odloženo na jaro 1984.

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod.

Cenová situace.

V letošním roce nedošlo k úpravě či pohybu cen běžných druhů zboží, zejména potravin. Zboží bylo po celý rok dost, nakupovací horečka se toho roku neobjevila. Dražší druhy masa byly v prodejně po celý rok, méně již bylo masa levnějšího, více žádaného. K 1. říjnu byla zvýšena cena zelí k zimnímu uskladnění a vlašských ořechů.

V místních podnicích nenastaly podstatné změny ve výrobě. Produktivita práce stoupala zlepšením mechanizace či zdokonalením výrobních postupů.

Bytex.

V tkalcovně Bytexu vyrobeno bylo v tomto roce 2,5 milionů metrů bytového textilu převážně na vývoz, hlavně za dováženou naftu ze Sovětského Svazu. Zpracovává se jen vlákno umělé. Stoupl tu i provoz v závodní jídelně, značná část navařených jídel vyváží se denně pro místní a okolní podniky.

V minulých letech zatěžující nedostatek pracovníků ve všech podnicích značně polevil, nepracuje již ani tolik důchodců jako dříve. Situace se v tomto směru zlepšila, normalizovala.

Výrobní družstvo VZOR.

Výrobní družstvo Vzor rozšířilo výrobu pleteného zboží, zejména zakázkového. Zpracovává se též jen vlákno umělé – PAN – Polyakrylnitril. Ústředí a prodejnu má družstvo ve Ždírci, v bývalé tkalcovně Korejtkově. Dílny a tkalcovny má na Novém Ransku, v Sobiňově, Benátkách, Rohozné a tři v Přibyslavi. Vyrábí dámské oděvy, ložní prádlo, autopotahy, opravy čalouněného nábytku. Žakárské nábytkové látky vyrábí v Sobiňově v bývalé Bláhově tkalcovně a na Benátkách. Zaměstnává celkem 325 pracovníků, vesměs místních v drobných výrobních, takže nemusejí za práci daleko dojížděti. Obrát mají na 50 mil. Kčs ročně. Kromě pleteného a zakázkového zboží dodají na trh přes 1 mil. metrů tkanin, takže tkalcovské družstvo Vzor není již jen drobným a nevýznamným podnikem. Na Novém Ransku postavil Vzor v tomto roce novou dílnu pro mechanické stavby.

Obrat obchodů.

Pro přehled uvedeme ještě obrat našich obchodů v roce 1983 (v tisíci Kčs):

Prodejny:	1974	1980	1982	1983
Benátky	–	1.106	1.062	1.061
Kohoutov	459	511	682	601
Nové Ransko	549	833	857	837
Údavy	–	–	–	853
Ždírec – samoobsluha	4.915	6.633	6.639	6.752
Ždírec – maso + uzeniny	2.424	2.700	2.827	2.888
Ždírec – zelenina	–	201	645	664
Ždírec – textil + obuv	1.233	1.188	1.317	1.493
Ždírec – průmyslové zboží	2.435	4.171	5.039	5.812
Ždírec – stavebniny	4.036	4.962	4.616	4.502
Pohostinství				
Benátky	–	–	198	177
Ždírec „u Lázníčků“	1.165	1.229	1.186	1.274
Ždírec „u nádraží“	642	703	699	706

Prodejnu v Kohoutově převzala v tomto roce a vedla i nadále Marie Slámová ze Ždírcu. Obyvatelé osady Stružinec byli zásobováni pojízdnou prodejnou.

V. Úpravy obce, doprava a spoje.

Regulační práce Doubravka.

V roce 1983 byly dokončeny práce na regulaci Doubravky. Neprovedeno zůstalo osazení břehů stromky, to bylo odloženo na jaro příštího roku. Úprava plochy po obou březích v prostoru Pobočenského rybníka od „lávky“ až ke Starému Ransku byla provedena v závěru podzimu. Zmizel val i příkop po levé straně cesty k Ransku porostlý křovinami, kde žila a hnízdila řada druhů ptactva a nalézala úkryt i další zvěř. Bývalé „pošt-mistrovy louky“, po jejichž okraji byly ještě zarostlé hromady strusky z dávných železných hutí a hamrů, dočkaly se úpravy a přeměny v zemědělskou půdu. Zmizel však tím kus málo narušované přírody. Úprava musí

mít nutně za následek podstatný úbytek jak vodního ptactva a zvěře, tak i drobných živočichů, kteří zde nacházeli úkryt a živobytí. Pojem „pošt-mistrovy louky“ vznikl asi před 150–200 léty, kdy koňská spřežení vozila cestující i poštu z Pardubic do Vídně, ve Žďirci se přepřahalo a bylo pro koně třeba krmiva. K tomu účelu vyčleněny louky do správy a pravomoci správce zdejší pošty. V posledních létech byly nesehány, zarostly a zplahněly do neprostupnosti.

Ke konci roku založeny obrubníky pro úpravu cesty, lépe ulice, ke hřišti a svážen štěrk.

Cesty a silnice.

Úprava silnice přes Křížovou byla v tomto roce dokončena. V prostoru u mlýna byla vozovka napřímena přes bývalý rybník a ostrá zatáčka u hráze, po které 150 let vedla, byla tím podstatně zmírněna.

Mezi osadou Benátky a Křížovou byla upravena, zpevněna a asfaltovou vrstvou opatřena cesta z horní části obce přes kopec do západní části Křížové. Zůstala jí sice povaha polní cesty pro JZD, avšak místnímu styku velmi pomohla a vzdálenost obcí tím o 2 km zkrátila. Po silnici této volalo se po desetiletí, byla již dvakrát vytýčena, avšak k vybudování nedošlo pro nedostatek peněz. Úplně zarostla a snad zmizela kdysi dost používaná cesta z Benátek do Stružince přes les. Dnes již nikdo ze zastávky Stružinec do Benátek pěšky nechodí. Ještě před 60 léty dojíždělo do Hlinska 20 tkalců a dvakrát denně chodili touto cestou. Dnes je situace jinačí: tkalcovna družstva Vzor je ve vesnici, do Hlinska jezdí několikrát denně autobus a v osadě zůstala již jen asi polovina lidí. Osada Stružinec má sice dobré spojení se státní silnicí do Údavy, obyvatel tu též velmi ubylo a styk osad mezi sebou takřka zanikl.

Zahrádkáři.

Po celý rok volalo se po další zahrádkářské osadě pro žadatele z družstevních domů.

Blízké okolí obce nemá však již volnou, zemědělsky nevyužitou půdu, a tak žadatelé nebyli uspokojeni a stali se zatím jen čekatelé.

Západně od hřiště, v prostoru Kopaniny bylo v závěru roku pokáceno křoví a část lesa pro rozšíření hřiště, které má být provedeno příštího roku.

Bytová výstavba byla v roce 1983 podstatně slabší než v předchozích létech. Výstavba dalšího družstevního domu se připravuje na příští léta.

Škola a kotelna.

Z veřejných staveb dokončen byl první pavilon školy spolu s kotelnou pro vytápění celé budoucí školy, školní jídelny, tělocvičny, a i staré školy. Započaty byly práce na dalším pavilonu. Postavený pavilon má hodnotu téměř 5 mil. Kčs, financovalo ministerstvo školství. Výstavbu kotelny prováděla v akci „Z“ obec Ždírec.

Na všech veřejných akcích bylo v roce 1983 odpracováno celkem 16 tisíc brigádnických hodin.

Do čtvrtého poschodí obytného domu Rudných dolů na ždíreckém náměstí začala prosakovati voda. Též venkovní omítka domu jaksi nehezký opelichala. Okresní stavební podnik postavil lešení a v druhé polovině roku začali s opravou. Nad celým domem pořídili normální střešní sedlovou konstrukci a poryli ji plechem. Změnil se tím trochu ráz celého náměstí.

VI. Veřejný život.

Oslavy 1. máje převzala letos opět naše obec. Křížovští o to požádali vzhledem k nedokončeným pracím okolo průjezdní silnice. Bylo již hezké jarní počasí. Jako obvykle, po seřazení před Vzorem prošel průvod s hudbou na náměstí, kde měl projev Josef Med z ONV Havlíčkův Brod. Zdravici pronesl též člen Sovětské armády, který se zúčastnil i průvodu obcí.

V předvečer 8. května konal se obvyklý průvod k pomníku obětem války. Po vystoupení dětí zdejší školy měl projev Jaroslav Brabec, předseda městského NV Chotěboř a poslanec Federálního shromáždění za náš obvod. Veselice po ukončení konala se opět u Lázníků.

Jarní obvyklá beseda s důchodci konala se letos v neděli 10. dubna. Vystoupení na ní měli umělci z Hradce Králové. Návštěva byla rekordní i z přidružených osad.

Brigádnické práce byly zahájeny směnou Národní fronty, vyhlášenou Národním výborem na sobotu 16. a 23. dubna. Pracovalo se na akcích vyhlášených pro tento rok. V sobotu 16. dubna provedli pionýři též sběr železného šrotu a jeho nakládku do vagonů.

Oslava únorových událostí za vystoupení dětí zdejší ZDŠ konala se v sále kina dne 25. února. Úvodní projev přednesl tajemník MNV Josef Bříza.

V sále kina konala se 2. listopadu též oslava 66. výročí Velké říjnové socialistické revoluce.

Sbor pro občanské záležitosti nepolevil ani letos ve své činnosti. Provádělo se běžné vítání občánků, gratulace občanů k životním výročím, projevy soustrasti pozůstalým při úmrtích a nekrology před dnem pohřbu.

VII. Politický a kulturní život, škola.

Nový první pavilon školy byl otevřen 1. prosince 1983 a též den zatopeno také v nové kotelně. V novém pavilonu umístěno bylo 6 tříd a tímto také skončilo vyvážení dvou tříd do Slavíkova. Taktéž v bývalé pazderce přestalo se tímto dnem učit. Stará škola zůstala prozatím ještě plně obsazena, též ředitel školy ji neopustil. V kotelně nastoupil co topič Miloš Janáček, pracovník Chotěbořských kovodělných závodů v Chotěboři, který právě nastupoval do důchodu.

Kotelna vyhřívá jedním ze tří instalovaných kotlů jídelnu školy, tělocvičnu a dokončený pavilon. Po dokončení celého areálu bude stará škola přebudována na školní dílny a zavedeno do ní též ústřední vytápění.

Požárníci neměli ani letos příležitost zasahovati, nehořelo ani nikde v okolí. V prostoru požární nádrže byly vysazeny okrasné keře a umístěny parkové lavičky.

Myslivci museli se i letos uskrovnit – obvyklý podzimní hon se ještě pro nízký stav zvěře nekonal. Střílely se pouze lišky, aby nešířily vzteklinu.

Zahrádkáři sháněli toho roku informace k vybudování moštárny. V podzimních měsících sešly se již brigády na úpravu prostorů pro moštárnu. Požadavky po půdě na zřízení nové zahrádkářské kolonie zůstaly zatím neuspokojeny.

Spolek ochrany přírody uspořádal v létě v Hluboké pěknou přednášku ředitele Tanapu^{lxxix} Ing. Svobody o stavu ochrany přírody u nás, v Krkonoších i jinde. Obvod spolku byl rozdělen na dvě části: ustavil se spolek v Havlíčkově Borové, který povede nadále Dr. Seifrt z Chotěboře a zdejší obvod povede co předseda Josef Semerád, správce poleší ve Starém Ransku.

Místní skupina Českého Červeného kříže vyplnila svoji činnost uspořádáním dvou zdravotnických přednášek a hromadným odběrem krve od dobrovolných dárců.

Toho roku byla ve zdejší obci založena odbočka Svazarmu. Předsedou odbočky zvolen byl příslušník zdejší VB Pospíšil.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

Plesová sezona letošního roku nevybočila z mezí let předchozích. V lednu a v únoru obvyklý ples požárníků a sportovců, v březnu ples železničářů pořádaný v Horním Studenci.

Oslavy Mezinárodního dne žen konaly se v neděli 13. března v sále kina.

Beseda s důchodci byla letos v neděli 10. dubna za velké účasti ve velkém sále u Lázníčků.

Filmový festival dětských filmů konal se v týdnu 21.–26. března, 19. března uspořádali členové hudebního kroužku zdejší školy hudební besídku.

Tatran.

Sportovci Tatranu vedli si i letošního roku opět dobře. První mužstvo umístilo se v Krajské soutěži na druhém místě, dorostenci též v krajské soutěži na 5. místě. Žáci sestoupili z krajského přeboru do okresního přeboru. Ve volejbalu vyhrály ženy okresní přebor, umístily se na 1. místě, žákyně též na 1. místě. Pro hokej nebyla zima opět příznivá, hráli v okresním přeboru a skončili na 4. místě.

Předsedou Tatranu byl v tomto roce Karel Starý, pracovník Benziny, předsedou výboru sekce kopané byl Vlastimil Legát.

V roce 1983 byl vykopen a zbourán domek Marie Němcové, čp. 152 (boudy) v bezprostřední blízkosti hřiště a získaným prostorem rozšířeno hřiště směrem severním – k obci. V prostoru kabin bylo rozšířeno hřiště kopané směrem západním – do Kopaniny. Na podzim odstraněn tu porost křovin a stromů. Rekonstrukce hřiště bude velmi nákladná jak pracovní, tak i finančně. Dospodu bude navezeno 15 cm štěrku a navrch vrstva 15 cm škváry. Finanční náklad 100.000 Kčs.

Letošního roku byla též provedena generální oprava klubového autobusu a stála 116.000 Kčs.

IX. Pohyb obyvatelstva, život lidí.

Herrmannův mlýn.

Loňského roku 31. května vyhořelý Herrmannův mlýn v údolí Doubravky nebude prý již obnoven. Pamětní deska spisovatele Ignáta Herrmanna byla sejmuta a odvezena do muzea v Chotěboři. Místo mlýna má tu být postaven rekreační objekt a deska prý pak bude na něm opět umístěna.

Angola.

Dne 15. března^{lxxx} bylo v Angole zajato 64 československých občanů při přepadení průmyslového komplexu ozbrojenou protivládní organizací Unita a odvečeno 2000 km do zajetí. Muži byli odborníci, kteří tu zabezpečovali provoz papírny; měli s sebou i rodiny – 17 žen a 21 dětí. Po mnohostranných a zdoluhavých jednáních bylo k 1. červenci 1983 45 občanů vráceno, přednostně ženy a děti. 20 mužů zůstalo však i nadále v zajetí.

Na zdejších křižovatkách proběhl rok 1983 téměř bez havárií, pouze u Lázníčků bylo 15. září střetnutí motocyklu s osobním autem.

Železniční trať.

V měsících srpnu a září byla po 110 letech provozu provedena první velká a komplexní oprava zdejší železniční trati v úseku Havlíčkův Brod – Chrast u Chrudimě. Prováděl ji železniční oddíl čsl. armády s použitím moderní techniky vesměs zahraničního původu. Dřevěné pražce a staré kolejnice byly odvezeny a položeny kolejnice silnější a pražce betonové. Štěrkové lože bylo vyčištěno a zvýšeno a únosnost tratě zvýšena tím na 20 tun na osu.

Letní čas v roce 1983 byl zaveden od 27. března do 30. září.

Neštěstí na Hamerské nádrži.

Dne 11. září přihodilo se nedodržením platných předpisů a hrubou nedbalostí hlídače hamerské nádrže tragické neštěstí. Nedovoleným použitím člunu, který se převrátil, utonulo celkem 6 osob. Hlídač byl opilý, nebyl schopen nikoho zachránit. Byl pak odsouzen k sedmi létům odnětí svobody. Z této přehrady mezi Vortovou a Studnicemi odebíráme již po řadu let mezi jinými odběrci vodu i my.

Počet obyvatel Ždírci i s osadami dosáhl k 31. prosinci 1983 čísla 2.373. Během roku zemřelo celkem 25 občanů a narodilo se 32 dětí.

Zemřelí 1983.

Během roku 1983 zemřeli občané:

Ondráček Josef, narozen 14. listopadu 1910, zemřel 11. ledna. Pracoval co montér Chotěbořských kovodělných závodů. Hrál rád i s hudebníky na housle, než ho úraz na ruce od houslí odloučil.

Lacina Antonín, narozen 21. ledna 1893, zemřel 20. ledna v Havlíčkově Brodě. Nejstarší občan Ždírcce, poslední legionář první světové války, prodělal sibiřskou anabázi a vrátil se v roce 1919 přes Japonsko a Ameriku do rodných Benátek. V meziválečných letech zavedl si ve Ždírci výrobu textilního zboží – postelových pokrývek, ručníků, nástěnek, šátků atd. postavil u křižovatky u Lázníčků tkalcovnu, kde je nyní kino, knihovna a bydlí tu 8 rodin. Za posední války byl 6 roků internován v Buchenwaldu. Děti neměl. Za první republiky byl též nedlouhou dobu starostou obce.

Ondráček Alfons, narozen 18. února 1913, zemřel 20. ledna. Do Ždírcce přišel v roce 1942 co správce parní pily, později ředitel. V posledních letech působil na ředitelství Východočeských dřevařských závodů v Trutnově a na Krajském dřevařském podniku v Hradci Králové, kam odtud dojížděl. Neléčenou cukrovkou oslepl a přišel o nohu. Byl velmi oblíben, členem národního výboru, předsedou mysliveckého sdružení, Tatraru, kde mohl – pomohl.

Pátková Marie z Benátek, narozena 3. srpna 1895, zemřela 5. března, manželka zemědělce.

Lacinová Františka, zemřela 5. března v Havlíčkově Brodě, druhá manželka Antonína Laciny zemřelého 20. ledna 1983.

Fettrůvá Jarmila, narozena 28. února 1900, rozená Krupařová – dcera bývalého ždíreckého poštmistra, pak spolumajitelka restaurace u nádraží, zemřela 27. března.

Kubešová Anežka, narozena 11. října 1896, zemřela 1. dubna, dožívala tu u Dočekalů.

Lacinová Marie z Kohoutova, narozena 1. ledna 1901, zemřela 20. dubna, vdova po bývalém četnickém strážmistru.

Růžička František, narozen 25. srpna 1912, zemřel 5. května, rodák ždírecký, vyučen tesařem, pracoval celý život na stavbách v okolí.

Včelanská Světlá, narozena 7. listopadu 1937, zemřela 19. června. Byla invalidní a zemřela v domově důchodců.

Stehno Josef z Benátek, narozen 26. ledna 1910, zemřel 22. dubna, zaměstnáním truhlář.

Teufel Jindřich z Benátek, narozen 10. července 1913, zemřel 22. února, dlouhá léta pracoval na pile ve Ždírci.

Dočekal Josef, rodák ždírecký, narozen 6. března 1914, zemřel 27. června, zemědělec.

Novotná Marie, narozena 26. ledna 1911, zemřela 10. července, manželka zemědělce, dlouholetého starosty ve Ždírci, poslance prvního národního shromáždění.

Bláhová Karolina, narozena 19. září 1909, zemřela 17. srpna, vdova po výpravčím vlaků.

Uchytíl Karel, narozen 22. května 1918, zemřel 2. září 1983, dělník.

Janda Josef z Benátek čp. 7, narozen 31. března 1913, zemřel 3. listopadu, tkadlec, dlouhá léta pracovník Bytexu ve Ždírci.

Růžička Miloslav, ždírecký rodák, povoláním lakýrník, narozen 30. května 1922, zemřel 9. září.

Béna František, dělník na pile, narozen 19. května 1904, zemřel 25. listopadu.

Ondráčková Anna, rozená Machová z Kohoutova, vdova po truhláři a dělníku na dráze, narozena 22. července 1910, zemřela 12. prosince.

Fousek Bedřich z Kohoutova čp. 37, bývalý dělník Kovodělných závodů ve Starém Ransku, narozen 8. října 1911, zemřel 25. prosince.

Břízová Františka ze Stružince, narozena 19. listopadu 1905, zemřela 26. června.

Chmelíková Božena z Kohoutova, narozena 25. července 1908, zemřela 18. června.

Lupoměská Emilie z Údav, narozena 16. listopadu 1904, zemřela 16. prosince.

Nevečeřal Oldřich z Údav, dělník, narozen 3. února 1905, zemřel 5. dubna.

V Chotěboři zemřel 26. listopadu 1983 Václav Procházka, bývalý ředitel měšťanské školy, ochránce památek a přírody bývalého okresu Chotěboř, známý v širokém okolí.

Politické události ve světě.

Politická situace ve světě se v roce 1983 nikterak neuklidnila. Válka na Středním východě trvala, vznikl nový ozbrojený konflikt mezi Irákem a Iránem.

I. Národní výbor.

Změny na MNV.

Na národním výboru nedošlo letos v personálním obsazení ke změnám. Předseda Ladislav Pospíšil musel se podrobiti v létě operaci žlučníku, později pak i tajemník Josef Bříza operaci slepého střeva. V druhé polovině roku se povídalo, že od 1. ledna bude ke Ždírci připojena též obec Horní Studenec. Nedošlo však k tomu, připojení bylo odloženo k polovici příštího roku.

Plenární zasedání. Změny v komisích.

Plenární zasedání sešlo se toho roku sedmkrát. Hned na prvním zasedání 3. února byl projednán a schválen celooobecní závazek a rozpočet obce na rok 1984. Byl zrušen aktiv péče o rodinu a děti a schváleno kádrové složení nově ustavené správní komise péče o rodinu a děti. Členkami nové správní komise se staly s. Marie Mísařová a L. Sklenářová za Ždírec nad Doubravou, Bohumila Vašková za Benátky, Božena Němcová za Údavy a Eliška Coufalová za Benátky. Byla též doplněna komise Výboru lidové kontroly. Po doplnění s. Jiřinou Kuffovou a s. Jaroslavem Bencem se počet této komise zvýšil na sedm. Plenární zasedání vzalo rovněž na vědomí rezignaci na funkci poslance MNV Ždírec nad Doubravou s. Zdeňky Müllerové z důvodu přestěhování. Hovořilo se o podmínkách, které je nutno vytvořit pro rozšíření kapacity zubního oddělení, o problematice zásobování pitnou vodou, o zřízení další zahrádkářské kolonie, nové skládky odpadků, vylepovacích ploch na plakáty. Podchycení brigádnické aktivity občanů uskuteční se opět formou závazkových listů, s kterými navštíví práce schopné občany poslanci ve svých obvodech.

Soutěž osad.

Druhé plenární zasedání 16. března projednalo mimo běžné záležitosti převedení dětí do zdejší školy, které dojíždějí přes zdejší obec do školy v Křížové. V soutěži občanských výborů osad, umístila se osada Údavy na 1. místě, na 2. místě Nové Ransko, na 3. místě Benátky s finanční odměnou Kčs 2.000, Kčs 1.000 a 500.

Na dalším plenárním zasedání 7. června převzato čestné uznání VČ KNV, bylo rozhodnuto spolu s JZD provést úpravu spojovací cesty do Starého Ranska a opatřit ji asfaltovým povrchem, v prostoru trianglu upravit pro děti malé hřiště a provést doplňkovou volbou obsazení uvolněného místa poslance.

Oprava silnice chrudimské – úsek od odbočky u pošty ke křižovatce u Lázníčků – bude provedena v průběhu roku 1985. Výstavba dalšího družstevního domu zařazena do roku 1986.

Pojmenování ulic.

Na zasedání rady MNV 31. ledna byla ustavena komise pro pojmenování ulic v obci. Návrhy jmen ulic budou předloženy k vyjádření veřejnosti. „Malá škola“, zbavená konečně své funkce, navržena k přeměně na prodejnu potravin pro přilehlou část obce. Rozhodnuto též přikročit v roce 1985 k výstavbě prodejny potravin v Benátkách.

Jednání v radě.

V dalších zasedáních projednán požadavek občanů osady Benátky o volné používání upravené cesty do Křížové. K demolicí vykoupen domek čp. 5 po zemřelém Pravoslavu Pelikánovi. Do provedení demolice pak pronajat asi na dobu 1 roku paní Marii Mísařové než přestaví svůj rodinný domek. Během roku 1984 vystřídalo se zde několik zubních asistentů – lékařů. Dlouhé lhůty k ošetření chrupu a časté neobsazení místa pracovníkem staly se předmětem stížností mnoha občanů.

Akce v roce 1984.

Bleskovkou z poloviny března předložen veřejnosti Ždírci i osad plán akcí pro první polovinu roku. Vyhlášeny pracovní směny na dny 24. března a 7. a 14. dubna. Hlavní akcí v obci pro tento rok je výstavba druhého šestitřídního pavilonu školy, který má být v tomto roce vybudován a předán k používání. Mezi dalšími menšími akcemi je též dobudování ulice ke hřišti s osazením obručníků a chodníků.

Druhou bleskovkou byly vyhlášeny pracovní směny na 15. září, 13. a 20. října. Pracovalo se opět na druhém pavilonu školy na terénní úpravě kolem prvního pavilonu a na přestavbě „domu služeb“ – u Valíkových.

Sběr odpadových surovin.

Sběr šrotu byl letos proveden dvakrát, 14. dubna a 13. října. Sebráno bylo 263 t železného šrotu, 72,5 t starého papíru, 2,4 t textilu, 2,3 t barevných kovů. Sběr splněn na 446 %.

VB odešla.

Dnem 1. července skončila zde činnost stanice Veřejné bezpečnosti. Její členové začlenění byli do okrskové stanice v Chotěboři. Pro vyřizování místních záležitostí určen zde úřední den čtvrtek 9–11 a 15–17 hodin.

Ze služeb MNV byla dnem 1. dubna 1984 uvolněna Naděžda Kutílková a místo ní nastoupila Zdena Piklová.

Kontejnery nejsou.

Nepodařilo se přes četné urgency obstarati kontejnery na sběr skla a lahví, které byly občanstvem požadovány.

V roce 1954 byla ke Ždírci připojena první osada Nové Ransko, je tomu tedy letos již 30 let.

Brigády 1984.

V roce 1984 bylo v rámci obce odpracováno 17.065 brigádnických hodin, z toho 9.950 hodin na školním pavilonu, 2.849 hodin na úpravě a údržbě obce a 4.316 hodin mládeží co pomoc zemědělství.

Postaveno bylo celkem 7 rodinných domků (kolaudováno), s 8 bytovými jednotkami.

Umístění v soutěži obcí.

V socialistické soutěži obcí okresu Havlíčkův Brod umístila se naše obec na 2. místě s finanční prémie Kčs 25.000 (1. byly Štoky).

Školení CO obyvatelstva (mimo závody) provedeno bylo v tomto roce 2x, ve výchově branců bylo uskutečněno 12 akcí. Hovory s mládeží provedeny 3x, z toho 1x ve škole s celkovou účastí 248 mladých lidí.

Letní čas byl letos zaveden 21. března, zrušen 30. září.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Počasí roku. Jaro.

Celkem nepříznivé bylo počasí tohoto roku, zvláště v druhé jeho polovině. Výkyvy proti normálu byly tak velké, že i nejstarší občané tvrdili, že takové nepamatují. Leč lidská paměť ráda selhává a sklon k přehánění v posuzování v tomto směru mají mnozí z nás.

Sníh začal padati až po novém roce. V lednu bylo sněhu málo, lyžovat se dalo až ke konci měsíce. V únoru pak přišla obleva, trochu sněhu přece však přečkalo konec měsíce. Průměrná polední teplota února byla 0 °C, proti předchozímu roku výrazně teplejší. Březen byl již trochu teplejší, pro zemědělské práce však příznivý nebyl. Byly časté sněhové přeháňky, až do 25. března byly noční mrazíky i -10 °C. Duben byl proti minulému roku zase o více než 3 °C chladnější, bílo bylo jen pár dní počátkem měsíce, do pole se mohlo vyjet až ve 3. dekádě, kdy již bylo poněkud tepleji a pole trochu vyschla. Sníh padal ještě 28. dubna, kdy teploměr klesl na -5 °C.

Nepřízeň léta.

Na 1. května bylo hezky, při průvodu nepršelo. Měsíc květen byl pak opět trochu chladnější. Zmrzlí toho roku přišli trochu dříve, 10. května klesla teplota maličko pod 0 °C, takže škody nevznikly. Stromy kvetly při nepříznivém počasí. Červen byl pak opět chladnější, deštivý, sena se jen obtížně sklízela. Červenec opět chladný, deštivý, nic nezrálo, nevypadal nikterak jako nejteplejší letní měsíc. Proti loňsku byl v průměru o 6–7 °C chladnější, deštivý. O žních se nedalo ani v příznivějších polohách ani hovořit. Sklízelo se zatím jen seno a porosty travin na siláž, sušit se téměř ani nedalo.

Bouře s vichřicí.

Dne 12. července k večeru přehnala se krajinou největší bouře roku. S lijákem padaly kroupy a sklepy se opět plnily vodou. Stanice ve Svratouchu naměřila 57 mm srážek. Pionýři od Velkého Dářka nečekali a uklízeli se do bezpečí. Vichr polámal zase hodně stromů v lesích a stromořadích. U silničky za Novým Ranskem rozlomil vichr staletou lípu. Polehlo trochu obilí, jinak zemědělcům škody nevznikly.

Žně a podzim.

Srpen byl pak již trochu teplejší a příznivější. Jen zvolna dozrávalo obilí na polích, žně však stále ještě nezačaly. Zrání všech plodin včetně ovoce na stromech mělo již celý měsíc zpoždění. Výběrově začaly žně až 3. září, sklízely se jen trochu vyzrálé parcely, poslední sklízela se žita, a to až začátkem října. Říjen byl pak teplotně již skoro v normálu, to však nestačilo už k dozrání plodin a ovoce. Muselo se sklízet nedozrálé, nedostatek tepla v letních měsících nedal se již dohonit. Listopad byl celkem příznivý, polní práce se skončily, bílo bylo jen asi tři dny. Prosinec byl většinou bez sněhu, teplotně normální. Vánoce byly sice bílé, sněhu byl však jen poprašek.

Úroda ovoce a výkup.

Ovoce urodilo se letos dostatek, nebylo sice vyzrálé a kvalitní, drželo na stromech až do prosincových dní spolu s listím. Podle smlouvy uzavírané řadu měsíců předem bylo Jednotou vykoupeno 70 q jablek po 0,70 Kčs za 1 kg. Dosti odpadového ovoce bylo i na skládce odpadů u Nového Ranska. Do provozu uvedená moštárna zahrádkářů zmoštovovala asi 300 q jablek. Černého a červeného rybízu bylo letos vykoupeno 3.200 kg. Za černý vyplácelo se Kčs 12 a za červený Kčs 6 za 1 kg.

Hub rostlo letos jen poskrovnu, „pro chladné počasí nemohly ani houby růst“, říkalo se. Vykoupilo se i určité množství jeřabin, narostlo jich dost i pro ptactvo. Brambor se urodilo též dost, sklízely se trochu později, nebyly však i přesto dosti vyzrálé a hnily ve sklepích jako jiná léta. Vzhledem k ne zrovna dobré jakosti a trvanlivosti brambor prodalo se jich pro zimní uskladnění opět značně méně. Lidé hledali jiné zdroje a lepší kvalitu.

Též včelaři měli letos v průměru dobrou úrodu medu. Rojů bylo tolik, že poletovaly krajinou a nikdo je nechtěl. Na podzim muselo být každé včelstvo ošetřeno přípravkem Taktic proti varroáze, která zůstala lokalizována v okolí Seče.

III. Výstavba socialismu na vesnici. JZD.

Výměra půdy a stav zvířectva.

Výměra půdy JZD se nezměnila; hospodaří na 1.543 ha zemědělské půdy v horské oblasti. V rostlinné výrobě specializovalo se na pěstování lnu (120 ha), obilovin a píce, v živočišné výrobě na odchov telat ve velko-

kapacitním teletníku, na odchov jalovic a výrobu mléka a v dříve vybudovaných objektech se zabývá výrobou selat pro společný zemědělský podnik v počtu 3.300 kusů ročně. Plánované stavy skotu jsou 2.200 kusů, z toho 390 krav, 900 kusů chovných jalovic a 1.000 kusů telat.

Počet členů.

Počet členů družstva ke konci roku 1984 byl 338, z toho 219 členů trvale pracujících, z nichž je 104 žen a 115 mužů. Z důchodců pracuje jich nebo příležitostně vypomáhá 96.

Obědy dováží družstvo pravidelně na 4 střediska, v průměru 164 obědů denně. Člen družstva platí Kčs 3,50 za 1 oběd, rozdíl v nákladech je uhrazen z prostředků družstva. 54 členům družstva jsou poskytovány pravidelné měsíční příplatky k důchodu v celkové částce 74.000 Kčs ročně.

Kultura.

V roce 1984 účastnilo se 44 členů domácí výběrové rekreace a 8 rodinných příslušníků. Pionýrské rekreace zúčastnilo se 15 dětí. Byl uspořádán družstevní ples na Starém Ransku, který se líbil a oslava MDŽ ve Ždírci s estrádním pořadem. Mimo těchto akcí bylo uspořádáno 14 zájezdů po naší vlasti, z toho 1 čtyřdenní. Z ostatních byly to zájezdy převážně pro děti, do divadel, na výstavy, kopanou atd.

Rostlinná výroba. Opožděné žně.

Přes složité klimatické podmínky roku 1984 byl plán rostlinné výroby zhruba splněn. Výrazně překročena byla plánovaná výroba roseného lněného stonku a produkce obilovin. Zvýšené náklady v rostlinné výrobě zapříčinily nepříznivé klimatické podmínky roku. Zemědělskou půdu 1.543 ha nutno rozčlenit na 946 ha orné půdy a 596 ha trvalých travních porostů. Zamokřené plochy byly meliorovány a odvodněny s následnou rekultivací. Ozimy vyzimovaly místy řídké, některé bylo nutné zaorati. Se setím jařin započalo se ve 3. dekádě dubna. Vlivem nízkých teplot a častých deštových přeháněk prodloužila se doba zrání proti loňskému roku o celý měsíc. Hlavní žňová špička vrcholila v druhé dekádě září, kdy se na sklizni obilí podílelo 9 kombajnů, z toho dva vlastní, ostatní jako výpomoc z traktorové stanice a kooperací. Porosty žita totálně polehly a sklizňové práce probíhaly v mimořádně těžkých podmínkách. Denní pracovní nasazení a výkony

kombajnů byly minimální. Vlhkost sklizeného sena a kladla zvýšené nároky na pracovníky, kteří udržovali nepřetržitý provoz obilních sušek. Sklizeň obilí ukončena byla v prvních dnech října za značných ztrát. Dosažený hektarový výnos 4,32 t nutno s přihlédnutím k daným podmínkám hodnotit jako nadprůměrný. Oproti minulým létům se silně opožďovala sklizeň slámy, která se sklízela většinou vlhká a ve špatné kvalitě.

Len a problémy se sklizní.

Celá plocha lnu byla zaseta do konce dubna. Červencová bouře a vichřice značně poškodila nadějně porosty lnu. Pro urychlení zrání a usnadnění trhání polehlého stonku bylo provedeno ošetření vrtulníkem ve dnech 17. a 18. srpna. Proti předchozímu roku byl počátek trhání opožděn o 24 dnů. Ke zrychlení sklizně bylo nasazeno 5 lnových kombajnů a plně mechanizovaný provoz sušky lnných tobolek, čímž s plným pracovním nasazením podařilo se vytrhat polehlý len za 9 dní. Sběr roseného stonku byl s plným nasazením mechanizace zahájen 3. října. Hlavní brzdou sklizně byly každodenní deště, které též znehodnocovaly jinak dobrou kvalitu roseného stonku. Znovu po několika letech pomáhali při sklizni žáci ZDŠ ze Ždírci a Křížové. Sklízeli pracovníci ze živočišné výroby a všichni schopní členové družstva. Vlastním třem svinovačům pomáhali další dva ze Sázavky a jeden z Kožlů. S plným vypětím sil a prostředků podařilo se 20. října sklizeň stonku ukončit. Na plán 545 tun bylo sklizeno 670 roseného stonku. Docílený průměrný hektarový výnos 5,5 tuny vysoko překročil úroveň minulých let. Kvalita sklizeného stonku byla však daleko horší a realizační cena byla o 500 Kčs za 1 tunu nižší, než předpokládal plán. Oproti skutečnosti roku 1983 byla ztráta na 1 tunu 900 Kčs. Rekordní výše sklizně stonku ztrátu vyrovnala.

Krmiva a sklizeň.

Brambory vysázeny byly na ploše 20 ha pro splnění dotace krmných fondů a naturálií. Při sklizni pomáhali žáci ZDŠ a z učiliště ve Štěpánově. Krmné plodiny sklízely se ze 409 ha orné půdy a 596 ha trvalých travních porostů, to je ze 65 % veškeré zemědělské půdy. Studené a suché jaro, pokračující chladné počasí a deště v červnu snížily produkci první seče a zastavily vegetaci kukuřice. Senoseč byla o dva týdny opožděna a její plynulost brzdily časté dešťové přehánky.

Živočišná výroba.

Plán tržní produkce byl splněn ve všech ukazatelích až na březí jalovice, kde byl značný propad. V produkci mléka nastalo proti roku 1983 zlepšení dojivosti o 73 litrů na rok na 1 dojnici. Průměr dojivosti byl 3.565 litrů. Ze 36 hodnocených podniků umístilo se zdejší JZD na 25. místě. Pro prováděnou rekonstrukci kravína ve Ždírci byly krávy odtud přesunuty do kravína v Hluboké.

Ve velkokapacitním teletníku zlepšil se přírůstek na kus a den na 0,695 kg. Ztráty úhynem činily jen 0,53 %.

Odchov selat byl 19,59 kusů na 1 prasnici, čímž se zařadili na přední místo v soutěži.

Ekonomická část.

V roce 1984 bylo zakoupeno za 1,800.000 Kčs strojů.

Rekonstrukce kravína.

Ve stavební činnosti byla již v zimním období zahájena práce na rekonstrukci kravína ve Ždírci. Pracovalo tu v průměru 9 lidí. S přemístěním krav do Hluboké vznikly značné potíže s dojížděním pracovníků k obsluze, dovoz krmiv atd. I když dle harmonogramu prací měly stavební práce končit v květnu 1986, byl formou závazků termín zkrácen tak, že práce byly provedeny do 10. prosince 1984, kdy kravín byl zkolaudován a předán provozu.

Na výstavě Agrochemického podniku Chotěboř byly provedeny a předány práce za Kčs 77.000.

Výnosy.

Průměrný výnos obilovin byl letos i přes nepřízeň počasí, a zvláště sklizňového období, 4,32 t na ha, z toho pšenice ozimá 4,64 t, žito 3,35 t, ječmen jarní 4,70 t, oves 3,82 t. Brambory daly výnos 23,64 t, krmná řepa 53,20 t, mrkev 46,88 t na ha, stonek lnu 5,58 t na ha.

Průměrný stav skotu byl k 31. prosinci 1984 2.320 kusů, z toho 388 dojnic, 948 telat v teletníku, 947 chovných jalovic. Průměrná denní dojivost u krav byla 9,74 litrů, roční 3.565 litrů.

Za rok 1984 činila spotřeba elektrické energie 1,120.000 kWh za průměrnou cenu Kčs 0,452.

Tržby a náklady.

Celkové tržby JZD za rok 1984 činily 31,330.000 Kčs, z toho rostlinné výrobky Kčs 5,103.000, za výrobky živočišné Kčs 5,110.000, za jatelná a chovná zvířata Kčs 14,446.000. Náklady na výrobu činily celkem 28,362.000 Kčs, z toho materiálové Kčs 18,888.000, mzdové Kčs 6,455.000. Vytvořený zisk byl Kčs 4,404.000. Průměrná měsíční odměna trvale činného pracovníka činila Kčs 2.559.

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod.

Rok 1984 proběhl v práci a hospodaření zdejších podniků bez velkých změn. Plán výroby byl dobře plněn jako v letech předchozích.

Zvýšení ceny piva a limonád.

S platností od 15. října 1984 byly zvýšeny maloobchodní ceny piva, limonád, sirupů, moštů, ovocných šťáv a minerálních vod. Podstatně byly zvýšeny ceny piva vícestupňového, plzeňského a jiných druhů. Běžné pivo desetistupňové, které stálo, které stálo snad již tři desítky let 1,70 Kčs, stojí od 15. října Kčs 2,50, plzeňské stojí nyní Kčs 6. Limonády, ovocné šťávy a sirupy byly zdraženy podstatněji, rovněž tak minerální vody některých druhů zdraženy až na dvojnásobek. Milovníci piva věřili do poslední chvíle, že k jeho zdražení nedojde, protože prý „každá vláda, která připustí zdražení piva, záhy padne“. Čekali však marně, pivo novou cenu podrželo a vláda zůstala.

Prodej potravin.

Za rok 1984 prodalo se v samoobsluze, která je jedinou prodejnou potravin ve Ždírci toto množství několika druhů potravin: mouka pšeničná 31.760 kg – cena Kčs 4,20 a 3,60 za kg, cukr – kostkový a krystalový 24.180 kg – cena Kčs 8 za kostkový a Kčs 7,30 za krystalový, káva zrnková, pražená, běžný standartní druh Kčs 240 za 1 kg / balení 50 g za Kčs 12, pivo 10° v lahvích Kčs 1,70 do 15. října, pak Kčs 2,50, 32.870 litrů, pivo 12° 44.265 litrů, mléko kravské tučnost 3,5 a 2,0 162.880 litrů, „plnotučné“ (3,5) stojí Kčs 3,10 1 litr, o tučnosti 2,0 stojí Kčs 2,00, chleba černý a bílý 95.574 kg. Černý stojí Kčs 4,20 za 1 veku o váze 2 kg, bílý Kčs 6.

Spotřebního zboží – potravin bylo po celý rok dost, zásobování obchodů bylo plynulé, horečné nákupy se v tomto roce nevyklytly.

Počet prodavačů.

Ve zdejších obchodech – kromě prodejny stavebnin – je zaměstnáno celkem 20 prodavačů, 17 žen a 3 muži a to samoobsluha 10 žen, maso 2 muži, potřeby pro domácnost 1 muž a 3 ženy, textil a obuv 2 ženy, zelenina 1 žena, obrat zhruba 18 mil. Kčs za rok.

Tržby obchodů.

Přehled tržeb místních obchodů v roce 1984 (v tisíci Kčs):

Prodejna	1974	1980	1983	1984
Benátky	–	1.106	1.061	1.001
Kohoutov	459	511	601	556
Nové Ransko	549	833	837	775
Údavy	–	–	853	824
Ždírec – samoobsluha	4.915	6.633	6.752	7.117
Ždírec – maso-uzeniny	2.424	2.700	2.888	2.687
Ždírec – zelenina	–	201	664	609
Ždírec – textil-obuv	1.233	1.188	1.493	1.365
Ždírec – průmyslové zboží	2.435	4.171	5.812	6.363
Ždírec – stavebniny	4.036	4.962	4.502	4.777
pohostinství:				
Ždírec „u Lázníků“	1.165	1.229	1.274	1.342
Ždírec „u nádraží“	642	703	706	621
Benátky	–	–	177	179

Osada Stružinec je zásobována pojízdnou prodejnou.

Hostince ve Ždírci.

Stav pohostinství v roce 1984 se neměnil a byl asi tento: ve vlastním Ždírci jsou dva hostince: u Lázníků s neplně vžitým názvem „na křižovatce“,

kde lze kdykoli dostati něco k jídlu, zavírací den ve středu. V poschodí je velký sál pro zábavy, v přízemí menší sál pro schůze a různá jednání. Není ubytovacím hostincem. Majitelem je Jednota a v provozu je zaměstnáno 8–10 lidí. Druhým pohostinstvím je bývalá Fettrova restaurace u nádraží, menšího rozsahu a provozu. V poschodí má několik skromně zařízených pokojů k ubytování cestujících. Je tu i menší schůzová místnost. Vaří se tu obědy a večeře. Dříve býval ve Ždírci ještě hostinec „u Běloušků“. Majitel míval ještě řeznictví a zemědělské hospodářství. Zemřel krátce po válce. Do postavení školní jídelny byla tu školní kuchyně. Nyní tu dožívá dědička usedlosti paní Štefanová. Čtvrtým ždíreckým hostincem byla stará panská hospoda čp. 2, zájezdní hostinec Tůmův s ditrichštejnským znakem ve štítě. Býval tu hostinec snad 200 roků či ještě déle, již v letech číslování domů v r. 1771. V minulém století při zavedení poštovní linky z Pardubic do Vídně přepřahala se tu koňská spřežení a cestující tu obědvali. Říkalo se tu též „v Pekle“. Na zlomu století byl jeho majitel Josef Kárník, později jeho zeť Emil Pochop. Po 2. světové válce byla tu v bývalém sále školní tělocvična. K hostinci patřilo i dosti polí a luk.

Hostince v Benátkách.

V osadě Benátky, v meziválečné době asi 70 domků, byly v těch letech dva hostince, oba v sousedství ve středu obce, při státní silnici. Jeden z obou, snad starší, pár kroků pod silnicí, čelem ke staré cestě od Ranska lesem ke Stružinci, Údavům a dále do Železných hor. Vystřídala se tu celá řada majitelů. Býval zde i jediný obchod ve vesnici. Posledním hostsinským asi po 30 roků byl zde Bohumil Prchal. V šedesátých letech zbořen a na jeho místě postaven již ne hostinec ale „kulturní dům“, neboť obec neměla v těch letech žádnou společenskou místnost. Patří Jednotě. Druhý hostinec Hynka Macha stál 50 kroků výše u silnice poličko-písecké. Po 2. světové válce umístěn zde obchod potravinami, kde je dosud.

Hospody na osadách.

V malé osadě Kohoutov bývaly též dvě hospody: „na Dupandě“, kde byl i sál pro zábavy, a „u Kubátů“ trochu výše při ohbí silnice, kde byl pouze výčep. Byly tu i dva malé obchody, z nichž jeden je nyní v místnostech „Dupandy“. Společenská místnost pořízená nedávno v hasičské zbrojnici. V osadách Stružinci a Údavech bývalo též po jednom hostinci i s malým

sálem pro zábavu místních občanů. Výčep býval i u zastávky Stružinec. Nové Ransko mívalo též hostinec, kde se říkalo „u Marjánky“.

Dvanáct vyjmenovaných hospod ve Ždírci a v pěti přilehlých vesnicích, dnes osadách Ždírci. Pouze v jediné z nich byl hostsinský živ pouze z této živnosti, ostatní měli ještě další zaměstnání, aby vykryli živobytí.

V. Úpravy obce, doprava a spoje.

Druhý pavilon školy.

Hlavní pracovní akcí tohoto roku byla výstavba druhého pavilonu školy. První pavilon byl začátkem školního pavilonu vzat do provozu, čímž odpadlo vyvážení dvou tříd žáků do Slavíkova, a opuštěno i nouzové umístění na Hamersku. Stará škola však zůstala ještě obsazena, ani ředitel školy ji neopustil. Nástupem zimy ujala se své funkce i nová kotelná. Místo topiče převzal Miloslav Janáček již co důchodce. Během roku byly brigádně provedeny terénní úpravy u prvního pavilonu. Na druhém pavilonu byly zkraje roku provedeny základové práce, betonováno, v druhé polovině roku provedly Rudné doly Jeseník montáž budovy, v zimních měsících pak vnitřní práce, kdy již bylo zapojeno vytápění budovy.

Během roku pracovalo se též na úpravě ulice ke hřišti, položeny a zapevněny obrubníky chodníků.

Další práce v obci. Na osadách.

Růst obce a vytváření ulic nesou s sebou starosti o jejich čistotu, úpravy a udržování. Obec nemá pro tyto úkoly zaměstnance, a tak mnoho hodin z jarních brigád musí být věnováno k očištění komunikací, potoka a volných prostranství. Ve vykoupeném domě Valíkových byly provedeny adaptační práce pro umístění služeb pro občany.

V osadách bylo též pracováno na místních drobnějších úkolech: Benátky kromě jarního úklidu provedly opravu a nátěry střech kulturního domu a hasičské zbrojnice, opravu veřejného osvětlení, kohoutovští provedli terénní opravy v osadě a v okolí požární nádrže, Nové Ransko opravovalo veřejné osvětlení a provedlo nátěry na požární zbrojnici, Stružinečtí opravovali cestu obcí, otáčku pro autobus a prostor okolo rybníčka – požární nádrže, v Údavech též nezaháleli, opravili si autobusovou čekárnu, klubovnu SSM, prostor návsi.

Nádraží.

V tomto roce dokončena byla oprava nádražní budovy ČSD. Trvala více než 5 let. Byly provedeny nové omítky, výměna dveří a oken, instalováno ústřední vytápění, nová střecha budovy. Náčelníka přestěhovali do poschodí, kde upravili též místnost pro schůze ROH.

Bytová výstavba.

Bytová výstavba v obci toho roku opět trochu poklesla, stavělo se obtížněji, stavební náklady na rodinný domek se citelně zvýšily. Značné potíže působil zejména dovoz různých stavebnin. JZD odmítalo provést dopravu pro snížený příděl nafty a když, pak účtovali Kčs 70 za 1 hodinu práce traktoru. Nejvyšší nouzi zmírnilo auto MNV. Postaveno bylo 7 rodinných domků převážně na Hamersku. Náklad na vybudování rodinného domku o jedné bytové jednotce činil asi 200 až 300.000 Kčs.

Stále naléhavěji jevila se potřeba dalšího či nového vodojemu. Stávající vodojem nedostačuje již pro značně zvětšenou obec a čtyřpodlažní domy trpí v horních poschodích nízkým tlakem vody.

Cesta ke Starému Ransku dočkala se letos trvalé úpravy asfaltovým povrchem. Náklad úpravy hradilo JZD spolu s MNV. Úsek cesty mezi Novým Ranskem a Pobočenským rybníkem čeká dále na úpravu.

Kopanina mizí.

Lesík „Kopanina“ utrpěl letos zase značným polomem a vývraty. Ubývá na ploše i na hustotě a odolnosti a jeho roky života rok od roku ubývají. Stromy ztrácí živou zeleň, prosychají a sotva dožijí se nového století.

V mateřské školce byla v tomto roce pro naše nejmenší občany vybudována a dána do provozu sauna, první v naší obci.

Ještě akce „Doubravka“.

I když akce „Doubravka“ byla dokončena v minulém roce a jen osázení toku stromovím bylo odsunuto na jaro 1984, nedošlo k tomu, a údolí až k raneckému rybníku zůstalo prázdné, rovněž tak další tok směrem k Sopotům. Tam alespoň zůstala část „Hampejzu“, pásu stromů až ke hrázi bývalého „Hutského“ rybníka. Občané novoranečtí ho rázným a důsledným protestem zachránili.

Domek po zemřelém Eduardu Pátkovi čp. 146 po levé straně žďárské silnice jeho dědici zbouřali (Misařovi z Pikulky) s tím, že v příštím roce postaví na jeho místě dům nový.

Nová hala družstevního „Vzoru“ na Novém Ransku dokončena a dostala i omítku a ke konci roku byly zde již umístěny nové tkalcovské stroje.

Uprostřed náměstí, proti parkové jeho části, byla k 1. květnu zřízena galerie nejlepších pracovníků zdejších podniků.

VI. Veřejný život.

Plesy.

Plesová sezona roku 1984 nelišila se téměř od let předchozích. Ples požárníků byl letos opět u Lázníčků jako první, v únoru ples sportovců a železničářů měli svůj ples v březnu opět v Horním Studenci. Silvestrovský večírek pořádali benátečtí ve svém kulturním domě.

Oslava únorových událostí konala se opět v sále kina za vystoupení školních dětí.

Oslavy MDŽ konaly se též v kině a to 3. a 8. března.

Beseda s důchodci.

Obvyklá beseda s důchodci konala se letos v neděli 15. dubna ve velkém sále u Lázníčků za účasti 120 důchodců ze Ždírcce a osad. Vystoupili na ní hradečtí umělci s estrádním pořadem „Hrajeme pro radost“.

26. března uspořádána byla v klubu důchodců na poště „beseda nad kronikou“.

Osvětová beseda uspořádala 25. dubna večer přednášku Ing. Peška z Chrudimě o stavu ochrany přírody a životního prostředí. Dostavilo se 9 ždíreckých občanů.

Výstava kutilů.

Ve dnech 29. dubna – 1. května byla ve velkém sále výstava prací kutilů ze Ždírcce a okolí. Vystaveny byly práce amatérů – malířů, řezbářů, samorosty, práce textilní, vyšívky. Výstava byla hojně navštívena.

První máj.

„První máj“ konal se opět ve Ždírci společně s Křížovou a přilehlými obcemi a osadami. S tribuny na náměstí promluvil k účastníkům tajemník ONV Karel Dvořák. Počasí přálo, bylo hezky. Po skončení oslav na náměstí prohlédli si účastníci nový 1. pavilon školy nebo i výstavku u Lázníčků.

V předvečer 8. května konal se obvyklý průvod k pomníku obětí války, kde měl projev poslanec Jaroslav Brabec z Chotěboře.

Přeložení poutě.

Výroční pout' v Křížové konala se letos, a bude tomu tak i v příštích letech, poslední neděli v květnu, aby nenastával střet s májovými oslavami nebo s přeložením nedělního pracovního klidu zrovna o poutním dnu na jiný sousední vhodný den.

Ve dnech 21.–24. června byly na hřišti přehrány 4 barevné vybrané filmy v akci „kino v přírodě“, počasí však zlobilo.

VII. Politický a kulturní život, škola.

Kulturní činnost.

Společenský život v obci nedoznal v roce 1984 podstatných změn. Všechny spolky zachovaly svoji existenci a snažily se plnit úkoly dané jim stanovami a společenskou náplní. Byl to mnohdy boj, lépe řečeno tuhá soutěž nikoli širokých loktů, ale o umístění se na čestném stupínku společenského žebříčku, o uznání výsledků práce a tím i práva na existenci. Průbojnost a rivalita čelných funkcionářů hrála tu nesporně rozhodující úlohu. Nedostatek lidí těchto kvalit či jejich rezignace a vzdání se boje s nepřízní všeho druhu a vůbec soutěživosti projevil by se nutně útlumem celkového společenského života a jeho úrovně. Bez iniciátorů zarostlo by i naše hřiště travou a kopřivami, o spartakiádě zvěděli bychom jen cosi ze stránek časopisů. Období poklesu činnosti určitých částí společenského života jsme poznali a prodělali a některým ještě procházíme. Za posledních 25 let, to jen příkladem, nebylo ve Ždírci sehráno ani jedno celovečerní divadelní představení, ač dříve se jich tu hrálo deset i více každým rokem. Přednášková činnost, přesněji řečeno návštěvnost přednášek poklesla tak, že každý spolek či iniciátor přednášky se musí obávat, aby na kvalifikovanou přednášku či besedu přišlo 10–20 lidí. Násilím se v tomto směru nic nepořídí.

Škola.

V tomto roce byla zavedená povinná desetiletá školní docházka. Ve zdejší škole se však docházka nezměnila a nezvýšila. Další dva roky platí pro

řemeslnou výuku, z jejíž učební doby se dva roky stávají výukou školní a jeden rok zůstává praktickým výcvikem v oboru.

V jídelně školy stravovalo se v tomto roce 253 dětí a 25 dospělých. Škola měla celkem 342 žáků. V mateřské škole stravovalo se 75 dětí a 10 dospělých.

Ždírecký zpravodaj vyšel v roce 1984 pouze třikrát, i tu projevil se pokles aktivity.

Činnost spolková.

Požárníci neměli ani letos příležitost k uplatnění svých sil. Nehořelo ve Ždírci ani v blízkém okolí. Několikrát zasahovali na skládce odpadových kůrek při jejich samovznícení, provedli v obci kontrolu půdních prostorů v okolí komínů a prováděli svá obvyklá cvičení pohotovosti.

Myslivci těšili se poměrného zlepšení celkové situace lovné zvěře. Sem tam bylo již možno spatřit polního zajíce, stav srnčího se též prý udržel, černá zvěř zvětšila dokonce svůj počet. Zlý zůstal stav ryb v našich potocích a rak prý z nich vymizel vůbec.

Místní skupina Červeného kříže uspořádala i v tomto roce několik zdravotnických přednášek, které provedla zdejší lékařka Dr. Marie Nováková. Při pravidelném jarním odběru krve darovalo svoji krev 71 dárců.

Zahrádkáři dominovali letos uvedením do provozu své moštárny. V části domu po rodině Stanislava Sotony, který národní výbor vykoupil, bouralo se, vyzdívalo a upravovalo se o sobotách a v podzimních měsících i uvnitř týdne, aby se slibná úroda ovoce, zejména jablek mohla zpracovávat již doma. 10 až 12 brigádníků ponejvíce z řad zahrádkářů, vždy v čele s neúnavným Jiřím Kasalem, střídalo se na nutných pracích. Ranečtí členové zahrádkáři vyrobili potřebný drtič, došel a instalován vlastní lis. Dokončeny práce se zavedením vody a odpadem, přívod elektrického proudu. V neděli 14. října za schůze výboru spolku a za přítomnosti zástupce okresního výboru svazu zahrádkářů s. Žáka provedeno slavnostní otevření moštárny. Moštováno pak dvakrát v týdnu odpoledne a večer a v sobotu dopoledne. Vymoštováno bylo 14.308 litrů moštu; brigádníci s větším počtem odpracovaných hodin moštovali zdarma, členové spolku za 0,50 Kčs a nečlenové za 1 Kčs za 1 litr. Posledně se moštovalo 24. listopadu. Méně úspěchů měla pak intensivní starost funkcionářů spolku spolu s předsedou MNV o získání pozemku pro zřízení zahrádek žada-

telů. Na katastru obce vhodný a volný pozemek není a v okolních obcích nevedla jednání v této věci zatím k úspěchu.

Sbor pro občanské záležitosti vyvíjel i letos bohatou činnost. Bylo provedeno 31 vítání nových občánků, 2× návštěva a gratulace ke zlaté svatbě, 21× k jiným významným výročím občanů, 18× rozhlasové relace při úmrtí občanů dále pak při dalších příležitostech jako předávání průkazů brancům, při předávání občanských průkazů, při besedě s důchodci, při vítání žáků do první třídy základní školy, při rozdělování povolávacích rozkazů, při provedení občanského pohřbu a při rozloučení dítek s mateřskou školou.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

Zábavy taneční.

Počet tanečních zábav a jich rozsah byl asi na úrovni roku předchozího. Nedostatek místností, a zvláště jejich malý prostor, který brzdil rentabilitu těchto zábav, nedovolil vybočiti ze skrovných mezí. Míti starosti s uspořádáním a nadto nésti značné riziko prodělku nechtělo se funkcionářům žádného spolku či organizace. Hudba se těžko sháněla a byla drahá, a tak se v tomto směru raději příliš nepodnikalo. Přestalo se pořádati kácení máje, které bývalo dříve i na malých vesnicích, nepořádal se maškarní ples, pouťové a posvícenské zábavy, v létě dožínky a jen ojediněle byla zábava silvestrovská s vhodným programem. Napomáhaly tomu i programy televizní pořádané při všech těchto příležitostech.

Jednota Tatran.

Tělocvičná jednota Tatran měla v druhé polovině roku kromě normální klubové činnosti ještě nacvičování ke spartakiádě příštího roku a práce na výstavbě druhého fotbalového hřiště. Jednota čítá toho roku 410 členů, z toho 230 mládeže. Fotbalové oddíly soutěží v krajských soutěžích. 1. mužstvo umístilo se v ní na 2. místě, dorost na 1. místě, žáci pak jen v dolní polovině tabulky. Hokejový oddíl hrál v okresním přeboru a umístil se na 3. místě. Volejbalové družstvo žen hrálo v krajské soutěži s umístěním v dolní polovině tabulky. Dorostenky hrály v okresním přeboru a umístily se v tabulce na 1. místě.

V přípravě na spartakiádu 1985 pokračovalo se pak celý podzim a v zimě v tělocvičně. Nacvičovalo se 5 skladeb a škola 2 skladby. Na získané

ploše pro rozšíření hřiště šterkovala se plocha nákladem v roce 1984 Kčs 100.000.

Jinak bylo hospodaření sportovců aktivní, příjmy činily 305.000 Kčs, výdaje 285.000 Kčs.

Sjezd rodáků.

V podzimních měsících započalo se též s přípravami na sjezd ždíreckých rodáků, který se dle závazku v roce 1975 má konati opět po deseti létech, to je příštího roku. Ustavena komise, rozděleny úkoly a již v září započalo se s vyhledáváním a prověřováním adres rodáků.

Během roků konaly se 3 zájezdy do divadel v Pardubicích a v Jihlavě pro místní občany. Řada autobusových zájezdů konala se do sousedních států a do SSSR po linii podniků, byly zájezdy pro děti a pro důchodce do různých částí republiky a jejích hor.

Po stránce zdravotní byl rok 1984 celkově dobrý, nebylo epidemií, chřipky, či jiných hromadných onemocnění. Nepominutelné potíže byly tu s oddělením zubním, které bylo mnohdy týdny bez obsazení a kde se za rok vystříдалo několik zubních techniků či lékařů.

IX. Pohyb obyvatelstva, život lidí.

Počet obyvatel se v roce 1984 v obci zhruba neměnil. Zemřelo 23 občanů a narodilo se 31 dětí. Evidujeme zemřelé občany, i když zemřeli v nemocnici v Havlíčkově Brodě, a děti, které se narodily v tamější porodnici.

Zemřelí v roce 1984.

Stýblo Josef z Nového Ranska čp. 241, narozen 20. prosince 1908, zemřel 8. ledna, pracoval co slévač v místní slévárně.

Lancmanová Marie, ze Stružince čp. 11, narozena 30. listopadu 1891, zemřela 8. února.

Boušková Božena ze Stružince, čp. 8, narozena 3. prosince 1900, zemřela 19. února.

Chvojková Anna, Údavy 32, narozena 4. srpna 1897, zemřela 23. února.

Mach Jan z Benátek čp. 48, narozen 9. května 1919, zemřel 3. března.

Pracoval v JZD, dříve míval hostinec, pak obchod.

Pátek Eduard ze Ždírcce, narozen 8. března 1901, zemřel 31. března. Rodák ždírecký. Míval autodopravu, pak jezdil co řidič u místních podniků.

Uchytilová Marie z čp. 326, narozena 24. září 1918, zemřela 16. dubna.
Rasoka Michal z Benátek čp. 51, narozen 25. června 1905, zemřel 20. dubna. Původem z Podkarpatské Rusi. Sem došel co dělník při pomolu v roce 1929. Léta pracoval co dělník na trati.

Křestánová Oldřiška ze Ždírcce, narozena 27. dubna 1934, zemřela 21. dubna.

Němcová Marie z čp. 152, narozena 16. srpna 1900, zemřela 9. května.
Coufal Oldřich z Benátek čp. 71, rodák ždírecký, narozen 21. března 1913, zemřel 28. května. Pracoval na zdejší pile jako jeho otec.

Mikulecká Anna, ze Ždírcce, narozena 26. ledna 1910, zemřela 15. července.
Kovačka Bedřich z Údav, narozen 6. prosince 1928, zemřel 3. října.

Mísařová Marie z Nového Ranska čp. 238, narozena 13. září 1898, zemřela 5. srpna.

Fousek Otakar z Kohoutova čp. 26, narozen 25. srpna 1914, zemřel 13. srpna. Dělník na zdejší pile.

Zdražilová Marie z Benátek, narozena 7. září 1902, zemřela 19. srpna.
Kopp Jaromír z čp. 71, narozen 24. ledna 1903, zemřel 24. září. Pracoval na zdejší trati. Mezi válkami byl dvakrát v Americe.

Martinec Jan, ze Ždírcce, narozen 11. prosince 1930, zemřel 8. října. Pracoval co vedoucí dopravy ve slévárně v Novém Ransku.

Študera Josef z Nového Ranska, narozen 1. srpna 1902, zemřel 27. října.

Petrliková Ludmila z Benátek čp. 26, narozena 16. června 1904, zemřela 13. listopadu.

Legátová Antonie z čp. 168, narozena 10. června 1900, zemřela 8. prosince.
Kubátová Anežka z Kohoutova čp. 28, narozena 15. ledna 1912, zemřela 12. prosince.

Šnajdrová Marie z čp. 356, narozena 16. června 1929, zemřela 12. prosince.

Průměrný věk zemřelých byl 74,5 let. Zemřelo 13 žen, 10 mužů, ždíreckých 9, z osad 14.

Politické události ve světě.

V létě vrátilo se z Angoly 20 našich občanů internovaných od povstalecké odbojové skupiny Unita.

9. února 1984 zemřel v SSSR předseda rady ministrů Jurij Vladimirovič Andropov, narozený 15. června 1914. Na jeho místo zvolen byl Konstantin Ustinovič Černěnko, narozen 24. září 1911.

V Indii byla 31. října 1984 zavražděna příslušníky sekty Sinkhů ministerská předsedkyně Indira Gándhiová. Na její místo zvolen a dosazen byl její syn, letecký důstojník.

Světová politická situace byla po celý rok krajně napjatá. Válka na Středním východě neutichla, konflikt Irán – Irák rozvinul se v pravidelnou válku, nebyl klid v Africe, ve Střední Americe. Kéž by rok 1985 přinesl uklidnění a mír pro celý svět!

Soutěž kronikářů.

Na rok 1984 byla vypsána III. celostátní soutěž kronikářů národních výborů ČSR. Přihlásil jsem se za naši obec do soutěže, avšak s obavou, zda stačím svými silami na trochu čestné umístění. Patřím svým věkem již mezi nejstarší kronikáře okresu a píši kroniku pravděpodobně nejdéle ze všech aktivních kronikářů. Jsem si vědom a cítím, že síly a pružnost ducha léty ochabují a žádal jsem předsedu NV již několikrát, abych byl v této funkci vystřídán. Dosud se tak však nestalo. Soutěž byla velmi pracná, neboť zvolené téma se rozsahem rozrostlo na dvojnásobek předepsaného rozsahu. Nedopatřením při zatřídování příspěvků soutěže byla soutěžní práce zařazena do 2. kategorie spolu s účastníkem, který v předchozích dvou soutěžích obsadil suverénně první místo ve státě. Komise zařadila pak moji soutěžní práci ve 2. kategorii na druhé místo v okrese. Podle soutěžních směrnic přepisují text soutěžní práce do kroniky.

Soutěžní téma: „Vzrůst a výstavba obce umožněny a založeny na vzájemné spolupráci všech občanů – na brigádách“.

Naše obec Ždírec leží v širokém protáhlém úvalu, jímž protéká mladička Doubravka, která má v této kotlině nepatrný spád a živila tu v minulosti bažiny v délce asi 10 km, s nimiž si zemědělci poradili převážně až v tomto století. Bývala zde po několik staletí za sebou řada drobných rybníků, po nichž zbyly anebo již zmizeli nízké příčné hrádky. Bylo tu jen málo polí, většinou zamokřená luka a bažiny. Políčka pořídili si lidé v polohách pár metrů vyšších, aspoň trochu sušších, odkud vytlačili překážející les. Když jsem před dvaceti léty kopal základy pro rodinný domek, narazil jsem na starou roubenou drenáž z kamení či ze tří pruty svázaných ráhen. Nikdo o drenáži již nevěděl, plnila však svoji funkci dosud.

Ve Ždírci nebyl nikdy dvorec ani velký statek. Před 150 léty bylo zde 7 zemědělských usedlostí velikosti půllánu či spíše menších. Asi před 800 léty prošliapali trhovci a obchodníci stranou obce stezku zvanou Liběcká, vedoucí od Čáslavi ke Žďáru a dále do Brna. Vedla ideálně přímým směrem, mokřinám se příliš nevyhýbala, ty zpevnili hatěmi. Později, kdy místo krosny zapřáhli do dvoukolového a později čtyřkolového vozíka koníka či dva, museli cestu přeložit do vyšší sušší polohy a ta již vedla nynějším Ždírcem. Když se dnes lidé ptají, kdy že byl Ždírec založen, dějiny mlčí, nic o jeho založení neprozradí. Dost jsem se již nahledal, však bez jednoznačného průkazného výsledku. Asi vyrostl z několika chatrčí porybných, udržovatelů či strážců stezky, vypalovačů okolních hvozdů, jak název obce nám naznačuje. Nikdy zde nestála tvrz, kostel či panské sídlo. Růst vesničky nastal asi s růstem raneckých hutí, k nimž většina přístupových cest vedla právě přes naši obec. O tom svědčí též řada starých vyježděných úvozů, pokud nebyly již z různých důvodů zarovnané. Dalším impulsem růstu bylo postavení a zpevnění císařských silnic začátkem minulého století, později zavedení pošty a postavení dráhy. Mladí lidé odcházeli za prací i do učení převážně do Vídně. V poslední čtvrtině 19. století postavila hraběnka ze Žďáru u nádraží parní pilu, kde našlo práci též pár lidí ze Ždírcem a okolí. Později zařídil Samuel Schein pod nádražím malou tkalcovnu, kterou však jeho syn Oskar byl nucen po světové válce v dražbě prodati.

Přešla první světová válka. Demobilizovaní vojáci vraceli se ze zajetí či z fronty k vyhladovělým rodinám. Práce nebyla, nebyl chleba, nebylo čím obléci či vyspravit oblečení malých dětí. Šikovní tkalci utkali později kus lněného plátna doma na stavu, obarvili a děti oblékli. Nehrálo však příliš toto lněné plátno. Do školy chodili jsme bosi, v zimě ve dřevácích či jutových bačkorách podšitých kusem látky ze starého zimníku či plstí z odloženého klobouku. Na chodbě před učebnou byla dlouhá řada srovnaných a popsaných dřeváků a dřeváčků doma zhotovených, u kluků podbitých dvěma železnými dráty, které se tak těžko a všelijak sháněly. Kradli jsme je ponejvíce tkalcům od stavů, běda však, byl-li někdo z nás přistižen. Brusle a lyže ještě tehdy na vsi nebyly a na těchto dřevácích s dráty se tak hezky jezdilo. V prvních třídách psalo se na břídlíkových tabulkách, které se dědily po starších sourozencích. Tužka stála dvacet haléřů, rovněž tak linkovaný školní sešit. Nůž na ořezání tužky měl ve třídě snad jen pan

učitel a bručel, když jsme za ním příliš často chodili, aby tužku ořezal. Tak jsme ji jednoduše ostrými zoubky okusovali. Na oběd nám doma dali bramborovou placku nebo křesný pekáč pečený na plotně z černé žitné mouky, pokud ji rodiče někde ve mlýně či v krámě sehnali. Ve škole jsme občas dostávali hrneček studeného a řídkého kakaa z nějaké státní akce. Nebylo jednoduché a snadné vybavit 3 či 4 školní děti oblečením a životním. Za záplaty se nikdo z nás nestyděl; přešívaly se kusy oděvů po starších sourozencích či po zemřelém dědovi.

První 2 až 3 roky po válce byly zlé, pak se situace trochu zlepšila. Dovězli ze zámoří bavlnu, takže tkalci nacházeli práci; pak dovezli jutu a Hlinsko stovky tkalců při tkaní koberec. Ty se hodně vyvážely, za ně a za jiné zboží se pak získávaly suroviny. Tehdy, 10 až 15 let po válce, byla zdejší krajina vysloveně tkalcovská. Svět kupoval a šikovní tkalci vyráběli. Více a lehčeji bohatli výrobci. Mnozí z tkalců se dali do výroby na vlastní pěst; postavili svůj vlastní stav, sehnali potřebný materiál a tkali zprvu jen sami, později s pomocí příbuzných či známých tkalců. Pokud byl ještě hlad po zboží, bylo dobře a živnost šla nahoru. Vyráběly se šátky, šály, postelové přikrývky, nástěnky, ručníky. Odbytí se získávala převážně jen v republice. Kdo začal včas, trochu si pomohl: postavil malou dílnu či skladiště, získal pár domácích tkalců a zvolna bohatl. Kdo přišel později, musel se již potýkat s krizí a na počátku války s průmyslovou stagnací a nedostatkem materiálu. Tehdy již děti bosky do školy nechodily a záplaty na kalhotách byly již trochu vzácnější.

V létech po první světové válce nebyla u nás na vesnicích měšťanská škola povinná. Ve Ždírci byla trojtřídní obecná škola, měšťanská byla v sousedním Krucemburku, dnešní Křížové, se třemi postupnými ročníky. Ve vzdálenějších vesnicích jako v Radostíně, Vojnově Městci, Chlumu, Benátkách, Studenti mohly děti dokončit školní docházku na obecné škole v místě. Do měšťanské školy šla jen část dětí, které se dobře učily nebo jichž rodiče měli zájem, aby děti měšťanskou školu prošly. Čtvrtý ročník měšťanské školy a gymnázium byly v Chotěboři, kam se muselo dojíždět vlakem. Jen málo rodičů mohlo na sebe vzít úvazek vydržovat dítě po osm let na škole, i když do školy denně dojíždělo a stravu si bralo z domova. Autobusy tehdy ještě k vlakům nejezdily, a tak ze vzdálenějších vesnic nebylo denní dojíždění do školy vůbec možné. Proto v prvním desetiletí po válce prošlo střední školu jen málo žáků a školu vysokou pak již jen několik jednotlivců.

To potrvalo i přes krizová léta 1933–1936. Děti zemědělců zůstávaly obvykle doma při hospodářství, jen trochu pokrokovější rodiče poslali synka do zimní hospodářské školy v Hlinsku, kde po dvě zimy učili se troše teorie a pokroku v zemědělství. Jinak snažili se přiženit či přivdat je do zemědělských usedlostí v okolí. Zemědělci ždírečtí nebo i z okolních obcí nebyli zvláště zámožní. Chudá horská zemědělská půda nerodila bohatě. Trochu brambor, žita a ovsa, kousek jetele, zamokřená luka s kusem lesa, aby bylo na otop či na vyspravení usedlostí. Bylo to živobytí, ale nikoliv bohatství. Několik neúrodných let dovedlo vyčerpat zásoby a přivést trochu bídy do chalupy. Nebyl-li hospodář opravdu hospodářem, hasil-li častěji svoji žízeň v hostincích, bylo to znát nejen na oprýskané lomenici, ale i na jeho dětech, na kroku jeho koně i na výnosech jeho polí.

Při sčítání v roce 1930 měl katastr obce Ždírec 230 ha, z toho asi polovinu orné půdy, zbytek louky a les. Zdejší zemědělci, a zejména zemědělci drobní, chalupníci, měli část svých pozemků na katastrech obcí sousedních. Obec měla při sčítání v roce 1891 643 obyvatel a rostla jen zvolna. V roce 1911 bylo v 93 domcích napočteno 715 obyvatel, 18 koní, 93 krav a 50 vepřů. V roce 1930 bylo tu jen 681 obyvatel, z toho 34 zemědělců, 40 řemeslníků a živnostníků, 63 dělníků, 27 státních zaměstnanců (dráha, pošta, silnice), 16 výměnkářů a rentistů a i 4 almužníci. Ždírec nebyl tedy vesnicí zemědělskou, nanejvýš smíšenou, žijící alespoň částečně ze své výhodné komunikační polohy. Uvedená čísla zaměstnaných byli převážně jen muži; ženy tehdy byly vedeny jen v domácnosti. V největším tehdejší podniku obce – na pile – bylo zaměstnaných asi 60 mužů, pouze jedna žena starala se o úklid kanceláře a mytí podlah a nebyla vedena jako trvalý zaměstnanec podniku, placena jen paušální odměnou. Pro případ nemoci či úrazu byli pojištěni jen sami zaměstnanci, rodinní příslušníci nikoliv. Polovinu pojistného platil zaměstnavatel a polovinu zaměstnanec.

Když jsem si jako kluk v roce 1925 zlomil nohu a ležel 4 týdny v nemocnici, platil za mne tehdy otec 1.000 Kčs v měsíčních splátkách za léčení, i když pracoval a byl pojištěn jako dělník. Pro 15 okolních vesnic byl jediný lékař v Krucemburku, jeho obvod sahal zhruba kruhem o poloměru 10 km kolem městečka. Starý již tehdy pan doktor tehdy odmítl ke mně jít 4 km daleko a doporučil otci, ať mne odveze do nemocnice. Vezli mne tehdy na trakaři po kamenité silnici – asphalt tehdy ještě nebyl – 4 km na

nádraží k vlaku, když jediný kůň ve vesnici byl právě za prací kdesi v lese. Z nádraží v Havlíčkově Brodě nesli mne v noci s nemocničním sluhou na nosítkách do tehdejší okresní nemocnice. Po dalekém okolí známý ranhojič a mastičkář ze Ždírci odmítl léčení, ježto měl právě s tehdejšími úřady nějaké trestní řízení pro nepovolenou činnost. Později několikrát zalitoval, že přece jen neměl „toho hocha“ pustit do nemocnice a měl ho léčit doma. I když se později nemocenské pojištění dělníků a zaměstnanců trochu zlepšilo, řemeslníci a zemědělci zůstávali nepojištěni až do poválečných let.

V samotném Ždírci byly až do ukončení druhé světové války 4 hostince, z nichž nejstarší nese popisné číslo 2 a je to bývalý zájezdní hostinec Tůmův, panská hospoda s ditrichštejským znakem ve štítě. Po zavedení poštovní linky z Pardubic do Vídně v roce 1872 byly tu přepřahání koně a cestující tu obědvali. Hostinec u nádraží byl postaven a otevřen až po zahájení provozu na zdejší železniční trati. Hostinec u křižovatky silnice chrudimské a poličské postavil v roce 1872 tehdejší rychtář Václav Pelikán. Všechny hostince dočkaly se konce druhé světové války, i když hostinští neměli mnohdy co k osvěžení prodávati. Ke třem hostincům patřilo dosti polí a luk, aby měl majitel hostince z čeho žít, když výnos jeho živnosti zaostával. V obci byly dva obchody se smíšeným zbožím, z toho jedna prodejna konsumního družstva Pokrok, byli zde 3 řezníci, kteří poráželi zakoupené krmníky či hovězinu sami, udili maso a vyráběli uzeniny dle poptávky po nich. Byl zde pekař, který denně pekl chleba a housky, byla zde kovárna, kde se i koně kovali, byli zde dva obuvníci, krejčí, holič, 2 truhláři, pokrývač, tesař, 2 zedníci a další řemeslníci, ke konci války i dva autodopravci. Byla tu autosprávkárna u křižovatky silnice žďárské a poličsko-písecké, malá cementárna Vachkova, u lesíka „Březiny“ vyrostla ve válce malá tkalcovna Homolkova, kterou však již majitel nepostačil zařídit a stroji vybavit. Rodem Vídeňák, což mnozí spoluobčané ani nevěděli, musel své dva syny poslat na frontu a sám ke konci války v šedesáti letech obléci uniformu Volkssturmu. Již v květnu 1945 byl odsunut do Rakouska. Jeho synové, kteří zde prožili své mládí a chodili s námi do školy, se tu již neukázali. Tkalcovna Scheinova dole pod nádražím, kterou majitel Jeníček za války rozšířil a vybavil několika mechanickými stavy a zaměstnával několik desítek většinou ještě domácích tkalců, vyráběla ručníky a různé žinylkové zboží. Faktor Václav

Korejtko při odbočce k nádraží hotovil se vybavit svoji tkalcovničku též mechanickými stavy. Parní pila Lesna za nádražím zaměstnávala asi 60 dělníků a vyráběla pro stavby a truhláře širokého okolí řezivo všeho druhu. Na kolejové vlečce odbočující z nádraží soustředila se kulatina z okolních lesů Vrchoviny, provádělo se tu její třídění a opracování na dříví papírenské, důlní, kulatinu pro dýhárny, na telegrafní sloupy, dříví rezonanční a palivové pro města. Pracovalo tu též asi 20 dělníků pevných svalů. V posledních měsících války tu sídlilo i Tankholzkommando a řídilo výrobu dřevěného benzínu. Těsně u křižovatky silnice chrudimsko-poličské stojí tkalcovna Antonína Laciny, kterou stihl postavit ale ne již osadit plně stavy a uvést do provozu. Gestapo odvezlo ho v září 1939, vrátil se až po skončení války, a jeho manželka sotva držela podnik v provozu. Dále ve vsi byli ještě dva či tři menší faktoři, kteří zaměstnávali pár tkalců spíše z okolních vesnic než ze Ždírcce. Jinak ždírečtí dělníci a řemeslníci pracovali též v různých závodech v Hlinsku, kam denně vlakem dojížděli, nebo v Chotěboři v továrně Eckhartově, několik slévačů a soustružníků pracovalo ve slévárně Janáčkově na Starém Ransku či na Novém Ransku ve slévárně Pujmanově, ve výrobě mlátiček a jiných zemědělských strojů. Ke konci války ustoupila všechna výroba výrobě válečné. Část mladých lidí musela na nucenou práci do Říše.

Kulturní život v meziválečných létech by ve Ždírci dosti čilý. V hostinci Láznickově byl dosti velký sál, kde se hrála divadla a konalo se během roku několik tanečních zábav. V tak malé obci byly hned dva divadelní spolky „Tyl“ a „DTJ“^{lxxxii}, které v činnosti soutěžily a sehrály během roku několik ochotnických divadelních představení, často i dosti těžkých jako: Naši furianti, Strakonický dudák, Radúz a Mahulena, Na svatém kopečku, Perly panny Serafínky, Vojnarka a mnoho dalších. Hrálo se mezi ni mi též aspoň jedno představení pro děti, někdy loutkové. Oba spolky byly založeny v roce 1905, přežily obě války a s bohatými zkušenostmi dočkaly se opět dnů svobody. Činnost v době okupace byla ovšem velmi omezená. Každým rokem bylo zde vykonáno i několik přednášek k různým příležitostem.

Obecní knihovna a Čtenářská beseda uvedeny v život těsně po první světové válce. Začínalo se téměř z ničeho. Knihovníci měli knihovnu ve svém domku a byli to dobrovolníci, převážně mladí lidé. V roce 1931 měla knihovna již 900 svazků, v roce 1938 1.200 svazků.

V roce 1932 byl postaven ze studánky za silnicí poličsko-píseckou skupinový vodovod. Podílníci složili částku nákladu Kčs 25.000. Voda byla vedena až za silnici trubkami železnými a pak dále vrtanými borovými. Nejmenší podíly byly Kčs 1.300, obec zaplatila 9.200 Kčs.

V roce 1928 ohlásil svoji činnost též oddíl kopané. Sportovním hřištěm byl kousek louky získaný nájmem poblíž lesíka „Kopaniny“. Byl to základ budoucího sportovního klubu SK Ždírec s bohatou sportovní činností. O tělovýchovnou činnost v obci dělily se tehdy tři tělocvičné jednoty: T.J. Sokol a DTJ, které cvičily na sále u Lázníků a FDTJ^{lxxxiii}, která cvičila v hostinci „na Dupandě“ v blízkém Kohoutově. K založení sportovního klubu došlo podpisem vlivných osob a spíše proto, aby se na ždíreckém okruhu státních silnic, zvaném „Triangl“, mohly pořádat závody automobilové, motocyklové, cyklistické a běžecké, aby měly „hlavičku“, pod kterou mohly být povoleny. Byly to těžké začátky, kdy nebyly peníze na pořízení míče, kopaček a sportovních dresů nebo na pachtovné za pronajatou louku. První automobilové a motocyklové závody konaly se tu v červenci 1931 a pak po několik roků vždy v prázdninových měsících. Malá obec získávala i tím na popularitě v republice i za hranicemi.

Ještě jedna přírodní událost ovlivnila trvale život Ždírcce a jeho život. Byl to polom okolních lesů na konci října 1930. Sněhová bouře a větrná smršť poničily lesní porosty místy na 100 %, místy alespoň na 50 %. Dříví z postižených lesů bylo nutno vytěžit, aby kůrovec nezničil i ty zbytky, které vydržely. Přišly sem tisíce dělníků ze všech částí republiky, ponejvíce pak z Podkarpatské Rusi. Bydleli v kolibách a zemljankách v lesích a vytěžené dřevo valilo se všemi směry z postižených míst. Stavěly se nové pily na okrajích lesů a rozšiřovaly se stávající. Rozšířeno i nádraží o další kolej, postavena vlečka do pily a další pro nakládku kulatiny. Každý den odcházel ze Ždírcce celý vlak dříví do světa. Dobře se vedlo hostinským v celém okolí, oživily obchody i řemesla. Dříví bylo laciné a od jeho zpracování se příliš neplatilo. Mechanizace nebyla, vše se dělalo ručně od nakládky kulatiny v lesích, nakládky na vagony, odkorňování a pořezu. Desítky koňských potahů pendlovaly denně z lesů k nádraží a zpět. Parní pilu převzala akciová společnost Lesna, Praha a zesílila provoz. Tato dřevařská konjunktura trvala po několik let. V každé vesnici v okolí zůstal jeden či více z dělníků Slováků či Rusínů, který se zde oženil a domů se již nevrátil.

Blížila se válka, mnoho lidí pracovalo na pohraničních opevněních, naplno pracovaly i zbrojní podniky.

Obsazení našeho území hitlerovskými vojsky proběhlo zde bez konfliktu. Odpor proti násilí a proti zničení naší samostatné existence zrál však a sílil v srdcích všech lidí. Práce byla, i když pro nás neproduktivní a placená inflací. Mladí lidé vybraných ročníků museli na práci do Říše, ostatní pracovali doma, museli však za práci tam, kde to válečná mašinerie Říše potřebovala. Zavedeny byly lístky na všechno, co bylo k životu potřeba, na potraviny, textilie, boty, průmyslové výrobky, zejména kovové. Zemědělci museli své produkty odvádět určeným útvarům zásobování, mnoho toho po dodávkách nezbylo. Vysoké školy byly zavřeny a z každé vesnice trpěl někdo v koncentračním táboře – buď vysokoškolák, žid či komunista, sokol či legionář. Zlé byly to doby, čas se jen vlekl a zrál. Jako vlašťovky jara objevili se partyzáni a konec tyranie byl již na obzoru. Kolik hořkosti bylo nám však ještě vypít, když už slunce svobody vycházelo: poloha Ždírcu na křižovatce státních silnic stala se mu osudnou. Třemi proudy valily se německé armády ke Ždírci: od Chrudimi, Poličky–Olomouce a od Žďáru–Brna. Dále vedly ústupové cesty jen dvě – na Havlíčkův Brod a Chotěboř – ke Praze. Všichni se chtěli zachránit k Američanům. Rudé armády se panicky báli, měli proč. Pár řádků o tom z naší kroniky: „Dne 5. května 1945 byla sobota a přšelo. Snad padalo štěstí tomuto kraji, přesto viselo cosi chmurného ve vzduchu, cosi těžce osudového. Praha ohlásila při volání o pomoc do rozhlasu něco zmateného jako konec německé despotie. Zdejší kraj však byl plný Němců ozbrojených po zuby. Zamračení, zdánlivě lhostejní ke svému nevyhnutelnému osudu, byli však ještě schopni a ochotni vraždit. Toho si mnozí z nás nebyli dobře vědomi a mnozí to v poslední chvíli zaplatili životem. Mrtví naši hoši, kteří položili své životy na polích a lukách u Sobiňova, byli snášeni do Ždírcu, do hasičské zbrojnice. Šestnáct jich bylo. Na obvyklé další represálie vůči ostatnímu obyvatelstvu a rodinám padlých nebyl již čas. Masový a bezhlavý ústup vojsk stále vzrůstal. Pokud šíře silnic pro dva či tři proudy nestačila, jelo se vedle silnice po polích. To bylo po celou neděli 6., pondělí 7. a úterý 8. května. Silnice duněla ve dne i v noci pod koly těžkých motorových vozidel. Mnoho se v těchto dnech ve Ždírci nespalo. Počasí se ustálilo a 9. května byl již krásný den. Množství ustupujících vojsk dosáhlo snad vrcholu. Do tohoto zmatku přiletěla letka ruských letadel

a shodila bomby. Proudů ustupujících vojsk zmizel hned nato ze silnic. Zůstala tam jen vozidla v příkopech, převrácená i nepoškozená, jak z nich uvítězivší se hitlerovští vojáci utekli.

Ubohý Ždírec! Šťastná jeho poloha u důležité křižovatky státních silnic, stala se nyní neštěstím, stala se mu osudnou. Žádné vesnici na okrese a jen málo vesnicím v Čechách bylo přisouzeno vytrpět tolik na samém konci války jako Ždírci. Co obětovali občané ždírečtí na energii k odstranění vzniklých škod a k dalšímu zvelebení obce, neobětovala žádná obec v širokém okolí.

Rány padajících bomb utichly i požár obchodu Františka Sotony dohasl, když strávil celé skladiště i budovu obchodu. Lidé, pokud utekli při bombardování z obce, vrátili se zpět, pomáhali raněným a vyhrabali z trosek 23 mrtvých. Proud prchajících Němců ustal. K páté hodině odpolední přijeli po silnici od Poličky první Rusové – vojáci vítězné Rudé armády. Mnoho lidí z obce i z okolí shromáždilo se na křižovatce u Lázníčků a radostně je vítalo co osvoboditele s vědomím, že je navždy konec s hitlerovskou tyraní. Přijeli na těžkých nákladních vozech, osmahlí, zaprášení, s měkkým slovanským úsměvem na rtech. Spěchali. Jejich cílem byla Praha, Prága, které chtěli pomoci. Okolo silnice se ještě povalovaly letáky shozené před několika málo hodinami letadlem německého generála Schörnera s výzvou ke zbytkům jeho armády, aby se nevzdávali, že se bude bojovat dále, že se zvítězit musí. Na příkopě u silnice seděl německý voják a otrhával ze své šedé uniformy vyznamenání a distinkce. Záslužné medaile opatrně schoval do spodní kapsy. Byly až z daleké Kubáně. Les se jen hemžil poschovávanými Němci; kusy jejich nenáviděných uniforem, které nyní rychle svlékali a nahrazovali nakradenými civilními šaty, nacházeli se tam ještě několik let potom.“

Stmívalo se, dodávka proudu byla přerušena, neboť na transformátor spadla bomba a nezbylo z něj nic. Většina ždíreckých uléhala na nouzově improvizovaných lůžkách. Jen málo bylo těch, jichž dům zůstal bez úhony. Obrovská práce čekala na každého, měla-li se obec uvést opět do pořádku.

Poměry se však přece jen upravovaly. Byl utvořen místní národní výbor, jehož předsedou zůstal dosavadní starosta obce František Novotný. Čekala je velká práce. O množství a obtížnosti úkolů svědčí již to, že nový národní výbor vykonal ve zbytku roku 1945 celkem 30 schůzí, nehledě

k četným schůzím jednotlivých sekcí, zatím co v rušném roce 1944 byly vykonány za rok 3 schůze. Necelých 14 dní po osvobození svítilo se již zase elektřinou, vlaky jezdily již za týden. Ranění při náletu vraceli se postupně z nemocnice a všechno úsilí bylo věnováno opravám poškozených domovů. Zedníci stali se rázem nejhledanějšími řemeslníky a byl jich asi stejný nedostatek jako cihel. Pro Ždírec byla udělena výjimka ze zákazu staveb jako pro obec těžce válkou poškozenou. Přišly však i další potíže jako nedostatek stavebního materiálu, stavebních sil a konečně i peněz. Mnoho rodin, zvláště těch, jichž domovy byly srovnány se zemí, odešlo do pohraničí, které také volalo po lidech, po pracujících rukou. Odešla více než čtvrtina obyvatel. To se projevilo ve stavebním ruchu jednak nepříznivě úbytkem pracovních sil, jednat příznivě tím, že z trosek opuštěných domů byl získán stavební materiál k opravě a ke stavbě domků jiných.

Do našeho slovníku zapsáno bylo zlatým písmem nové slovo „brigáda“, dosud používané jen ve smyslu vojenském. Brigády ukázaly se v mnoha případech jako jediným východiskem z nouze, ukázaly se nadále téměř nepostradatelnými. Brigádou byla posekána louka osiřelá po odešlých sousedech, brigádami zacelily se ošklivé krátery po bombách, překážející provozu, brigádami zakopávali se zdechlí koně na polích a lukách, brigádou byla opravena škola pro svobodné děti republiky. Radost všech lidí nad tím, že válka skončila, že jsme ji přečkali, že jsme opět svobodni, držela nás všechny i v práci, v práci tvořivé, užitečné jak postiženým a potřebným jednotlivcům, tak prospívající všem. Bez brigád byla by naše obec nerostla, nespravily by se bolesti z války. Ohlédneme-li se dnes po obci, všude vidíme výsledky tvořivé práce občanů, kteří z velké části nejsou již dnes ani mezi námi.

Prvním a snad největším dílem poválečných let byl obecní vodovod vybudovaný brigádnicky v letech 1945–1948. Tehdy neměli jsme žádnou mechanizaci, jen krumpáč, lopatu a dvě paže, které se nebály práce. Pár silných koní či dva vyjížděly denně po ukončení směny na pile k rozvozu vodovodních rour po obci, řada lidí hloubila rýhu pro ně, pokládala je a svařené zahazovala. Pracovalo se denně po ukončení směny v závodech, a hlavně v neděli dopoledne. Každý pracovník donesl si své nářadí i kolečko. Obec neměla peněz a věci tyto nebyly ani ke koupi.

Naši zvolení zástupci na MNV odhlasovali na rok 1947 povinnost, aby každý práce schopný muž ve věku 16–60 let odpracoval na veřejných

pracích nejméně 50 hodin. Na dolní studni na Bělouškově louce kopalo se od pátku nepřetržitě až do neděle do večera. Vykopalo se na 500 m³ zeminy do hloubky 5 metrů. Nahoře na Bencově poli kopán současně vodojem. Hlavní vedení obcí pořízené z rour o průměru 20 cm položeno vedle státních silnic až k nádraží. V létě 1948 kopány již přípojky. Stavba vodovodu byla rozpočtována v tehdejší měně na 6,200.000 Kčs. Prostavělo se 4,480.000 Kčs, i když ceny materiálu stále stoupaly. Přes 31.000 pracovních hodin odpracovali ždírečtí zdarma na tomto úkolu. V roce 1950 převzalo kolaudovanou a do provozu uvedenou stavbu vodovodu ministerstvo průmyslu do správy a udržování. V září 1958 provedeno pak připojení osady Nové Ransko a Chotěbořských kovodělných závodů na vodovod. To již pracoval na hloubení výkopu bagr na zahazování rýhy buldozer.

Návazným a taktéž naléhavým úkolem v obci stala se výstavba kanalizace, ježto spád a odtok vody v obci byl velmi malý nebo žádný. Po vypracování projektu započato v roce 1962 s výkopem pro hlavní tepnu. Započalo se u rybníčka, pak přes žďárskou silnici k budoucímu náměstí. Kopalo se do hloubky 3 m, hlavně v neděli dopoledne. Přišlo i 60 brigádníků. V roce 1962 odpracovalo se přes 5.000 brigádnických hodin. Na vedlejších větvích, kde to šlo, pomáhal již místy bagr a buldozer. Později, v roce 1967 položeny kanalizační roury vedle silnice poličko-písecké od křižovatky u Lázníčků, až k odbočce k nádraží.

Z bomb shozených 9. května 1945 na Ždírec zůstalo více jak 1/3 nevybuchlých. Ty musely být později z obce odstraněny. Byly vyváženy do Horního lesa a tam odstřelovány.auta, tanky, děla, zbraně a různé povozy byly stahovány z polí na určená shromaždiště. Tak vznikla celá pohřebiště těchto trosek výzbroje kdysi slavné německé armády. Místa tato byla hojně navštěvována a stala se na dlouho zdrojem různých součástek. Zbytky byly pak rozebírány, rozřezány a odesílány vojenskou správou do hutí k roztavení.

Výjimka ze zákazu staveb povolena pro zdejší obec lákala sem stavebníky i odjinud. Také několik podniků z pohraničí ucházelo se o umístění ve zdejší obci. Již v roce 1947, kdy největší a nejdůležitější stavbou byl obecní vodovod, postavena byla filiální poštovní budova na nádraží, příjezdni silnice k nádraží byla vydlážděna kostkami, v blízkosti Bělouškovy sádky byla postavena sběrna mléka. Antonín Lacina žádal o povolení

stavby 4 bytových jednotek pro své pracovníky, které, jak doufal, přidělením bytu snáze získá. Cena stavebního pozemku byla stanovena na 6 až 12 Kčs za 1 m², podle toho, zda šlo o žadatele náletem poškozené, zdejší či z jiných obcí, o stavbu či rozšíření živnostenských objektů, zdejších či cizích podnikatelů. Pro připravovanou pětiletku bylo žádáno pro Ždírec o povolení k výstavbě 54 bytových jednotek. V obnově bylo za léta 1946 a 1947 postaveno 12 rodinných domků. Bylo hledáno vhodné místo pro stavbu nového obecního domu, ježto dosavadní nedostačoval. Nebylo ani kam zatímne umístit Sokola nebo alespoň tělocvičnu, hledán byl prostor pro obecní kino. Výstavba v roce 1948 a v dalších letech byla značně omezena pro nedostatek stavebního materiálu. Nebyly ani pracovní síly. Stavební parcely přidělené občanům k postavení obytných domků, které jim byly při bombardování zničeny a nestály za opravu, nebo dle regulačního plánu nesměly na jejich místech býti obytné budovy stavěny, nedočkaly se svého využití. Byl na ně sice stavební materiál svážen podle daných možností dále, byly jejich majiteli aspoň oploceny a osázeny ovocnými stromky, k vlastním stavbám však v běžném roce nedošlo. Bytová nouze v obci nebyla tak pochopitelně nikterak zmírněna. Stavělo se ve vlastní režii a za pomoci brigád sousedů a známých. Výkopy základů a sklepů dělaly se v prvních poválečných letech ručně, teprve asi za 10 let objevil se první bagr či nakladač zeminy.

Ježto i na vesnici jako je Ždírec se život dostal do tak živého tempa, že ponechat vyrozumívání občanů o schůzích, jednáních, dodávkách a různých dalších záležitostech obecnímu strážníkovi nebylo již vůbec možné, nehledě k tomu, že ho zastává v této době ještě čiperný, avšak již sedm křížků čítající Josef Vomela. Žádal občas zcela vážně o zproštění z této důležité funkce, nemohlo mu však býti vyhověno, ježto nebyla za něj náhrada. A tak již po několik let tvořil se z přebytků ze zábav a hlavně pak z karnevalů rezervní fond určený pro pořízení obecního rozhlasu. Byly to též peníze darované různými spolky a korporacemi pořádajícími tyto zábavy a kulturní podniky. Náklad na postavení rozhlasu činil Kčs 180.000, z čehož Kčs 150.000 zaplatili si ždírečtí sami a Kčs 30.000 dostali k tomuto účelu jako příspěvek od KNV. Aparatura byla umístěna v kanceláři MNV, tlapače rozmístěny na sloupech po obvodu trianglu a ve všech částech obce. První vysílání uskutečnilo se v létě 1949 a brzy se stalo neodmyslitelným pojítkem mezi MNV a občanstvem.

Předseda MNV krátce po osvobození málem na svém úřadě osiřel. Dosavadní tajemník Mottl vrátil se do služeb finanční stráže, za války penzionovaný poštmistr Čeněk Dvořák nastoupil opět na své staré místo, do nově utvořené československé armády vrátil se rovněž za války penzionovaný major Josef Stýblo. Místo tajemníka muselo býti obsazeno, neboť předseda byl výkonným zemědělcem a zastával ještě několik dalších funkcí. Agenda narůstala; záležitosti zásobování, zemědělské, sociální, stavební a řada dalších a nových nesly odkladu, vyžadovaly okamžité řešení. Pozemky zůstavené tu lidmi, kteří odešli do pohraničí, váznoucí na nich dodávkové povinnosti komplikovaly neúnosně zemědělskou situací v obci. Na místo tajemníka MNV byli vybráni a zvoleni Pravoslav Carda a Osvald Zdražil. 12. června 1945 ustavila se rolnická komise s předsedou Františkem Fidlerem. Do pohraničí odstěhoval se též místopředseda MNV Josef Smíšek. Bylo nutno zvoliti nového místopředsedu. Mělo se tak státi na schůzi 31. srpna 1945. Předseda Novotný vystoupil a žádal též o zvolení nového předsedy. Nebylo mu vyhověno. Všichni členové MNV hlasovali pro něho a musel ve funkci zůstat. Místopředsedou zvolen byl Antonín Fiala. Přišlo na pořad rozdělení darů došlých pro postižené občany, které bylo přes poctivé úsilí členů MNV dlouho zdrojem stížností a výtek. Bylo tu osvědčování státní a národní spolehlivosti, které působilo též mnoho obtíží a zlé krve. Otázka bytová vyžadovala zásahy do soukromého práva vlastníků bytů a byla též dlouho palčivou záležitostí. 11. září 1945 konala se v hostinci „u Běloušků“ plenární schůze národního výboru za účasti občanstva, na které byli zvoleni volitelé pro volby do okresního národního výboru a do Prozatímního národního shromáždění. Bylo jednomyslně dohodnuto provést volbu dohodou. Volitelé byli zvoleni Pravoslav Pelikán za stranu národních socialistů, Josef Hošek za stranu sociálně-demokratickou a František Novotný za stranu lidovou a komunistickou.

Volby do ústavodárního národního shromáždění (ÚNS) dne 26. května 1946 proběhly ve zdejší obci klidně. Jednotlivé politické strany sice vyvíjely činnost a akce směřující k získání voličů, dělo se to však s porovnáním s předválečnými volbami formou slušnou. Nedošlo k žádným výstřelkům. Volby byly provedeny ve škole. Z platných odevzdaných 424 hlasů bylo 162 pro KSČ, 102 pro stranu lidovou, 88 pro národně socialistickou a 68 pro sociálně-demokratickou.

Únorové události roku 1948 pronikly do zdejší obce jen tiskem a rozhlasem. V obci zůstal klid a čekalo se, co bude dál a jak se změny ve vrcholných orgánech promítnou do života vesnice.

Na historickém sjezdu zástupců závodních rad v Praze v únoru 1948 bylo odhlasováno znárodnění podniků zaměstnávajících více než 50 zaměstnanců. Znárodněny byly též velkostatky s výměrou půdy nad 50 hektarů. To se týkalo mnoha závodů v našem okolí. Znárodněna byla tkalcovna Karel Jeníček, kterou vlastnil a vedl po svém zemřelém otci Miloš Jeníček a dostala nový název TOKO (továrna koberců). Parní pila akciové společnosti Lesna byla převedena v národní podnik České pily, družstvo pěstitelů zemědělských Sativa začleněno v národní podnik Oseva, strojírna Jan Pujman v Novém Ransku byla znárodněna a dostala nový název Eletrosvit, přičemž přestala vyrábět osvědčené čistící mlátičky, strojírna Josef Janáček ve Starém Ransku přičleněna k První brněnské strojírně Klementa Gottwalda v Brně – Králově Poli, koželužna Augustina Skřivana dědic v Krucemburku dostala nový název Dekva, továrna na gumové pružinky Vladimír Still v Krucemburku začleněna do národního podniku Stap.

Akcční výbor utvořený podle daných směrnic i ve Ždírci provedl reorganizaci MNV. Všichni členové národního výboru odstoupili a 26. dubna 1948 byli zvoleni členové noví. Místo dosavadního dlouholetého starosty a předsedy zvolen jednohlasně nynější tajemník a místopředseda Pravoslav Carda za KSČ, místopředsedou za SD zvolen Richard Starý. Zvoleni i noví předsedové všech komisí. Život na vesnici šel dál svým pomalým tempem.

Soukromníkům bylo odňato právo obchodovati na vlastní účet potravinami a později i ostatními produkty. To vedlo ke združstevnění obchodů nebo zapojení jich do podniků národních. Později došlo k zapojování živností a řemesel výrobních buď do forem združstevních, komunálních nebo do národních podniků. Konzumní spolek Pokrok rozrostl se na celý choťebořský okres. Všechny obchody, hostinské, pekařské, cukrářské a jiné živnosti na okrese zapojily se do družstva Pokrok nebo skončily svůj život spojený nerozlučně s kapitalismem. Z mnoha soukromých podnikatelů i ve Ždírci stali se zaměstnanci národních nebo združstevních podniků s pevným měsíčním platem, s národním pojištěním a všemi výhodami pracujících.

V rámci akce poválečného počesťování názvů obcí a jmen vyšel zatím od neznámého občana krucemburského návrh na přejmenování městečka na Křížovou podle Křížového vrchu blízko nad městečkem. K uveřejnění přejmenování došlo až 2. října 1949; rázem zvedla se vlna odporu proti novému jménu. Sepsána petice na ministerstvo vnitra, kterou ihned po zveřejnění nového názvu podepsali ochotně snad všichni občané Krucemburku. Než jméno Křížová bylo tu, bylo zveřejněno věstníkem a úřady byly vázány ho používat. Pošta i nádraží musely přejmenování respektovati, MNV a občané krucemburští věřili, že jejich žádosti o ponechání přes 500 let starého názvu městečka bude vyhověno a žili si nadále v Krucemburku.

Ježto v Čechách je Ždírců několik, bylo na schůzi MNV usneseno požádati o přídomek „nad Doubravkou“, kterýžto název používal sportovní klub ždírecký již po řadu let. V září 1950 bylo žádosti vyhověno, zveřejněno ve věstníku, avšak přídomek zněl „nad Doubravou“. Dumali a kroutili hlavami zase ždírečtí, kdeže je ta Doubrava. Vždyť Doubravka je roztomilý potůček v šíři sotva půl metru, vydíbal si před lety hezké údolíčko nedaleko odtud a nikdy z domorodců nepojmenoval by ho nezdobnějším jménem „Doubrava“. Než stalo se a nyní žijeme již více než tři desetiletí „nad Doubravou“.

Dnem 1. ledna 1950 měly být uvedeny v život civilní matriční úřady a oddávací kanceláře. Aktivování bylo uloženo naší obci. Pro oddávací kancelář byly určeny rozměry místnosti i její vzhled. Předseda MNV za provedení příkazu odpovědný nenašel v obci vhodnou místnost než ve škole. Matriku umístili v obecním domě v místnosti pro knihovnu, která se přestěhovala též do školy. Naléhavost výstavby obecního domu přišla opět ke slovu.

První sňatek v naší oddávací kanceláři byl uzavřen 21. ledna 1950. Novomanželé byli obdarováni, ONV věnoval jim vkladní knížku na Kčs 5.000, obec Ždírec též na Kčs 3.000 a věcný dar. Oddávání je úplně bezplatné, taktéž oddací list je zdarma. Snoubencům zůstává na vůli, chtějí-li kromě civilního sňatku mít ještě oddavky církevní.

V rámci sloučení podniků a konsolidace průmyslového podnikání změnilo brzo po znárodnění několik závodů ve zdejších okolí svůj název případně částečně i své výrobní úkoly. Tkalcovna TOKO přejmenována na Plyšan a měla být rozšířena na veliký objekt textilního průmyslu. Proveden byl výkup pozemků pod továrnou až ke státní silnici sobíňovské

a započato neprodleně se svážením stavebního materiálu. Stavba měla být rozvržena na několik let a měla mít vlastní vlečku. Po roce však bylo rozhodnuto továrnu nestavěti a přisun materiálu byl zastaven.

Tkalcovna gumové zboží Stap v Krucemburku přejmenována na Stuhu s ústředím v Dobrušce, Elektrosvit v Novém Ransku na Meva a později pak na Chotěbořské kovodělné závody, továrna na leptané zboží Ing. Radoně v Krucemburku znárodněna pod formou Kovofiniš. Z drobných tkalcoven v okolí bylo utvořeno družstvo s firmou Drutex. Ústředí družstva mělo být ve Ždírci a byly do něj zatím zapojeny tkalcovny Václava Korejtky u nádraží, Jaroslava Jandy v Benátkách, Františka Pátka a Antonína Doležala též v Benátkách, Františka Šedivého v Novém Ransku a tkalcovna Bláhova v Sobíňově. Tkalcovna Lacinova ve Ždírci byla připojena k Plyšanu, avšak jenom jako skladiště materiálu. Živnostníci zapojovali svoje živnosti do národních podniků větších. Tak zavřel svoji živnost klempíř Valentin Mikulecký a pokrývač František Vomela a přešli do Stavebního podniku v Chotěboři. Dlouho se jednalo o zřízení komunálního podniku ve Ždírci. Zřízen byl později v Křížové a zapojil se do něj zdejší holič Jindřich Jirásek.

V cihelně Rudolfa Pujmana v Novém Ransku, která nebyla po válce již uvedena do provozu, zřízena byla státní traktorová stanice jako pobočný závod traktorové stanice v Malči. Žádosti o jejich pomoc bylo však tolik, že nemohli všem vyhověti.

V zimě roku 1949–1950 bylo vyvinuto úsilí založiti ve zdejší obci Jednotné zemědělské družstvo – JZD. Byl ustaven přípravný výbor k JZD s několika menšími zemědělci a bezzemky; družstvo ve vlastním slova smyslu ještě svoji činnost nezahájilo. Ke konci roku 1950 měl přípravný výbor 27 přihlášek do JZD. Střední zemědělci odmítali však zapojiti se do JZD a hospodařili dále individuálně. Uběhl rok. Opuštěné hospodářství Šupitových bylo těžkým problémem pro zemědělského referenta obce. Nakonec však byla záležitost vyřešena, příslušné dodávky byly rozvrženy na jednotlivé rolníky a k utvoření JZD nedošlo opět. Mnoho schůzí se vykonalo, řada pokusů, zástupci okresu a kraje přicházeli zemědělce přesvědčovat o výhodách družstevního způsobu hospodaření, zatím však bezvýsledně. Blížily se žně roku 1951. Okres nařídil odebrání a vyvlastnění velké mlátičky a rezačky na slámu zdejšímu zemědělci Bencovi. Bylo intervenováno, aby tyto stroje zde byly ponechány, neboť na nich prováděli

výmlat téměř všichni malí zemědělci obce. Ježto zde nedošlo k založení JZD, nepomohlo nic a stroje byly odebrány. Potíže narůstaly, půdy bez pána přibývalo a situace zrála. Na schůzi zemědělců 7. září 1952 došlo přece jen k rozhodnutí JZD založiti. Sháněny informace, jak uskutečnit tak závažné rozhodnutí. K založení JZD byl právě vhodný čas, jinak by bylo možno provést založení zase až příští rok. Z řad MNV a KSČ byly ustaveny dvojice dobře informovaných občanů, které obcházely ty zemědělce, kteří neměli dosud důvěru k novému způsobu hospodaření, nebo byli stále ještě nerozhodnutí, na rozpacích, co dělat. Houževnatě vysvětlovali a přesvědčovali. Bylo získáno celkem 26 členů družstva z řad výkonných zemědělců. Jen několik jich zůstalo ještě nezapojeno, nedali se přesvědčiti. První schůze JZD konala se 26. září a bylo na ní rozhodnuto rozdělení pozemků na hony, provedení společného ustájení dobytka, výstavba kravína a zavedení třetího typu družstva od 1. ledna 1953. Předsedou družstva byl zvolen František Dočekal, dosavadní předseda Jednotného svazu českých zemědělců, který se ujal svých úkolů s chutí a plnou silou. Ještě na podzim provedeno vyměření honů, započato s rozoráváním mezí, vyhledáno místo pro kravín, sháněny plány a informace pro jeho výstavbu a zkoumány dosavadní zkušenosti s již postavenými kravíny, aby se vyvarovali chyb dosud učiněných. Bylo rozhodnuto učinit všechny přípravy a vytvořit předpoklady pro zahájení stavby na jaře příštího roku.

A jako všechny práce u nás, všechny stavby, úpravy a větší slavnosti začínáme brigádami, byla i stavba kravína nejen započata ale též ukončena brigádnickou prací. Stalo se to snad již zvykem, zvykem ne špatným. Projdeme-li dnes obcí, na každém kroku je vidět práci dobrovolníků, práci, kterou nebylo možno objednat či získat za rozpočtové koruny. Zprvu to byly všechny práce, dnes víceméně již jen ty, které nelze vykonati mechanizací. Kravín, první stavba JZD, má takřka celý základ, zdivo i střechu podloženy brigádami. JZD dostalo sice povolený úvěr na výstavbu Kčs 1,000.000, ten však stačil sotva na nejnutnější materiál. Začalo se již v listopadu 1952 výstavbou a zpevněním cesty ke staveništi, postavením mostu přes potok, výstavbou kolny pro nářadí a materiál. Vždyť i do cihelen bylo nutno vysílati brigády na výrobu potřebných cihel. Ke konci roku byly svezeny téměř všechny cihly potřebné na stavbu, vykopána vápenka a nahášeno vápno. Zavedení 3. typu JZD k 1. lednu 1953 bylo dne 31. prosince 1952 provedeno společné ustájení hovězího dobytka v několika

stájích družstevníků. Družstevníkům – zemědělcům bylo ponecháno půl hektaru půdy a jedna dojnice co záhumenek.

U nádraží bylo v podzimních měsících 1950 započato se stavbou benzinového skladiště firmy Benzinol. Bylo použito materiálu svezeneho na stavbu tkalcovny Plyšanu, od níž bylo již definitivně upuštěno. Sklad pohonných hmot pro několik okresů východních Čech byl zde umístěn pro výhodnost křižovatky silnic, které se tu rozbíhají do pěti směrů.

Po ukončení hlavních prací na vodovodě byla brigádnická práce věnována převážně úpravě obecních cest a veřejných prostranství. Bylo rozhodnuto postavit obětem válek nový pomník uvnitř obce a zřídit kolem něho malý parčík. Úprava prostoru pro něj a osázení stálo dosti práce.

Po válce utvořená místní jednotka Sokola, která neprojevila však dosud význačnou činnost, byla přetvořena v závodní sokolskou jednotu Východočeských pil jako největšího závodu v místě. Zvolen byl nový výbor, noví činovníci, kteří se chopili díla. Byla odhlasována a schválena dalekosáhlá úprava hřiště „na Kopaninách“. Brigádnické práce soustředily se v roce 1952 převážně na hřiště, byl to největší úkol toho roku. Povolena subvence Kčs 250.000 byla do konce roku prostavěna, odpracováno 3.000 brigádnických hodin. Bylo upraveno hřiště tenisové, hokejové, zaveden vodovod, upraveny a rozšířeny kabiny. Později provedeno bylo i elektrické osvětlení. Před koncem roku stalo se hřiště již dostaveníčkem ždíreckých hokejistů a fanoušků.

Na veřejné schůzi v první polovině roku 1952 podal celý MNV v čele s předsedou Cardou rezignaci. Předseda žádal již delší dobu o zproštění funkce, chtěl vstoupiti v zaměstnání, ježto čestná funkce předsedy MNV nemohla k životu postačit. Rezignace však skončila ponecháním situace tak jak byla, chyběli občané, kteří by je mohli nahradit. Teprve v červenci přijal volbu předsedy místní holič Jindřich Jirásek, technickým referentem zvolen Bohuslav Čepl po odstoupivším Richardu Starém. Nastoupil tu také nový tajemník MNV Jan Poříz ze Studence. Volby v roce 1954 složení MNV neměnily, jen Bohuslav Čepl zvolen poslancem do ONV. Volilo se podle nového volebního zákona jednou společnou kandidátkou. V příštích volbách v roce 1957 byl pak předsedou MNV zvolen Miloslav Janáček.

V sobotu 30. května 1953^{lxxxiii} vyhlásila vláda rozhlasem měnovou reformu zároveň se zrušením potravinových lístků a zavedením jednotných

maloobchodních cen zboží. Zavedeny peníze úplně nové. Pracujícím a jich rodinným příslušníkům bylo vyměněno 300 Kčs starých za 60 Kčs nových na osobu, další peníze pak v poměru 50 Kčs starých za 1 Kčs novou.

Výměna starých peněz za nové provedena byla ve dnech 1. až 4. června 1953, kterýmžto dnem staré peníze úplně zmizely z oběhu. Zavedeny byly od Kčs 1 včetně výše peníze papírové a to v hodnotách Kčs 1, 3, 5, 10, 25, 50 a 100, drobné peníze bílé z hliníkové slitiny po 1, 3, 5, 10 a 25 haléřích. Hotové peníze vyměňovaly se na národním výboru z ruky do ruky. Vklady na vkladních knížkách přepočteny byly na novou měnu postupně záznamem ve vkladních knížkách. Ve Ždírci vyměňovaly se peníze i z několika obcí okolních.

Cenová a mzdová situace vypadala po měnové reformě asi takto: průměrný měsíční výdělek pracujícího činil po reformě asi Kčs 1.000 měsíčně. Ceny nejdůležitějších potravin byly po reformě stanoveny takto: chléb 1 kg Kčs 2,80, cukr 1 kg Kčs 14 (před reformou na lístky Kčs 6, volný Kčs 140 za 1 kg), mléko 1 litr Kčs 2, brambory 100 kg Kčs 70, zrnková káva 1 kg Kčs 300, máslo 1 kg Kčs 42, maso 1 kg asi Kčs 30, pánský konfekční oblek kolem Kčs 400, uhlí 100 kg Kčs 12 až Kčs 15 dle jakosti, benzin 1 litr Kčs 8. Ceny byly pak občas různě upravovány. Dnem 1. dubna 1954 byla snížena cena cukru na Kčs 11, chleba na Kčs 2,60, káva snížena o Kčs 60 na 1 kg, textil asi o 30 %, obuv o 15 %. Další snížení cen spotřebního zboží bylo provedeno k 1. dubnu 1955. Další snížení cen zboží, a hlavně masa, bylo k 1. prosinci 1956. Po snížení maloobchodních cen k 9. březnu 1959 stálo máslo Kčs 40 za 1 kg, cukr Kčs 8, káva Kčs 170–230 za 1 kg, benzin Kčs 4 za 1 litr. K 1. dubnu 1964 byly ceny opět upraveny, avšak již směrem nahoru, rovněž tak k 1. lednu 1965 a k 1. lednu 1968. Při těchto úpravách prodejních cen byly provedeny též vždy různé úpravy sociálního rázu – důchody, rodinné přídatky na děti, mateřské přídatky atd.

Dnem 1. ledna 1954 byla ke Ždírci administrativně připojena obec Nové Ransko, dosud patřící ke Starému Ransku. Dostala povahu osady. V roce 1960 byla připojena další malá obec Kohoutov, v roce 1964 další obec Benátky. Počet obyvatel vlastní obce zvyšoval se jen pomalu. Při sčítání v roce 1958 bylo tu napočteno 973 obyvatel v 298 domácnostech. Z přihlášených bytů bylo 28 bytů o 1 místnosti, 137 o 2 místnostech,

86 o 3, 23 o 4 a 6 o 5 místnostech. Zrušením vybombardovaných domků ubylo mnoho popisných čísel. Chybějící čísla byla pak přidělována domům nově stavěným, aby řada popisných čísel byl úplná.

První televizor objevil se ve Žďirci v půli roku 1954; instaloval si ho radiotechnik Otakar Havlík. Ke konci roku 1958 bylo jich tu 7, za rok nato 31, ke konci roku 1961 bylo jich již 95.

V srpnu roku 1961 bylo ve Žďirci ustaveno bytové družstvo. Předsedou zvolen Rudolf Lánský a ještě toho roku započato s přípravami pro výstavbu prvního družstevního domu o 24 jednotkách. Byty budou ve směs třípokojové s ústředním vytápěním. Výstavba byla zadána stavebnímu podniku, bude čtyřetážová a umístěná v západní části budoucího ždíreckého náměstí. S vlastní stavbou bylo započato v červnu 1963. Současně se stavěl v téže frontě obytný dům pro zaměstnance Geologického průzkumu též o 24 bytech. V říjnu příštího roku byly pak oba domy již osídleny. Další družstevní obytný dům stavěl se na protější východní straně náměstí v roce 1967. Ten a pak další stavěli již družstevníci sami. Stavební podniky měly jiné úkoly, kapacita jim na tuto výstavbu nepostačovala a výstavba svépomocí přišla družstevníkům značně levněji. Byly to však pro každého družstevníka dva roky perné práce a odříkání.

Výstavba rodinných domků pokračovala každým rokem. Stavělo se ročně kolem 5 až 10 domků. Zástavba dělá se podle vypracovaného a schváleného regulačního plánu; zastavovaly se proluky vzniklé bombardováním či zbouráním sešlých starých staveb. To však nepostačovalo. Směrem k lesíku „Kopanině“ rostly nové ulice nazvané zatím „Hamerská“. Vnitřek trianglu zůstal vyhrazen pro výstavbu víceetážových domů, pro školu, náměstí a stavby společenské. Rodinné domky stavěli si občané sami. Pomáhali všichni rodinní příslušníci, příbuzní a brigádníci. Bez svépomoci těžko by se bylo stavělo. Zedníků bylo stále málo. Těžko se sháněl i různý materiál, jednou chyběla krytina, jindy zase cement nebo instalační či obkladový materiál. Zdejší prodejna stavebnin „Jednota“ byla pro stavebníky velkou výhodou a pomocí.

Při bombardování Krucemburku dostala plný zásah tamější škola a nezbylo z ní nic. Byla povolena a projednána výstavba školy nové i pro celý značně rozsáhlý atrakční obvod. Žádost ždíreckých o povolení měšťanské školy a později i Horního Studence byla zamítnuta s odkazem na výstavbu školy v Křížové, kde bylo již s dětmi z těchto obcí počítáno.

Firma Konstruktiva, které byla výstavba školy zadána, příliš nespěchala. Rozpočet na stavbu byl 40,000.000 Kčs, příspěvek obce ždírecké na výstavbu byl stanoven na Kčs 941.000. Růst obce vynutil si zvýšení počtu tříd a ždírečtí znovu žádali o osmiletku. Stará škola, do níž byl mezitím zaveden vodovod, přistavěny šatny a záchody, stačila sotva pro několik tříd školy obecné. K 1. září 1958 byla však osmiletka Žďirci povolena. Vznikla s tím řada problémů a starostí. Školní kuchyně zřízena a umístěna v bývalém hostinci „u Běloušků“.

V roce 1958 bylo na schůzi MNV rozhodnuto vydávati pro občany informativní časopis. Vydáváním časopisu byla pověřena Osvětová beseda a ustavena redakční rada v čele s Osvaldem Zdražilem. „Ždírecký zpravodaj“ vyšel prvně v březnu 1957 v rozsahu 4 stran. Poslední strana bude věnována kronice obce, bude na pokračování přetiskována od jejího založení. Časopis bude vycházet měsíčně a bude do každé rodiny dodáván zdarma.

Vydrželo to asi 4 roky, vydávání započalo se opožděvati, pak zemřel redaktor a ve vydávání časopisu nastala delší odmlka. V lednu roku 1965 začal vycházeti znovu, redaktorství převzal František Pikl, vycházel však již jen asi šestkrát do roka. Při vyhodnocování místního tisku v roce 1966 byl v kategorii obcí na 1.000 obyvatel vyhodnocen v rámci okresu Havlíčkův Brod jako nejlepší. Funkci redaktora převzal pak Ing. Ladislav Klepetko. V únoru roku 1967 byl zde uspořádán aktiv vydavatelů místního tisku. Zúčastnili se ho zástupci zainteresovaných složek okresu a obcí, kde je místní tisk vydáván nebo kde má být s vydáváním započato. Zkušenosti s vydáváním Ždíreckého zpravodaje byly pak využity v dalších obcích.

Oslavy Svátku práce konaly se v několika poválečných létech vždy v Choťeboři. Jezdili jsme buď vlakem nebo nákladními auty závodů. Pak po několika letech pochodovali jsme vždy do Křížové, hrála nám do kroku hudba a někdy i sněžilo. V roce 1964 konaly se oslavy prvně ve Žďirci a bylo dohodnuto konati je jednou u nás a druhý rok vždy v Křížové, snad aby se úklid a úpravy v obci prováděly střídavě. Rivalita mezi městečkem Křížovou a vpřed deroucím se Žďircem se přiotřořovala: pozorovali jsme, jak z vikýře domku počítají ždírecké účastníky v průvodu, což jim naši v příštím roce neopomenuli oplatit, aby se jeden z nich nemohl honosit větší účastí.

V září 1951 jel se ve Žďirci opět závod „Triangl Vysočiny“, v roce 1953 jelo se znovu. Přijelo asi 70 závodníků. Účast diváků byla sice velká,

avšak finanční výsledek pro pořadatele byl pasivní. Bylo hezky a závod skončil bez nehody. Příštím rokem byl opakován, skončil opět prodělkem. Pak se již nenašel pořadatel, který by chtěl prodělat. Okruh byl poměrně krátký – měřil jen 2 km, nemohl být pro závodění zvlášť upraven a zástupci bezpečnosti měli námitky proti blokování státních silnic. V roce 1955 jela přes Ždírec 4. etapa Závodu míru. Jelo asi 100 závodníků z 19 zemí. Účast diváků byla rekordní; zúčastnily se všechny závody s pracovníky, škola a kdo mohl. Projížděli od Chotěboře na Hlinsko. V roce 1964 jeli přes Ždírec opět trasou z Pardubic do Havlíčkova Brodu. Závodníků bylo již více a také účast lidí byla snad ještě větší.

Podmínky zrály tu i pro založení spolku zahrádkářů. Několik agilních jedinců dopracovalo se na tomto úseku pěkných výsledků. Řada zahrádek okolo rodinných domků vzorně upravených a zpracovaných, přinášela i úspěchy hospodářské. Vzorně ošetřované a vybrané ovocné stromky a keře dávaly za vynaloženou péči dobrou úrodu, na kterou se každý rád ohlédl. V klimaticky tak nevýhodných podmínkách byl to triumf proti přírodě. Spolek byl založen na ustavující schůzi 2. února 1958 u Lázníčků. Přišli i zájemci z okolních obcí – Křížové, Ranska, Studence a přihlášek o členství se ani nedostalo, každým rokem konalo se tu několik hodnotných přednášek, konaly se zájezdy do ovocných zahrad a školek, na podzim konala se po několik roků výstava vypěstovaného ovoce, hlavně pak jablek, vždy čteně navštívená.

Začátkem roku 1965 zrodil se ve Ždírci další nový spolek – Spolek chovatelů drobného hospodářského zvířectva – lidově „zajíčkářů“. Zakládající schůze byla 8. února, byl zvolen výbor a funkcionáři. V pozdějších letech uspořádali též několik výstav vypěstovaných králíků v zahradě hostince „u Fettrů“ u nádraží.

Československý svaz žen ohlásil v roce 1967 svoji činnost i ve zdejší obci. U příležitosti Mezinárodního dne žen byl zvolen výbor a další funkcionáři.

Na podzim roku 1959 byla zde ustavena odbočka Čsl. červeného kříže. Odbočka získala 90 členů a v příštím roce uspořádala dvacetihodinové zdravotnické školení. Každým rokem alespoň dvě zdravotnické přednášky a od roku 1966 každoroční odběr krve dobrovolných čestných dárců.

Uběhlo 10, ještě jednou 10 a ještě nějaká léta, možno celé čtvrtstoletí. Dorostli lidé, kteří již válkou neprošli nebo její hrůzy nepamatují.

Zčásti našli již podmínky pro lepší život připraveny. Nevědí již, co je to hlad a nemožnost úniku z bídy. Dostupnost nových hodnot a vymožeností stala se samozřejmostí téměř pro každého. Přestali jsme znáti pojem bídy o práci či nezaměstnanost samu. Cesta vpřed zdá se snadná, bez velkých zábran.

V samotné vesnici dostal se k demolici poslední dřevěný domek a jen málo je těch, které pamatují minulé století. Nepotkáme tu již hejno husí a místo chlévka pro kozu vyrostla garáž. Potok vnutili jsme do žlabů a rour, cesty polili asfaltem, takže si ani boty neumažeme. Chrastí již babičky z lesa nedonášejí, hlídají vnoučata, televizor a nanejvýš pletou líbivý svetřík.

Jde jen o to, abychom dovedli všichni, jak tu jsme, v pohodě života být šťastnější a lepší, abychom si tuto pohodu udrželi a nestali vlkovi vlkem. Ne všude můžeme kvítka našich luk nahradit honosnými vyšlechtěnými květy a denní chléb s kůrkou a bramboru našich polí vyřadit z jídelníčku. Trpěl by tím i náš chrup a bezzubost neměla by být převládající vlastností.

Kulturní činnost, jde-li kupředu, hledá nové cesty. Oba divadelní kluby neprojevili již po několik roků známky života. Staří obětaví pracovníci dožili svá léta a mladí jejich nástupci zařadili se nanejvýš do lavic diváků. Třikrát či čtyřikrát do roka dováží autobus návštěvníky na vybraná představení do Jihlavy či do Pardubic, ne-li přímo do pražských divadel. To se již vžilo tak, že nikdo vlastní činnost či aktivní účast nepostrádá. S růstem počtu televizorů začal pokles návštěvníků místního kina. Promítalo se od poloviny šedesátých let ve velkém sále u Lázníčků, ježto se nenašlo vhodnější umístění. Po převzetí Lacinova domu čp. 120 a továrního objektu dostalo se v roce 1971 do volebního programu i zřízení širokoúhlého kina v obci. V příštím roce a v dalších letech prováděna pak adaptace tovární haly a přilehlých místností. V létě roku 1976 provedena pak jich kolaudace a dne 2. října slavnostní otevření kina. Na první představení pozváni hosté ze Ždírci a okolí. Za MNV přednesl slavnostní projev jeho člen Josef Mísař, z pozvaných hostů pak předseda ONV Ing. Švec. Zřízení kina stálo téměř 1,000.000 Kčs kromě neplacených brigád. Vedením kina byl pověřen Bohuslav Čepel. Promítalo se pak 20× měsíčně, návštěva byla průměrně 82 lidí na představení. V příštích letech, jak to již bývá, návštěvnost trochu poklesla. V roce 1981 byla zřízena Okresní správa kin, do jejíž správy přešlo tedy i kino naše.

Počet tanečních zábav pořádaných v naší obci je podstatně menší, než býval před válkou. Zvýšila se režie a finanční výsledek končil mnohdy prodělkem. Trvale zůstaly jen plesy s podporou občanstva – ples požárníků, dříve hasičský a ples sportovní. Po několik roků nekonal se ani večírek silvestrovský, nenašel obětavého pořadatele. Sportovní klub Tatran pořádal řadu let u Lázníků vždy v neděli odpoledne na podzim a v předjaří pro mladé taneční zábavy – čaje. Byla to vydatná finanční podpora pro sportovní klub. Pro mnohé nepřístojnosti z řad návštěvníků přestaly se tyto „čaje“ též pořádati.

Místní knihovna měnila v poválečných létech několikrát své umístění i knihovníka. Od Pospíšilů stěhovala se do Obecního domu, odtud v roce 1960 do adaptované bývalé sběrný mléka u Bělouškovy sádky, odtud pak v roce 1975 do upravených dvou místností v domě „u Lacinů“ vedle kina. Funguje jako knihovna okrsková obhospodařující knižní fond pro dalších 8 knihoven sousedních obcí. Vedením knihovny pověřena samostatná pracovnice Marta Vosecká. Knihovna má již 10.000 svazků, oddělení pro mládež a pro dospělé, půjčuje též desítky titulů různých časopisů. Každým rokem v předvánoční době pořádá výstavu knih a obrazů spojenou s jich prodejem. Každým rokem probíhá též několik besed o knihách, zvláště s mládeží. V roce 1982 byly provedeny v místnostech knihovny další úpravy ke zlepšení prostředí, přemístěn vchod, instalována akumulární kamna, provedena rekonstrukce elektrického osvětlení atd. Řadí se umístěním, čistotou, vzornou obsluhou a vůbec celkovým uspořádáním mezi nejlepší knihovny okresu a byla již několikrát vyhodnocena v krajské soutěži.

Osídlením pohraničních oblastí a konsolidací poměrů nastal též pokles pohybu obyvatelstva. Každým rokem postaveno 6–10 nových rodinných domků, od roku 1965 každým druhým rokem postaven a osídlen jeden vícepodlažní družstevní dům se 16 byty. Počet obyvatel nabral vzestupnou linii a při sčítání v roce 1970 měl již samotný Ždírec 1.200 obyvatel. V roce 1981 měl Ždírec již 1.683 lidí a spolu s osadami 2.162. Osídleno bylo 13 družstevních domů. Přihlášeno bylo 275 aut, 87 motocyklů, 580 televizorů a 560 praček, přičemž v každém družstevním domě je zařízena prádelna spolu s velkou družstevní pračkou. Ze zjištěného počtu obyvatel bylo 1.130 ekonomicky činných. Při sčítání v roce 1921 připadalo na 1 byt 6 obyvatelů, v roce 1981 na jen 3,5. Ve vlastním Ždírci bylo

k 1. listopadu 1980 472 bytů, z toho 119 družstevních, 440 bytů mělo koupelnu, 468 vodovod a 377 ústřední či etážové vytápění. Při dřívějších sčítáních nebyly tyto údaje zjišťovány, ježto nebyl vodovod, nebylo tudíž ani ústřední vytápění, nebyly družstevní byty a koupelen byl mizivý počet. Na přičleněných osadách počet obyvatel zvolna ubývá, stavební ruch je v nich velmi slabý a řada domků je buď prázdných nebo osídlených jen rekreačně chalupáři.

Již v roce 1963 byl Ždírec zařazen mezi 12 střediskových obcí okresu Havlíčkův Brod. Do střediskových obcí má býti soustředěna bytová výstavba, zařízení společenská a sociální. V soutěži obcí umisťuje se naše obec vždy na popředních místech, ne-li na místě prvním. Tak v roce 1969 v soutěži o vzornou obec umístil se Ždírec v rámci okresu na 1. místě a v rámci kraje na 2. místě. V soutěži střediskových obcí v roce 1970 obsadil opět na 1. místo, v krajské soutěži měst a obcí se zaměřením na cestovní ruch a životní prostředí dostal se roku 1978 Ždírec na 2. místo. V roce 1980 při vyhodnocení soutěže měst a obcí v plnění volebních programů za rok 1979 obsadil Ždírec v okrese opět 1. místo. Všechna tato čestná umístění byla odměněna též finančními částkami, jichž bylo využito k dalšímu zlepšení obce.

V pracích brigádnických se nadále pokračovalo. Vykonal se práce, které nebylo možné provést mechanizací či je objednat u stavebního či jiného podniku. Tak byl v roce 1950 pořízen pomníček obětem války a jeho okolí upraveno a osázeno v malý parčík, v začátcích pomůženo JZD se stavbami, při zemědělských pracích, než byly pořízeny stroje, při kalamitách či sběru mandelinky, spolu se sportovci vybudováno v roce 1954 hřiště spolu s kabinami, pro školu upraven obecní domek, když chyběly učebny, opravena stará škola, postaveny tu šatny a záchody, upraven tok ždíreckého potoka, vydlážděny a zpevněny vznikající nové ulice. V roce 1958 bylo provedeno poděkování, nechci říci odměnění či vyznamenání brigádníků, kteří odpracovali více jak 50 hodin na zvelebení obce. Dostali knihu s věnováním a byli mezi i ti, kteří odpracovali přes 100 hodin. V roce 1959 byl místo stávající lávky pro pěší a brodu přes Doubravku postaven „most družby“ a upravena cesta ke Starému Ransku. Když tu dne 17. května 1959 v neděli pracovalo 96 brigádníků, přijela pražská televize a na obrazovkách proběhl pak záběr, který hřál ty, kteří zrovna na brigádu přišli. Bylo nutno rozšířit a upravit elektrické osvětlení v narůstající obci, byla upravena a otevřena první nová

ulice souběžná se žďárskou silnicí, upraven chodník lesíkem „Březinou“ k nádraží. Když v roce 1960 beznadějně polehlo obilí na polích a žacími stroji nešlo sklízeti, desítky brigádníků s vlastními kosami přišlo zachránit úrodu, sklídit ji, provést noční výmlat a usušit zrno. Brigádnicky lopatami a krumpáči byly odstraněny poslední bouračky, upomínky na poslední vteřiny války. V roce 1962 stěžejním úkolem byla hlavní tepna kanalizace vedoucí od rybníčku podél státní silnice. Kopalo se ručně 3 metry hluboko hlavně o nedělích, tehdy ještě volné soboty nebyly. Při 20. výročí osvobození na slavnostním zasedání MNV byly opět rozděleny čestné odznaky zlaté, stříbrné a bronzové nejobětavějším brigádníkům. Pochvalná uznání za dlouholetou veřejnou činnost a příkladné plnění uložených úkolů v obci si odnášela řada občanů jako jedinou odměnu za nespočítané hodiny práce pro obec. V dalších dvou letech soustředila se brigádnická činnost na výstavbu školní jídelny, prvního pavilonu nové školy. Provedly se výkopy a betonážní práce, vyzdívky z cihel. To již byl zaveden pracovní týden o 44 hodinách a každá druhá sobota byla volná. V roce 1970 postaveno 60 osvětlovacích stožárů okolo „Trianglu“, vybudována požární nádrž v místě bývalé „Bělouškovy sádky“, do kteréžto práce se nikomu dlouho nechtělo, pro množství střeliva, granátů a jiných výbušnin odházených tam při demobilizaci německé armády. V roce 1972 bylo největší akcí vybudování obchodního střediska na severní straně náměstí. Byl též zaklenut a schován kousek potoka u křižovatky silnice za bývalou trafikou, kde se odedávna říkalo „na kanále“. Postaveny byly též dvě autobusové čekárny. Dne 12. května 1972 napočteno bylo 102 brigádníků. Rukama brigádníků vzniklo i malé sice, avšak nové „naše“ náměstí, kde ještě před 15 léty vlnilo se obilí a rostly brambory.

Na podzim roku 1974 byla prodejna potravin dokončena, předána a otevřena. Dolní část náměstí byla osázena, přeměněna v malý parčík, na horní části hrály si ještě děti a občas tu hostoval i kolotoč. Náléhavých úkolů neubývalo, vyrůstaly nové a snad stále důležitější. Chyběla tělocvična – chyběla škole, dětem, mládeži, tělocvičné jednotě Tatra, chyběla při nacvičování spartakiád. Sháněly se plány, peníze, vhodné umístění. V roce 1975 započato s výkopovými pracemi, opět brigádnicky. Dokončovalo se přitom kino, budovaly se chodníky, stavěla se hasičská zbrojnice. Bylo rozhodnuto přeměnit lesík „Březinu“ v park; stálo to opět stovky hodin práce: kácelo se, upravovalo, tvořily se chodníky.

Vedle prodejny potravin na náměstí stavěla se prostorná prodejna průmyslového zboží. Tělocvična byla slavnostně otevřena 30. září 1978, prodejna průmyslového zboží v roce 1979. Tři řady rodinných domků těsně u lesíka „Kopanina“ a hřiště vytvořili trojúhelník a tím nové druhé ždírecké náměstí trochu stranou od středu obce. Požadavek po druhé prodejně potravin je jistě oprávněný a natrvalo nepominutelný. Začalo se s výstavbou dalšího školního pavilonu, kotelny pro stávající školní budovy a tělocvičnu i pro části školy ještě nepostavené, zatím jen plánované.

Promítneme-li si, co by zbylo z naší obce, kdybychom odmyslili vše, co bylo zvelebenské a pořízeno brigádami – dobrovolnou prací všech občanů, musíme nezakrytě doznati, že by toho mnoho nebylo. Ochabuje-li některý rok brigádnická činnost a plnění plánovaných úkolů vážně, je na vedoucích činitelích MNV, Národní fronty a KSČ, aby našli cestu k povzbuzení iniciativy občanů a dodali jim nové chuti k práci, k naplnění úkolu, který sám volá, ať je to již třetí pavilon školy, kulturní dům a další, které v příštích dnech vyvstanou a nedají se stranou odsunouti. Škoda by bylo usnouti na půli cesty, porušiti nastoupený kurs a složit ruce v klín.

Místní národní výbor měl svoji kancelář v poschodí obecního domu čp. 1, kteréžto opisné číslo obdržel po dávném Ostrolovském mlýně na Doubravce před Novým Ranskem, který vyhořel v roce 1876 a nebyl pak už postaven. V poschodí obecního domu bydlel po léta též poštovní Čeněk Dvořák, který nyní přesídlil do domu Františka Valíka. V přízemí byla pošta a jedna kancelář MNV. Předseda Jindřich Jirásek úřadoval tu v letech 1952–1957, kdy byl zvolen předsedou Miloslav Janáček. Úřadoval po dvě volební období. Po volbách v roce 1964 převzal úřad Josef Mišar, po něm pak po volbách v listopadu 1971 Václav Sklenář. V roce 1976 zvolen byl předsedou František Lédl, pro nemoc nedokončil volební období a vystřídal ho Miloslav Blažek. V roce 1982 musel býti z funkce uvolněn a nastoupil místo ředitele komunálních podniků v Havlíčkově Brodě. Novým předsedou zvolen dosavadní tajemník Ladislav Pospíšil. Po osadě Nové Ransko připojené v roce 1954, připojena osada Kohoutov v roce 1960 a Benátky v roce 1964. V roce 1981 připojeny ještě osady Údavy a Stružinec. To již místnosti v obecním domě naprosto nepostačovaly. Když byl převzat obytný dům Zdražilových čp. 48 do majetku MNV a místnosti uvolněny, byl celý adaptován pro MNV. V přízemí bude zřízena obřadní síň pro účely SPOZ a malá zasedací síň. V poschodí jsou pak

kanceláře MNV. S osídlováním nového domu MNV započato v roce 1980. O velikonočních svátcích v roce 1975 byla ve velkém sále u Lázníků připravena výstava s motivací „30 let života a růstu Ždírc“, v květnových dnech téhož roku pak organizován a svolán sjezd ždíreckých rodáků žijících mimo obec. Přijelo 200 hostů převážně vysídlenců z roku 1945 do pohraničí. Mnozí z nich nebyli tu celé čtvrtstoletí a nemohli svoji rodinou obec opravdu poznati. Mnoho bylo radosti i slz při shledání. Nechtěli věřit, kolik práce lze s pomocí občanů v obci vykonati.

Až do roku 1958, snad po 200 let patřila naše obec do obvodu lékaře v Krucemburku. Po 30 let vykonával tu lékařskou práci Dr. Václav Drbálek, v roce 1956 po zásluze vyznamenán řádem práce. Zřízené zdravotní středisko ve Ždírci bylo prozatím umístěno v domě Osvalda Zdražila a péči o naše občany převzal z rukou Dr. Drbálka borovský lékař Dr. Ježek. Když pak Dr. Ježek odjel léčit do Afriky, nastoupil zde natrvalo Dr. Vladimír Jeřábek. V roce 1964 otevřeno v 1. poschodí i zubní ambulatorium. Za odbornými lékaři jezdí se do Chotěboře nebo do Havlíčkova Brodu.

Pohřby místních občanů provádí se nyní z větší části žehem, kremací v Pardubicích, a zčásti starým způsobem na hřbitov. Pohřeb zesnulého koná se bez dříve obvyklého průvodu z domu smutku. Zesnulý je v den pohřbu, chvíli před ohlášenou hodinou pohřbu přivezen z márnice, rakev po rozloučení převezena pohřebním vozem na hřbitov či do kostela a účastníci pohřbu jsou současně převezeni autobusem či auty k pohřebnímu obřadu. Pohřbívá se buď do Křížové, kde řada rodin má z dřívějších dob rodinné hrobky nebo na hřbitov studenecký, kde je dosti místa pro nové hroby a který je pro naši obec příznivěji položený.

Řada rodáků zdejší chudé a kdysi nevýznamné vesničky dostala se svou pílí a nadáním na význačná místa v národě a státě. Tak MUDr. Josef Šedivý, po dlouhá léta primář střešovické vojenské nemocnice, byl vybrán prezidentem Ludvíkem Svobodou za jeho osobního lékaře, často a rád se vracel mezi nás, „své rodáky“ jak říkával, a po svém přání byl i pohřben v roce 1972 na zdejším hřbitově. Jaroslav Pátek, z osady Kohoutov, za války ještě pekařský pomocník v Praze, vystudoval a vypracoval se jako RSDr. v diplomatické službě na místo vyslance v Jižní Africe, v roce 1977 byl jmenován prezidentem republiky do funkce vedoucího stálé mise ČSSR při UNESCO v Paříži s pravomocí zplnomocněného ministra. Otec jeho byl chudým tkalcem, nemohl mu studia umožnit a zemřel

v prvních dnech po skončení války. Zdeněk Mísař, zdejší rodák, po válce ještě učitel na škole v Křížové, vypracoval se na místo vysokoškolského profesora geologie. Dušan Pujman, vystudoval po válce medicínu, je primářem v nemocnici v Havlíčkově Brodě.

Naše obec patřila vždy do obvodu četnické stanice v sousedním Krucemburku. K 1. červenci 1949 bylo velitelství Sboru národní bezpečnosti přeloženo do Ždírc a umístěno v bývalé Homolkově vile. K témuž datu byla zrušena stanice v Krucemburku, Vojnově Městci, Havlíčkově Borové, Horním Studenci a Chlumě. Po zřízení mateřské školy v Homolkově domě byla stanice po 2 roky v 1. poschodí obecního domu a v roce 1964 byla přemístěna do adaptovaných místností v bývalé provozovně Františka Procházky.

Bez růstu průmyslu v obci a v okolí nerostl by ani sám Ždírec. Tkalcovna pod nádražím – vystavěl ji Samuel Schein, rozšířil Karel Jeníček, pak Plyšan a později Bytex – postavila v roce 1960 prostornou halu a zaměstnávala ke konci roku 1961 400 pracovníků převážně žen. V dalších letech byly postaveny další haly a dovezeny do nich nové moderní stroje. V nádvoří postavena závodní kuchyně s prostornou jídelnou, kde se vaří 400–500 obědů denně.

Parní pila, postavená krátce po zahájení provozu na železniční trati, celých 50 let živořila, často bojovala o svoji existenci. Několikrát změnila majitele a nájemce, provoz nikdo nemodernizoval. Pod kotlem topilo se pilinami, které topič přivážel na objemném kolečku, klády se navalovaly k pořezu ručně. Řezivo se od katru odebíralo a rovnalo též ručně. V roce 1958 se vážně jednalo o výstavbě nové pily, hledalo se však umístění v celých východních Čechách. V užší soutěži rozhodovalo se pak mezi Poličkou a Ždírcem. Výstavba nakonec přiklepnuta Ždírci a v lednu 1966 bylo již jednáno o výběr staveniště ze tří možných alternativ. Rozhodnuto pak postavit pilu či lépe dřevařský kombinát v těsném sousedství pily staré. V listopadu 1968 započalo se již s bagrováním a odvozem zeminy. Stavba pokračovala a začátkem 4. čtvrtletí 1971 mělo se již začít řezat v nové pile. Zařízení nové pily došlo ze SSSR, transportér kulatiny montovali technici z NSR. Uvedení závodu do provozu se pro řadu potíží trochu opozdilo. Dne 11. listopadu 1971 slavila pila sto let od svého založení a při této příležitosti byl uveden nový závod aspoň na chvíli do provozu. Výstavba kombinátu byla rozvrhnuta na 3 etapy, z nichž pila je etapou první. Stará pila ještě po řadu měsíců pomáhala plnit stanovený plán.

Dne 19. května 1979 rozrušila poplašná siréna poklid sobotního večera a volala naléhavě o pomoc. Hořela nová pilnice a přes vytrvalou pomoc a snahu 20 požárnických sborů shořelo její hlavní zařízení. Příčinu požáru nepodařilo se zjistit. Odstranění škod, postavení nových katrů a transportního zařízení trvalo do zimních měsíců. Převážná většina prací byla mechanizována a celý provoz zařízen na elektrický pohon. Výstavba vlastní vlečky o třech větvích ukončena v roce 1981 a o rok později zavedena její obsluha vlastním strojem.

V blízkých raneckých lesích, za vrchem Babylon, kde se již před několika staletími těžila železná ruda, začalo se v roce 1959 s průzkumnými pracemi na novou těžbu. Ruda obsahuje několik hledaných kovových prvků jako nikl, kobalt, měď a další a je odvážena nákladními auty k dalšímu zpracování do Kutné Hory. Vlastní těžba nastoupila v roce 1967.

JZD po postavení kravína rostlo a upevňovalo svojí pozici. Připojením Nového Ranska ke Ždírci vzrostl i katastr obce. V roce 1957 byla pracovní jednotka Kčs 23, kravín byl již obsazen a situace se zlepšila. Předsedou družstva byl František Dočekal, výkonný zemědělec. Ve větší míře začaly se i na zdejších polích objevovat nové stroje a traktory. V roce 1958 vstoupili do družstva zbývající zemědělci a vzniklo tím družstvo celoobecní. Veškerá zemědělská půda v obci byla tím združstevněna. Výnosy obilovin zvolna stoupaly, zlepšila se i doживost krav. Nedostatek pracovníků však stále trval, pracovala tu řada důchodců a mnohé práce musely být zdolávány ještě za pomoci brigád, zvláště při kalamitních situacích. V roce 1960 byla pracovní jednotka Kčs 25, i když rok nebyl nijak příznivý. Vedení družstva převzal mladší zemědělec Jaroslav Benc. V roce 1961 bylo ke zdejšímu JZD připojeno snad nejmenší JZD na okrese – JZD Kohoutov – s výměrou zemědělské půdy 80 ha. V roce 1963 začleněno i JZD Benátky s nízkou pracovní jednotkou, čímž se celkový výsledek hospodaření celého JZD znatelně snižoval. V roce 1963 byl zvolen předsedou Karel Starý, bývalý malozemědělec, pracující nyní v textilu. Za vzorné plnění daných úkolů byl družstvu udělen titul „Družstvo 20. výročí slovenského národního povstání“. Družstvo, které je spojeno ze 4 bývalých družstev, hospodářší nyní na 748 ha zemědělské půdy a je stále ještě družstvem s nevelkou výměrou. Nadmořská výška některých částí družstva je přes 600 metrů a podmínky hospodaření jsou tu značně nepříznivé. Předseda Karel Starý byl po krátkém působení ve ždíreckém JZD zvolen předsedou

živořícího družstva v Křížové a zde zvolen předsedou Jiří Fidler. V roce 1974 bylo ve Ždírci započato se stavbou velkokapacitního teletníku nákladem asi 14 mil. Kčs. K 1. březnu 1974 došlo ke sloučení s družstvem v Křížové, které samo bylo již spojeno s JZD Hluboká. Družstvo má nyní název JZD Ždírec – Křížová, má výměru 1.542 ha a je zaměřeno na živočišnou výrobu a na pěstování lnu. Brambory pěstuje jen pro svoji potřebu. V teletníku se vychová ročně asi 3.000 telat, vedoucím byl tu ustanoven po sloučení s Křížovou Jiří Fidler. Místo pracovní jednotky byla zavedena pevná odměna. Stav pracovníků se zlepšil, vyrovnal. Průměrná odměna pracovníka JZD činila v roce 1979 2.132 Kčs a každým rokem se zvyšuje. Pracující členové JZD mají řadu výhod: jsou jim dováženy obědy ze závodní kuchyně Bytexu, pořádány zájezdy, rekreace, mohou si za sníženou cenu nakoupit zemědělské produkty. Řada mladých pracovníků i z nezemědělských rodin svědčí o tom, že se životní podmínky pracovníků zemědělství podstatně zlepšily.

Po oficiálním otevření hřiště dne 11. července 1954 hrál se tu již v zimních měsících hokej a v červnu 1955 vystoupení okresní spartakiády. Místní senzací bylo inscenované utkání dvou hokejových družstev „Dřevožroutů“ proti „Hadropletům“ mužstev sestavených z populárních osob zdejší pily a textilky Plyšanu v zimě 1956. Byli vybráni záměrně hráči neznalí pravidel hry a mnozí z nich měli brusle prvně na nohou. Co tehdy zažilo hřiště smíchu, dramatických a legračních chvil, to se od té doby neopakovalo. V roce 1960 a 1965 konala se zde opět okresní spartakiáda za účasti 1.800 cvičenců. Chyběla však tělocvična jak pro školní děti, pro nacvičování spartakiád, tak pro dospělé. V květnu 1975 konala se na hřišti okrsková spartakiáda, na níž bylo téměř 2.000 cvičenců a pochodu Ždírcem zúčastnilo se na 4.000 lidí. To již bylo rozhodnuto o výstavbě tělocvičny. První brigáda na stavbě konala se 23. srpna 1975. Zahájen byl výkop základů a příprava staveniště. V příštím roce prováděly již Rudné doly Jeseník montáž haly.

V jednotě Tatran byli sdruženi sportovci všeho druhu. Hlavní složkou byl a zůstává oddíl kopané. Mužstvo hraje v I.B třídě již po řadu let. V roce 1978 oslavil oddíl kopané své padesátiny. Mnoho bylo vzpomínání a v neděli 9. července vzpomínali tu sedmdesátiletí dědové na skrovné začátky, kdy nebylo peněz na zakoupení míče či na pořízení dresů. Hrál se několik utkání na hřišti a místnosti u Lázníků sotva stačily pojmout všechny,

kdož přišli či přijeli zdaleka, aby se tu shledali s druhy svého mládí. V brožurce vzpomínek vydané k tomuto výročí čte se to jako pohádka, jako sotva pravdivý sen.

Slavnostní otevření tělocvičny dne 30. září 1978 bylo radostným shromážděním všech sportovců, občanů, složek NF a zástupců okresních orgánů, spojené tělovýchovnou akademií. Na stavbě bylo odpracováno celkem 14.460 brigádnických hodin; výstavba trvala 3 roky a má hodnotu téměř 4 mil. Kčs. Spartakiáda 1980 nacvičovala se již v nové tělocvičně; nacvičovalo celkem 182 cvičenců, z toho pak 60 jich cvičilo na celostátním vyvrcholení spartakiády v Praze. Od otevření nezahálí tělocvična ani jediný den v týdnu. Ve dne cvičí školní děti, navečer a večer ostatní příslušníci sportovních oddílů. Tělocvičná jednota Tatran má 430 členů a je nejpočetnější organizací v obci. V roce 1979 zakoupil Tatran starší autobus, v dalším roce započato se stavbou garáže pro něj, dále pak vybudováno volejbalové hřiště, provedeno osvětlení hokejového hřiště. V roce 1982 započato s opatřováním materiálu na výstavbu nových kabin. Opět tisíce brigádnických hodin, hodně peněz a starostí.

V šedesátých létech, po povolení osmiletky, začaly ve Ždírci starosti se školou. Nebyly místnosti, zavedena devítiletá školní docházka a muselo se nutně uvažovat o stavbě nové školy. Stará školní budova se svými několika učebnami nemohla postačit. Z plánované výstavby měl se nejdříve postavit pavilon školní jídelny, neboť dvě místnosti bývalého hostince u Běloušků nikterak nepostačovaly. A tak 14. května 1966 konala se první brigáda na její výstavbě. Výkop sklepů, základů, kanalizační rýhy konal se sice již s použitím mechanizačních prostředků, avšak pro brigádníky zbývalo ještě práce dost a dost. V začátcích stavby pomáhali tu i žáci stavební školy z Havlíčkova Brodu. Do zimy bylo již vyzděno 1. poschodí, v zimě pracovalo se pak uvnitř. V příštím roce v létě se již dělaly omítky, brigády pracovaly i ve večerních hodinách. V listopadu 1967 sháněl již ředitel školy Richard Matějčíček nábytek do několika tříd urychleně dokončených. Vyučovalo se po několik let nouzově v adaptovaných místnostech bývalého chudobince, zkoušelo se to i jinde. Žáci dvou tříd vyváželi se denně autobusem do bývalé školy na Slavíkově. Několik roků trvala tato situace, kdy se vyučovalo ve 12–13 třídách na 3 různých místech. V jarních měsících roku 1981 začalo se konečně s brigádami na výstavbě školního pavilonu číslo 1, zároveň též na výstavbě kotelny pro celý

školní areál i pro tělocvičnu, též v akci „Z“. Betonovaly se patky pro sloupy. V podzimních měsících zvedly se na staveništi ocelové konstrukce a části venkovního zdiva. V roce 1982 se ve stavbě pokračovalo; stavěly se v cestu i různé překážky. Na zákrok předsedy KNV muselo býti ze strany stavařů věnováno všechno úsilí na dokončení stavby pavilonu v roce 1983, což se také stalo.

Mezi silnicí havlíčkobrodskou a odbočkou k nádraží stával nevelký smrkový lesík. Chránil vesnici trochu před západním větrem, před kouřem a rámussem staré pily a nádraží. Východní vítr vybíral si tu každoročně svou daň, vyvrátil či zlomil několik stromů. Vzniklá plocha zarůstala postupně divočinou a léta se o ni nikdo nestaral. Byly již konkrétní plány na zástavbu této plochy. Naštěstí k tomu nedošlo a v roce 1977 zrodil se tu „lesopark“. Přišli brigádníci vyzbrojení motorovou pilou, sekerami a krumpáči, probrali houští a křovin, prorazili chodníky. Později dovezeny obrubníky a trochu drtě, postaveno pár laviček k usednutí. Učiníme tak i my.

Výhled máme na novou část vesnice, kterou od této strany vroubí asi 10 čtyřetážových domů s rovnými střechami, kde ještě před jednou generací vlnil se záhon ovsu a rostly brázdy bramborů. Dnes tu bydlí více jak 150 mladých rodin v pohodlných družstevních bytech s ústředním vytápěním, televizory a automatickými pračkami. Co by tu však bylo nebýt pracovitých rukou brigádníků a dobré myšlenky, která je vedla?

Psáno v květnu 1984

I. Národní výbor.

Změny na MNV.

V národním výboru došlo v průběhu roku 1985 ke značným změnám. Dnem 1. července opustil místo dosavadní tajemník Josef Bříza a nastoupil na OV KSČ rovněž ve funkci tajemníka. Na jeho místo nastoupil k témuž datu pracovník zdejších dřevařských závodů Pavel Mühlfait.

Připojení Horního Studence.

Sousední obec Horní Studenec nedokázala obsadit uprázdněné místo předsedy MNV. Dosavadní předseda a zároveň tajemník Růžička odešel dnem 1. července do důchodu a nenašel se nikdo, kdo by byl ochoten na uprázdněné místo zasednouti. Horní Studenec – obec rozsáhlého obvodu – patřilo k ní sedm osad: Dolní a Nový Studenec, Podmoklany, Odraneč, Hudeč, Branišov a Sychrov – nedostačovala počtem obyvatel 625 lidí k uvolnění předsedy či tajemníka k výkonu své funkce. Hledalo se vyřešení situace a našlo se jen připojením Horního Studence i s osadami ke Ždírci nad Doubravou. Dohodnut též vhodný termín připojení: 1. červenec 1985. Na společném plenárním zasedání obou MNV dne 5. července sešli se poslanci ždírečtí i studenečtí. Bylo to vyvrcholení dlouhodobější přípravy na spojení obou obcí v jeden celek. Středisková obec se tímto slučovacím plenárním zasedáním rozrostla v politicky i ekonomicky silnější správní celek, který by měl přinést prospěch obyvatelům obou dříve samostatných částí.

Funkcionáři za Horní Studenec a osady.

Plenární zasedání zvolilo do stávajících komisí střediskové obce tyto studenecké občany: Františka Jeřábka a Vlastimila Peřinu do funkce členů rady MNV Ždírec nad Doubravou, Boženu Bambasovou z Horního Studence a Ladislava Dobiáše z Nového Studence do funkce členů komise finanční, sociální a zdravotní, Vlastimila Kloučka, Otakara Josku a Josefa Růžičku z Horního Studence a Františka Němce z Podmoklan do funkce členů komise výstavby, plánovací a výstavby, Martu Urbanovou z Horního Studence, Miroslavu Bajovskou z Nového Studence, Josefa Štěrbu

ze Sychrova, Josefa Stýblu z Horního Studence a Vladimíra Zatřepálka z Odraneče do funkce členů komise pro mládež a tělesnou výchovu, Ladislava Josku z Horního Studence, Ivana Růžičku z Podmoklan, Bohuslava Culka z Horního Studence a Bohumíra Štěrbu z Nového Studence do funkce členů komise ochrany veřejného pořádku, Karla Kratochvíla z Nového Studence, Františka Marka z Hudeče a Josefa Málka z Horního Studence do funkce členů zemědělské komise, Jana Poříze z Horního Studence a Jaroslava Kopeckého z Nového Studence do funkce členů školské a kulturní komise, Marii Mikuleckou z Horního Studence do funkce člena komise obchodu, služeb, místního hospodářství a cestovního ruchu, Josefa Křikavu z Odraneče, Jiřího Koláře z Nového Studence a Vlastimila Peřinu z Podmoklan do funkce členů správní komise pro projednávání přestupků, Marii Sysrovou do funkce člena správní komise péče o rodinu a děti, Jaroslava Otradvského z Horního Studence do funkce člena správní komise dávkové a sociálního zabezpečení. Rozsah působnosti MNV Ždírec opět tedy značně vzrostl. Počet obyvatel dosáhl připojením Horního Studence a osad čísla 3.053.

Pracovníci MNV.

Předsedou MNV Ždírec je Ladislav Pospíšil, tajemníkem Pavel Mühlfait, účetním Miluše Mühlfaitová, matrikářkou Miroslava Chybová, místo stavebního technika po odchodu Františka Kazíka zůstává zatím neobsazeno, Boh. Černá vedoucí provozoven místního hospodářství, Zdena Piklová a Helena Malá z Horního Studence obě administrativní pracovnice, František Černý zahradník obce. V roce 1985 odešla vedoucí zdejší okrskové knihovny Marta Vosecká a na její místo nastoupila Iva Sklenářová.

Další změna ve složení MNV nastala zkraje roku. Na vlastní žádost ze zdravotních důvodů byl odvolán z funkce člena rady MNV, předsedy komise pro ochranu veřejného pořádku a předsedy správní komise pro projednávání přestupků dlouholetý člen Bedřich Marek. Na jeho místo byl na plenárním zasedání dne 15. března zvolen Antonín Pátek, narozený 1. listopadu 1931, bytem Ždírec čp. 423. Na funkci člena – poslance MNV rezignovala Jana Hartmanová pro změnu trvalého bydliště.

Vyhodnocení obce v soutěži.

Na slavnostním zasedání plenárního MNV spojeném s veřejnou stránicou schůzí převzal předseda MNV z rukou místopředsedy ONV s. Josefa Meda čestné uznání o umístění obce v soutěži měst a obcí havlíčkobrodského okresu. Obec umístila se na 1. místě. Za neaktivnější složku Národní fronty byl za rok 1984 vyhlášen Český zahrádkářský svaz.

Komise ochrany veřejného pořádku konala spolu s požárním sborem prohlídky půdních prostorů. U komunálních služeb není ani v tomto roce pro náš obvod obsazeno místo kominíka.

Plán akcí.

Na plenárním zasedání 25. ledna byl vyhlášen plán akcí JKVP a plán akcí na rok 1985. V plánu kulturní činnosti je mnoho akcí: zájmové umělecké činnosti, práce s knihou, společenské zábavy, mimoškolní vzdělávání dětí, názorná agitace a propagace, řada akcí SPOZ, ochrana a zlepšování životního prostředí a další. Z prací na výstavbě a zvelebení obce je prvořadou akcí výstavba druhého pavilonu školy, na které se má odvést hodnota 2,500.000 Kčs, druhou největší akcí má být příprava nástupního prostoru pro spartakiádu (rozšíření a úprava hřiště), další akcí bude přestavba a zvelebení zdejší knihovny. Další akcí bude přestavba ulice od MNV ke křižovatce u Lázníčků v podzimních měsících.

I osady soutěží.

Se svými náměty na zvelebení prostředí a vzhledu přišli i zástupci všech osad. Tak Nové Ransko chce opravit stávající veřejné osvětlení, upravit veřejné plochy a prostranství a vybudovat malou skládku odpadků, Benátky provedou úklid veřejných ploch a zahájí výstavbu prodejny potravin, Kohoutov provede úklid po osadě a bude pracovat na úpravě veřejné cesty, Údavy vybudují skládku odpadků, upraví si budovu občanského výboru, provedou opravu veřejného osvětlení, místní studně a upraví okolí požární zbrojnice, Stružinec upraví si místo pro skládku odpadů.

Započetí prací na uvedených akcích bylo vyhlášeno Místním výborem Národní fronty, Národním výborem a občanskými výbory na osadách jarní bleskovkou na dny 30. března, 20. a 27. dubna a na podzim na dny 14. září a 5. a 26. října.

V měsíci únoru 1985 byla dle daných směrnic provedena inventarizace obecního majetku. Byla zjištěna a vyčíslena částkou Kčs 31,235.000 Kčs. Na jaře bylo provedeno obvyklé školení CO, zdravotnické a seznámení s politickou situací ve státě a ve světě.

Dnem 30. května ukončila svoji činnost v obci místní pečovatelka o staré a nemocné občany pro malý počet zájemců o tyto služby.

V roce 1985 byla vyasfaltována finančním nákladem JZD a MNV spojovací cesta mezi Ždírcem a Starým Ranskem.

Na plenárním zasedání 5. července bylo rozhodnuto o dalším využití domu uvolněného odchodem Sboru veřejné bezpečnosti loňského roku do Chotěboře. Domu bude využito pro zabezpečení pečovatelské služby pro staré občany, kteří nechtějí odejít do domova důchodců. Úprava domu pro tento účel bude provedena v příštím roce.

V roce 1985 bylo postaveno a kolaudováno 9 rodinných domků s 10 bytovými jednotkami.

Místní hospodářství.

Rozsah služeb místního hospodářství se v tomto roce celkem nezměnil. Umístěny jsou v domě po Valíkových. Je zde sběrna prádla a oděvů k praní, čištění a mandlování, sběrna obuvi do opravy, sběr pneumatik k protektorování, sběr elektrospotřebičů, vysavačů, žehliček, praček a ždímaček do opravy. Okresní podnik služeb provádí zde i jednou týdně sklenářské práce – zasklívání oken.

Činnost akce „Z“.

Ježto rokem 1985 končí sedmá pětiletka a zároveň volební období, bylo provedeno zhodnocení celkové činnosti MNV v průběhu uplynulých pěti let. V průběhu volebního období byly realizovány v investiční činnosti „Z“: výstavba školní kotelny a inženýrských sítí k budoucímu areálu základní školy v hodnotě díla 2,192.000 Kčs, I. pavilon základní školy za 5,136.000 Kčs, II. pavilon za Kčs 5,430.000 Kčs, zahájena výstavba prodejny smíšeného zboží v osadě Benátky s dosud vytvořenou hodnotou díla 210.000 Kčs.

Nebyla realizována akce „Kanalizace Nový Studenec“, na kterou bylo MNV Horní Studenec zajištěno pouze zpracování projektové dokumentace.

Na úseku neinvestiční části akce „Z“ byly realizovány akce dětské hřiště v hodnotě díla Kčs 20.000, a úprava plochy nástupiště TJ Tatran Ždírec v hodnotě díla 104.000 Kčs a oprava a modernizace prostor střediskové knihovny v hodnotě díla Kčs 196.000 Kčs.

Klub důchodců.

Pro nedostatek investičních prostředků nebylo realizováno zřízení kiosku prodeje novin a časopisů okresní správou spojů Havlíčkův Brod. Adaptací prostor bývalého MNV v čp.1 byl na úseku péče o staré občany vybudován klub důchodců nákladem 96.000 Kčs a zabezpečována až do poloviny 1985 pečovatelská služba v samotném Ždírci nad Doubravou. Na osady se tuto službu nepodařilo rozšířit proto, že OÚSS^{lxxxiv} Havlíčkův Brod neměl možnost zabezpečit motorové vozidlo pro dovoz obědů a limit pracovních sil, ač požadavků občanů z osad bylo dosti, nejvíce z osady Benátky.

Z úseku výstavby nových bytových jednotek a technické vybavenosti k rodinným domkům byl vysoce překročen plán výstavby bytů v rodinných domcích – bylo postaveno 56 bytů v rodinných domcích – a objem technické vybavenosti k rodinným domkům z původních 900.000 Kčs vzrostl na 1,420.000 Kčs.

Stavební činnost.

Do poloviny roku 1985 byl v předstihu zabezpečen i dostatek stavebních míst pro výstavbu rodinných domků. Zpřísněním podmínek pro vyjímání pozemků ze zemědělského půdního fondu projeví se potíže s uspokojováním žadatelů o přidělení parcel k výstavbě rodinných domků. Započítí výstavby dalšího družstevního domu bylo stavebním bytovým družstvem Havlíčkův Brod odsunuto na rok 1987.

Úkoly z úseku školství a kultury byly splněny beze zbytku. Vlivem vysokých hygienických požadavků nedošlo k realizaci podjeselského oddělení mateřské školy ve vykoupěném domku po paní Kasalové. Adaptován byl nákladem 176.000 Kčs pro potřebu školní družiny a pionýrů.

Na úseku dopravy byly vybudovány otočky autobusů v Údavech a ve Stružinci, upravena ulice „ke stadionu“, opravena a modernizována nádražní budova ČSD ve Ždírci, upraveno nástupiště v zastávce ČSD Stružinec, vše to nákladem 1,230.000 Kčs.

Požární nádrž „Bělouškova sádka“ byla vybetonována nákladem Kčs 240.000 za finanční spoluúčasti České státní pojišťovny, opravena kanalizace v osadě Benátky, Nové Ransko a Horní Studenec nákladem 94.000 Kčs.

Sběr odpadů.

V roce 1985 dočkali jsme se i kontejnerů na odpadové sklo, které by se mezi odpadky nemělo již na skládkách vyskytovat.

Sběrnou odpadových surovin prošlo v roce 1985 107.350 kg železa, 81.178 kg papíru, 3.230 kg textilu, 2.030 kg skla, 3.464 kg barevných kovů a 2.464 kg starých baterií.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Vývoj počasí roku. Léto na polích.

Počasí roku 1985 lze z pohledu ne plně na něm závislého člověka charakterizovat jako značně nepříznivé s výkyvy, které způsobily dosti obtíží v činnosti zemědělské i zahrádkářské a značně ovlivnily úrodu i sklizeň. To platí zejména o první polovině roku a snad jen zde, na Vysočině. Po dosti teplém podzimu roku 1984 přišel leden značně studený. Sněhu bylo dost, lyžovat se dalo nejméně 14 dní v měsíci. Největší mrazy byly v první dekádě a přesáhly v noci několikrát –20 až –25 °C. Obvyklé oblevy se nedostavily a studené počasí vydrželo i přes celý únor, přičemž v půli měsíce klesla teplota ještě několikrát pod –20 °C. Sníh ležel přes celý únor, noci byly po celý měsíc pod bodem mrazu. Studený byl i březen, bílo bylo téměř celý měsíc, i když poslední dekáda byla již trochu teplejší a trochu jarní. V dubnu byly bílé již jen asi tři dni, ke konci měsíce bylo zase dost chladno, 1. květen byl deštivý a taktak, že se nechumelilo a celý měsíc pak byl dosti nepříznivý, i když nebyl nejchladnější. Deštivé počasí a málo slunce projevilo se i ve vzrůstu vegetace, která zůstala ve vývoji značně pozadu. Stejný byl i další měsíc červen. Nezanechal dojem měsíce letního. Pokusy našich zemědělců usušit sena skončily nezdarem. Většina sena skončila v silážích. Deštivo bylo i v červenci, který byl přece jen již trochu teplejší. Vázlo dozrávání plodin a ovoce. Vypadalo to na značně opožděnou sklizeň, i když ne zrovna nejhorší. Trochu to spravil příznivější srpen. Žně se přesunuly ve zdejší krajině na září, kdy bylo trochu více slunce a umožnilo sklídit aspoň slámu trochu suchou. Zeleného krmiva narůstalo po celé léto nadprůměrně, avšak sklídit ho suché bylo skoro nemožné. Si-

lázní prostory byly zcela zaplněné a zařízení k dosoušení krmiv nestačila. Měsíc říjen byl pak již zcela pěkný, k dozrání různých plodin a ovoce však už nestačil. Brambory sklízely se proti předchozímu roku asi o 14 dní později, nebyly snad plísní tolik napadeny, nehnily nám tolik jako v letech předchozích. Vypadalo to na časnější příchod zimy. Listopad byl pak mimořádně studený, sníh přišel již 12. listopadu do plné podzimní práce, listí bylo opět převážně ještě na stromech. Bílo bylo pak až do doby předvánoční, sníh slezl a Vánoce byly pak, možno říci jako obvykle zase na blátě.

Úroda ovoce.

Přírodní pohromy se naší krajině letos trochu vyhnuly, nebylo ani tolik bouřek jako jiná léta. Kromě žita nebylo též ani tolik polehlého obilí, obvyklé podzimní mrazíky také nepřišly a choulostivější plodiny sklízely se až do konce října. Jablka nám na stromech nevyzrála, nebylo jich také mnoho, řada druhů nedala letos ovoce. Švestky zde vůbec nebyly, šarka je vyřadila snad již nadobro. Odpadová jablka se letos nevykupovala a v moštárně bylo trochu života jen asi po dvě půldne. Hodně se urodilo letos jeřabin, zářily na stromech okolo silnic, snad je letos ani nevykupovali a ani hejna kvíchal nepřiletěla včas, aby nadúrodu využila. Zmrzly v listopadových mrazech a větry je pak již změkklé sházely dolů.

Houby rostly letos také jen málo, často bylo v lese více houbařů než hub, každý chtěl si trochu na zimu nasbírat. Vysbírával se kdejaký podhříbek, holubinka či václavka. Mezu nanosly včely také jen málo, mnoho včelařů říkalo, že žádný a konve na med vracely se letos do úpravny v Praze poloprázdné.

III. Výstavba socialismu na vesnici. JZD.

Stav v JZD.

Výměr zemědělské půdy, zaměření, specializace jak rostlinné, tak i živočišné výroby družstva se ani v letošním roce neměnil. Nezměnily se podstatně stavy skotu ani počet členů družstva. Pokračovalo se ve zlepšování životních podmínek pracovníků družstva i pracujících důchodců. Uskutecnila se opět řada zájezdů pro členy, důchodce a děti družstevníků. Komise sociální scházela se každý měsíc a řešila problémy sociálního charakteru, řešila úrazovost, nemocnost, sociální výpomoci, odměny

věrnostní, jubilea členů a důchodců a jich lázeňskou léčbu. Akcí bylo dost i pro komisi kulturní a další.

Rostlinná výroba.

Letošní rok je hodnocen jako nejúspěšnější rok v celém dosavadním hospodaření družstva. Všechny ukazatelé rostlinné výroby byly splněny, a to nejen za letošní rok ale i za celé období 7. pětiletky. Růst intenzity zemědělské výroby je závislý na řadě opatření zaměřených za lepším využití půdního fondu a zvýšení úrodnosti půdy. Patří sem zejména snížení půdní kyselosti, lepší hospodaření organickou hmotou, úprava vodního režimu v půdě a další akce. V druhé polovině roku byla zahájena poslední investiční akce na úseku meliorací. Odvodnění 55 hektarů zamokřené půdy s finančním nákladem 2 mil. Kčs.

Žňové výsledky.

Obiloviny.

Vlivem přírodních klimatických podmínek na podzim roku 1984 nebyly vytvořeny optimální podmínky pro pěstování ozimů, které tvoří 54 % pěstovaných obilovin. Měnila se i odrůdová skladba: zavedena jako nosná odrůda pšenice Regina, kterou doplnily odrůdy Vala a Zdar. Setí jařin v období od 10. do 18. dubna proběhlo plynule, bez rušení a spěchu. Během růstového období nebylo tolik rušících vlivů jako jiná léta, porosty byly vyrovnané a dávaly předpoklad nadměrné sklizně. Ve sklizňovém období, kdy vlivem zpožděné vegetace dozrávaly všechny druhy obilovin těsně za sebou, bylo kromě dvou vlastních kombajnů nasazeno dalších osm obilných kombajnů, takže žně byly skončeny před polovinou září. Hektarový výnos zrna 4,67 t nutno hodnotit v našich klimatických a půdních podmínkách jako nadprůměrný a je také za celou dobu hospodaření družstva nejvyšší.

Len.

Lnem bylo oseto opět 120 ha v poslední dekádě dubna. Vegetace probíhala příznivě a vytrhání celé plochy proběhlo mezi 15. až 25. srpnem. Obracení provedeno třemi dvouřádkovými obrabeči, sklizeň ve formě obřích balíků provedena za relativně pěkného počasí. Na plán 510 t sklízelo se 695 t, i kvalita stonku byla nadprůměrná.

Studené jaro a pokračující chladné počasí v květnu a červnu zapříčinilo sníženou sklizeň sena a krmných porostů. Plynulost sklizně a kvalitu sklizených porostů narušovaly časté deště. Nenahraditelnými pomocníky se ukázaly dva nově vybudované seníky a čtyři velkokapacitní senážní žlaby. Dobrá byla i sklizeň brambor z plochy 20 ha. Sklízely se hned po skončení žní asi do 25. září ještě za pomoci brigád žáků okolních škol. Bezmrázé počasí umožnilo pozdní a tím i vyzrálější sklizeň krmných plodin – řepy a kukuřice, které se sklízely až za pěkných říjnových dní.

Živočišná výroba.

V roce 1985 bylo dosaženo další zvýšení výroby mléka. Průměrná denní dojivost krav činila 10,24 litru, roční 3.738 litrů na dojnici. Celková dodávka mléka byla překročena o 21.632 litrů. Nejvyšší zvýšení bylo docíleno na kravíně ve Ždírci. V odchovu jalovic docíleno bylo zvýšení průměrného přírůstku z 0,549 v roce 1984 na 0,580 kg v roce 1985. Přírůstek skotu činil letos 0,645 proti loňským 0,631 kg. V teletníku byl docílen přírůstek 0,701 kg, což je zatím největší přírůstek za celé existence teletníku. Ztráty úhynem byly jen 5 kusů = 0,26 %. Dobré zkušenosti byly získány s pastvou dojnic.

Stavební činnost.

Jako investiční akce byla vybudována nová silážní jáma na 2.000 m³, dokončena byla v termínu do konce září, kdy bylo ještě možné provést do ní silážování kukuřice. Výstavba seníku dokončena byla do 31. prosince 1985. Jako třetí akce provedena byla výstavba mostní váhy na 40 tun.

Ekonomická část.

Příznivý vývoj hospodaření v roce 1985 obrazil se i v odměňování. Průměr celkových měsíčních odměn u trvale činného pracovníka činil v roce 1985 2.637 Kčs.

Hrubá produkce zemědělské výroby dosáhla v roce 1985 28,652.000 Kčs, z toho produkce rostlinné výroby 11,507.000 Kčs, živočišné výroby 4,812.000, příchovky a přírůstky 12,333.000 Kčs.

IV. Průmysl státní a družstevní obchod.

Stav průmyslu v obci.

Rok proběhl zde bez větších výkyvů. Průmyslové podniky pracovaly s naplněným stavem pracovníků a snažily se splnit stanovený plán. Přímý export byl jen na pile, kde řezivo nakládalo a vyváželo se denně na vagonech částečně přímo zahraničnímu zákazníkovi nebo do přístavu kde se překládalo k další přepravě na loď. Kulatina vyvážela se jen do sousedního Rakouska jejich vlastními auty buď k reexpedici nebo si kulatinu řezali doma sami. Na dvě směny pracovaly po celý rok podniky textilní a pila, též Slévárna Nové Ransko pracovala na 2 směny.

Ceny potravin zůstaly v roce 1985 beze změny, zásobování probíhalo po celý rok dobře. Stížnosti spotřebitelů byly snad jediné v prodeji masa, kde zásobování levnějšími druhy masa nedostačovalo. Některé druhy byly k dostání jen chvíli po otevření prodejny nebo po příjezdu chladicího vozu. Dosti bylo již drůbeže, kachen i hus, též ryb bylo na vánoční svátky dostatek.

Tržby obchodů.

Finanční tržby místních obchodů v roce 1985 (v tis. Kčs):

Prodejna	1974	1980	1984	1985
Benátky	–	1.106	1.001	1.030
Kohoutov	459	511	601	604
Nové Ransko	549	833	775	778
Podmoklany	–	–	–	982
Údavy	–	–	824	893
Horní Studenec	–	–	–	2.787
Ždírec:				
samoobsluha	4.915	6.633	7.117	7.590
maso – uzeniny	2.424	2.700	2.687	2.977
zelenina	–	201	609	628
textil, obuv	1.233	1.188	1.365	1.438
průmyslové zboží	2.435	4.171	6.363	7.203
stavebniny	4.036	4.962	4.777	(neuvedeno)

Pokračování tabulky Finanční tržby místních obchodů v roce 1985 (v tis. Kčs):

pohostinství:				
Ždírec – u Lázníčků	1.165	1.229	1.342	1.515
Ždírec – u nádraží	642	703	621	696
Benátky	–	–	179	175
Horní Studenec	–	–	–	126

Stav zásobování.

Zásobování obyvatelstva brambory na zimu se letos trochu zlepšilo, brambory již tolik nehnily a jejich kvalita se též trochu zlepšila. Byly dovezeny asi o dva týdny později než loni a snad i to mělo vliv na to, že nám ve sklepích tolik nehnily. Dovezli je hromadně k prodejně zeleniny a každý, kdo si je objednal, musil si je sám odvézt domů, což bylo kritizováno zvláště od starších či nemocných lidí jako nedostatek služeb obyvatelstvu. Stály opět Kčs 160 za 100 kg. Zelí pro zimní zásobení bylo též dost, cena 1 Kčs za 1 kg zůstala, bylo to však zelí převážně letní nebo alespoň s letními druhy pomíchané.

V. Úpravy obce, doprava a spoje.

Brigády a výstavba.

Brigádnická činnost k zvelebení a zlepšení prostředí v obci ani v tomto roce nepolevila. Během roku bylo zapotřebí na mnoha úsecích pomoci, přiložit ruku k dílu, opravit to i ono, zlepšit, upravit. Provést každoroční jarní úklid, předmájový úklid a výzdobu k 1. máji a k dalším příležitostem. Největším úkolem tohoto roku bylo dokončení druhého pavilonu školy. Ke konci roku byl již pavilon hotov, zbývalo jen vybavit ho potřebným zařízením a nábytkem a oživit ho školáčky, kteří již léta na to čekají. Výstavba rodinných domků neustala, postavilo se a bylo kolaudováno 9 rodinných domků s deseti bytovými jednotkami. Výstavba dalšího družstevního domu byla pro nedostačující počet zájemců odložena na rok 1987. V pozdních měsících přišla konečně na řadu též úprava ulice chrudimské, listopadové mrazy narušily však harmonogram zemních prací hned při jejich počátku.

Na osadách pracovalo se také na úkolech nutných, neodbytných, prospěšných všem. Tak v osadě Benátky započato s pracemi na výstavbě prodejny. Rozhodnuto postavit ji na návsi v horní části obce. Na nejvyšším bodě – 614 m. Do Vánoc byly již vybetonovány základy, jak plán prací určoval. Na Novém Ransku provedli úpravu veřejného osvětlení, v Údavech upravili si v bývalé škole místnosti na schůzování a ve Stružinci upravili si prostor na skládku odpadů.

VI. Veřejný život.

Plesy a zábavy.

Plesová činnost tohoto roku nelišila se svým rozsahem od let předchozích. Obvyklý ples požárníků a sportovců konal se v sále u Lázníčků v lednu a v únoru. Oslava únorových událostí konala se v předvečer událostí v sále kina za aktivní účasti zdejších školních dětí. Slavnostní setkání v předvečer čtyřicátého výročí zatýkání v Křížové konalo se v křížovském kině za velké účasti z širokého okolí. Žijí již jen tři účastníci tehdejšího masakru zatčených a odvečených odbojových pracovníků. Oslava Mezinárodního dne žen konala se 3. března ve zdejším kině. Letošní beseda s důchodci konala se ve velkém sále u Lázníčků v neděli 21. dubna za účasti 114 důchodců. Na „křeslo pro hosta“ zasedl tentokrát MUDr. Ceral z Chotěboře a promluvil k přítomným o stavu zdravotnictví a zdraví občanů v obvodě.

24. dubna uspořádán byl v sále kina vzpomínkový večer ke 115. výročí narození V. I. Lenina.

25. dubna složili slavnostní slib noví pionýři ze dvou tříd PO SSM.

Dne 27. dubna proběhla obcí spartakiádní štafeta Dukla–Bratislava–Praha, zde v trase Staré Ransko–Křížová, Benátky, Horní Studenec a Sobiňov–Ždírec. Pořadatelem byla TJ Tatran za spoluúčasti MV NF.

Měsíc duben byl zakončen, jako každým rokem, pálením čarodějnic, dnes ohni přátelství a míru za nezbytné účasti všech kluků i starších občanů.

Oslavy 40. výročí osvobození.

Čtyřicáté výročí ukončení okupace a druhé světové války v první dekádě května bylo zde i v celém státě zvláště slavnostní. Ve Ždírci bylo spojeno s druhým setkáním ždíreckých rodáků opakovaným po 10 letech.

Oslavy svátku práce – 1. máj – konal se v dohodě opět ve Ždírci za účasti osad a obcí Horní Studenec, Sobíňov, Křížová, Staré Ransko a Hluboké. Počasí zlobilo, bylo jen několik stupňů nad nulou, nad Hlubokou byly vidět bílé pásy sněhu. Na manifestačním setkání na náměstí promluvil tajemník ONV Havlíčkův Brod Jan Fišer a hrála pak dechová hudba. Zdravici přednesl i člen sovětské armády, který s námi pochodoval ze seřadiště na vyzdobené náměstí. V budově staré školy byla uspořádána výstava lidové umělecké tvořivosti ve dnech 1. až 11. května. Na hřišti Tatranu byl odpoledne turnaj žákovských družstev v kopané.

Dne 5. května provedli pionýři slavnostní položení kytic k památníku padlých ve Slavětíně, u Sobíňova a u bývalé hájenky „na Rudě“. Na Žákově hoře u „Stříbrné studánky“ provedli žďárští kulturní pracovníci „Otvírání studánek“ od Bohuslava Martinů. Byla tu i početná skupina hostů ze Sovětského svazu, kteří zde ve válce bojovali v partyzánských skupinách.

Dne 7. května uvedli v sále kina pionýři a žáci zdejší školy slavnostní akademii „40 let žijeme v míru“.

V podvečer 8. května položena kytice květin na hrob rudoarmějců na hřbitově v Křížové. Večer pak na slavnostním shromáždění ke 40. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou měl projev Ing. Švec z Havlíčkova Brodu v sále kina.

Sraz rodáků.

Příští den, 9. května, byl již ve znamení setkání ždíreckých rodáků. Během dopoledne sjížděli se pozvaní rodáci všemi možnými dopravními prostředky do svého rodiště. Po obědě uskutečnilo se v sále kina setkání hostů s kulturním programem. V 18 hodin zúčastnili se pak obvyklého vzpomínkového průvodu k pomníku obětí obou světových válek. Projev u pomníku měl poslanec NS Jaroslav Brabec. Večer pak konala se májová veselice v obou sálech restaurace u Lázníčků. O přespání těch, kdo neměli zde již příbuzné – bylo postaráno v kulturním domě zdejších Východočeských dřevařských závodů v Novém Ransku.

10. května – den otevřených dveří – exkurze do zdejších podniků Bytex a Východočeské dřevařské závody, kde podán návštěvníkům odborný výklad vedoucími pracovníky. Otevřena a přístupna byla i základní škola, zatím první pavilon. V jídelně základní školy byla umístěna výstavka z budování obce, fotodokumentace a kroniky. Po společném obědě byla

pak všem účastníkům setkání umožněna hromadná návštěva Leškovic, kde se konala Okresní slavnost míru a československo-sovětského přátelství spojená s Mezinárodním družstevním dnem.

Poslední den setkání, 11. května, konala se na zdejším hřišti místní spartakiáda – ukázky spartakiádních skladeb. Pak se hosté, vesměs velmi spokojení s návštěvou rodiště, vraceli do svých domovů.

Sto let slévárny Nové Ransko.

Vznik továrny vracuje se do roku 1885, kdy Jan Pujman starší začal v čp. 81 provozovati živnost strojnickou. V roce 1906 dělila se živnost již na strojírnu a slévárnu. Nový závod v malé osadě zvané dříve Pravnov rostl a mohutněl. Vyráběly se zde žentourové mlátičky, řezačky slámy a kr-miva, později již modernější stroje – čisticí mlátičky a benzinové motory. Mechanizace tu pochopitelně mnoho nebylo a také výtěžky pracovníků nebyly velké. V době první světové války pracovalo zde asi 60 dělníků. Vedení ujímala se nová generace Pujmanů, firma však se neměnila. Vyráběly se nadále zdokonalené obilní mlátičky PLUTO, naftové a petrolejové motory stejné značky, později i traktory a travní motorové sekačky. Závod se zveleboval, rostl sortiment výrobků, přišly i stížnosti a boje dělníků za spravedlivé zvýšení mezd. Za vystavované výrobky obdržel závod řadu medailí a čestných uznání, vlastnil také několik patentů. Ke konci druhé světové války pracovalo zde již 200–300 lidí na výrobě válečného materiálu pro Říši. Po ukončení války byl závod znárodněn, měnil několikrát svoji firmu a sortiment výrobků. Později dislokována zde slévárna šedé litiny pro Chotěbořské kovodělné závody v Chotěboři, k nimž byl pak závod i přičleněn. Nyní je zde zavedeno odlévání hliníkových a bronzových odlitků a s nimi spojená i velká modelárna. Z Pujmanů nežije tu již nikdo, jen mezi staršími lidmi sem tam setrvává ještě továrna „Pujmanova“.

Mlýn ve Stružinci.

V nejmenší osadě Ždírci – Stružinci – kde žije již jen něco kolem padesáti lidí, rozvířila se v tomto roce hladina klidu či polospánku, když spisovatelka Helena Šmahelová umístila sem děj druhého dílu své rodinné trilogie. Šmahelův mlýn ve Stružinci nepamatují ani nejstarší obyvatelé osady, po mlýně nejsou již žádné stopy a není tu také žádný mlynářský

rybník. Co jen za sto let může všechno zaniknout a beze stopy zmizet! Mlýnek stál až do postavení železnice po půlce minulého století v místech křižování cesty Stružinec – Údavy se železniční tratí, tedy zhruba v prostoru dnešní železniční zastávky. Dosti bylo debat, byla-li opravdu existence mlýna skutečností, i když přijela i sama známá spisovatelka z Prahy ověřit si ex post některé místní podrobnosti. Hodně podobná je i historie ždíreckého mlýna, který při přidělování domovních čísel asi před 200 léty dostal číslo 1. Zmizel též z povrchu zemského také tak dokonale, že dobrá polovina občanů ždíreckých byla by na rozpacích, kde asi jen ten mlýn mohl být. Lokálně, kde mlýn stával, než před 100 léty vyhořel, říká se dosud „na mlejnků“, což však zná jenom nemnoho našich občanů.

VII. Politický a kulturní život, škola.

Kulturní a společenský život nedoznal ani v roce 1985 podstatnějších změn. Všechny stávající spolky zůstaly při životě, u některých byla činnost trochu živější. Cesty do ciziny o dovolených poněkud oslábly, snad tím, že byly znatelně dražší, snad že mnozí přišli na to, že máme dosti možností doma, že máme krásné hory, hrady a zámky, města a krajiny vybízející přímo k návštěvě. Opakovaly se autobusové zájezdy ponejvíce jednodenní na různé výstavy, slavnosti a divadelní představení. Podniky jako Východočeské dřevařské závody, Bytex, Chotěbořské kovodělné závody Nové Ransko pořádají každoročně zájezdy pro své bývalé zaměstnance.

Ždírecký zpravodaj skončil.

V druhé polovině roku zastavilo se pravidelné vycházení zpravodaje, který soustřeďoval na svých stránkách život obce. Pro národní výbor byl to téměř nepostradatelný informační prostředek, byl dodáván do každé rodiny zdarma, přinášel zprávy a informace spolehlivě a přesně. Hlinecký provoz východočeských tiskáren přestal zpravodaj tisknout a nová havlíčkobrodská tiskárna, velmi výkonná a moderní vyžadovala tak dlouhé dodací lhůty, že poslední výtisk ze září 1985 dostal se na stůl občanům s několikatydenním zpožděním a byl přitom pro MNV neúnosně drahý. Snaha tisknout zpravodaj po dřívějším způsobu doma na cyklostylu narazila na nedostatek vhodného papíru, který se nepodařilo

v potřebném množství opatřit. Hledají se nové cesty a možnosti, aby časopis alespoň ve čtyřech výtiscích do roka mohl vycházeti. Zvláště nyní po připojení Horního Studence s jeho rozlehlostí a mnoha osadami bylo by ho pro informovanost občanů naléhavě třeba. Výtisk ze září 1985 byl zatím posledním číslem Ždíreckého zpravodaje po jeho dvacetiletém vycházení.

Činnost spolků v obci.

SPOZ.

Sbor pro občanské záležitosti vyvíjel dále svoji činnost v péči o staré a postižené občany, o děti narozené a vstupující do života. Návštěvy rodin postižených úmrtím člena rodiny, nekrology přede dnem pohřbu a rozloučení se zesnulým nad hrobem či při kremaci, staly se pravidlem.

Knihovna.

Místní knihovna byla před půl roku pro veřejnost uzavřena. Bylo nutné provést vnitřní přestavbu, přičemž jedna místnost byla zařízena co čítárna a další co knihovna mládeže. Přemístěn byl též vstup do knihovny, zavedena voda a zlepšeno vytápění. Vyměnila se i vedoucí knihovny. Dosavadní knihovnice Marta Vosecká odešla na nové pracoviště v Bytexu a na její místo nastoupila na podzim s. Iva Sklenářová, rozená Milfajtová. S novým otevřením knihovny byl zaveden i komisionální prodej knih zájemcům.

Požárníci.

Požárníci neměli ani letos příležitost zachraňovati majetek občanů proti ničivému živlu. Činnost jejich soustředila se v preventivní péči, ve cvičeních a v jarních prohlídkách půdních prostorů a komínů.

Škola.

Škola zabydlela se již pevně v prvním pavilonu a při částečném přechodném využití pavilonu jídelny jako učeben přestalo se již s vyvážením dvou tříd žáků do Slavíkova. Po celý rok pracovalo se na výstavbě a dokončení druhého pavilonu školy. Ke konci roku bylo jednáno s občany osady Benátky o převedení jejich dětí do ždírecké školy. Občané nesouhlasili s převedením z důvodu zavedených autobusových spojů,

o které by prý osada přišla, a tak budou děti této osady ještě nadále jezdit do Křížové.

Zahrádkáři.

Zahrádkáři nemohli letos pro nevelkou úrodu ovoce využít zřízené moštárny. Moštovalo se jen asi třikrát, ovoce sklídilo se málo a přebytky k moštování nebyly. Úsilí o získání vhodného pozemku pro další zahrádkářskou kolonii zdejších zájemců v jednání v Horním Studenci a v Sobíňově nemělo zatím kladného výsledku. V podzimních měsících začalo jednání o vyčlenění nevyužitého pozemku v sousedství Nového Ranska. Zatím nedošlo k rozhodným a konkrétním závěrům.

Myslivci.

Myslivci těšili se ze zlepšení poměrů na našich polích, kde již bylo možno spatřit sem tam i prchajícího zajička. Koroptve, křepelky a bažanty jsme ve zdejšímu prostoru ještě vidět nemohli. Ždírečtí rorýsi asi náš prostor pro nemožnost hnízdění opustili. Na opravené nádražní budově a na domě Rudných dolů byly zazděny přístřešní průduchy, a tak jim nezbylo než krajinu opustit. Je to další citelné ochuzení přírody v naší bezprostřední blízkosti. Zůstává nám tu již jen nevelké hejno vrabců poletujících po vesnici a kolem objektů JZD. Špačkům přestali naši kluci budky vyvěšovat, hnízdí sotva jeden pár v obci. Kos nenajde v obci jehličnatý strom k umístění svého bytu, i když je v tom dosti nevybíravý. Dosti rozšířil se jen potkan v naší kanalizační síti, sem tam přežije ještě krtek, pokud ho zahrádkář o život nepřipraví. Své bytí uhájila po řadu let černá zvěř – divoké prase. Je to tulák, který využívá pole i lesa, nezdržuje se na jednom místě, je to všežravec, který nedá tolik herbicidy a pesticidy a snáší dobře bídu po řadu měsíců. Není jich však mnoho a spatřit ho v přírodě je dosti velká náhoda.

Červený kříž.

Červený kříž provedl jako každým rokem na jaře pravidelný odběr krve a během roku organizoval několik zdravotnických přednášek, které přednesla zdejší lékařka Marie Nováková.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

Sport a hřiště.

Hlavním úkolem TJ Tatran toho roku bylo zajistit nácvik pro celostátní spartakiádu 1985. Ždírecká jednota nacvičila 5 skladeb včetně žen a mužů a základní škola další dvě skladby. Místní spartakiáda byla provedena při sjezdu ždíreckých rodáků a vystoupilo na ní 510 cvičenců v sedmi skladbách. Okolní jednoty pomohly a posílily ji se svými cvičenci. Uskutečnila se poslední den setkání – 11. května – za krásného počasí za účasti 2.000 diváků.

Ze sportovců vedl si nejlépe oddíl dorostenců. Vyhráli krajskou soutěž a postoupili do krajského přeboru, kde si vedou dobře. Ostatní oddíly byly v tomto roce asi uprostřed tabulky.

Během roku bylo dokončeno škvárové hřiště v hodnotě 300.000 Kčs. Provedena byla výměna celého vodovodního řádu na sportovním středisku.

O zábavách zmínili jsme se již v oddíle VI. Až na měsíc květen nevymykalo se z rámce průměru.

Celostátní spartakiádu sledovali jsme se zájmem a hrdostí na obrazovkách televizorů. Počasí trochu zlobilo, Praha však hýřila mládím a zpěvem.

Po zdravotní stránce prošel rok bez hromadných chorob či rušivých epidemií. V zubním ambulatoriu se situace též trochu zlepšila, obsazeno bylo ke spokojenosti občanů bez výluk.

V únoru vyskytla se opět blízkosti vztelklna přenesená liškami. Vyhlášená kontumace zatím na dobu jednoho roku.

Zhoubný roztoč Varroa vyskytl se na včelíně v Čečkovcích, opatření k zastavení jeho šíření postihlo celé území okresu.

IX. Pohyb obyvatelstva, život lidí.

Připojením Horního Studence s osadami zvýšil se k 1. červenci 1985 počet obyvatel obce o 625 obyvatel. K 1. lednu 1986 měl Ždírec jako obec již 3.053 lidí. Za rok 1985 zemřelo celkem 29 lidí a narodilo se 34 dětí.

Zemřelí občané.

Štický Luděk ze Ždírci čp. 187, narozen 20. prosince 1960, zemřel 1. února. Studující medicíny v Plzni, odešel dobrovolně, 25 roků.

Dufková Marie ze Stružince čp. 25, 86 roků, narozena 22. listopadu 1898, zemřela 19. února.

Pátek Bohuslav v Kohoutova čp. 12, 89 roků, narozen 27. srpna 1896, zemřel 21. února.

Stehno Jan z Kohoutova čp. 35, 79 roků, narozen 6. června 1906, zemřel 2. března.

Mrázková Františka z Hudče čp. 12, 82 roků, narozena 27. února 1903, zemřela 15. března.

Josková Anna ze Ždírcce čp. 113, 73 roků, narozena 15. července 1912, zemřela 30. března.

Kalita Josef z Benátek čp. 21, 73 roků, narozen 29. července 1912, zemřel 5. května.

Zdražil Eduard z Benátek čp. 10, 85 roků, narozen 4. ledna 1900, zemřel 10. května.

Kolářová Marie z Benátek čp. 61, 76 roků, narozena 11. ledna 1908, zemřela 19. května.

Zatřepálek Karel z Horního Studence čp. 19, 78 roků, narozen 26. října 1908, zemřel 5. května.

Misařová Květoslava ze Ždírcce čp. 90, 69 roků, narozena 18. června 1916, zemřela 25. května.

Janáčková Alžběta ze Ždírcce, 87 roků, narozena 18. listopadu 1898, zemřela 26. května.

Horníček Jan ze Ždírcce, 58 roků, narozen 10. listopadu 1926, zemřel 9. června (infarkt).

Drápalík Jan z Údav, 75 roků, narozen 24. prosince 1910, zemřel 17. června.

Piklová Julie ze Ždírcce čp. 41, 86 roků, narozena 30. dubna 1899, zemřela 18. června.

Homolková Jaroslava ze Ždírcce, 75 roků, narozena 14. srpna 1910, zemřela 18. června.

Kratochvílová Marie z Horního Studence čp. 15, 92 roků, narozena 12. června 1893, zemřela 12. června.

Stehno Václav z Horního Studence čp. 85, 63 roků, narozen 28. září 1922, zemřel 17. června.

Němcová Marie z Horního Studence čp. 28, 68 roků, narozena 20. července 1917, zemřela 5. července.

Poula František ze Ždírcce čp. 65, 84 roků, narozen 3. července 1901, zemřel 19. července.

Charvátová Marie ze Ždírcce čp. 157, 82 roků, narozena 1. října 1903, zemřela 16. srpna.

Sedlák Libor ze Ždírcce čp. 302, 29 roků, narozen 30. května 1956, zemřel 27. srpna (autonehoda).

Zvolánková Marie ze Ždírcce čp. 199, 83 roků, narozena 14. února 1902, zemřela 31. srpna.

Zárubová Marie ze Stružince čp. 2, 72 roků, narozena 30. listopadu 1913, zemřela 10. září.

Černý Jaroslav, bydlel ve Ždírci čp. 40, 77 roků, narozen 1. února 1908, zemřel letos v Ústí nad Labem.

Štěpánková Božena z Kohoutova čp. 47, 75 roků, narozena 22. června 1910, zemřela 6. září.

Trnka Antonín z Kohoutova čp. 3, 81 roků, narozen 26. července 1904, zemřel 16. října.

Novák Václav z Horního Studence čp. 42, 81 roků, narozen 28. července 1904, zemřel 6. října.

Krejčová Marie z Horního Studence čp. 39, 77 roků, narozena 30. března 1908, zemřela 15. listopadu.

Stehnová Růžena ze Ždírcce čp. 340, 72 roků, narozena 19. července 1913, zemřela 21. listopadu.

Špinarová Dobromila z Kohoutova čp. 1, 60 roků, narozena 26. prosince 1925, zemřela 26. prosince.

Uchytlová Emilie ze Ždírcce čp. 321, 75 roků, narozena 13. března 1910, zemřela 24. prosince.

Stehnová Marie z Horního Studence čp. 50, 87 roků, narozena 13. září 1898, zemřela 24. prosince.

Průměrný věk letos zemřelých občanů činil 74,3 roků.

Dva století v Křížové.

V sousední Křížové dožil se v lednu 1985 100 roků Jan Zvolánek, legionář z první světové války, dlouholetý obecní „policajt“. Byl snad nejznámější osobou v Krucemburku – Křížové. V prosinci 1985 dožila se 100 let paní Mašková, rozená Janáčková. Bydlela v bývalém lihovaru u parku a byla poslední z rodu lihovarských Janáčků. Zemřela krátce po dosažení stovky u příbuzných v Praze.

Dne 10. března 1985 zemřel v Moskvě 13 měsíců úřadující předseda rady ministrů Konstantin Ustinovič Černěnko. Jeho nástupcem byl druhý

den zvolen Michail Sergejevič Gorbačov. Byl podstatně mladší svých předchůdců (54 roků) a provedl ještě v roce 1985 řadu změn ve vedení svého státu. V listopadu 1985 sešel se ve Švýcarsku s americkým prezidentem Ronaldem Reaganem.

V Praze byl v květnu 1985 na další období zvolen prezidentem naší republiky opět Dr. Gustáv Husák.

Nehody a přírodní katastrofy.

Z nehod a přírodních katastrof, které upoutaly pozornost celého světa nutno se zmínit o havárii letadla Air India – Boeing západně od Tokia, při níž zahynulo všech 329 osob na palubě a další ke konci roku při startu letadla z letiště na New Foundlandu s počtem obětí 248. Z přírodních katastrof bylo to zemětřesení v Mexiku, při němž zahynulo více než 6.000 lidí a raněno 20.000. V hlavním městě Mexiku zřítilo se při něm 40 mrakodrapů a 700 budov. Další a největší katastrofou roku byl výbuch sopky Nevado del Ruiz v Kolumbii dne 13. listopadu 1985. Zasypano bylo město Armero s téměř 20.000 obyvateli, celkový počet obětí byl přes 27.000.

Politická situace ve světě byla krajně napjatá. Zbraněmi harašilo se všude ve světě, staré konflikty se neurovnávaly a nové neustále vyvstávaly.

I. Národní výbor.

Změny na MNV.

Na národním výboru došlo v roce 1986 k různým změnám. Největší změny nastaly po provedených volbách v květnu, kdy ve složení poslanců nastala změna zvolením nových zástupců, kdy v řadě případů nastoupili synové či dcery, aby vystřídali stárnoucí rodiče a do vedení dostalo se více mladé krve, lidí životem tolik neopotřebovaných. Věkový průměr zástupců obce tím znatelně poklesl. Řekl bych, že to bylo téměř nutně zapotřebí. My starší, rození v první světové válce nebo krátce po ní prožili jsme mnoho nedobrého ve svém životě, což zanechalo často neblahé rysy v životě i v postoji k němu. Kdo prožil dvě světové války, těžké poválečné doby, boj proti cizí vládní moci, prošel dobou nezaměstnanosti a bídy, nutně musí mít jiný postoj k dění ve státě a v životě vůbec. Generace nová toto vše nepoznala. Vyrůstala v míru, v budování nového socialistického života, v dostatku životních potřeb a již i alespoň zčásti v narovnaném směru života.

Ve vlastním aparátu národního výboru změny téměř nenastaly. Není to snad ani žádoucí.

Obec Horní Studenec se svými sedmi osadami začlenila se mezi ostatní ždírecké osady, jakoby jakživa mezi ně patřila.

Během roku zasedala rada národního výboru 26krát, z toho asi 3krát jako výjezdní zasedání v Horním Studenci, plénium národního výboru zasedalo šestkrát během roku.

Vyhodnocení.

Na plenární zasedání dne 19. dubna přinesl zástupce okresního národního výboru výsledek hodnocení soutěže národních výborů v rámci kraje, z něhož vyšel Ždírec jako první s finančním dohodnocením Kčs 50.000.

Místní provozovna.

Jako vedoucí místních provozoven nastoupil v půli roku Josef Pavlíček z Horního Studence, jako pracovník provozoven nastoupil Pavel Marek. Jako uklízečka provozních místností MNV nastoupila Boh. Černá.

V podniku služeb pracují nyní tři zedníci, jeden pracovník při zhotovování drátěného pletiva, 1× týdně pracuje tu sklenář z komunálních služeb v Chotěboři na zasklívání oken a podobných pracích, 5 zaměstnanců obstarává dopravu nákladním vozidlem.

Brigádnické práce.

Na různých akcích v obci a v osadách bylo během roku odpracováno celkem 22.000 brigádnických hodin. Hlavní akcí ve Ždírci byla škola s výstavbou třetího pavilonu. Stará škola toho roku již dosloužila, osiřela, její chodby utichly. Od roku 1890 sloužila co dvoutřídky, pak trojtřídky, za první republiky měly děti možnost přestoupit na měšťanskou školu do Krucemburku, po druhé světové válce povýšila na školu měšťanskou, na což svým prostorem nemohla postačit; vypomohl tu prázdný obecní domek, pak řadu roků i škola ve Slavíkově, která nyní též osiřela a žáčci ze Slavíkova, Údavu, Stružince, Horního Studence a jeho osad vozí nyní autobus k nám do Ždírci.

Škola a školka.

Jako administrativní vedoucí školní jídelny mateřské školy a základní školy nastoupila se začátkem školního roku Miroslava Blažková, absolventka ekonomické školy, když dlouholetá pracovnice na tomto místě Marie Mísařová odešla téměř co sedmdesátiletá na zasloužený odpočinek a Eva Bukovská, vedoucí zdejší pošty, skončila svoji brigádnickou výpomoc. Kapacita mateřské školy je nyní 72 dětí a základní školu navštěvuje v průměru 350 žáků.

Ve školní družině byla návštěvnost velmi malá, byla proto zatím uzavřena. Vedením kroužku SSM (svaz socialistické mládeže) byla pověřena s. Pešková. Bylo utvořeno 15 všeobecných oddílů, 6 kroužků a 2 oddíly mladých požárníků.

Místo pečovatelky o staré či choré občany nebylo letos ještě obsazeno. Pracovnice se zatím nenašla a ani zájemců o tuto službu nebylo dost.

Výstavba dalšího družstevního obytného domu byla odložena na příští rok. Má to být dům o 12 bytech. Zdá se, že bytová tíseň ve Ždírci byla odstraněna, výroba v podnicích ustálena a počet pracovníků naplněn.

Pojmenování ulic v obci.

Pojmenování ulic ve Ždírci, jako návrh, bylo již loňského roku schváleno, zadáno i zhotovení tabulí k označení, nebyly však dodány, a tak k označení letošního roku nedošlo. Hlavní větve trianglu jako ulice dostaly jméno dle svého směru: nejdelší je žďárská s brodskou, jich spojka chrudimská. Z Brodské ulice odbočují 4 krátké uličky směrem k severu či ke trati: první od chrudimské křižovatky je „U kina“, druhá „Pilská“, třetí „Nádražní“, čtvrtá je „Zahradní“. Souběžně s Brodskou, vpravo od zdravotního střediska a školy vede ulice „Spojovací“. Z náměstí „9. května“ vybíhají 4 ulice, a to k východu „Školní“ a „Pionýrů“, k západu „Družstevní“ a „5. května“. Z ulice „Žďárské“ k jihu vybíhají 3 ulice: „Příčná“, „Mírová“ a „Ke stadionu“, souběžně se „Žďárskou“ k západu probíhá ulice „Liběcká“, za ní ještě ulice „Hamerská“ a „Luční“. Několik kratších uliček vychází z ulice „Ke stadionu“.

Ve vybudování čističky odpadové vody je projekt ve schvalovacím řízení. Budou vybudovány dvě čističky: jedna pro podniky „Bytex“ a Dřevařské závody, druhá pro vlastní obec.

Společenský dům.

Velmi naléhavě je v obci třeba kulturní dům či společenský dům. Je zde řada spolků či institucí, které pro svoji činnost potřebují schůzovou či jednací místnost. Pro 3.000 obyvatel je zde 1 velký sál a 1 malý (dříve „zrcadlový“) sál v hostinci „Na Křižovatce“ (dříve „U Lázníček“). Již několik let se o výstavbě hovoří. V letošním roce mělo být již definitivně vybráno místo pro jeho výstavbu. Nedošlo k tomu, snad tedy až v roce příštím. Pak bude zadáno vypracování projektu a přikročeno k vlastní výstavbě. Stavba potřebuje více místa než rodinný domek, družstevní dům či obchodní prodejna a ve středu obce není již tolik prostoru. Musí se při tom respektovat křižovatky státních silnic, dálková vedení plynové či vodovodní i nedobrá situace vody odpadní stávajících podniků a železniční trať, a nakonec zemědělská půda, která není neomezeně k dispozici.

Stavba na pile.

V polovině roku objevila se v prostoru dřevařských závodů smontovaná stavba nové administrativní budovy. Téměř sto let stará původní budova kancelářů a dříve i bytu správce pily a jediného úředníka ustoupí provozu,

kterému stojí nyní v cestě. Na podzim dostala i nátěr a tím i svůj definitivní vzhled. Po výstavbě nové pily a hranolkárny pořeže se zde několikásobek kulatiny proti dřívějšímu stavu. Odpadu při zpracování dřeva je stále ještě dost. Z části odpadového dřeva se vyrábí štěpky pro papírnu ve Štětí, piliny používají se někde v JZD co stelivo nebo se vyváží jako surovina na výrobu lisovaných dřevovláknitých desek. Kůra z odkorňování kulatiny se tohoto roku na skládku na Barchanci již nevyvážela. Našla umístění v zemědělství ke zlepšení půdy.

Inventarizace majetku.

Dokončení inventarizace budov, pozemků a vůbec majetku MNV vykazalo částku 40 milionů Kčs. Ve škole se na 3. pavilonu letos prostavělo téměř 2 mil. Kčs.

Prodejna Benátky.

V Benátkách vykazala stavba prodejny potravin hodnotu díla Kčs 213.000 Kčs, z toho věcný náklad Kčs 130.000. Výstavba má být hotova v roce 1987.

V osadách Horní Studenec a Stružinec upravovaly se příjezdové cesty a jich povrch.

Skládka odpadů.

Prostor pro skládku odpadů u Nového Ranska se tohoto roku již zaplnil. Původní místo bývalého ždíreckého mlýna bylo zasypáno a buldozer srovnal plochu, která zaroste travou nebo bude nějak zemědělsky využita. O novém prostoru pro odkládání odpadového materiálu nebylo zatím rozhodnuto.

V únoru bylo provedeno obvyklé školení CO pro obyvatele obce, ke konci měsíce i preventivní prohlídky budov našimi požárníky.

I když je ve Ždírci značný počet důchodců, nepodařilo se aktivovat klub důchodců k živější činnosti. Důchodci schopní ještě práce a pohybu nacházejí zaměstnání v podnicích co vrátní, noční hlídači, topiči nebo pracovníci pro lehčí doplňující výkony. Jen málo jich ve věku pod 70 let zůstává doma.

Na schůzi rady MNV dne 7. srpna byla za účasti předsednictva Národní fronty projednána situace místní prodejní sítě, projednány stížnosti a po-

žadavky občanů na nedostatky některého zboží. Byla řada připomínek a stížností, avšak jen menšího rázu, celkově možno říci, že zboží byl toho roku v prodeji dostatek.

Stížnosti na zásobování.

Některé stížnosti:

- v prodeji masa byl nedostatek některých druhů zvláště levnějšího masa, salámů a jater,
- na pekárny při prodeji chleba a pečiva nebyly stížnosti, kvalita chleba se dosti zlepšila,
- mlékárny: mléka byl vždy dostatek, někdy chyběly některé druhy sýrů,
- pivovary: piva bylo po celý rok dost, byly hlasy na nedostatek některých druhů piva či minerálních vod,
- v létě byl delší dobu nedostatek kostkového cukru, nedocházelo dost uzených a mražených ryb,
- v průmyslovém zboží chyběly občas též některé druhy jako jízdní kola, různé nářadí, okapové roury či pračky,
- v obuvi chyběly též některé druhy jako sportovní obuv, gumové holínky či bačkory,
- v textilu chyběly též některé druhy oděvních součástí jako teplákové či dětské,
- uhelné sklady měly dodánu jen část paliva na zimní zásobení.

Příprava voleb do všech zastupitelských orgánů děla se již v jarních měsících roku. V platnost vstoupil nový volební zákon. Podle něj v obcích nad 3.000 obyvatel nevolí se společnou hromadnou kandidátkou, nýbrž každý kandidát má svůj volební obvod, ve kterém kandiduje. Volilo se na období 1986–1990.

Příprava voleb.

Podle počtu obyvatel měl MNV Ždírec v 57 volebních obvodech zvolit 57 poslanců do MNV, pro vlastní Ždírec 33 volebních obvodů, Benátky 4, Kohoutov 3, Nové Ransko 3, Údavy 3, Stružinec 1, Horní Studenec 5, Nový Studenec 2, Podmoklany 3. Volební komise a další funkce okolo voleb vyžádaly si zapojení 300 lidí. Členové předsednictva Národní fronty měli dost práce s rozmisťováním lidí do funkcí.

Dne 18. dubna konala se předvolební schůze všech odstupujících i nově navrhovaných poslanců, byli tu zástupci okresního národní výboru, byla hodnocena situace plnění volebního programu, brigád a nových úkolů na léta 1986–1990. Tato předvolební schůze konala se 17. dubna v Horním Studenci pro tamní obvody.

Volby – květen 1986.

Vlastní volby konaly se od 12 hodin dne 23. května do neděle 25. května. Ve Ždírci se volilo v nové škole před volební komisí složené ze zástupců národní fronty. U stolu obdržel volič kandidátky a chtěl-li, mohl jít za plentu a na kandidátce něco změnit či škrtnout. Drtivá většina voličů za frontu vůbec nešla a vkládala kandidátky do volební urny. Rozhlasové ampliony sálaly hudbou po celé obci, bylo i hezké počasí a většina občanů plnila svoji povinnost již v pátek, vysvátkovaní starší občané ve dvojicích, jak již jsou při podobných úkonech zvyklí. Dosti voličů procházelo školní pavilon, který svítil novotou a čistotou, jako by ti drobní občané, úředníci nového života a vědění netrávili tu mnoho hodin svého života. Někteří prohlíželi vystavené kroniky, jiní výtvary dětí z hodin ručních prací. Výsledek voleb byl jednoznačný: odevzdáno 99,97 % platných hlasů pro navržené kandidáty. Všichni navrhovaní kandidáti byli zvoleni. Volilo se 57 poslanců do MNV, 3 poslanci do ONV a 1 poslanec do KNV.

Zvolení poslanci.

Poslanci MNV zvolení pro období 1986–1990:

Mühlfait Pavel, Ždírec nad Doubravou	Novák Jaroslav, Ždírec nad Doubravou
Pešavová Anna, Ždírec nad Doubravou	Zdražil Jan, Ždírec nad Doubravou
Ing. Vévoda Jaroslav, Ždírec nad Doubravou	Havlík Miroslav, Ždírec nad Doubravou
Starý Luboš, Ždírec nad Doubravou	Němec Jaroslav, Ždírec nad Doubravou
Málek Bohumil, Ždírec nad Doubravou	Ročárková Jana, Ždírec nad Doubravou
Martinec Jan, Ždírec nad Doubravou	Pospíšil Ladislav, Ždírec nad Doubravou
Mísař Zdeněk, Ždírec nad Doubravou	Anděl Jan, Ždírec nad Doubravou
Čepl Jiří, Ždírec nad Doubravou	Landsman Zdeněk, Ždírec nad Doubravou
Lédl František, Ždírec nad Doubravou	Novotná Marie, Ždírec nad Doubravou
Kohl Jiří, Ždírec nad Doubravou	Nosilová Ludmila, Ždírec nad Doubravou

Mühlfaitová Margareta, Ždírec nad Doubravou	Blažek Miloslav, Ždírec nad Doubravou
Kasalová Marie, Ždírec nad Doubravou	Slanařová Alena, Nové Ransko
Horáková Anna, Ždírec nad Doubravou	Černý Josef, Nové Ransko
Nováková Libuše, Ždírec nad Doubravou	Pejřimovský Jan, Nové Ransko
Málek Bohuslav, Ždírec nad Doubravou	Fiala Václav, Benátky
Glancová Stanislava, Ždírec nad Doubravou	Vrána Miloslav, Benátky
Resslová Danuše, Ždírec nad Doubravou	Bačkovský Pavel, Benátky
Vosecká Marta, Ždírec nad Doubravou	Jagrová Marie, Benátky
Švanda Miroslav, Ždírec nad Doubravou	Pátek Václav, Kohoutov
Pátek Antonín, Ždírec nad Doubravou	Vamberská Marie, Kohoutov
Marek Bedřich ml., Ždírec nad Doubravou	Chmelík Jan, Kohoutov
Tabi Václav, Ždírec nad Doubravou	Marek Miloš, Stružinec
Culek Karel, Údavy	Kratochvíl Karel, Horní Studenec
Němcová Božena, Údavy	Dobiáš Ladislav, Horní Studenec
Turnhöfer Vladimír, Údavy	Kolář Jiří, Nový Studenec
Jeřábek František, Horní Studenec	Růžička Jan, Podmoklany
Malý Jan, Horní Studenec	Votruba Zdeněk, Podmoklany
Vlček Přemysl, Horní Studenec	Zatřepálková Marie, Podmoklany
Růžičková Marie, Horní Studenec	

Zvolení funkcionáři.

První plenární zasedání nového MNV konalo se dne 6. června 1986, ověřilo platnost volby všech poslanců a zvolilo dále do funkce předsedy MNV:

- s. Pospíšila Ladislava, narozeného 25. května 1945, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 134, dosavadní předseda MNV.

Do funkce místopředsedů MNV:

- s. Blažka Miloslava, narozeného 12. února 1939, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 364, ředitel OPMP Sázava Havlíčkův Brod,
- s. Havlíka Miroslava, narozeného 21. července 1947, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 341, ekonom Chotěbořských strojíren Chotěboř.

Do funkce tajemníka MNV:

- s. Mühlfaita Pavla, narozeného 25. září 1957, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 105, dosavadní tajemník MNV.

Rada MNV.

Plenární zasedání dále zvolilo jedenácti člennou radu MNV ve složení:

- Pospíšil Ladislav, předseda MNV,
- Blažek Miloslav, místopředseda MNV,
- Havlík Miroslav, místopředseda MNV,
- Mühlfait Pavel, tajemník MNV.

Ostatní členové rady:

- Misař Zdeněk, narozen 21. listopadu 1951, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 402, vrchní mistr Bytex Ždírec nad Doubravou,
- Malý Jan, narozen 19. října 1950, bytem Horní Studenec čp. 23, auto-mechanik OPS Havlíčkův Brod,
- Vosecká Marta, narozena 11. listopadu 1948, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 366, úřednice Bytex Ždírec nad Doubravou,
- Votruba Zdeněk, narozen 19. listopadu 1949, bytem Odraneč čp. 24, technik LZ Nasavrky,
- Novák Jaroslav, narozen 9. března 1951, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 380, výpravčí ČSD železniční stanice Ždírec nad Doubravou,
- Vrána Miloslav, narozen 29. července 1939, bytem Benátky čp. 26, dělník VD Vzor Benátky,
- Slanařová Alena, narozena 6. května 1950, bytem Nové Ransko čp. 244, vychovatelka družiny mládeže ZŠ Ždírec nad Doubravou.

Výbor lidové kontroly.

Plenární zasedání dále zřídilo Výbor lidové kontroly Místního národního výboru Ždírec nad Doubravou ve složení:

- s. Kohl Jiří, narozen 17. července 1956, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 403, technik VČDZ provoz Křížová, předseda VLK,
- s. Kukla Jiří, narozen 28. prosince 1944, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 402, strojvedoucí ČSD, místopředseda VLK,

Další členové VLK:

- s. Sklenář Luboš, narozen 22. září 1951, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 23, dělník VČDZ Ždírec nad Doubravou,

- s. Kuffová Jiřina, narozena 5. dubna 1944, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 348, dělnice Bytex Ždírec nad Doubravou,
- s. Hilleová Ludmila, narozena 13. března 1952, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 178, úřednice Bytex Ždírec nad Doubravou,
- s. Benc Antonín, narozen 31. prosince 1951, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 391, technik VD Vzor Ždírec nad Doubravou,
- s. Vašíček Vladislav, narozen 15. ledna 1936, bytem Nový Studenec čp. 20, technik Chotěbořských strojů Chotěboř.

Komise MNV.

Plenární zasedání zřizuje tyto komise MNV:

- pro ochranu veřejného pořádku,
- plánovací, výstavby a dopravy,
- finanční,
- místního hospodářství, obchodu a cestovního ruchu,
- školství a kultury,
- pro mládež a tělovýchovu,
- sociální a zdravotní,
- zemědělskou.

Dále volí jich předsedy, tajemníky a ostatní členy uvedených komisí.

Komise veřejného pořádku zvolena v tomto složení:

předseda:	Pátek Antonín, narozen 1. ledna 1931, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 423
tajemník:	Marek Bedřich, narozen 16. června 1921, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 304
členové:	Šťastný Josef, narozen 16. listopadu 1945, bytem Nové Ransko, hodinář n.p. Klenoty v Hlinsku v Čechách Novák Jaroslav, narozen 9. března 1951, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 380, výpravčí ČSD Culek Karel, narozen 30. prosince 1940, bytem Údavy čp. 2, řidič VČDZ Kolář Jiří, narozen 7. června 1958, bytem Nový Studenec čp. 127, traktorista ČSS Růžička Jan, narozen 4. ledna 1948, bytem Podmoklany čp. 11, pracovník Chepos Chotěboř Anděl Jan, narozen 1. října 1947, bytem Ždírec čp. 426, pracovník OSP Havlíčkův Brod Pátek Antonín, narozen 22. ledna 1926, bytem Kohoutov čp. 33, pracovník VČDZ Ždírec

Novák František, narozen 7. října 1927, bytem Stružinec čp. 7, pracovník Chepos Nové Ransko
 Zdražil Josef, narozen 18. listopadu 1940, bytem Benátky čp. 10, pracovník JZD Ždírec – Křížová
 Peřina Vlastimil, narozen 13. března 1928, bytem Podmoklany čp. 9, pracovník Chepos Chotěboř

Komise plánovací, výstavby a dopravy:

předseda: Blažek Miloslav
 tajemník: Lédl František, narozen 16. ledna 1950, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 405, vedoucí pracovník OSS Havlíčkův Brod
 členové: Němec Jaroslav, narozen 27. dubna 1945, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 361, pracovník Lesní závod Nasavrky
 Tabi Václav, narozen 10. února 1952, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 437, pracovník Chepos Nové Ransko
 Fiala Václav, narozen 20. září 1937, bytem Benátky, řidič Benzina
 Peřimovský Jan, narozen 16. května 1951, bytem Nové Ransko čp. 226, pracovník Chepos, Nové Ransko
 Krupička Václav, narozen 29. srpna 1939, bytem Kohoutov čp. 20, stavbyvedoucí ČSS Hlinsko v Čechách
 Klouček Vlastimil, narozen 26. září 1939, bytem Horní Studenec čp. 10, řidič ČSAD Chotěboř
 Křikava Zdeněk, narozen 17. ledna 1958, bytem Odraneč čp. 12, technik JZD Libice nad Doubravou
 Štarha Vladimír, narozen 20. května 1937, bytem Stružinec čp. 16, výhybkář ČSD Ždírec nad Doubravou
 Ing. Pavlíček Jiří, narozen 14. srpna 1944, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 148, technik PVD Havlíčkův Brod
 Plíšek František, narozen 2. října 1933, bytem Údavy čp. 38, dělník JZD Vysočina Dřevíkov
 Zdražil Jan, narozen 16. června 1947, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 436, učitel SOU Štěpánov

Komise finanční:

předseda: Havlík Miroslav, narozen 21. července 1947, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 341, ekonom Chotěbořských strojů Chotěboř
 tajemník: Múhlfaitová Miluše, narozena 16. června 1936, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 136, pracovnice MNV Ždírec nad Doubravou

členové: Landsman Zdeněk, narozen 12. července 1947, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 428, pracovník VČDZ Ždírec nad Doubravou
 Vamberská Marie, narozena 13. ledna 1941, bytem Kohoutov čp. 31, pracovnice Lesní závod Nasavrky
 Blažíček Jaroslav, narozen 8. dubna 1929, bytem Nové Ransko čp. 238, pracovník Chepos Nové Ransko
 Malý Jan, narozen 19. října 1950, bytem Horní Studenec čp. 23, automechanik OPS Havlíčkův Brod
 Vyčichl Stanislav, narozen 7. října 1953, bytem Stružinec čp. 14, ekonom Kara Hlinsko v Čechách
 Bačkovský Pavel, narozen 14. září 1962, bytem Benátky čp. 24, seřizovač Vzor Ždírec nad Doubravou
 Dušková Eva, narozena 14. prosince 1952, bytem Údavy čp. 27, pracovnice MěNV Hlinsko v Čechách
 Fikarová Jarmila, narozena 12. listopadu 1953, bytem Odraneč čp. 8, pracovnice Chepos Chotěboř

Komise místního hospodářství, obchodu a cest. ruchu:

předseda: Ressler Danuše, narozena 5. února 1941, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 369, pracovnice Chepos Nové Ransko
 tajemník: Moravcová Alena, narozena 15. srpna 1944, bytem Kohoutov čp. 41, pracovnice Chepos Nové Ransko
 členové: Ročárková Jana, narozena 29. dubna 1953, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 464, prodavačka Jednota
 Glancová Stanislava, narozena 25. října 1954, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 405, prodavačka Jednota
 Vrána Miloslav, narozen 29. července 1939, bytem Benátky čp. 26, pracovník Vzor Ždírec nad Doubravou
 Růžičková Marie, narozena 16. ledna 1957, bytem Horní Studenec čp. 53, pracovnice VČDZ Ždírec nad Doubravou
 Stýblo Josef, narozen 15. března 1937, bytem Nové Ransko čp. 209, mistr Slévárny Chepos Nové Ransko
 Marek František, narozen 18. ledna 1932, bytem Hudeč čp. 13, bagrista Iom Sloupno
 Peřinová Ludmila, narozena 16. srpna 1939, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 374, uklízečka ZŠ Ždírec nad Doubravou

Komise školství a kultury:

předseda:	Mísař Zdeněk
tajemník:	Málek Bohuslav
členové:	Česalová Zdenka, narozena 25. února 1935, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 303, úřednice Bytex Ždírec nad Doubravou Sklenářová Iva, narozena 14. října 1962, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 150, knihovnice místní knihovny Kasalová Jaroslava, narozena 28. září 1930, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 103, pracovnice Bytexu Ždírec nad Doubravou, vedoucí kina Janáčková Alena, narozena 25. února 1945, bytem Horní Studenec čp. 106 Doležal Lubomír, narozen 3. května 1963, bytem Benátky čp. 65, technik Bytexu Černý Josef, narozen 29. června 1947, bytem Nové Ransko čp. 229, pracovník Chepos Nové Ransko Mühlfaitová Margareta, narozena 29. dubna 1958, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 404, pracovnice Bytex Ždírec nad Doubravou Horáková Anna, narozena 20. května 1943, bytem Ždírec nad Doubravou, učitelka ZŠ Ždírec nad Doubravou Ing. Vévoda Jaroslav, narozen 10. srpna 1948, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 302, technik Rudné doly Staré Ransko

Komise pro mládež a tělovýchovu:

předseda:	Slanařová Alena, narozena 6. května 1950, bytem Nové Ransko čp. 244, vedoucí družiny ZŠ Ždírec nad Doubravou
tajemník:	Zdražilová Vlasta, narozena 3. srpna 1945, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 436, učitelka ZŠ Ždírec nad Doubravou
členové:	Dobiáš Ladislav, narozen 4. března 1962, bytem Nový Studenec čp. 62, pracovník Chepos Chotěboř Čepl Jiří, narozen 4. února 1952, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 402, pracovník Chepos Nové Ransko Švanda Miroslav, narozen 15. října 1956, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 456, pracovník VČDZ Ždírec nad Doubravou Marek Bedřich, narozen 13. února 1957, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 453, pracovník Chepos Nové Ransko Pospíšil Pavel, narozen 21. ledna 1967, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 136, učeň Chepos Chotěboř Eis Miloslav, narozen 26.8.1962, bytem Podmoklany čp. 29, pracovník Chepos Chotěboř Coufal Jiří, narozen 26. dubna 1947, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 412, zedník JZD Ždírec

Komise pro věci sociální a zdravotní:

předseda:	Nováková Libuše, narozena 28. září 1950, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 165, pracovnice Chepos Staré Ransko
tajemník:	Pospíchalová Marie, narozena 10. února 1940, bytem Kohoutov čp. 7, učitelka ZŠ Ždírec nad Doubravou
členové:	Lédlová Jarmila, narozena 4. října 1935, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 347, pracovnice Vzor Ždírec nad Doubravou Nosilová Ludmila, narozena 8. ledna 1938, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 346, pracovnice Vzor Ždírec nad Doubravou Němcová Božena, narozena 28. července 1943, bytem Údavy čp. 48, pracovnice SOU Hlinsko v Čechách Sysřová Marie, narozena 23. března 1931, bytem Horní Studenec čp. 100, pracovnice ČSS Chotěboř Jun Josef, narozen 11. září 1941, bytem Podmoklany čp. 10, pracovník Svit Křížová Coufalová Eliška, narozena 15. března 1948, bytem Benátky čp. 71, zdravotní sestra Stýblo Antonín, narozen 16. ledna 1930, bytem Nové Ransko čp. 246, obchodní náměstek Chepos Chotěboř

Komise zemědělská:

předseda:	Málek Bohumil, narozen 17. června 1952, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 401, traktorista JZD Ždírec – Křížová
tajemník:	Zich Miloslav, narozen 27. listopadu 1922, bytem Nové Ransko čp. 242, člen JZD Ždírec – Křížová
členové:	Benc Jaroslav, narozen 20. prosince 1924, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 20, člen JZD Ždírec – Křížová Jeřábek František, narozen 22. ledna 1947, bytem Horní Studenec čp. 45, pracovník ČSS Chotěboř Kratochvíl Karel, narozen 14. srpna 1945, bytem Nový Studenec čp. 49, pracovník CSS Chotěboř Pátek Václav, narozen 17. prosince 1955, bytem Kohoutov čp. 2, pracovník JZD Ždírec – Křížová Chvojka Josef, narozen 2. března 1932, bytem Údavy čp. 32, pracovník ČSS Chotěboř

Komise pro projednávání přestupků:

předseda:	Pátek Antonín, narozen 1. ledna 1931, Ždírec nad Doubravou čp. 423
tajemník:	Marek Bedřich, narozen 16. června 1921, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 304, důchodce
členové:	Kolář Jiří, narozen 9. června 1953, bytem Nový Studenec čp. 124, traktorista ČSS Chotěboř

	Janda Stanislav, narozen 28. dubna 1950, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 402, pracovník VČDZ Ždírec nad Doubravou
	Novák Jaroslav, narozen 9. března 1951, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 380, výpravčí ČSD Ždírec nad Doubravou
	Zdražil Josef, narozen 18. listopadu 1940, bytem Benátky čp. 10, pracovník JZD Ždírec – Křížová
	Peřina Vlastimil, narozen 13. března 1928, bytem Podmoklany, pracovník Chepos Chotěboř

Komise dávková a sociálního zabezpečení:

předseda:	Pešavová Anna, narozena 21. června 1944, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 319, pracovnice Stap Křížová
tajemník:	Piklová Zdenka, narozena 18. června 1929, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 347, pracovnice MNV Ždírec nad Doubravou
členové:	Losenický Miroslav, narozen 14. srpna 1929, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 50, důchodce
	Turnhöfer Vladimír, narozen 9. května 1939, bytem Údavy čp. 23, řidič ČSAD
	Vlček Přemysl, narozen 29. ledna 1947, bytem Horní Studenec čp. 95, pracovník ČSAD

Komise branné výchovy:

předseda:	Mühlfait Pavel, Ždírec nad Doubravou
tajemník:	Malá Helena, Horní Studenec čp. 23
členové:	Starý Luboš, Ždírec nad Doubravou čp. 405
	Málek Bohuslav, Ždírec nad Doubravou čp. 346
	Blechová Marie, Ždírec nad Doubravou čp. 301
	Martinec Jan, Ždírec nad Doubravou čp. 401
	Votruba Zdeněk, Odraneč čp. 24

Sbor pro občanské záležitosti:

předseda:	Vosecká Marta, narozena 11. listopadu 1948, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 366
tajemník:	Chybová Miroslava, pracovnice MNV Ždírec nad Doubravou
členové:	Malá Helena, Horní Studenec čp. 23
	Havlíková Jaromíra, Ždírec nad Doubravou čp. 402
	Ing. Doucek Miroslav, Ždírec nad Doubravou čp. 348
	Benc Jaroslav, Ždírec nad Doubravou čp. 20

členové:	Jagrová Marie, Benátky čp. 56	Čermáková Jaroslava, Ždírec nad Doubravou čp. 304
	Turnhöferová Květa, Údavy čp. 23	Bláhová Ludmila, Ždírec nad Doubravou čp. 332
	Šťastná Věra, Nové Ransko čp. 217	Zrzavá Marie, Ždírec nad Doubravou čp. 36
	Blažíčková Eliška, Nové Ransko čp. 238	Perníčková Eva, Ždírec nad Doubravou čp. 314
	Mísařová Marie, Kohoutov čp. 19	Klepetko Jaroslav, Ždírec nad Doubravou čp. 29
	Svitáková Marie, Ždírec nad Doubravou čp. 17	Kudláček Ladislav, Ždírec nad Doubravou čp. 102
	Blažková Jarmila, Ždírec nad Doubravou čp. 364	Kasalová Marie, Ždírec nad Doubravou čp. 103
	Němec František, Stružinec	Šťovík Jiří, Nový Studenec čp. 51
	Losenická Jitka, Ždírec nad Doubravou čp. 50	Krčilová Stanislava, Benátky čp. 47
	Němcová Miluše, Horní Studenec čp. 86	

Osvětová beseda:

předseda:	Česalová Zdenka, narozena 25. února 1935, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 303
tajemník:	Mísař Bohumil, bytem Ždírec nad Doubravou čp. 13, ředitel základní školy
členové:	Kasalová Marie, Ždírec nad Doubravou čp. 103, vedoucí kina
	Kudláček Ladislav, Ždírec nad Doubravou čp. 102
	Sotonová Ludmila, Ždírec nad Doubravou čp. 356
	Vomelová Jarmila, Ždírec nad Doubravou čp. 355
	Bláhová Marie, Horní Studenec čp. 100
	Dušek Jaroslav, Údavy čp. 27
	Kutílek Josef, Ždírec nad Doubravou čp. 123
	Laštovička Milan, Nové Ransko čp. 248

Národní fronta – výbor.

Obsazení místního výboru Národní fronty:

předsednictvo:	Starý Pavel, Hameder Stanislav, Jirka Karel, Mühlfaitová Miluše, Misař Bohumil, Pelikán Miloslav, Novák Ladislav
členové:	Starý Karel, Ždírec nad Doubravou čp. 35, za Tatran Kasal Bohumil, Ždírec nad Doubravou čp. 307, za Tatran Culek Vladimír, Ždírec nad Doubravou čp. 126, za SPO Ždírec nad Doubravou Pelikán Miloslav, Ždírec nad Doubravou čp. 38, za MV SPO Ždírec nad Doubravou Korejtko Jaromír, Nové Ransko čp. 204, za SPO Nové Ransko Chmelík Jan, Kohoutov čp. 27, za SPO Kohoutov Chvojka Josef, Údavy čp. 32, za SPO Údavy Bříza Miloslav, Stružinec čp. 29, za SPO Stružinec Němec Miroslav, Benátky čp. 28, za SPO Benátky Mühlfaitová Miluše, Ždírec nad Doubravou čp. 136, za ČSŽ Ždírec nad Doubravou Piklová Zdena, Ždírec nad Doubravou čp. 347, za ČČK Ždírec nad Doubravou Lédlová Anna, Benátky čp. 14, za TJ Sokol Benátky Vlach Miroslav, Ždírec nad Doubravou čp. 304, za ČZ svaz Ždírec nad Doubravou Benc Jaroslav, Ždírec nad Doubravou čp. 20, za ČSChDZ Ždírec nad Doubravou Moravcová Alena, Kohoutov čp. 41, za DV Jednota Ing. Havel Miloš, Ždírec nad Doubravou čp. 378, za JZD Ždírec – Křížová Rysová Marie, Ždírec nad Doubravou čp. 355, za Vzor Ždírec Culek Pavel, Ždírec nad Doubravou čp. 107, za ZV ROH VČDZ Ždírec Česalová Zdena, Ždírec nad Doubravou čp. 303, za ZV ROH Bytex Ždírec nad Doubravou Moravcová Alena, Kohoutov čp. 41, za ZV ROH Chepos Nové Ransko Zich Miroslav, Nové Ransko čp. 242, za MO ČSL Ždírec nad Doubravou Stejskal Bohumil, Ždírec nad Doubravou čp. 346, za SČP Ždírec nad Doubravou

členové:	Ressel Josef, Ždírec nad Doubravou čp. 369, za ČMS Ždírec nad Doubravou Misař Bohumil, Ždírec nad Doubravou čp. 13, za MO Svazarm Culková Pavlína, Ždírec nad Doubravou čp. 350, za ZO SSM Ždírec nad Doubravou Plíšek František ml., Údavy čp. 38, za ZO SSM Údavy Pešková Eva, za PO SSM Ždírec nad Doubravou Vápeníková Nataša, Ždírec nad Doubravou čp. 350, za ZV ROH ZŠ Ždírec nad Doubravou Hameder Stanislav, Ždírec nad Doubravou čp. 387, za ZO KSČ Ždírec nad Doubravou Jirka Karel, Ždírec nad Doubravou čp. 346, za ZO KSČ Ždírec nad Doubravou Pešavová Anna Novák Ladislav
----------	--

Ředitelská rada.

Obsazení zástupců ředitelské rady Ždírec nad Doubravou:

- Kohl Jiří za Východočeský dřevařský závod Ždírec nad Doubravou,
- Beneš Oldřich za Chepos Nové Ransko,
- Ing. Starý Jaroslav za Bytex,
- Pátek Miloslav za VZOR,
- Mühlfait Stanislav za Lesní závod Ždírec nad Doubravou,
- Kasal František za Benzinu Ždírec nad Doubravou,
- Ing. Kadlec Josef za JZD Ždírec – Křížová,
- Misař Bohumil za ZŠ Ždírec nad Doubravou,
- Mühlfaitová Květa za MŠ Ždírec nad Doubravou,
- Janáčková Alena za ZŠ Horní Studenec,
- Melzer za ČSS hospod. Horní Studenec,
- Procházka Jiří za ČSD Ždírec nad Doubravou,
- Knap Jaroslav za ČSL polesí
- Hameder Stanislav

Ve Ždírci se letos postavilo 10 rodinných domků /včetně Hor. Studence/.

Sběr surovin.

Sběr odpadových surovin prováděl v tomto roce opět Jaroslav Kolář v bývalé Vachkově cementárně. Železo sbíralo se 2× ročně a nakládalo se přímo do vagonů. Sebráno bylo 190.670 kg železného šrotu, 77.215 kg papíru, 2.837 kg textilu, 2.869 kg skla, 3.430 kg barevných kovů a 1.893 kg starých baterií.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Počasí v roce.

Počasí roku 1986 lze charakterizovat jako dobré, nebo alespoň jako ucházející, bez katastrof a velkých výkyvů. Zemědělci měli rok velmi pěkný, prý nejlepší za posledních 5 let, počasí dovolilo úrodu pěknou, nadprůměrnou, dovolilo i pohodlnou sklizeň, nezlobilo tolik jako jiná léta. Rovněž úroda ovoce a drobných plodin byla dobrá. Po zdravotní stránce nebylo hromadných onemocnění z nepřízně počasí, též dovolená vybírala se letos za poměrně pěkného počasí.

Rok začínal počasím zimním, dosti mrzlo, sněhu bylo v lednu jen málo, vůbec ne na lyžování. Únor přinesl pak již počasí zimní, studené, sněhu bylo opět jen poskrovnu, trochu více bylo chřipek. Březen byl pak též studený, země byla promrzlá, voda z trochy sněhu se nemohla vsáknouti. Velikonoce byly sice v březnu, s polními pracemi mohlo se započítat až v dubnu. Květen teplý a pěkný vyrovnal vzniklé zpoždění, stromy dobře odkvetly. Trávy narostlo v krátké době hojnost, sena se v červnu velmi pohodlně sklízela. Ke konci července přišly deště, zemědělci měli potíže se sklizní slámy, mnoho dobře uschlé jí nesklidili.

V září nebylo již tak hezky, dosti přšelo, byly i noční mrazíky, teprve ke konci měsíce bylo hezky, vydrželo to až do poloviny října, kdy zase bylo již dosti sucho, zaseté ozimy nechtěly klíčit. Teprve ke konci měsíce trochu deště zachránilo situaci. Listopad byl celkem příznivý, celý měsíc byl bez sněhu a kdejaké zpoždění bylo možno nahradit, vyrovnat. Zelené krmení bylo celý měsíc, ještě ke konci měsíce JZD sekalo jetel a teprve v poslední dekádě prosince napadl sníh. Vánoce byly bílé, ke konci měsíce však přšelo a sníh zase roztál.

Úroda ovoce.

Ovoce se urodilo hodně, u nás to znamená jablek, ostatní druhy jako hrušky a švestky i třešně zde téměř nejsou. Moštárna jela zase naplno, nekvalitní jablka se zase objevila na skládce odpadů nebo byla alespoň zčásti vykupována do konzerváren. Bylo i dosti jahod a rybízu. Houby pro značné sucho rostly jen málo a ne všude. Byla i značná úroda medu, již druhá v této polovině století, nebyly však opět konve na med.

Úroda brambor byla též uspokojivá, plíseň pro nedostatek dešťů se toho roku téměř neobjevila, ve sklepích však brambory hnily jako jiná léta.

Průtrž mračen a zátopa.

Jako částečnou katastrofu Ždírci nutno označit liják po bouři 19. srpna v odpoledních hodinách. V Křížové vykázal dešťoměr 38,4 mm spadlé vody. Zde byla opět zatopena řada sklepů, v samoobsluze sahala voda až ke stropu sklepů. Čerpadla požárníků, JZD a kdekoho pracovala až do noci. Později se zjistilo ucpání odpadních rour před samoobsluhou, množství naplavené kůry z kulatiny a hledána cesta k nápravě, aby se podobná situace neopakovala.

III. Výstavba socialismu, zemědělství. JZD.

Všeobecná situace v JZD.

V hospodaření JZD se toho roku též mnoho nezměnilo. Jako v minulých letech hospodařilo na 1.539 ha zemědělské půdy, plánovaný stav skotu byl 2.350 kusů. Počet členů družstva k 31. prosinci 1986 byl 329, z toho 205 členů trvale pracujících.

Jako zlepšení pracovního a životního prostředí byla provedena rekonstrukce I. a IV. haly na teletníku, zavedeno přidělení ochranných pomůcek a pracovních oděvů pracujícím družstevníkům. Na trvalých a pravidelných příspěvcích k důchodům je 48 důchodců – družstevníkům přispěno úhrnem Kčs 84.000 ročně. Všem členům družstva i důchodcům je přispíváno na obědy, každý člen hradí pouze Kčs 3,50 za 1 oběd.

V roce 1986 bylo skutečně 10 jednodenních zájezdů vesměs autobusových, kterých se zúčastnilo 805 členů a jich rodinných příslušníků. Tuzemské výběrové rekreace zúčastnilo se 41 členů, zahraniční rekreace 2 členové. Sociální komise pracovala po celý rok, zabývala se úrazy

a nemocností členů družstva, kromě toho podílela se na přípravě různých akcí jako MDŽ, setkání důchodců a dalších akcí.

Sklizeň a výnosy.

Rostlinná výroba.

Podíl orné půdy činil v roce 1986 942 ha, 597 ha byly louky a pastviny. Odvodněno bylo od začátku družstva 790 ha pozemků, v roce 1986 bylo odvodněno a zkolaudováno 34 ha v katastru Benátek a Kohoutova. Vlivem silných mrazů bylo nutno zaorat v jarním období 10 ha ozimé pšenice a plochu osít ječmenem. Porosty všech druhů obilí dozrály téměř současně. To umožnilo nasadit do sklizně 4 kombajny a 2 sklízecí mlátičky, jejichž špičkový denní výkon byl 70 ha sklizených obilovin a dává záruku rychlého skončení žní. Dešťové přeháňky v druhé polovině sklizně dovolily sklizňové práce jen několik hodin denně. Přesto bylo možno sklidit obiloviny z plochy 407 ha 26. srpna jako 3. družstvo na okrese. Sklizené zrno bylo však nadprůměrně vlhké a muselo býti větší měrou dosušováno. Sklizeno bylo na plán 1820 t 1868 t, takže na plánovaný výnos 4,5 t zrna na 1 ha bylo dosaženo 4,59 t. Nadto byl sklizený ječmen vykoupěn jako sladovnický. Sklizeň slámy se vlivem deštivého počasí zpožďovala.

Len.

Po červnovém krupobití bylo komisionálním šetřením rozhodnuto zaorat 95 ha lnu. Na zbylé ploše 25 ha byl len poškozen kroupami jen z 50 %. Znovu se potvrdilo, že výsledky obilních porostů lze hodnotit až po jich ukončení růstu a sklizení, že v průběhu vegetace lze vytvářeti pouze více méně přibližné odhady výsledků, že proti živelním pohromám je člověk stále ještě téměř bezmocný.

Brambory.

Bez cizí pomoci nelze stále ještě sklizeň úspěšně provézt. Letos pomáhaly při sklizni studentky SZTŠ Chotěboř a žáci učiliště ze Štěpánova. Výnos po ha byl překročen, docíleno bylo 23,6 t po ha, s jakostí sklizených brambor však plně spokojeni nebyli.

Pokus mechanizovati sklizeň krmné řepy se zdařil, rovněž tak práce okolo krmné mrkve byly mechanizovány větší měrou než v minulých letech. Byl učiněn pokus oseti omezenou plochu kmínem pro sklizeň příštího roku.

Živočišná výroba.

Nárůst v roce 1986 zaznamenala též výroba mléka. Plán co do množství byl splněn na 103,7 %. Celkem bylo vyrobeno 1,462.571 litrů mléka, avšak část byla zařazena do druhé jakostní třídy, čímž byl celkový výsledek zkreslen. Spotřeba jadrného krmiva 23 dkg na 1 litr mléka trvá již po několik let. Roční dojivost 1 krávy činila 3.796 litrů, což je vzestup o 58 litrů.

Stavební činnost.

V Křížové započato s výstavbou administrativní budovy. Přes různé potíže byla hrubá stavba provedena a před nástupem zimy zastřešena. Prostavěno bylo dle plánu 2 mil. Kčs.

Jako hospodářský výsledek Kčs 3,500.000 Kčs, což odpovídá překročení výkonu o 2 % a nákladů o 1,5 %. Průměrná měsíční odměna trvale zaměstnaného pracovníka činila 2.762 Kčs proti loňským 2.637 Kčs. Během roku pořízena byla řada nových strojů v ceně více než 1,5 mil. Kčs. Koně nemělo JZD letos žádného. Osobními auty naježděno bylo 109.100 km, nákladními 222.000 km.

Celková produkce zemědělské výroby roku 1986 byla 25,323.000 Kčs, z toho rostlinná výroba 7,482.000 Kčs, živočišná 5,402.000 Kčs, příchovky a přírůstky 12,439.000 Kčs, produkce přidružené a jiné výroby 2,489.000, produkce pomocné činnosti 4,033.000 Kčs, celková produkce dohromady 31,845.000 Kčs. Vytvořený zisk za rok 1986 3,500.000 Kčs.

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod.

Cenová situace potravin a spotřebního zboží.

Rok 1986 prošel bez větších cenových úprav či výkyvů. Ze spotřebního zboží snad nebyl žádný druh zdražen tak, aby to vzbudilo větší zájem či pohnutí ve spotřebitelských řadách. Běžný druh chleba stál Kčs 4,20 bochník, cukr krystalový Kčs 7,30, kostkový Kčs 8, mouka pšeničná kolem Kčs 4 podle druhu, mléko 2 % tučnosti Kčs 2, 3 % Kčs 3,10 za litr (v sáčku), pivo stojí po loňském zdražení 10° Kčs 2,50 půllitrová lahvička, vícestupňové je dražší, plzeňské stojí Kčs 6, půllitr rumu 40° stojí Kčs 50, máslo Kčs 10 ¼ kg, káva 5dkg sáček Kčs 12, rohlík či houska 1 kus 40 haléřů, 1 vejce Kčs 1, 1 m³ vody pro spotřebitele Kčs 0,60, známka na dopisnici ve vnitrozemí Kčs 0,50, na dopis Kčs 1, úplatné na složenku

do částky Kčs 100 je Kčs 1, přes Kčs 100 do Kčs 1.000 Kčs 2, telefonní rozhovor v místě stojí Kčs 1, do Prahy Kčs 6, poplatek za rádio Kčs 10 za měsíc, za televizi Kčs 25, 1 KWh pro normálního spotřebitele Kčs 0,35, cesta do Prahy osobním vlakem Kčs 25, autobusem Kčs 38, do Chotěboře vlakem Kčs 1, autobusem Kčs 4, oběd v restauraci Kčs 15, s pivem či kávou Kčs 20, dosti podražily knihy, běžný politický denní časopis Kčs 0,50, litr benzinu Kčs 8, 1 pár polobotek pánských Kčs 200–500, oblek pánský konfekční kolem Kčs 1.200. Jen pozvolna vžívají se vyšší ceny vybraných druhů masa a salámů. Brambory pro zimní uskladnění stály letos opět Kčs 160 za 1 q a shnily nejméně na 50 %, byly hned při sklizni na podzim silně potlučeny (z JZD Libice nad Doubravou). Uhlí hnědé, ořech, stálo kolem Kčs 20, kostka Kčs 28 za 100 kg s dovozem k domu, dávali ho 50 q na rodinu s ústředním topením, jinak 25 q.

Zaměstnanost byla celkem dobrá, po zdravých a praceschopných pracovnících byla stále ještě poptávka.

Tržby obchodů.

Finanční tržby místních obchodů v roce 1986 (v tis. Kčs).

Prodejna	1980	1985	plán 1986	skutečnost 1986
Benátky	1.106	1.030	1.038	930
Kohoutov	511	604	608	541
Nové Ransko	833	778	783	651
Údavy	–	893	638	833
Horní Studenec	–	2.787	2.891	2.680
Ždírec				
– samoobsluha	6.633	7.590	7.700	7.971
– maso-uzeniny	2.700	2.977	3.014	3.027
– zelenina	–	628	649	577
– textil & obuv	1.188	1.438	1.426	1.376
– průmyslové zboží	4.171	7.203	7.231	7.496
– stavebniny	4.962	neuvedeno	5.030	4.580
Pohostinství				
na křižovatce (u Lázníčků)	1.229	1.515	1.515	1.489
u nádraží (Jelínek)	703	696	713	757

V. Úpravy obce, doprava a spoje.

Brigády 1986.

Brigádnická činnost ani letošního roku ve Ždírci nepolevila. Odpracováno bylo celkem 22 tisíc brigádnických hodin, z části na dokončení úkolů volebního programu, zčásti na úkolech, jak to situace zrovna vyžadovala. Stěžejním úkolem byla stále ještě škola. Stavěl se třetí pavilon a práce tu bylo stále ještě dost. Druhý pavilon byl mezitím dokončen, vybaven nábytkem a již se v něm učilo. Přestalo vyvážení dětí do školy ve Slavíkově a opuštěn byl i obecní domek, kde byly v nouzi nejvyšší umístěny 2 třídy.

Během roku postavilo se 10 nových rodinných domků, z toho 2 v osadách. K výstavbě družstevního domu o 12 bytových jednotkách dojde snad až příštího roku.

Na osadách pracovalo se na údržbě cest, na obnově schůzových místností, veřejného osvětlení a na požárních nádržích. V Benátkách na akci výstavby obchodní prodejny dostala se hrubá stavba na zimu i pod střechu.

Výdlažba ulice.

Přestavba žďárské spojky silnice byla k 1. září dokončena a otevřena plnému provozu, i když se i později dokončovaly a upravovaly chodníky. Do středu silnice přitom byla přeložena byla kanalizace a vodovodní potrubí. Úprava stála asi 3 mil. Kčs, „chrudimská ulice“ dostala úpravou vzhled skutečné ulice. Před novou školou upraveno i místo pro zastavování autobusů, které tudy budou vedeny.

Jinak v dopravě železniční a autobusové v místních spojích změny nastaly.

VI. Veřejný život.

Stav zábav.

Ježto rok 1986 nebyl rokem „kulatých“ či výrazných výročí, byla též kulturní činnost v obci asi tak průměrná, nevybočující příliš z rámce obvyklých akcí. Několik drobnějších podniků pořádalo se samostatně v Horním Studenci, ježto osada leží trochu stranou a zvykla si na více samostatnosti svého života než ostatní menší ždírecké osady. Tak několik plesů a několik zájezdů pořádali si studenečtí sami. Mají své pohostinství s tanečním sálem a kino, osada má přes 600 obyvatel bydlících v údolí dlouhém 2–3 km. Není zde žádný podnik, který by zaměstnával a sjednocoval větší

počet lidí i akcí. Státní statek Chotěboř – hospodářství Horní Studenec zaměstnává jen nevelký počet lidí a samostatné akce nepořádá.

V lednu uspořádal SSM ve Ždírci dne 3. ledna taneční zábavu, 25. ledna byl obvyklý již ples požárníků: Sportovní klub Tatran uspořádal 18. ledna volejbalový turnaj ve své tělocvičně, ke konci měsíce pak pořádala ZŠ a PO pro dorost lyžařské závody. Na MNV bylo provedeno vítání nových občánků a v ZŠ při zápisu přivítání dětí co nových žáčků ZŠ. JZD jako každým rokem uspořádalo 18. ledna pro své členy a pracovníky svůj družstevní ples v klubovní místnosti ve Starém Ransku.

Zájezdy a plesy.

V únoru pořádal svůj ples sportovní klub Tatran, v půli měsíce pak ZV ROH železničářů svůj ples v Horním Studenci, 14. února konal se zájezd do Východočeského divadla v Pardubicích, vítání občánků, 22. února konala se výroční schůze JZD, dále besedy a literární soutěž v oddílech PO ZŠ, šachový turnaj, beseda s mládeží spojená s přednáškou Ing. Kašpara. V předvečer 25. února konala se obvyklá oslava únorových událostí. Pár dní nato konaly se oslavy MDŽ jednotlivých podniků a celooobecní v sále kina. Pak se konala v místnostech knihovny výstava knih spojená s jejich prodejem a přitom beseda nad knihou.

VČDZ uspořádaly pro své zaměstnance a důchodce autobusový zájezd do Prahy, MLS spolu se ZŠ pořádaly besedy o knihách. Žáci školy zúčastnili se soutěže Puškinův památník, pěvecké soubory soutěží písní přátelství.

Zájezd do Národního divadla v Praze uspořádal začátkem dubna Bytex spolu s VČDZ, 20. dubna konala se obvyklá beseda s důchodci, s kreslem pro hosta obsazeným primářem Dr. Josefem Rychnovským z Havlíčkova Brodu účastí 160 důchodců ze Ždírci a osad, v Horním Studenci konal se dětský karneval, VČDZ uspořádaly zájezd pro své zaměstnance a důchodce, JZD pořádalo početně obsazený zájezd svých členů dětí a důchodců do cirkusu ve Žďáře, ve Ždírci konal se slavnostní slib nových pionýrů spojený se soutěží oddílů, poslední navečer dubna byly zapáleny jako obvykle „u boroviček“ ohně přátelství „čarodějnice“, přšlo však a bylo mlhavo.

1. máj.

A již tu bylo ráno 1. května se slavnostním průvodem a projevem na ždírecském náměstí. Seřazení konalo se na prostranství před Vzorem, pochod s hud-

bou přes „Pikulku“ na náměstí, kde po srazu s účastníky z Křížové měl projev zástupce ONV s. Josef Med. Zdravici pronesl také mladý ruský voják, který pochodoval s průvodem. Škola otevřela brány dokončeného druhého školního pavilonu, byly tam vystaveny kroniky naší obce a osady Stružince, též kronika SPOZ o vítání občánků a jubileích starých občanů, panel s fotografiemi „40 let výstavby obce“. Návštěvníci rádi si prošli celý nový pavilon školy.

Zájezd rodičů s dětmi organizovaly Chotěbořské kovodělné závody v Novém Ransku a JZD do Zoologické zahrady ve Dvoře Králové.

V předvečer 9. května konal se opět vzpomínkový průvod s hudbou a lampiony od školy k pomníku obětí válek, položen věnec, děti ZŠ přednesly své básně, projev u pomníku měl poslanec NS Jaroslav Brabec. Výstava ve škole trvala. Na hřišti konal se turnaj žáků v kopané, večer byla pak u Lázníků obvyklá májová veselice.

Ve dnech 13.–16. května konal ROH Bytexu zájezd do Berlína (NDR). Zájezd na jižní Moravu na Vranovskou přehradu a hrad Bítov konal se 23. května. S malými dětmi z mateřské školy konal se zájezd do Chrudimě a do Slatiňan. Chepos Nové Ransko zajel se svými zaměstnanci na strojařskou výstavu v Brně.

Osvětová beseda, klub důchodců, Červený kříž a Svaz žen konali zájezd do divadla v Pardubicích.

Při oslavě MDD (Mezinárodní den dětí) začátkem června sešli se pionýři a SSM u táborového ohně ždírecí se studeneckými za účasti ČSŽ. Provedena též beseda s mládeží spojená s přednáškou za účasti SPOZ a MNV. Ke konci června konalo se též rozloučení žáčků mateřské školy postupujících do ZŠ a vítání občánků.

Zájezdy v létě.

ROH Bytexu provedl pro své zaměstnance zájezd do MLR^{lxxxv} a NDR. Besedu s důchodci a zájezd pro ně zorganizoval Chepos Nové Ransko. Zájezd pro rodiče s dětmi provedlo JZD do Brna a později dvakrát do Adršpašských skal. Řadu vlastivědných zájezdů a výletů uspořádala pro své žáky ZŠ, později v červnu zájezd do nedalekých Leškovic.

V červnu uspořádal SPO taneční zábavu, JZD zájezd pro důchodce do Krkonoš a VČDZ zájezd pro své zahrádkáře.

V srpnu konala se taneční zábava SPO Horní Studenec, v Benátkách a ve Ždírci Tatranu. VČDZ uspořádal zájezd pro důchodce, Chepos Nové

Ransko pro děti zaměstnanců a pak ještě zájezd na výstavu „Země živelka“ v Českých Budějovicích.

Začátkem září konalo se uvítání dětí do první třídy ZŠ za účasti SPOZ, MNV, ZŠ, přitom i představení v kině.

VČDZ zavezli své důchodce do Litoměřic, později Bytex uspořádal kulturní zájezd do divadla a pro děti s rodiči též do divadla.

Taneční zábavu provedl SPO Benátky, poutová taneční zábava byla v Horním Studenci. Sportovní akci „běh pro zdraví“ pořádal SSM spolu s Tatranem.

Chotěbořské strojírny Nové Ransko provedly zájezd do NDR a do Brna, JZD taktéž do Brna.

Běh „cesty Vysočiny“ pořádal PO ZŠ a ještě sportovní soutěž v „malé kopané“.

V říjnu hrála tu Lúčanka na taneční zábavě, konal se kulturní zájezd Bytexu do divadla v Praze, další zájezd Chotěbořských strojíren Nové Ransko též do divadla, zájezd konalo JZD a SŽ v Horním Studenci. SPOZ uspořádal besedu s mládeží spojenou s přednáškou a diskotékou. SPO ZŠ pořádali soutěž mladých požárníků, PO ZŠ provedli besedu s příslušníkem ČSLA^{lxxxvi}. PO ZŠ pořádal též běh Mladé fronty a Vysočiny, finále v soutěži „malé kopané“.

Chovanci mateřské školy pořádali soutěž v recitaci, později byli na zájezdu na loutkařskou scénu divadla v Jihlavě. Zájezd do divadla v Brně pořádala osvětová beseda s klubem důchodců. Do Bratislavy konal se zájezd JZD.

V listopadu pořádal taneční zábavu SPO Horní Studenec. Veřejnou oslavu VŘSR – kulturní pásmo a film – začátkem měsíce uspořádaly SČSP, ZO KSČ a ZŠ. Na Novém Ransku pořádal SPO svoji oslavu VŘSR s kulturním pásmem.

Podzim a Vánoce.

Posvícenskou taneční zábavu ve Ždírci pořádala osvětová beseda spolu s DV Jednoty. Dne 15. listopadu přednášel tu Ing. Páleníček o své třítydenní cestě Skotskou vysočinou. V listopadu konalo se též vítání občánků.

Během listopadu a prosince konala se opakovaně „beseda nad knihou“ pro žáky ZŠ a MŠ. V prosinci provedl PO ZŠ karneval s kulturním pro-

gramem a šachový turnaj pro mladé šachisty. V místnostech knihovny konala se v prosinci výstava knih a obrazů spojená s prodejem.

Vánoční besídku s kulturním programem provedl ve Ždírci SSM A PO. Na Novém Ransku byla besídka s vánoční nadílkou. Osvětová beseda a DV Jednota obstaraly vánoční koncert Rožmitálské kapely; též provedly Silvestrovský taneční večírek s reprodukovanou hudbou. „Silvestrovské posezení“ provedl SPO v Horním Studenci. SSM ve Ždírci provedl fonetiku Beatles a výchovné koncerty pro mládež.

VII. Politický a kulturní život, škola.

Činnost spolků.

Kulturní činnost spolků a institucí byla v tomto roce velmi bohatá. Bylo tolik zájezdů do divadel, měst, krajin, zámků, hradů a různých akcí, že kdo mohl a chtěl, nemusel býti ani v jednom z volných dnů doma. Podniky a spolky soutěžily snad v pořádání akcí pro své zaměstnance, jich děti a důchodce.

Ždírecký zpravodaj.

Ždírecký zpravodaj toho roku nevyšel. Bylo však znát, že tu chybí něco, co by přineslo trvalé informace o mnoha věcech a děních do všech rodin obce, jak již jsme byli za mnoho let zvyklí. Rozsah obce tento spojovací článek přímo vyžadoval.

SPOZ.

SPOZ neustal ve své činnosti, řada jeho členů byla dále rozšířena.

Ždírecká knihovna.

Ždírecká knihovna je knihovnou okrskovou pro 10 okolních osad a obcí. Čítá přes 8.000 svazků; rozdělena pro dospělé a mládež. Je stále pilně navštěvována a její činnost se rok od roku rozšiřuje.

Požárníci.

Požárníci kromě občasného cvičení pohotovosti neměli příležitost k uplatnění svých sil ve Ždírci ani v okolí. Nehořelo letos již ani jedenkrát v okolí tratě. Po zavedení motorových lokomotiv ustala i tato občasná výtržnost.

Škola.

Škola nemá také letos téměř nic nového, žáci si zvykají na nové bezvadné učebny. Při úpravě spojky mezi silnicí žďárskou a chrudimskou zřízena pro školu i zastávka pro autobusy a převedeno sem zastavování několika autobusových linek místo u bývalé pošty. Dojíždí sem žáci ze Stružince, Údav, Rovného, Slavíkova a ze Studence.

Zahrádkáři.

Zahrádkáři obírali se během roku stále problémem další zahrádkářské kolonie pro nové členy převážně z řad členů bytového družstva. Jednání o využití zahářející plochy u Nového Ranska nebylo během roku skončeno, zdá se však na dobré cestě. Úroda ovoce byla letos opět nadměrná. Nutno upřesnit – úroda jablek – jablka činí asi 90 % mezi pěstovanými druhy ovoce. Hrušním se zde, v mrazové kotlině, příliš nedaří, asi polovina jich zmrzla v minulých letech, nejinak je tomu i u třešní, kterých tu není více a švestky vyřadila šarka téměř nadobro. Mladé stromky těchto nedostatkových druhů nejsou ke koupi ve školce v Malochyni ani jinde.

Myslivci.

Myslivci zapojili se ve většině do spolku ochrany přírody, aby alespoň tu mohli uplatnit svůj hlas na záchranu mizející přírody, případně aby pomohli při záchranných pracích při různých akcích. Letošního roku neviděl jsem zde, ani v okolí koroptev a křepelku, zmizeli rorýsi, vymizel bažant, zřídka ukázal se i zajíc; zvěře srnčí je jistě také značně méně, není je vidět. Prý se v krajině drží černá zvěř a liška, která udržuje a roznáší vzteklinu, aby alespoň ta z krajiny nevymizela. Drobného zpěvného ptactva je zoufale málo, sem tam bylo slyšet v polích skřivánka, po jaru v lese kukačku, ve vesnici pár vlaštovek a zmenšené hejno vrabců.

Červený kříž.

Červený kříž uspořádal jako každoročně dvě zdravotnické přednášky a zorganizoval v květnu hromadný odběr krve.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

TJ Tatran.

Rok 1986 nebyl úspěšný pro oddíl kopané. Fotbalové družstvo dospělých sestoupilo z tabulky krajské soutěže po 17 letech do okresního přeboru. Taktéž družstvo žáků sestoupilo z krajské soutěže do okresního přeboru. Lépe se vedlo dorostu, kteří naproti tomu postoupili z krajské soutěže do krajského přeboru. Ostatní oddíly udržely se ve svém průměru. Velmi dobře vedl si odbor základní tělesné výchovy. Odboru základní tělesné výchovy bylo uděleno okresním výborem ČSTV v soutěži o vzorný odbor vyznamenání I. stupně.

Pro družstvo volejbalu bylo zakoupeno auto Š 1203.

Bylo dokončeno oplocení škvárového hřiště.

Členská základna zvýšila se o 12 členů, takže klub čítá nyní 427 členů.

Majetek klubu k 31. prosince 1986:

Základní prostředky	Kčs 1,248.480
DKP nad 300 Kčs	Kčs 72.620
DKP do 300 Kčs	Kčs 82.230
Majetek klubu celkem	Kčs 1,403.320

Účast Tatrana na zábavách a zájezdech uveden je v oddíle VI.

Po zdravotní stránce prošel rok 1986 bez obvyklých chřipkových epidemií a jiných hromadných chorob. Nedošlo ani k personálním změnám ve zdravotním středisku.

V loňském roce vyhlášené opatření proti vzteklině trvalo po celý rok 1986 a nebylo odvoláno, i když nový výskyt vztekliny nebyl.

Zhoubný roztoč varroa se na území okresu nevyskytl, byl však nadále v přímé blízkosti hranic okresu. Mor včelího plodu objevil se v obci Rváčov na hranicích okresu Chrudim.

IX. Pohyb obyvatelstva, život lidí.

Stav populace v obci.

Během roku 1986 narodilo se v obvodě MNV Ždírec (včetně obce a všech osad bývalého Studence) 26 dětí a zemřelo 22 občanů. Uniká nám z evidence omezený počet občanů, kteří odejdou do domova důchodců a tam později svoji životní pouť ukončí. Není jich mnoho, avšak ze vzdálenějších osad uniknou pak evidenci. V současné době žije tu poměrně značný

počet lidí v důchodovém věku. V roce 1986 dožívalo se 18 občanů věku 75 let, 12 oslavilo osmdesátiny a devadesátin dožila se K. Študerová též v domově důchodců. Diamantovou svatbu oslavili manželé Marie a Oskar Lacinovi v osadě Benátky.

Nejstarší občan z okolí – Jan Zvolánek – v sousední Křížové oslavil v lednu své 101. narozeniny a celý rok 1986 přežil v poměrném zdraví.

Vítání malých občánků konalo se na MNV 5× a přivítáno bylo 26 narozených.

Zemřelí občané.

Během roku 1986 zemřeli:

Mach Josef z Kohoutova čp. 15, 82 roků, narozen 3. března 1904, zemřel 2. ledna, povoláním slévač kovů, pracoval v různých podnicích v Plzni, Praze, na Starém Ransku i Novém Ransku. Byl nejstarším občanem Kohoutova, po léta bydlel sám v domku uprostřed osady.

Halamka František z Benátek čp. 35, stár nedožitých 80 roků, narozen 19. března 1906, zemřel 21. ledna, vyučen byl kovářem, řadu let pracoval co dělník na trati. Poslední léta žil sám a domek po něm osiřel.

Stehno Ota, 56 roků, z Horního Studence čp. 50, narozen 12. června 1929, zemřel 31. ledna.

Křestánová Albína z Nového Ranska čp. 235, 79 roků, narozena 19. února 1907, zemřela 17. února, vdova po Miloslavu Křestánovi, kdysi kapelníkovi a lidovém malířovi. Domek rovněž zůstává prázdný.

Novák František z Podmoklan čp. 15, 85 roků, narozen 19. září 1901, zemřel 31. ledna, starousedlík z osady.

Drápalíková Božena, Dolní Vestec čp. 73, narozena 4. ledna 1913, zemřela 25. února ve věku 73 let.

Starý Antonín ze Ždírcce čp. 89, rodák ze Ždírcce, 74 roků, narozen 11. listopadu 1911, zemřel 4. března. Dělník, dlouhá léta byl členem MNV, v důchodových letech pracoval v JZD.

Sázavová Marie, 65 roků. Z Horního Studence čp. 53, narozena 28. června 1921, zemřela 18. dubna.

Stehno Josef z Benátek čp. 33, 75 roků, narozen 26. ledna 1910, zemřel 22. dubna, vyučen truhlářem, pracoval v různých podnicích v Hlinsku či údržbář či tkadlec.

Němec Otakar z Horního Studence čp. 47, 74 roků, narozen 4. listopadu 1911, zemřel 31. května, bývalý obchodník, míval i hostinec, hospodářství, v posledních letech byl hlídačem v Chepos Nové Ransko.

Štefanová Marie ze Ždírcce čp. 74, 83 roků, narozena 29. prosince 1903, zemřela 23. června. Podělila po svém strýci Bělouškovi usedlost, v níž bývalo po léta řeznictví a hostinec vedle „sádky“. Dům zůstává prázdný, dědí ho dcera – lékařka.

Smílek František, Podmoklany čp. 27, 65 roků, narozen 25. února 1921, zemřel 30. června, textilní dělník.

Nosil Branko ze Ždírcce čp. 346, 46 roků, narozen 3. července 1940, zemřel náhle 8. července. Pracoval na výstavbě elektrárny v Dukovanech, infarkt.

Dopita Václav, krátce bydlel u příbuzných ve Ždírci, pocházel ze Zálíbeného, 78 roků, narozen 22. září 1908, zemřel 13. srpna, dělník.

Havlík Otakar ze Ždírcce čp. 121, rodák z Vojnova Městce, 71 roků, narozen 9. ledna 1915, zemřel 22. srpna, radiomechanik, opravoval rádia a televizory, jako první přihlásil ve Ždírci svůj televizor.

Bažout Josef, 75 roků, narozen 26. dubna 1911, zemřel 26. září ve Ždírci, vyučen truhlářem, pracoval jako výhybkář ve zdejší železniční stanici, bydlel řadu let v malém drážním domku při cestě do Horního Studence. Domek byl pak zbourán. Jako důchodce žil asi 10 let v Sobiňově. Krátce po dalším ovdovění zemřel náhle u své dcery ve Ždírci.

Jelínková Johanna z Nového Studence, zemřela 27. září v 78 letech. Narozena 24. května 1908. Pracovala u Státního statku.

Barvínek Ladislav z Benátek, 49 roků, narozen 30. května 1937, zemřel 3. října. Pracoval co dělník na zdejší pile.

Zvolánek Stanislav ze Ždírcce, 63 roků, narozen 31. května 1923, zemřel 1. listopadu.

Pokorný Jan ze Ždírcce čp. 138, nedožitých 80 let, narozen 29. ledna 1907, zemřel 15. listopadu, truhlář, pracoval po léta na zdejší pile, při přecházení ulice zachycen projíždějícím autem 30. října, zraněn, zemřel pak v nemocnici.

Marek Karel ze Ždírcce čp. 78, 79 roků, narozen 4. prosince 1907, zemřel 12. prosince, pracoval mnoho let na pile.

Stará Marie ze Ždírcce čp. 89, 72 roků, narozena 15. srpna 1914, zemřela 19. prosince. Ždírecká rodačka, zemřela 9 měsíců po manželovi. Domek zůstává prázdný.

Průměrný věk v roce 1986 zemřelých občanů byl 72 roků. Při pohřbu bylo 15 kremací a 22 na hřbitov.

Zemřelí přátelé v okolí.

Ze zdejší prodejny masa odešel Jiří Vikanský, bytem v České Bělé. Krátkou dobu jezdil pak jako řidič sanitního auta a zemřel náhle na cestě za volantem. Bylo mu 54 let.

Dne 9. září zemřel ve svých 86 letech učitel Vladimír Budínský. Byl i v 1. světové válce a učil nás pak všechny až do 60. let na měšťanské škole. Pocházel z rodu Havlíkových, který byl v Křížové po řadu generací. Za manželku měl dceru obchodníka Jana Zrzavého, v jehož domě na rohu náměstí je nyní pošta. Postavili si na západní straně městečka, tehdy téměř v polích vilku, která nyní zůstává též prázdná, i když měli 4 děti. Byl znám a oblíben v širokém okolí.

Dne 13. října zemřel v Chotěboři MUDr. Miloš Sajfirt, stár 70 roků. Působil dlouhá léta v OÚNZ Chotěboř a těšil se na důchod. V Havlíčkově Borové koupil si na dožití domek a krátce nato stihl ho infarkt. Přál prý si rozhodit svůj popel nad raneckými lesy, které tolik miloval.

Dne 14. října zemřel v Křížové v nedožitých 80 letech Leopold Bořil. Jeho otec, rovněž Leopold, rázovitý rodák z Havlíčkovy Borové, začal provozovati nedlouho po první světové válce autobusovou dopravu zprvu na lince Ždírec–Žďár na Moravě, později i do Havlíčkovy Borové. Jeho živnost převzal ještě před druhou světovou válkou právě zemřelý. Známal byl v širokém okolí.

O povodni 19. srpna je zmínka v odd. II a o krupobití v odd. III.

Úprava žďárské spojky – nyní ulice „chrudimská“ – byla v měsíci srpnu dokončena a 30. srpna povolen po ní průjezd. Středem vozovky položeny odpadní roury a nové vodovodní potrubí a domovní přípojky, vozovka zpevněna, výškově vyrovnána a kostky nahrazeny asfaltem. Chodník po obou stranách bude upraven dodatečně.

Světové události a katastrofy.

Dne 28. ledna spadl při startu do vesmíru v USA raketoplán Challenger^{lxxxvii}. Shořel, spadl do moře a celá posádka 7 lidí zahynula a nadlouho utichly nové pokusy.

Dne 28. února byl ve Stockholmu zavražděn ministerský předseda Olaf Palme^{lxxxviii}. Bylo mu 59 let a pro své mírové úsilí byl oblíben. Do konce roku přes vypsanou odměnu nebylo zatím nic vypátráno.

Dne 29. dubna^{lxxxix} vybuchl reaktor jaderné elektrárny v Černobylu nedaleko Kyjeva s radioaktivním únikem do ovzduší.

Na začátku^{xc} druhé dekády října sešli se opět k přímému jednání představitelé dvou polovin světa Michail Gorbačov a Ronald Reagan. Bylo to tentokrát v chladnějším prostředí Islandu v Reykjavíku, kde jednali o řadě otázek, zejména o zastavení horečného atomového zbrojení.

Přes mnohostranné snažení konflikty na Středním východě a mezi Iránem a Irákem dále pokračovaly.

Dne 1. května 1987 zapsal Josef Bílek.

Domovní čísla obce Ždírec nad Doubravou dle stavu k 1. lednu 1987.

Očíslování obytných domů bylo ve zdejší krajině nařízeno a provedeno kolem roku 1780. Bylo postupováno tak, že číslo 1 bylo přiděleno prvnímu domku při vstupu do obce od západu po levé straně. Číslo 1 ve Ždírci, tehdy malé a nevýznamné osadě obdržel tehdy ždírecký či Ostrolovský mlýn mezi Novým Ranskem a Ždírcem.

Zakladatel ždírecké kroniky a první kronikář obce řídící učitel Antonín Kolář zapsal roku 1932 na straně 18–20 prvního svazku „Seznam domovních čísel ve Ždírci“ dle tehdejšího stavu. Seznam je velmi strohý, uvedeno je domovní číslo, jméno vlastníka domu a jedním slovem jeho zaměstnání. Nic více. Od doby zápisu uběhlo tedy 55 roků a jen kuse zaznamenány změny či růst stavu popisných čísel. Na stranách 148–151 zaznamenáno zničení či poškození domků při bombardování obce dne 9. května 1945 v závěru druhé světové války. Zaznamenáno opět popisné číslo domu, jméno majitele a stav poškození. Řada zničených nebo velmi poškozených domků nebyla již na původním místě postavena, jich majitelé odešli do pohraničí při jeho osídlování a popisné číslo zaniklého domku bylo pak přiděleno někomu jinému. Byl to hluboký zásah do chronologie popisných čísel. Dynamický růst obce v dalších letech až do dnešního dne byl zachycen jen počtem postavených domků bez uvádění popisných čísel a jich rozmístění v obci. V roce 1986 přistoupeno k pojmenování ulic v obci a zaveden určitý řád do číslování domů. Rozhodl jsem se zaznamenati po více než půl století znovu stav domovních čísel obce s uvedením vlastníka rodinného domku s heslovitým uvedením poměru k původnímu majiteli. Snažil jsem se zachytiti i přesun majitelů

v posledních desetiletích, přičemž mi velmi vydatně pomohl zdejší rodák a kdysi předseda národního výboru Josef Mísař. Bez jeho pomoci byl bych, nejso rodák ždírecký, sotva mohl a dokázal, byť jen přibližně, zachytiti změny majitelů za uplynulé půlstoletí. U novějších domků uvádíme rok jich vzniku a stáří vlastníka. Údaj z roku 1932 uvádíme v uvozovkách. Větší pozornost věnujeme čp. 1 a několika starším domům.

Čp. 1.

Obecní dům – „Čp 1 měl mlýn u Nového Ranska u silnice poličko – písecké, na který šla voda z Ostradovského rybníka tam ležícího. Mlýn vyhořel r. 1876 a více se nestavěl. Při povodni r. 1882 vzal za své i rybník Ostradovský a více se nenapouštěl. Na místě jsou bujné lučiny, které bývají za velkých dešťů a při jarním tání sněhu zaplaveny, protože mají špatný odpad vody, neboť potrubí je zčásti zasypané. Roku 1930 byl postaven obecní dům na návsi u Jeníkovské silnice, jednopatrový za 167.000 Kčs. Stavěl ho p. stavitel Karel Šedivý z Hlinska, který na něj udělal plán a rozpočet, stavba mu byla zadána, protože podal nejnižší ofertu.

Největší zásluhu měl o to p. starosta Antonín Dočekal, který si tím tak postavil nehynoucí pomník ve Ždírci. Že se to neobešlo bez různých potíží, dá se myslet.

V obecním domě umístěna je pošta, telegraf a telefon, je tam úřad obecního zastupitelstva, v prvním poschodí je místnost pro knihovnu Čtenářské Besedy s právem veřejnosti, kde nyní bydlí učitelka, dále je tam byt poštmistra.

V chodbě je umístěna pamětní deska se jmény padlých vojáků ve světové válce, která byla slavnostně odhalena 28. října 1930 a stála 900 Kčs.

Tento dům obdržel č. 1 na místě vyhořelého mlýna u Nového Ranska.“

Tolik ze staré kroniky. Nyní r. 1987 je v čp. 1 umístěna pošta, v poschodí je klub důchodců.

Čp. 2.

„Josef Kárník, hostinský“ – „Na č. 2, kde je hostinec Josefa Kárníka „peklo“ zvaný, je ve štítě Ditrichštejnský znak a obraz jednoho člověka z toho rodu. Bývala to kdysi panská zájezdní hospoda“.

Nyní majitelka Květa Pochopová, narozena 1909, dcera Josefa Kárníka, manželka Emila Pochopa zemřelého před několika léty. Její syn Jan Pochop je majitelem sousedního domu čp. 73, který s čp. 2 tvoří usedlost se společným dvorem. Oba stojí čelem šikmo k probíhající silnici, pravděpodobně, později stavěné. Čp. 2 je stavbou asi z první polovice minulého století. Po zrušení hostince v šedesátých letech byla v sále tělocvična školních dětí.

Čp. 3.

„Antonín Holas – zedník“ – majitel po zničení domku při náletu 9. května 1945 odešel do pohraničí a popisné číslo 3 přiděleno pak Rudolfovi Matějkovi, po jehož smrti převzal domek jeho zeť František Nevole, narozen 1932. Nový domek čp. 3 v ulici Lípová osídlen v roce 1953.

Čp. 4.

„Jan Kárník, řezník“ – nynější majitel též Jan Kárník, jeho syn (1907) spolu s jeho dcerou a svojí sestrou Adolfinou (1905). Oba jsou svobodní bez přímých pokračovatelů rodu. Stavba domu asi v minulém století.

Čp. 5.

„Antonie Pelikánová, vdova“ – její syn Pravoslav zemřel v roce 1982. Domek vykoupil od dědiců národní výbor a dočasně pronajal Marii Mísařové z čp. 91 na dobu přestavby jejího domku. Pak bude domek zrušen. Zbourán v lednu 1988.

Čp. 6.

„Josef Dočekal, rolník“ – domek zničen při náletu 1945, majitel přesídlil do pohraničí a popisné číslo přiděleno poškozenému domku čp. 21 po Antonínu Fialovi, který si číslo 21 přenesl na svůj dům, který si postavil na náměstí 9. května. Čp. 6 nese nyní opravený domek v ulici ke stadionu, bydlí tam jeho bratr František Fiala (1911).

Čp. 7.

„František Šupita, rolník“ – po Šupitových nezůstal zde nikdo. Dům čp. 7 – rolnickou usedlost i s polní výměrou – převzalo JZD. Používá se ho co skladiště. Je jedním z nejstarších domů ve vsi, v minulém století býval též rychtou. Jeden ze sedmi gruntů v obci – bývalý Málkův grunt, později

Šupitův. Snad by bylo vhodné zachovati ho vkusně upravený co památník či síň zemědělských tradic příštímu věku.

Čp. 8.

„Leopold Čaloud – truhlář“ – po úmrtí původního majitele dostala domek jeho adoptivní dcera, manželka Bohumila Stejskala (1915). Domek byl opraven, přestavěn a je situován vlevo před bránou JZD.

Čp. 9.

„Josef Vomela – obuvník“. Později byl dělníkem na pile a posledním policajtem v obci, též serbus zvaný. Ještě po válce obcházel s bubínkem vesnicí. Po jeho smrti starý dřevěný domek, jeden z nejstarších domků, snad ze 17. století byl zrušen a popisné číslo 9 přiděleno Státním lesům, objektu za tratí.

Čp. 10.

„Bedřich Kotouč – obuvník“ – Domek zničen při bombardování. Číslo 10 má domek Františka Mikana (1922), zetě Bedřicha Kotouče, ve Slepé ulici, který byl postaven v obnově r. 1946.

Čp. 11.

„Anna Růžičková – vdova“ – Domek zničen při bombardování. Syn František Růžička postavil domek nový, nyní Liběcká ulice č. 11, sám zemřel 5. května 1983. Nynější majitelka jeho manželka Marie Růžičková (1910). Vystaven v obnově 1946.

Čp. 12.

„Josef Fiala, strojní zámečnick, výroba pokrývek“ – nyní Jiří Fiala (asi 1928), říká se tam „na kanále“.

Čp. 13.

„Josef Němec, tesař“ – zbouráno, číslo převzal zeť původního majitele Bohuslav Čepel. Domek postaven r. 1946, ulice 5. května.

Čp. 14.

„Václav Pecka, zedník“ – Dožívá tu jeho manželka, majitel Pecka Vladimír (1919).

Čp. 15.

„Antonín Coufal, dělník na pile a František Stehno, obuvník“ – Nynější majitel Tušl z Prahy co chalupář.

Čp. 16.

„Josef Petrlík, kolář“ – Domek koupil Josef Málek, dělník u Státních lesů (1903). Dožívá tu sám bez přímého dědice. Domek stavěný v minulém století, v blízkosti obecního domu čp. 1.

Čp. 17.

„Anna Coufalová – vdova“ – její dcera Marie, nyní Sviták František (1941) zeť.

Čp. 18.

„Vilém Kašpar, obuvník“, vystřídalo se několik majitelů, též Josef Smíšek krejčí; nyní bouračka.

Čp. 19.

„František Novotný, rolník“, pak Novotná Anna, dcera Milada, nyní Novotný František.

Čp. 20.

„František Benc, rolník“ – nyní Benc Jaroslav (1924) člen JZD. Kdysi statek Frühbauerův, jeden ze 7 statků ždíreckých.

Čp. 21.

„Rudolf Fiala, dělník“ – nyní Antonín Fiala (asi 1912), přenesl číslo 21 z čp. 6 na náměstí, kde postavil.

Čp. 22.

„Jan Daniel, rolník“ – nyní František Daniel (1922), sám, bez následníků, člen JZD, spolubydlící nájemník František Samec, vdovec. Sousedé s čp. 20, jeden ze sedmi ždíreckých statků.

Čp. 23.

„František Růžička, slévač“ – pak Sklenář Václav, zeť, zemřel (byl též předsedou MNV), nyní Sklenář Luboš, syn.

Čp. 24.

„Bohuslav Daniel, dělník“ – domek zničen při náletu, přesídlil, číslo přiděleno Varouškovi Jaroslavu Žďárská ulice (1928), nově postavil.

Čp. 25.

„Miloslav Lázníčka, rolník a hostinský“ – nyní majetek Jednoty, restaurace „u Kříže“. Syn Miloslav bydlí v čp. 333 Chrudimská ulice.

Čp. 26.

„Jan Novotný, rolník“ – nyní Stanislav Kozel (1920) zeť, Chrudimská ulice.

Čp. 27.

„Josef Němec, truhlář“ – domek zničen při náletu 1945, nově postaven v chrudimské ulici; nyní OUNZ dole ordinace, nahoře dentista.

Čp. 28.

„Antonín Růžička, strojní zámečník“ – nyní Mikulecký na náměstí; číslo přiděleno Růžičkovi; od něho koupil Mikulecký Valentin, zemřel.

Čp. 29.

„Josef Uchytíl, obuvník“ – pak syn Antonín Uchytíl, krejčí. Domek poškozen při náletu, později zrušen. Stál při čp. 48 (Žďárská ulice). Majitel postavil si nový čp. 321 Školní ulice. Čp. 29 přiděleno po zbourání bytové jednotce u školní tělocvičny; bydlí tam Jaroslav Klepetko (1944) Chrudimská ulice.

Čp. 30.

„Bohuslav Mísař, rolník“ – zemřel, nyní dcera, majitel Štěpán Jan (1926), inseminátor, nyní v. v. Říkalo se tam „u Mísařů na kopečku“, část z výměry usedlosti Wasserbauerovy.

Čp. 31.

„Jan Wassebauer, rolník“ – majitel zemřel 6. prosince 1978 bez dědiců, polnosti jsou v JZD, usedlost (stavbou asi ze začátku minulého století) převzal MNV, zbourána. Čp. 31 přiděleno skladu Bytexu (u Lacinů).

Čp. 32.

„František Pátek, dělník“ – majitel zemřel, domek zbourán, čp. 32 dostala hasičská zbrojnice u žďárské silnice vpravo, „na kanále“.

Čp. 33.

„Josef Stýblo, dělník“ – pak Václav Dočekal, nyní Josef Hochman.

Čp. 34.

„Otilie Málková, vdova“ – zemřela, domek koupil Václav Dočekal, zboural ho, číslo přiděleno Miroslavu Janáčkovi (1940), 1979 postavil nový domek v ulici 5. května.

Čp. 35.

„František Fiala, obuvník“ – domek silně poškozen při náletu, číslo dostal Starý Karel, nyní jeho syn Karel (1945).

Čp. 36.

„Jan Doležal, kovář“ – r. 1945 Josef Buráň, žďárská ulice, plný zásah bombou, majitele mrtvi, číslo přiděleno Josefu Ondráčkovi, nyní zeť Pavel Zrzavý (1935), ulice 5. května.

Čp. 37.

„Josef Mísař, rolník“, nyní syn Josef Mísař (1924).

Čp. 38.

„Růžena Nováková, vdova, rolnice“ – usedlost (stará pošta) zničena 1945, postaveno nově v chrudimské ulici, nynější majitel synovec Miloslav Pelikán (1930). Předeek Pelikán, rychtář, písmák, doby kolem r. 1848, zámožný občan, stavěl v době výstavby železnice hostinec Lázníčkův a Dupandu na Kohoutově.

Čp. 39.

„Antonín Smíšek, tkadlec“ – nynější majitel Jirka František.

Čp. 40.

„Josef Ondráček, dělník, a Antonín Marek, dělník na dráze – vykoupil MNV. Několik roků bydlel v polovině domku Jaroslav Černý, úředník na poště, domek nyní prázdný, stavbou po roce 1850.

Čp. 41.

„Pikl Bohumil, výroba sítěk“, později syn František Pikl, nyní manžel jeho dcery Švestka; žije v Praze.

Čp. 42.

„Václav Jirásek, výhybkář“ – nyní dožívá tu dcera Božena Jirásková, svobodná (1915); žďárská ulice.

Čp. 43.

„Josef Zahradník“ – pak František Fidler, zemřel, převzal Stanislav Kozel, poškozeno při náletu, předal synovi Milošovi, který ponechal si jméno manželky Novotný.

Čp. 44.

„František Smíšek, krejčí“ – zničeno při náletu 1945, číslo přiděleno Josefu Janovskému, postaveno v obnově, později předal zeti Jiřímu Nekvindovi (1945), Žďárská ulice.

Čp. 45.

„Obecní domek – pazderka“ – koupila Jelínková z Francie, zemřela 1977, nyní majitel Jaroslav Čuřík z Prahy, ulice Ke stadionu.

Čp. 46.

„Jaroslav Šmahel, pilníkář“ – zemřel, dožívá tu manželka (1914).

Čp. 47.

„Julius Dočekal, rolník“, pak syn Josef Dočekal člen JZD, zemřel, nyní majitelka Kosařová Anna, dcera (usedlost za poštou.).

Čp. 48.

„Osvald Zdražil, řeznický dělník“ – zbořen při náletu, postaven v obnově, majitel zemřel, manželka Marie odstoupila dům obci. V přízemí byl obchod Jednoty. Nyní MNV.

Čp. 49.

„František Sotona, obchodník“ – plný zásah při náletu 1945, požár zničil celý objekt při silnici chrudimské. Ze zděných pozůstatků obchod obnoven, převzala a provozovala Jednota. Majitel odešel a dožil na Starém Ransku. Nyní prodejna – Zelenina.

Čp. 50.

„František Daniel, rolník“ – zničeno při náletu, majitel odešel do pohraničí. Čp. 50 postavil Jakeš Jan, pekařství na Žďárské ulici, nyní majitel jeho zeť Miroslav Losenický (1929).

Čp. 51.

„Josef Stehno, tkadlec“, zemřel, domek koupil Josef Rypar (1946).

Čp. 52.

„Jaroslav Růžička, rolník“ – Jedna ze ždíreckých usedlostí, úplně zbořeno při náletu. Prevzal Jaroslav Běloušek, řezník, pak JZD. Majitel odešel do pohraničí. Číslo přiděleno Václavu Břízovi (1943) ulice 5. května. Na místě statku stojí nyní školní jídelna a tělocvična.

Čp. 53.

„Jan Fiala, domkář“ – zbouráno, vedle postavil pravnuk Vladimír Beneš.

Čp. 54.

„František Mísař, rolník“ – zničeno při náletu. Nově postavil Josef Daniel, zemřel, nyní Milan Daniel (1964) ulice Ke stadionu.

Čp. 55.

„Antonín Sedlák, domk. a zast. poj.“ – v širokém okolí známý ranhojič a mastičkář „Šantroch“ – Sedlák. Domek zrušen a zbourán. Číslo přiděleno Františku Ondráčkovi (1912) v nynější ulici 5. května. Syn Antonín Sedlák vystavil v ulici Chrudimské domek nový.

Čp. 56.

„Antonín Dočekal, rolník, krejčí“ – syn František Dočekal, byl prvním předsedou JZD Ždírec. Majitelkou nyní dcera Marie, provdaná Mikušová.

Čp. 57.

„Marie Sotonová, soukromnice“ – V sousedství čp. 49 přečkalo bombardování i požár obchodu. Pozdější majitel Stanislav Sotona zemřel, manželka odstoupila domek MNV. Nyní je v něm moštárna zahrádkářů a domov SSM.

Čp. 58.

„Nádraží ČSD“ – stavba asi z r. 1870, opraveno v letech 1980; zachována (dle stropu) čekárna pro paní hraběnku panství Žďáru.

Čp. 59.

„Strážní domek Hafenecker a Kindermann“ – drážní domek na hliněném zhlaví stanice, opravený v letech 1980. Bydlí tam vdova po Antonínu Brožíkovi a Stanislav Janiczak, výhybkář.

Čp. 60.

„Strážní domek Jan Pacas“ – domek zvětšen, přestavěn, rodina Pacasova vymizela. Bydlí tam dělník na dráze.

Čp. 61.

„Tomáš Fidler, rolník“ – zemřel, též syn František, nyní majitel vnuk Jiří Fidler. Nově postaveno, chrudimská ulice.

Čp. 62.

„Jan Matějka, dělník na dráze“ – zbouráno, číslo dostal František Peřina mladší (1947). Domek postaven roku 1974.

Čp. 63.

„František Lédl, tkadlec“ – zeť majitele předal synovi Václavu Peřinovi, který domek přestavěl.

Čp. 64.

„František Stehno, obuvník“ – domek zničen při náletu; děti majitele odešly do pohraničí, číslo popisné je volné, dostane ho asi Luboš Křestan.

Čp. 65.

„Josef Fiala, dělník, a František Poula, dělník“ – těžce poškozeno při náletu, nyní manžel vnučky Miroslav Dopita (1948).

Čp. 66.

„Parní pila“ – Administrativní budova parní pily, nyní Východočeských dřevařských závodů. Asi do let 1970; byt správce pily. R. 1986 postavena nová budova a tato bude odstraněna, aby provozu nepřekážela.

Čp. 67.

„Jan Ondráček, dělník“ – syn Miroslav Ondráček prodal Novákovi Karlovi, novému majiteli.

Čp. 68.

„František Culek, kovář“ – majitel dožil, děti prodaly původní domek Dobroslavovi Franclovi, který ho zboural a postavil r. 1970 nový – chrudimská ulice. Stará kovárna zmizela.

Čp. 69.

„Kristina Fettrová, hostinec“ – pak syn Karel Fetter, zemřel, převzala Jednota, nyní vede Jelínek, bytem Chotěboř.

Čp. 70.

„Kristina Fettrová, obytný dům“ – bydlel tu majitel restaurace, dožila (bez dětí) manželka. Majitelka Krupařová Vladimíra, Králíky.

Čp. 71.

„František Pelikán, dělník“ – pozdější majitel Jaromír Kopp, zemřel, dcery prodaly přestavěný domek Rudolfu Arnoldovi, (1939). Na Balkáně.

Čp. 72.

„Jan Coufal, obecní strážník“ – zničeno, nově postavil Lukáš Václav, na Balkáně.

Čp. 73.

„Josef Kárník, bydlí tam Třísko Josef“ – majitel Pochop Jan, synovec původního majitele Josefa Kárníka. S čp. 2 spojen společnou bránou a dvorem.

Čp. 74.

„Jaroslav Běloušek, řez. host.“ – zemřel bezdětný, i manželka, polnosti jsou v JZD, usedlost (asi z minulého století) převzala sestra, zemřela asi 1985, nyní majitelka její dcera MUDr. Jarmila Brožová, Jihlava, neobydleno.

Čp. 75.

„Marie Grulichová, vdova“ – nyní syn František Grulich (1911), ulice Ke stadionu (svobodný)

Čp. 76.

„František Matoušek, dělník“ – nyní Jiří Matoušek, bytem Havlíčkův Brod.

Čp. 77.

„Školní budova“ – Stará škola. Otevřena v roce 1890, letos, v roce 1987 již se v ní neučilo. Zatím je prázdná, v klidu. Popis při 90. výročí.

Čp. 78.

„Pila“ – Obytný dům při vstupu do prostoru pily za kolejemi vlevo. Poslední stále bydlící byl Karel Marek, pracovník na pile, zemřel v roce 1986. Dožívá tu jeho manželka.

Čp. 79.

„František Laštůvka, dělník“ – nyní Josef Fikejz, zeť (1966), na Balkáně.

Čp. 80.

„Miloslav Láznička, (nájemce V. Němec), výroba likérů“ – přízemní budova přidružená k hostinci, zbourána, nově postavil Vilém Láznička, vnuk, postaveno v r. 1975, chrudimská ulice.

Čp. 81.

„Karel Jeníček, textilní továrna“ – nyní tkalcovna Bytex, dříve Plyšan.

Čp. 82.

„František Daniel, truhlář“ – zničeno při náletu, číslo přiděleno nově postavenému domku řezníka Kasala. Dožila tu jeho manželka. Děti – dědici prodali domek MNV; nyní je tu školní družina.

Čp. 83.

„Jan Pospíšil, dělník“ – zdědil syn Vladislav, domek prodal. Bydlí v něm švagrová Culková Pavlína.

Čp. 84.

„František Rothanzl, penzista“ – nyní Křesťan Jan, nově postaven r. 1984.

Čp. 85.

„Josef Smíšek, dělník“ – domek koupili Podroužkovi, Vilém zemřel, odkoupil ho Vlastimil Trnka, r. 1982 postavil vedle nový, dostal nové číslo, starý domek zboural.

Čp. 86.

„Jan Froněk, obuvník“ – nynější majitel pravnuk Hanč Robert, domek přestavuje, ulice Ke stadionu.

Čp. 87.

„Antonín Ondráček, dělník“ – zničeno, zrušeno, syn František Ondráček postavil; převzal jeho syn František Ondráček z Liberce (Žďárská ulice).

Čp. 88.

„Josefa Němcová, vdova“ – zničeno při náletu, Carda Pravoslav postavil v obnově nový domek ve Slepé ulici, předal synovi Vladimírovi Cardovi (1929). Pravoslav Carda byl po Františku Novotném předsedou MNV, prodělal tu nejhorší léta znovuvzkříšení zničeného Ždírcce. Je mu nyní 83 roků.

Čp. 89.

„František Černý, pilníkář“ – dcera Marie a zeť Antonín Starý, oba zemřeli v roce 1986. Domek v ulici Ke stadionu stavbou asi z konce minulého století, nyní prázdný.

Čp. 90.

„Jan Mísař, tkadlec.“ – zničeno při náletu, na jeho místě stojí družstevní dům (druhý ve Ždírci, „Piklův“, čp 346/7) čp. 90 postavil Ladislav Mísař v obnově, nyní majitel jeho zeť Stanislav Bříza (1933).

Čp. 91.

„Marie Mísařová, vdova“ – téměř zničen při náletu, nyní majitel Miloslav Mísař, vnuk (1960), Lipová ulice.

Čp. 92.

„Václav Pátek, listonoš“ – velmi poškozeno při náletu. Domek koupil Bohumil Culek („nádražák“), zemřel, nyní jeho zeť Stanislav Sodomka, Stará ulice.

Čp. 93.

„Marie Danielová, dělnice“ – též velmi poškozeno, nyní Křivská Božena, dcera (1920).

Čp. 94.

„Josef Kadlec, mistr kamenický“ – kdysi též starosta obce, dědily dcery, dům koupilo družstvo VZOR Brodská ulice.

Čp. 95.

„Václav Korejtko, výroba pokrývek“ – převzalo družstvo VZOR, rozšířilo, nyní ústředí družstva.

Čp. 96.

„František Socha, pilníkář“ – nyní syn Stanislav Socha, důchodce, Stará ulice.

Čp. 97.

„Antonín Kolář, ředitel školy (nájemník Chyba)“ – nyní dcery Eliška a Vlasta, v důchodě (1908 a 1910), Brodská ulice.

Čp. 98.

„Ing. Alois Adámek, ředitel továrny v. v.“ (stavěn v r. 1920), koupil Josef Málek, (1932), ulice Ke stadionu.

Čp. 99.

„František Sedlák, tkadlec“ – domek zbourán, pozemek přidělen k čp. 100. Popisné číslo 99 přiděleno Janu Rychlému (1960), postaveno 1985.

Čp. 100.

„Julie Stehnová, vdova“ – velmi poškozeno. Nyní Málek Josef (1947), obnoveno a rozšířeno.

Čp. 101.

„Jan Chvátal, povozník“ – zničeno při náletu. V obnově postaveno v nynější Slepé ulici. Jaroslav Chvátal, syn domek prodal.

Čp. 102.

„František Volenec, dělník“ – nyní Kudláček Ladislav, zeť (1936).

Čp. 103.

„Václav Beran, cestář“ – zničeno, neobnoveno, číslo přiděleno Jiřímu Kasalovi na křižovatce (1926).

Čp. 104.

„Jan Coufal, dělník“ – dožívá tu Coufalová Františka (1905).

Čp. 105.

„Josef Coufal, obuvník“ – zničeno, neobnoveno. Číslo přiděleno Státním lesům, obytnému domu proti lesoparku. (dříve administrativní budova).

Čp. 106.

„Josef Ondráček, výhybkář“ – dcera Věra Plachá prodala domek asi r. 1982 Miroslavu Zemanovi (1946), který ho opravil. Žďárská ulice.

Čp. 107.

„František Plašil, klempíř“ – rozbořen bombou (3 mrtví). Nový na místě postavil zeť František Novotný se stejným číslem. Nyní jeho zeť Culek Pavel (1943) Květinová ulice.

Čp. 108.

„Rudolf Janáček, dělník“ – zničen při náletu. Majitel i jeho manželka přišli o nohu. Znovu postaveno. Nyní syn Miloslav Janáček (1923) Květinová ulice.

Čp. 109.

„Václav Coufal, truhlář“ – rozbořen při náletu, 6 mrtvých, znovu postavil Coufal Stanislav, nyní jeho syn.

Čp. 110.

„Ferdinand Švanda, listonoš“ – rozbořen při náletu. Nyní syn Oldřich Švanda (1913). Chrudimská ulice.

Čp. 111.

„František Novák, truhlář“ – pak Oldřich Novák, nyní dcera Milada a Miroslav Nejedlý.

Čp. 112.

„Karel Novotný, dělník na dráze“ – syn Karel zboural a postavil nový, Květinová ulice.

Čp. 113.

„Petr Koukal, rotmistr v. v.“ – zničeno při náletu. Číslo přiděleno Joskovi Jindřichovi, Hamerská ulice.

Čp. 114.

„Konsum Pokrok“ – nezměněno, dnes prodejna textilu a obuvi, Žďárská ulice.

Čp. 115.

„Emil Pelikán, cestář“ – později Ondráček Jaroslav, postavil si řadovku, domek nyní prázdný.

Čp. 116.

„Jan Dočekal, tkadlec“ – nyní Vomela Jan (1937).

Čp. 117.

„Alfréd Ressel, dělník“ – nyní syn Jaroslav Ressel (1922), Květinová ulice.

Čp. 118.

„František Nepovím, zedník“ – nyní zeť Synek Vladimír (1943).

Čp. 119.

„Josef Němec, truhlář“ – prodal Cachovi, ten Františku Procházkovi, jemu znárodněno a přiděleno VB.

Čp. 120.

„Antonín Lacina, tkalcovství“ – nyní po znárodnění kino, středisková knihovna, Vladimír Kala, František Lédl a další nájemníci.

Čp. 121.

„Antonín Švanda, tesař“ – nyní Havlík Otto (zemřel 1986), dožívá sama manželka Vlasta (1919).

Čp. 122.

„Družstvo pěstitelů zemáků“ – nyní čistící stanice osiv Choceň, Oseva.

Čp. 123.

„Jindřich Kasal, výhybkář“ – prodal domek stavěný 1930 Jaroslavu Chybovi, správci Družstva pěstitelů zemáků, zemřel po r. 1950, zemřel i jeho syn Jaroslav, nyní dědic vnučka Naděžda, rozená Chybová, provdaná Kutílková a její muž Josef Kutílek (1936). Brodská ulice.

Čp. 124.

„Václav Vachek, zednický mistr“ – nyní po zboření dostal čp. Lédl Zdeněk (1955), postaveno 1985, Brodská ulice.

Čp. 125.

„Josef Smíšek, výrobce pokrývek“ – zemřel, manželka v domově důchodců, domek neobydlen, dědic dcera Klepetková Stanislava, Chotěboř, Chrudimská ulice, stavěno v r. 1930.

Čp. 126.

„Antonín Culek, dělník“ – pak František Culek, zemřel, nyní Vladimír Culek (1938), Liběcká ulice.

Čp. 127.

„Antonie Janáčková, dělnice“ – nyní Málek Bohumil (1930), manžel neteře původního majitele.

Čp. 128.

„Velkostatek Zámek – Žďár“ – léta tu bydlel Havlík Otto, nyní Starý Jiří.

Čp. 129.

„Lidové družstvo (skladiště)“ – dnes Uhelné sklady (kancelář a váha) a Státní silnice.

Čp. 130.

„František Wasserbauer, slévač“ – zemřel, letos i jeho manželka Růžena (1905), domek zatím neobydlen. Ulice Ke stadionu.

Čp. 131.

„Jan Vomela, dělník“ – nyní dcera Hromádková Jana (1942) stavěno 1931.

Čp. 132.

„Jaroslava Mísařová“ – stavěl 1931 (manžel Richard Starý). Dům koupil Šedivý Otto, zemřel 1977, nyní syn Otto Šedivý (1944).

Čp. 133.

„Aloisie Dojáčková“ – zemřela, pak syn Jaroslav, prodal domek Františku Horákovi (1928), který r. 1979 nově postavil. Ulice Ke hřišti.

Čp. 134.

„Josef Novotný, dělník“ – zničeno při náletu. Nyní na tom místě stojí bytovky Rudných dolů, číslo přiděleno novostavbě Ladislavu Pospíšilovi, Žďárská ulice.

Čp. 135.

„Josef Oubrecht, obuvník“ – nyní Franc Miloš, manžel vnučky původního majitele (1931).

Čp. 136.

„Stanislav Mühlfait, řeznictví“ pobořeno při náletu. Obnovil syn Zdeněk (1930). Chrudimská ulice.

Čp. 137.

Novák Josef, trafikant zemřel, nyní Josef Hošek zeť (1922) (Popis ve staré kronice na str. 20 končí, proto i údaj v uvozovkách končí).

Čp. 138.

Pokorný Jan, postavil 1932, zemřel 1986, nyní syn Miroslav (1933), Brodská ulice.

Čp. 139.

Chalupa Josef (1920), ulice 5. května.

Čp. 140.

Ondráček Josef, nyní Ing. Jiří Pavlíček, synovec (1944), (u Vachků).

Čp. 141.

Dříve Vachkova cementárna, nyní sběrna odpadových surovin: starého papíru, textilu, skla a barevných kovů. Vlastníkem Ing. Jiří Pavlíček.

Čp. 142.

Mísař Antonín, správárna aut, u křižovatky silnic Havlíčkův Brod – Svitavy a Žďár – Golčův Jeníkov. Vystavěno v r. 1932. Křižovatka „na mýtě“. Nyní syn Vlastimil Mísař (1929). Těž „Pikulka“.

Čp. 143.

Pelikán Bohumil, nyní Smejkal Jaroslav zeť, „na Kopaninách“.

Čp. 144.

Původně Kapitola, nyní Tuhý Jan zeť, (1932), ulice Ke hřišti.

Čp. 145.

Bývalý obecní domek, řadu let nouzové učebny školy, nyní prázdný.

Čp. 146.

Eduard Pátek, bývalý autodopravce, po jeho smrti nástupce Miroslav Gabriel zboural a postavil 1986 nový. Žďárská ulice.

Čp. 147.

Béna František postavil, nyní syn František Béna, Mírová ulice, lidově „Rafanda“.

Čp. 148.

Včelanská Božena, Niklová 1910, Žďárská ulice (zemřela 1987).

Čp. 149.

Stavěl Ondráček Jan, nyní syn Ondráček Jan, Mírová ulice.

Čp. 150.

Losenická Bohumila, rozená Klepetková, stavěno asi 1939, nyní (ve vlastnictví VČDZ) přiděleno Sklenář Pavel. (zbouráno 1986)

Čp. 151.

Pecková Marie (1910), dědici synové Jan a Luboš Peckovi.

Čp. 152.

Josef Němec, truhlář. Od manželky Marie vykoupeno MNV. 1979 demolice, přiděleno Tatranu k rozšíření hřiště. Číslo zatím nebylo přiděleno.

Čp. 153.

Vomela František, nyní syn Ivan (1947), Školní ulice. Stavěl řídící školy Otakar Pelikán. Při bombardování zabita ve sklepě manželka a vnučka. Vomela František později odkoupil.

Čp. 154.

Škarýd Bedřich, holič postavil, nyní syn Miloslav (1925).

Čp. 155.

Jednota, sklad stavebnin, z druhé strany křižovatky jako čp. 142.

Čp. 156.

Kovář Bedřich (1908), nyní syn Vlastimil Kovář, Opava, stavěl ve válce Kříž – Praha. Brodská ulice.

Čp. 157.

Charvát Josef, nyní dcera Charvátová Bohumila (1925), Mírová ulice.

Čp. 158.

Neuwirt Václav, nyní syn Václav Neuwirt, Havlíčkův Brod. Mírová ulice.

Čp. 159.

Sedlák Antonín (1925), Chrudimská ulice.

Čp. 160.

Mateřská škola, bývalý Homolkův dům, po odsunu a znárodnění školka.

Čp. 161.

Bytex, administrativní budova, stavěl Miloš Jeníček, po znárodnění podniku 1948 ústředí.

Čp. 162.

Valík František, stavěl 1944 u křižovatky chrudimské a svitavské silnice. Syn František odprodal dům MNV, upravuje se na provozovny MNV.

Čp. 163.

Starý Richard, po smrti dcera Jaroslava a zeť Josef Ondráček.

Čp. 164.

Starý Ladislav stavěl, pak Štický František zeť, nyní dcera Jaroslava Štická, Hamerská ulice.

Čp. 165.

Novák Oldřich mladší (1946), stavěno 1978, Chrudimská ulice – „u sádky“.

Čp. 166.

Bytex (u Lacinů) – bytovky poblíž železniční trati – bydlí tu Šorfová, Fiala a Polívka.

Čp. 167.

Černý František (1913) nyní Pálka Miloslav zeť (1957). Roku 1985 postaveno patro. Ulice 5. května.

Čp. 168.

Horníček Jan, zemřel 1985, nyní manželka Miloslava (1934) stavěno 1971, Hamerská ulice.

Čp. 169.

Němec Bohuslav (1922), finský domek (stavěný najednou 1959), ulice Ke hřišti.

Čp. 170.

Pátek Adolf (1929), finský domek.

Čp. 171.

Křesťan Bohuslav (z Hluboké), finský domek.

Čp. 172.

Doležal Antonín (1929), finský domek.

Čp. 173.

Flusek Josef (1931), Školní ulice.

Čp. 174.

Matějček Richard (1920), Školní ulice, postaven asi 1965.

Čp. 175.

Státní lesy, obytný dům pro zaměstnance, nyní Kolář Jaroslav, ½.

Čp. 176.

Státní lesy, ½ obytného domu, Havelka Josef (1945), Brodská ulice.

Čp. 177.

Kadlec Jan, zemřel, nyní zeť Janáček Miloslav (1935), Lipová ulice.

Čp. 178.

Matějka Jiří, nyní dcera Hilleová Ludmila (1952), Spojovací ulice.

Čp. 179.

Novák Jaroslav (1924), Spojovací ulice.

Čp. 180.

Jirásek Jindřich (1913), Družstevní ulice, stavba asi 1960.

Čp. 181.

Sedlák Jaroslav (1924), ulice 5. května.

Čp. 182.

Wasserbauer Oldřich (1928), ulice 5. května.

Čp. 183.

Ondráček Miloslav (1928).

Čp. 184.

Jonáš Miroslav (1920).

Čp. 185.

Brokeš Oldřich (1913), nyní zeť Tonar Josef (1938), stavba 1961, ulice 5. května.

Čp. 186.

Klepetko Ladislav, Mírová ulice, nyní Ing. Ladislav Klepetko.

Čp. 187.

Štický František (1932), Hamerská ulice.

Čp. 188.

Málek Oldřich (1930), Lipová ulice.

Čp. 189.

Joska František (1929), Žďárská ulice.

Čp. 190.

Carda Jaroslav (1930), Žďárská ulice.

Čp. 191.

Petržilka Bohumil, nyní Málek Oldřich (1951), Slepá ulice.

Čp. 192.

Ermisová Růžena (1925), Slepá ulice.

Čp. 193.

Švanda Miroslav (1930), Brodská ulice.

Čp. 194.

Smíšek Josef, nyní Šťovík Josef, zeť (1949), Žďárská ulice.

Čp. 195.

Marek Zdeněk (1930), Žďárská ulice.

Čp. 196.

Coufal Jan (1935), Žďárská ulice.

Čp. 197.

Štěrbá Jaroslav (1938), Žďárská ulice.

Čp. 198.

MVDr. Zítka Josef (1931), Žďárská ulice.

Čp. 199.

Havlíček František (1939), Liběcká ulice.

Čp. 200–299.

Přidělena osadě Nové Ransko.

Čp. 301–302.

Obytný dům Rudných dolů, zaměstnanců pracujících v dolech na Starém Ransku. Osídlen v letech 1964–1965, 24 bytů ve 4 podlažích. Bydlíci:

1. Krátký Václav (1934)
2. Baloghová Vlasta (1947)
3. Ptáček Jindřich (1957)
4. Blecha Josef (1943)
5. Ročárek Jindřich (1957)
6. neobsazen
7. Čáslavská Marie (1922)
8. neobsazen
9. Novák Luboš (1961)
10. Janovský František (1929)
11. Opat Karel (1936)
12. neobsazen
13. Sklenář Vlastimil (1954)
14. Datínský Jaroslav (1942)
15. neobsazen
16. Teclová Jana (1949)
17. Samec František (1943)
18. Balogh Josef (1945)
19. Fiedlerová Marie (1940)
20. Ing. Vévoda Jaroslav (1948)
21. neobsazen

22. Richter Stanislav (1929)
23. Laštovka Lubomír (1960)
24. Vraspír Roman (1958)

Čp. 303–304.

Družstevní obytný dům, 24 bytů, osídlen roku 1965, stavěný svépomocí, 4 podlaží:

1. MUDr. Jeřábek Vladimír (1920)
2. Ondráček František (1932)
3. Šedivá Taťána (1926)
4. Česalová Zdeňka (1935)
5. Marek Karel (1939)
6. Čapek Bohuslav (1936)
7. Plíšek Miloslav (1941)
8. Horák Miloslav (1930)
9. Fiala Václav (1941)
10. Málek Jaroslav (1939)
11. Lánský Rudolf (1912)
12. Ondráček Josef (1964)
13. Vondráčková Helena (1952)
14. Martincová Marie (1931)
15. Vlach Jan (1910)
16. Marek Bedřich (1921)
17. Nedbal Josef (1931)
18. Starý František (1935)
19. Ronovská Milada (1909–1988)
20. Blažek Zdeněk (1939)
21. MUDr. Čermák Jan (1955)
22. Kopecká Emilie (1908–1987)
23. Fuksa Bohuslav (1918)
24. Jílek Antonín (1921)

Čp. 305.

Beránek František (1923), ulice „U kina“, postaven 1966.

Čp. 306.

Lacman Jaroslav (1933), „U kina“.

Čp. 307.

Kasal Bohumil (1928), Brodská ulice.

Čp. 308.

Bílek Josef (1915), Brodská ulice, osídlen 1967.

Čp. 309.

Němec Josef (1922), Brodská ulice.

Čp. 310.

Novák Josef (1934), Brodská ulice.

Čp. 311.

Ondráček Jiří (1937) Brodská ulice.

Čp. 312.

Jonáš František (1916), Hamerská ulice, postaven 1968.

Čp. 313.

Janda Bedřich (1910), Lipová ulice, postaven 1970.

Čp. 314.

Růžičková Anna (1922), Květinová ulice, postaven 1969.

Čp. 315.

Joska Milan (1939), Žďárská ulice.

Čp. 316.

Kovačka František (1924), Brodská ulice, stavěn 1968.

Čp. 317.

Plíhalová Alena (1932), ulice 5. května, stavěn 1968.

Čp. 318.

Jeřábek Karel (1919), ulice 5. května, stavěn 1970.

Čp. 319.

Stará Anna (1915), ulice 5. května, rok stavby 1968.

Čp. 320.

Šafránek Josef (1931), ulice 5. května, 1970.

Čp. 321.

Uchytil Vladimír (1942) Slepá ulice, dříve Uchytil Antonín.

Čp. 322.

Procházka František (1909), Mírová ulice, stavěn 1971.

Čp. 323.

Holas František (1934), U hřiště, stavěn 1967.

Čp. 324.

Pospíchal Josef (1931), U hřiště, postaven 1967.

Čp. 325.

Málek Bohuslav (1938), Ke stadionu, postaven 1967.

Čp. 326.

Filaková Eva (1949), U hřiště, postaven 1968.

Čp. 327.

Horák Josef (1933), U potoka, postaven 1968.

Čp. 328.

Fidler Jiří (1939), Chrudimská ulice, postaven 1968.

Čp. 329.

Gajdorus Miloslav (1942) a Homolka Pavel (1941), Slepá ulice, postaven 1968 (2 byty).

Čp. 330.

Ondráček Stanislav (1935), Slepá ulice, postaven 1969.

Čp. 331.

Huslik Erich (1942), Brodská ulice, postaven 1968.

Čp. 332.

Bláha Jiří (1942), Brodská ulice, postaven 1970.

Čp. 333.

Láznička Miloslav (1920), Chrudimská ulice, stavěn 1969.

Čp. 334.

Bříza František (1935), Ke Stadionu, postaven 1967.

Čp. 335.

Vavroušek František (1942), U potoka, postaven 1971.

Čp. 336.

Novotný Ivo (1956), Konečná ulice, postaven 1979.

Čp. 337.

Janda Josef (1925), Žďárská ulice, stavěn 1967.

Čp. 338.

Jirka František (1943), ulice 5. května, postaven 1969.

Čp. 339.

Mikulecký Jan (1933), Liběcká ulice, postaven 1971.

Čp. 340.

Mühlfait Luboš (1941), Liběcká ulice, postaven 1970.

Čp. 341.

Havlík Otto (1915), Liběcká ulice, postaven 1970.

Čp. 342.

Trtík Josef (1931), Hamerská ulice, postaven 1970.

Čp. 343.

Stehno Josef (1943), Hamerská ulice, postaven 1969.

Čp. 344.

Furch Josef (1944), Hamerská ulice, postaven 1971.

Čp. 345.

Mühlfait Stanislav (1933), Chrudimská ulice, postaven 1969.

Čp. 346–347.

Družstevní obytný dům na náměstí 9. května, postavený roku 1968 svépomocí, 4 podlaží, 16 bytových jednotek. Bydlící (1986):

1. Stejskal Bohumil (1943)
2. Černý Václav (1931)
3. Otradovský Milan (1942)
4. Ondráčková Věra (1957)
5. Nosilová Ludmila (1938)
6. Sýkora František (1938)
7. Málek Bohuslav (1940)
8. Jirka Karel (1941)
9. Šlerka Jan (1958)
10. Piklová Zdeňka (1929)
11. Kaštánek Jaroslav (1924)
12. Béna František (1945)
13. Lédl Miroslav (1930)
14. Jirásková Jana (1965)
15. Gér Benjamin (1921)
16. Culek Václav (1933)

Čp. 348.

Družstevní obytný dům zaměstnanců státních lesů, Brodská ulice, postavený roku 1971, 6 bytových jednotek, 2 podlaží:

1. Kuffa Emil (1946)
2. Jedlička Zdeněk (1937)
3. Ing. Doucek Miroslav (1933)
4. Mísař Jan (1912)
5. Havelka Jaroslav (1944)
6. Jelínek František (1922)

Čp. 349–350.

Družstevní obytný dům, 16 bytových jednotek, stavěný svépomocí roku 1971, Družstevní ulice a roh náměstí, 4 podlaží.

1. Vlach Zdeněk (1947)
2. Štěrba Václav (1941)
3. Bříza Josef (1946)
4. Bukovský Miloslav (1941)
5. Janáček Jiří (1945)
6. Matouš Jan (1960)
7. Lovásko Josef (1944)
8. Hameder Václav (1945)
9. Fousek Oldřich (1945)
10. Rosenkrancová Marie (1947)
11. Vápeník František (1943)
12. Brabec Jan (1934)
13. Souček Vladislav (1945)
14. Pilař František (1945)
15. Culek František (1942)
16. Švanda Václav (1944).

Čp. 351.

Křivský František (1931), Chrudimská ulice, postaven 1972.

Čp. 352.

Janáček Stanislav (1943), Chrudimská ulice, postaven 1972.

Čp. 353.

Glanc Josef (1939), K lávce, postaven 1973.

Čp. 354.

Glanc Miroslav (1944), K lávce, postaven 1973.

Čp. 355–356.

Družstevní obytný dům, 16 bytových jednotek, stavěný svépomocí roku 1973, 4 podlaží, Družstevní ulice:

1. Švanda Břetislav (1949)
2. Veselský Jindřich (1948)

3. Ronovský Bohumír (1946)
4. Rys Antonín (1946)
5. Vomelová Jana (1943)
6. Ondráček Vladimír (1943)
7. Fiala Antonín (1943)
8. Zavřel Jiří (1947)
9. Sotona Stanislav (1942)
10. Bláha Josef (1937)
11. Resselová Marie (1953)
12. Mikulecký Miroslav (1957)
13. Adámek Stanislav (1942)
14. Hromádka Jaroslav (1933)
15. Šnajdr Ladislav (1926)
16. Pelikán Emil (1954)

Čp. 357.

Štědrá Vlasta (1945), U potoka, postaven 1972.

Čp. 358.

Novotný Václav (1942), Hamerská ulice, postaven 1973.

Čp. 359.

Janda Jiří (1948), Hamerská ulice, postaven 1973.

Čp. 360.

Drahoš Jan (1942), Hamerská ulice, postaven 1973.

Čp. 361.

Němec Jaroslav (1945), Příčná ulice, postaven 1973.

Čp. 362.

Knap Jaroslav (1937), Liběcká ulice, postaven 1974.

Čp. 363.

Nekovář František (1949), Liběcká ulice, postaven 1976.

Čp. 364.

Blažek Miloslav (1939), Liběcká ulice, postaven 1974.

Čp. 365.

Dvořák Josef (1940), Liběcká ulice, postaven 1973.

Čp. 366.

Vosecký Pavel (1948), Liběcká ulice, postaven 1973.

Čp. 367.

Ledvinka Antonín (1929), Liběcká ulice, postaven 1974.

Čp. 368.

Málek Bohumil (1958), Liběcká ulice, postaven 1974.

Čp. 369.

Ressel Josef (1929), Liběcká ulice, postaven 1978.

Čp. 370.

Stehno Josef (1950), Liběcká ulice, postaven 1979.

Čp. 371.

Smíšek František (1943), Liběcká ulice, postaven 1976.

Čp. 372.

Janáček Oldřich (1949), Hamerská ulice, postaven 1974.

Čp. 373.

Janáček Stanislav (1951), Hamerská ulice, postaven 1974.

Čp. 374.

Peřina Josef (1935), Hamerská ulice, postaven 1975.

Čp. 375.

Otradovský Jan (1936), Hamerská ulice, postaven 1973.

Čp. 376.

Pavlíček Jeroným (1938), Hamerská ulice, postaven 1973.

Čp. 377.

Marek Bohumil (1936), Hamerská ulice, postaven 1977.

Čp. 378.

Havel Miloš (1945), Hamerská ulice, postaven 1980.

Čp. 379.

Němec Stanislav (1947), Hamerská ulice, postaven 1977.

Čp. 380.

Novák Jaroslav (1951), Hamerská ulice, postaven 1981.

Čp. 381.

Burian Petr (1950), Hamerská ulice, postaven 1972.

Matějka Jan (1955), Hamerská ulice, postaven 1977.
(381–382 – *Lesácká dvojbytovka* ?).

Čp. 382.

Karel Josef (1944), Hamerská ulice, postaven 1975.

Čp. 383.

Bříza Stanislav (1935), Hamerská ulice, postaven 1975.

Čp. 384.

Ježek Ladislav (1933), Hamerská ulice, postaven 1975.

Čp. 385.

Dusík Štefan (1942), Hamerská ulice, postaven 1976.

Čp. 386.

Zvolánek Josef (1946), Hamerská ulice, postaven 1975.

Čp. 387.

Bytovka Státních lesů, 6 bytů, výstavba roku 1976, Hamerská ulice:

1. Chyba Jaroslav (1949)
2. Hameder Stanislav (1947)
3. Richter Radomír (1956)
4. Půža Jiří (1961)
5. Koteš Karel (1942)
6. Mikulecký Vlastimil (1938)

Čp. 388.

Vašek František (1938), Hamerská ulice, postaven 1980.

Čp. 389.

Musil Jaroslav (1953), Hamerská ulice, postaven 1979.

Čp. 390.

Hájek Jindřich (1944), Hamerská ulice, postaven 1980.

Čp. 391.

Benc Antonín (1951), Hamerská ulice, postaven 1979.

Čp. 392.

Michal Zdeněk (1952), Hamerská ulice, postaven 1979.

Čp. 393.

Švanda Jiří (1952), Hamerská ulice, postaven 1982.

Čp. 394.

Ligmajer Ivan (1945), Hamerská ulice, postaven 1981.

Čp. 395.

Košťál Jaroslav (1944), U hřiště, postaven 1983.

Čp. 396.

Fišarová Alena (1948), Na Balkáně, postaven 1974.

Čp. 397.

Benešová Jana (1943), Na Balkáně, postaven 1974.

Čp. 398.

Vepřovský Jaroslav (1935), Ke stadionu, postaven 1975.

Čp. 399.

Lédl Zdeněk (1936), Ke stadionu, postaven 1979.

Čp. 400.

Nákupní středisko, samoobsluha, náměstí 9. května.

Čp. 401–402.

Družstevní obytný dům, 16 bytových jednotek, 4 podlaží, stavěný roku 1976, Družstevní ulice:

1. Martinec Jan (1951)
2. Čepl Jiří (1952)
3. Chalupa Jaroslav (1953)
4. Málek Bohumil (1952)
5. Jirka Čestmír (1949)
6. Šnajdr Petr (1951)
7. Petrlík Jaroslav (1948)
8. Kasal František (1939)
9. Suchý František (1946)
10. Culek Jaroslav (1952)
11. Mísař Zdeněk (1951)
12. Janda Stanislav (1950)
13. Peřina Jan (1949)
14. Kukla Jiří (1947)
15. Havlík Zdeněk (1951)
16. Duben Josef (1949)

Čp. 403.

Družstevní obytný dům, 12 bytových jednotek, 4 podlaží, převážně zaměstnanci Východočeských dřevařských závodů postavený roku 1976, Družstevní ulice. Bydlící roku 1987:

1. Hrazdíra Jan (1932)
2. Bouška Ladislav (1951)
3. Sobotka Josef (1939)
4. Jun Jaroslav (1952)
5. Kohl Jiří (1956)
6. Kašpar Jaromír (1943)
7. Božovský Jaroslav (1961)
8. Pátek Jaroslav (1947)
9. Kyncl Jindřich (1952)

10. Müller František (1942)
11. Zhříval František (1948)
12. Michal Rudolf (1946)

Čp. 404.

Družstevní obytný dům, 12 byt. jednotek, 4 podlaží, převážně zaměstnanci Bytexu, stavba v roce 1977, Družstevní ulice. Bydlíci:

1. Vacek Stanislav (1959)
2. Boháč Jaroslav (1952)
3. Průcha Karel (1955)
4. Jambor Josef (1954)
5. Jonáš Vladimír (1946)
6. Němec Jaroslav (1945)
7. Bičan Lubomír (1956)
8. Bárta Josef (1954)
9. Mühlfait Miloslav (1955)
10. Červinka Stanislav (1954)
11. Dočekal Zdeněk (1954)
12. Hanč Robert (1951)

Čp. 405.

Družstevní obytný dům, 12 bytových jednotek, 4 podlaží, výstavba roku 1978, Spojovací ulice. Bydlí tu:

1. Šustr Pavel (1950)
2. Pavlásek Jaroslav (1949)
3. Horák Ladislav (1942)
4. Dymáček Eduard (1951)
5. Šustr Josef (1948)
6. Jirka Hynek (1955)
7. Brožík Antonín (1949)
8. Lacina Jiří (1951)
9. Bažout Josef (1952)
10. Glanc Zdeněk (1950)
11. Lédl František (1950)
12. Starý Luboš (1961)

Čp. 406.

Družstevní obytný dům, 12 bytových jednotek, 4 podlaží, převážně zaměstnanci Chepos Nové Ransko, Družstevní ulice. Bydlíci v roce 1987:

1. Marek Čestmír (1959)
2. Tichý Jiří (1954)
3. Pokorný Vladislav (1955)
4. Svoboda Josef (1938)
5. Šrámek Antonín (1958)
6. Chalupa Pavel (1958)
7. Vavroušek Miroslav (1958)
8. Rychlíček Jiří (1952)
9. Marek Miroslav (1951)
10. Hamsa Jaroslav (1959)
11. Litto Miroslav (1958)
12. Simon Václav (1953)

Čp. 407–426. Řadové bytové domy stavěné v letech 1977–1979 na kopaninách:

Čp. 407: Ondráček Miloslav (1936)

Čp. 408: Veselá Vlasta (1945)

Čp. 409: Legát Vlastislav (1950)

Čp. 410: Novotný Josef (1944)

Čp. 411: Bílek Miroslav (1943)

Čp. 412: Coufal Jiří (1947)

Čp. 413: Pavlas Jaroslav (1943)

Čp. 414: Karel a Petr Doležalovi (1964 a 1965)

Čp. 415: Polanský Ladislav (1944)

Čp. 416: Špinar Vladimír (1950)

Čp. 417: Procházka Jiří (1934)

Čp. 418: Břeň František (1944)

Čp. 419: Ondráček Jaroslav (1940)

Čp. 420: Růžička Petr (1943)

Čp. 421: Pilař Karel (1936)

Čp. 422: Culek Zdeněk (1954)

Čp. 423: Pátek Antonín (1931)

Čp. 424: Pátek Jiří (1956)

Čp. 425: Cimpl Jiří (1943)

Čp. 426: Anděl Jan (1947)

Další individuální výstavba:

Čp. 427.

Culek Václav (1947), Luční ulice, rok stavby 1983.

Čp. 428.

Landsman Zdeněk (1947), Luční ulice, postaven 1983.

Čp. 429.

Culek Josef (1958), Luční ulice, postaven 1985.

Čp. 430.

Dopita Václav (1948), Luční ulice, postaven 1983.

Čp. 431.

Málek Jaromír (1960), Luční ulice, postaven 1984.

Čp. 432.

Havlíček František (1939), Luční ulice, postaven 1984.

Čp. 433.

Plíhal Josef (1943), Luční ulice, postaven 1982.

Čp. 434.

Hochman Jan (1943), Luční ulice, postaven 1982.

Čp. 435.

Němec Josef (1950), Luční ulice, postaven 1982.

Čp. 436.

Zdražil Jan (1947), Luční ulice, postaven 1983.

Čp. 437.

Tabi Václav (1952), Luční ulice, postaven 1982.

Čp. 438.

Slezák Stanislav (1946), Luční ulice, postaven 1982.

Čp. 439.

Sodomka Stanislav (1958), Luční ulice, postaven 1982.

Čp. 440–445.

Rozestavěno, domovní čísla dosud nepřidělena (řadovka).

Čp. 446.

Prostřední Jiří (1956), Luční ulice, postaven 1984.

Čp. 447.

Petruželka Bohumil (1956), stavěno 1985.

Čp. 448.

Hořínek František (1954), postaven 1986.

Čp. 449.

Pilař Pavel (1946), postaveno 1985.

Čp. 450.

Vašíček Vlastimil (1955), stavěno 1985.

Čp. 451.

Kolouch Miroslav (1956), stavěno 1985.

Čp. 452.

Málek Jiří (1951), stavěno 1982.

Čp. 453.

Marek Bedřich (1957), stavěno 1982.

Čp. 454.

Hájek Jaroslav (1945), postaveno 1982.

Čp. 455.

Smíšek Miroslav (1950), stavěno 1982.

Čp. 456.

Mrtka Jan (1939), postaveno 1982.

Čp. 457.

Pavlásek Josef (1947), postaveno 1982.

Čp. 458.

Louvar Ladislav (1950), Na kopanínách, postaveno 1980.

Čp. 459.

Obytný dům JZD pro zaměstnance. Příčná ulice, stavěno v roce 1981.

Bydlí tu:

1. Ing. Jiří Uchytíl (1953)
2. Jedlička Zdeněk (1959)
3. Šťastník Ladislav (1948)
4. Kohl Jaroslav (1959)
5. Plachý Milan (1955)
6. Klupka Pavel (1953)

Čp. 460.

Jakeš Zdeněk (1956), Konečná ulice, postaven 1985.

Čp. 461.

Marek Oldřich, Ulice u potoka, postaven 1986.

Čp. 462.

Fidler Václav (1935), Na Balkáně, postaven 1981.

Čp. 463.

Šlerka Jan, Mírová ulice.

Čp. 464.

Ročárek Jindřich

Čp. 465.

Švanda Miroslav (1956), Na kopaninách, postaven 1985.

Čp. 466.

Coufal Miloš

Čp. 467.

Kolář Hubert

Čp. 468.

Kolář Jaroslav

A dalších několik rozestavěno, nedokončeno.

Číslo domů k 31. prosinci 1987 zapsal Josef Bílek.

**Soupis vícepodlažních družstevních bytových domů
dle stavu k 1. lednu 1988:**

Číslo popisné a ulice	počet bytů	počet podlaží	rok výstavby	patron výstavby	ulice
301–302	24	4	1963–64	Rudné doly Staré Ransko	Náměstí
303–304	24	4	1963–65	družstevní, svépomocí	Náměstí
346–347	16	4	1967–68	družstevní, svépomocí	Náměstí
348	6	2	1971	Lesní závod	Brodská ulice
349–350	16	4	1971–2	družstevní, svépomocí	Družstevní ulice
355–356	16	4	1972–3	družstevní, svépomocí	Družstevní ulice
401–402	16	4	1975–6	družstevní, svépomocí	Družstevní ulice
403	12	4	1976	SBD – VČDZ	Družstevní ulice
404	12	4	1977	SBD – Bytex	Družstevní ulice
405	12	4	1978	SBD – svépomocí	Spojovací ulice
406	12	4	1978	Kovo Nové Ransko	Družstevní ulice
459	6	2	1981	JZD Ždírec – Křížová	Příčná ulice

I. Národní výbor.

Změny na MNV.

Personální změny ve složení národního výboru v roce 1987 nenastaly. Nikdo z členů nezemřel, neodešel, neodstoupil, nebylo třeba nikoho nahrazovati či dodatečně voliti.

Během roku zasedala rada národního výboru každý měsíc dvakrát, plénum šestkrát do roka jako obvykle.

Výsledky soutěže.

V soutěži národních výborů okresu Havlíčkův Brod byl Ždírec vyhodnocen jako druhý (první byl MNV Štoky) s finančním dohodnocením Kčs 25.000. V soutěži občanských výborů byl druhý občanský výbor vyhodnocen jako první v okrese, první občanský výbor byl vyhodnocen na druhém místě a občanský výbor Horní Studenec byl vyhodnocen v okrese jako pátý.

V soutěži osad obsadila první místo osada Nové Ransko, druhé místo Benátky a třetí Podmoklany.

Po celý rok pracovali zaměstnanci služeb ve volných chvílích na úpravě Valíkova statku pro umístění služeb. Dnem 1. října 1987 nastoupil tu co vedoucí služeb Bohuslav Málek. Útvar služeb obyvatelstvu má nyní celkem 6 zaměstnanců.

Brigády.

Na brigádách bylo toho roku odpracováno 12.370 hodin na různých akcích v obci i na osadách. Hlavní akcí ve Ždírci byly dokončovací práce na výstavbě školy a v osadě Benátky prodejna potravin. V akci „Z“ bylo prostavěno Kčs 2,085.000 zase převážně na akci „škola“ a prodejna potravin v Benátkách. Prodejna potravin byla dokončena a otevřena 10. prosince 1987, předána byla Jednotě ve vzorné kvalitě. Stála celkem 870.000 Kčs. V osadě Údavy dokončena byla generální oprava prodejny potravin v budově bývalé školy. Pracovalo se též na výstavbě kanalizace v osadách Benátky, Nové Ransko a Horní Studenec.

Bytová výstavba.

V bytové výstavbě bylo kolaudováno 12 bytových jednotek v rodinných domcích převážně v okolí „Kopaniny“. Zahájení výstavby družstevního bytového domu bylo odloženo do příštího roku.

K 31. prosinci 1987 měl Ždírec 3.054 obyvatel včetně přidružených osad. Jen zvolna vžívalo se pojmenování ulic. Tabulky s jejich označením byly rozmístěny v měsíci říjnu.

Místo vedoucího odboru výstavby bylo dnem 1. října 1987 obsazeno Josefem Pavlíčkem z Horního Studence.

Veřejné telefonní stanice.

Na náměstí, na rohu „ulice Pionýrů“ objevila se uprostřed léta budka s telefonem veřejné telefonní stanice. Další veřejný telefon byl instalován v čekárně na nádraží. Instalaci provedli spojaři a údržbu a obhospodařování sledují a evidují sami.

Aby bylo docíleno žádoucího tlaku 5 atm^{xci} ve vodovodním potrubí, projektuje se výstavba nového vodojemu nad Kohoutovem, „na dolíkách“, s obsahem 800 m³.

Ve věci vydávání „Ždíreckého zpravodaje“ bylo jednáno s tiskárnou v Hlinsku, zatím však během roku 1987 časopis nevyšel, ač by ho bylo tolik zapotřebí!

Rovněž tak v záležitosti návratu útvaru veřejné bezpečnosti do Ždírci zatím se jen hovořilo, nestalo se zatím nic. VB je v Chotěboři a ve Ždírci úřaduje v úterý a ve čtvrtek.

Demolice.

Ke konci roku byla provedena demolice domku čp. 5 po Pravoslavu Pelikánovi a prostor připraven pro další výstavbu. Na Benátkách byl zbourán domek čp. 29 po Václavu Zdražilovi.

Kulturní dům bude.

Pro nový kulturní dům vybráno snad již definitivně místo u křižovatky silnic na Havlíčkův Brod a Chotěboř. Studie na výstavbu byla vypracována a projekce zadána. Náklad na výstavbu má dle stávající cenové hladiny být 12 mil. Kčs, z čehož 4,5 mil Kčs má hradit Jednota.

Sběr surovin.

Ve sběru odpadních surovin nebylo také žádných změn. Sbíralo se a nakládalo přímo do vagonů dvakrát ročně staré železo, 1× týdně vykupoval se starý papír, barevné kovy a sklo. Za rok 1987 bylo sebráno 134.400 kg železného šrotu, vykoupeno 82.435 kg starého papíru, 3.363 kg textilu, 2.223 kg skla, 1.501 kg barevných kovů a 1957 kg starých suchých baterií.

Čističky vod.

Výstavba čističky odpadních vod pro bytovou část Ždírců má být zahájena v roce 1990 v prostoru mezi Kopaninou a Doubravkou. Pro podniky Bytex, Východočeské dřevařské závody, nádraží a Jednotu „U Fettrů“ má být samostatná čistička před státní silnicí na Chotěboř.

Ochranný lesík „Kopanina“ na jižní straně obce opět letos utrpěl polem stromů. Zdá se, že jeho život chýlí se ke konci a nic jeho konec nezadrží. Východní vítr „moravák“ každým rokem vybírá svou daň a obnažuje jižní část obce pro pustošivý východní vítr.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Počasí tohoto roku začínalo řádnou zimou, jak má být. Teprve později nastaly změny a výkyvy, které vedly k tomu, že jsme měli příliš často dojem roku nepříznivého. Zemědělci nenaříkali příliš, i když výnosy většiny plodin nedosahovaly průměru. Ovoce nebylo téměř vůbec žádné, houby rostly jen sporadicky.

Počasí v předjaří.

V lednu bylo celý měsíc bílo, bez oblevy, mrazy po celý měsíc do -20 °C, bez obvyklých vánic. Sněhová pokrývka byla rovnoměrná, ke konci měsíce až 80 cm. Chřipky jako by se letos kraji vyhnuly. Obleva přišla až v únoru, kdy kolem 10. února roztály asi dvě třetiny sněhové pokrývky. Voda se zvolna vsakovala, nebyly povodně, i když spadlo ještě trochu nového sněhu. Ke konci února byly stále ještě hromady starého sněhu. Zima trvala až do 24. března, kdy se oteplilo, sníh roztál a rozmrzala země. Na polích a na zahradách nedalo se dělat nic. Podle zápisů byl měsíc březen nejstudenější z 20. století, poslední průměrná teplota byla 0,6 °C pod nulou. Ani duben nebyl o nic příznivější, vše bylo opožděné, selo se až

v posledních dnech měsíce. Stromy nezačaly v dubnu ani kvést, 30. dubna měla Žákova hora ještě sněhovou pokrývku. 5. května bylo pod Žakovou horou „otvírání studánek“, částečně ještě na sněhu a asi za 2 hodiny poté prudký dešťový příval způsobil protržení hráze rybníka pod hatí a zatopení zahrádkářské kolonie pod teletníkem. Kritická situace byla i v Křížové, kde příval bahna s výše položených polí způsobil státní silnici několik hodin nesjízdnou, než ji buldozery od nánosů bahna trochu uvolnily.

Nepřízeň počasí.

Chladna potrvala ještě hluboko do května, stromy nemohly zdárně odkvést, jako by se bály nasadit plody. Těž červen byl chladný a mokrý, růst všech plodin byl velmi pomalý, opožděný. Senoseč byla až v druhé polovině června a za zlého počasí, ovocné stromy většinou ani plody nenasadily. Rovněž červenec byl zlý, studený a mokrý, nic nezrálo. Brambory Rézi, které byly k sázení jediné v prodeji vyrostly sotva z poloviny, většinou je postihla plíseň. Sena nebylo možno usušit, končily velkým dílem v kretech. Včely málem hynuly hladem, med nasbíraly sotva pro sebe. Srpen neodlišil se nikterak od července, byl deštivý a chladný. Vichřice 25. srpna shodila polovinu z toho mála, které se podařilo stromům nasadit. Dozrát nic nemohlo, žně začaly tu až posledního srpna, přesunuly se cele do září, kdy se sklízelo za deště velmi bídne. Plody nenasadily ani jeřáby kolem silnic. Říjen byl poměrně větrný, teplotně nebyl nejhorší, takže některé plodiny jako by nouzově dozrávaly, ke konci měsíce přišly již obvyklé mrazíky. Listopad byl sice celý bez sněhu, avšak byl též celkově nepříznivý, mlhavý a větrný, polní práce bylo přece jen možno do konce měsíce dokončit, též zelené krmivo vozily traktory téměř celý měsíc. Srdcaři naříkali a odcházeli. V prosinci spadlo sice asi 1 cm sněhu, záhy však zmizel a druhá polovina měsíce byla sirá, mlhavá a deštivá. Vánoce byly na blátě.

Rok jako celek byl proměnlivý, nestálý, mokrý a studený. Úrody nezemědělských plodin mnoho nebylo, moštárna nebyla vůbec uvedena do provozu, švestky nedozrály. Brambory na zimní uskladnění odrůdy Radka dovezli 10. října z Libice velmi špatné, vozili jsme je do prodejny zpět, náhradně dovezené odrůdy Eba nebyly o mnoho lepší.

Během roku měli jsme obavy o rozšíření háďátka, které je již v řadě obcí v okolí. Nedošlo k tomu, snad díky nepříznivému počasí či chladnému

roku. Také varroáza včel vyhnula se naší kotlině, nepatrný výskyt v obci Rušínově vyžádal si zvýšení ostražitosti, aby se nákaza nerozšířila ve větším měřítku. Nerostly letos ani houby, snad jim vadilo přílišné mokro a chladno.

III. Výstavba socialismu, zemědělství. JZD.

Celková situace a úroda.

Jsou roky v zemědělském životě, kdy se všemu daří, i když nejsou všechny dny či měsíce ideálně krásné, aby bylo možno říci o roku, že byl pěkný, příhodný, úrodný. V létě, že bylo hezky i trochu teplo, podzim že byl také pěkný i trochu slunce a úrody všeho aspoň trochu. O letošním roce nedá se to však říci a mnoho lidí tvrdilo, že takový rok nepamatují. Když po bílé zimě protažené hodně do jarních měsíců, konečně už zdálo se, že bude jaro, zůstávalo chladno. Jarní květena neproběhla za teplých dní ve svém období, tříštila se na dlouhé nesouvislé období, některé jarní jevy přecházely až do léta. Ovocné stromy i celá jarní květena měly co stihnouti několik hezkých dní, aby si odbyly dobu svého rychlého vzrůstu, květu, opylení a aby nasadily do léta své plody. Jednotlivé měsíce neměly přitom zvláště nízký teplotní průměr proti jiným rokům, teplejší dny nepřicházely snad nárazně v potřebném období. Obilí vázlo ve vzrůstu, ovocné stromy a jiné plodiny nedokázaly v nepříznivém počasí nasadit aspoň přiměřené množství plodů. V létě pak, v době dovolené, dalo se jen zřídka a v jednotlivých dnech koupat. Houby, hledaná plodina našich lesů, vyrůstaly jen skoupě, jako by se bály vyrůst. Sena, trochu jich přece narostlo, dala se sotva suchá sklízet, žně přešly ve zdejší krajině téměř beze zbytku do září a do podzimu. Brambory trpěly plísní zvláště v ranějším období více než jiná léta, nesvědčilo jim větší množství chladnějších dešťů. Všechny výnosové průměry byly slabší i při vynaložené vícepráci a péči. Teprve pozdní podzim umožnil absolvování a uzavření polních prací, na vyrovnání výnosů a vyzrání všech plodin bylo však již pozdě.

Výnosy pěstovaných plodin.

Plocha obhospodařované zemědělské půdy se neměnila, bylo dokončeno odvodnění zamokřených pozemků na celém katastru družstva. Průměr sklizených obilovin byl letos 4,36 t po ha, tj. asi o 5 % nižší, sklizeno 1773 t proti 1943 plánovaným. Stonkový len byl letos co do sklizně slabší

než předloni, 4,69 t po ha, i když nepřišla žádná ničivá pohroma jako roku loňského. Také sklizeň zelené píce byla letos asi o 10 % slabší než loni a o 20 % než roku předloňského, což se projevilo i v nižší produkci mléka. Brambor sklízelo se letos téměř o polovinu méně než loni. Výroba mléka, přes veškerou snahu přece jen poklesla asi o 2 %. Roční dojivost klesla o 3 %. Poklesly trochu i přírůstky chovného dobytka, selat a vůbec výroba masa celkem, i když se sklizení zeleného krmiva přeneslo vlivem příhodnějšího podzimu do pozdnějších měsíců.

Nové mechanizace prací.

Mechanizování prací tohoto roku dále pokračovalo. Nový sklizeč brambor nahradil dosavadní ruční sběr. Rovněž krmnou řepu podařilo se vypěstovati s doposud největším minimem ruční práce. Je to snad první z poválečných let, kdy se školní děti na pole vůbec nedostaly.

Stavba nové budovy.

Hlavní náplní stavební činnosti družstva v roce 1987 byla investiční výstavba sociálně provozní budovy a nakládací rampy pro dobytek. Přes veškeré těžkosti celého postupu prací se do konce roku 1987 podařilo provést na sociální budově všechny plánované práce, rovněž nakládací rampa byla ke konci roku dokončena a kolaudována.

Hrubá produkce rostlinné výroby proti loňskému roku zvýšila se vlivem zdárné sklizně lnu a vyrovnala se létům dřívějším. Na úrovni zůstala i tržba ze živočišné produkce. Průměrná mzda činného pracovníka proti loňskému roku asi o 0,5 % poklesla, což bylo způsobeno různými vlivy, nejen zemědělskou činností. Komise iniciativy pracujících zapojila do soutěže téměř všechny kategorie jak ve výrobě, tak i traktoristy v úspoře nafty, soutěže krávinů co do výroby mléka, přírůstky na chovu selat i chovného dobytka.

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod.

Ceny potravin a zboží.

V roce 1987 nenastal žádný pohyb v maloobchodních cenách potravin a spotřebního zboží. Dle zprávy Státního cenového úřadu zvýšily se ceny zboží celkem o 0,2 %. Rovněž ceny průmyslového zboží nedoznaly změn.

Zaměstnanost ve všech zdejších podnicích byla dobrá, práce našla se pro každého i pro důchodce. Důchodci směli pracovat až do pracovního výdělku Kčs 22.000 bez krácení důchodu.

Navštívil jsem všechny větší závody v obvodu, které zaměstnávají celkem 1.300 pracovníků, promluvil všude s vedoucím i s několika pracovníky, dělníky. Nikde nenastaly tu v poslední době pronikavé změny jak v druhu, tak i v množství výroby. V každém z nich zlepšuje a z hospodárňuje se výroba, jak to situace dovoluje či vyžaduje.

Bytex.

Co do počtu zaměstnanců a rozsahu výroby největší z nich zaměstnává kolem 400 pracovníků převážně žen místních či okolních obcí. Pracuje se po celý rok ve dvou směnách. Větší výměna strojního parku byla v roce 1968, kdy instalovány nové skací stroje VTS, vesměs zahraniční výroby, kterými se šetří manuální pracovní operace a tím i pracovní síly. Zlepšují se pracovní podmínky, zvyšuje se celková výroba a úměrně zvyšují se i pracovní výdělky zaměstnanců. Učební středisko mladých zaměstnanců je v Hlinsku v Čechách i úpravna vyrobených textilií. Ročně z toho se vyváží 65 %, v poslední době převážně do Švédska. Zpracovává se v první řadě tkanivo z bavlny, vlny a teprve ve třetí řadě tkanivo umělé. Hotové výrobky – ponejvíce potahové látky – vyrobí se jich průměrně asi 2,300.000 m, odesílají se zákazníkům z Hlinska v Čechách. V současné době provádí se rekonstrukce kotelny na méně hodnotná paliva, využije se snad i odpadu při odkorňování kulatiny na zdejší pile.

VZOR.

Družstevní výroba textilií s pracovišti rozmístěnými po Vrchovině. Tkalcovničky byly, zavedeny však byly všude nové sortimenty podle požadavků domácího i zahraničního trhu. Rozsah výroby se mění a zvyšuje se jen zvolna, jak to dovolují poměry výrobní i odbytová situace. Zkouší se nové stavy jehlové, domácí i špičkové zahraniční výroby. Požadavky zákazníků vynutily si i částečný návrat k bavlně a vlně, k surovinám přírodním a lidskému zdraví méně škodlivým. Za rok vyrábí se asi 1,200.000 m asi za 50 mil. Kčs, část z toho též na vývoz. Zpracuje se asi 560 tun textilního materiálu. Nové vysoce výkonné stavy zahraniční výroby jsou drahé a družstevníci musí si na ně peníze nejdříve vydělat. V družstvu pracuje

325 zaměstnanců, z toho 286 žen a 63 v důchodovém věku. Musejí si vychovat i nové pracovníky, přičemž výchova jednoho pracovníka stojí je zhruba 40.000 Kčs. Pracoviště mají ve Ždírci (ústředí), na Benátkách, v Sobiňově, na Novém Ransku, v Přibyslavi a v Rohozné u Poličky. Průměrná měsíční mzda pracovníka je 2.414 Kčs.

Pila.

Po znovuvybudování pily po požáru 19. května 1979 pokračovalo se dále ve výstavbě závodu. Kotelna a sušárna řeziva stavěné v roce 1982, uvedené do provozu 1983, řízené počítačem a zařízené na spalování odpadní kůry a pilin dodali a instalaci provedli Švédové. Výstavba a instalace stála 15 mil. Kčs. Přebytké kůry ujal se později Agrochemický podnik v Chotěboři. Provádí kompostování kůry a zušlechťování v hodnotné hnojivo přímo na polích zemědělských družstev. Vывážení kůry na skládku na Barčanci ustalo již asi před třemi roky. Roční odběr kůry činí asi 10.500 m³.

V roce 1985 započato s automatickým rovnáním bočního řeziva. V roce 1986 započato s výstavbou nové „provozně sociální budovy“. Dokončena byla na podzim 1987 a osídlena v posledních týdnech roku 1987. Výstavba této nové administrativní budovy vyžádala si nákladu asi 5 mil. Kčs. Od roku 1960 bylo do závodu investováno téměř 100 mil. Kčs. Na pile pořeže se nyní ročně asi 150.000 m³ dřeva smrkového spolu s borovým, které sem dodává 15 okolních lesních závodů buď přímo auty nebo po železnici. 15.000 m³ kalamitního dřeva dodávají sem Krkonoše. Vывáží se asi 50.000 m³ řeziva do ciziny převážně do kapitalistických států (Rakousko, Itálie, Anglie, Západní Německo a další).

Ve Ždírci pracuje na pile 225 zaměstnanců, dalších asi 100 pracuje v provozu v Křížové na výrobě nábytku a dalších asi 100 je zaměstnáno na pile ve Světlé nad Sázavou a v Golčově Jeníkově, které byly zatím v provozu ponechány. Za novou administrativní budovou byla postavena nová moderní kuchyně, kde se vaří denně asi 200 obědů; obědy vaří se tu též pro přidružený provoz v Křížové a pro zaměstnance ždíreckého družstva VZOR.

Při manipulaci se dřívím na pile, ať je to kulatina k pořeze či řezivo nebo všelijaký odpad, je možné a vhodné použít mechanizace. Materiál – dříví – se nerozbíjí, nemačká, nešpiní, a tak téměř ke všem manipulacím se zapřahují stroje, které je třeba jen výhodně zakoupit, dobře udržovat a řídit. Při vykládce kulatiny z vagonů slouží veliký jeřáb MB 1645 P,

při nakládce řeziva jeřáb MB 110, dále hydraulická ruka rakouská Hiat, jezdí tu 3 švédská Volva, 1 finský Valmet k čelnímu nakládání, švédský Kolmar a 4 vysokozdvizné vozíky k bočnímu nakládání vyrobené u nás v Transportě Chrudim. Piliny se nasypávají z vysokých zásobníků, není prostě v celém závodě manipulace, která by vyžadovala lidské svaly jako pohonnou sílu.

Asi 60 % získaného řeziva odesílá se dále do světa dráhou, zbytek auty při zpětných jízdách třeba i do přístavů. Značnou část pilin odváží Čemolen Humpolec na výrobu dřevovláknitých desek, část se jich spotřebuje doma k vytápění pracovních prostorů nebo i JZD co podestýlku. Elektrinou ze sítě pohání se jen katry při řezání a osvětlování pracovních prostorů. Potřeba vody není veliká, při vysoušení řeziva postříkují se prkna nejdříve vodou a pak se teprve suší.

Manipulace Státních lesů ve Ždírci.

Dopravně-manipulační středisko v sousedství pily má celé pracoviště pod širým nebem. Je to pracoviště, kde se roztřídí a upravuje to, co les jako těžiště dřeva dá. Pracovištěm prochází celá těžba dřeva Lesního závodu Nasavrky. Je to asi 80.000 m³ kulatiny dovážené sem výlučně auty, i když Nasavrky prý mají asi 50 koní. V minulých létech, za parní pily, dováželo se sem všechno dříví koňskými potahy. Nyní již nepotkáme povoz s koňským potahem naloženým dřevem a vůbec již ne jedinou obrovskou kládou, která vyrostla ve zdejších lesích snad za 150 let. Byli ve zdejších vesnicích povozníci, vlastníci jednoho či páru silných koní, kteří celý život dováželi za úplatu kulatinu z lesů sem na pilu nebo do manipulačního střediska. Jezdili za každého počasí a v každou roční dobu: na těžkých kladařských vozech několik různě dlouhých klád, v zimě na saních. Sami si je na svá vozidla i nakládali, nejvýše si vypomohli navzájem. Byli to lidé vzácného zdraví i ryzí povahy, jak z omšelé žuly vytesaní, ošlehaní nepohodou počasí, ruce jak oplechované mozoly. Vytratili se z našeho společenství, z krajiny i se svými koni, byli nahrazeni traktory s přívěsnými vlečnými, na které se dá naložit snad i 4× tolik klád co na koňský povoz. Rádi nás svezli jako školáky, když se vraceli poprázdnu domů. Těžcí koně byli jim němými ale věrnými druhy, za pár hrstí ovsu a za náruč sena udělali denně kus cesty s těžkými kládami. Nelze zapomenout na Rudolfa Procházku z Radostína nebo Šíra ze Světnova či ze Skleného. Nezbohatli

za celý život z těžké práce, sotva pokryli pokrčenou chalupu novými došky či šindeli a vyživilí klubko dětí, které je vždy už doma při návratu vyhlížely. To zní jen jako pohádka: „byl kdysi jeden král“. Lesní cesty, pokud jaké byly, zarostly a nové asfaltové linky pro traktory, ale i pro naše bicykly, je nahradily. Ani ti kluci ze školy již pěšky nechodí, vozí je pohodlný autobus. To jsme již příliš odbočili od skladu kulatiny, kde silní chlapíci navalovali a řezali dovezené klády, ořezávali je (škrabali) na brusné dříví pro papírny a doly. Dnes se daleko menší podíl dodává dolům a papírnám, ani cizina již tento sortiment dřeva tolik nekupuje. Rakouské kamiony, které řadu předešlých let denně kulatinu odvážely, přestaly jezdit, prý našly cestu do sousedního Polska. Něco vlákniny a papírenského dřeva dodává se do Štětí a do Paskova. Celá nasavrcká oblast spadá dnes ke Ždírci zpracováním a tříděním kulatiny, jak tu říkají „zmanipulováním“.

Ceny dříví.

1 m³ čisté loupáčky stojí dnes asi 1.200 Kčs, pilařská kulatina kolem 500 Kčs, vláknina kolem 300 Kčs 1 m³. Manipulační sklad zaměstnává celkem kolem 60 pracovníků spolu s dílnami pro opravu a údržbu asi 20 traktorů, pil a všeho dalšího zařízení. Těž mladé stromky vysazují se dnes převážně strojem. Stromky dodává polesím závodní školka v Řečanech balené do foliových sáčků.

Chotěbořské strojírny Nové Ransko:

Zrod a začátky železářství.

Osada Nové Ransko byla v roce 1954 přičleněna jako první a měla v té době věno jako největší podnik, továrnu. Bytex a pila v té době se na větší rozsah výroby připravovaly. Slévárna a strojírenský závod oslavovaly v roce 1985 100 let svého trvání. Podnikový ředitel v úvodním projevu tehdy potvrdil: „Strojírenská a slévárenská tradice v prostoru Ždírci sahá do dávné minulosti. Výrobky zdejších strojírenských podniků v oblasti metalurgie byly velmi známé svojí kvalitou, proto, že čerpaly suroviny z nedalekého okolí a obsahovaly nikl a stopové chrom zabraňující korozi výrobků. Nové Ransko vzniklo jako strojírenský závod a jeho majitelé byli nuceni měnit výrobní program podle konjunktury na trhu. Závod poskytoval obživu omezenému počtu lidí v chudém kraji.“ Po znárodnění došlo pak postupným vývojem k převedení metalurgické výroby

ze Starého Ranska a provoz se stal výlučným výrobcem odlitků ze šedé litiny, slitin mědi a hliníku. Dobré jméno získali se pracovníci provozu svojí kvalitní prací, i když provozní objekty jsou zastaralé a mnohdy nevyhovující. Svými výrobky umísťovali se několikrát na předních místech v různých soutěžích. Postupně došlo k rekonstrukci některých pracovišť, vybavení novými stroji, vybudování správní budovy, modelárny, sociálního zařízení a k dalším drobným úpravám. Kolektiv starých dobrých zaměstnanců vytrval a přečkal doby zlé, ubránil se zrušení provozu a převedení výroby jinač. Celá oblast mezi Příbyslaví a Nasavrky má staletou tradici co do zpracování železa a byla jednou z nejdůležitějších oblastí českých zemí. Za svůj vznik vděčila objevu železných rud v okolí Starého Ranska a Havlíčkovy Borové. Je tu doloženo na 20 železářských podniků. Když začátkem 17. století získal panství Polná, k němuž patřil i prostor Starého Ranska, mocný rod Dittrichštejnů, nechal tu později postavit vysokou pec podle štýrského vzoru. Roční výroba železa ve vysoké peci dosahovala kolem roku 1750 100 tun litého železa a spotřebovali k tomu dříví z rozlohy 35 ha. Železářská výroba byla pak více méně omezoována a asi roku 1778 byla zastavena. Asi 30 let jen udrželi pec v chladném stavu. Oživly opět kolem roku 1810, kdy byla opět postavena vysoká pec s kuplovnou a obnoveny dva hamry. Později ještě další pec a další potřebná zařízení. V roce 1850 pracovalo ve Starém Ransku 1.500 dělníků. Pak se opět projevoval nedostatek dřeva i dřevěného uhlí; s rašelinou učiněný pokus nic nevyřešil. Počet zaměstnanců rychle klesal a v roce 1875 byla vyřazena z provozu poslední vysoká pec a v provozu zůstaly jen zámečnické dílny a slévárna, která zpracovávala dovezené surové železo z Anglie i uhlí.

Uzavření sléváren.

Na podzim roku 1886 byly železářny definitivně uzavřeny. Tradice kovářské výroby přecházela ze železářství na strojírenství a v roce 1885 vznikla i strojírna na Novém Ransku a několik roků předtím na Starém Ransku. Jan Pujman, tehdejší majitel strojírn, udával její vznik do tohoto roku. V roce 1906 byla pak živnost rozdělena na slévárnu a strojírnu. Před druhou světovou válkou bylo tu zaměstnáno 150–200 pracovníků. Vyráběly se zde hospodářské stroje a odlitky ze šedé litiny. Odlévalo se pouze jedenkrát týdně s měsíční výrobou asi 20 tun odlitků.

Rozvoj po znárodnění.

Po znárodnění měnil závod několikrát firmu a během roku 1949 převzat byl od nynějších Chotěbořských strojíren. Od té doby datuje se rozvoj slévárenského provozu. Slévárna byla bez jakékoliv mechanizace a veškeré pracovní úkony byly prováděny ručně. Jediná tavicí kuplová pec v roce 1950 měla průměr 50 cm a nasazovala se jen ručně. Veškerá vsádka vytahovala se rumpálem na plošinu kuplovný, železo i koks se ručně ukládaly na plošinu pece a při tavení se ručně nahazovaly do pece. Každý slévač si vykonával veškeré pracovní úkony sám, počínaje úpravou formovacích písků až po odlití a vyjmutí odlitků z formy. Vše bylo primitivní a značně vyčerpávající, slévárna byla tmavá, málo vzdušná, bez jakéhokoliv sociálního zařízení.

Výstavba závodu.

V roce 1950 začalo se s přístavbou tavrny, kotelny, rozvedlo se ústřední topení, pořízena i část strojního zařízení. V příštím roce pořízeno i zahřívací zařízení do kotelny, čisticí buben na odlitky a kupolová pec s průměrem 70 cm. V roce 1952 byl pořízen mostový jeřáb na 5 tun ve formovně šedé litiny a zajištěn přívod elektrického proudu kabelem zemí. V roce 1953 byla slévárna vybavena druhou kupolovou pecí rovněž s průměrem 70 cm, úpravnou písku, sušárnou forem a bruskami. To již stoupla výroba odlitků na pětinasobek, v roce 1956 na desetinásobek. Do Slévárny v Novém Ransku totiž byla soustředěna výroba odlitků pro Chotěbořské kovodělné závody a slévárna šedé slitiny ze Starého Ranska.

Dnešní výroba.

Dnes odlévá se více jak 4.500 tun odlitků z šedé litiny, z toho 900 tun – 30.000 kusů – brzdových špalků pro ČSD. Celková výroba činí peněžně 76 mil. Kčs, z toho 88 %, pro zákazníky a 12 % pro mateřský závod v Chotěboři. Celková roční výroba 745 tun hliníkových odlitků odlévá se z větší části do kokil a z části též do písku. Bronzových odlitků odlévá se nyní 308 tun. Soustředěním slévárny projevila se kritický nedostatek slévačů, byli po dohodě vyučeni v učňovském středisku v Chotěboři. Stará slévárna pochopitelně prostorově nedostačovala. Byla vybudována nová hala modelárny 60 m dlouhá a 14 m široká, stejně veliká byla postavena i slévárna šedé litiny. Instalovány byly i dva pětitonové jeřáby, později i mostový jeřáb

k dopravě surovin pro odlévání. Pro tavení šedé litiny byla zajištěna další kupolová pec, pro tavení barevných kovů pak další kelímkové pece včetně pece sklopné. Zřízeny válečkové tratě obstarávající dopravu odlitků do čistírny a v čistírně. Ve slévárně barevných kovů byla vybudována kokilárna, v modelárně zřízena výroba kokil a výroba odlitků do kokil se zdárně rozběhla. Mnohá zařízení a nová vybavení prováděly se za plného provozu, bez přerušení výroby. Jen v desetiletí 1950–1960 bylo zajištěno, zabudováno a uvedeno do provozu přes 160 strojů a zařízení k zabezpečení mechanizace slévárenských prací a výroby modelů. Závod zaměstnává nyní celkem 280 pracovníků včetně žen. Stranou závodu pracuje již malá čistírna vody použité v závodě a vypouštěné do Doubravky.

Zemní plyn.

Přestavbou provozu na zemní plyn má být zvýšena kapacita hliníkových odlitků do kokil a do písku. Trubka zemního plynu vede v bezprostřední blízkosti závodu. Výstavba nové haly zajistí již zabudování všech strojů a mechanizací a je propočítána na 60 mil. Kčs. Že jsou zmodernizovány všechny pomocné a přidružené složky stávající výroby, je jistě pochopitelné.

Všeestranně a čile o rekreaci zaměstnanců stará se závodní výbor ROH. Zajišťována je spolu s Chotěbořskými kovodělnými závody v červeno-kostelecké boudě ve Velké Úpě v Krkonoších a v horské chatě ve Vítkovicích nebo pro děti na pionýrském táboře ve Vlastějovicích. Čilý je i styk a hojně využívána rekreace v Jugoslávii.

Závodní kuchyně vaří denně kolem 200 obědů pro zaměstnance i pro důchodce a občerstvení je doplňováno a zajišťováno po celou dobu provozu závodním kioskem.

Obchody a tržby.

Ani v prodejně potravin na náměstí nedošlo ke změnám co do sortimentu zboží nebo v obsazení zaměstnanců.

Dobře proběhlo i vyzásobení domácností palivem na zimu, nebylo zbytků či shánění v posledních dnech roku.

Finanční tržby obchodů ve Ždírci a v osadách v roce 1987 (v tis. Kčs):

Prodejna	1980	1986	plán roku 1987	skutečnost roku 1987
Benátky	1.106	930	1.013	1.003
Kohoutov	511	541	606	428
Nové Ransko	833	651	765	772
Údavy	–	833	přechodně uzavřeno	
Horní Studenec	–	2.680		2.724
Ždírec				
– samoobsluha	6.633	7.971	8.207	8.343
– maso a uzeniny	2.700	3.027	3.077	2.852
– zelenina	–	577	626	712
– textil a obuv	1.188	1.376	1.413	1.433
– průmyslové zboží	4.171	7.496	7.730	8.406
– stavebniny	4.962	4.580	5.900	6.327
Pohostinství				
restaurace u Lázníček	1.229	1.489	1.519	1.656
restaurace u nádraží	703	757	774	835

V. Úpravy obce, doprava a spoje.

Rok 1987 byl rokem poklidného budování, údržby a zlepšování života v obci. Pracovalo se brigádnicky – celkem 12.370 hodin – na úpravách posledního pavilonu základní školy, na úpravě terénu okolí celého školního areálu, na úpravách místních komunikací. Bylo kolaudováno 12 bytových jednotek v 11 rodinných domcích. S výstavbou bytového družstevního domu se letos ještě nezačalo, prý až v příštím roce. Hodně se mluvilo o stavbě nového vodojemu nad Kohoutovem, neboť tlak vody v nejhornějších poschodích čtyřetážových domů je opravdu minimální a nedostačující. Ke stavbě nedošlo, diskutovalo se hodně o novém plánu na sebrání

pramenů vody v okolí Křížové do nového vodojemu kdesi na Křížovém vrchu, o napojení Ždírcem na tento nový zdroj pitné vody a odpoutání od hamerské přehrady, která by měla být celá ponechána směru Chrudim – Pardubice.

V posledních dnech roku demolici zmizel ze souboru starých a živelně rozmístěných chalup domek čp. 5 vykoupěný od dědiců zemřelého Pravoslava Pelikána. Ustoupil nové výstavbě dle zastavovacího plánu. V osadě Benátky byl zbourán domek po Václavu Zdražilovi, prázdný, již delší dobu neobydlený. Silnička mezi Starým a Novým Ranskem, v minulosti silně frekventovaná hutnickými výrobky v obou osadách, nedočkala se opravy. Sporadická nyní frekvence je slabá na vynucení peněz k její opravě, i když kaluže v době dešťů zabírají mnohdy téměř celou šířku vozovky. Mizí nám staré cesty, zejména úvozy, novými zemědělskými vozidly a stroji těžko použitelné, které však dokazují, kudy a kam směřoval provoz v minulých stoletích. Mizí nám před očima mnohé a jen náhle si uvědomujeme, jak se i blízké okolí nenásilně a pomalu mění. Mizí nám například „Kopanina“. Lesík na jižní straně obce, který chránil polovici vesnice před rvavým východním větrem a vyrostl v místech, kde se selo a sázelo a půda se kopáním připravovala. To mění sama příroda svými zásahy. Jindy a více mění člověk svými snahami po zhospodárnění a zlepšení provozu a styků. Co cest zmizelo v posledních desetiletích ve zdejších okolí. Před 50 a 60 léty chodívalo ráno i večer pěšky ze stružnické zastávky k Benátkům více než 20 tkalců od vlaku, trochu méně jich docházelo i do Chlumu. Dnes cesta lesem zarostla, je sotva patrná a nikdo po ní nechodí. Chlum, dolní a střední Benátky přišly o své cesty do Křížové, stará, „císařská silnice“ ke Hlinsku přes Kohoutov, podél Benátek a přes dolní Chlum zmizela v polích beze stopy. Tisíciletá stezka Liběcká v posledních létech též zmizela a zůstaly po ní jen nesouvislé kusovité zbytky. Když v březnu roku 1945 bylo třeba přepravit z Radostína na místo akce nálož pro přerušení tratě u Sobiňova, nebylo možno použít silnice, frekventované a střežené nepřítelem. Dva srdatí a otužilí muži zapřáhli v noci své koníky, pod slámu ukryli 6 ruských vojáků – partyzánů, na druhý vozík nálož a projeli téměř 10 km po bývalé Liběcké stezce k místu akce. Ve chvíli poslední svého bytí posloužila a zanikla!

Vývoj a nové cesty lidí a života však nezastavíme, měli bychom jen stopy dějin lépe a pozorněji zachytiti věkům příštím. Co studánek a pramenů dobré vody vůbec, bezprizorních studánek zmizelo jen za našeho života z našeho prostoru!

VI. Veřejný život.

Rovněž i letošní rok 1987 nevybočil, pokud se týče zábav, zájezdů do divadel a sportovních podniků, z normálních mezí. Snad se poněkud zvýšila režie těchto zájezdů a akcí a všeho toho podnikání, snad se dostavilo určité nasycení, silnou, ba nejsilnější konkurencí je televize, v poslední době rozmáhající se televize barevná. Závodní výbory ROH a KSČ snažily se pro své členy, důchodce a děti pracovníků učiniti co mohly, zavézt je na všechny kulturní akce a ukázati jim všechny dostupné krásy naší vlasti.

Beseda s důchodci.

V lednu a únoru konaly se obvyklé plesy požárníků, sportovců, železničářů, též na Benátkách a v Horním Studenci. Ve škole pořádaly se různé žákovské soutěže, na Novém Ransku výstava ručních prací dětí i dospělých, JZD konalo svoji výroční schůzi s hodnocením hospodaření roku a tancem na Starém Ransku, později též zájezd do Prahy, v místní lidové knihovně konala se výstava knih, později besedy nad knihou, v březnu oslavy Mezinárodního dne žen závodní a veřejné v kině, festival mládeže též v kině. Dne 12. dubna konala se jako každým rokem „beseda s důchodci“, při níž na křeslo pro hosta zasedl zdejší rodák prof. RNDr. Zdeněk Mísař, DrSc., také již důchodce, hrál jim pak Václav Pátek z Kohoutova.

V dubnu konal se zájezd do Východočeského divadla v Pardubicích, konala se výstava prací školních dětí a jejich olympiáda, konal se zájezd zahrádkářů na „Floru“ v Olomouci; děti se vydováděly při obvyklých „čarodějnicích“ či „ohních přátelství“ a již tu byl první máj s průvodem účastníků po seřazení u družstva „Vzor“ na náměstí 9. května, kde měl projev tajemník OV KSČ Havel z Havlíčkova Brodu. Hudba hrála za poměrně pěkného počasí. V budově nové školy byla pak výstava obrazů malíře Miroslava Lebedy, výstava knih a kronik Ždírcem a několika jeho osad. Na sportovním hřišti pořádán byl turnaj žákovských družstev v kopané.

Otvírání studánek. Průtrž mračen.

V úterý 5. května konalo se v blízkosti „Stříbrné studánky“ již páté „otvírání studánek“ Bohuslava Martinů. Asi za hodinu poté strhla se bouře s průtrží mračen. V Křížové zanesl příval vody z okolních strání na silnici a do prostoru pod náměstím vysokou vrstvu bahna. Silnice byla neprůjezdná, až přivolaný buldozer hráz bahna odhrnul. Hráz rybníka u Hati

nápor vody neudržela. Trochu škody nadělal příval i v zahrádkách osady „pod borovičkami“.

V sobotu 9. května konal se obvyklý podvečerní průvod k pomníku obětí válek s projevem poslance NS Jaroslava Brabce.

Řada zájezdů pro děti k Mezinárodnímu dni dětí a další pro dospělé a rodiče konala se během roku, zvláště v měsících květnu až září do Brna, Litoměřic, Českých Budějovic na výstavu „Zemi živitelku“, na Slovensko, řada zábav konala se v sálech v Horním Studenci a v Benátkách, asi třikrát vždy v sobotu večer na parketu hřiště Tatrana pro naši mládež.

Pro zábavymilovné, a zvláště pak pro naši mládež, bylo tolik akcí a příležitostí, že nemohli si stěžovati na nedostatek zábav a nemuseli trávití jedinou sobotu či neděli doma.

VII. Politický a kulturní život, škola.

Kulturní činnost spolků a ROH podniků držel se i letos v plánovaných mezích a zhruba na úrovni let předchozích. Zájezdů bylo k vyžití občanů, dětí i důchodců dost a ani místních akcí nebylo podstatně méně. Kdo chtěl, mohl se každou volnou sobotu či neděli nějaké akce zúčastnit. Pracovní soboty byly toho roku čtyři, přesuny nepracovních dní byly v květnových dnech a o Vánocích, aby se vytvořilo pracovní volno souvislé a netříštilo souvislost pracovních dní týdne.

Škola.

Pokračováno v dostavbě třetího pavilonu, jinak všechny třídy školy učily se již v nové budově. Stará školní budova zůstala opuštěna, čeká na zavedení ústředního topení a jejich místností bude využito co dílen pro žáky školy, musí se však mnohé ze století minulého dnešním požadavkům přizpůsobit. Letošní školní rok chodí sem do školy 381 žáků, jako na oplátku chodí sem i žáci ze Slavíkova, vozí je autobus, z Údav a ze Stružince jezdí někteří do Hlinska s rodiči, kteří tam za prací též dojíždějí. Vyučuje se ve 14 třídách, učí tu 19 učitelů, jsou tu dvě oddělení školní družiny se dvěma vychovatelkami a jednou pionýrskou vedoucí. Vyučuje se 8 roků základního učiva, 9. ročník je již přizpůsoben vybranému zaměstnání či studiu. O školu se stará školník se 3 uklízečkami, ve školní kuchyni vaří 5 kuchařek, denně 350 obědů, asi polovina starších platí

za oběd 3,20 Kčs, mladší pak 3,00 Kčs. Oběd má hodnotu 6 až 6,80 Kčs. Část učitelů si potřebnou kvalifikaci dálkovým studiem doplňuje. Ve škole pracuje 14 zájmových kroužků. Vybavení školy nábytkem a potřebným zařízením stálo již 6 mil. Kčs, vybavení žáků školními pomůckami stojí ročně 400.000 Kčs a bylo by žádoucí částku ještě trochu zvýšit. Školní knihovna má 4.000 knih pro děti a 1.500 pro učitele. Ve 3. pavilonu jsou odborné učebny chemie, fyziky a další, termín dokončení i s venkovními úpravami je březen 1989. Před budovou školy při vchodu z Chrudimské ulice byl dne 13. října 1987 postaven a odhalen starostlivostí a péčí Josefa Meda z ONV Havlíčkův Brod vkusný pomníček nazvaný „Rozhovor“ sochařských umělců Romana Richtermoce a Zdeňka Gabriela z podniku českého fondu výtvarných umělců Dílo v Hradci Králové z hořického pískovce. Je to první pomník ve zdejší obci, je opravdu vkusný a na svém místě. Stál i s osazením 110.000 Kčs. Vitráže ve školní budově podle návrhu výtvarníků Tomsy a Kuttelvašera stály 102.000 Kčs.

Knihovna.

Knihovní místnosti byly toho roku rozšířeny o další místnost, v níž byla rozmístěna naučná literatura. Počet knih zdejší střediskové knihovny dosáhl k 31. prosinci 1987 11.901 svazků včetně přidělených knihoven okolních osad. Ve Ždírci bylo roku 1987 285 čtenářů, z toho 152 dětí, návštěvníků knihoven bylo 3.219 a vypůjčeno 14.267 knih a časopisů. Bylo uspořádáno 16 „besed nad knihou“ pro děti, provedeno 10 výstav knih, z toho 2 prodejní. Knihovna je nadále umístěna v přízemí čp. 120 (u Lacinů). Vchod byl přeložen dveřmi ze dvora, byla vyměněna okna a zařízení vytápění akumulacími kamny. Knihovnu vede Ivana Sklenářová a půjčuje 3× v týdnu.

Zahrádkáři.

Zahrádkáři měli letos co dělat s nepřízní počasí, aby se mohli aspoň trochu pochlubit s úrodou na svých zahradách. Byl to však nerovný boj. Ovocné stromy na jaře špatně odkvétaly, jablek se urodilo málo, moštárna nebyla na podzim ani uvedena do provozu, nebyla též vykupována jako každoročně padaná jablka, i když srpnová vichřice shodila značnou část nasazeného ovoce zejména jablek. Trochu lepší to bylo s rybízem, výkup červeného rybízu byl asi průměrný, ostatního drobného ovoce bylo již

méně. Nezdařilo se uspokojení žadatelů o kousek půdy na Novém Ransku, při rozboru půdy, jež měla být zahrádkářům přidělena, byl zjištěn vysoký obsah chrómu vzniklý v minulosti zasypáním rokliny odpadem z Koželužny v Křížové, takže využití plochy pro zahrádkáře nemohlo vůbec přijít v úvahu. Úplně vynechal i náš věrný druh z rodiny stromů – jeřáb. Trochu plodů z kraje podzimu na stromech bylo, později však zčernaly a v době přeletu kvíchal ze severu přes naše území nebylo již na jeřábech nic a hladová hejna kvíchal buď rychle přeletěla, nebo paběrkovala ve zhnědlých a zčernalých zaschlých chuchvalcích zbytky plodů.

Ždírecký zpravodaj.

Zpravodaj ani letos ještě nevyšel. Jednání s hlineckou tiskárnou nemělo zatím úspěšný výsledek.

Červený kříž.

Odběr krve dobrovolných dárců konal se jako obvykle i letos v květnu za účasti asi 40 dárců. Během roku byly provedeny dvě zdravotnické přednášky. Rok proběhl bez chřipkové epidemie či jiných poruch.

Požárníci.

V obci ani na osadách tohoto roku nehořelo. V neděli 13. září večer shořel stoh slámy v Hluboké. Obvyklý ples požárníků konal se letos začátkem února.

Myslivci a ochrana přírody.

Stav zvěře ve zdejších revírech, zdá se mi, že opět znatelně poklesl. Snad všichni členové mysliveckého svazu stali se členy spolku ochrany přírody v Křížové, starali se v zimní době v přidělených krmelcích o udržení při životě té trochy zvěře, která tu ještě zbyla. Neviděl a neslyšel jsem letos v obvodě koroptev ani bažanta. Zajíců bylo velmi málo, houfec srnčího se proti loňsku asi opět znatelně zmenšil. Drobného ptactva opět citelně ubylo, zmenšilo se i hejno vrabců přeletujících obcí a snažících se přizivit se někde na dvorku se slepicemi. Rorýsi se tu letos již vůbec neukázali, vlaštovek bylo též velmi málo. Sem tam vzlétl do výšky skřivánek, ozvala se pěnkava a po jaru v okolních lesích kukačka. Přežívá tu několik rodin sýkorek, zvonků, strnadů či bílých konipasů a několik dalších. Jinak lesíky okolo vesnice téměř zmlkly, snad několik rodin žije ještě v zarůstajícím

Kopanině, kde smrky polámal vítr a vystřídal je různorodé husté mlázi skýtající úkryt a trochu živobyčí přežívajícím zpěvákům. O nic lepší není situace v rostlinách a v trochu vzácnějších květinách a bylinách. Ty se nám vytrácejí snad ještě rychleji než živočichové. Kořenářky a bylinářky nám téměř již vymřely, a kdyby tu ještě byly, ty by se naběhaly a nahledaly, než by nasbíraly trochu bylin na čaj. Kde by našly a nasbíraly rosníčku, zeměžluč či vachtu, a bývalo jich všude, až překážely. Vymizela i většina druhů čmeláků a vzácnějších motýlů. Vytratily se i rybičky všeho druhu z našich potůčků, které jsme zahnali do dlážděných kanálků a stok, v nich se neudržel ani rak či mihule, natož čiperný pstruh! Kéž by se ochránářům přírody jejich započaté úkoly a snahy po záchraně a udržení všeho toho, co ještě nezmizelo, v plné míře dařily!

SPOZ.

Sbor pro občanské záležitosti neměl o nic méně úkolů než v letech předchozích. Děti se rodí, přicházejí do života, staří občané odcházejí. Malé občanky do života vítáme, se starými spoluobčany loučíme se tklivými nekrology. Vítání občanků bylo na MNV v obřadní síni toho roku čtyřikrát, přivítáno bylo ve Ždírci s osadami celkem 27 dětí a v Horním Studenci 9. Zemřelo 35 občanů včetně všech osad.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

Sport v obci.

TJ Tatran.

První mužstvo kopané, které loňského roku sestoupilo z Krajské soutěže do Okresního přeboru, v tomto přeboru vyhrálo a vrátilo se do Krajské soutěže, kde se na podzim umístilo na 5. místě tabulky. Dorostenci se v Krajské soutěži v tomto roce udrželi. Družstvo žáků vyhrálo sice v Krajském přeboru, v kvalifikaci však prohráli a do Krajské soutěže nepostoupili. Mužstvo ledního hokeje umístilo se v okresním přeboru na 2. místě. Volejbalistky udržely se letos též v Krajské soutěži. Žákyně skončily na 2. místě okresního přeboru. Odbor ZRTV cvičí ve všech složkách mládežnických i ve složkách pro dospělé.

Během tohoto roku bylo vybudováno druhé volejbalové hřiště v hodnotě díla 30.000 Kčs. Podél lesa byl vyměněn starý rezavějící drátěný plot

za plot vlnitého plechu s finančním nákladem 20.000 Kčs. Stavba nových kabin v akci „Z“ nebyla klubu povolena a celá akce odložena na příští rok. Účast sportovního klubu na zábavách a zájezdech zahrnuta do oddílu VI. Celoroční náklad na život a činnost klubu činil 325.000 Kčs a byl zhruba kryt řádnými příjmy.

Boj proti kouření.

V celém světě otevřel se boj proti kouření, naši vlast nevyjímaje. Hodně starších mužů přestalo kouřit, v řadách mladých lidí zůstává však kuřáků stále dost. Určitě častěji setkáme se ve společnosti s kouřícími děvčaty, než tomu bylo v generaci jejich matek. Světová statistika nám ukázala, že za posledních 25 let spadli jsme v tabulce délky života v Evropě z pátého místa na místo dvaadvacáté. Délka života se v mnoha státech rychleji zvyšuje než u nás. Civilizační choroby a snad i zvyšující se úroveň života zvyšují i svoji daň v našich řadách. Zvyšující se procento výskytu zhoubné rakoviny plic v řadách kuřáků vyvolalo tuto kampaň snad na celé zeměkouli.

Průměrná měsíční mzda pracujícího člověka zvýšila se v roce 1987 na Kčs 3.087 v ČSSR, v ČSR na Kčs 3.122. Index cen potravin stoupl za rok 1987 o 0,2 %.

Vyhlášená opatření proti vzteklině byla v platnosti po celý rok 1987 a nebyla zatím odvolána. Výskyt vztekliny nebyl v okolí hlášen. Očkování psů bylo ve Ždírci provedeno 7. května.

Rovněž tak včelí roztoč varroa doráží na prostor okresu. Nevyskytl se našetřít ve větší míře uvnitř okresu; v ostražitosti, aby se nerozšířil, nebylo nic poleveno.

IX. Pohyb obyvatelstva, život lidí.

Zemřelí a narození.

Těž co se týče života lidí v obci i osadách, lze říci, že to byl rok zcela normální, průměrný téměř ve všech ukazatelích. Zemřelo celkem 32 občanů, z nich nikdo do 50 let; pouze 2 do 60 let, jen 7 mezi 60 a 70, 11 od 70 do 80, 12 pak starších než 80 roků. Průměrný věk zemřelých byl letos 75 let. Narodilo se 36 občánků nových. Funkcionáři SPOZ gratulovali letos osmnácti občanům k dosažení věku 75 let, devíti k osmdesátce, čtyřem k 85 letům a 1 k devadesátce. Vlajku nejstaršího občana obce nese

Bedřich Škarýd s překročenou devadesátkou. Horní Studenec má svůj SPOZ a není v tomto údaji zahrnut. Počet obyvatel dosáhl k 31. prosinci 1987 čísla 3.054 včetně všech osad.

Zlatou svatbu v tomto roce oslavili Marie a Jan Vlachovi z čp. 302, Bohumila a Josef Vyčichlovi z Kohoutova, Božena a Josef Cimplůvi z Benátek a Marta a František Ondráčkovi taktéž z Benátek.

Během roku 1987 zemřeli:

Dalecká Ludmila z Hudče čp. 5, 88 roků, narozena 8. ledna 1898, zemřela 27. prosince 1986.

Bénová Marie ze Ždírci čp. 147, narozena 27. října 1910, zemřela 28. ledna ve věku 76 roků.

Stehno Václav, Údavy čp. 39, narozen 20. září 1913, zemřel 23. ledna ve věku 74 roků.

Motl František, Benátky čp. 27, narozen 8. října 1918, zemřel 25. ledna, 69 roků, v posledních letech vedoucí provozu VZOR v Benátkách.

Culková Růžena ze Ždírci čp. 126, narozena 25. srpna 1907, zemřela 15. února, 80 roků, vdova po listonošovi.

Včelanská Božena ze Ždírci čp. 148, narozena 11. prosince 1910, zemřela v domově důchodců ve Věži 23. února ve věku 77 let.

Kopecká Emilie, z čp. 303, narozena 15. dubna 1908, zemřela 12. března, 80 roků, původem z Hlinska.

Fidlerová Antonie ze Ždírci čp. 61, narozena 11. června 1914, zemřela 16. března, 73 roků, rozena Doležalová z Křížové.

Joska František z Horního Studence čp. 17, narozena 18. července 1908, zemřel 24. dubna, 79 roků.

Ondráčková Blažena, čp. 55, narozena 5. ledna 1921, zemřela 3. května, 66 roků, dlouhá léta kuchařka závodní kuchyně na pile.

Knobová Ludmila, Horní Studenec čp. 39, narozena 9. září 1904, zemřela 23. května, 83 roků.

Wasserbauerová Růžena, čp. 130, narozena 6. prosince 1905, zemřela 27. května, 82 roků.

Pecka Vladimír, čp. 13, narozen 1. května 1919, zemřel 28. května, 68 roků, pracoval ve strojárnách v Ransku.

Ficbauer Leopold, Nové Ransko čp. 247, narozen 28. července 1905, zemřel 3. června, 82 roků.

Lupoměstský Antonín, Nový Studenec čp. 17, narozen 4. června 1910, zemřel 14. června, 77 roků.

Dalecká Hedvika, Stružinec čp. 1, narozena 15. října 1906, zemřela 18. července, 81 roků.

Dvořáková Františka, Nové Ransko čp. 233, narozena 22. listopadu 1918, zemřela 4. srpna, 69 roků.

Málek František, Horní Studenec čp. 35, narozen 26. listopadu 1899, zemřel 5. srpna, 88 roků.

Málková Anna, Nové Ransko čp. 227, narozena 25. dubna 1911, zemřela 9. srpna, 76 roků.

Kudláčková Marie, Stružinec čp. 15, narozena 1. dubna 1923, zemřela 24. srpna, 64 roků.

Kratochvíl Karel, Nový Studenec čp. 22, narozen 11. října 1913, zemřel 16. září, 74 roků.

Ondráček Emanuel, Údavy čp. 16, narozen 2. prosince 1906, zemřel 17. září, 81 roků.

Stará Božena, Benátky čp. 18, narozena 10. května 1930, zemřela 29. srpna, 57 roků.

Jakeš Jan, Ždírec čp. 50, narozen 6. prosince 1902, zemřel 10. září, 85 roků, míval pekařství, pak hodně roků u Rudných dolů.

Poulová Marie, čp. 65, narozena 27. května 1906, zemřela 6. listopadu, 81 roků.

Daniel Jan, Horní Studenec čp. 46, narozen 23. července 1906, zemřel 16. listopadu, 81 roků.

Flusek František, čp. 173, narozen 2. července 1933, zemřel 7. listopadu, 54 roků.

Šustr Josef, Benátky čp. 36, narozen 30. června 1921, zemřel 21. listopadu, 66 roků.

Vomelová Marie, Ždírec čp. 153, narozena 11. srpna 1919, zemřela 13. listopadu, 68 roků.

Ondráček František, čp. 87, narozen 8. června 1915, zemřel 22. listopadu, 72 roků.

Vepřovská Božena, Benátky čp. 74, narozena 12. července 1921, zemřela 30. listopadu, 66 roků.

Fialová Františka, Ždírec čp. 6, narozena 16. října 1911, zemřela 24. prosince, 76 roků.

Zemřelí z okolí a význačné osoby.

U sousedů v Křížové dožil se v lednu 1987 občan Jan Zvolánek 102 roků a přežil ještě celý rok 1987.

V Praze zemřel 14. března 1987 Dr. Emanuel Poche, český historik umění, autor řady prací o užitém umění, baroku a architektuře, zejména pražské, narozen 1903.

Dne 9. května 1987 zemřel v Praze Karel Plicka, český výtvarník – fotograf, filmový režisér, folklorista a hudební vědec, národní umělec, autor mnoha kniho o Praze, Slovensku a krásách naší vlasti, narozen 1894.

Dne 13. června 1987 zemřel náhle Emil Zdražil z Košínova ve věku 59 roků. Opravoval naše telefony v celém okolí, všude znám a oblíben.

Dne 9. října 1987 měl zde pohřeb Ing. Karel Brabec, který zemřel po autonehodě. Při pohřebním aktu ranila mrtvice děkana Bohuslava Krandu v jeho 66 letech života. Působil v Křížové 26 roků a byl velmi oblíben. Nový farář Ludvík Pfeifer byl sem přeložen z Vápenného Podola.

Dne 15. prosince 1987 zemřel v Praze národní umělec a spisovatel Bohumil Říha ve věku 80 let.

Ke konci roku vyšel třetí a poslední díl „Hlasy mých otců“ od Heleny Šmahelové, uzavírá historii stružineckého mlýna a historii rodu Šmahelů.

Události s ohlasem nejen u nás:

Dne 6. března 1987 překvapilo nic netušící obyvatelstvo zemětřesení v přílehlé části pohoří And a vyžádalo si 2.000 obětí.

Týž den došlo k potopení trajektové lodě Herald of Free^{xcii} přepravující mezi holandským přístavem Zeebrugge a Anglií jen asi 100 m od přístavu. O život přišlo asi 135 lidí uprostřed moderních technických zařízení.

Ve dnech 9. až 11. dubna navštívil náš stát a zejména Prahu a politické vůdce generální tajemník ústředního výboru Komunistické strany Sovětského svazu Michail Gorbačov. Byl všude vřele vítán a velmi se mu u nás líbilo.

Čtyřicetiletým odpichem na vysoké peci královských železáren Beroun byla 10. března 1987 v podniku ukončena výroba surového železa. Po odstavení kladenských pecí v roce 1975 tak dosloužila poslední vysoká pec v Čechách.

Pětimiliardtý občan světa narodil se 11. července 1987 v Jugoslávii v Záhřebu. Podle údajů OSN dosahuje přírůstek světového obyvatelstva

takového tempa, že už koncem tohoto století bude žít na světě šest miliard lidí a v roce 2010 sedm miliard lidí. Průměrný věk dosahuje nyní asi 60 let; je to třikrát delší věk než v polovině 17. století, kdy žilo na světě jen půl miliardy lidí.

V druhé polovině roku byla denně na pořadu jednání politických a hospodářských činitelů přestavba našeho průmyslu. Více samostatnosti v hospodářském podnikání má být svěřeno našim podnikům, jejich vedoucím i pracovníkům dle kvality jich výkonu.

Ve třetí čtvrtině roku 1987 došlo opět k rozdělení funkce prvního tajemníka KSČ a prezidenta republiky. Funkci prvního tajemníka převzal Miloš Jakeš, funkci prezidenta podrží nadále Dr. Gustáv Husák.

K největšímu námořnímu neštěstí od konce druhé světové války došlo ve Filipínách nedaleko Manily. Dne 20. prosince 1987 srazila se trajektová loď Dona Pas^{xci} s cisternovou lodí Vector a o život přišlo téměř 1.500 lidí, katastrofu přežilo pouze 27 lidí.

Válečný konflikt Irán – Irák celý rok trval přes četné pokusy celého světa a jeho zastavení a smírného ukončení. Rovněž v řešení palestinské otázky a Izraele nenastal klid a urovnání konfliktu.

Na ždíreckých křižovatkách neudála se v roce 1987 žádná vážná srážka s těžkým poraněním či ztrátou života.

Zápis provedl dne 6. května 1988 Josef Bílek.

I. Národní výbor.

Změny v MNV.

Z obce odstěhovali se v tomto roce 2 členové národního výboru Margareta Mühlfaitová a Luboš Starý. Náhradou za ně byli zvoleni Richard Matějček mladší a Marie Ronovská. Další změny ve složení národního výboru během roku nenastaly. Zasedání rady národního výboru konalo se pravidelně dle plánu každý měsíc dvakrát, plénum konalo se 6x do roka jako v uplynulých letech.

Soutěže.

V soutěži národních výborů okresu Havlíčkův Brod umístil se národní výbor Ždírec nad Doubravou na 3. místě.

V soutěži osad umístila se osada Benátky na 8. místě okresu a osada Horní Studenec na 10. místě.

V soutěži osad národního výboru umístila se osada Benátky na 1. místě, na 2. místě osada Horní Studenec a na 3. místě Podmoklany.

Na brigádách bylo odpracováno celkem 8.258 hodin na akci „Z“ a 4.875 hodin mimo akce „Z“.

Výstavba bytů.

V bytové výstavbě bylo dokončeno 12 rodinných domků. Bylo započato s výstavbou družstevního bytového domu v druhé polovině roku. Vázl přísun stavebního materiálu.

K slibovanému návratu Veřejné bezpečnosti do Ždírci nedošlo, celá akce zůstala v klidu.

Vodojem.

V klidu zůstala též slibovaná výstavba vodojemu v prostoru nad Kohoutovem. Hamerská nádrž a její zdroj pitné vody věnován byl okresu Chrudim a Pardubice. Ze získaných pramenů v okolí Řeky dostane potřebnou část výtlačem do Třech křížů též Ždírec nad Doubravou, čímž se získá i potřebný tlak 5 atm.

Sběr železného šrotu dosáhl v r. 1988 celkem 110.100 kg, sbíralo se přímo do vagonů na jaře a na podzim. Starého papíru sebralo

se 78.000 kg, textilu 4.000 kg, barevných kovů 908 kg a 1.090 kg starých suchých baterií. Sklo nebylo toho roku vůbec vykupováno.

Čistička vod se připravuje na rok 1990 na dvě fáze: sběračem odpadní vody a ve 2. fázi vlastní čističku.

Obecní dům čp. 1 dočkal se letos generální opravy a bylo odklizeno lešení. Opravu provedla četa zedníků ve vlastní režii.

V druhé polovině roku došlo ke zvětšení lesoparku o část lesíka až ke skladu pohonných hmot Benziny.

Přes všechny sliby během roku „Ždírecký zpravodaj“ toho roku nevyšel. Zůstalo zatím jen při slibech i v okolních obcích.

Dům služeb.

Ke dni 1. května dokončen a otevřen byl dům služeb pro obyvatelstvo a to kadeřnictví, holičství, sběrna prádla, sběrna oprav obuvi, sklenářství a pro naši mládež stánek zmrzliny a dalších sladkostí.

Výstavba školy.

Poslední pavilon školy byl letošního roku dokončen, mnohaletý úkol se uzavřel a naplnil. V listopadové brigádě zabetonovány sloupky pro plot, k oplocení školního prostoru v tomto roce zatím nedošlo.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Počasí během roku.

Počasí tohoto roku zdráhalo se ukázati pravou zimní tvář, bylo bez sněhu až do polovice února, kdy spadlo asi 20 cm sněhu. Mrazy byly velmi mírné, srážek bylo též velmi málo, takže ani bruslení nestálo téměř za řeč. Trochu se ozvala chřipka, o lyžování ve zdejší krajině se dalo sotva hovořit. V březnu bylo bílo asi 25 dní, asi poslední 3 dny byly trochu jarnější, tálo a v mnoha krajinách zlobily povodně. S polními pracemi nedalo se mnoho počít, ovocné stromy jako by se bály vyrašit a rozkvést. Květ bledulí odbýval se z větší části pod sněhem. Duben byl pak dosti suchý, větrný, ovocné stromy narašily, pro suchu však nerozkvetly. Jařiny se sice zasely, jen proto, aby se odbyly jarní práce, sázely se i brambory, riskovalo se se zmrzlými, kteří neprovedli nic zlého. Bylo sice kritické sucho; obilí klíčilo jen sporadicky, jako by se bálo. Tráva vyrůstala jen zvolna a řídká, ovocné stromy

odkvetly sice dobře. I měsíc květen zůstal suchý, trávy mnoho nenarostlo, získaný náskok se zvolna ztrácel vlivem chladných nocí. Ani červen nebyl nikterak příznivý.

JZD i drobní pěstitelé brambor z obavy před plísní bramborovou prováděli postřik. Přišel srpen, pěkný horký letní měsíc, s několika vydatnými dešti, vyrovnal částečné zpoždění vzniklé suchem. Brambory nasadily tolik a obrovských hlíz, narostla v několika dnech spousta trávy a rychle nato otava. Měsíc září však byl již deštivý a mlhavý, úroda se bídne sušila. Úroda byla celkem obstojná, ovoce narostlo všeobecně hodně, hůře se už všechno sklízelo. Měsíc byl už mnohem chladnější než srpen. Říjen byl pak značně větrný, vznikaly škody na ovoci i v lese, vše nasvědčovalo na brzkou zimu. Ta skutečně přišla, 31. října spadl první sníh, ten příští den opět roztál, pěkný podzim však už nepřišel. Listopad pak i s prosincem nebyly pak už ani podzimní ani zimní, čekali jsme sníh, nebyl, děti se nesvezly ani na lyžích, jen zřídka na bruslích. Největší mráz v listopadu byl -18 °C, v prosinci -17 °C, mrazy jen osamocené, ojedinělé.

Choroba včel.

Včelí choroba varroa objevila se při kontrole říjnové mimo očekávání u dvou včelařů v Chotěboři, později ještě u včelaře v Libici nad Doubravou. Vysvětlení výskytu nemoci nezdálo se nám dost logické a přijatelné. Bylo jen v malém měřítku, snad i zdolatelné, bylo však tu jako ukázka moci přírody, proti níž je člověk téměř bezmocným.

Rovněž tak hádátka bramborové, nepříjemná choroba našich brambor, zdálo se trochu na ústupu, i když vzdálenost výskytu byla překvapivě malá.

Úroda ovoce a moštárna.

Úroda jablek na zahrádkách pěstitelů ovoce byla tak nadprůměrná, překvapivá, neočekávaná. S moštováním započato 20. září, moštovalo se 2× týdně vždy odpoledne, práce šla rychle od ruky, nebyla fronta. Zmoštovalo se celkem 230 q jablek = 11.703 litrů kvalitního moštu. Zaměstnáno při tom bylo 4 až 5 lidí. Členové zahrádkářského spolku moštovali se slevou 50 %, tj. za 0,50 Kčs za 1 litr, ostatní moštovatelé za Kčs 1 za litr moštu. Vykupovala se též padaná jablka, Jednota Havlíčkův Brod jich odvezla do Fruty v Chrasti u Chrudimě 81 q. Červeného a černého rybízku vykoupilo se dohromady 4.500 kg, černý za Kčs 10 a červený za Kčs 5 za 1 kg.

Letošním rokem skončila se skládka odpadů u Nového Ranska. Vykázaný prostor byl zaplněn, srovnán a umačkán buldozerem, ohraničen ráhnovým plotem a vyhlášen zákaz další skládky. Situace se trochu zkomplikovala, neboť další nový prostor pro uskladnění výkopového materiálu nebyl zatím vymezen.

III. Výstavba socialismu, zemědělství. JZD.

Situace v JZD.

Rok zdánlivě příznivý, bez rušivých výkyvů, a přece vykázal řadu nedostatků při porovnání s léty předchozími. Dala se očekávat úroda ve většině ukazatelů alespoň průměrná, nenarušená, příliš se od normálu neodchylující. Teplé předjarní měsíce zdánlivě nahrávaly jarním úkolům, avšak jen zdánlivě. Jarní práce zůstávaly neplněny, přesunovaly se až do dubna, kdy bylo dosti sucho, větrno, příroda jako by se bála vykročit jaru vstříc. Pak se již selo, sázely se i brambory, jen však proto, aby práce byly vykonány, agrotechnické lhůty, aby byly splněny. Ani květen nepřinesl výraznou změnu i obilí klíčilo jen zvolna, ani tráva v potřebné míře nenarostla. Červen sice situaci trochu srovnal, zdálo se, že příroda má již jakýsi náskok. Noci však byly poměrně chladné. Teprve červenec přivodil trochu narovnání, denní průměr s teplotou 21,5 °C a několik dešťů situaci normalizovalo. Měsíc srpen možno označit jako krásný a horký, několik dešťů způsobilo i jistý náskok. Zato měsíc září nebyl již tak zářivý, celkem byl mlhavý a deštivý, bíděně se vše sušilo a sklízelo. Kombajny dojezy trochu opožděně, sklízelo se vše narychlo, jako by čas kvapil. Otavy se musely většinou silážovat, nebyla naděje úrodu solidně usušit.

Výnosy plodin.

Hektarové výnosy zemědělských plodin zůstaly poněkud za dlouhodobým průměrem, obiloviny vynesly 4,33 t z ha, stonek lnu vynesl 3,87 t proti 4,69 t v roce 1987. Poklesl i výnos mléka proti roku 1987.

K 1. červnu 1988 byla vzata do provozu nová administrativní budova v Křížové. Uvedena do provozu i nová kuchyně, takže odpadlo dovážení obědů z kuchyně podniku Bytex ze Ždírcce nad Doubravou. Mladí manželé Lázničkovi, kteří dosud vedli restauraci „na křížovatce“ převzali vedení této nové kuchyně.

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod.

Situace v místních podnicích.

V průmyslových podnicích zdejšího obvodu nenastala v roce 1988 podstatná změna. Podniky pracovaly naplno, všude bylo cítit snahu plnit daný plán. Přísun surovin a materiálů byl plynulý. Vyváželo se dále jako v uplynulých létech ať už to byly textilie či řezivo. Investice započaté v minulých létech pokračovaly, snaha po úspornosti byla však patrná na všech úsecích činnosti. Nové investice nebyly započaty, úspornost a návratnost byly velmi důsledně zkoumány a prověřovány. Přestavba průmyslového podnikání se zdejších závodů vesměs netýkala. Plán byl dán a rozpracován vedením podniků, plnění vyžadováno a důsledně sledováno. Prémiové zainteresování všech provozů bylo jako v uplynulých létech. Citelná byla nechuť a nedůvěra k novotám zaváděným v průmyslu se strany podniků i pracujících. Konkurenční vlivy byl stále více patrné, mnohde byly jen zákulisní a skryté, dotýkaly se však téměř každého odvětví podnikání či činnosti.

Východočeské dřevařské závody.

Pila pokračovala v dobudování započaté výstavby závodu. Uvnitř roku stržena byla stará administrativní budova stavěná na sklonku minulého století. Sloužila tedy celé století, pamatovala doby zlé i lepší, soukromé vlastníky i léta akciové společnosti, léta, kdy celé první poschodí obýval správce pily s jediným úředníkem – účetním. Veškeré práce vykonávali pracovníci ručně – od navalování mohutných klád až po roztřídování řeziva, hranolů a fošen. Kulatinu dováželo z lesa několik párů silných koní, nakládka řeziva, trámů, dřeva důlního a stavebního, prokládání k přírodnímu vysoušení – vše jen ručně silnými pažemi lidí. V budoucnu má dojít k úplné automatizaci všech manipulací snad po švédském či americkém vzoru. V uplynulém roce dováželo se dost kalamitní kulatiny na vagonech z postižených Krkonoš. Od 1. ledna 1988 stala se pila součástí národního, resp. státního podniku se všemi dopady a důsledky. Množství pořezané kulatiny se v tomto roce neměnilo, ani počet pracovníků. V polovině roku zbourána byla obytná budova při přejezdu kolejí. Ke konci roku 1988 stál již jen zděný komín bývalé parní kotelny. Obrovská hala třídírný řeziva a nakládky byla ke konci roku zastřešena.

Vzor.

Vzor zakoupil letošního roku domek p. Šedivého a Dobroslavy Franclové, obstaral vyčlenění z bytového fondu a hotovil se k jeho úpravě k použití co úpravny nábytkových látek. V Sobíňově pokračovala modernizace ve výměně člunkových stavů za jehlové. Každá modernizace přináší s sebou i úspory různého druhu. Každým rokem snížil se počet zaměstnanců o 1 či 2 osoby, lze zaznamenat úspory materiálu, snížit položky výdajové, režijní atd. Dodávky zboží na vnitřní trh činily v uplynulém roce Kčs 36,865.000.

Bytex.

Bytex nezaznamenal toho roku téměř žádné změny v provozu a ve výrobě proti roku předchozímu.

Státní lesy.

Státní lesy nepřinesly též nic nového na skládce kulatiny a jejím zpracování. Odvodnění prostorů skládky bylo zatím jen plánováno a k jejímu provedení za uplynulý rok nedošlo, snad vlivem toho, že v běžném roce nebyla povodeň.

Strojírny Nové Ransko.

Strojírny připravovaly se nevýrazně na zavedení zemního plynu do provozu, během roku však k němu nedošlo.

Jednota.

V samoobsluze potravin Jednota na náměstí nebylo rovněž během roku větších změn. V letních měsících bylo brigádnicky opraveno schodiště před vstupem do samoobsluhy a do prodejny masa a uzenin. V listopadových dnech vypnuli v samoobsluze ústřední vytápění, prý za účelem opravy topení. Zaměstnanci – prodavačky – ustydlé, střídaly se na prostydých stanovištích. Jediný muž v prodejně masa nepřízeň nevydržel a musel vyhledat ozdravení v nemocnici. Zásobení prodejny potravinami i ostatním spotřebním zbožím bylo letos plynulé, bez sezonních výkyvů. Nedošlo během roku k pohybu v cenách potravin či ostatního spotřebního zboží.

Tržby v obchodech.

Finanční tržby obchodů ve Ždírci a v osadách za rok 1988 (v tis. Kčs):

Prodejna	1987	1988 (plán)	1988 (skutečnost)
Benátky	1.003	1.039	1.095
Kohoutov	428	529	360
Nové Ransko	772	778	740
Podmoklany	–	1.021	1.034
Údavy	–	879	804
Horní Studenec	2.883	2.904	2.953
Ždírec			
– potraviny	8.343	8.425	8.033
– maso a uzeniny	2.852	2.873	2.730
– průmyslové zboží	8.406	7.430	7.789
– zelenina	712	727	651
– textil a obuv	1.433	1.454	1.422
– stavebniny	6.327	6.260	5.634
Pohostinství			
Benátky	–	136	143
Ždírec – Láznickovi	1.656	1.662	1.628
Ždírec – U nádraží	835	837	864

V. Úpravy obce, doprava a spoje.

Hlavním úkolem roku 1988 byly dokončovací práce na posledním pavilonu školy. Bylo třeba provést oplocení celého školního prostoru, vyrovnat plochu pro malé školní hřiště, odvézt hromady hlíny zbylé po výkopu a mnoho dalších drobných úkolů, na které zatím nezbýval čas.

Nové stavební parcely.

Kromě těchto dokončovacích prací bylo vyměřeno a vybaveno celkem 20 stavebních parcel ke stavbě dalších rodinných domků. Toho roku nebyl z úsporných důvodů vykoupěn žádný další domek stojící v cestě další výstavbě. Pelikánův domek byl tiše odstraněn a uvolnilo se tím místo pro

dva nové. Byly odstraněny i snad staleté jasany a jilmy v bezprostřední blízkosti domku.

Nenápadně zmizela i cesta vedoucí z Nového Ranska mimo státní silnici a křižovatku k nádraží používaná hlavně pěšími a vyhýbající se frekvenci silnic.

Silnička Benátky – Křížová.

Polní silnička vybudovaná po sloučení JZD mezi horní částí Benátek a Křížovou byla uvolněna i pro volný provoz aut. Byla vyrovnána, zpevněna asfaltovým povrchem, zatím jen bez obvyklých příkopů a stromků okolo. Jsou z ní hezké výhledy do krajiny, škoda jen že dolní část obce, lidnatější než část horní, je od této cesty jaksi stranou.

Změny cest pěšin a spojů.

Zrovna tak nenápadně zmizela z používání lidmi též cesta vedoucí z Křížové do Kohoutova lesem „Hatí“. JZD proměnilo ji v pole a lesem zarůstá. Hatěmi, tj. otepmi proutí, zvýšený a upravený přechod potůčku spěchajícího zvláště v době jarního tání či vydatnějších dešťů od Horních Benátek úvalem ke Ždírci a posilující poblíž Kopaniny mladou Doubravku po staletí sloužil co zkrácený spoj pro pěší a hlavně pro školáky. Svou úlohu splnil a ustoupil pevným a širokým silnicím a pohodlným autobusům.

Podobně se děje i cestám turistickým. Vedou přírodou, spojují památná, historicky zajímavá místa i desítky kilometrů od sebe vzdálená, značkami jsou vyznačeny, zakresleny do map a turistických průvodců. Desetiletí vedly kroky třeba jen ojedinělým cestovatelům krajinou a nyní náhle končí na pokraji rozlehlého lánu pole a jen šipka naznačuje směr další cesty obilím. Havlíčkova stezka z Havlíčkovy Borové do Hlinska poblíž obce Chlum je toho příkladem. Rovněž tak žlutě značená stezka z Radostína do Horního Bradla a dále do Chrudimě přetržena byla v naší obci výstavbou vlečky pily, zazmatkovala a oklikami vede často bezradného turistu ke studeneckému hřbitovu a dále pak na starou původní stezku.

Skládka odpadů u Nového Ranska. Zákaz skládky a vyhláška o tom.

Mezi Ždírcem a Novým Ranskem přeložkou státní silnice vznikla prohlubeň jako dělaná pro skládku různých odpadů z domácností, hlavně

pak zeminy při výkopu při stavbách nových domků či družstevních více-podlažních domů. Snad dvacet let tam byly sváženy. Vydatně k zavážce přispívali v posledních letech i popeláři, kterým se tu vyprázdnění jejich vozů velmi hodilo. Na hraně prohlubně, vpravo při pohledu ke Ždírci, stával kdysi ždírecký mlýn, který dostal při číslování za císaře Josefa II. číslo popisné 1, roku 1876 však vyhořel a více nebyl postaven. Při povodni roku 1882 vzal za své i rybník Ostrolovský a nebyl pak už napouštěn. Prohlubeň se zaplňovala, až uprostřed roku 1988 jako plná ohrazena dřevěnými latěmi a zákazem další odpady tam skládati. Těžká rada v takovéto situaci a pro zajímavost ocituji oběžník, který byl dodán každé rodině: „Vzhledem ke skutečnosti, že skládka tuhých domovních odpadků u Nového Ranska byla zaplněna a další skládkování by výrazně zhoršovalo životní prostředí, rozhodl okresní hygienik svým rozhodnutím o okamžitém zákazu skládkování odpadu na této skládce.“

OHS Havlíčkův Brod schválilo dne 30. června 1988 „Doplňek“ k vyhlášce o čistotě obce schválené plenárním zasedáním MNV v roce 1983, který upravuje skládkování tuhých domovních odpadků takto:

§2

Skládkování domovního odpadu

- 1) Každý majitel rodinného, řadového či vícepodlažního domu je povinen si zajistit dostatečný počet popelnicových nádob, které slouží k ukládání popele a domovního odpadu.
- 2) Odpad, který nelze odkládat do popelnicových nádob, je každý občan povinen dopravit v určenou dobu na blíže určené místo a naložit na přistavené dopravní prostředky. Doba a místo blíže určí a včas zveřejní všemi prostředky MNV.
- 3) Skládka odpadků u Nového Ranska je ke dni 30. června 1988 uzavřena pro veškerý provoz. Porušení zákazu ukládání odpadků mimo určená místa bude postihováno dle § 11 této vyhlášky.

Vysvětlení k jednotlivým bodům § 2:

ad 1) Popelnicové nádoby si každý může objednat u Technických služeb Chotěboř buď písemně nebo osobně (adresa TS města Chotěboře PSČ 583 01),
ad 2) Odpadem, který nelze ukládat do popelnicových nádob se rozumí nespalný odpad (zbytky betonu, eternitu, kámen atd., nikoliv železný šrot).

Odvoz tohoto odpadu bude prováděn na skládku TDO do Chotěboře péčí drobných provozoven MNV ve Ždírci nad Doubravou každý první a třetí pátek v měsíci v době od 10.00 do 12.00 hodin a od 14.00 do 16.00 hodin v prostoru nakládací rampy na nádraží ČSD ve Ždírci nad Doubravou, kam je každý povinen odpad dopravit a naložit na přistavený dopravní prostředek. První odvoz se uskuteční v pátek 22. července 1988.

ad 3) Postihování porušování zákazu ukládání odpadků na skládku u Nového Ranska podle § 11 vyhlášky o čistotě obce znamená, že každé takovéto porušení zákazu bude kvalifikováno jako přestupek s postihem v souladu s příslušným ustanovením vyhlášky čis. 60/1961 Sb.

VI. Veřejný život.

Výročí a jich oslavy.

Ježto na rok 1988 připadá řada výročí významných událostí, dala se čekat řada kulturních akcí ve vztahu k těmto výročím.

Byla to zejména tato výročí:

- 40. výročí únorových událostí
- 70. výročí vzniku ČSR
- 20. výročí vzniku čsl. federace
- 40. výročí sjednocení čsl. tělovýchovy a řada dalších

V zimních měsících roku bylo to několik obvyklých plesů, které nevybočovaly z rámce uplynulých let. Méně bylo zájezdů lyžařských do hor, ježto nebyl dobrý sníh ani tam, více bylo zájezdů do divadel, estrád, na výstavy. Bylo zde několik přednášek se zdravotnickou tematikou, o ochraně přírody a životního prostředí, k podzimu byla výstava ovoce a zeleniny, výstava knih spojená s jich prodejem a před vánočními svátky slavnostní rozsvícení vánočního stromu na náměstí s vánočními koledami. Nejvíce akcí a zájezdů bylo věnován našim dětem, byly uspořádány nadílky, besedy, soutěžní utkání a filmová představení. Nebylo zapomenuto ani na důchodce a na návštěvu domova důchodců.

Prvomájový průvod, oslavy a projevy konaly se v obvyklém rozsahu na ždíreckém náměstí s účastí okolních osad, Křížové, zdravotnici pronesl i přítomný sovětský voják a okresní tajemník Zdeněk Dobrý. V předvečer 8. května konal se též obvyklý průvod k pomníku obětem války: projev u pomníku měl tentokrát ždírecký rodák RSDr. Pavel Starý.

20. června slavilo chotěbořské gymnázium 75 let svého trvání. Řada zdejších občanů a bývalých studentů gymnázia navštívilo v tento den školu, která jim dala základ a směr pro celý další život. Tklivé jsou vzpomínky studentů a vůbec dějiny školy, léta válečná, chudé začátky jak školy, tak studentů. Chudá Vysočina, chudá byla vždy i její škola, kolik však vychovala ryzích a tvrdých charakterů!

VII. Politický a kulturní život, škola.

Škola.

Život a činnost spolků ve Ždírci vyvíjely se i v tomto roce v dosavadním rozsahu ve vyjetých již kolejích bez větších výkyvů.

Ve škole pokračovaly práce na dokončení třetího pavilonu a na pavilonu čtvrtém, které mají být ukončeny v příštím roce. Rozsah výuky a počet žáků nelišily se nikterak od roku předchozího. Ani učitelský sbor nedoznal podstatnějších změn. V druhé polovině roku při podzimních brigádnických pracích byly vyměřené hranice školního pozemku opatřeny betonovými sloupky budoucího plotu.

Zpravodaj.

Po provedených konzultacích s hlineckou tiskárnou mělo již v tomto roce dojít k vydávání Ždíreckého zpravodaje. Zůstalo však jen při slibech a časopis toho roku ještě nevyšel. Tolik by ho bylo vzhledem k rozsáhlosti obce třeba!

V měsíci květnu konal se v místnostech zdravotního střediska obvyklý odběr krve. Během roku konaly se dvě zdravotnické přednášky. Jinak rok proběhl klidně bez hromadných chřipkových epidemií.

Úroda jádrového ovoce byla letos abnormální. S moštováním jablek započalo se koncem září a moštovalo se až do konce podzimu. Zahradkářský spolek provedl v neděli 30. října ve velkém sále u Lázníčků výstavu ovoce – jablek a hrušek – a některých druhů zeleniny.

Ochrana přírody.

Ochránci přírody konali svoji práci v rozsáhlém obvodu v rámci směrnic a daných možností. Na čteně zastoupené výroční schůzi v Hluboké 5. února přineseno mnoho závažných připomínek k povážlivému stavu

v poškozování přírody mnohdy úplně zbytečnému, nežádoucímu a nikomu neprospívajícímu.

SPOZ.

Sbor pro občanské záležitosti neustává se své činnosti, při vstupu malých občánků do vezdejšího života, po jeho ukončení o důstojný odchod. Je spoluúčinkujícím při celé řadě životních záležitostí naší dospívající mládeže.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

TJ Tatran – výstavba kabin.

Tělovýchovná jednota Tatran měla letos dvě závažné záležitosti či úkoly, které vázaly značnou část sil jejich členů. Byla to v prvé řadě výstavba nových kabin a pak i oslavy šedesáti let ždírecké kopané. Loňského roku byla stavba nových šaten z programu investičních prací z finančních důvodů vyškrtuta. Výstavba byla zahájena letošního roku dle volebního programu v akci „Z“ a to včetně sociálního zařízení i bytu 3+1. Hodnota stavby má být 1,000.000 Kčs. Část nákladu je hrazena ze sdružených prostředků, které poskytly jednotě místní závody v celkové částce Kčs 300.000. Staré dřevěné šatny již nevyhovují, výstavba nových jeví se již jako velmi nutná. Stavba byla zahájena v květnu a podařilo se jí do konce září dát v hrubé stavbě pod střechu. Členové Tatranu odpracovali na stavbě 3.200 brigádnických hodin. Stavba má být dokončena v roce 1989.

Druhou náročnou akcí bylo výročí ždírecké kopané, a to šedesáti let ke dni 20. června 1988. Jednota Tatran má dnes základnu 440 členů, což lze sotva srovnávat se skrovnými členskými začátky SK Ždírcce v roce 1928, kdy měl Ždírec zhruba 700 obyvatel.

V roce 1988 byla též zakoupena motorová travní sekačka za Kčs 40.000 a plechový sklad v hodnotě Kčs 35.000.

IX. Pohyb obyvatelstva, život lidí.

Zemřeli a narození.

Rok 1988 nebyl ani v otázce pohybu obyvatelstva a jeho života nikterak abnormální, výjimečný. Přirozenou smrtí zemřelo celkem 33 občanů, narodilo se 51 dětí. Nejstarším občanem byl po celý rok Bedřich Ška-

rýd s překročenou devadesátkou. Počet obyvatel střediskové obce Ždírec včetně všech osad byl k 31. prosinci 1988 3.058 lidí.

Jan Zvolánek v Křížové dožil se v lednu letošního roku 103 let a přežil ještě celý rok 1988.

Během roku 1988 zemřeli:

Janovský Josef ze Ždírcce čp. 44, narozen 25. února 1912, zemřel náhle 6. ledna, 76 roků, pracoval celý život v zemědělském družstevnictví, pocházel z Nové Vsi u Chotěboře.

Klepetko Ladislav ze Ždírcce čp. 186, narozen 11. června 1900, zemřel 8. ledna, 88 roků, celý život pracoval v obchodě, všechn volný čas věnoval kulturnímu životu, hrál a režíroval mnoho let divadla až do pozdního věku, pracoval ve veřejných funkcích, vždy ochotný pomoci tam, kde bylo právě třeba.

Šedivá Albína z Nového Ranska čp. 254, narozena 6. listopadu 1909, zemřela 20. ledna, 79 roků.

Bílek Jaroslav, Benátky čp. 23, narozen 22. dubna 1923, zemřel 24. ledna, zemědělec, pak údržbář v tkalcovně, bratr kronikáře, 65 roků.

Karníková Adolfina ze Ždírcce čp. 4, narozena 16. června 1905, zemřela 1. února, stáří 83 roků, pracovala v JZD.

Němcová Blažena z Horního Studence čp. 26, narozena 27. prosince 1910, zemřela 5. února, 78 roků.

Sáblík Josef z Kohoutova čp. 8, narozen 25. listopadu 1919, zemřel 10. března, 69 roků, strojvedoucí ČSD.

Ronovská Milada ze Ždírcce čp. 304, narozena 13. února 1909, zemřela 19. března, 79 roků.

Čermák Jaroslav z Kohoutova čp. 5, narozen 13. března 1912, zemřel 13. dubna, 76 roků, pracoval co tkadlec ve zdejších podnicích.

Lacina Oskar z Benátek čp. 30, narozen 11. ledna 1899, zemřel 15. dubna, 89 roků, zemědělec.

Korejtková Julie z Údav čp. 34, narozena 2. ledna 1909, zemřela 7. května, 79 roků.

Fiala František ze Ždírcce čp. 6, narozen 30. listopadu 1911, zemřel 8. května, 77 roků, dělník.

Pecková Marie ze Ždírcce čp. 151, narozena 28. května 1910, zemřela 20. května, 78 let, manžel byl cestářem.

Málková Oldřiška z Horního Studence čp. 56, narozena 4. května 1913, zemřela 30. června, 75 roků.
Kopecká Anastazie, Nový Studenec čp. 15, narozena 12. dubna 1915, zemřela 1. srpna, 73 roků.
Dočekal Antonín z Benátek čp. 69, narozen 10. ledna 1911, zemřel 2. srpna, 77 roků, dělník.
Plíšek František ze Ždírcce čp. 371, narozen 6. října 1943, zemřel 4. srpna, 45 roků.
Hromádko Jaroslav ze Ždírcce čp. 356, narozen 3. prosince 1933, zemřel 22. srpna, 55 roků, dělník.
Lédl František, Ždírec čp. 120, narozen 6. října 1923, zemřel 23. srpna, 65 roků, prošel řadou povolání, několik roků byl i předsedou MNV Ždírec, rodem byl z Benátek.
Lédllová Marie z Benátek čp. 60, matka předchozího, narozena 27. června 1899, zemřela 24. srpna, den po úmrtí syna, aniž o tom věděla, stáří 89 roků.
Šedivá Vlasta ze Ždírcce čp. 132, narozena 29. října 1911, zemřela 25. srpna, ve stáří 77 roků.
Hochmanová Anna ze Ždírcce čp. 434, narozena 24. března 1905, zemřela 26. srpna, stáří 83 roků.
Lacinová Marie z Benátek čp. 30, narozena 8. října 1897, zemřela 1. září, stáří 91 roků.
Janovská Růžena ze Ždírcce čp. 301, narozena 30. května 1930, zemřela 20. září, stáří 58 let.
Vyčichl Josef z Kohoutova čp. 45, narozen 11. července 1906, zemřel 28. září, stáří 82 roků. Vyučen tesařem, pracoval u stavebního podniku Chotěboř v různých funkcích.
Lojková Marie z Horního Studence čp. 4, narozena 3. března 1911, zemřela 9. října, stáří 77 roků.
Daniel Bohuslav ze Ždírcce čp. 93, narozen 17. července 1916, zemřel 18. října, stáří 72 roků.
Brokeš Oldřich ze Ždírcce čp. 185, narozen 24. dubna 1913, zemřel 28. října, stáří 75 roků, pracovník Bytexu v různých funkcích.
Janda Stanislav z Kohoutova čp. 17, narozen 29. dubna 1923, zemřel 16. listopadu, stáří 65 roků.
Jandová Marie z Nového Ranska čp. 231, narozena 21. září 1894, zemřela 10. prosince, stáří 94 roků.

Pavlásková Marie ze Ždírcce čp. 405, narozena 15. listopadu 1924, zemřela 10. prosince, stáří 64 roků.
Ficková Miluše z Údav, narozena 28. března 1920, zemřela 10. prosince, 68 roků.

Dodatečný zápis, patří správně do roku 1987:
Němcová Jiřina ze Ždírcce čp. 309, narozena 7. listopadu 1922, zemřela 11. listopadu 1987, stáří 65 roků.

Události u nás doma.

Dne 5. května 1988^{xciv} zemřel v Brně národní umělec Vladimír Menšík, ve věku 64 let. Herec velkého formátu předvedl nám ve filmech řadu hlavních rolí a byl u široké divácké a posluchačské obce i mezi všemi spolupracovníky velmi oblíben.

Dne 17. října byli čtyři českoslovenští horolezci při výstupu na Mount Everest strženi vichřicí. Byli to všichni z Bratislavy: Jozef Just, Dušák Becík, Jaroslav Jaško, a Peter Božík. Pátým horolezcem, který se zřítíl, 210. z výstupu pod Annapurnou byl jablonecký lékař Jiří Pelikán. Byl vydán zákaz výstupu expedicím v Himaláji.

V našich Krkonoších bylo započato s výstavbou na podzim 1948 vyhořelé klíčové chaty Výrovky. Čekala 40 let na obnovu. Bude stát hodně přes 30 mil. Kčs a má být na podzim 1990 pod střechou.

Rudným dolům na Starém Ransku vystoupil před několika léty konkurent, který je snad jen na určitou dobu, možno že i na řadu let odsunul do pozadí. V katastru obce Křižanovice, na říčce Chrudimce mezi Sečí a Slatiňany byla náhodně objevena ruda bohatší na vzácné hledané prvky. Průzkum pak vytypoval bohatost a velikost ložisek. Léta se o tom jen hovořilo, až letošního roku zaveden pro ranecké horníky autobus do Křižanovic a lidské povídačky nabyly reality. Část horníků přešla na nové pracoviště a Ransko počalo tichnout. Ne hned nadobro. Zatím jen částečně.

Dne 2. srpna, právě v době nejprudší dovolené zazněl ze Škrdlovické sklárny výkřik, že do nepatrného potůčku stékajícího dolů do Velkého Dářka uniklo 200 litrů fenolu. Následek byl, že velká část rekreantů bez dlouhého rozmyšlení sbalila své barevné stany a zmizela. Zpráva prolétla i denním tiskem, a i když byla druhého dne poopravena, rozjetý útěk nedal se již zastavit. Větší část uniklého fenolu byla snad zachycena v kanále

pod sklárnou, takže Dářko snad ani poškozeno nebylo. Než velká část rekreatantů byla pryč a poklid narušen.

V prosincovém plenárním zasedání vlády ČSSR byla přednesena zpráva o rozsáhlé prověrce vybraných investičních akcí 8. pětiletky. Zvláštní komise vlády prověřila v průběhu 3. čtvrtletí letošního roku rozestavěné jmenovité stavby a stavby plánované k zahájení ještě v této pětiletce. Byla zjišťována efektivnost rozestavěné stavby, modernizace, možnost uvedení do provozu, konkurenční schopnost, úroveň využití vědeckých a technických poznatků. U podniků hospodařících trvale se ztrátou mají být vypracovány návrhy opatření, aby do konce pětiletky pracovaly i tyto podniky ve finanční rovnováze.

Události ve světě.

V červnu došlo k zatím nedostatečně vysvětlenému sestřelení amerického letadla v Perském zálivu s počtem obětí 290.

V téže době došlo v Severním moři k výbuchu na ropné plošině s počtem obětí 160.

Odhady škody po povodni v Bangladéši došly k číslu 1,2 miliardy dolarů a asi 1.200 obětí na životech. O majetek a střechu nad hlavou přišlo tam asi 25 milionů lidí, k jejichž záchraně je zapotřebí neprodleně asi 3 miliony tun potravin.

Vláda Sovětského svazu ústy Michaila Gorbačova přislíbila a ve stanovených termínech též provedla odsun svých vojsk z území Afganistánu.

Již několik roků trvající válka Irán – Irák byla pod tlakem mírumilovných sil celého světa zastavena a zbraně vojsk uvedeny zatím do klidu.

Ve středu 7. prosince 1988 v 11 h 41 minut zachvěla se v prostoru Sovětské Arménie země. Michail Gorbačov generální tajemník ÚV KSSS a předseda prezidia Nejvyššího Sovětu dlel v této chvíli v New Yorku ve Valném shromáždění OSN! Odvolal ihned plánované návštěvy Kuby a Velké Británie a vrátil se do vlasti. Při zemětřesení zahynulo 25.000 lidí a vznikly nedožrnné škody.

Dne 29. dubna 1989 zapsal Josef Bílek.

I. Národní výbor.

Změny.

Ve složení národního výboru nenastaly v tomto roce žádné změny. Zasedání pléna národního výboru konalo se pravidelně dle schváleného plánu 7× do roka, zasedání rady 2× měsíčně jako roku minulého.

V soutěži národních výborů v rámci okresu nebylo v době konání zápisu zatím provedeno. Rovněž tak nebylo zatím provedeno vyhodnocení osad v rámci národního výboru.

Brigády a výstavba.

Na brigádách bylo v celé obci odpracováno celkem 14.897 hodin, z toho bylo odpracováno 4.900 hodin na hřišti při výstavbě kabin a šaten; provedena byla hrubá stavba, dokončovací práce tohoto roku provedeny nebyly.

Ve Ždírci bylo toho roku postaveno sedm rodinných domků a provedena kolaudace patnácti bytových jednotek. Hrubá stavba družstevního domu byla dokončena, přičemž venkovní a dokončovací práce byly odsunuty na příští rok. Mnoho různých potíží stavělo se stavebníků neustále v cestu.

Taktéž návrat Veřejné bezpečnosti do Ždírci není proveden a přestalo se o něm vůbec hovořit.

Ve výstavbě nového vodojemu ve spolupráci se sousední Křížovou byl také zdánlivý klid, přičemž na projektových pracích a plánech výstavby bylo dále pracováno.

Ve výstavbě čističky odpadních vod nebylo započato, zůstalo jen při plánech přípravných prací.

Taktéž v lesoparku byly provedeny úpravy, aby se druhá polovina plynu spojila se stávající částí.

Zpravodaj.

Sliby – chyby, také Ždírecký zpravodaj zůstal jen ve slibech. Jediná útěcha, že žádné z obcí v okolí zpravodaj nevychází, ježto výrobní lhůty tiskáren jsou nepřijatelně dlouhé.

Dům služeb začlenil se do chodu ždíreckého života, jako by tu jaktěživ byl. Velmi živým a navštěvovaným článkem byl jistě krámek s nápisem „cukrářství“, který obligátně navštěvovali žáci zdejší školy. Při odchodu ze školy téměř všichni zastavili se zvláště v teplejších měsících v tomto krámku a rozcházeli se pak na všechny světové strany s kornoutky zmrzliny v rukou.

Stavební a údržbářská četa měla v druhé polovině roku 13–14 pracovníků. Četu vedl a práci organizoval v tomto roce Bohuslav Málek. I když měli v letošním roce často potíže s nedostatkem materiálu, zůstal po nich kus vykonané práce: zomítaný dům čp. 1 (budova pošty), hrubá stavba „domu péče o staré občany“ a další stavební práce, které stavební podnik pro malý rozsah požadovaných prací nemohl či nechtěl převzít. Prostor kolem školy zůstal toho roku ještě neoplocen.

Také výstavba kulturního domu i letošní rok jako by usnula. Utichly i různé řeči o tom, kde bude stát, i o společenství celého podniku s JZD Havlíčkova Borová. Doopravdy se však pracovalo jen na projektovém úkolu a na upřesnění celé objednávky a o rozsahu objektu.

II. Průběh roku, počasí, úroda.

Vývoj počasí.

Celá zima 1988–1989 zůstala bez sněhu, celkem mírná. Předjarní měsíce byly teplotně přijatelné, takže k předčasnému rašení a květu rostlin a stromů nedošlo. I když jarní práce a setba probíhaly poněkud předčasně, pozdější měsíce byly pak trochu chladnější, takže vlivem toho přišlo zase všechno do normálu, naopak na podzim se pak ještě zdálo, že proti průměru máme ještě jakési zpoždění. Malá ukázka zimy přece přišla, avšak až v druhé polovině dubna, kdy spadlo trochu mokrého sněhu a několik dní překážel. Zpozdlilo to poněkud květ stromů, který pak přešel do května a odbýval se ne zrovna za příznivých dní. Zmrzlí ani letos nepřišli a květy celkem nepoškodily. Brambory byly vysázeny povětšinou již v dubnu, růst však přešel do května. Úroda jich byla pak více než průměrná. Rok byl celkově suchý, bez letních lijáků, bouří či krupobití, takže úroda po této stránce nikterak neutrpěla.

Ovoce.

Podzimní práce ještě nebyly ukončeny, když přišly v polovině listopadu mrazy, o několik dní později i sníh, který zůstal ležet až do předvánočních dní. Zima na nás doslovně vycenila zuby a ukončila podzimní práce. Mrazy sice pak trochu polevily, sníh se vytratil a Vánoce zůstaly bez sněhu.

Mošárna.

Úroda ovoce v našem kraji byla dobrá, jablek byla dokonce nadúroda. Po zmoštování 14.000 kg jablek – 7.043 litrů moštu za Kčs 6.405 moštového – vykoupilo se ještě 6.940 kg jablek pro mošárnu v Chrašti u Chrudimě. Další množství jablek odmítla Jednota vykoupit. Z bobulovin bylo vykoupeno 1691 kg černého rybízu, 3.979 kg červeného rybízu a 319 kg angreštu.

Hádátka bramborové, dotírající po několik roků na hranice naší obce, se letošního roku neobjevilo a jako nepříjemný škůdce nebylo zaznamenáno.

Zrádná a úporná nemoc včel *Varroa jacobsoni* objevila se v řadě vesnic okresu. Museli jsme tudíž všemi silami bránit tomu, aby se nešířila dále a nepustošila jak tak již stávajícími poměry tísněné včelařství.

III. Zemědělství.

Výnosy a hnojení.

Po zemědělské stránce byl letošní rok celkově příznivý. Nebylo zemědělské plodiny, která by ze sortimentu úplně vysadila. Byl-li celkový průměrný výnos některé plodiny proti minulým létům poněkud nižší, byla to situace způsobená povětšinou člověkem zejména vynucováním rekordních výnosů použitím maximálního množství umělých hnojiv, čímž se zákonitě projevila únava půdy, zvláště pak při nedostatku přírodních statkových hnojiv. Patrně to bylo zejména u lánů kukuřice pěstované na siláž, možno i lnu nebo i u ostatních zemědělských plodin. Jako další důsledek musil se projevit i pokles doживosti krav. Jako laik procházející kolem osetých lánů a luk musel jsem si nutně povšimnouti znatelného ochuzení skladby a pестrosti porostu luk, snížení ploch osetých jeteli a v neposlední řadě ponechání usušení sena samotné přírodě bez rozhodné pomoci člověka.

Řady pracovníků – sušiček sena vymizely z našich luk, seno samo změnilo barvu šedozelenou za hnědou a vůně sena změnila se v ostrý pach siláže a zatuchliny. Jen velmi těžko můžeme kritizovat ať už množství vyprodukovaných plodin nebo i jejich kvalitu. Státní zájem určuje, čemu je třeba dáti přednost, zda kvantitě či kvalitě. Při veřejné kritice špatné kvality brambor k zimnímu uskladnění, přítomný předseda JZD pohotově odpověděl: nemyslete si, že bychom vám nedovedli vypěstovat kvalitnější brambory než nyní, soutěž JZD a nadřazené složky ukládají nám jako pořadý ukazatel hektarový výnos, nikdy však kvalitu.

Sloučené JZD v Křížové.

JZD Ždírec a JZD Křížová byly sloučeny v jedno družstvo JZD Ždírec – Křížová. Vedení a celá správa družstva byly přestěhovány do nově vybudované administrativní budovy v Křížové, kde jsou umístěni všichni vedoucí zaměstnanci, kde je také prováděno sledování všech ukazatelů. Přenecháváme tedy sledování výnosových a hospodářských ukazatelů přátelům a kronikářům v Křížové. Ve Ždírci zůstávají sice dílny a opravy zemědělských strojů, kravín, velkokapacitní teletník, část vepřína a dalších oddělení hospodářských. Výsledky jsou však od všeho sledovány v Křížové, kde je i výpočetní technik.

Až nadále budeme sledovat jen všeobecné jevy a záležitosti a nám dostupné údaje.

Výsledky za rok 1989.

Za rok 1989 získali jsme z hospodářských výsledků tyto údaje. Osevní plochy: zemědělská půda 1.539 ha, z toho orná 941 ha, louky 547 ha. Výnosy obilovin po 1 ha 5,14 t, brambory 21,27 t na ha, len – stonek 5,13 t na ha, průměrná třída stonku 2,12, tržba za stonek z 1 ha Kčs 16.511. Stav ve VKT: telata 920 kusů, jalovice 901. Skot celkem 1.276 kusů, prasata 1.277 kusů. Výroba mléka celkem 1,575.500 litrů, průměrná dojivost 11,16 litrů. Produkce zemědělské výroby 39,133.000 Kčs celkem, z toho rostlinná výroba 13,769.000 Kčs, živočišná produkce 7,971.000 Kčs. Průměrná měsíční odměna trvale činného pracovníka celkem Kčs 2.879.

IV. Průmysl, státní a družstevní obchod.

Dle získaných informací a dostupných jevů nedělo se ve zdejších závodech mnoho nového či změn. Velké a nové investice nebyly tu započaty ani dokončeny.

Pila – výstavba.

Východočeské dřevařské závody (VČDZ) pokračovaly ve vybavování závodu moderní provozní technikou. Pracovala zde s přestávkami četa specialistů z Kanady, občas zajížděli spolu s vybranými našimi pracovníky do Kanady pro tam mezitím zhotovené speciální technické součásti.

Vzor.

Kapacita a provoz podniku se proti loňskému roku neměnily. Ani na Novém Ransku nedělo se ani zevně u zakoupeného domku do pana Šedivého nic nového.

Bytex.

Bytex nezaznamenal též nic nového ve svém provozu.

Státní lesy.

Po zevní stránce nedělo se tu také nic mimořádného, kapacita ani způsob přípravy kulatiny k dalšímu zpracování se neměnily.

Kovodělné závody v Novém Ransku.

K zavedení zemního plynu do provozu nebylo zatím přistoupeno, v závodě se také nic neměnilo.

Samoobsluha.

V samoobsluze potravin na náměstí se toho roku také nic neměnilo. Ani v cenách nakupovaných běžných potravin nebyly během roku znatelné rozdíly. Na podzim nějaký poberta navštívil v noční době prodejnu – rozbil výplně u rampových dveří a odnesl něco zboží z regálů. Provedení následné inventury zdrželo pak asi 2 dny plynulý prodej. Pachatel nebyl vypátrán a snad aby se mu na osvětleném pracovišti lépe pracovalo, bylo provedeno v noční době osvětlení rampy silnými žárovkami.

Obraty obchodů.

Finanční tržby obchodů a pohostinství ve Ždírci a na osadách v roce 1989 (v tis. Kčs):

Prodejna	rok 1988	plán na rok 1989	skutečnost roku 1989
Benátky	1.095	1.079	1.035
Kohoutov	360	477	476
Nové Ransko	740	792	702
Údavy	804	719	698
Horní Studenec	2.953	2.991	2.966
Ždírec			
– potraviny	8.003	8.025	8.005
– maso	2.730	2.793	2.602
– průmyslové zboží	7.789	8.390	11.453
– zelenina	651	693	893
– odívání	1.422	1.506	1.645
– stavebniny	5.634	5.500	5.222
Pohostinství			
restaurace u Lázníčků	1.628	1.627	1.672
restaurace u nádraží	864	865	883
Benátky	143	150	152

Noviny dražší.

Předplatné časopisů a denních novin vybírá pošta spolu se zálohami za odebírání elektrický proud, poplatky za televizi a rádio a poplatky telefonní. Na podzim rozkřiklo se, že noviny budou od 1. ledna o 100 % dražší a ostatní časopisy též přiměřeně dražší. Byl by to citelný hmat do kapes odběrců novin či jich rodin, když každá rodina odebírá nejméně jedny noviny a další časopis týdeník či měsíčník. Kdekdo sliboval, že noviny či časopisy odhlásí; jak to však již bývá, hodně rámusu předem a skutek utek, zůstal někde hodně vzadu. Došlo k odhlášení sotva čtvrtiny odebíraného tisku.

Nová auta.

To již situace s výrobou a prodejem nového typu či série osobních aut Favorit byla hned zkraje trochu jiná. Tady šlo sice o finanční částky hned řadu tisíc. Hrála tu však svou úlohu i móda, prestiž, nebo když nebylo jiné řešení, kdo chtěl nebo potřeboval nové auto a neměl jinou možnost, než brát to, které je na trhu a postát si ještě frontu.

V. Úpravy obce, doprava a spoje.

Brigády.

Výstavba nové školy byla ukončena. Zdálo by se, že by mohly skončiti i brigády v obci, zde tak obvyklé. Bylo jich však navykle zapotřebí i k vykonání drobných prací, ať již to byl třeba jen sběr železného šrotu, jarní a předmájový úklid v obci, vyčištění chodníků, výměna nesvítících žárovek, dovoz a výsadba stromů, různé úpravy a údržba lesoparku, udržování a očista autobusových zastávek, různé úpravy chodníků při novostavbách nebo prodlužování nebo nově zřizovaných ulicích a desítky dalších úkolů a prací, které život v rostoucí obci neustále přináší. Práce tyto a úkoly nedají se již zdolati jinak než kolektivní brigádnickou prací.

Výkup starých domků.

Letošního roku nedošlo ve zdejší obci ani v přičleněných osadách k vykoupení ani jediného domku, jehož plocha by po zbourání byla využita k výstavbě dalších nových domovů. Při rušení vykoupeného domku čp. 5 (Pravoslav Pelikán) bylo odstraněno též několik velkých stromů (jilm), které by byly v cestě nové výstavbě. Mohutné pařezy nikdo nebyl ochoten vykopati, byly tedy odstřeleny tak těžkými náložemi, že to odnesla řada oken v sousedství a pořádné kusy pařezů přiletěly až na dvůr sousedů.

Stará škola osiřela a čekala na nějaké využití prázdných prostor. Přičleněné osady se zvolna vyliďňovaly; mladí obyvatelé usídlili se ve městech nebo blíže k pracovním příležitostem.

Doubravka.

Řečiště do kanálu uvězněné Doubravky v úseku Sobíňov – Huť – Nové Ransko až na dohled za Staré Ransko zůstalo proti slibům při regulačních pracích bez oživení zelení vysázením stromků či keřů. Jako důvod, proč

nebylo znovuoživení provedeno, bylo uváděno, že by tok říčky nebyl pak pro stromy a keře pro těžké stroje dosažitelný a čištění toku nebylo by proveditelné! Asi lichý důvod, nechce se nám mu věřit a ždírecké děti neuvidí už raka či rybičku ve svém prostředí.

VI. Veřejný život.

Popisovaný rok 1989 neměl výročí velkých událostí, které by poutaly či vyžadovaly zájem široké veřejnosti. Výročí událostí každým rokem na pořadí přicházející byla normálně občanům připomenuta, v paměti oživena. Ježto letošní zima byla opět téměř bez sněhu, a i v našich horách na sních velice chudá, odpadly nebo nekonaly se obvyklé každoroční zájezdy dětí i dospělých lyžařů do hor. Z nouze nahradily to zájezdy do divadel, koncertů či jiných kulturních podniků. Obvyklé plesy držely se v navykých již mezích a normách již proto, že výdaje s pořádáním spojené spíše stoupily, než poklesly a prodělek byl pro pořadatele vždy nepřijemný a nežádoucí.

V březnu odbývaly se obligátní oslavy MDŽ spojené s besídkami školních dětí a 2 zdravotnické přednášky.

Zájezdy.

V dubnu uspořádal klub důchodců autobusový zájezd se svými členy na nedaleký Veselý Kopec, uspořádáno bylo též obvyklé každoroční setkání „beseda s důchodci“ tentokrát s Galušskou a 165 účastníky. Odbývaly se též 3 besedy nad knihou a s dětmi, byl zájezd na Floru Olomouc a do NDR a k závěru měsíce obvyklé pálení „ohňů míru“ či čarodějnic.

A již tu byl budiček „prvního máje“, průvod na vyzdobené náměstí tentokrát s projevem předsedy MNV s. Pospíšila oživený žakovským turnajem, výstavou obrazů Miroslava Lebedy ve škole a knih v místní knihovně.

V červnu konala se oslava Mezinárodního dne dětí, zájezd do Leškovic, pro důchodce, zdravotnická přednáška zdejší Dr. Novákové.

V červenci bylo absolvováno několik zájezdů na Slovensko, do jižních Čech, za hranice do NDR, Bulharska a Polska.

V srpnu a v září jelo se na „Zemi živitelku“ do Českých Budějovic, na Slovensko a do Krkonoš, důchodci byli v zámku Žlebech.

V říjnu byla uspořádána zdravotnická přednáška Dr. Silvestrové a několik zájezdů do divadel a dalších kulturních podniků.

V listopadu byly zde 3 výstavy, z toho 1 prodejní, beseda „nad kronikou“ a 2 zájezdy do divadel.

V prosinci byly pak 2 vánoční besídky spojené s nadílkou pro děti, zájezd do NDR a další 2 kulturní zájezdy.

VII. Politický a kulturní život, škola.

Škola obsazena.

První rok, kdy všichni žáci chodili do nové školy. Stará školní budova osiřela. Stojí pár kroků od nové, osamělá, jako opuštěná stařenka. Kdysi si řídící stěžoval (Kronika I), že ji postavili daleko od středu vesnice. Vystřídali se letos též topiči ve školní kotelně, Miloslav Janáček ze zdravotních důvodů přestal topit a oddal se chorobě.

Ochrana přírody.

Nutno připomenouti, že kromě člověka nikdo přírodu nenarušil a nenarušuje a že tedy porušování přírody a jejích zákonů musíme zamezit každý z nás v první řadě sami u sebe. Naše společnost ukládá nám četná omezení často i ve věcech pokroku, pokud by škodily přírodě či zdraví nás všech. Máme krajiny či velká města nebo jich průmyslové části, které jsou exhalacemi již tak narušeny, že trvalý pobyt v nich poškozuje zdraví. V tomto roce bylo zavedeno přihlášení předpovědi počasí i hlášení o stavu ovzduší v těchto sídlištích.

VIII. Zábavy, sport, zdravotnictví.

TJ Tatran – výstavba.

Na severní straně hřiště vyrostl patrový dům – kabiny pro hráče, včetně bytu pro domovníka či hospodáře – hodnota díla Kčs 1,000.000. Dobrý kus práce za více než 5.000 brigádnických hodin.

Hlavní mužstvo sportovního klubu sestoupilo toho roku do okresního přeboru, starší a mladší žáci přestoupili do krajského přeboru. Dorostenci sportovního klubu hráli po celý rok v krajském přeboru.

Základní tělesná výchova nacvičovala během roku 5 skladeb na příští spartakiádu.

Během roku byly na parketu sportovního střediska uspořádány 3 taneční zábavy pro mladé, aby se získalo trochu finančních prostředků na vybavení sportovní mládeže.

Členové sportovního klubu provedli sběr 350 q železného šrotu. Sportovní klub čítá v tomto roce 420 řádných členů. Během roku 1989 zemřeli ze starých členů klubu Pravoslav Carda a Emil Kuffa.

Zdravotnictví.

Proti předchozím létům umíralo více občanů středního věku oproti občanům nejstarších ročníků. V předjaří bylo dosti případů chřipkového onemocnění. Dle hlasů spotřebitelů poklesla i kvalita běžných druhů potravin (chleba, mléko, maso a další).

IX. Pohyb obyvatelstva, život lidí.

Stav a skladba občanů.

Sledovaný rok 1989 byl docela normálním rokem života vesnice – až na posledních několik týdnů roku popsaných v dodatkové části zápisu na dalších stránkách zápisu 1989. Počet obyvatel roku byl 3.064 včetně osad. Nejstarším občanem obce Ždírec byl Bedřich Škarýd, z osad pak Marie Pátková z Kohoutova čp. 36 narozená roku 1893. SPOZ gratuloval celkem 23 občanům k dosaženému životnímu jubileu, z toho 11 k 75 roků, 7 k 80, 3 k 85 a 2 k 90 roků věku. Horní Studenec má svůj SPOZ a není v tato data zahrnut. Výročí svateb nepodařilo se nám za uplynulý rok zjistit.

23. září 1989 zemřel nejstarší občan okresu Jan Zvolánek z Křížové, nejstarší a snad poslední ruský legionář první světové války. Zesnul tiše a byl pohřben na hřbitov v Křížové. Bylo mu 104 a půl roku.

V průběhu roku 1989 zemřeli:

Josková Pavlína, Odraneč čp. 25, narozena 19. října 1911, zemřela 2. ledna, 78 roků.

Němcová Anna, Hudeč čp. 1, narozena 19. dubna 1899, zemřela 22. ledna, 90 roků.

Nepovímová Marie ze Ždírci čp. 118, narozena 11. ledna 1899, zemřela 26. ledna, 90 roků.

Sedlák Jaroslav ze Ždírci čp. 181, narozen 1. června 1924, zemřel 13. února, 65 roků.

Černý Václav, Ždírec čp. 346, narozen 28. září 1931, zemřel 21. února, 57 roků.

Krčil Václav z Benátek čp. 68, narozen 17. září 1913, zemřel 3. března, 76 roků, povoláním zedník.

Hadrava Vladimír, Odraneč čp. 25, narozen 2. listopadu 1934, zemřel 4. března, 55 roků.

Horáčková Františka, Horní Studenec čp. 51, narozena 15. února 1904, zemřela 17. března, 85 roků.

Bílková Zdeňka, Ždírec čp. 308, narozena 25. března 1917, zemřela 18. března, 72 roků, manželka kronikáře.

Novotný Arnošt, Nové Ransko čp. 224, narozen 25. dubna 1915, zemřel 18. března, 74 roků, dělník na dráze.

Málková Vlasta, Štikov čp. 9, narozena 23. prosince 1911, zemřela 13. dubna, 77 roků.

Bříza Antonín, Stružinec čp. 29, narozen 3. října 1903, zemřel 18. dubna, 85 roků, povoláním zedník.

Culková Anna, Ždírec čp. 92, narozena 28. května 1903, zemřela 3. května, 85 roků.

Jirková Božena, Nové Ransko čp. 240, narozena 22. dubna 1918, zemřela 9. května, 71 roků.

Carda Pravoslav, Ždírec čp. 82, narozen 22. listopadu 1904, zemřel 10. května, 85 roků, byl tajemníkem obce, předsedou MNV, cvičitelem tělocvičné jednoty, členem řady dalších spolků, prodělal tu pád Ždírci roku 1945 a jeho genezi a vzrůst v dalších létech.

Otradovský Jaroslav, Horní Studenec čp. 46, narozen 19. listopadu 1929, zemřel 16. června, 60 roků.

Procházková Marie, Ždírec čp. 322, narozena 10. května 1907, zemřela 13. července, 82 roků.

Dvořák Václav, Nové Ransko čp. 236, narozen 23. července 1907, zemřel 19. července, 82 roků.

Jeřábek Vladimír, MUDr., Ždírec čp. 303, narozen 23. června 1920, zemřel 18. července, 69 roků, před důchodem řadu let lékařem ve Ždírci nad Doubravou.

Vašíčková Marie, Nový Studenec čp. 20, narozena 16. června 1910, zemřela 25. července, 79 roků.

Culek Václav, Horní Studenec čp. 96, narozen 25. září 1933, zemřel 9. srpna, stáří 56 roků, dělník na pile.

Uchytlová Františka, Podmoklany čp. 1, narozena 23. ledna 1905, zemřela 10. srpna, 84 roků.

Janáček Bohumil, Kohoutov čp. 11, narozen 18. dubna 1905, zemřel 12. srpna, 84 roků.

Krčilová Anna, Kohoutov čp. 32, narozena 18. března 1903, zemřela 16. srpna, 86 roků.

Stehnová Božena, Údavy čp. 8, narozena 28. července 1921, zemřela 4. září, 68 roků.

Vlachová Marie, Ždírec čp. 304, narozena 29. dubna 1918, zemřela 15. září, 71 roků.

Mísařová Marie, Kohoutov čp. 19, narozena 2. února 1936, zemřela 24. září, 53 roků.

Cink Jaroslav, Nový Studenec čp. 29, narozen 7. února 1933, zemřel 26. září, 56 roků.

Pelikán Bohumil, Ždírec čp. 143, narozen 20. listopadu 1907, zemřel 22. října, 82 roků, listonoš.

Rýparová Jindřiška, Horní Studenec čp. 55, narozena 28. listopadu 1912, zemřela 25. října, 77 roků.

Rýpar Josef, Horní Studenec čp. 55, narozen 5. května 1944, zemřel 31. října, 45 roků.

Mühlfait Zdeněk, Ždírec čp. 136, narozen 24. února 1930, zemřel 16. listopadu, 59 roků, pracoval u Státních lesů, velitel požárníků.

Lédlová Marie, Nové Ransko čp. 216, narozena 20. května 1906, zemřela 19. listopadu, 83 roků.

Lacinová Bohumila, Benátky čp. 13, narozena 27. ledna 1916, zemřela 27. listopadu, 73 roků.

Coufalová Františka, Ždírec čp. 104, narozena 23. února 1905, zemřela 28. listopadu, 84 roků.

Švandová Milada, Ždírec čp. 110, narozena 1. prosince 1914, zemřela 9. prosince, 75 roků.

Korejtková Růžena, Podmoklany čp. 19, narozena 19. října 1917, zemřela 12. prosince, 72 roků.

Kuffa Emil, Ždírec čp. 348, narozen 10. září 1946, zemřel 21. prosince, 43 roků, pracovník Státních lesů.

V domovech důchodců zemřely 3 občanky zdejší obce: Smíšková ze Ždírci, Daňková z Kohoutova a Hladíková z Údavu.

Průměrný věk zemřelých byl letos 77,5 roků, zemřelo 41, narodilo se 25 občánek.

Na zdejších křižovatkách nedošlo letos k žádné nehodě ani jinak nedošlo k žádnému neštěstí či těžkému zranění či újmě na zdraví. Nebyly ani přírodní pohromy, těžké bouře či krupobití.

Průměrný věk občanů.

Zdravotní stav obyvatelstva se v posledních desetiletích značně zhoršil. Ze 23 států Evropy klesli jsme co do střední délky života až na 19. místo. U mužů je střední délka života 67 roků, u žen 75 roků. Průměrný věk ve Ždírci byl u mužů 66,6 a u žen 77 roků.

Vzpomínka na Podkarpatskou Rus.

Rád bych ještě vzpomenu kousek historie naší první republiky. Je to moje osobní vzpomínka a snad se najdou občané, kteří též rádi vzpomenu. Více než 20 let byla součástí republiky chudá hornatá krajina Podkarpatská Rus. Spisovatel Ivan Olbracht napsal nám odtud několik velmi krásných téměř pravdivých historických povídek, zčásti i později nafilmovaných. Jen kuse se z pera novinářů dovídáme pár dat, kterými nenávratně končí tehdy tvůrci a účastníci Olbrachtem zachycených historických událostí. Tak v Koločavě zemřela 20. května 1988 Eržika kdysi Šuhajová, devadesátiletá, nyní Derbaková. Sám Nikola Šuhaj žil v letech 1898–1921. Jeho hrob prý zanikl spolu se hřbitůvkem v Koločavě pod bájnou Strimbou, kam zalétají nezanikající krásné vzpomínky. Krajina prý neztratila nic ze své krásy zrovna jako historie. Olbrachtem nám alespoň na papíře zachycené.

Události světa:

Zemětřesení v severní Arménii dne 7. prosince 1988 vyžádalo si na životech celkem 25.000 obětí. Evakuováno bylo 118.000 lidí.

Ve Francii oslavili 200. výročí dobytí Bastily a zároveň 100. výročí postavení 1.000 stop (přes 300 m) vysoké věže jako dominanty na světové průmyslové výstavě a jednoho z tehdejších divů světa.

Jako následek havárie Černobylu bylo již celkem evakuováno 25.000 lidí a postaveno 170 nových obcí. Z obdělávání bylo vyjmuto přes 100.000 ha zemědělské půdy. Pod trvalou lékařskou kontrolou je v Bělorusku 171.000 lidí.

Při výbuchu plynovodu v Baškirii v noci ze 3. na 4. června bylo ze 2 vlaků usmrceno 500 cestujících a 700 raněno.

Dne 2. července 1989 zemřel v Moskvě dlouholetý ministr zahraničních věcí a předseda Nejvyššího sovětu SSSR Andrej Gromyko. Bylo mu 89 let.

Americký spisovatel Irving Stone zemřel 26. srpna 1989 ve věku 86 let. Jeho spisy dosáhly nákladu 30 mil. výtisků.

Dle údajů OSN žilo k 1. červenci 1989 na zeměkouli 5,1 miliardy lidí. Roční přírůstek činil 89 milionů lidí.

Na zasedání OSN prohlásil sovětský premiér Michail Gorbačov, že sníží stav ozbrojených sil o 500.000 mužů, omezí objem konvenčních zbraní a stáhne či omezí vojska z NDR, ČSSR a Maďarska, též z Mongolska a z Asie.

Dodatek k zápisu za rok 1989.

Vývoj událostí na sklonku roku 1989 – demokratizace Československa – sametová revoluce.

Rok spěl zdánlivě klidně ke svému konci. Došlo asi tak k 15. listopadu a bylo mu určeno změnit kurs namnoze právě o 180 stupňů. Přibližovalo se 50. výročí tragických událostí okolo pohřbu zavražděného studenta Jana Opletala. Studenti pražských vysokých škol vymohli si povolení k manifestaci. Povolení dostali, avšak ke hrobu K. H. Máchy na Vyšehradském hřbitově. Proč právě ke hrobu K. H. Máchy není nám známo. Masy studentů daly se na pochod do města a na Národní třídě narazili na „stůj“ bezpečnosti. Mladým lidem těžko bezdůvodně poroučet. Bezpečnost měla však v rukou dost obušků k vymáhání poslušnosti. Manifestace byla zmařena. Chuť obušků okusilo dost účastníků a pomník K. H. Máchy se manifestantů nedočkal. „Krvavý pátek“ 17. listopadu zdánlivě působením obušků umlkl.

Příštího dne, 18. listopadu, v sobotu v odpoledních hodinách konal se znovu pochod na „Národní třídu“ a na Perštýn. Policie znovu byla do řad manifestujících, převážně mladých lidí, desítky jich zajistila a pukotovala. Na Václavském náměstí u sochy sv. Václava oznámili herci všech pražských divadel, že se připojují k manifestujícím studentům.

V neděli 19. listopadu nehrálo pak již v Praze žádné divadlo. U sochy sv. Václava na mohutné manifestaci ohlášeno ustavení „občanského fóra“.

Venkov o tomto dění zatím téměř nic nevěděl. V neděli večer promluvil v televizi s. Pitra. Ve všech ždíreckých podnicích zajišťovala lidová milice spolu s KSČ ostrahu – hlídky vybraných členů.

V pondělí 20. listopadu ohlásili svoji účast na stávce studentů též studenti z Bratislavy, Ostravy, Brna a z Olomouce.

V úterý 21. listopadu stávkují v Praze již všichni studenti (80.000) a na Václavském náměstí sešlo se v podvečer celkem asi 200.000 lidí. Sraz nebyl organizován, manifestující zpívají hymny, provolávají různá hesla, mluví řečníci, prvně vystoupil též Václav Havel.

Ve středu 22. listopadu byl ustaven stávkový výbor, bylo svoláno zasedání ÚV KSČ a federální vlády. Na zdejší pile byl sepsán dopis pro vedení závodu a závodní složky, který podepsalo 118 pracujících. Měla to být podpora pro pražské studenty. Bylo též navrženo utvoření stávkového výboru. Dopis dostal následující den ředitel závodu a předseda závodního výboru.

Dne 24. listopadu bylo oznámeno složení nového ÚV KSČ, ve kterém zůstal Miroslav Štěpán a z něhož odstoupil Miloš Jakeš. Na pile byla svolána výrobní porada, na níž se měl odhlasovati odpor proti stávce. K odhlasování však nedošlo.

V sobotu a v neděli 25. a 26. listopadu svolal okresní výbor KSČ všechny ředitele a vedoucí závodů na poradu, jak zabránit stávce. K závěru ovšem nedošlo. V Praze byl v neděli 26. listopadu proveden dialog Ladislav Adamec – Václav Havel.

Stávka byla ohlášena na pondělí 27. listopadu ve 12 až 14 hodin a byl vysloven požadavek vyšetřit všechny okolnosti okolo 17. listopadu 1989. Na pile dostal ředitel závodu příkaz z Trutnova nebránit stávce a netrvati na napracování stávky. Schůze zaměstnanců byla v závodní jídelně a byl na ní zvolen též stávkový výbor. Stávka probíhala též v ostatních závodech ve Ždírci a v okolí: v Bytexu, ve Vzoru, v JZD, na Novém Ransku, v Křížové na náměstí, v Chotěboři, Hlinsku, v Havlíčkově Brodě. Dosti lidí dojíždělo na manifestace i tam. Ze schůzí a jednání stávkových výborů byly pak posílány písemné či telegrafické resoluce na ústředí podniků, požadována podpora stávkujících studentů, svobodné volby a zamezení násilných činů, propuštění politických vězňů a odstranění násilností z občanského života a jeho co nejširší demokratizaci. Na stávkových schůzích byly prováděny dobrovolných příspěvků pracujících na podporu pražských stávkujících,

volily se nové závodní výbory novým demokratickým způsobem. Nové Občanské fórum bylo zvoleno ve Žďirci 17. prosince, a jeho první schůze se konala v místnosti obecního kina. Této zakládající schůze zúčastnil se Ing. Holenda z Havlíčkova Brodu a několik studentů z Vysoké školy chemické z Pardubic. Listinu o vzniku ustavení Fóra podepsalo 350 přítomných občanů.

Dne 3. prosince proklamovali stávkující, aby prezident Husák propustil všechny politické vězně a odstoupil z funkce. Veřejná bezpečnost začala rozesílat žádosti o posudky na některé fakulty a gymnázia na studenty, kteří byli dne 17. listopadu na pražské Národní třídě při brutálním zákroku proti vysokoškolské manifestaci zadrženi. Po tvrdých následcích a výslechu měli tedy být ještě trestně stíháni, čemuž měl požadovaný posudek napomoci. Požadované posudky nebyly ani vypracovány a odeslány a Bezpečnost je pak už nepožadovala. Z úřadující vlády republiky odstoupilo 11 členů – ministrů a náměstků. Prezident na návrh předsedy vlády ČSSR jmenoval též den nové členy vlády, kteří na Pražském hradě složili do jeho rukou ústavou předepsaný slib.

Zároveň s mnoha hesly požadujícími demokratizaci našeho života a odsuzujícími poměry a počiny režimu, který byl dosud po čtyři desetiletí u moci, objevilo se téměř všude jméno našeho „prezidenta osvoboditele T. G. Masaryka“ a jeho obrazy. Kde přecházely okupaci a celé zlé další období jeho sochy a našli se v řadách manifestantů staří i mladí stoupenci jeho myšlení a ideálů, vracely se na svá bývalá místa. Všude objevovala se současně hesla „rehabilitace“, mrtvých i živých, začaly se vracet řady lidí, kteří žili po léta z politických důvodů za hranicemi vlasti a čekali na okamžik, až budou moci bez nebezpečí navštívit svůj domov. Byla to řada herců, výtvarných umělců, byl to i Tomáš Baťa a Rafael Kubelík a velká řada dalších, kteří odešli jako nadějní jinoši a vrátili se nyní jako kmeti s téměř již prožitým životem do vlasti.

Dne 5. prosince odpoledne zaplnilo se opět Václavská náměstí desítkami davů. Demonstranti projevovali společnou vůli národa proti všem, kdož by chtěli zbrzdit demokratické přeměny ve společnosti a kdož nadále setrvávají na vysokých místech. Ozvala se i výzva k prezidentovi republiky k odstoupení z funkce a hrozeno další stávkou.

Nová vláda byla jmenována, složila slib do rukou předsedy české národní rady Františka Pitry a rozhodnuto svolat mimořádnou schůzi ČNR

na 18. prosince, na které budou projednány změny v složení výborů a předsednictva ČNR.

Dne 8. prosince vydal prezident ČSSR Gustáv Husák rozhodnutí o amnestii, aby nebylo konáno, resp. bylo zastaveno zavedené řízení o přečinech proti zájmům socialistického hospodářství a společnosti, veřejnému pořádku. Rezignoval též primátor hlavního města Prahy a v tajných volbách byl zvolen nový primátor Josef Hájek.

Předsednictvo KSČ vyloučilo z řad členů KSČ Miloše Jakeše a Miroslava Štěpána za hrubé politické chyby při řešení společenského napětí, zejména 17. listopadu 1989. Parlamentní komise pracující na vyšetření odpovědnosti za neblahé události rozhodla, že jejich odpovědnost je jednoznačná.

Na ploše ruzyňského letiště přistálo 14. prosince letadlo Tomáše Bati, který se po 50 letech vrátil na československou rodnou půdu. Prohlásil, že chce vidět, co se u nás děje, kam směřuje naše demokracie a pozdravit pár bývalých spolupracovníků.

Ve Valdštejnském paláci v Praze uskutečnilo se 14. prosince jednání zástupců rozhodujících politických sil v naší zemi o způsobu volby prezidenta. Dosavadní prezident Dr. Gustáv Husák odstoupil z funkce dne 10. prosince. Jednání se zúčastnily: delegace pověřená předsednictvem ÚV KSČ, delegace čsl. strany socialistické a lidové, ÚV SSM, Občanského fóra, Veřejnosti proti násilí a stávkujících studentů. Na politické scéně se znovu objevil Alexander Dubček, Dr. Čestmír Císař, Václav Havel, Ladislav Adamec. Předsedou vlády ČSSR byl zvolen Marián Čalfa.

Těsně před vánočními svátky vypukla revoluce v Rumunsku. Asi milion obyvatel hlavního města vyšlo 22. prosince do ulic poté, co diktátor Ceaușescu krvavě zasáhl proti demonstrantům. Rada národní fronty v bukurešťském rozhlase a televizi oznámila, že přebírá veškerou moc v Rumunsku. Získala na svou stranu armádu a bezpečnostní složky a jen místy Ceaușescovy síly podržely moc ještě příští den. Hodně krve teklo v Temešváru. Později bylo oznámeno, že diktátor s celou rodinou a věrnými stoupenci byli pobiti, že moc je v rukou armády a bezpečnosti a ohniska odporu slábnou a skládají zbraně. Oběti na životech jdou do tisíců, situace ve státě se uklidňuje a normalizuje se. Okolní státy, i ČSSR, poskytly novému rumunskému režimu pomoc přednostně ve formě léčiva.

V souvislosti s nastávající volbou prezidenta ČSSR se dne 22. prosince 1989 sešli k jednání ve Valdštejnském paláci v Praze zástupci rozhodujících politických sil Československa a dospěli ke vzájemné dohodě, směřující k vytvoření příznivých podmínek pro další rozvoj demokracie, humanity a národního dorozumění. Shodli se na tom, že považují za uznávané představitele českého a slovenského národa na úřad prezidenta republiky Václava Havla a na úřad předsedy Federálního shromáždění Alexandra Dubčeka. Shodli se dále na nezbytnosti doplnění uvolněných míst poslanců Federálního shromáždění pro období předcházejícím svobodným volbám.

Volebním dnem byl stanoven pátek 29. prosince 1989 po 10. hodině dopoledne. Do Vladislavského sálu Pražského hradu vstoupil Václav Havel, jako 9. kandidát prezidenta republiky v doprovodu předsedy Federálního shromáždění ČSSR Alexandra Dubčeka a předsedy federální vlády Mariána Čálfa. Václav Havel byl jediným kandidátem z představitelů politických stran, Občanského fóra a Veřejnosti proti násilí. Poprvé po 41 letech byl pak do funkce hlavy státu navržen kandidát bez stranické příslušnosti. Jeho kandidaturu měli posoudit poslanci Federálního shromáždění a návrh jim předložil předseda Federální vlády Marián Čalfa. Po složení slibu Václava Havla k Ústavě ČSSR stvrzeném jeho podpisem zúčastnilo se volby 183 poslanců Sněmovny lidu a 140 poslanců Sněmovny národů. Všichni dali hlas navrženému kandidátovi. Pak zazněla státní hymna doprovázená dvaceti dělostřeleckými salvami. Na pražském hradě byla vztyčena československá státní vlajka a prezidentská standarta.

Mezitím zaplnily tisíce Pražanů všechny dosažitelné a volné prostory Pražského hradu. Za tónů fanfár Smetanovy Libuše opustil prezident Havel Vladislavský sál. Společná schůze obou sněmoven končila. Následovaly další gratulace členů rodiny, zastupitelských sborů, přehlídka čestné stráže, blahopřání zástupců vědy, kultury, školství, armády, sportu, hlavního města Prahy, krajských měst a všech složek našeho života. Pak pozdravil shromáždění nově zvolený prezident. Lidé utvořili uličku, kterou přešel prezident do svatovítské katedrály, kde se konala slavnostní mše, kterou celebroid kardinál Tomášek.

Zapsal v květnu 1990 Josef Bílek.

I. Období změn.

Nastupuje rok 1990 – zdá se nám snad otevření se světu – o lepší tvář naší vlasti. Považuji za nutné se zmínit několika větami o nových věcech, které nám rok přináší. Jaký asi čeká federální vládu – vládu národního porozumění – úkol, aby se dala na cestu dobře fungující, jako základní předpoklad rozvoje Československa – přejít na tržní ekonomiku. Nastává období mnoha změn. Nejde se jen obejít při různých zasedáních a jednání výborů ČNR bez nových výnosů a vyhlášek. Lednem vstupuje v platnost vyhláška ministerstva práce a sociálních věcí ČSSR o zabezpečení při organizačních změnách a nástupem před zaměstnáním.

II. Zprávy z MNV.

Dle ročního přehledu aktiv a pasiv má NV k datu 1. ledna 1990 majetek v hodnotě Kčs 48,950.000!

Rozpočet pro tento rok jest stanoven ve výši 2,155.000 Kčs, z čehož vlastní příjmy mají dosáhnout 564.000 Kčs, což se týká výběru daní, poplatků ze psů, z kanalizace, rybářských lístků, stavebních povolení a ostatních správních poplatků i za nájemné od organizací. V průběhu roku jest rozpočet sledován, jak jest plněn v oblasti příjmů a oproti tomu výše čerpání v oblasti výdajů na jednotlivých kapitolách organizací, které řídí NV. Čtvrtletně se provádí úpravy rozpočtovaných položek. Jenom na projektových úkolech zaplatil NV částku Kčs 220.000, se kterou nebylo v rozpočtu počítáno. Jednalo se o projektový úkol na zadání staveb: čistička odpadních vod, vodovod, zdravotní středisko, kanalizační sběrač a motor. Rozpočet na „AZ“ Sběrné suroviny byl 450.000 Kčs ze sdružených finančních prostředků. Bylo vyčerpáno celkem 374.000 Kčs. Tato akce bude dokončena počátkem roku 1991. Ve výši nákladů Kčs 92.000 bylo provedeno kabelové vedení v ulici „Mírová“ (ulice od prodejny textilu).

Kulturní život obce také slábne. Stánkem kulturního vyžití jest v naší obci i Kino. Náklady na provoz jsou v tomto roce ve výši 150.000 Kčs, avšak položka příjmů dosáhla jen 90.000 Kčs, takže tato položka rozpočtu je ztrátová.

Další nákladnější akcí byla rekonstrukce domu čp. 119 – Dům soustředěné pečovatelské služby. Celková hodnota tohoto domu činí Kčs 2,550.000 majetku NV.

15. března 1990 – změny.

Tímto dnem dochází ke změně obsazení funkcí na MNV! Mimořádně zasedá plenární zasedání v místním kině a pověřuje do funkce předsedy Jana Martince s nástupem od 21. března 1990 a do funkce tajemníka pověřuje Ing. Miloše Gajdoruse s nástupem od 1. dubna 1990.

Toto plenární zasedání rovněž provádělo kooptaci nových poslanců MNV, což bylo výsledkem jednání politických stran u kulatého stolu. Z původního počtu 57 poslanců MNV bylo 18 poslanců (převážně členů KSČ) uvolněno a na jejich místa byli zvoleni poslanci OF, ČSL a nezávislé. Byla jim vyslovena důvěra, ale síla obce není jen když jsou finance, ale síla obce je však také v občanech, aby měli zájem podat i svůj návrh – názor na dobrou věc a pak jít a táhnout za jeden provaz.

Vznáší se různé otázky, kde dřív začít, ale hlavní názor je, že prvořadým úkolem musí být životní prostředí, ke kterému neoddělitelně patří pořádek a čistota, jak občanská kázeň každého obyvatele, tak i od závodů a organizací na území obce. Pořádek a čistota musí být věcí cti každého majitele rodinného a činžovního domu i veřejných objektů.

Volby.

Ve dnech 8. a 9. června 1990 probíhají volby do FS – ČNR – SNR. Ke svobodným volbám se v Československu dostavilo 96 % občanů. 9. října 1990 vstupuje v platnost zákon ČNR o okresních úřadech a úpravě působnosti a dalších opatřeních s tím souvisejících.

Dalším důležitým okamžikem byly dne 24. listopadu 1990 komunální volby v ČR – volby do obecních a městských zastupitelstev. Účast občanů ve volbách dosáhla 91 %.

Dne 6. prosince 1990 byla ustavujícím zasedáním obecního zastupitelstva zvolena pětičlenná obecní rada ve složení:

starosta	Jan Martinec – Ždírec čp. 401
zástupce starosty	Ing. Miloš Gajdorus – Ždírec čp. 329
radní	Jana Uchytlová – Ždírec čp. 321
	Pavel Homolka – Ždírec čp. 329
	Ing. Lubomír Doležal – Benátky čp. 65

- 1) Obecní rada pověřila Ing. Miloše Gajdoruse pravomocí k povolování změn otevírací doby prodejen a provozoven místního stravování a dále rozhodování povolení tanečních zábav na základě žádostí pořadatelů.
- 2) Obecní rada ustanovila:
 - a) komisi finanční – k sestavování rozpočtu obce a jeho kontrole a k poskytování dávek sociálního zabezpečení – předseda komise je Ing. Lubomír Doležal.
 - b) komisi kontrolní – k provádění kontrolní činnosti ve všech oblastech života obce – předseda komise pan Josef Černý.
 - c) komise přestupková – k projednávání přestupků podle zákona č. 200/1990 Sb.
 - d) komise stavební – k činnosti oblasti výstavby a dopravy v obci, předseda Ing. Jiří Pavlíček.
 - e) komisi privatizační – k provádění výběrových řízení na prodej nebo pronájem pozemků a nemovitostí, které jsou majetkem obce, pro účely podnikání a k určení provozních jednotek k privatizaci, předseda pan Pavel Homolka.
 - f) občanský aktiv v Horním Studenci – předseda Ing. František Kubát.
- 3) Obecní rada schválila prodej objektu čp. 145 panu Oldřichu Málkovi k adaptaci na prodejnu smíšeného zboží.
- 4) Obecní rada dále projednala návrh České státní spořitelny o zřízení místního jednatele a návrh Státního notářství na zavedení jednacích dnů na Obecním úřadě ve Ždírci nad Doubravou. Oba návrhy rada přijímá a pověřuje OÚ o vytvoření podmínek pro zahájení činností výše uvedených institucí.

III. Bytová výstavba – vybavenost!

V tomto roce bylo v naší obci provedeno stavební komisí Obecního úřadu 11 kolaudací nových rodinných domků – z toho 1 RD Nové Ransko a 2 RD v Benátkách.

Dokončena byla místní komunikace ulice „Mírová“ v hodnotě 169.000 Kčs. Tuto rekonstrukci prováděl místní soukromý autodopravce pan Jan Matějka.

V lednu tohoto roku byla uskutečněna demolice čp. 40 (domek pana Mísaře – Bardose) u pošty. Tyto práce provedla Drobná provozovna MH Ždírec nad Doubravou.

Uskutečněn byl též prodej domku po paní Albíně Kasalové čp. 82 nyní družiny ZŠ zubní lékařce.

Na technické vybavenosti za rok 1990 bylo čerpáno v naší obci 237.000 Kčs.

IV. Pohyb obyvatelstva.

SPOZ – základním úkolem tohoto aktivu jest zajišťování vítání občánků, odesílání gratulací a při významných jubileích navštěvují oslavence i do rodiny, jak si kdo přeje. O těchto akcích je vedena kronika SPOZ.

Tradičně každým rokem se pořádá beseda s důchodci v restauraci u Lázníčků. Program jest zajišťován z vlastních zdrojů, dětmi z Mateřské i Základní školy a hudebního kroužku Osvětové besedy.

V tomto roce se u nás v obci narodilo 36 dětí, v osadě Nové Ransko 1 a na Benátkách také jedno.

Zlatou svatbu oslavili 12. května manželé Božena a Jan Křesťanovi, Nové Ransko 253.

Z významných kulatých jubileí se dožívají:

- pan J. Kotil, 90 let, Ždírec čp. 119 (Dům pečovatelské služby)
- pan V. Vepřovský, 80 let, Benátky

Nejstarším občanem naší obce je pan Bedřich Škaryd, 92 let.

Z té smutnější stránky společenské kroniky zemřelo 21 občanů.

Ždírec nad Doubravou:

- Ressel Jaroslav z čp. 117, 7. ledna
- Socha Stanislav z čp. 96, 5. února
- Matějček Richard z čp. 174, 11. dubna
- Marková Božena z čp. 145, 13. dubna
- Opat Karel z čp. 301, 21. května
- Šorfová Františka z čp. 166, 4. srpna
- Jirka František z čp. 39, 3. září
- Jirková Oldřiška z čp. 39, 30. září
- Martinová Marie z čp. 304, 17. září
- Málek Josef z čp. 16, 22. října
- Jonáš František z čp. 312, 21. října
- Coufalová Františka z čp. 7, 23. listopadu

z osady Nové Ransko:

- Josef Dvořák z čp. 233, 26. března
- František Slanař z čp. 244, 1. června

z osady Kohoutov:

- Marie Pátková z čp. 36, 30. srpna
- Josefa Krupičková z čp. 20, 29. srpna

z osady Benátky:

- Jaroslav Baloun z čp. 25, 6. ledna
- Ladislav Lédl z čp. 16, 12. ledna
- Alois Cimpl z čp. 22, 18. ledna
- Marie Dočekalová z čp. 69, 6. února
- Antonín Stehno z čp. 9, 5. srpna

V této rubrice se nezmiňuji o osadách – Údavy, Stružinec a částí Studenec, neboť tam si vedou svoje kroniky.

Sraz ždíreckých rodáků.

Opět po pěti letech. Tato akce byla připravena MNV ve spolupráci všech společenských organizací na dny 12. a 13. května 1990, jako třetí setkání. V sobotu 12. května od 13 hodin setkání hostů a průvod na stadion, kde následovalo vystoupení cvičenců s ukázkami skladeb „Tělovýchovných slavností“. Celá akce se vydařila až na rozmar počasí zrovna při cvičení žákovských družstev na hřišti Tatranu, kde silný déšť znepříjemnil vystoupení. Po sportovním odpoledni následovala v sále kina beseda s programem. Pan Jaroslav Klepetko promítal diapozitivy z dnešního a minulého Ždírci i s průvodním slovem. Odtud se pak přešlo do restaurace u Lázníčků na májovou veselici. Oslava to byla mohutná, neboť se jistě každý rád vrací do místa svého dětství a setkává se s přáteli, s nimiž prožil ty nejhezčí chvíle života. Druhý den v neděli dopoledne byla prohlídka areálu základní školy u příležitosti výročí 100 let školy ve Ždírci spojená s výstavkou o minulosti obce. Vše je pryč a zůstávají jen vzdálené vzpomínky. Na shledanou opět za 5 let!

V. Škola.

Nová doba technického pokroku bude stále požadovat lidi připravené na nové způsoby myšlení – chování a jednání. Škola oslavila 100 let výročí založení v obci. Škola jest živý organismus, neustále se v ní něco děje. Od 2. července 1990 nastoupil nový ředitel pan Jiří Novák a ve funkci zástupce ředitele nastupuje paní učitelka Marie Pokorná.

Slovo „ŠKOLA“ by měla být pro každého z nás důležitou budovou v obci a český učitel svobodnou osobností, profitující myšlení a mravnost příští generace.

VI. Veřejný život – kultura.

Vzhledem k tak rušnému roku, ve kterém jsme si asi nikdo nedovedl vše dobře představit, zůstává v pozadí i činnost některých zájmových organizací.

ČSČK.

Hlavní činností této organizace jest vždy v jarních měsících odběr krve v místním zdravotním středisku. Zajišťují zdravotnické hlídky při různých akcích pořádaných v obci. Podílejí se na soutěžích v proškolení mladých zdravotníků již od ZŠ. Navštěvují přestárlé občany. Některé členky brigádně vypomáhaly na úklidových pracích v nově vybudovaném domu pečovatelské služby. O své činnosti seznamují veřejnost prostřednictvím vývěsní skřínky. Funkci předsedkyně zastává paní Zdena Piklová.

ČSŽ.

Činnost této složky poněkud ochladla. Již po několik roků se pořádají burzy dětského oblečení a sportovních potřeb. O tuto akci jest velký zájem. Tato organizace má 102 členek. Funkci předsedkyně zastává paní Lída Andělová.

Požárníci.

Ve střehu činnosti však stále zůstává SPO, který má 100 členů z toho 24 členů výjezdové techniky. Vyvinují stále i nadále činnost ovládání techniky, která jest na dobré úrovni. Na úseku prevence pracuje skupina 16 členů. Při tomto sboru je utvořena skupina dorostenců a dorostenek.

Dobře pracuje i oddíl mladých požárníků, kteří se pravidelně scházejí v klubovně budovy požární zbrojnice a že si vedou dobře je vidět z výsledků jejich umístění v soutěžích.

V tomto roce měli požárníci několik výjezdů k požárům. Jeden z největších byl v listopadu – požár kravína JZD v obci. I když střechu kravína se nepodařilo zachránit, byly uchráněny okolní objekty plné sena a slámy.

V tomto roce byla instalována výkonnější siréna – na budovu Rudných dolů, čímž se zlepšila slyšitelnost při vyhlásování poplachu a svolání požární jednotky. Svaz požární ochrany tradičně pořádá svůj ples v restauraci u Lázníčků.

Sport.

Kdo jiný by se o sport staral než TJ TATRAN. Také dosti aktivní složka po stránce našeho zdraví. Zajišťuje pravidelná cvičení v tělocvičně svými členy pro všechny věkové kategorie. Tato organizace rovněž tradičně pořádá svůj sportovní ples. Třídí různé oddíly v házené, kopané a jiných soutěživých her. Vlastní autobus, kterým poskytuje služby pro přepravu osob.

Okrskové tělovýchovné slavnosti.

Jak rychle uběhlo pět let a nastalo mnoho starostí a zajišťování pro TJ TATRAN, aby vše přesně klapalo při tělovýchovných slavnostech 1990. V naší obci probíhaly „Okrskové tělovýchovné slavnosti“ dne 12. května 1990.

Ve Ždírci nacvičovala:

Mateřská škola	– 16 cvičenců pod vedením učitelek Šťastné a Jirkové
Základní škola	– mladší žákyně – 16 cvičenek, paní učitelka Marie Pokorná – starší žákyně – 36 cvičenek, paní učitelka Vlasta Zdražilová – starší žáci – 12 cvičenců, nacvičoval pan učitel Stejskal (nebylo dokončeno)
Tělovýchovná jednotka – odbor ZRTV	– nejmladší žactvo – 16 cvičenců, nacvičovala paní Blažková a pan Ligmajer – mladší žáci – 12 cvičenců, pan Zdeněk Marek (nebylo dokončeno) – muži – 20 cvičenců, nacvičoval pan Zdeněk Marek, Miloslav Pelikán a Pavel Marek – ženy – 40 cvičenek, nacvičovala paní Věra Marková

V 7 tělovýchovných skladbách vystoupilo před početným diváckým publikem 762 cvičenců. Domácí cvičenci byli posíleni cvičenci z okolních MŠ, ZŠ a tělovýchovných jednot – skladba „Rodiče a předškolní děti“ z Křížové a Chotěboře, „Nejmladší žactvo“ z Nové Vsi a Chotěboře, „Mladší žákyně“ z Havlíčkova Brodu a „Starší žákyně“ z Chotěboře a Golčova Jeníkova. „Dorostenky“ – zde vystoupil celý okresní celek složený ze žákyň Gymnázia, Zdravotnické školy a Střední ekonomické školy v Havlíčkově Brodě v počtu 144 členek. „Muži“ - vystoupil celý okresní celek v počtu 36 cvičenců (z toho 18 ze Ždírc, 9 z Vísky, 8 z Perknova a 1 z Lučice). „Ženy“ – vystoupily všechny, které v nácviu vytrvaly. Celek 150 cvičenek byl složen z TJ Lučice, Vilémov, Uhelná Příbram, Víska, Štoky, Nová Ves, Maleč, Havlíčkův Brod, Křížová, Ždírec, Havlíčkova Borová, Ledec nad Sázavou, Veselý Žďár.

Dne 26. května vystoupili pak ždírečtí cvičenci na okrskové tělovýchovné slavnosti v Chotěboři a 2. června v Havlíčkově Brodě.

Republikových „Tělovýchovných slavností 1990“^{xv} v Praze na malém strahovském stadionu se zúčastnilo ve dnech 30. června až 1. července 1990 22 žen a 12 mužů z naší obce.

Zbývá tedy na závěr jen vyslovit dík všem, kteří měli na této akci veliké zásluhy.

VII. Zemědělství – průmysl.

V roce 1990 hospodařilo družstvo na 1.532 ha zemědělské půdy, z toho 940 ha orné a 592 ha luk a pastvin. V užívání mělo ZD 103 ha lesa. V průběhu roku předalo vlastníkům k hospodaření 12 ha zemědělské půdy. Dokončili sdružený projekt rekultivace luk v hodnotě Kčs 370.000. Dobré výsledky dosáhlo družstvo ve sklizni obilí. Zajištění dobré úrody vytvořili dodržením základních agrotechnických opatření. Včasný nástup jara umožnil zaset do konce března celou plochu jarních obilovin. Dosažená sklizeň 2.684 t je rekordní. Sklizené množství zrna a slámy plně pokrylo požadavek živočišné výroby a v rozhodujících mírách se podílí na dobrých ekonomických výsledcích rostlinné výroby. V posledních letech si družstvo plně osvojilo pěstování lnu jako nejrentabilnější plodiny. V posledních letech i pěstování kmínu pomáhalo řešit ekonomiku. Výsledek ve sklizni brambor je pod úrovní minulých let. I sklizeň krmné řepy po-

krývá potřeby živočišné výroby. Sklidilo se i předpokládané množství sena i senáží, ale hluboko pod úrovní plánu je sklizeň kukuřice.

Na úseku technických služeb lze vycházet z celkové situace, která postupně vznikala na celém komplexu. Jedná se o stavební četu – opravárenské služby – středisko mechanizace a přidružená výroba. Jen pro zajímavost narůst přidružené výroby oproti roku 1989 byl naplánován o 5,7 mil. Kčs vyšší. Jednalo se o rozšíření výroby plastů na 8 lisech a výroby Melimatů. Výroba papírových kostek byla překročena o 315.000 Kčs. Na této výrobě pracovali průměrně 4 pracovníci. Efektivní pro družstvo byla i výroba podávacích řetězů pro Agrozet Příbrav. Výroba řeziva Satalice byla ukončena koncem roku. I skládání krabiček na sýr bylo splněno v plánované výši. Přidružená výroba se jako celek jeví pro družstvo značným přínosem.

Smlouva na mléko byla splněna na 103,4 %. Nad smlouvu bylo dodání 49.615 l mléka. Závěrem lze konstatovat, že výsledky jsou pěkné – dle ekonomického rozboru hospodaření.

Vzor.

Výrobní družstvo textilní zahrnuje celkem 7 výrobních provozů a ústředí družstva ve Ždírci nad Doubravou. Výrobní objekty jsou umístěny v Sobiňově, Novém Ransku, Příbyslavi, Rohozné u Poličky i v obci.

Nosným programem družstva je výroba potahových látek – tkanin listových a žakárských. Tradiční je výroba smyčkového zboží v Příbyslavi. Další sortiment výroby zahrnuje produkci matracového damašku, ložní soupravy, závěsové tkaniny, pracovní ručníky a utěrky. Zde ve Ždírci nadále zajišťují zakázkovou výrobu autopotahů a pleteného oblečení, součástí je maloobchodní prodejna převážně s vlastními výrobky.

V roce 1990 proběhly na družstvu volby. Stávající předseda pan Miloslav Pátek odešel do důchodu a jeho nástupcem byl zvolen pan Antonín Procházka ze Sobiňova. Z hospodářského hlediska se jednalo o rok velice úspěšný. Na trhu textilních výrobků byla mimořádná poptávka, která v podstatě převyšovala kapacitní možnosti výroby. Sklady hotových výrobků byly vyprazdňovány. Družstvo s 320 pracovníky zajistilo objem zisku ve výši 9,037.000 Kčs. V závěru roku byly s platností restitučních zákonů vráceny dva objekty na Benátkách čp. 65 a 75 v celkové hodnotě 220.000 Kčs pořizovací ceny.

Dekora.

Rok 1990 byl ve znamení převratných změn v organizaci státního podniku Bytex. K 1. červenci 1990 se z velkého Bytexu Vratislavice vyčlenil Bytex Hlinsko, jehož součástí je závod Ždírec a vznikl nový podnik Dekora Hlinsko se závodem 4 – Ždírec nad Doubravou. K závodu 4 Ždírec byl od 1. září 1990 připojen i provoz tkalcoven ve Vojnově Městci. Ředitelem závodu se stal na základě výběrového řízení dosavadní vedoucí provozu pan Zdeněk Mísař. V tomto roce bylo vyrobeno na závodě 4 včetně Vojnova Městce 3,011.000 km nábytkových, dekoračních a kusových látek pro export i vnitřní trh. Cca 75 % této produkce bylo vyvezeno na zahraniční trhy např. SSSR, NSR, Švédsko, Thajsko, Irán, Japonsko, Austrálie atd. Dále bylo v roce 1990 setkáno 1,800.000 kg přízi a vyrobeno 40.000 kg žanyly. Zaměstnáno bylo ke konci roku 1990 425 pracovníků včetně Vojnova Městce. Průměrný plat v roce 1990 činil 2.913 Kčs.

VČDZ.

Závod VČDZ Ždírec nad Doubravou se delimitoval 30. října 1990 od Východočeských dřevařských závodů, státní podnik Trutnov, jako samostatný státní podnik Dřevozávody Ždírec nad Doubravou s těmito výsledky od 1. ledna 1990 do 30. října 1990.

počet pracovníků:	220
hrubá výroba:	76,600.000 Kčs
zisk:	8,646.000 Kčs

1. listopad 1990 je den vzniku samostatného státního podniku Dřevozávody Ždírec nad Doubravou, zapsaného u rejstříkového soudu v Hradci Králové s předmětem činnosti: pilařská výroba – ostatní dřevařská výroba – obchodní odbytová činnost – zahraničně obchodní a odbytová činnost a s těmito výsledky za období 1. listopad – 31. prosinec 1990:

počet pracovníků:	210
hrubá výroba:	17,100.000 Kčs
zisk:	4,387.000 Kčs

Státní lesy.

DMS Ždírec nad Doubravou – skutečnost 1990!

Zaměstnávají: 43 dělníků a 6 THP

Mechanizace: 3 manipulační linky: VK, ML, BZ

Jedno auto na rovnané sortimenty s 1 řidičem, bylo odvezeno 28.462 m³. Dále vlastní traktor, který odvezl 1.274 m³ palivového odpadu. K mechanizaci ještě patří dva nakladače. Za tento rok 1990 bylo rozmanipulováno 81.640 m³ dřeva. Vagónováním a kamiony bylo vyexpedováno 44.294 m³ a dále pak pro Dřevozávody Ždírec nad Doubravou a ostatní odběratele v množství 37.346 m³ dřeva. Celková skutečnost odvozu za rok jest 79.146 m³. Počet odvozních souprav je 7 = 7 řidičů a 7 závozníků.

Benzina.

Z hlediska „ekologie“ byl zaveden prodej bezolovnatého benzínu NATURAL.

CHEPOS.

Slévárna Nové Ransko – dle charakteru výroby se dělí na šedou a barevnou.

	roční plán	skutečnost	Plnění
slévárna šedá	4.580 t	4.507,6 t	98,42 %
slévárna barevná (Al slitiny)	740 t	749,5 t	101,28 %
slévárna barevná (Cu slitiny)	315 t	315,2 t	100,07 %
ve výrobě zboží slévárny Nové Ransko	70,587.000 Kčs	71,287.700 Kčs	100,99 %

VIII. Obchod.

Služby – řemesla – to všechno měla obec snad v míře dostačující, ale do budoucna se vše bude muset více oživit – poskytnout podporu soukromého podnikání ve všech potřebných oborech. Je nutné podporovat privatizaci současné nevyhovující obchodní i pohostinské sítě tak, aby vznikla zdravá konkurence. Připravuje se prodejna novin a časopisů. Lze též privatizovat i služby. Toliko v citátu volebního programu obce.

Závěrem – v naší obci vzniká první soukromá prodejna smíšeného zboží v prostoru bývalé cukrárny – Ing. Pavel Šutka – měsíc červen.

IX. Zajímavosti.

Na různých jednáních výborů ČNR byly projednávány návrhy o novém státním znaku. Nebude to jednoduchá ani laciná záležitost. Informace budou podávány prostřednictvím tisku i rozhlasu.

Zákony.

Chcete-li vyniknout, co musíte podniknout? Zazněly v mnoha listech tisku „že od května 1990“ nabyl účinnosti netrpělivě očekávaný zákon o soukromém podnikání občanů, který představuje základ právní úpravy soukromého podnikání, navazující na myšlenku dřívějšího tzv. podnikání živnostenského. Dnem 1. července 1990 nabylo účinnosti zákonné opatření předsednictva FS o výplatě státního vyrovnávacího příspěvku ve výši 140 Kčs na osobu.

30. srpna schvaluje vláda ČSFR scénář ekonomické reformy s obsahem: daňové systémy – liberalizace cen a ostatní specifika.

4. září 1990 vstupuje v činnost ČNR – zákon o obcích – hlava 1–5.

Od 5. září pak vydává ČNR zákon o volbách do obecních zastupitelstev, který se skládá z 8 částí.

Dalším zákonem FS ČSFR je zákon o dani z příjmů od obyvatelstva včetně ostatních zákonných opatření, jako o nakládání s majetkem státního podniku a další řada zákonů doplňujících. Federální ministerstvo financí poskytuje sdělovacím prostředkům materiál nazvaný „předběžná informace o ekonomických podmínkách v roce 1991“.

V mnoha sdělovacích prostředcích našeho tisku objevuje se nápis „zazněl nám zvon svobody“, neboť 17. listopadu 1990 vyťukává redakční dálnopis zprávu ČTK „do Prahy dnes přicestoval na 24hodinovou oficiální návštěvu prezident Spojených států amerických George Bush. Z dosavadních 41 prezidentů je vůbec prvním, který do naší země zavítal. Na přání americké strany začíná návštěva právě v den a rok poté, kdy studentská demonstrace v centru Prahy odstartovala sametovou revoluci.“

Od 1. prosince 1990 se konečně představuje zákon o „malé privatizaci“.

10. prosince 1990 je na celém světě uznáván jako „Den lidských práv“. K tomuto datu otiskuje ČNR návrh vyhlásit „Listinu lidských práv a svobod“.

V závěru roku 1990 se FS ČR usnází na zákoně o cenách a mění i doplňuje ještě zákon o soustavě základních a středních škol. Kromě uvádě-

ných zákonů bylo vydáno FS ještě řada různých zákonů (ústavní, devizové apod.) pro nás méně aktuálních.

Na závěr bych se omluvila, že se mi nepodařilo podchytit vše, co by zápis v kronice měl ještě obsahovat, ale bohužel po dobu dvou let se nikdo o kroniku nestaral.

Zápis dokončen 9. května 1992.

Miluše Mühlfaitová

Poznámky

- i Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce.
- ii Skutečně se nejedná o geografickou chybu kronikáře, ale o přesný překlad zmíněné listiny – „in Boemia Palaua“ (Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae I, č. 158, s. 165).
- iii V textu se často tento výraz objevuje. Jedná se o místní zažité označení pro řeku Doubravu. Pro zachování citového vnímání autora k místnímu prostředí zachováváme tento tvar v textu.
- iv První písemná zmínka o obci pochází z roku 1358, kdy je připomínán Ješek zvaný Kokot ze Sobíňova (Jesconis dicti Kokot de Sobyenow), který byl patronem kostela v Sopotech, dnešní součásti Sobíňova.
- v „Studnice Blahoslavené Panny Marie“ též „Pramen Panny Marie“ (lat. Fons Beatae Mariae Virginis) je původní název kláštera u Žďáru nad Sázavou.
- vi Název obce Vojnův Městec se vyvíjel postupně. V první polovině 14. století se osada jmenovala Heinrichsdorf (Jindřichova ves), poté povýšila na městečko Münprech. V 15. století získala obec svůj přívlastek „Vojnův“ od posledního majitele Jana Vojny ze Štětí (později z Městce).
- vii V letech 1247–1261 zde byl mincmistr Karel Jindřich (Arlanus Henricus), který razil z přibyslavského stříbra mince zvané brakteáty. Místem, kde se mincmistr narodil, byl Creuzburg v Durynsku. Ten zde měl údajně postavit tvrz a osadě dát jméno podle svého rodiště. Jedná se o jednu z verzí vzniku jména Krucemburk.
- viii Jméno Kinský se vyvinulo ze středověkého německého přepisu původního jména Wchynsky, tj. Vchynský ze Vchynic a z Tetova, přídomku odvozeného od jména vesnice a tvrze nedaleko Lovosic

na Litoměřicku. Toto jméno se později začalo psát Chynský a v období třicetileté války se začalo užívat transkripce ve tvaru Kinský nebo Kinski.

- ix Nejstarším Ronovcem byl Smil z Tuháně, který měl dva syny, Častolova ze Žitavy a mladšího Jindřicha ze Žitavy. Oba se usadili na Budyšínsku a Žitavsku po roce 1232 a zde si vybudovali postavení i majetek. Jindřich na rozdíl od svého bratra z Žitavy odešel i s rodinou kolem roku 1250 a stali se tak zakladateli rodu Lichtenburků. Jindřich měl dva syny, jedním ze synů byl Smil z Lichtenburka, druhý Častolov z Ronova. Také Smil z Lichtenburka měl rodinu. Oženil se dvakrát, měl nejméně čtyři syny (Jindřich z Lichtenburka, Smil II. z Lichtenburka, Oldřich z Lichtenburka a Rajmund z Lichtenburka) a dceru.
- x Základní kámen stavby byl položen 16. května 1720, chrám byl vysvěcen 27. září 1722.
- xi Trasa byla slavnostně otevřena 1. června 1871.
- xii Pravděpodobně chybný údaj. V té době byl vladařem na polenském panství František Josef z Ditrichštejna, celým jménem František Serafinský Josef Karel Jan Nepomucký Quirin Ditrichštejn (narozen 28. dubna 1767 ve Vídni a kde 8. července 1854 zemřel) byl šlechtic z českomoravské větve rodu Ditrichštejnů, který dosáhl hodnosti generálmajora. Byl vlastníkem mikulovského a několika dalších panství, např. přibyslavského.
- xiii „Cent“ je zkrácená podoba váhové jednotky, tzv. metrického centu (lidově „metrák“). Značíme ji písmenem q, přičemž 1 q je 100 kg. Přívlastek metrický označuje odvození od metrické soustavy.
- xiv Jednotné zemědělské družstvo (zkratka JZD), na Slovensku Jednotné rolnícké družstvo (zkratka JRD), byl obvyklý název zemědělských družstev v socialistickém Československu. Jejich historie započala nucenou kolektivizací zemědělství.

Postupným vývojem JZD se měnila struktura družstev. Existovaly čtyři typy:

I. typ – jeho základním znakem byl společný osev, sklizeň a užíváním mechanizace.

II. typ – zaváděl společnou rostlinnou výrobu. Jednotlivým rolníkům připadla část úrody podle výměry půdy, kterou vložili do družstva, ale živočišná výroba zůstávala nadále mimo družstvo.

III. typ – zavedl i společnou živočišnou výrobu. Družstevníci byli odměňováni v systému pracovních jednotek a část ve finančních zdrojích.

IV. typ – Oproti typu III. zaváděl odměňování podle množství a kvality odvedené práce bez ohledu na výměru vložené půdy. Zde již byl nucený výkup strojů, svod dobytka do společných stájí, scelování pozemků a vytváření velkých lánů usnadňující hospodaření ve velkém.

xv Jan Šejna byl československý politik a generál, působící v komunistickém Československu. Na začátku „pražského jara“ v roce 1968 ztratil svůj vliv a před zatčením pro hospodářskou kriminalitu utekl do USA, kde pracoval pro CIA. Právě pro svoji kriminální činnost, spojenou mimo jiné s dodáváním nedostatkového jetelového osiva do JZD, získal přezdívku Semínkový generál. Útěk realizoval překročením státních hranic v noci z 25. na 26. února 1968. K překročení hranic využil své poslanecké imunity a s diplomatickým pasem se přes Maďarsko a Jugoslávii dostal do Itálie, kde se přihlásil americkým vojenským úřadům. Úspěšně požádal Spojené státy o politický azyl.

xvi Abdikoval 22. března 1968.

xvii Ve skutečnosti se jednalo o cvičný let na proudovém stíhacím letounu MiG-15UTI.

xviii „Národní fronta Čechů a Slováků“ bylo sdružení politických stran (později byly do něj přijaty i další organizace), které bylo založeno za účelem převzetí řízení státu po druhé světové válce. V podstatě

se jednalo o nejdéle fungující politickou koalici na území Československa.

Po únorovém puči 1948 se Národní fronta fakticky stala politickým instrumentem absolutní moci KSČ. Národní fronta byla tzv. obrozena od vedení demokratických stran, která poté působila v exilu. ČSSD byla sloučena s KSČ, ostatní strany byly zbaveny své původní úlohy, de facto se staly pouhými přísluhovači KSČ. Do Národní fronty byly začleněny všechny veřejně působící společenské organizace. Do voleb vstupovala tzv. Jednotná kandidátka Národní fronty – NF jmenovala do každého volebního obvodu jednoho svého kandidáta, kterého pak voliči ve volbách buď potvrdili, nebo nepotvrdili. Pouze kandidát NF se mohl ucházet o mandát v zastupitelských sborech na všech úrovních státního aparátu (rozdíl mezi státní správou a samosprávou neexistoval).

NF ukončila činnost 7. února 1990.

xix Byl zavražděn 5. června 1968, krátce poté, co na demokratických primárkách, které se konaly v hotelu Ambassador v Los Angeles, přednesl svůj projev. Zemřel následujícího dne 6. června.

xx Reprezentanti Sovětského svazu, NDR, Polska, Maďarska a Bulharska.

xxi Koruna československá, zkráceně Kčs.

xxii Orbiting Astronomical Observatory 2 (OAO-2)

xxiii Nejednalo se o Gemini 9, ale o Apollo 9. Program Apollo, probíhající v letech 1961–1972, byl americký program pilotovaných kosmických letů realizovaný Národním úřadem pro letectví a kosmonautiku (NASA). Jeho cílem bylo přistání lidí na Měsíci a jejich návrat na Zemi. Tohoto cíle bylo poprvé dosaženo v roce 1969. Program Gemini byl druhý americký pilotovaný kosmický projekt organizace NASA. Probíhal v letech 1962 až 1966, byl tedy zasazen mezi programy Mercury a Apollo. Protože kosmická loď byla určena pro lety dvou astronautů, byl název programu i lodi odvozen z třetího znamení zvěrokruhu – Blíženci (lat. Gemini).

- xxiv Stalo se tak 17. dubna 1969, kdy se v Praze sešlo plénum ÚV KSČ a zvolilo nové předsednictvo ÚV KSČ.
- xxv Revident je úředník provádějící revize.
- xxvi Jednalo se o Apollo 11 s trojicí astronautů – velitel Neil Armstrong, pilot lunárního modulu Buzz Aldrin a pilot velitelského modulu Michael Collins.
- xxvii Veřejná bezpečnost (zkráceně označovaná jako VB) byla složka Sboru národní bezpečnosti, která vykonávala činnosti, které v demokratických státech obvykle vykonává policie. Jednalo se zejména o ochranu života a zdraví občanů, vyšetřování trestných činů, dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu apod.
- xxviii Lidové milice (LM, nazývané též „ozbrojená pěst dělnické třídy“) byly dělnické bojové jednotky, o jejichž vzniku rozhodl Ústřední výbor Komunistické strany Československa dne 21. února 1948 při přípravě komunistického převratu v Československu. Vznik a existence Lidových milicí nebyly nikdy upraveny žádným zákonem. V obdobích nepokojů byly milice nasazovány společně s policií a vojskem proti demonstrantům a jiným „protisocialistickým živlům“. Počínaje rokem 1950 se z nejspolehlivějších závodních jednotek vytvářely tzv. úderné oddíly, předurčené k součinnosti s jednotkami SNB při likvidaci tzv. protistátních živlů.
- Dne 21. prosince 1989 se KSČ na svém mimořádném sjezdu rozhodla LM rozpustit. V té době měly přibližně 80 000 příslušníků. Do skladů Československé lidové armády bylo v prosinci 1989 vráceno přibližně 70 000 pušek, 7 000 samopalů, 20 000 pistolí a na 80 milionů kusů různé munice.
- xxix Úkolem závodní stráže zřízené v podnicích, závodech, úřadech, orgánech, ústavech a zařízeních bylo dbát o bezpečnost závodů, zejména chránit je před poškozováním a rozkrádáním národního majetku a kontrolovat osoby do závodů přicházející nebo z nich odcházející. Vše bylo upraveno vyhláškou Ministerstva národní bezpečnosti č. 66/1951 Ú.I.

- xxx Nejednalo se o olympiádu, ale o 28. Mistrovství světa v klasickém lyžování, které proběhlo ve dnech 14.-22. února 1970 ve Štrbském plesu ve Vysokých Tatrách. Jednalo se o druhou „pořadatelskou“ akci ve Vysokých Tatrách (první byla v roce 1935 a jednalo se o 12. Mistrovství světa v klasickém lyžování). Na našem území se ještě uskutečnilo 2. a 47. Mistrovství světa v klasickém lyžování (v Jánských Lázních v roce 1925 a v Liberci v roce 2009).
- xxxí Ladislav Rygl v severské kombinaci (střední můstek + 10 km).
- xxxii Jiří Raška na velkém můstku (K120).
- xxxiii Světová výstava EXPO '70 se konala ve dnech 15. 3. – 13. 9. 1970 v japonském městě Ósaka.
- xxxiv K zemětřesení o síle 7,9 RichtEROVY stupnice došlo 31. května 1970. Při zemětřesení se ze západní stěny Huascaránu uvolnila ledová masa, která způsobila mohutný sesuv ledu, kamení a bahna.
- Tento sesuv překonal cestu dlouhou 20 km a na cestě do údolí pohřbil města Yungay a Huaraz. V Yungay zahynulo asi 18 000 a v Huarazu asi 2 000 obyvatel. V ostatních částech pohoří Cordillera Blanca (Bílé Kordillery) zahynulo dalších 30 000 lidí. Co do počtu obětí se jednalo o největší přírodní katastrofu v Latinské Americe. Celkové odhady počtu obětí zemětřesení se různí, nejpravděpodobnější se zdá 66 tisíc mrtvých. Mezi oběťmi zemětřesení bylo také 14 členů československé horolezecké expedice, jejichž základní tábor rovněž zavalil sesuv Huascaránu.
- xxxv „s.“ dříve užívaná zkratka pro slovo „soudruh“. Užívala se místo oslovení „pan“.
- xxxvi Jednalo se o misi Apollo 14, start 31. 1. a návrat 9. 2. 1971.
- xxxvii Akce „Z“ byla v dobách komunistického režimu v Československu neplacená pracovní činnost obyvatel. Oficiálně se jednalo o dobrovolnou, bezplatnou práci. Podle vládního nařízení, kterým se prováděl

zákon o vodním hospodářství znamenal „Z“ zvelebování. K typickým činnostem v rámci akcí „Z“ v padesátých a šedesátých letech 20. století patřil např. úklid sídlišť.

Později však akce „Z“ začaly mimo původně zamýšlené občanské svépomoci zahrnovat i obsáhlejší akce. Jednalo se například o výstavbu a modernizaci bytů, stavbu kanalizace. Bylo tak postaveno mnoho prodejen smíšeného zboží v menších obcích i některé kulturní domy ve městech. V Praze byla v akci „Z“ budována i tramvajová trať na Petřiny.

Časem se činnost v rámci akcí „Z“ rozrostla a byla pevně naplánována. Existovaly i příslušné řídicí orgány, směrnice, metodické pokyny SPK, rozpis plánu, investice do akcí a podobně. Jednalo se vlastně o pevně definovanou část centrálních plánů. Zdánlivě se jednalo o dobrovolnou akci, ve skutečnosti však byla účast na akcích dokumentována a s občany, kteří se odmítli zúčastnit, byly vedeny pohovory.

xxxviii Okresní národní výbor (ONV) je označení národních výborů, které vykonávaly v Československu v letech 1945–1990 správu okresů. Do roku 1948 byly podřízené zemským národním výborům (ZNV), od roku 1949 krajským národním výborům (KNV).

xxxix Nehoda se stala dne 31. března 1972 ve francouzském městě Vouvray.

xl Národní podnik (zkratkou n. p.) bylo oficiální označení právní formy státních podniků v socialistickém Československu. V roce 1988 byla tato právní forma nahrazena novou právní formou státní podnik, v letech 1988–1990 byly národní podniky vesměs transformovány na státní podniky nebo privatizovány a s účinností od 1. ledna 1992 byla právní forma národní podnik vypuštěna z právního řádu Československa zrušením hospodářského zákoníku (zákon č. 109/1964 Sb.) a jeho nahrazením obchodním zákoníkem (č. 513/1991 Sb.). Dodnes ale podniky s touto právní formou existují. Nejznámější a pravděpodobně poslední aktivní národní podnik, Budějovický Budvar, neodvádí svému zřizovateli, ministerstvu

zemědělství, žádný zisk a vzhledem k legislativnímu vakuu to ani není možné, přispívá tak státu pouze daněmi.

xli Základní devítiletá škola.

xlii Nejednalo se o výtržnost ale o palestinský teroristický útok, který nemá v dějinách olympijských her obdoby.

Tzv. Mnichovský masakr je název používaný pro únos a následné zavraždění 11 izraelských sportovců v průběhu mnichovské olympiády. Únos provedla 5. září 1972 palestinská skupina Černé září, která údajně vznikla pod záštitou Fatahu.

xliii Jednalo se o misi Apollo 17.

xliv Socialistický svaz mládeže (zkratka SSM) byla organizace v ČSSR sdružující mladé lidi ve věku 15–35 let, fungující mezi lety 1970 až 1989. Organizace byla řízena a spravována KSČ. SSM byla nástupnickou organizací po zaniklém Československém svazu mládeže (ČSM), který zanikl v roce 1968.

xlv Prohlášení splnit něco s cílem podpořit socialismus. Mohlo se jednat o zvýšení produktivity vlastní práce, brigádnické hodiny, sběr starého papíru, překročení plánu, k úsporám nákladů, materiálu, brigádnickým hodinám, množství odevzdaného sběru (papír, železo, textil atd.), úsporám toaletního papíru na pracovišti atd. Kolektivní a také osobní závazky se pak zveřejňovaly, sestavovala se pořadí, vyhodnocovalo se atd. Závazky uzavírali jednotlivci i kolektivy. Existovala i tzv. závazková hnutí. Byl to souhrnný název pro hromadné vytváření závazků. Zvláštní závazková hnutí byla také často vyhlášována u různých ideologicky důležitých příležitostí a svátků. Jednalo se o organizovaný systém vedoucí lidi k dobrovolné povinnému přijetí závazků.

xlvi Německá demokratická republika (NDR, „Východní Německo“, v německy mluvících zemích i jinde běžně DDR, zkratka pro Deutsche Demokratische Republik) byla od 7. října 1949 lidově

demokratickým státem na území sovětské okupační zóny Německa a východního sektoru Berlína. 3. října 1990 se stala součástí Spolkové republiky Německo.

xlvii Jomkipurská válka (6. října – 26. října 1973).

xlviiii Nejvyšším stranickým orgánem podle organizačních stanov byl stranický sjezd, který byl svoláván jednou za čtyři roky. Mezi sjezdy byla strana řízena jednotlivými orgány dle principu centralizace, tzv. „shora dolů“. Na vrcholu agendy byl Ústřední výbor Komunistické strany Československa (ÚV KSČ). Ústřední výbor strany byl nejvyšší orgán strany mezi jednotlivými sjezdy, řídil veškerou činnost strany, navrhoval představitele strany do vlády, řídil práci komunistů v mimostranických orgánech a institucích, schvaloval členy strany do sboru poverenikov a Slovenské národní rady, a to na návrh Komunistické strany Slovenska. Jmenoval šéfredaktora Rudého práva.

Krajský výbor KSČ (KV KSČ) byl nejvyšším orgánem na krajské úrovni, mezi krajskými konferencemi. Okresní organizace tvořily integrální součást Krajského výboru. Nejvyšším orgánem KV byla krajská konference, kterou krajský výbor měl za povinnost svolávat nejméně, jednou za dva roky. Jako řídící orgán měl na starosti činnost komunistů v mimostranických masových organizacích, jako byl Československý svaz mládeže, Rada žen, Svazu Československo-Sovětského přátelství a mnoha dalších.

Okresní výbor KSČ (OV KSČ) řídil činnost všech základních organizací na okrese. Nejvyšším orgánem okresu byla okresní konference, kterou OV svolává jednou za rok. Mimořádná konference mohla být svolána po dohodě s krajským výborem a po schválení ústředním výborem strany.

Princip fungování základní organizace KSČ (ZO KSČ) byl v podstatě identický, jako u vyšších stranických složek tedy, okresního i krajského výboru. Okresní organizace se dělila na dvě skupiny, a to na místní a závodní. Členství v místních organizacích bylo dáno místem pobytu konkrétního kandidáta, nebo člena. Dělila se na více typů – zpravidla na organizaci vesnickou (na vesnici) a městskou (ve městě).

xlix Strojní a traktorová stanice (zkratka STS) bylo označení pro podniky, jejichž úkolem bylo přispívat k zvyšování zemědělské výroby tím, že poskytovaly služby jednotným zemědělským družstvům. Vznik strojních a traktorových stanic jako nástrojů zemědělské mechanizace je těsně spjat s kolektivizací zemědělství a poválečným tlakem na zvyšování zemědělské výroby. Úkoly strojních a traktorových stanic:

- poskytovat strojní pomoc zemědělství a za úplaty opravovat zemědělské mechanizační prostředky,
- provádět školení a výcvik osob pro obsluhu a opravy zemědělských mechanizačních prostředků, a to pro cizí potřebu i za úplatu,
- poskytovat místním zemědělským družstvům se strojní činností soustavnou pomoc ve věcech správních, technických i provozních,
- vypracovávat v součinnosti s dalšími dotčenými organizacemi a institucemi plán na poskytování strojní pomoci zemědělství, účastnit se provádění tohoto plánu a provádět jeho kontrolu,
- uzavírat smlouvy s družstvy a jinými osobami o provedení jednotlivých zemědělských prací.

¹ Jednalo se o tzv. Pražskou smlouvu. Pražská smlouva je označení pro Smlouvu o vzájemných vztazích mezi Československou socialistickou republikou a Spolkovou republikou Německa. Smlouva byla podepsána 11. prosince 1973 v Praze. Hlavním sporným bodem smlouvy bylo označení Mnichovské dohody z roku 1938. Německo uznávalo její neplatnost, zatímco Československo trvalo na formulaci neplatnosti od samého počátku.

Protože se však Německo v případě druhé formulace obávalo následků státoprávního i soukromoprávního charakteru, byla ve výsledném textu prosazena německá „měkkí“ varianta, uznávající Mnichovskou dohodu za neplatnou. Z takovéto formulace nevyplývaly žádné negativní právní důsledky pro žádnou ze stran ani materiální nároky Československa. Dalšími významnými body smlouvy je zřeknutí se násilí a uznání nedotknutelnosti hranic.

Smlouvou byly znovu navázány diplomatické styky mezi Československem a Spolkovou republikou Německo.

- li Jednalo se o olovnaté pohonné hmoty, kdy „speciál“ měl 91 oktanů a Super 96 oktanů. Oba druhy přestaly být v distribuci po 1. lednu 2001, kdy byl prodej olovnatých benzinů nahrazen bezolovnatými.
- lii Slavnostní otevření prvního úseku trasy C 9. května 1974 v 9 hodin a 19 minut se stalo politickou manifestací, na níž byl přítomen generální tajemník KSČ Gustáv Husák, který slavnostně přestříhl pásku. Nejstarší úsek trasy C i celého pražského metra, I.C, se začal budovat 7. ledna 1966. Jeho délka je 6,6 km a čítala 9 stanic mezi Florencí (původně Sokolovská) a Kačerovem.
- liii Ke snaze o převrat ze strany řeckých nacionalistů došlo 15. července 1974. 20. července 1974 nato reagovalo Turecko vojenskou invazí. V následujícím období bylo přesunuto 150 000 kyperských Řeků ze severu na jih a 50 000 kyperských Turků z jihu na sever.
- liv Makarios III. (13. srpna 1913, Panagia jako Michail Christodoulou Mouskos – 3. srpna 1977, Nikósie) byl kyperský ortodoxní kněz, arcibiskup a v letech 1959–1977 první prezident Kypru. Významně se podílel na vzniku samostatného Kypru a jako prezident přežil čtyři pokusy o atentát.
- lv Spartakiáda byl v Československu název pro hromadná veřejná tělocvičná vystoupení. První Spartakiády organizovala za první republiky levicová odnož dělnických tělovýchovných jednot. V totalitním Československu se konaly spartakiády od roku 1955 do roku 1985 pravidelně každých 5 let, mimo roku 1970 (pokusy o obnovení Sokola vyvolávaly odpor již před 21. srpnem 1968 a konání XII. všesokolského sletu na Strahově v roce 1970 bylo definitivně znemožněno vpádem okupačních vojsk do Československa). Tradice spartakiád navazovala na všesokolské slety, pro které byl v roce 1926 postaven Velký strahovský stadion (Masarykův), a na 1. děl-

nickou spartakiádu, kterou pořádala levicová Federace dělnických tělovýchovných jednot roku 1921 na pražských Maninách.

- lvi Spartakiáda se konala ve dnech 26.–29. června 1975
- lvii Jednalo se o závěrečnou konferenci sledu dlouhých jednání nejen v Helsinkách, ale i např. v Ženevě. Výsledným dokumentem ze všech jednání Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE) je tzv. „Závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě“, který byl podepsán nejvyššími představiteli třiceti pěti států světa 1. srpna 1975 v Helsinkách. Jeho podpisem skončila nejdůležitější fáze procesu KBSE.

Závěrečný akt KBSE je považován za významný krok ke snížení napětí studené války a diplomatické vítězství Sovětského svazu v jeho snaze o upevnění územních a politických zisků vyplývajících z druhé světové války (zejména uznání existence NDR, hranice na Odře a Nise a sovětských územních zisků v bývalém Východním Prusku a na území dnešní Litvy) výměnou za závazky v oblasti lidských práv, které Sovětský svaz stejně nemínil dodržovat.

V Československu později vzniklo v důsledku přijetí lidskoprávních závazků a jejich nedodržování státní mocí hnutí Charta 77.
- lviii K události došlo dne 20. srpna 1975, kdy u syrského Damašku zahynulo 126 lidí při dodnes neobjasněné havárii Iljušinu Il-62 Československých aerolinií (ČSA). Jednalo se o let ČSA 540 na lince Praha–Damašek–Bagdád–Teherán, který odstartoval 19. srpna 1975 v půl sedmé večer. Na palubě bylo 117 cestujících a 11 členů posádky. Letu velel velmi zkušený, čtyřiapadesátiletý kapitán s náletem téměř 19 tisíc hodin, z toho přes 3 000 právě na typu Il-62. Padesátiletý druhý pilot měl na kontě téměř 15 tisíc letových hodin a téměř 2 900 na tom samém stroji. Letadlo s registrační značkou OK-DBF, čtyřmotorový proudový Iljušin Il-62 nesoucí název Brno Trade Fair, bylo vyrobeno necelé dva roky před startem a mělo nalétáno pouze 4 000 letových hodin. Před nehodou nemělo žádnou závažnější poruchu, která by mohla havárii zavinit. Nehodu přežili pouze 2 pasažéři.

lvix Charterový let JP-450, zajišťovaný jugoslávskou společností Inex Adria Aviopromet, odstartoval z letiště v jugoslávském Tivatu těsně před sedmou hodinou tamního času. Letounu DC-9 s registrační značkou YU-AJO, vyrobenému v roce 1971, velel čtyřicetiletý kapitán Miodrag Marovič, který měl nalétáno necelých 5 000 hodin. Druhým pilotem byl devětačtyřicetiletý Jovan Popov s náletem přes 6 500 hodin. Zbytek pětičlenné posádky tvořily tři letušky, které se staraly o pohodlí 115 cestujících. Šlo o československé turisty, vracející se z dovolené u Jaderského moře. Celkem zahynulo 79 osob, převážně Čechoslováků, kteří se vraceli z dovolené. Další 41 lidí však přežilo. Zasluhu na tom mají především pražští záchranáři, kteří se vyznamenali perfektně koordinovaným a dodnes oceňovaným zá-
sahem. Jedná se o nejtragičtější leteckou nehodu na našem území. Příčiny nehody jsou dosud nejasné a došlo k ní v Praze Suchdole.

lx Svazarm neboli Svaz pro spolupráci s armádou (slovensky Zväzarm, Zväz pre spoluprácu s armádou) byla československá branná organizace ustavená 4. listopadu 1951 po vzoru sovětského DOSAAF. Svazarm poskytoval mimo výcviku branců, branných záloh či školení civilní obrany (CO) široké veřejnosti též školení traktoristů, spravoval autoškoly, později jeho práce obsahovala i kulturní část v Klubu přátel divadla či HI-FI klub. Zpočátku sdružoval zestátněné organizace spadající pod Národní frontu (např. Čs. svaz střelecký, Auto-klub ČSR, Aeroklub ČSR atp.). Základní povinností člena Svazarmu byla: účast na práci v základní organizaci (ZO), účast na pořádaných ZO schůzích, propagace Svazarmu, získávání nových členů a zdokonalování se ve vybraném vojenském oboru. K tomu patřila povinná účast na předních společenských komunistických akcích (spartakiádách, prvomájových průvodech, oslavách „Vítězného února“, oslavných výročí k osvobození Československa Rudou armádou, VŘSR či na dnech Československé lidové armády).

lxi Let ČSA č. 001 na trase Praha-Bratislava se strojem Il-18 registrace OK-NAB skončil dne 28. července 1976 pádem letounu do vody v rekreačním areálu Zlaté piesky v Bratislavě. Jedná se o nejtragičtější leteckou nehodu ČSA na území Československa, při které

zahynulo 76 osob. Byla to poslední z velkých leteckých katastrof, které postihly tuto společnost v 60. a 70. letech 20. století.

lxii Vesnická organizace Komunistické strany Československa, Český Červený kříž, Český svaz žen, Sbor požární ochrany (tehdejší označení pro dobrovolné hasiče).

lxiii Říjnová revoluce, známá též jako bolševická revoluce nebo (podle samotných komunistů) Velká říjnová socialistická revoluce, zkráceně VŘSR či Velký říjen, byla druhá fáze ruské revoluce roku 1917, následující po únorové revoluci. Svrhla středově liberální Prozatímní vládu, v níž byla zastoupena jen umírněná levice, zejména socialisté-revolucionáři („eseři“) a sociální demokraté („menševici“), a vynesla k moci krajní levici vedenou bolševiky v čele s V. I. Leninem. Bolševici, v té době oficiálně nazývaní Sociálně demokratická dělnická strana Ruska, byli přímými předchůdci pozdější Komunistické strany Sovětského svazu (KSSS). Brzy potlačili své dosavadní levicové spojence, vyhráli následující občanskou válku a založili Sovětský svaz, první stabilní komunistický režim světa, který se později stal supervelmocí. Datum 25. října 1917 odpovídá juliánskému kalendáři platnému v Rusku, později zrušenému novou bolševickou vládou. Pro zbytek světa začaly události 7. listopadu 1917 podle gregoriánského kalendáře.

lxiv Východočeský krajský národní výbor. Krajské uspořádání odpovídalo znění zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu z 11. dubna 1960. Jejich orgány (krajské národní výbory) byly ustaveny téhož roku.

Názvy a sídla územních krajů:

- Středočeský kraj se sídlem v Praze,
- Jihočeský kraj se sídlem v Českých Budějovicích,
- Západočeský kraj se sídlem v Plzni,
- Severočeský kraj se sídlem v Ústí nad Labem,
- Východočeský kraj se sídlem v Hradci Králové,
- Jihomoravský kraj se sídlem v Brně,
- Severomoravský kraj se sídlem v Ostravě,
- Samostatnou územní jednotkou, která z některých hledisek je postavena na roveň těmto krajům, je podle téhož zákona území hlavního města Prahy.

lxv Česká socialistická republika (ČSR) byla zřízena k 1. lednu 1969 československým ústavním zákonem o československé federaci z 27. října 1968. Analogicky byla ještě Slovenská socialistická republika (SSR).

Podle něj obě republiky respektují navzájem svou suverenitu i suverenitu Československé socialistické republiky; stejně Československá socialistická republika respektuje suverenitu národních států. Státní občan každé z obou republik byl zároveň státním občanem Československé socialistické republiky a občan jedné republiky měl na území druhé republiky stejná práva a stejné povinnosti jako občan této republiky. Zásady nabývání a pozbývání státního občanství republik stanovil zákon Federálního shromáždění.

lxvi Okresní ústav národního zdraví (OÚNZ). Ústavy národního zdraví byly v systému československé veřejné správy instituce, které byly zřízeny národními výbory pro výkon jejich působnosti na úseku zdravotnictví. Ze zákona poskytovaly preventivní (ochrannou) zdravotní péči. Jejich úkolem bylo odborně vyšetřovat a sledovat zdravotní stav občanů a zjišťovat jejich sociálně zdravotní podmínky života. K ochraně zdraví občanů měly působit svou poradní činností, výchovou a zprostředkováním nápravy zjištěných sociálně zdravotních závad a potřebné péče. Poslední nepominutelnou oblastí byl pro ústavy národního zdraví boj proti vzniku, rozšiřování a následkům chorob, např. pohlavních, a dále alkoholismu.

lxvii Chyba zápisu. Ve skutečnosti se jednalo o Pavla VI. a zemřel ve Vatikánu dne 6. srpna 1978. Jeho nástupcem byl Jan Pavel I., který byl v úřadě od 26. srpna do své smrti dne 28. září 1978.

lxviii Magion I. byl vypuštěn už 24. října 1978 ze sovětského arktického kosmodromu Pleseck nosnou raketou Kosmos-3M společně s mateřskou družicí Interkosmos-18.

lxix Ve skutečnosti se jednalo o Klotildu z Ditrichštejna, provdanou Clam-Gallas, která se stala majitelkou panství Polná-Přibyslav a Žďár v roce 1864. Byla dědičkou knížete Josefa Františka z Diet-

richsteinu (1798-1858). S manželem Eduardem hrabětem Clam-Gallas měla syna Františka a dvě dcery, Eduardinu a Klotildu.

Byli spřízněni i s korutanským rodem Khevenhüllerů, jehož zkomolený zápis se promítl do nepřesného komentáře kronikáře.

lxx Západní Německo (německy Westdeutschland) je historické a neoficiální označení území Spolkové republiky Německo (Bundesrepublik Deutschland) v rozmezí let 1949 až 1990 před připojením území Německé demokratické republiky a Západního Berlína. Hlavním městem západoněmeckého státu byl Bonn.

lxxi Dne 26. března 1979 Egyptský prezident Anvar as-Sádát a izraelský premiér Menachem Begin ve Washingtonu podepsali mírovou smlouvu o vzájemném uznání obou zemí, ukončení válečného stavu a stažení izraelské armády ze Sinajského poloostrova. Prezidentem Spojených států v tu dobu byl James Earl Carter.

lxxii Ludvík Svoboda zemřel 20. září 1979 po sérii mrtvic a mozkových příhod.

lxxiii Okresní výstavbové bytové družstvo.

lxxiv Sjezd se konal ve dnech 6.–10. dubna 1981 v pražském právě dobudovaném Paláci kultury.

lxxv Dne 3. září 1981 nastal pro celý severočeský hnědouhelný revír tragický den, kdy na hlubinném dole Pluto II v Louce u Litvínova přišlo o život při výbuchu uhelného prachu a následném požáru 65 horníků. Byla to jedna z největších hornických tragédií ve 20. století na severu Čech, při níž vedle ztráty životů a zranění horníků došlo k hmotným škodám přes 50 miliónů korun na zařízení dolu a nákladech na likvidaci následků nehody.

lxxvi Československý svaz tělesné výchovy (ČSTV) byl ustavený 3.–4. března 1957. V roce 1990 jej v českých zemích nahradil Český svaz tělesné výchovy.

- lxxvii Jedná se o tzv. Válku o Falklandy, které vypukla 2. dubna obsazením hlavního města Falkland Portu Stanley argentinskými speciálními jednotkami a byla ukončena kapitulací argentinských sil dne 14. června.
- lxxviii Zemřel 10. listopadu 1982.
- lxxix Tatranský národní park (TANAP) byl zřízen 1. ledna 1949. Je nejstarším národním parkem na Slovensku. V roce 1987 byly ke stávajícímu parku přidruženy Západní Tatry. Roku 1993 se stal TANAP biosférickou rezervací UNESCO. Od roku 2004 je park součástí sítě evropsky významných lokalit Natura 2000.
- lxxx Dne 12. března 1983 UNITA („União Nacional para a Independência Total de Angola“ – česky „Národní svaz za úplnou nezávislost Angoly“ jedno z nejvýznamnějších osvobozeneckých hnutí v Angole) obsadila obec Alto Catumbela, kde zničila místní celulózku, papírnu a trafostanici. Při této akci unesla i skupinu československých expertů s jejich rodinami, kteří zde působili. Ve skupině 66 zajatých bylo 28 mužů, 17 žen a 21 dětí. Během únosu většina zajatých absolvovala pochod v délce 1320 km, při němž jeden muž zemřel. Následně byl proveden přesun nákladními auty na základnu Jamba na jihu Angoly. První skupina skládající se z žen, dětí a sedmi mužů se vrátila 1. července 1983. Druhá skupina složená ze zbylých 20 mužů se po roční internaci v buši vrátila do ČSSR 23. června 1984.
- lxxxi Dělnická tělocvičná jednota (DTJ, též Dělnická tělovýchovná jednota) je obvyklý název a zkratka organizací patřících k českému a slovenskému hnutí DTJ. Jejich úkolem je tělesná výchova a zdravotní, duchovní a mravní povznesení dělné třídy na ideovém základu demokratického socialismu. Hnutí vzniklo na přelomu 19. a 20. století odštěpením od Sokola, po historii přerušené komunistickou totalitou bylo v českých zemích v 90. letech obnoveno.
- lxxxii Federace dělnických tělocvičných jednot byla levicově orientovaná tělovýchovná organizace existující v Československu v letech 1921

až 1938. Odštěpila se od Svazu dělnických tělocvičných jednot (SDTJ) a zanikla v předvečer druhé světové války.

- lxxxiii Československá měnová reforma z roku 1953 byla měnová reforma československé koruny provedená 1. června 1953, kterou se tehdejší komunistická vláda snažila dosáhnout znehodnocení měny, vypořádat se s přidělovým systémem, zastavit černý trh a také snížit poměr poptávky vůči chudé poválečné nabídce. Tehdejší mocí byla reforma prezentována jako vítězství „pracujícího lidu“ a úder buržoazii, důsledkem však bylo znehodnocení úspor, propadnutí vázaných vkladů všeho obyvatelstva a pokles jeho životní úrovně. Anulováním dluhů státu vůči domácímu obyvatelstvu šlo o faktický státní bankrot.

K provedení měnové reformy došlo v roce 1953 navzdory tvrzení prezidenta republiky Antonína Zápotockého, který ještě v pátek 29. května večer ve svém rozhlasovém projevu veřejnost údajně ujišťoval, že „naše měna je pevná a měnová reforma nebude, všechno jsou to fámy, které šíří třídní nepřátelé“.

Avšak 30. května po páté hodině večerní předseda vlády Viliam Široký v rozhlase oznámil, že stávající bankovky budou platit pouze do konce měsíce. Počínaje 1. červnem byly vyměňovány za nové, které byly již v předstihu vytištěny v Sovětském svazu.

Mzdy a ceny se přepočítaly v poměru 5:1. Hotovost do 300 Kčs na osobu se přepočítávala v poměru 5:1 (pouze však u osob, které nepoužívají námezdní práci), u všech ostatních forem (včetně hotovosti právnických osob) šlo již o poměr 50 Kčs starých peněz za 1 Kčs nových peněz.

Vklady fyzických osob u peněžních ústavů do 5 000 Kčs včetně byly přepočítávány v poměru 5 Kčs starých peněz za 1 Kčs nových peněz, vyšší vklady do 10 000 Kčs už v poměru 6,25:1, vklady do 20 000 Kčs v poměru 10:1, ty do 50 000 Kčs 25:1 a vyšší v poměru 30:1, vklady složené na nové vkladní knížky po 16. květnu 1953 se přepočítávaly v poměru 50:1. Vklady na knížky dělníků a úředníků z pravidelného podnikového spoření se přepočítávaly v poměru 5:1. Prémie životního pojištění se přepočítávaly v poměru 20:1.

- lxxxiv Okresní ústav sociálních služeb.
- lxxxv Maďarská lidová republika.
- lxxxvi Československá lidová armáda (zkratka ČSLA) byl název armády československého státu v letech 1954 až 1990.
- lxxxvii Rozpad Challengeru 73 sekund po startu je považován za jednu z nejdramatičtějších událostí 20. století. Prezident Ronald Reagan označil členy posádky, kterými byli Francis R. Scobee (velitel), Gregory B. Jarvis, Ronald E. McNair, Ellison S. Onizuka, Judith A. Resniková, Michael J. Smith a Christa McAuliffeová, za hrdiny.
Inženýři NASA a prezidentská komise později zjistili, že příčinou exploze bylo selhání pryžového těsnění na jedné z pomocných raket (SRB). V důsledku toho došlo k prohoření spoje mezi SRB a externí nádrží (ET), přičemž SRB narazila do ET a způsobila explozi. NASA v důsledku havárie přerušila až do roku 1988 lety raketoplánů a přijala přísnější bezpečnostní opatření.
- lxxxviii Sven Olof Joachim Palme (30. ledna 1927 Stockholm – 28. února 1986 Stockholm) byl švédský politik, v letech 1969–1986 předseda sociální demokracie a dvojnásobný předseda vlády Švédska mezi roky 1969–1976 a 1982–1986, jehož život byl ukončen atentátem při návratu z kina, v době, kdy stále zastával úřad premiéra.
- lxxxix K havárii došlo v sobotu 26. dubna 1986 v 1 hodinu 23 minut moskevského času.
- xc K setkání obou politiků došlo dne 11. října 1986 v islandském Reykjavíku, aby spolu projednali omezení počtu jaderných raket středního doletu v Evropě. Toto jednání vyústilo v podepsání Smlouvy o likvidaci raket kratšího a středního doletu (INF) roku 1987, které výrazně snížilo mezinárodní napětí.
- xcí Tato jednotka se alternativně nazývala též absolutní atmosféra. Byla dříve používána zejména ve fyzice a přírodních vědách obecně

(zejména v meteorologii, geologii, geofyzice a planetologii) a značila se atm. Byla definována jako normální tlak vzduchu. Je dána přesně převodním vztahem na jednotku pascal soustavy SI: 1 atm = 101 325 Pa (přesně) nebo 1 atm = 0,1 MPa (přibližně).

- xcii MS Herald of Free Enterprise byl britský trajekt, provozovaný společností Townsend Thoresen, při jehož havárii dne 6. března 1987 zahynulo 193 osob.
Loď vyplula v 18:05 (UTC) z belgického přístavu Zeebrugge na cestu do Doveru. Na palubě bylo 80 členů posádky a 459 cestujících. Dále loď vezla 81 automobilů, 3 autobusy a 47 kamiónů.
Ve spěchu posádka nezabezpečila řádně náklad a loď nenabrala předepsané množství vodní přítěže. Navíc námořník zodpovědný za zavírání vjezdových vrat usnul ve své kajutě, aniž na jejich zavření dohlédl.
Po manévrech začala loď nabírat rychlost a v 18:26 opustila přístav. Po 90 sekundách, pouhých 90 m od pobřeží při rychlosti 33 km/h, vnikla nezavřenými vraty dovnitř voda. Porušila se stabilita lodi. Nezajištěný náklad se sesul na stranu a loď se převrátila na bok. Jen díky tomu, že v místě převrácení bylo pod vodou písečné návrší, nedošlo k jejímu úplnému potopení. Podle svědků se vše událo během několika okamžiků. Jen díky tomu, že se katastrofa stala blízko u pobřeží, se podařilo většinu cestujících zachránit.
- xciii Doña Paz byl filipínský osobní trajekt, provozovaný společností Sulpicio Lines, který havaroval po srážce s tankerem MT Vector 20. prosince 1987. Požár obou lodí způsobil smrt přes 4300 lidí a stal se tak největší civilní námořní katastrofou všech dob.
Loď byla postavena na počátku 60. let jako Himejuri Maru pro japonské rejdářství Rjukju Kaiun. V roce 1975 byla prodána na Filipíny. Nejprve sloužila pod názvem MV Don Sulpicio a v roce 1981 byla přejmenována na MV Doña Paz. Filipínská loď Doña Paz absolvovala pravidelnou plavbu z Leyte do Manily. Na lodi bylo oficiálně hlášeno 1565 pasažérů, ale ve skutečnosti jich bylo přes 4000. V době katastrofy loď řídil nezkušený plavčík, zatímco kapitán popíjel v lodní jídelně. Do boku lodě najel malý tanker,

vezoucí 8800 barelů ropných látek. Ropa zalila paluby i okolní moře a vznítila se. Uhořelo celkem 4386 (podle jiných zdrojů 4375) lidí, zachránilo se 26.

^{xciv} Vladimír Menšík zemřel dne 29. května 1988 ve věku 58 let. Narodil se 9. října 1929.

^{xcv} Přípravy na případnou „VII. československou spartakiádu“ v roce 1990 byly ovlivněny tzv. obdobím „přestavby“ a sametovou revolucí. Chystaná spartakiáda nakonec proběhla v silně omezeném rozsahu a v pozměněném ideovém rámci jako „tělovýchovné slavnosti“. Některé okresní přehlídky se ještě konaly. Celostátní finále bylo přesunuto v Praze na menší Stadion Evžena Rošického, některé kategorie byly vypuštěny a slovenští cvičenci se nezúčastnili. Přípravy se účastnilo několik set tisíc lidí, na Strahově v červnu 1990 vystoupilo kolem 25 tisíc cvičenců.

OBSAH

Předmluva	5
Slovo redakce	7
Rok 1968	33
Rok 1969	42
Rok 1970	48
Rok 1971	57
Rok 1972	67
Rok 1973	81
Rok 1974	88
Rok 1975	94
Rok 1976	102
Rok 1977	131
Rok 1978	147
Rok 1979	166
Rok 1980	189
Rok 1981	208
Rok 1982	234
Rok 1983	255
Rok 1984	270
Rok 1985	139
Rok 1986	343
Rok 1987	416
Rok 1988	441
Rok 1989	457
Rok 1990	475
Poznámky	488

Vydání knihy finančně podpořil Kraj Vysočina z grantu Edice Vysočiny.

Pamětní kniha obce ždírecké (1968 — 1990)

K vydání připravili Petr Adam, Josef Němec a Lukáš Vomela.

Počítačový přepis Dana Josková.

Obrazové materiály z archivu města Ždírec nad Doubravou,
osobního archivu Josefa Němce a Lukáše Vomely.

V roce 2020 vydalo Město Ždírec nad Doubravou,

Školní 500, 582 63 Ždírec nad Doubravou.

Grafická úprava a elektronická sazba Václav Juda – JUDACREATIVE

Vytiskla tiskárna FINIDR, s. r. o., Lípová 1965, 737 01 Český Těšín

Stran 512 + 32 stran přílohy

Počet výtisků 600 ks

ISBN 978-80-11-00484-2

Kronika obce Ždírec n. Doubravou

704 stran očísloval a napočítal

Prálek

Titulní list kroniky obce Ždírec nad Doubravou

BRATRÍ ČEŠI A SLOVÁCI!

V těchto těžkých pro Vás a pro nás chvílích — my polští vojáci, synové polských dělníků, rolníků a polské inteligence Vás vyzýváme:

BDETE! OHROŽUJE NÁS SPOLEČNÝ NEPŘÍTEL, HROZÍ NÁM SPOLEČNÉ NEBEZPEČÍ!

Nepřišli jsme k Vám jako okupanti. Přišli jsme obhajovat společnou věc: **NEZÁVISLOST, SUVERENITU, SOCIALIZMUS!**

Na praporech mnoha našich generací bylo heslo:

„ZA VAŠI A NAŠI SVOBODU!“

Věrní této tradici, která jméno Polska rozšířila a proslavila ve světě a hroby jeho synů rozsela po zemích všech světadílů, věrní odkazům našich dědů, pradědů a otců, jménem 6 milionů padlých, umučených, spalených ve fašistických krematoriích — přišli jsme dnes, abychom

CHRÁNILI VAŠI I NAŠI SVOBODU!

Pamatujeme k čemu nás vyzývala reakce a „obránci svobody“ ze Západu v roce 1956, když jsme — stejně jako vy — odstraňovali překážky ve výstavbě socialismu.

Bděli jsme tehdy! Na polském území nepadly výstřely, nebyla prolita krev. Polský dělník, rolník, inteligent, kterému socialismus dal všechno — se nedal vyprovokovat. Nedovolil vytrhnout Polsko z rodiny socialistických zemí. Nedovolil vlastní ani cizí reakci štvát proti lidem, kteří chránili vymoženosti socialismu.

Imperialistickým hlasatelům „svobody“ jsme řekli: **NE!**

Národ a strana řekli: **NE!**

NEBYLO A NENÍ JINÉ SVOBODY NEŽ V SOCIALIZMU!

NEBYLO A NENÍ JINÉ SILY, KTERÁ MŮŽE OBHÁJIT KLID NASICH MATEK, ŽEN A DĚTÍ, NEŽ SILY NASICH SOCIALISTICKÝCH ARMÁD!

JENOM SPOLEČNÝM ÚSILÍM OPŘENÍ O SILU A MOC SOVĚTSKÉHO SVAZU MŮŽEME ŽÍT A EXISTOVÁT — BUDOVAT NAŠI BUDOUCNOST!

Ne nám říkejte: **NE!**

Odhodlané **NE!** řeknete těm, kteří Vás chtějí strhnout do propasti kapitalistické závislosti.

Rekněte **NE!** těm, kteří se skrývají pod maskou „obránců“ socialismu.

JSME U VÁS Z TRIDNIHO PŘÍKAZU. JSME U VÁS Z VLASTNECKÉ POVINNOSTI. VAŠI NEPRÁTELE JSOU NASIMI NEPRÁTELI.

OBRAŇA VAŠI SUVERENITY A NEZÁVISLOSTI JE ZÁROVEN OBRANOU NAŠI VLASTNÍ SUVERENITY A NEZÁVISLOSTI.

AT ŽIJE SOCIALIZMUS, AT ŽIJE SVOBODA!

BRATRÍ ČEŠI A SLOVÁCI! VERÍME, ŽE NÁS POCHOPÍTE!

Leták šířený sovětskými vojáky na našem území.

Żołnierz polski !

My, ludzia czełny, nie odczujemy do Ciebie niezawisłości. Dlatego mówimy Ci przede
ze Cię zadużycie w imieniu pracywsocialistycznej i pracywłudej sprawy.

Aż do dni dzisiejszych żyliśmy w spokoju i resztażnie zaczęliśmy załatw iac
zwe własne sprawy wewnętrzne i postanowić się sposobem demokratycznym nieprzy -
jaciół sprawy socjalizmu i zwolenników brutalności.

W Twoj ojciec a może i ty sam pamiętasz trudne chwile, kiedy na Twoją
ojczyznę napadli bez wypowiedzenia wojny fašysty i zabili aż do zębów i
spowodowali jej wielkie straty. W imię naszego przyjaćielstwa, umocnionego
walką przeciwko brutalności podcas drugiej wojnyświatowej, wracaj do domu
i nie chciej zostać naszym okupantem.

Od Twoego własnego zrozumienia zależy cała sprawa, jak Ci ją Prawdziwie opisujemy,
Zależy dzisiaj, jakie będażie jutro. Możemy je napelnić przyjaćielstwem i
pokojem, albo może być piekłem wojny, w której będażmy musieli i bez
miłosciardzia stanąć przeciwko każdemu, kto zostanie u nas jako okupant. Nie
możemy ożymać inaczej, ponieważ nasz rząd jest interwowany, praca władzy
ustawodawczej jest sparaliżowana, minęła nasz majetek, nasze pamiętki, nasz
Pracę i morduje niewinnych i bezbrannych obywateli.

Prosimy Cię, wracaj do domu i nie depuść do tragedii, do której by w
odwrotnym wypadku na pewno doszło.

ŚMIERĆ FAŠYZMOWI !

Ve Žďirci nad Doubravou a okolí operovali vojenské složky armády Polské lidové republiky. Tato výzva se podařila záhy po příjezdu polských jednotek přeložit do polštiny, namnožit a šířit mezi polské vojáky. Volný překlad letáku:

Polský vojáku!

My, čestní lidé, nechováme k vám nenávisť. Proto vám říkáme, že jste byli zneužiti ve jménu socialismu.

Až do dneška jsme žili pokojně a začali jsme rozvážně řešit své vnitřní záležitosti demokratickou cestou a nikoliv na popud nepřátel socialismu.

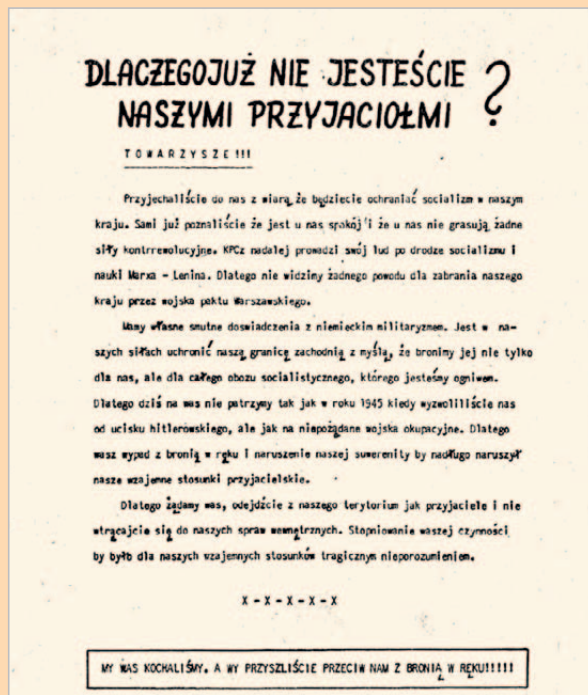
Tvůj otec, a možná si ty sám vzpomínáš na těžké časy, kdy byla vaše vlast napadena bez vyhlášení války po zuby ozbrojenými fašisty a jak velké ztráty vám způsobili. Ve jménu našeho přátelství umocněného společným bojem proti brutalitě během druhé světové války vraťte se domů a nestaňte se naším okupantem.

Záleží na tvém vlastním rozhodnutí a pochopení situace, jak ti ji pravdivě popisují dnes, jak to bude zítra. Můžeme zůstat přáteli v míru, nebo z toho může vzejít pekelná válka, ve které se budeme muset nemilosrdně postavit každému, kdo u nás zůstane jako okupant.

Nemůžeme žít jinak, protože naše vláda je internována, práce zákonodárného sboru je ochromena, ničí náš majetek, naše památky, naši Prahu a vraždí nevinné a bezmocné občany.

Žádám vás, vraťte se domů a zabraňte tragédii, která by jinak nastala.

SMRT FAŠISMU!

PROČ UŽ NEJSTE NAŠIMI PŘÁTELI!

SOUDRUZI !!!

Přicházíte k nám, protože je důležité chránit socialismus v naší zemi. Už jste se dozvěděli, že je u nás vše v pořádku a že nepodporujeme žádné kontrarevoluční síly. KSČ dále vede svůj národ k socialismu a učení Marxe a Lenina. Proto není žádný důvod na preventivní vpád do naší země prostřednictvím vojsk Varšavské smlouvy.

Máme vlastní smutnou zkušenost s německou armádou. Jsme stále přesvědčeni, že bráníte nejen nás, ale celý socialistický blok, který by se mohl ocitnout v plamenech. Proto se na vás nedíváme jako na německé okupanty vyhnané z naší země v roce 1945. Nechceme, aby došlo k narušení naší svrchovanosti, které by dále narušilo naše vzájemně prospěšné přátelství.

Proto Vás žádáme, abyste odešli z naší země jako přátelé a nevměšovali se do našich vnitřních záležitostí. Pokračování ve Vaší činnosti by bylo pro naše vzájemné postojе tragickým nedorozuměním.

X - X - X - X - X

MY VÁS MILOVALI. A VY PŘICHÁZÍTE SE ZBRANÍ V RUCE !!!!!

Tanky v roce 1968 ve Žďáci

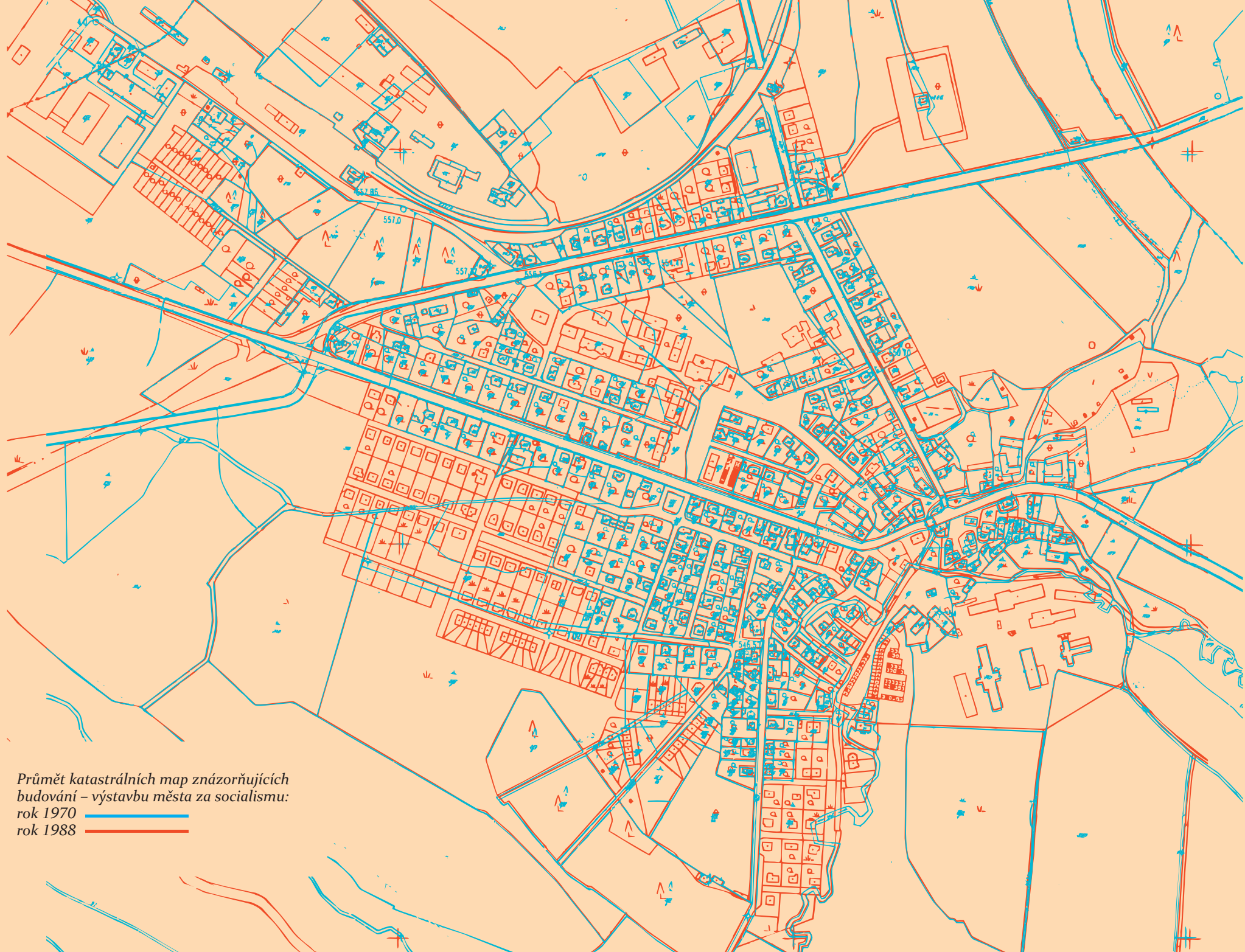
1971 – povodeň

1968 – pohřeb Františka Fidlera, poslední pohřeb s průvodem městem

70. léta – ke stadionu

Průmět katastrálních map znázorňujících
budování – výstavbu města za socialismu:
rok 1970 —————
rok 1988 —————

1964 – výstavba bytovky pro zaměstnance Geologického průzkumu

1974 – Sotonova šestnáctka čp. 355–356

1968 – stavba čp. 346–347

1974 – Kasalova šestnáctka čp. 401–402

1975 – vodojem

1975 – stará škola před přestavbou

1975 – otevření knihovny

1975 - sraz rodáků

1975 – okrsková spartakiáda ve Žďirci

Oslavy 1. máje na náměstí v 80. letech

1975 – stavba tělocvičny

1976 – ze slavnostního otevření školní tělocvičny

1975 – stavba tělocvičny

1976 – slavnostní otevření nové školní tělocvičny

1976 – přestavba bývalé tkalcovny na kino

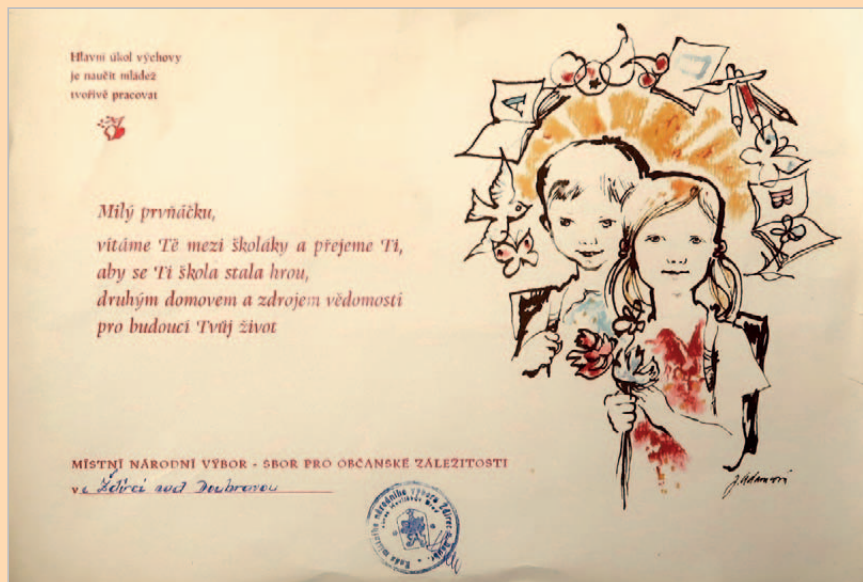
1976 – staveniště bytovky čp. 405

1976 – promítací sál nového kina

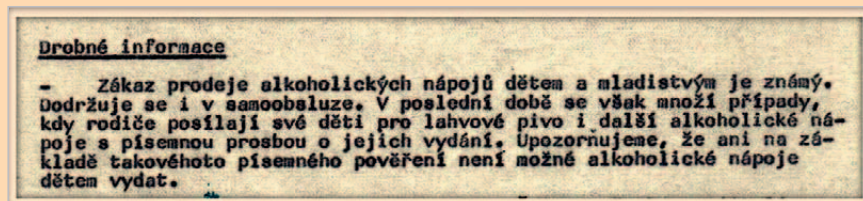

1976 – kroužek mladých myslivců

▲ 1976 – vzpomínka na vítání prvňáčků

▼ březen 1976 – z Našich novin

1977 – ze zlaté svatby manželů Trnkových z Kohoutova

1978 – oslavy 50. výročí fotbalu ve Žďírce, na fotografii 1. družstvo z roku 1928

1978 – družstvo Tatraru při oslavách 50. výročí fotbalu ve Žďírce, vpravo brožurka vydaná při této příležitosti výročí.

1978 – začátek úprav lesoparku

1979 – budování veřejného osvětlení

1978 – pionýrský slib

1979 – požár pily

1979–1980 – rozšíření nákupního střediska

1982 – zimní počasí 1. května na Žďárské ulici

1980 – úprava náměstí

1982 – akce požární nádrž

1982 – následky vichřice na školní jídelně

1982 – výstavba chodníků ke stadionu

1984 – předávání povolávacích rozkazů

1982 – výstavba chodníků ke stadionu

1984 – vítání občánků

1986 – 1. máj na náměstí

1986 – oprava silnice na Chrudimské ulici

1986 – alegorické automobily a technika na 1. Máje

1987 – výstavba řadových domů u hřiště

1987 – sběr železného šrotu

1989 – z dětského dne

1988 – interiéry kadeřnictví v domě služeb

1989 – dětský den, střelba ze vzduchovky

SMĚNA NÁRODNÍ FRONTY

JE I TVOJE VĚC, OBČANE

30. 10. 1980 - 1. 11. 1980 - 100 000 000

1981 – propagace budovatelské akce Směna národní fronty

NA POČEST 40. VÝROČÍ VÍTEZNÉHO ÚNORA, 43. VÝROČÍ OSVOBOZENÍ
ČESKOSLOVENSKA SOVĚTSKOU ARMÁDOU A 37. VÝROČÍ VZNIKU ČO ČSSR

VÝZVA příslušníků Civilní obrany Východočeského kraje

Mý, příslušníci Civilní obrany Východočeského kraje, se podílejte kamesterní úsilím a osobními úsilími a pracujícím nádelem kraje ochrany
aktivně svou úlohu dle svých možností a schopností na všech úrovních. Jste si vědomi úlohy vojenských a občanských
Československého vnitřního bezpečnostního orgánu, který je součástí vojenského a občanského bezpečnostního orgánu. Součástí
hrozbou pro naši zemi. Proto se na počest významných výročí roku 1980 zavazujeme.

■ Zjednotíme všechny síly a prostředky
provozu, výroby, obchodu, služeb,
údržby, dopravy, zdravotnictví, školství,
kultury, sportu, vědy a umění, umění,
rozvoje ČO a občanské obrany.
Přispíváme k rozvoji
kultury a sportu, vědy a umění,
rozvoje ČO a občanské obrany.

■ Přispíváme k rozvoji
kultury a sportu, vědy a umění,
rozvoje ČO a občanské obrany.
Přispíváme k rozvoji
kultury a sportu, vědy a umění,
rozvoje ČO a občanské obrany.

SPLNIT ÚKOLY VÝCVIKOVÉHO ROKU 1987/1988 VÝTEČNĚ A DOBRĚ

Naše výzva
vyplyvá ze závazků:

- všech štábů vojenské části Civilní obrany
- 92 služeb Civilní obrany kraje a okresů
- 208 rozhodujících objektů národního hospodářství Vě. kraje
- 107 střediskových národních výborů

■ Zjednotíme všechny síly a prostředky
provozu, výroby, obchodu, služeb,
údržby, dopravy, zdravotnictví, školství,
kultury, sportu, vědy a umění, umění,
rozvoje ČO a občanské obrany.

■ Zjednotíme všechny síly a prostředky
provozu, výroby, obchodu, služeb,
údržby, dopravy, zdravotnictví, školství,
kultury, sportu, vědy a umění, umění,
rozvoje ČO a občanské obrany.

■ Přispíváme k rozvoji
kultury a sportu, vědy a umění,
rozvoje ČO a občanské obrany.
Přispíváme k rozvoji
kultury a sportu, vědy a umění,
rozvoje ČO a občanské obrany.

VYZÝVÁME VŠECHNY ŠTÁBY ČO ČSSR, VŠECHNY PŘÍSLUŠNÍKY CIVILNÍ OBRANY MĚST, OBCÍ, ZÁVODŮ, ZEMĚLSKÝCH ORGANIZACÍ
A DALŠÍCH INSTITUCÍ NAŠÍ SOCIALISTICKÉ VLASTI, ABY SE K NAŠÍ VÝZVĚ PŘIPOJILI TAK, ABY ÚKOLY STANOVENE CIVILNÍ OBRANĚ ČSSR
BYLY SPLNĚNY VE VÝCVIKOVÉM ROCE 1987-1988 JEN VÝTEČNĚ A DOBRĚ!

1988 – výzva příslušníků civilní obrany